

ИНЖИЛ

Кие Китапты коыширувши Институт
Москва
2011

ИНЖИЛ

Китап акында ойлар ушин: ibt_inform@ibt.org.ru

ISBN 978-5-93943-164-4

© Институт перевода Библии, Москва, 2011

Иштелик

Кирис соъз	7
Матайдынъ ийги хабары	11
Марктынъ ийги хабары	85
Лукадынъ ийги хабары	132
Яхъядынъ ийги хабары	212
Элшилердинъ ислери	270
Якуптынъ хаты	342
Петерден биринши хат	352
Петерден экинши хат	362
Яхъядан биринши хат	369
Яхъядан экинши хат	378
Яхъядан уьшинши хат	380
Юдадан хат	382
Паулдан урымшыларга хат	385
Паулдан коринтшилерге биринши хат	420
Паулдан коринтшилерге экинши хат	455
Паулдан галатияшыларга хат	478
Паулдан эфесшилерге хат	491
Паулдан пилипшилерге хат	503
Паулдан колосшыларга хат	512
Паулдан салоникшилерге биринши хат	521
Паулдан салоникшилерге экинши хат	529
Паулдан Тимотейге биринши хат	534
Паулдан Тимотейге экинши хат	544
Паулдан Титке хат	551
Паулдан Пилимонга хат	556
Иманлы ювытларга хат	559
Яхъяга ашылган соъз	586
Соъзлик	624
Байыр атлардынъ келисуьв кеплерининъ таблицасы	632

Кириc cоъз

Оърметли окувшылар!

Сиз колынъызга алып турган китап Янъы Антласув деп аталады.

Янъы Антласув Эски Антласув ман бирге Библияды туъзеди.

Библия – савлай дуныяда энъ бек оқылатаган китаплардынъ бириси болады. Онда Алла Таала дуныяды, аьдемди калай яратканы эм Муса пайхамбар аркалы аьдемлерге оьзининъ Йорыгын бергени акында хабарланады. Бу Йорыктынъ негизинде Аллага ынанув эм ювык аьдемлерин суьюв турады. Онынъ акында Эски Антласувдынъ биринши бес китабында – Тауратта айтылады.

Ама биз Эски Антласувдынъ калган баска китапларыннан аьдемлер, аьдетинше, Алладынь Йорыгын, тийисли этип, толтырмаганын билемиз. Аьдемлер Аллады оърметлевди, ювыгын суьювди тез мутатаган болганлар. Алла Таала пайхамбарларын аьдемлерге йиберетаган эди, ама олардынъ коьплери пайхамбарлардан эситкен Алладынь соьзине эс бермейтаган эдилер.

Янъы Антласув хабарлайтаган ислер сол заманларда болган эдилер. Алла-Таала Иса Масихти аьдемлерди акыйкаттынъ йолына кайтарар, оларды Аллады суьйип уьйретер эм оларга оьмирлик яшавга эикти ашар уьшин йиберген. «Мессия» соьзи грекше «Христос», «май ягылган» деген маьнеди анълатады: соьйтип сайланган патшаларга, пайхамбарларга эм бас дин куллыкшыларга айтатаган болганлар.

Иса йырма юзйыллык артта Палестинада тувган. Палестина сол заманга Урым империясы ман енъилген эди. Ама онда орынласып яшаган ювытлар оьзлерининъ динин эм ата – бабаларынынъ аьдетлерин саклайтаган болганлар. Алла оларга ят аьдемлердинъ баскыншылыгыннан босатак куткарувшыды

йибереегине сенетаган эдилер. Алла ман йиберилген куткарувшы Иса Масих болып шыкты.

Ама Ол ювтыларга олардынъ саклап турганлары болмай, оннан да коьбиректи этти: Ол савлай аьдем дуныясын куьнадан эм облимнинъ куьшиннен куткарды. Исада оны этпеге куьши бар эди, неге десе Оны ман бирге Алладынъ Рухы болган эди.

Янъы Антласув йырма ети китаптан туьзилген. Биринши доьрт китабы – Инжил. «Евангелие» – грек соьзи, грек тилинде «Ийги Хабар» деген тувра маьнеди анълатады. Соьзтип Оьзининъ окувын Иса Масих Оьзи атаган эди. Инжил Исадынъ яшавы, кызмет кылувы, Онынъ окувы эм эткен аьжейиплери, оьлуьви эм облилерден тирилуьви акында хабарлайды. Инжил Исага ынанып ызыннан иерген доьрт аьдем мен – Матай, Марк, Лука эм Яхъя ман язылган. Олардынъ баьриси де яде оьзлери Исадынъ яшавында болган ислерди коьргенлер, яде оны коьргенлердинъ хабарларыннан язып алганлар. Инжилдинъ доьрт кесеги бир бириннен оьзлерининъ язылув стильлери мен эм язувшылар Исадынъ яшавынынъ кайсы ислерине айырым эс эткенлери мен баскаланады. Ама олар эш бир зат пан да бир бирлерине карсылык этпейдилер, керисинше, Исадынъ яшавын эм окувын туьрли ягыннан коьрге ярдам этедилер. Тап сол ислер христиан Ямагатынынъ туьзилуьвининъ басы боладылар, эм Куран артта Исады, ети пайхамбардынъ негизининъ бири деп, белгилейди.

Иса облилерден тирилгениннен сонъ, Онынъ окувы кенъ яйылып басланады. Исадынъ биринши сокталарынынъ яшавы акында «Элшилердинъ ислери» деген китапта хабарланады. Сол китап Инжилден сонъ келеди. Оны Инжилдинъ бир кесегининъ авторы Лука язган. Лука бу китапта язылганды оьзи коьрген эм де сол ислердинъ коьбисинде катнаскан. «Элшилердинъ ислери» китаптынъ ортасындагы геройлардынъ бири – Петер эм Паул, Исадынъ артыннан иерген эки айтувлы соктасы. Олар Иса акында хабарды яяр уьшин коьп куьресип ислегенлер эм Онынъ атыннан коьплеген аьжейиплерди эткенлер.

Исадынъ биринши сокталарынынъ насихатшылары бирерде оьзлерининъ окувшыларына хатлар язатаган болганлар.

Онда Исадынъ окувын анълатканлар, Аллага уышини мен де ынанган адем озин кайтип юргистпеге кереги акында насихатлаганлар. Бизге еткен йырма бир хат та соьйтип Янъы Антласувга киргистилген. Бу хатлар Исадынъ эм онынъ сокталары акында билмеге суьйгенлердинъ баьрисин айлак та бек кызыксындыраяклар.

Эм Янъы Антласувдынъ сонъгы йырма етинши китабы – Ашылув. Онынъ биринши аятыннан алып, китаптынъ бас темасы кайдай болганы белгиленеди: «Иса Масихтинъ ашылувы. Алла-Таала оны Исага Оьзининъ кулларына не зат тез арадан болаятын коьрсетер ушин берген...» (Ашы 1:1) Бу китап Исадынъ энъ ювык сокталарынынъ бириси Яхъя ман язылган. Яхъя Янъы Антласувга кирген Инжилдинъ бир кесегининъ эм уыш хаттынъ авторы болады. «Ашылув» китабынынъ мырады – ызыннан иерген сокталарынынъ коьнъиллерин коьтеруув, неге десе олар, Исадынъ бу дуныя яшавынынъ бир неше онйыллыклары озганнан сонъ, ынанмаган замандаслары ягыннан эм де, айырым болып, оькиметтен оьсе барган душпанлыкты сезетаган эдилер. Бу китап келеекте боляк куткарылувга уьмит эттиреди. Сонынъ ушин савлай Янъы Антласув китабындай, тек биринши окувшыларына болмай, баьрисине де каратылады.

Скобкалар ишинде курсив аьриплер мен язылган соьзлер оригинал текстте болмаганлар, оларды биз айтылганнынъ маьнесин ашык этер ушин косканмыз.

Янъы Антласув басында эски грек тилинде язылган эди, ама эки мынъйыллыктынъ бойында ол савлай дуныядынъ мынъга ювык тиллерине коьширилген. Биз куванышлымыз, энди ногайларга да, баскалардай, бу айтувлы кие китаплар йыйынтыгы ман оьзининъ тувган тилинде таныспага амал бериледи.

Библияды коьшируувши институт коьшируувшилерге, редакторларга эм Янъы Антласувдынъ ногай тилинде бу баспалавда катнаскан баьри адемлерге оьзининъ разылыгын билдиреди.

Кие Китапты коьшируувши Институтынынъ куллыкшылары

МАТАЙДЫНЪ ИЙГИ ХАБАРЫ

Христианларда беркитилген ойга коьре, бу Инжилдинъ авторы ясак йюювшы Матай Левий болады. Оны Иса Матих Оьзине ызламага шақырган эм он эки элшисининъ бири эткен.

Матай оьзининъ Инжилин ювыт окувшыларына каратып язган. Бирер тарихшилер, ол басында китапты ювыт яде арамей тилинде язган, сонъында грек тилине коьширген деп, санайдылар. Матай китабын Исадынъ ырув-асылыннан баслайды. Ога коьре Иса ювытлардынъ ата-бабасы Ибрагим эм исраил патшасы Дауттынъ тувра тувдыгы болганы белгиленеди. Матай, Эски Антласувдынъ узыклерин тез-тез куллана берип, Назаретши Иса сол Алла сайлап алган эм Онынъ келеегин ювыт пайхамбарлары эртеден айтып турган Патша эм Куткарувшы деп айырып коьрсетеди. Ол соьйтип те Иса Алладынъ Йорыгын толысынша толтырганын эм исраил халкынынъ шынты аьдемлигине етискен инсаны болганын билдиреди.

Матай Исадынъ соьзлерине эм окувына коьп эс береди (китаптынъ доьрт кесегининъ бири). Онынъ Инжили Исады, Алладынъ Йорыгын анълатпага эм Онынъ Патшалыгы акында насихатламага куьши болган акыллы окытувшы этип, таныстырады. Матай Исадынъ окувын маьнесине коьре бес йыйынтыкка уйгынластырган: 1) Тав басындагы насихатлав; 2) 12 элшисине не этпеге керегин билдируув эм акыл уйьретуув; 3) Алладынъ патшалыгы акында таварыхлар; 4) Исадынъ соктасы кайдай болмага керегин уйьретуув; 5) келеекте дуньяда не зат болагын билдируув. Матайдынъ китабынынъ ишине тагы да баска Инжиллерде распайтаган Исадынъ он таварыхы киргистилген.

Исадынъ асылы-тукумы

1 Ибрагимнен тувган Дауттынъ улы Иса Масихтинъ асылы-тукумы сосындай эди: ²Ибрагим – Исхактынъ атасы; Исхак – Якуптынъ атасы; Якуп – Юда ман онынъ кардашларынынъ атасы; ³Юда – Перес пен Зерахтынъ атасы, аналары Тамар эди; Перес – Хесроннынъ атасы; Хесрон – Рамнынъ атасы; ⁴Рам – Амминадавдынъ атасы; Амминадав – Нахшоннынъ атасы; Нахшон – Салмоннынъ атасы эди. ⁵Салмон – Боаздынъ атасы, Боаздынъ анасы Рахав эди; Боаз – Оведтинъ атасы, Оведтинъ анасы Рут эди. Овед – Ишайдынъ атасы, ⁶А Ишай – Даут патшадынъ атасы эди. Даут патша – Сулейменнинъ атасы, Сулейменнинъ анасы Уриядынъ хатыны эди. ⁷Сулеймен – Рехавамнынъ атасы; Рехавам – Авиядынъ атасы; Авия – Асадынъ атасы; ⁸Аса – Йошафаттынъ атасы; Йошафат – Йорамнынъ атасы; Йорам – Узиядынъ атасы эди. ⁹Узия – Йотамнынъ атасы; Йотам – Ахаздынъ атасы; Ахаз – Хизкиядынъ атасы; ¹⁰Хизкия – Манашединъ атасы, Манаше – Амоннынъ атасы; Амон – Йошиядынъ атасы; ¹¹Йошия – Йоакимнинъ атасы; Йоаким – Екония ман онынъ кардашларынынъ атасы эди. Сосы зат Бабылга коышириллектен алдын болган эди.

¹²Бабылга коыширилгеннен сонъ Екония – Шалтиелдинъ атасы болды; Шалтиел – Зерубавелдинъ атасы; ¹³Зерубавел – Авихудтынъ атасы; Авихуд – Элиякимнинъ атасы; Элияким Азурдынъ атасы эди. ¹⁴Азур – Садоктынъ атасы; Садок – Якиннинъ атасы; Якин – Элихудтынъ атасы; ¹⁵Элихуд – Элазардынъ атасы; Элазар – Матаннынъ атасы; Матан – Якуптынъ атасы; ¹⁶Якуп – Юсуптынъ атасы эди; Юсуп та Масих деп аталган Исады тапкан Марьемнинъ эри болды.

¹⁷Соны ман, Ибрагимнен Даутка дейим баъриси он доьрт несил бар эди; Дауттан Бабыл есирине дейим он доьрт несил эм Бабыл есириннен Масихке дейим де он доьрт несил болган эди.

Иса Масихтинъ тувувы

¹⁸Исадынъ тувувы сосындай болды. Марьем, Исадынъ анасы, Юсуп пан соъз тавыскан эди. Ама олар кавысяктан

алдын Марьем Алладынь Кие Рухы* ман авыраяклы болганын аңлады. ¹⁹ Марьемнинъ эри – Юсуп, туврашыл аьдем болган себепли, муны билгенде, исти тысына яйып уялтпага суймей, оны ясыртын йибереек болды.

²⁰ Юсуп сондай ойда токталганда, ога туьсинде Раббийдинъ бир маьлеги коьринип айтты: «Даут улы Юсуп! Марьемди хатын этип алмага коркпа, неге десе онынъ карнындагы Бала – Кие Рухтан болган. ²¹ Марьем ул табаяк, сен Оны Иса** деп атаяксынъ, неге десе Ол Оьз халкын куьналарыннан куткараяк!»

²² Баьри затлар Раббийдинъ пайхамбар аркалы билдирилген соьзи толтырылар уьшин болды: ²³ «Кыз юкли болып, ул туваяк, эм Ога Иммануел деген ат берилеек». Иммануелдинъ маьнеси – „Алла бизи мен“.

²⁴ Юсуп уйкысыннан уянганда, Раббийдинъ маьлеги буйыргандай, Марьемди хатын этип алды. ²⁵ Ама, Марьем улын тапканша, Юсуп оны ман яшамады эм Бала тувганда, Ога Иса деген атты берди.

*Юлдыз билимшилери
Исага бас иедилер*

2 Иса, Ирод патшалык сурген кезуьвде, Юдеядынъ Бетлехем шахарында тувды. Ол тувганнан сонъ, юлдыз билимшилери куьнтувардан Ерусалимге барып, ² аьдемлерден: «Ювытлардынъ яньы тувган патшасы кайда экен? Биз Онынъ юлдызынынъ тувганын коьрип, Ога табынмага келгенмиз», – дедилер.

³ Муны Ирод эм оны ман биргесине буьтин Ерусалим де эситип тынышсызланды. ⁴ Ол оьзине баьри бас дин куллыкшыларын эм дин аьлимлерин шакырды да Масихтинъ каерде туваягын олардан сорады. ⁵ Ога: «Юдеядынъ Бетлехем шахарында», – деп явапладылар. «Онынъ акында пайхамбар аркалы булай язылган: ⁶ „Юдеядынъ ериндеги Бетлехем, сен эш бир зат пан да Юдеядынъ баска шахарларынынъ арасында кем

* 1:18 Кие Рух: арапша «Рухулкудус», орысша «Дух Святой».

** 1:21 Иса: ювыт тилинде «Раббий – Куткарушы».

тувылсынъ. Меним халкым Исраилге йол коьрсетеек Басшы сеннен шыкпага керек“».

⁷ Сонда Ирод, юлдыз билимшилерин озине ясыртын ша-
кыртып, олардан янъы юлдыздынъ коьринетаган туъз вакы-
тын билди. ⁸ Сонъ оларды Бетлехемге сосындай тапшырув
ман йиберди: «Барып, Авьлеттинъ акында баьрисин уйкен
мукаятлык пан билинъыз. Сиз Оны тапсанъыз, мен де Ога
барып табынар ушин, мага билдирерсиз».

⁹ Юлдыз билимшилери, патшадынъ тапшырувын тынълап,
йолга шыктылар. Олар тувганын коьрген юлдыз, олардынъ
алдында барып, сонъында бала болган ердинъ устине келип
токады. ¹⁰ Юлдызды коьргенде, олар айлак бек кувандылар.
¹¹ Уйге кирип, Балады анасы Маръем мен коьргенде, Ога бас
ийдилер, сонъ савгага алтын, ладан* эм мир** бердилер. ¹² Тек,
туьслеринде оларга Иродка кайтпанъыз деген билдирув
болганы ушин, баска йол ман озьлерининъ кыралларына
кайттылар.

Мысырга кашув

¹³ Юлдыз билимшилери кеткеннен сонъ, Юсупка туьсинде
Раббийдинъ бир маьлеги коьринди: «Тур, Балады да, Онынъ
анасын да алып, олар ман Мысырга кашып кет. Мен айткан-
га дейим онда токтап тур, неге десе Ирод Балады озьтиреек
болады», — деп билдирди. ¹⁴ Юсуп, турып, Иса ман Маръемди
алды да кешесинде Мысырга кашты. ¹⁵ Олар онда Ирод озьгенге
дейим турдылар. Соьйтип, Раббий Оьзининъ пайхамбары ар-
калы билдирилген: «Улымды Мысырдан шакырдым», — деген
соьзлери толтырылды.

*Иродтынъ балаларды
озьтирув буйырыгы*

¹⁶ Ирод, юлдыз билимшилер оны алдаганын анълаганда, бек
ашувланды, Бетлехемде эм онынъ тоьгерегинде эки ясындагы
эм оннан да кишкей болган баьри эр балаларды озьтирмеге

* 2:11 Ладан: куйдирилгенде аьрув ийис беруьвши кепкен агаш соьли.

** 2:11 Мир: баалы аьрув ийисли май.

буйырык берди. Балалардынъ ясларын, юлдыз билимшилери айтканша, белгилеген эди. ¹⁷ Сонда Еремия пайхамбар аркалы билдирилген толтырылды: ¹⁸ «Рамада давыс эситиледи, йылав эм ашы сыйыт! Рахел оъз балаларына йылайды эм юбанув таппайды, неге десе энди балалары йок».

Мысырдан кайтып келуъв

¹⁹ Ирод оьлгеннен сонъ, Раббийдинъ бир маълеги Мысыр-да Юсупка туъсинде коьринди. ²⁰ «Тур! — дейди ол. — Балады да, Онынъ анасын да алып, Израил ерине кайт. Сол Балады оьлтиреек болганлар оьлди».

²¹ Юсуп туруп, Балады эм Онынъ анасын алып, Израил ерине кайтты. ²² Ама Юдеяда Иродтынъ орнына улы Архелайдынъ патшалык суьргенин билгенде, онда бармага коркты. Сонда ога тагы да туъсинде билдируъв болганнан сонъ, Юсуп Галилеяга кайтты. ²³ Онда барганда Назарет шахарында орынласты. Соьйтип, пайхамбарлардынъ: «Оны (Масихти) Назаретши деп атаяклар», — деген соьзлери толтырылдылар.

Яхъя пайхамбардынъ келуьви

3 Сол куьнлерде Шомылдырувшы Яхъя Юдеядынъ шоьлинде Алладынъ соьзин айтып баслады. ² «Тевбе этинъиз! — дейтаган эди ол, — Алла Патшалыгы ювыкта!» ³ Ешая пайхамбар Яхъядынъ акында айткан эди: «Шоьлде шақыратаганнынъ давысы: „Раббийге йол аьзирленъиз! Онынъ алдына йолларды туъз этинъиз!“ — дейди».

⁴ Яхъя туье юниннен кийим эм белинде кайыс белбав кие-таган эди, эм шегертке мен кийик бал ашайтаган эди. ⁵ Ога Ерусалимнен, Юдеядынъ баьри якларыннан эм Йордан су-вынынъ тоьгерегиннен халк келетаган эди. ⁶ Ким оьзининъ куьналарын ашык айтып билдирсе, Яхъя соларды, Йордан сувында шомылдырып, тазалайтаган эди.

⁷ Сувда шомылдырылув ушин келе туратаган парисейлер мен садукейлерге Яхъя айтатаган эди: «Сиз, йылан балалары! Сизге, Алладынъ келеятырган ашувыннан куткарылмага заман еткенин, ким билдирди? ⁸ Тевбеге туьскенинъиздинъ

тийисли ислерин коьрсетинъиз. ⁹Юрегинъизди: „Бизим атамыз – Ибрагим“, – деп, юбантып олтырманъыз, неге десе, Алла сосы таслардан Ибрагимге балалар курастырмага болаяк деп, айтаман.

¹⁰Энди балта да тереклер туьбинде ятады: ийги емис бермейтаган аьр бир терек кесилип отка тасланаяк.

¹¹Мен сизди сувда шомылдырып тазалайман, ама Сол, меннен сонъ келеек, меннен куьшли. Мен Онынъ шарыкларын аькетпеге де тийисли тувылман. Ол сизди Кие Рух эм от пан тазалаяк. ¹²Аслык сувывушы куьрегин колына алган: Оьзындырын тазалап, бийдайын амбарына йыаяк, а тобанын соьнмес отта куьйдиреек».

Исадынъ сувда шомылдырылувы

¹³Сонда Иса Галилеядан Йорданга, Яхъядан сувда шомылдырылаяк болып, келди. ¹⁴Яхъя Оны токтатаяк болып: «Мен Сеннен сувда шомылдырылмага керекпен, а Сен мага неге келгенсинъ?» – деди.

¹⁵Ама Иса яваплады: «Баьриси де солай болмага тийисли, бизге баьри тувралыкты толтырмага керек». Муннан сонъ Яхъя разы болды.

¹⁶Иса сувда шомылдырылганлай, коьклер как ярылдылар эм Ол, Алладынь Рухынынъ Ога коьгершин кебинде туьсеятырганын, коьрди. ¹⁷Эм коьктен: «Бу – Меним суьйген Улым, Мен Ога разыман», – деген давыс эситилди.

Исадынъ сыналувы

4 Оннан сонъ Алладынь Рухы Исады ибилиске сынатпага шоьлликке аькетти. ²Онда кырк куьн эм кырк кеше ораза тутканнан сонъ Иса бек ашыкканын сезди. ³Сонда азгырувшы* Ога юыкласып: «Сен Алладынь Улы болсанъ, сосы тасларга оьтпек болмага буйыр», – деди.

⁴Иса ога явапка: «„Аьдем тек бир оьтпек пен яшамаяк, ама Алладынь авызыннан келген аьр соьз бен яшаяк“, – деп те язылган», – деди.

---

* 4:3 Азгырувшы: *шайтан*.

⁵ Оннан сонъ ибилис Исады кие шахарга* алып келди. Оны Алла уйининъ бийиклевине салып, Ога: ⁶ «Сен Алладынъ Улы болсанъ, тубине атыл! Аьше: „Алла Сени Оьз маьлеклерине аманат этер“, эм „Олар, аягынъды таска да тийгистпей, Сени колларында аькетерлер“, — деп язылган», — деди.

⁷ Иса ога явапка: «Сондай болып: „Раббий Алланъды сынама“, — деп те язылган», — деди.

⁸ Сонъында ибилис Исады айлак бийик тавга алып келди, оннан Исага дуньядынъ баъри эллеринде болган ярасык-лыкларды коьрсетти: ⁹ «Эгер Сен аягыма йыгылып, мага бас ийсенъ, солардынъ баьрисин де Сага берермен», — деди.

¹⁰ Иса ога явапка: «Меннен тай, шайтан! „Раббий Алланъа бас ий эм тек Ога кылын“, — деп язылган», — деди.

¹¹ Сонда ибилис Оны калдырды. Исага маьлеклер келип, Ога ярдам эттилер.

Иса Ийги Хабарды айтып баслайды

¹² Яхъядынъ тутнакка салынганын эситкенде, Иса Галилеяга кайтты. ¹³ Ол Назаретти калдырды эм Завулон ман Напталийдинъ ерлериндеги коьлдинъ касында орынласкан Капарнаумда ерлести. ¹⁴ Соьйтип, Ешая пайхамбардынъ билдирген йорувы толтырылды: ¹⁵ «Денъызге баратаган йолдагы, Йордан сувынынъ аргы ягындагы Завулон ман Напталий ери, баска миллетлер турувшы Галилея! ¹⁶ Каранъалыкта яшайтаган халк уллы ярк коьрди. Оьлим куьлеткисининъ кушагындагы кыралда яшайтаганларга саьвле яркырады».

¹⁷ Сосы вакыттан алып Иса: «Тевбе этинъиз, Алладынъ Патшалыгы** энди ювыкта», — деп, Алладынъ соьзин айтып баслады.

Исадынъ биринши сокталары

¹⁸ Бир кере Галилея коьлининъ бойы ман бараятырганда, Иса эки кардашты коьрди: сонъында Петер деген ат берилген Шимонды эм онынъ кардашы Эндрейди. Олар балыкшы

* 4:5 Кие шахар: *Ерусалим*.

** 4:17 Алладынъ Патшалыгы: *грекше «Кокь Патшалыгы»*.

болып, тап сол вакытта коьлге йылымды атып туры эдилер.
¹⁹ «Мени мен келинъиз, — деди оларга Иса, — Мен сизди, ба-
 лык ыслагандай, аьдем коьнъилин авламага уйреретермен!»

²⁰ Кардашлар, сол сабатлей йылымларын калдырып, Исадынъ
 ызыннан кеттилер.

²¹ Бираз барганнан сонъ, Ол Зебедей уллары Якуп пан Яхъя-
 ды коьрди. Кайыкта аталары Зебедей мен йылымларын ямай
 эдилер. Иса оларды да шақырды. ²² Сол сабатлей олар, кайы-
 гын да, аталарын да калдырып, Исадынъ артыннан иердилер.

Исадынъ халкка кылынувы

²³ Иса буьтин Галилеяды айланды, синагогларда* окытты,
 Алла Патшалыгынынъ акында Ийги Хабарды айтып юрди
 эм аьдемлерди туьрли авырувлардан эм сакатлыклардан сав
 этти. ²⁴ Онынъ хабары буьтин Сирияга яйылды. Исага кайдай
 туьрли маразлыларды да аькелетаган болдылар: куьшли авы-
 рувдан кыйналатаганларды, йинлилерди, талма маразлыларды,
 паралич сокканларды. Эм Ол баьрисин де савартатаган эди.
²⁵ Исадынъ ызыннан, топарласып, Галилеядан, Декаполистен,
 Ерусалимнен, Юдеядан эм Йорданнынъ артындагы ердинъ
 тоьгерегиннен коьп аьдемлер келе эдилер.

Акыйкат набьсип

5 Бир вакыт Иса, касында топарласкан аьдемлерди коьрип,
 тавдынъ бавырына коьгерилди. Ол олтырганда, сокталары
 тоьгерегине келдилер. ² Иса оларды булай уйретип баслады:

³ «Коьнъил яктан пақырлар — бактылы! Алладынъ Патша-
 лыгы олардыкы.

⁴ Йылайтаганлар — бактылы! Олар юбанаяклар.

⁵ Юваслар — бактылы! Олар ерге ие болаяклар.

⁶ Тувралык этпеге суьйип термилгенлер — бактылы! Олар
 суьйгенлерин алаяклар.

⁷ Баскаларды языксынатаганлар — бактылы! Алла оларга
 да языксынаяк.

⁸ Таза юреклилер — бактылы! Олар Аллады коьрееклер.

---

* 4:23 Синагог: ювыт табынув уйи.

⁹ Аьдемлерге тынышлык аькелетаганлар – бактылы! Олар, Алладынь уллары деп, саналаяклар.

¹⁰ Туврашыл болганлары уьшин кувылып юретаганлар – бактылы! Алладынь Патшалыгы олардыкы.

¹¹ Мени уьшин сизди кашан корласалар, кувсалар эм яманласалар – сиз бактылысыз! ¹² Куваныньыз эм шатланыньыз! Кокклерде сизди уллы савга саклайды. Тап соьйтип сизинь алдыньызда болган пайхамбарларга да залымлык эткен эдилер.

Туз эм ярык

¹³ Сиз ердинь тузысыз: ама туз озьзининь даьмин йойтса, оны не зат тузлы этпеге болаяк? Ол, энди тыска атылып, аьдемлердинь аягы астында калувдан баска бир затка да яравсыз.

¹⁴ Сиз дуныядинь ярыгысыз. Тав басында орынласкан шахарды ясырып болмас. ¹⁵ Майшыракты яндырып, оны уй савытынынь тубьине салмайдылар, оны, баьри уйдегилерге ярык берсин деп, шыраксалгышка саладылар. ¹⁶ Сизинь ярыгыньыз да аьдемлерге ярык берсин, соьйтип олар яхшы ислериньизди коьрип, Кокктеги Атаньызга мактав салсынлар.

Таурат акында

¹⁷ Мен Тауратты яде пайхамбарлардынь уйретуьвлерин йок этпеге келгенмен деп, ойламаньыз. Мен йок этпеге тувыл, ама толтырмага келгенмен. ¹⁸ Сизге дурысын айтаман: коьк пен ер йогалмаганша, Таураттынь бир кишкей аьриби де, бир сызыгы да йогалмай, баьриси толтырылаяк. ¹⁹ Эгер дейим ким бу парызлардынь энь кишкейлериннен бирин бузса эм баска аьдемлерди оны бузбага уйретсе, сол Алладынь Патшалыгында энь кишкей деп, саналаяк. А ким парызларды толтырып, сога аьдемлерди де уйретсе, сол Алладынь Патшалыгында уллы деп, саналаяк. ²⁰ Сизге айтаман: эгер дейим сиз Алладынь парызларын парисейлер мен дин аьлимлериннен мукаят толтырмасаньыз, Алладынь Патшалыгына киралмаяксыз.

Ашувланув акында

²¹ Сиз бурынгы аьдемлерге „обьтирме“ эм „аьр бир обьтирген шуьшине еткерилеек“ дегенди эситкенсиз. ²² Ама

Мен сизге айтаман: эгер аьдем (иман) кардашына ашувды тутса, ол шушине еткерилеек. Ким кардашына рака* деп айтса, сол межлистинъ** алдында явап береек. А ким кардашына акылсыз деп айтса, сол яханем отына тийисли болаяк. ²³Сонынъ уьшин, сен савганъды курман этилуьвши ерге аькелетаган заманда, кардашынъ бир зат уьшин сага разы болмаганын онда эсинъе туьсирсень, ²⁴савганъды сол ерде калдырып, алды ман барып кардашынъ ман ярас, а сонъ кел де савганъды бер. ²⁵Сени мен давласувшы сени оькимге аькетеектен алдын, йолда ок оны ман яраспага шалыс; олай болмаса, давласувшы сени кадыга берер, кады каравылшыга тапшырар эм сени тутнакка саларлар. ²⁶Сага дурысын айтаман: сонъгы увак акшанъызга*** дейим баьрисин тоьлемей, сен оннан шыгалмассынъ.

Зиналык этпенъиз

²⁷„Зиналык этпенъиз“ деп, айтылганды эситкенсиз. ²⁸Мен ше сизге айтаман: ким хатынга сукланып караса, сол энди юрегинде ок оны ман зиналык эткен болады. ²⁹Эгер сени коьзинъ йолдан тайдыратаган болса, оны юлкып алып тасла. Яханемге баьри кевденъ атылганнан эсе, онынъ бир кесеги йойтылганы ийги. ³⁰Эгер сени онъ колынъ йолдан тайдыратаган болса, кес те тасла оны. Яханемге баьри кевденъ атылганнан эсе, онынъ бир кесеги йойтылганы ийги.

Талак салув акында

³¹Сизге айтылган эди: „Ким пишесиннен айырылса, сол ога талак салув акында шаатлама бермеге тийисли“. ³²Мен ше сизге айтаман: ким пишесине онынъ эр-хатынлык алаллыкты бузганыннан баска себептен талак салса, сол оны зиналык этпеге ийтейди. А ким талакланган хатынга уьйленсе, ол да зиналык этеди.

* 5:22 Рака: *арамей тилинде коьрип болмаганлыкты билдиреди.*

** 5:22 Межлис: *бурынгы ювытлардынъ Синедрион деп аталган бас оькими.*

*** 5:26 Увак акша: *грекше «кодратес».*

Ант этувлер акында

³³ Сиз бурынгы аьдемлерге: „Антыньызды бузбанъыз эм Раббийге не затка ант эткен болсанъыз, сонынъ баьрисин толтырынъыз“, — деп айтылганды эситкенсиз. ³⁴ Мен ше сизге айтаман: коьтере ант этпенъыз. Коьк пен де ант этпенъыз: ол Алладынь тагы. ³⁵ Ер мен де этпенъыз: ол Онынъ аяк асты; Ерусалим мен де: ол Уллы Патшадынъ шахары. ³⁶ Басынь ман да ант этпе: сен озьинъ бир тугинъди де ак яде кара эталмас-сынъ. ³⁷ Сизинъ „аьше“ дегениньыз, уьшини мен де „аьше“ болсын; сизинъ „йок“ дегениньыз, уьшини мен „йок“ болсын. Ога косылганлардынъ баьриси тек шайтаннан.

Оьш алув акында

³⁸ Сиз „Коьзге-коьз, тиске-тис“ дегенди эситкенсиз. ³⁹ Мен ше сизге айтаман: яманга карсылык этпенъыз. Ким сенинь онъ ягынъа шалса, ога сол ягынъды да бер. ⁴⁰ Эгер бирев сени оькимге берип, коьйлегинъди алаяк болса, сога абанъды да бер. ⁴¹ Ким сени озьи мен бир шакырымды бармага кыстаса, соны ман эки шакырымга да бар. ⁴² Сеннен тилегенге бер, сеннен борышкага тилейтаганнынь тилегин алмай калма.

Душпанларыньызды суьйинъыз

⁴³ Сиз „Ювыкларыньды суьй, душпанларыньды коьрип болма“ дегенди эситкенсиз. ⁴⁴ Мен ше сизге айтаман: душпанларыньызды суьйинъыз, сизди кувгынга тусьиргенлер уьшин дува этинъыз. Соьйтип коьктеги Атанъыздынъ уллары боларсыз. ⁴⁵ Неге десе Ол, куьнге огырсызды да, огырлыды да ярыкландырмага буйырады. Туврашылларга йиберген ямгырын, солай ок туврашыл болмаганларга да йибереди. ⁴⁶ Эгер сиз тек озьинъызди суьйгенлерди суьетаган болсанъыз, соны уьшин сиз кайдай савга алмага саклайсыз? Солай ок этпейдилерме ясакшылар да? ⁴⁷ Эгер сиз тек (иман) кардашларыньызды саламласанъыз, сонда аьлемет деп саналаяк не зат эткенсиз? Соны (иман етпейтаган) баска миллетлилер де этпейдилерме? ⁴⁸ Соьйтип, Коьктеги Атанъыз кень коьнъилли болгандай, сиз де кень коьнъилли болынъыз.

Садака

6 Садаканъызды аьдемлер алдында, олар коьрсинлер деп, этуьвден сак болынъыз. Эгер сиз солай этсенъыз, Коьктеги Атанъыздан савга алаяк тувылсыз.

² Соны уьшин ярлыларга садака бергенде, экиюзлилер синагогларда эм орамларда озьлерин мактатар уьшин оны бететаганларындай этип, баьрисине яйманъыз. Сизге дурысын айтаман: олар озь савгаларын энди алганлар. ³ Сиз болсанъыз ярлыларга садака бергенде, сол колынъыз онъ колынъыздынъ не этетаганын билместей этип, беринъиз. ⁴ Сизинъ садаканъыз тасада болсын. Тасадагын коьруьвши Атанъыз да сизге савгады берер.

Дува

⁵ Сиз дува эткенде, экиюзлилердей, болманъыз. Олар синагогларда эм де орам муьйислеринде турагалып, аьдемлерге дува этетаганларын коьрсетпеге суюедилер. Сизге дурысын айтаман: олар озь савгаларын энди алганлар. ⁶ Сиз болсанъыз дува этетаганда уьйге кирипъиз, эсикти ябынъыз да коьринмеген Атанъызга дува этинъиз. Тасадагын коьруьвши Атанъыз сизге савгады берер. ⁷ Дува эткенде, баска миллетлилер этетагандай этип, артык соьзли болманъыз. Олар, коьп соьзлилигимиз уьшин эситилеекпиз деп, ойлайдылар. ⁸ Олардай болманъыз: Коьктеги Атанъыз, не кереклинъиз бар болганын, сиз Оннан тилеектен алдын да биледи.

⁹ Тилек тилегенде булай айтынъыз: „Коьктеги Атамыз, атынъ сыйлансын. ¹⁰ Патшалыгынъ курылсын. Коьктегиндей, ерде де буйырыгынъ толтырылсын. ¹¹ Куьнлик оьтпегимизди бизге буйгуьнге бер. ¹² Биз борышлыларымызды кеширгендей, борышларымызды кешир. ¹³ Бизди азгырувга туюсьirme, яманлыктан куткар. [Неге десе патшалык, куьдирет эм мактав оьмирге Сеники. Амин]“.

¹⁴ Эгер сизге карсы куьна эткенлерди кеширсенъыз, Коьктеги Атанъыз да сизди кеширер. ¹⁵ Ама, эгер сиз аьдемлердинъ куьналарын кеширмейтаган болсанъыз, Коьктеги Атанъыз да сизинъ куьналарынъызды кеширмес.

Ораза

¹⁶ Ораза тутсанъыз, экиюзлилердей, мыдах юзли болып юрменъиз: олар озлерининъ шырайына эс бермеви мен аьдемлерге ораза тутатаганларын коьрсетеек боладылар. Сизге дурысын айтаман: олар оз савгаларын энди алганлар. ¹⁷ Сиз болсанъыз ораза тутканда, юзинъызди ювып, шашынъызды орнына аькелинъиз. ¹⁸ Ораза тутканынъыз, аьдем алдында болмай, тасадагы Атанъыздынъ алдында болсын. Тасадагын коьрувши Атанъыз сизге савгады берер.

Карызналар коькте

¹⁹ Ер уьстинде озинъызге карызналар йыйманъыз: мунда куье мен тот басув оларды бузар; урлакайлар уйге кирселер, оларды урламага болар. ²⁰ Оьз карызналарынъызды коькке йыйынъыз: онда оларды не куье, не тот йок эталмас эм бир урлакай да киралмас. ²¹ Карызнанъыз сакланган ерде, юрегинъыз де сонда болар.

Шарктынъ ярыгы

²² Шаркынънынъ шырагы – коьзинъ. Сога коьре коьзинъ таза коьрсе, буьтин шаркынъ да ярык болар. ²³ Ама коьзинъ яман коьрсе, буьтин шаркынъ да каранъа болар. Эгер ишинъдеги ярык – каранъалык болып шыкса, кайдай яман сол каранъалык!

²⁴ Эш бирев де эки иеге бирден куллык эталмайды; неге десе ол, яде олардынъ бирин коьрип болмас, а экиншисин яратар, яде биревине бек шалысар, а экиншисине эс бермес. Сиз бир ок заманда Аллага да, байлыкка да кул болалмассыз.

Каьр эм кайгырув

²⁵ Сол себептен Мен сизге айтаман: не ашармыз, не ишермиз деп янынъыз уьшин, не киермиз деп шаркынъыз уьшин каьр шекпенъиз. Ян – тамактан, шарк – кийимнен артык. ²⁶ Коьктеги кусларга каранъызтага: олар не шашпайдылар, не ормайдылар, не амбарга йыймайдылар, ама Коьктеги Атанъыз оларды тамакландырады. Сиз куслардан коьп баалы тувылсызба?

²⁷ Кайсынңыз, каърлеп, яшавына бир сабат болса да коспага болады? ²⁸ Сиз кийим ушин неге каър шегесиз? Даньылдагы лилия шешекейлери калай оьсетаганларына караньызтага: олар куллык та этпейдилер, уршык та ийирмейдилер, ²⁹ ама сизге айтаман: Сулеймен, аьлемет коьркли болса да, солардынъ бириндей, ярасыклы кийиналмаган. ³⁰ Эгер буьгуьн бар болган, а эртен отка тасланаяк кыр оьленин Алла солай кийиндиретаган болса, сизди олардан да бек кийиндирмес пе экен, аз иманлылар?

³¹ Сога коьре, „Не ашармыз?“, „Не ишермиз?“, „Не киермиз?“ деп, каърлеменъиз. ³² Бу затлардынъ баьрин де бу дуниядынъ миллетлери излейдилер; а Коьктеги Атаньыз бу затлардынъ баьриси сизге керек болганын биледи. ³³ Бас деп, Алладынъ Патшалыгын эм тувралыгын изленъиз, сонда бу затлардынъ баьриси де сизге ога косылып берилер. ³⁴ Сонынъ ушин эртенги куьннинъ каьрин шегип юрменъиз, аьр бир куьнге оьз каьрлери етеди.

Терислеменъиз

7 Терислеменъиз, сиз де терисленмессиз. ² Баскаларды кайдай терислик пен терислесенъиз, сондай ман сиз де терисленерсиз. Кайдай оьлшем мен оьлшесенъиз, сондай ман сиз де оьлшенерсиз. ³ Оьз коьзинъдеги баганады сезбей, иман кардашынънынъ коьзиндеги шоьпке неге карайсынъ? ⁴ Коьзинъде багана турганлай, кардашынъа: „Бер, мен коьзинъдеги шоьпти шыгарайым“, – деп, кайтип айтарсынъ? ⁵ Экиюзли! Бас деп, оьз коьзинънен баганады шыгар, сонъ кардашынънынъ коьзиндеги шоьпти кайтип шыгараягынъды коьрерсинъ.

⁶ Кие затларды ийтлерге берменъиз эм ынжыларынъызды доньызлардынъ алдына атпанъыз. Солай этсенъиз, олар баьрисин аяк астында таптар, сонъында кайтып келип, сизди де талар.

Тиленъиз, изленъиз, эсикке кагынъыз

⁷ Тиленъиз – сизге берилер; изленъиз – табарсыз; эсикке кагынъыз – сизге ашарлар. ⁸ Аьр бир тилеген алады, излеген табады, какканга да эсикти ашадылар. ⁹ Кайсынъыз, оьз улы оьтпек тилегенде, ога тас берер? ¹⁰ Яде балык тилегенде, ога

йылан берер? ¹¹ Соны ман, сиз кайдай яман болсанъыз да, оъз балаларынъызга яхшы савгалар берип билетаган болсанъыз, аьше, Коьктеги Атанъыз кайгадер бир коьп Оннан тилегенлерге яхшы затлар берер!

¹² Сол себепли, аьдемлер сизге калай этпеге керегин суье болсанъыз, сиз де оларга солай ок этинъыз. Таурат эм пайхамбарлардынъ уьйреткенлери сонда сыйынадылар.

Тар капы

¹³ Тар капыдан киринъыз. Йойылувга аькететаган йол кенъ, капысы мол эм коьплер сол йол ман барадылар. ¹⁴ Яшавга аькететаган капы да, йол да кыйын, аз аьдемлер сол йолды табадылар.

Терек емисиннен билинеди

¹⁵ Ялган пайхамбарлардан сакланынъыз. Олар сизге кой терисинде келедилер, ишиннен болсалар олар йырткыш боьрилер. ¹⁶ Оларды емислериннен танырсыз. Шоькирли коьгемликтен юзим яде сары тегенектен ынжыр йыйыларма? ¹⁷ Ийги терек солай этип – яхшы емис, а яман терек огырсыз емис аькеледи. ¹⁸ Ийги терек – огырсыз емис, яман терек те яхшы емис бералмас. ¹⁹ Яхшы емисти бералмайтаган аьр теректи кесип, отка таслайдылар. ²⁰ Соьйтип, оларды емислериннен танырсыз.

²¹ Алладынъ Патшалыгына Мага: „Раббий, Раббий!“ – деп айтувшылардынъ баьриси кирмес, тек сол Коьктеги Атамнынъ буйырыгын толтыратаганлар кирер. ²² Сол куьн* коьплер мага: „Раббий, Раббий! Аьше, Сенинъ атынъ ман пайхамбарлык этпедикпе? Сенинъ атынъ ман йинлер кувмадыкпа? Сенинъ атынъ ман коьп куьдиретли ислер этпедикпе?“ – деп айтаяклар. ²³ Сонда Мен оларга: „Мен сизди танымайман. Яманлык этуьвшилер, касымнан тайынъыз!“ – деп ашык айтарман.

Эки уьй

²⁴ Меним соьзлеримди тынълаган эм оларды толтырган аьр аьдемди оьз уьйин таска салган акыллы киси мен тенълестир-

---

* 7:22 Сол куьн: *кыямет куьни*.

меге болады. ²⁵ Ямгыр явып, йылгалар яйылдылар, еллер эсип уйге согылдылар, ама уй бузылмай калды: ол уй таска салынган эди. ²⁶ Мени тынълайтаган, ама Меним соьзлеримди толтырмайтаган аьдемди обьзининъ уйин кумга салган акмак пан тенълестирмеге болаяк. ²⁷ Ямгыр явып, йылгалар яйылдылар, еллер эсип уйге согылдылар эм уй авды да савлай опырады».

²⁸ Иса муны айтып кутылган заманда, халк Онынъ окувына сейирсинди. ²⁹ Иса оларды, дин аьлимлериндей болмай, бир куваты ман окытатаган эди.

Авыр тери маразлыды савартув

8 Иса тавдан туьскенде, Онынъ артыннан коьплеген аьдемлер иердилер. ² Ога авыр тери маразы болган аьдем ювыкласып келди де, тизиннен шоьнъкип, тиледи: «Бийим, эгер суьйсень, мени тазаламага боларсынъ».

³ Иса, колын созып, аьдемге тийгистти де: «Суьемен, тазалан!» — деди. Сол саьатлей аьдем озь маразыннан кутылып тазаланды. ⁴ Сонда Иса ога: «Сак бол, мунынъ акында биревге де айтпа, тек барып, дин куллыкшысына коьрин, Муса пайхамбар буйыргандай, курманлык шал. Соны ман аьдемлер алдында сав болганынъды шаатларсынъ», — деди.

Урым юзбасшысынынъ иманы

⁵ Иса Капарнаумга келген вакытта, Ога бир урым юзбасшысы, янасып келип, ярдамды тиледи. ⁶ «Бийим, — деди ол, — уйде паралич соккан ыргатым ятады, бек яман кыйналады».

⁷ Иса: «Мен, келип, оны савартарман», — деди.

⁸ Юзбасшы Исага соьз кайтарып: «Бийим, Сен меним уйиме кирмеге мен тийисли тувылман. Тек бир соьз айтсанъ, ыргатым сав болар. ⁹ Мен озьим де баскаларга бойсынган аьдеммен, мага бойсынган аскершилер де бар. Олардынъ бирисине: „Кет“, — десем, кетеди; баскасына: „Кел“, — десем, келеди; ыргатыма: „Муны эт“, — десем, ислейди», — деди.

¹⁰ Иса, оны эситкенде, сейирсинди де Оьзи мен келетанларга: «Сизге дурысын айтаман: Сосындай иманды Мен Исраилде эш биревде де таппаганман! ¹¹ Сизге айтаман: коьп-

лер куынтувардан эм куынбатардан келип, Алладынъ Патшалыгындагы зияпетте Ибрагим, Исхак эм Якуп пан бирге оыз орынларын алаяклар. ¹² Патшалыктынъ асабалары болса тыс каранъалыкка тасланаяк. Онда йылап, тислерин кыршылдатаяклар», — деди. ¹³ А урым юзбасшысына Иса: «Бар! Сага ынанганынъша болсын», — дегенди айтты. Ыргаты сол сабатлей сав болды.

Иса коьп аьдемди савартады

¹⁴ Иса Петердинъ уйине келгенде, онынъ кайнанасы янып-куыйип авырып ятканын коьрди. ¹⁵ Иса онынъ колына тийгенлей, безгеги тыйылды. Хатын туруп, Исады ас пан сыйлады.

¹⁶ Аксам авганда, Исага йинли болган коьп аьдемди аькелип басладылар. Ол, соьзи мен йинлерин кувып, авырганлардынъ баьрисин де сав этти. ¹⁷ Бу, Ешая пайхамбардынъ «Ол бизим сыркавларымызды Оьзине алды эм маразларымызды аькетти» деген соьзлери толтырылсын деп, болды.

Исадынъ артыннан иеруувдинъ баасы

¹⁸ Иса, Оьзининъ тоьгерегинде коьплеген аьдемлер йыйылганын коьргенде, сокталарына коьлдинъ аргы ягына оьтпеге буйырды. ¹⁹ Сол заманда Ога дин аьлимлерининъ бириси янасып келип: «Устаз, Сен кайда барсанъ да Мен Сенинъ артынънан иереекпен», — деди.

²⁰ Иса ога: «Туьлкилер инли боладылар, коьктинъ куслары — уялы, а Аьдем Улынынъ* басын салар ери йок», — деди.

²¹ А сокталарынынъ бириси: «Бийим! Мага басында барып атамды коьммеге ызын бертага», — деп тиледи.

²² Ама Иса ога: «Меним артымнан иер, оьлгенлерди коьммеге оьлилердинъ оьзлерине калдыр», — деп яваплады.

Иса давылды тынышландырады

²³ Иса кайыкка мингенде, сокталары да артыннан иерип, йолга шыктылар. ²⁴ Мине кайыкты толкын ябатаган уллы да-

---

* 8:20 Аьдем Улы: *Иса*.

выл коьтерилди. А Иса уйклайтаган эди. ²⁵ Сокталары Онынъ янына келип: «Раббий, бизди сав калдыр! Биз аьлек болая-тырмыз!» — деп уянттылар.

²⁶ Иса: «Аз иманлылар, сиз неге корктынъыз?» — деп яваплады. Сонда туруп, елди де, коьлдинъ толкынласувын да тыйды, терен тыныклык туьсти.

²⁷ Сокталары, сейирсинип: «Ким ди Бу? Ога ел де, коьл де бойсынадылар!» — деп туьсинмейтаган эдилер.

Гадара еринде йинлилерди савартув

²⁸ Иса коьлдинъ аргы ягына, Гадара ерине келген заманда, Онынъ алдына кабыр дорбынларыннан йинли болган эки аьдем шыкты. Олар сондай бир кавыфлы болганлары уьшин сосы йолдан эш бирев де оьтпеге таьвекелленмеген эди. ²⁹ Олар: «Сен бизден не зат излейсинъ, Иса — Алладынь Улы? Буйырылган вакыттан алдын Сен бизди азапламага келгенсинъ-ме?» — деп кышкырдылар.

³⁰ Олардан узак болмаган ерде уйкен донъыз уйири отлайтаган эди. ³¹ Йинлер Исадан: «Эгер Сен бизди кувсанъ, сосы донъыз уйирине кирмеге разылык бер», — деп тиледилер.

³² Иса оларга: «Барынъыз», — деди. Йинлер шыгып, донъызларга кирдилер де буьтин уйир, ярдан коьлге атылып, кырылды. ³³ Суьруьвшилер кашып, сахарга бардылар, баьрисин, йинлилерге де не болганын коса берип, айттылар. ³⁴ Сонда сахардынъ баьри яшавшылары Исадынъ алдына шыктылар, Оны коьргенде, олардынъ ериннен кетпеге тиледилер.

*Иса Капарнаумда
паралич сокканды савартады*

9 Иса, кайыкка минип, коьл мен артына Оьзи яшайтаган сахарга кайтты. ² Бир неше аьдем Ога паралич соккан, тоьсекте яткан маразлыды аькелди. Иса олардынъ Ога ынанууларын коьрип, паралич сокканга: «Коркпа, балам! Куьналарынъ кеширилген!» — деди.

³ Сол вакытта дин аьлимлери ишлериннен: «Бу Аьдем асылык этеди!» — деп, ойландылар.

⁴Иса, олардын ойларын биллип: «Сондай яман ойлар акылыңызга кайдан келеди? ⁵Не зат енбил айтпага: „Куьналарынь кеширилген“, яде „Тур да юр“? ⁶Мине солай, сиз билмеге керексиз: Аьдем Улынынъ ер юзинде куьналарды кеширмеге де куваты бар». А паралич сокканга бурылды да: «Тур, тоьсегинъди ал да уьйинъе кайт!» — деди. ⁷Аьдем, турып, уьйине кайтты. ⁸Муны коьрген халк, сейирге калып, сондай куватты аьдемлерге берген Аллады данъклады.

Матай Исадынъ сокталарына косылады

⁹Иса, соннан кетятырып, ясак йыйылатаган ерде олтырган Матай деген аьдемди коьрди. «Меним ызымнан кел», — деди ога Иса. Матай турды да Онынъ ызыннан барды.

¹⁰Сонъында, Иса сокталары ман Матайдынъ уьйинде ас ишип турганда, коьп ясакшылар эм баска «куьналылар» да оларга косылдылар. ¹¹Парисейлер сол затты коьргенде, Исадынъ сокталарыннан сорастырып басладылар: «Устазынъыз неге ясакшылар эм куьналылар ман бирге ас ишеди?»

¹²Иса оны эситкенде, оларга: «Савлыгы болганларга тувыл, а маразлыларга эмлеви керек. ¹³Барып, „Языксынувды излеймен, тек курман этувди тувыл“ дегеннинъ маьнесин уьйренинъиз. Мен туврашыл деп саналганларды тувыл, а куьналыларды (тевбеге) шакырмага келгенмен», — деди.

Ораза акында соров

¹⁴Оннан сонъ Яхъядынъ сокталары келдилер де сорадылар: «Биз эм парисейлер ораза тутамыз, а Сенинъ сокталарынъ неге тутпайдылар?»

¹⁵Иса оларга: «Киев тенълерининъ касында турганда, онынъ тойында олар мыдах боларма? Ама киевди олардынъ арасыннан айыраак куьн де келеек, сонда олар ораза тутаяклар. ¹⁶Эш бирев де эски кийимине янъы кумаштан ямав ямамайды. Ол кумаш кийимнен йыртылып кетер, тесик тагы да яман болар. ¹⁷Эш бирев де яс шагырды эски тулыкларга куймайды. Куйса, тулыклар тесилер, шагыр да агар, тулыклар да аьлек болар. Йок, яс шагырды янъы тулыкка куядылар, сонда олар экеви де сакланар», — деп яваплады.

Иса кызды тирилтеди, хатынды савартады

¹⁸ Иса энди де сойлеп туратаган вакытта, бир басшы ювыклап келип, Исадынъ аягына йыгылды. «Меним кызым мине сойле оьлди, ама Сен келип, ога колынъды бир салсанъ, ол тирилер», — деди. ¹⁹ Иса турды да оны ман бирге кетти. Сокталары онынъ артыннан бардылар.

²⁰ Сол заманда Исадынъ артыннан он эки йылдан бери кан тасувдан кыйналатаган хатын етти, колын Онынъ абасынынъ этегине тийгисти де: ²¹ «Эгер Онынъ абасына да тийсем, сав болаякпан», — деп ойланды. ²² Иса бурылды да, оны коьрип: «Таьвекеллен, кызым, — деди Ол, — иманынъ сени куткарды». Хатын сол саьатлей ок сав болды.

²³ Иса басшыдынъ уйине келгенде, сыбызгышыларды эм шав-шувлы аьдемлер куьбин коьрди. ²⁴ «Шыгынъыз, кыз бала оьлмеген, тек уйклайды», — деди Ол. Ога куьлип койдылар. ²⁵ Аьдемлерди уйден кыстап шыгарганда, Иса кыз болган боьлмеге кирди, кыздынъ колыннан ыслады эм ол турды. ²⁶ Мунунъ хабары баьри тоьгерек якка яйылды.

Эки сокыр ман бир сакавдынъ сав болувы

²⁷ Иса оннан шыгып бараятырганда, Онынъ артыннан эки сокыр иерип кышкырды: «Даут Улы, бизди языксын!» ²⁸ Иса уйге кайтты, сокырлар Ога ювыкластылар. Иса олардан: «Меним сизге ярдам этеегиме ынанасызба?» — деп сорады. «Аьше, Бийимиз!» — дедилер олар.

²⁹ Сонда Иса, олардынъ коьзлерине колын тийгистип, айтты: «Сиз кайтип ынанатаган болсанъыз, соьйтип болсын». ³⁰ Олардынъ коьзлери сол саьатлей ашылды. Иса оларга каты буйырып: «Коьринъиз, эш бирев де муну билмесин», — деди. ³¹ Олар болса барып, Исадынъ акында сол ердинъ баьри якталарына хабар яйдылар.

³² Иса шыгаятырганда, Ога йинли эм сакав аьдемди аькелдилер. ³³ Йин кувылганда, сакав соьйлеп баслады. Аьдемлер сейирсинип: «Ва, Израилде сосыга усаган эш бир зат та коьрилмеген», — дедилер.

³⁴ А парисейлер: «Ол йинлерди йин басшысынынъ куыши мен кувады», — дедилер.

Койшысыз койлар

³⁵ Иса, баъри болган шахарлар ман авыллардан оьте ба-рып, синагогларда окытты, Алла Патшалыгынынъ акында Ийги Хабарды яйып юрди эм туьрли авырувлардан эм са-катлыклардан аьдемлерди савартты. ³⁶ Аьдемлер куыплерин коьрип, Онынъ яны авырды, неге десе олар азапланган эм, койшысыз койлардай, шашылып айлана эдилер. ³⁷ Ол Оьзи-нинъ сокталарына: «Аслык онъыслы, а ишлилер аз. ³⁸ Сога коьре аслык Иесиннен онъысына ишлилер йибермеге ти-ленъыз», — деди.

Исадынъ он эки элшисине тапшырувы

10 Оьзининъ он эки соктасын ййып, Иса оларга кара йинлерди кувмага эм баъри авырувлардан эм сакат-лыклардан савартпага куват берди.

² Он эки элшисининъ атлары: Петер деп аталган Шимон эм онынъ кардашы Эндрей, Зебедей улы Якуп эм онынъ кардашы Яхья. ³ Пилип эм Барталмай, Тома эм ясакшы Матай, Алпай улы Якуп эм Тадай. ⁴ Канай* Шимон эм сонъында Исады саткан Юда Искариот.

⁵ Иса бу он эки соктасын сосындай буйырув ман йиберди: «Ювыт болмаганлардынъ ерлерине барманъыз, самарияшы шахарлардынъ бирине де кирменъыз. ⁶ Оннан эсе адаскан койларына усаган Исраил халкына барынъыз. ⁷ Бара турган вакытта: „ Алладынъ Патшалыгы энди ювыклаган!“ — деп, хабарланъыз. ⁸ Авырганларды сав этинъыз, оьлгенлерди тирилтинъыз, авыр тери маразлыларды тазаландырынъыз, йинлерди кувынъыз. Сиз бу куышти бослай алгансыз, босына да йиберинъыз. ⁹ Белинъизде не алтын, не куьмис, не де ез алманъыз. ¹⁰ Йолга не артпак, не эки кат коьйлек, не шарык, не таяк алманъыз, неге десе ким ислесе, сол азыкланмага

---

* 10:4 Канай: *Исраилди урым аскершилерден тазаламага шалыскан аьдем, Зилот.*

тийисли. ¹¹ Кайсы шахарга яде элге кирсенъыз де, онда ким тийисли болганын сорап билинъыз эм кеткенге дейим сонда калынъыз. ¹² Уъйге киргенде, ондагыларды саламланъыз. ¹³ Эгер тийисли болса, тилеген сав-саламатлыгынъыз ога келсин. А эгер тийисли болмаса, сиз тилеген саламатлыгынъыз озинъызге кайтсын. ¹⁴ А эгер ким сизди ювытпаса эм созинъызди тынъламага суймесе, бу уйден яде шахардан кетейтырган вакытта аякларынынъздынъ шанъын да кагып калдырынъыз. ¹⁵ Сизге дурысын айтаман: кыямет* куьнинде сол шахарга коьре, Содом ман Гомора ерлерине енъилирек болаяк.

Келектеги кыйынлыклар

¹⁶ Мен сизди боьрилер арасына, койлардай этип, йиберемен. Сонынъ уьшин йыландай акыллы эм коьгершиндей шуьшсиз болынъыз. ¹⁷ Аьдемлерден сак болынъыз! Сизди оькимге берерлер, синагогларында камышы ман согарлар. ¹⁸ Мени уьшин сизди тоьрелердинъ эм патшалардынъ алдына аькетерлер, сиз оларга да, ювыт болмаганларга да шаат боларсыз. ¹⁹ Олар сизди оькимге тапшырган вакытта, неди эм калай айтармыз деп, кыйналманъыз. Сизге неди айтпага кереги сол сабатте берилеек. ²⁰ Неге десе айтаяк сиз тувыл, а Атанъыздынъ ишинъизде айтатаган Рухы болаяк.

²¹ Кардашы кардашын, атасы озь баласын оьлимге тапшыраяк эм балалар ата-аналарына карсы турып, оларды оьлтиртееклер. ²² Меним атым уьшин сизди баьриси де коьрип болмаяклар. Ама ким сонъына дейим шыдаса, сол куткарылаяк. ²³ Сизди бир шахарда, артынъыздан туьсип, коймасалар, баска шахарга кетинъиз. Сизге дурысын айтаман: Исраил шахарларынынъ баьрисин сиз оьтпей турып, Аьдем Улы келер.

²⁴ Соктасы озьзининъ устазыннан йогары тувыл, кул озьзининъ бийиннен уйкен тувыл. ²⁵ Соктасы озь устазынынъ аьлине етсе, а кулы озь бийининъ аьлине келсе, разы болсынлар. Эгер уьйдинъ иесине Баалзабул деп айтатаган болсалар, уьйдегилерине неди айтаяклар!

---

* 10:15 Кыямет: грекше «оькимлик».

Сизге кимнен коркпага керек?

²⁶ Сол себепли олардан коркпанъыз, неге десе ашылмай калаяк сыр йок, билинмей калаяк ясыртын зат та болмайды. ²⁷ Мен сизге каранъада айтатанымды, куьн ярыгында айтынъыз, сизге сыбырдап эситтиргенимди уьйдинъ тоьбесиннен билдиринъыз. ²⁸ Шаркынъызды оьлтиретаган, а янынъызды оьлтирмеге болмаганлардан коркпанъыз. Оннан эсе янынъызды да, шаркынъызды да яханемде йоймага болаяк Алладан коркынъыз. ²⁹ Аьше, эки торгайды бир ассарияга* сатпайдыларма? Ама олардынъ эш бири де, Атанъыздынъ эрки болмай, ерге йыгылмайды. ³⁰ Аьтте, басынъыздагы шаш туьклеринъыздинъ баьриси де саналган. ³¹ Коркпанъыз, сиз коьп санлы торгайлардан баалысыз!

³² Ким аьдемлер алдында Мени ашык кабыл этсе, соны Мен де коьктеги Атамнынъ алдында кабыл этермен. ³³ А ким Меннен аьдемлер алдында тайса, соннан Мен де коьктеги Атамнынъ алдында таярман.

Исага тийисли болганлар

³⁴ Мен ерге тынышлык аькелмеге келгенмен деп, ойламанъыз. Мен тынышлык тувыл, тек кылышты аькелмеге келгенмен. ³⁵ Мен улын атасыннан, кызын анасыннан, келинин кайнаныннан айырмага келгенмен. ³⁶ Аьдемнинъ душпанлары – онынъ уьйиндегилери. ³⁷ Ким Меннен эсе де атасын, не де анасын бек суьетаган болса, сол Мага тийисли тувыл. ³⁸ А ким оьзи оьлеек кашын** алып артымнан иермесе, сол Мага тийисли тувыл. ³⁹ Ким яшавын сакласа, сол оны йойтар; а ким Мени уьшин яшавын йойтса, сол оны янъыдан табар.

⁴⁰ Ким сизди кабыл этсе, Мени де кабыл этер эм ким Мени кабыл этсе, сол Мени йибергенди де кабыл этер. ⁴¹ Ким пайхамбарды пайхамбар болганы уьшин кабыл этсе, сол пайхамбардынъ савгасын алар. Ким туврашыл аьдемди туврашыл болганы уьшин кабыл этсе, сол туврашыл аьдемнинъ савгасын

* 10:29 Ассария: *увак акша.*

** 10:38 Каш: *дарагаш, ога шуьшилилерди оьлтирер уьшин шуьй мен кергенлер.*

алар. ⁴² Ким бу кишкейлердинъ бирине Меним соктам болганы ушин тек бир тостакай сувук сув иширсе, сизге дурысын айтаман: ол бир заманда да савгасыз калмас».

Исадынъ Яхъя пайхамбарга явабы

11 Оьзининъ он эки элшисине тапшырувларын берип кутылганнан сонъ, Иса сол ердинъ шахарларына окытпага, уваз айтпага кетти.

²⁻³ Яхъя, тутнакта бола турганлай, Исадынъ этетаганын эситкен заманда, оьзининъ сокталарын Ога: «Сол келмеге тийисли Сенсинъме яде бизге баскады сакламага керекпе?» — деп, соратып йиберди.

⁴ Иса оларга явапка: «Барынъыз, коьргенлеринъизди эм эситкенлеринъизди Яхъяга айтынъыз: ⁵ сокырлар коьз ашадылар, аксаклар юредилер, авыр тери маразлылар авырувларыннан тазаланадылар, санъыравлар эситедилер, оьлгенлер тириледилер эм пакырларга ийги хабар билдириледи. ⁶ Ким Мага шекленмейди, сол — бактылы», — деди.

⁷ Яхъядынъ сокталары кеткенде, Иса халкка Яхъя акында айтып баслады: «Сиз шоьлге не зат коьрмеге баргансыз? Ел мен шайкала турган камысты ма? ⁸ Йок! Сиз неди коьрмеге баргансыз? Юмсак кийимди кийген аьдемди ме? Тек юмсак кийимди киетаганлар патша сарайларында боладылар. ⁹ Сиз сонда неди коьрмеге баргансыз? Пайхамбарды ма? Аьше, сизге айтаман, пайхамбардан да уллыды. ¹⁰ Онынъ акында булай язылган: „Мине Мен хабаршымды Сенинъ алдынъа йибереятырман, ол Сага йол абзирлеек“. ¹¹ Сизге дурысын айтаман: хатынлардан тувганлар арасында Шомылдырувшы Яхъядан уллырак болмаган. Ама Алладынъ Патшалыгында энъ кишкейи оннан уйкен. ¹² Яхъядынъ куьнлериннен алып эндиге дейим Алладынъ Патшалыгы куьш пен алынады, куьш салувшылар оны аладылар. ¹³ Яхъяга дейим пайхамбарлардынъ баьриси де Тауратта болаякларды билдиретаган эдилер. ¹⁴ Сиз кабыл этпеге суьйсенъиз, сол келмеге тийисли Ильяс болган. ¹⁵ Эгер кулагынъыз бар болса, тынъланъыз!

¹⁶ Мен сосы несилди ким мен тенълестирейим? Олар базар майданында олтырып, бири бирине: ¹⁷ „Биз сизге сыбызгы

тарттык, а сиз бийимединъыз; кайгылы йырлар йырладык, а сиз йыламадынъыз“, — деп кышкыратаган балалардай. ¹⁸ Яхъя келди, не оьтпек емейди, не шагыр ишпейди, а аьдемлер: „Ол йинли“, — дейдилер. ¹⁹ Аьдем Улы келди, ашайды эм ишеди, а олар: „Мине ас ашамага, шарап ишпеге суьювши, ясакшылардынъ эм куьналылардынъ досы!“ — дейдилер. Ама акыллылыктынъ тувралыгы эткен ислеринде коьринеди».

Тевбеге туьспеген шахарларга — кайгы!

²⁰ Иса Оьзи баьрисиннен де коьп куьдиретли ислерин эткен шахарлардынъ ишиндеги теьбеге туьспегенлерин айыплап баслады: ²¹ «Кайгы сага, Коразин! Кайгы сага, Бетсайда! Неге десе сизде болып озган куьдиретли ислер Тир мен Сидонда озган болсалар, олар коьптен бери эрегожа кийип, куьлде олтырып, теьбеге туьскен болар эдилер. ²² Ама, сизге айтаман: кыямет куьн сизден эсе Тир мен Сидонга енъил болаяк. ²³ Эм сен, Капарнаум, коькке дейим коьтерилеексинъме? Йок, ахыретке дери тоьмен туьсирилеексинъ. Эгер сенде этилген куьдиретли ислер Содомда этилген болсалар, ол шахар буьгуьнги куьнге дейим тураяк эди. ²⁴ Мен ше сизге айтаман: кыямет куьн сизден эсе Содом ерине енъил болаяк», — деди.

Мага келинъиз эм тынышлык табынъыз

²⁵ Оннан сонъ Иса соьзин бардырып: «Рахметлеймен Сени, Атам, коьк пен ердинъ Иеси! Сен бу затларды акыллылардан эм билимликлерден ясырып, кишкей сабийлерге аштынъ.

²⁶ Аьше, Атам! Сен солай этуьвди ийги коьрдинъ.

²⁷ Атам Мага аьр не затты та тапшырды. Улын Атамнан баска эш бирев де билмейди. Атамды Улыннан эм Улы билдирмеге суьйгенлериннен баска эш бирев де билмейди.

²⁸ Баьри арыганлар эм юклери мен кыйналганлар, Мага келинъиз. Мен сизди тынышландырарман. ²⁹ Оьзинъизге Меним мойсамды алынъыз. Меннен уьйренинъиз, неге десе Мен юваспан, юрегим мен сабырман. Сизинъ янынъыз тынышлык табар. ³⁰ Меним мойсам — ийгилик, югим Меним енъил», — деди.

Шабат акында сорап

12 Сол заманда, шабат* куьнде, Иса эгин эгилген ызанлар ман обтип бара эди. Онынъ сокталары, аш болганнан бийдай масакларын юлкып, асын ашап басладылар. ² Парисейлер оны коьргенде, Исага: «Коьресинъме! Сенинъ сокталарынъ шабат куьн этилмеге тийисли болмаганды этедилер», – дедилер.

³ Иса оларга: «Даут эм онынъ йолдаслары ашыкканда не эткенин окымагансызба? ⁴ Ол Алла уьйине кирип, онда салынган обтпеклерди ашады. А сол обтпеклерди ашамага обзине де, йолдасларына да тийисли болмаган, тек дин куллыкшыларына ызын берилген. ⁵ Сиз, шабат куьн Алла уьйинде дин куллыкшылары ислеп, сол куьнди арамлаганларын, ама шуьшсиз калганларын Тауратта окымагансыз ба? ⁶ Сизге айтаман: булайда ким Алла уьйиннен уллы, сол турады. ⁷ Эгер сиз „языксынувды излеймен, тек курман этуьвди тувыл“ дегеннинъ маьнесин билсенъиз, сол заманда шуьшсизлерди шуьшлемес эдинъиз. ⁸ Аьдем Улы – шабат куьннинъ де Иеси», – деди.

Иса колы курыганды сав этеди

⁹ Иса, сол ерден кете барып, парисейлердинъ синагогына кирди. ¹⁰ Синагогтынъ ишинде колы курыган аьдем бар эди. Парисейлер, Исады шуьшлемеге сылтав излеген себепли, Оннан сорадылар: «Шабат куьн маразлыды савартув тийислиме?»

¹¹ Иса оларга деп яваплады: «Сизинъ кайсы биринъиз, эгер бир койынъыз болып, шабат куьн ол шонъкырга атылса, барып шыгармас? ¹² А аьдем неше бир койдан баа, сайсы! Соьйтип, шабат куьн ийгилик этпеге тийисли болады».

¹³ Иса маразлыга: «Колынъды соз!» – деди. Ол колын созды, онынъ колы, баскасындай, сав болды. ¹⁴ Парисейлер шыгып кеттилер, Исады калай облтирмеге болаягын ойластылар. Иса, оны билип, сол ерден кетти.

---

* 12:1 Шабат: юма аксамнан юма эртеси аксамга дейим заман. Ювытлардынъ эш бир ис этпеген кие куьни.

Сайланган кул

¹⁵ Исадынъ артыннан коьп аьдем иерди эм Ол авырганлардынъ баьрисин сав этти. ¹⁶ Ама Иса, Меним ким экенимди ашпанъыз деп, оларга каты буйырды. ¹⁷ Солай этип, Ешая пайхамбардынъ билдирген соьзлери толтырылатаган эдилер: ¹⁸ «Мине Мен сайлаган кулым! Бу – Мен суьетаган эм яным оннан разы болган; Мен Ога Рухымды берермен эм Ол халкларга аьдилликти билдирер. ¹⁹ Ол не даваласпаяк, не кышкырмак; эш бирев де орамларда Онынъ давысын эситпеек. ²⁰ Ол сынып баслаган таякты сындырмак, туьгинлейтаган кендирди соьндирмеек эм ахырында аьдилликке енъуьв таптырак. ²¹ Миллетлер Ога сенееклер».

Иса эм Баалзабул (шайтан)

²² Исага йинлер енъген сокыр эм сакав аьдемди аькелдилер. Иса оны сав этти, аьдем соьйлеп те, коьрип те баслады. ²³ Аьдемлердинъ баьриси, сейирсинип, бир бирлериннен сорадылар: «Бу – Даут Улы Масих боларма?»

²⁴ Парисейлер оны эситкенде: «Ол йинлерди йин басшысы Баалзабулдынъ куьши мен болмаса, баскаша кувмайды», – дедилер.

²⁵ Иса, олардынъ не ойланатаганын анълап, оларга: «Эрисип боьлинген аьр патшалык аьлек болып кетер. Эрисип боьлинген эш бир шахар яде уьй сав калмас. ²⁶ Эгер шайтан шайтанды куватаган болса, ол оьзи оьзи мен эрисип боьлинген болады. Сонда онынъ патшалыгы калай сав калсын? ²⁷ Эгер Мен йинлерди Баалзабулдынъ куьши мен куватаган болсам, сизинъ аьдемлеринъиз оларды кимнинъ куьши мен кувады? Сол себептен олар сизге тоьрешти болсынлар. ²⁸ А Мен йинлерди Алладынъ Рухы ман кувып шыгаратаган болсам, шексиз, Алладынъ Патшалыгы сизге еткен.

²⁹ Эгер куьшли уьй иесин эртерек байламаса, эш бирев де онынъ журтына кирмеге эм малын тонамага болмаяк, сайсы.

³⁰ Ким Мени мен болмаса, сол Мага карсы; эм ким Мени мен йыймаса, сол шашады. ³¹ Кайдай куьна да, кайдай яманлав да аьдемлерге кеширилер, тек Кие Рухты яманлав кеширилмес.

³² Эгер бирев Аьдем Улына карсы соьз айтса, сол кеширилер;

ама ким Кие Рухка карсы айтатаган болса, сол бу оьмирде де, келеектегинде де кеширилмес.

³³Теректи де, онынъ емисин де яхшы, яде теректи эм онынъ емисин яман деп сананъыз, неге десенъыз терек емисиннен танылады. ³⁴Сиз, йылан ырувы, яхшыды кайтип айтпага боласыз, эгер сиз яман болсанъыз? Неге десе аьдемнинъ авызы юрегиндегин айтады. ³⁵Ийги аьдем юрегинде йыйган ийгиликтен ийгилик, а яман аьдем юрегинде йыйган яманлыктан яманлык шыгарар. ³⁶Ама сизге айтаман: аьдемлер бос соьйлеген аьр бир соьзлери ушин кыямет куьнинде явап берееклер. ³⁷Соьзинъыз сизди я аklar, я шуьшлер».

Юнус пайхамбардынъ нышаны

³⁸Сонда парисейлер эм дин аьлимлери Исадан тиледилер: «Устаз, биз Сенинъ ким болганынъды шаатлавшы бир аьлемет нышан коьрсетуьвинъди суьемиз».

³⁹Иса оларга явап этип: «Яман эм зина этуьвши несил нышан излейди, ама ога Юнус пайхамбардынъ нышанынан баска нышан коьрсетилмеек. ⁴⁰Юнус уьш куьн эм уьш кеше уьйкен балыктынъ карнында калай болган болса, солай Аьдем Улы да ердинъ юрегинде уьш куьн, уьш кеше болаяк. ⁴¹Ниневийдинъ яшавшылары кыямет куьн сосы несил мен бирге коьтерилип, оны шуьшлееклер, неге десе ниневийшилер Юнустынъ билдируьвиннен сонъ тевбеге туьскенлер. А мундагы – Юнустан да уллы! ⁴²Кубыла Ханбийкеси кыямет куьн сосы несил мен бирге коьтерилип, оны шуьшлеек, неге десе Ханбике ердинъ этегиннен Сулейменнинъ акыллылыгын тынъламага келген эди. А мундагы – Сулейменнен де уллы!

Кара йиннинъ кайтувы

⁴³Кара йин аьдемнинъ ишиннен шыкканда, сувсыз ерлерде, тынышлык излеп, айланады, ама таппайды. ⁴⁴Сол заманда: „Обзим шыккан уьйиме кайтайым“, – дейди. Кери киргенде, ол уьйин бос, сыпырылган эм йыйыстырылган болып табады. ⁴⁵Сонда ол барып, озиннен де огырсыз баска ети йинди биргесине аькеледи эм сол уьйге кирип, онда яшап калады-

лар. Сосы аьдемнинъ абли артта алдынгыдан да яман болады. Сойтип сосы яман несил мен де болаяк», — деди.

Исадынъ анасы ман кардашлары

⁴⁶ Иса халк пан соьйлесетаганда, Онынъ анасы ман кардашлары келип уйдинъ тысында туры эдилер. Олар Иса ман соьйлемеге суьетаган эдилер. ⁴⁷ Бирев Исага: «Ананъ ман кардашларынъ тыста турылар, Сени мен соьйлеспеге суьедилер», — деп еткерди.

⁴⁸ Иса муны айтканга: «Мага ким ана эм ким кардаш?» — деп яваплады. ⁴⁹ Сонъ оззининъ сокталарын колы ман коьрсетип: «Мине Меним анам эм кардашларым! ⁵⁰ Ким Меним коьктеги Атамнынъ буйырыгын толтырады, сол Мага кардаш, карын-дас эм ана», — деди.

Эгинши акында таварых

13 Сол куьн Иса, уйден шыгып, коьлдинъ ягасына барып олтырды. ² Онынъ тоьгерегине коьп аьдем йыйылган себепли, Ол кайыкка минди, а баьри халк ягада турды. ³ Иса оларды, коьп таварыхларды айтып, уйретти: «Мине эгинши урлык шашпага шыгады. ⁴ Ол шашатаган вакытта, урлыклардынъ бир кесеги йол бойына туьседи. Куслар ушып келедилер де оларды шоьплейдилер. ⁵ Баска урлыклар топырагы аз болган таслык ерге туьседилер. Тамырлары топыракта терен болмаганнынъ себеп, олар тез болып, туьртип шыгадылар. ⁶ Ама куьн тувганы ман оьсимликлер иссиликтен курыйдылар, неге десе олар куьшли тамырсыз. ⁷ Баска урлыклар шоькирли коьгемликке туьседилер, тек коьгемлик оьсип, туьртип шыккан оьсимликлерди басып кояды. ⁸ Калган урлыклар ийги топыракка туьседилер де шашылганыннан юз, алпыс яде отыз кабат артык онъыс бередилер. ⁹ Тынълаяк болган тынъласын!»

¹⁰ Исадан сокталары: «Сен аьдемлерге таварых пан неге соьйлейсинъ?» — деп сорадылар.

¹¹ Иса деп яваплады: «Сизге Алла Патшалыгынынъ сырлары ашылган, ама оларга ашылмаган. ¹² Неге десе кимде (билим) бар, сога (коьбирек) берилер, ол моллыкта болар, ама кимде йок, соннан азы да тартылып алынар. ¹³ Оларга таварыхлар ман

айтаман. Неге десе „олар карасалар да коьрмейдилер; тынъ-ласалар да эситпейдилер эм анъламайдылар“. ¹⁴ Олар Ешая пайхамбардынъ билдиргенин толтырадылар: „Эситип эсите-ексиз, ама анъламаяксыз. Карап караяксыз, ама коьрмеексыз. ¹⁵ Неге десенъиз бу халктынъ юреклери сезимсиз болган. Олар кулаклары ман кыйын эситедилер, коьзлерин тарс юмганлар. Солай болмаса, коьзлери мен коьрер, кулаклары ман эситер, юреклери мен анълар эм Мага кайтар эдилер, (дейди Алла,) Мен де оларды савартар эдим“.

¹⁶ Ама сиз бактылысыз! Неге десе коьзинъиз коьреди, кулагынъыз эситеди. ¹⁷ Сизге дурысын айтаман: коьп пайхамбарлар ман туврашыл аьдемлер сиз коьргенлерди коьрмеге суьетаган эдилер, тек коьралмадылар. Олар сиз эситкенлерди эситеек болатан эдилер, ама эситалмадылар.

¹⁸ Соны ман, эгинши акында таварыхтынъ неди анълатканын тынъланъыз: ¹⁹ Алладынъ Патшалыгы акында соьзди эситетан, ама оны анъламайтаган аьр биревге ибилис келеди, сол аьдемнинъ юрегине шашылганды урлайды. Йол бойына шашылган урлык эне соны анълатады. ²⁰ Таслык ерге шашылган урлык – ол соьзди эситетан эм, куванып, оны янме-ян кабыл этетан аьдем; ²¹ тек куьшли тамырсыз болганыннан, ол тебентели тувыл, Алла соьзи уьшин кыйынлыкларга эм эзиетлерге расканлай, йолдан тез таяды. ²² Шоькирли коьгемликке шашылган урлык – ол соьзди эситетан, ама бу оьмирдинъ кайгысы эм байлыктынъ алдавлары оны басып, онъыссыз эткен аьдем. ²³ Ийги топыракка шашылган урлык – ол соьзди эситкен эм оны анълаган аьдем. Ондай урлык шашылганыннан юз, алпыс яде отыз кабат артык онъыс береди».

Яман оьленлер уьстиннен таварых

²⁴ Иса оларга тагы да баска бир таварых айтты: «Алладынъ Патшалыгы данъылыкка яхшы урлык шашкан аьдемге усайды. ²⁵ Мине аьдемлер уйклайтаган заманда, онынъ душпаны келип, бийдай арасына яман оьленлердинъ урлыгын шашып кетеди. ²⁶ Бийдай оьсип, бас кускан заманда яман оьленлер де коьринип баслайдылар.

²⁷ Уьйдинъ иесине куллары келип: „Иемиз, сен данъылынъа яхшы урлыкты шашкан эдинъ де, а яман оьленлер кайдан шыкты?“ – дейдилер.

²⁸ „Оны душпан эткен“, – деп яваплайды иелери.

Сонда куллары сорайдылар: „Аьше, суье болсанъ, биз ба-рып оьленди отайык?“

²⁹ „Йок“, – деп яваплайды ол, – „сиз, яман оьленлерди отаймыз деп, оны ман бирге бийдайды да юлкпага болаяк-сыз. ³⁰ Экиси де орув заманына дейим обссинлер. Орувда мен орувшыларга: Алды ман яман оьленди йыйып, куьлте этип байлап, куьйдинъыз, сонъ бийдайды йыйып, амбарыма аькелинъыз, – деп, айтарман“».

Шуьшитки урлык эм ашыткы акында таварыхлар

³¹ Иса оларга тагы да бир таварых айтты: «Алладынъ Патшалы-гы аьдем оьз данъылына шашкан шуьшитки* урлыкка усайды.

³² Шуьшитки урлык баьри баска туьрли урлыклардынъ энъ кишкейи болса да, оьскенде, калган бав оьсимликлериннен бийик болып, терекке айланады эм коьктеги куслар онынъ бутакларында уялайдылар».

³³ Иса баска бир таварыхты анълатты: «Алладынъ Патша-лыгы хатын баьрисин ашытар уьшин уьш оьлшем ун ман карыстырган ашыткыга усайды».

³⁴ Онынъ баьрисин де Иса халкка, таварыхлап, айтатаган эди. Таварыхсыз бир зат та анълатпады. ³⁵ Событип, пайхамбар айтканлары толтырылды: «Мен таварыхлар ман айтаякпан, дуныя яратылганыннан ясырылып турганларды ашаякпан».

Яман оьленлер акындагы таварыхтынъ маьнеси

³⁶ Сонъында Иса, халкты йиберип, уйге кирди. Онынъ сок-талары касына келип: «Данъылдагы яман оьленлер акындагы таварыхты бизге анълат», – деп тиледилер.

³⁷ Иса явапка: «Ийги урлык шашувшы – Аьдем Улы. ³⁸ Да-нъыл – дуныя, а яхшы урлыклар – Алла Патшалыгынынъ балалары. Яман оьленлер – ибилистинъ балалары.

* 13:31 Шуьшитки: *орыс тилде «горчица».*

³⁹ Оларды шашкан — ибилис. Орув — дуныядынъ сонъы, а орувшылар маълеклер боладылар.

⁴⁰ Сол себептен яман оьленлерди йыйып, отта кайтип куьйдире болсалар, соьйтип дуныядынъ сонъында да болаяк. ⁴¹ Аьдем Улы оьз маълеклерин йибереек, олар аьдемлерди йолдан тайдыратаган баьри затларды да йорыксызлык этетаганлардынъ баьрисин де Онынъ Патшалыгыннан йыйып, ⁴² янган отка атаяклар. Онда йылав эм тислер кыршылдатув болаяк. ⁴³ Ол заманда туврашыл аьдемлер оьз Аталары Алладынъ Патшалыгында, куьндей болып, ярыкланып тураяклар. Кимнинъ кулагы бар — тынъланъыз!

*Кобмилген карызна ман
баалы ынжы акында таварыхлар*

⁴⁴ Алладынъ Патшалыгы данъылда коьмилген карызнага усайды. Аьдем карызнады тапканда, оны ясырады. Куванганыннан баьри болган затын, данъылды алаяк болып, сатып йибереди.

⁴⁵ Алладынъ Патшалыгы баалы ынжы буьртигин излейтаган саьвдегерге усайды. ⁴⁶ Онынъ бек баа буьртигин тапканда, баьри болган затын сол ынжыды алаяк болып, сатып йибереди.

Балык йылым акында таварых

⁴⁷ Алладынъ Патшалыгы коьлге атылган, ога коьп туьрли балык туьскен йылымга да усайды. ⁴⁸ Йылым толганда, балыкшылар оны ягага шыгардылар. Сонъ олтырып яхшы балыкларын савытларга йыйдылар да яманларын тысына тасладылар. ⁴⁹ Дуныядынъ сонъында да солай ок болаяк. Маълеклер келееклер, яманды туврашылдан айыраяклар. ⁵⁰ Яманды янган отка, йылав эм тис кыршылдатув болган ерге атаяклар.

⁵¹ Мунынъ баьрисин де анъладынъызба?» — деп сорады Иса. Ога: «Анъладык», — дедилер.

⁵² Сол заманда оларга Иса: «Соны ман Алладынъ Патшалыгында сокта болган аьр бир дин аьлими оьзининъ карызнасыннан янъы эм эски байлыкларын шыгаратаган уй иесине усайды», — деди.

Иса Назарет шахарында кабыл этилмейди

⁵³ Бу таварыхларды айтып кутылган сонъ, Иса оннан шыгып кетти. ⁵⁴ Ол Оъз ата юртына келип, ондагы синагогта аьдемлерди уйретип баслады. Олар да сейирсинетаган эдилер: «Бу аьдемде сосындай акыл, мунадай куьдиретли ислер кайдан экен? ⁵⁵ Агаш устасынынъ улы тувылма? Онынъ анасынынъ аты Марьем, кардашлары да Якуп, Юсуп, Шимон эм Юда тувылма экен? ⁵⁶ Бизи мен бирге тувылма Онынъ баъри карындаслары? Бу затлардынъ баъриси де Онда кайдан экен?» — деп сорадылар. Олар бу себептен Оны кабыл коьрмеге суьймедилер.

⁵⁷ Иса оларга: «Пайхамбар оъз ата юртында эм оъз уйинде болмаса, баска ерлерде сансыз болмайды», — деп айтты.

⁵⁸ Оларда иман болмаганы уьшин, онда Иса коьп куьдиретли ислерди этпеди.

Яхъя пайхамбардынъ оьлуьви

14 Сол кезуьвде тетрарх* Ирод та Исадынъ хабарын эситкен эди. ² Ол оьзининъ аьдемлерине: «Бу — Шомылдырувшы Яхъя. Ол оьлилерден тирилген! Сонынъ уьшин сосындай куьдиретли ислер этеди», — деди.

³ Ирод, кардашы Пилиптинъ пишеси Иродиада уьшин Яхъяды ыслатып, байлаткан эм тутнакка салдырган эди.

⁴ Неге десе Яхъя Иродты: «Сол хатынды алганынъ тийисли тувыл», — деп, бетлеген эди. ⁵ Ирод Яхъяды оьлтиреек болды, тек оны пайхамбар деп санайтаган халктан коркты.

⁶ Ирод оъз тувган куьнин кутлайтаган вакытта, Иродиададынъ кызы конаклар алдында бийиди. Бу Иродты кувандырды.

⁷ Ирод кыз не затты тилесе де, соны бермеге ант этип, соьз берди. ⁸ Анасы ман кенъескен сонъ, кыз: «Шомылдырувшы Яхъядынъ басын, табакка салып, мага булайга акел», — деди.

⁹ Патша бек кайгырды, тек ол, конаклар алдында ант эткени уьшин, кыздынъ тилегин толтырмага буйырды, ¹⁰ аьдем

---

* 14:1 Тетрарх: бир кыралдынъ доьрт кесегининъ бирине басшылык суьрген патша.

йиберип, тутнакта Яхъядынъ басын кестирди. ¹¹ Аьдем оны табакка салып аькелди, кызга берди, а кыз оны анасына аькетти. ¹² Яхъядынъ сокталары келип, суьегин аькетип коьмдилер эм онынъ хабарын Исага еткердилер.

Иса бес мынъ аьдемди тойдырады

¹³ Иса муны эситкенде, ялгыз Оьзи кайык пан авлак ерге юзди. Ама шахарлардан аьдемлер, Онынъ кайда кеткенин биллип, коьлдинъ тоьгерегиннен Онынъ артыннан явав иердилер. ¹⁴ Иса, ягага шыгып, коьплеген халкты коьргенде, Онынъ яны авырды эм олардынъ маразлыларын сав этти.

¹⁵ Кас каралып баслады. Исадынъ сокталары: «Мунавы авлак ер, заман да кеш болган. Халкты йибер, эллерге барып, оьзлерине азык сатып алсынлар», – дедилер.

¹⁶ Иса явапка: «Олардынъ кетер уьшин кереклиси йок. Оларды сиз ашатынъыз», – деди.

¹⁷ Сокталары: «Ама бизде тек бес оьтпек пен эки балык», – деп, явапладылар.

¹⁸ Иса: «Оларды Мага аькелинъыз», – деди. ¹⁹ Халкка коьгоьленге орынласпага буйырды. Бес оьтпек пен эки балыкты алып, коькке коьзлерин коьтерип, Аллага шуькир айтты. Сонъ оьтпеклерди сындырып, сокталарына берди, а олар халкка уьлестирдилер. ²⁰ Баьриси де тойганынша ашады, калган кесеклерди он эки шетенге йыйдылар. ²¹ Хатынларды эм балаларды санамай, ашаганлар бес мынъга ювык бар эди.

Иса сув уьстиннен юреди

²² Оннан сонъ Иса, тез болып, сокталарына, кайыкка минип, коьлдинъ аргы ягына Оьзиннен алдын оьтпеге буйырды, а Оьзи халкты таркатаяк болды. ²³ Иса ялгыз Оьзи, дува этейим деп, тавга коьтерилди, кешликте онда ялгыз калды. ²⁴ Сол вакыт кайык коьлдинъ ортасында эди. Толкынлар кайыкка согыла эдилер, неге десе ел карсы эсетаган эди.

²⁵ Туьннинъ доьртинши боьлигинде* Иса, коьлдинъ уьсти мен юрип, сокталарына ювыккласты. ²⁶ Сокталары, Онынъ

* 14:25 Туьннинъ доьртинши боьлиги: *сават 03:00 – 06:00.*

коьлдинъ уьстиннен юруввин коьргенде, тынышсызландылар: «Бу – куьлетки!» – дедилер эм коркканларынан кышкырыкладылар.

²⁷ Ама Иса сол сабатлей олар ман соьйледи де айтты: «Коьнъилленинъиз, Бу – Мен, коркпанъыз!»

²⁸ Ога явапка Петер: «Раббий! Эгер бу Сен болсанъ, мага Сенинъ касынъа сув уьсти мен юрип келмеге буйыр», – деди.

²⁹ «Кел», – деди Иса.

Кайыктан шыгып, Петер, Ога бараяк болып, сув уьсти мен кетти. ³⁰ Ама елдинъ бек куьшли эскенине коркты эм, батып баслаганда, кышкырды: «Раббий! Куткар мени!»

³¹ Иса сол сабатлей колын тутты, ога ярдамласты да: «Аз иманлы! Неге шеклендинъ?» – деди.

³² Олар кайыкка мингенлей, ел тынды. ³³ Кайыкта болгандардынъ баьриси, ювыкласып келип, Исага бас ийдилер эм: «Сен уьшини мен де Алла Улы экенсинъ!» – дедилер.

Иса Гиннесар еринде авьрганларды эмлейди

³⁴ Коьлдинъ аргы ягына обтип, Гиннесар ерине келдилер.

³⁵ Бу ердинъ яшавшылары Исады таныдылар. Тоьгерек якка хабар йиберип, Исага баьри маразлыларын алып келдилер.

³⁶ Исадан авьрганларга абасынынъ этегине болса да тиймеге разылыгын бермеге тиледилер. Тийгенлердинъ баьриси де сав болдылар.

Инсанды не зат арам этеди?

15 Сонъ Ерусалимнен Исага парисейлер эм дин аьлимлери келдилер. ² Олар: «Сенинъ сокталарынъ бурынгылардынъ аьдетлерин неге бузадылар? Олар ас алдында колларын ювмайдылар», – дедилер.

³ Иса оларга: «Аьдетинъиз уьшин сиз де Алладынъ парызын неге бузасыз? – деп яваплады. ⁴ Алла: „Атанъ ман ананъды оьрметле“ эм „Атасы ман анасына яман соьйлеген оьлтирилмеге тийисли“ деп, буйырган. ⁵ Сиз болсанъыз, эгер бирев ата-анасына: „Меннен алаякларынъыздынъ баьриси Аллага берилген“, – деп айтса, ⁶ ол киси ата-анасына ярдамласпаска боаяк дейсиз. Соьйтип сиз Алладынъ соьзин аьдетинъиз

бен куватсыз этесиз. ⁷Экиюзлилер! Ешая пайхамбар сизинь акынъызда туъз соьзин айткан: ⁸ „Бу халк Мени тиллерининь ушы ман оьрметлейди, а олардынъ юреклери Меннен алыста. ⁹ Олардынъ Мага табынувлары маьнесиз; окувлары — аьдем буйырыклары“».

¹⁰ Иса, халкты оьз янына шақырып, булай айтты: «Тынъланъыз эм анъламага куьресинъыз. ¹¹ Аьдемди авызыннан кирген зат арам этпейди, а авызыннан шыккан зат арам этеди».

¹² Сонъ сокталары Исадан: «Сенинъ соьзлеринь парисейлердинь хаьтерлерин калдырганын билесинъме?» — деп сорадылар.

¹³ Иса: «Меним Атам экпеген аьр оьсимлик тамыры ман сувырылаяк. ¹⁴ Койынъыз оларды, олар соқырлардынъ соқыр етекшилери. Эгер соқыр соқырды етеклеп юрсе, олар экеви де шонъкырга туьсер», — деди.

¹⁵ Петер десенъ Ога: «Сол таварыхты бизге анълатсанъ экен», — деп тиледи.

¹⁶ Иса: «Сиз энди де бир зат та анъламадынъызба? ¹⁷ Эслемединъызбе? Аьдемнинъ авызыннан кирген баьри зат, асказаныннан оьтип аякйолга атылады. ¹⁸ Авыздан шыккан — юректен шыгады. Эне сол зат аьдемди арам этеди. ¹⁹ Неге десе огырсыз ойлар, аьдем оьлтируьв, зиналык, каьхпелик, кырсызлык, ялган шаатлыклар, тил юргисткенлик юректен шыгадылар. ²⁰ Эне сол затлар инсанды арам этедилер, а кол ювмай ас ишуьв аьдемди арам этпейди», — деди.

Кенаншы хатынынъ иманы

²¹ Иса оннан шыгып Тир ман Сидон янларына кетти. ²² Сол ерден бир кенаншы хатын шыгып Ога: «Даут Улы, Бийим, Мени языксын! Кызымды йин каты азаплайды», — деп кышкыра эди.

²³ Иса ога бир соьз де айтпады. Сонда сокталары Исадынъ касына келип: «Оны кув, артымыздан кышкырып келеди», — деп, тилеп басладылар.

²⁴ Иса хатынга: «Мен тек Израилдинъ адаскан койларына йиберилгенмен», — деди.

²⁵ Хатын ювыклады да, Ога бас ийип: «Бийим! Болыс мага!» — деди.

²⁶ Ол явапка: «Оьтпекти балалардан алып, ийтлерге аткан ийги тувылды да», — деди.

²⁷ Хатын: «Аьше, Бийим, тек ийтлер де бийлерининь сыпырасыннан туьскен оьтпек увакларын ашайдылар», — деп яваплады.

²⁸ Оннан сонь Иса ога: «Эй хатын, сенинь иманынь куышли ди. Сен тилегенше, сага болсын», — деди. Эм онынь кызы сол сабатлей савартылды.

Иса доьрт мынь аьдемди тойдырады

²⁹ Иса оннан шыгып, Галилея коьлине келди, тавга шыгып олтырды. ³⁰ Онда Онынь касына коьп халк озьлери мен аксаklarды, сокырларды, сакатларды, сакавларды эм баскаларды алып келип, аягынынь алдына салды. Ол баьрисин савартты. ³¹ Сонда халк сакавлардынь соьйлегенин, сакатлардынь сав болганларын, аксаklarдынь юргенлерин, сокырлардынь коьзлери ашылганын коьрип сейирсинди, Исраил Алласын даньклады.

³² Иса сокталарын шақырып: «Халкка Меним яным авырийды, неге десе Мени мен уьш куьн туруп, оларда азык калмаган. Оларды уьйлерине аш йибермеге суьймеймен, олар йолда карувсызланарлар», — деди.

³³ Сокталары Ога: «Авлак ерде биз бу кадер халкты тойдырганша, оьтпек кайдан табаяк?» — дедилер.

³⁴ Иса: «Сизде неше оьтпек бар?» — деп сорады.

Сокталары: «Ети оьтпек эм бираз балык бар», — дедилер.

³⁵ Иса халкка ерге олтырмага буйырды. ³⁶ Сонь Ол ети оьтпек пен балыklarды алды да, шуькир дуvasын этип, сындырып, сокталарына узатты, сокталар да халкка уьлестирдилер. ³⁷ Баьриси де тойганынша ашадылар, калган кесеклерден де ети толы шетен йийдылар. ³⁸ Ашаганлар, хатынлар ман балаларды санамай, доьрт мынь аьдем бола эди. ³⁹ Сонь халкты таркатканлай, Иса, кайыкка минип, Магдала ерлерине йол алды.

Коктен нышан излев

16 Парисейлер мен садукейлер Исага келип, Оны сынап, оларга коьктен нышан коьргистуьвин тиледилер.

²Иса оларга явапка: «Сиз аксамда „Коек кызарганга коьре, куьн шувак болаяк; ³эртеньликте де коек карагылдым кызгылт болганга коьре, буьгуьн явынлы болаяк“ дейсиз. Экиюзлилер! Коектинь бетин айырып билесиз, а заманлардынь нышанларын билалмайсызба? ⁴Яман эм зина этуьвши несил нышан излейди, ама ога Юнус пайхамбардынь нышаныннан баска нышан коьрсетилмеек», – деди. Сонь, оларды калдырып, шыгып кетти.

Парисейлер мен садукейлердинь ашыткысы

⁵Аргы якка оьткенде, сокталар оьтпек алмага муткан эдилер. ⁶Иса оларга: «Парисейлер мен садукейлердинь ашыткыларыннан сак болынъыз!» – деп билдирди.

⁷Олар болса оьз араларында: «Муны оьтпек алмаганымыз уьшин айтады», – деп, ойласып басладылар.

⁸Оны билип, Иса оларга: «Эй, аз иманлылар, неге сиз, „Оьтпек алмадык“ деп, соьйлесесиз? ⁹Энди де аньламайсызба? Бес мынь аьдемге берилген бес оьтпек еткени, неше шетен оьтпек кесеклерди йьйганынъыз эсинъызде тувылма? ¹⁰Доьрт мынь аьдемге берилген ети оьтпек пен тойганнан сонь да, неше шетен калган кесеклерди йьйдынъыз? ¹¹Парисейлер мен садукейлердинь ашыткысыннан сак болынъыз деп, Мен сизге оьтпеклердинь уьстиннен айтпайтаганымды калай аньламайсыз?» – деди.

¹²Сонда сокталар Иса оларга оьтпек ашыткысы акында тувыл да, а парисейлер мен садукейлердинь окувларыннан сак болынъыз деп айтканын аньладылар.

Петер Исады Масих деп таныйды

¹³Иса Пилип Кесариясынынь ерине келгенде, Оьзининь сокталарыннан: «Халк Мени, Аьдем Улын, ким деп санайды?» – деп сорады.

¹⁴Олар: «Бир кавымлар Шомылдырувшы Яхья деп, оьзгелери болса Ильяс деп, а баскалары Еремия, яде пайхамбарлардынь бириси деп айтадылар».

¹⁵Иса сокталарыннан: «А сиз Мени ким деп санайсыз?» – деп сорады.

16 Шимон Петер булай яваплады: «Сен – яшав берувши Алладынь Улы Масихсинь».

17 Соннан сонъ Иса: «Юнус улы Шимон, сен наьсиплисинь, неге десе бу затты сага анълаткан – инсан тувыл, а Меним коьктеги Атам. 18 Мен сага айтаман: Сен Петерсинь* эм Мен ямагатымды** сол тастынъ уьстине курарман эм ахыреттинъ куьши*** ога етпеек. 19 Алладынь Патшалыгынынъ ашкышларын сага береекпен: сен ерде не байласанъ, сол коькте де байланаяк; ерде неди шешсенъ, сол коькте де шешилеек», – деди. 20 Сол заманда Иса сокталарына Оьзининъ Масих болганын биревге де айтпаска каты этип буйырды.

Иса оьлип тирилеегин билдиреди

21 Сол заманнан алып, Иса сокталарына Оьзининъ Ерусалимге бармага, аксакаллардан, бас дин куллыкшылардан эм дин алимлерден коьп азап шекпеге, оьлтирилмеге, уьшинши куьн тирилмеге керегин анълатып баслады.

22 Петер Исады шетке шыгарып: «Алла сакласын, Раббий! Бу аьллер Сен мен болмасын!» – деп тыймага шалысты.

23 Иса Петерге бурылып: «Кет касымнан, шайтан! Сен Мени йолдан тайдырмага куьресесинь. Сен Алла ойлаганша тувыл, аьдемше ойлайсынъ», – деди.

24 Сонъ Иса сокталарына: «Ким Меним артымнан келмеге суьйсе, сол оьзи оьзиннен кайталасын, онда оьлеек кашын коьтерип, Мага иерсин. 25 Неге десе ким оьз яшавын сакламага суьйсе, сол оны йойтар; а ким яшавын Меним уьшин йойтса, сол оны табар. 26 Аьдем, буьгин дуныяды бийлеп, оьзининъ яшавын зыян этсе, муннан ога не пайда? Ол оьзининъ яшавы уьшин кайдай тоьлев берер? 27 Неге десе Аьдем Улы атасынынъ данъкы ман, Оьзининъ маьлеклери мен бирге келеек: сол заманда аьр кимге ислерине коьре тийислисин береек. 28 Сизге дурысын айтаман: булайда туратаганлардынъ кайбиревлери, Аьдем Улынынъ Патша болып келгенин коьрмей, оьлмееклер», – деди.

* 16:18 Петер: грекше «Петрос» атынынъ маьнеси «тас».

** 16:18 Ямагатымды: яде «уьмметимди».

*** 16:18 Куьши: грекше «капылары».

Исадынъ шырайы туърленеди

17 Алты куьн озганлай, Иса Петерди, Якупты эм онынъ иниси Яхъяды алып, ялгыз оларды бийик тавга мингистти. ² Олардынъ алдында туърленип кетти. Онынъ юзи куьндей яйнады, кийимлери болса, куьннинъ ярыгындай, ап-пак болдылар. ³ Сонда сокталарга Иса ман соьйлесип турган Муса эм Ильяс коьриндилер. ⁴ Сол вакыт Петер Исага: «Раббий! Биз мунда турсак калай аьруьв эди! Суйьсенъ, мунда уьш кос курайым: бири Сага, бири Мусага, бири де Ильяска», — деп айтты.

⁵ Петер бу созлерди айта турып, оларды ярък булыт каплады эм булыттынъ ишиннен бир давыс: «Бу — Меним суйьген Улым, Мен Ога разыман. Онынъ айтканын тынъланъыз!» — деди.

⁶ Сокталар муны эситкенде бек сескендилер, коркып, эт бетлериннен йьгылдылар. ⁷ Иса болса янларына келип, оларга колы ман тийип: «Турынъыз, коркпанъыз», — деди. ⁸ Ковзлерин ашып караганда, Исадан баска биревди де коьрмедилер.

⁹ Сонъ тавдан туьскенде, Иса оларга: «Аьдем Улы обилирден тирилгенге дейим, бу коьргенинъизди биревге де айтпанъыз», — деп буйырды.

¹⁰ Сокталары Исадан: «Дин аьлимлери, бас деп, Ильяс келмеге керегин неге айтадылар?» — деп сорадылар.

¹¹ Иса оларга: «Дурыс, Ильяс эрте келип, баьрин де алдынгы аьлине кайтарар. ¹² Ама айтаман сизге: Ильяс келген, тек аьдемлер оны танымаганлар, ога суйьгенлеринше эткенлер. Аьдем Улы да олардан сондай азап коьреек», — деди. ¹³ Сол заманда сокталары, Иса оларга Шомылдырувшы Яхъя акында айтканын, анъладылар.

Йинли ястынъ сав болувы

¹⁴ Олар халк йьйылган ерге ювык келгенде, бир киси Исадынъ аягына йьгылды да: ¹⁵ «Бийим, меним улымды языксын, ол талма маразлы эм бек кыйналады, коьп кере отка да, сувга да атылды!

¹⁶ Мен оны Сенинъ сокталарынъа да аькелген эдим, тек олар балады саварталмадылар», — деп тиледи.

¹⁷ Иса: «Эй, имансыз, йолдан шыккан несил! Кашанга дери Мен сиз бен болаякпан? Мага не шаклы заман сизди тоьзбеге керек? Аькелинъыз ясты мунда Мага», — деди. ¹⁸ Иса йинге каты буйырды. Йин баладан шыкты, бала сол саьатлей сап-сав болды.

¹⁹ Сокталар Иса ман ялгыз калганда, Ога ювыклап келип: «Йинди неге биз кувьп болмадык?» — деп сорадылар.

²⁰ Иса булай яваплады: «Неге десе тийислисинше ынанмайсыз. Сизге дурысын айтаман: эгер шуьшитки буьртиги кадер иманынъыз болса, сиз бу тавга „Булайдан ана ерге коьш“ десе-нъыз, ол коьшер эм сиз эталмаган зат болмас. ²¹ Ама бу тукым йин тек [ораза тутып] дува этуьв мен кувьлады», — деди.

Иса оьлип тирилеегин тагы да билдиреди

²² Галилеяда болган заманларында, Иса оларга: «Аьдем Улы аьдемлердинъ колына берилеек. ²³ Олар Оны оьлтирееклер, ама Ол уьшинши куьн тирилеек», — деди. Сокталары бек кайгырдылар.

Алла уьйине берилген ясак

²⁴ Олар Капарнаумга кайтканда, ясак йюьшылар Петердинъ касына келип: «Сизинъ Устазынъыз Алла уьйине берилеек эки драхмалык* ясакты бермеспе?» — деп сорадылар.

²⁵ Петер: «Берер», — деди.

Ол уьйге киргенде, Иса оннан алдын: «Сен кайтип ойланысынъ, Шимон? Ердинъ патшалары кимлерден ясак йяядылар? Оьзлерининъ улларыннан ма, яде баскалардан ма?» — деп сорады.

²⁶ Петер Ога: «Баскалардан», — деди.

Иса: «Олай болса уллар ясактан босатыладылар. ²⁷ Тек олардынъ хаьтерин калдырмас уьшин, коьлге барып, кармак тасла, энъ алдын туьскен балыктынъ авызын ашсанъ доьрт драхмалык акша табарсынъ. Оны Мен уьшин де, оьзинъ уьшин де оларга бер», — деди.

* ^{17:24} Драхма: бир динар — Исадынъ заманында исшидинъ бир куьнлик агы.

Ким энъ маьнели?

18 Сол заманда сокталары Исадынъ касына келип: «Алладынъ Патшалыгында энъ уйкен ким?» — деп сорадылар.

²Иса бир балады шақырып, оны олардынъ ортасына салып: ³«Сизге дурысын айтаман: туърленмесенъиз эм де балаларша болмасанъыз, Алладынъ Патшалыгына бир заманда да киреек тувылсыз. ⁴Соны ман, бу баладай, обзин ким кишкейге санаса, сол Алладынъ Патшалыгында энъ уйкенге саналайк. ⁵Мунадай бир балады Меним атымнан ким кабыл этсе, сол Мени кабыл этеди.

Йолдан тайдырув акында

⁶Мага ынанувшы бу кишкейлерден бирин ким йолдан тайдырса, мойнына уйкен туыйирмен тасы байланып, денъиздинъ теренине йиберилсе, ога ийги болар эди. ⁷Аьдемлерди йолдан тайдыратаган затлардан дуныяга кайгы! Бу баъри затлар болмага керекли, тек оларды болдырганга кайгы!

⁸Эгер сени колынъ яде аягынъ йолдан тайдыратаган болса, оларды кес те тасла. Эки колынъ эм эки аягынъ ман обмирлик отка тасланганнан эсе, яшавга колсыз яде аяксыз киргенинъ яхшы. ⁹Эгер сени коьзинъ йолдан тайдыратаган болса, оны юлкып алып тасла. Эки коьз бен яханемнинъ отына тасланганнан эсе, яшавга бир коьзинъ мен киргенинъ яхшы.

¹⁰Тек каранъыз, сол кишкейлердинъ бирисин де корламанъыз! ¹¹Аьдем Улы йойтылганды излемеге эм куткармага келген, сайсы.

Адаскан кой акында таварых

¹²Сиз калай ойлайсыз? Эгер биревдинъ юз койы болып, солардынъ бириси адасса, ол токсан тогызын тавларда калдырып, адасканды излеп кетпеспе? ¹³Эм эгер ол оны тапса, сизге дурысын айтаман: адаспаган токсан тогызыннан эсе, ога бек куванар. ¹⁴Собйтип те сизинъ Коьктеги Атанъыз бу балалардынъ бирисининъ де йойылувын унамайды.

Куьна этетаган кардаш акында

¹⁵ Эгер де (иман) кардашынъ сага карсы куьна этсе, ога бар да экевинъизден экев коьзбен-коьз янъылысын ога айт. Эгер ол сенинъ соьзинъе тынъласа, кардашынъды кайтара табарсынъ.

¹⁶ Эгер ол сени тынъламаса, эки яде уьш шааттынъ айтканы ман аьр соьзди беркитер уьшин, бир яде эки аьдем озинъ мен алып бар. ¹⁷ Оларга да тынъламаса, иман ямагатына айт; ямагатка да тынъламаса, сен ога, имансызга яде ясакшыга карагандай, караяксынъ.

¹⁸ Сизге дурысын айтаман: сиз ерде не байласанъыз, сол коькте де байланаяк, ерде неди шешсенъиз, сол коькте де шешилеек. ¹⁹ Тагы да бир кере айтаман сизге: ер юзинде сизинъ аранъыздан эки аьдем кайбир ис акында дува этпеге келисселер, Меним Коьктеги Атам олардынъ тилеклерин кабыл этер. ²⁰ Неге десе эки яде уьш аьдем Меним атым ман йыйылган ерде, Мен олар ман бирге боларман», — деди.

Кеширип билмеген кул акында таварых

²¹ Сол заманда Петер Исадынъ касына келип: «Раббий! Мага карсы куьна эткен кардашымды неше кере кеширмеге керек ти, ети кереге дейим ме?» — деп сорады.

²² Иса ога: «Сага етиге дейим демеймен, а етисерден етпис кере. ²³ Алладынъ Патшалыгы бу себептен озининъ кулларынынъ борышларын эсапламага суьйген патшага усайды. ²⁴ Патша эсаплавды баслаган заманда, ога он мынъ талант* борышы болган биревди аькелдилер. ²⁵ Борышлы кисидинъ тоьлемеге заты болмаганнан себепли, патша онынъ озин, хатынын, балаларын эм болган бабри муьлкин сатып, борышты тоьлемеге буйырды. ²⁶ Сол заманда кул онынъ аягына йыгылып: „Бийим! Бираз тоьз мага, сага бабрин тоьлөрмен“, — деп, бас йиди. ²⁷ Бий кулды аяп, бабри борышын кеширип, оны йиберди.

²⁸ Ама кул кете барып, йолдасларыннан ога юз динар борышлы болган биревди йолыкты, оны сермеп ыслап: „Борышынъды тоьле!“ — деп, бугындырып баслады. ²⁹ Сонда йолдасы онынъ

* 18:24 Талант: *Иса заманында исшидинъ 15 йыллык кыйын агы.*

аягына йыгылып: „Бираз тоъз мага, мен сага тоълрмен“, – деп тиледи. ³⁰ Болган ушын ол унамады, борышын тоълегенге дейим карамай, аькетип йолдасын тутнакка капатады. ³¹ Бу исти коьрген баска куллар юреклери бек кыйналып, барып бийлерине болган ис акында айттылар.

³² Бийи оны шақырып: „Яман кул! Сен меннен тилегенинь ушын мен баъри борышынъды кеширген эдим. ³³ Мен сени аягандай, сен де озинънинъ йолдасынъды аяп болмадынъ-ма?“ – деди. ³⁴ Патша ашувланып, баъри борышын тоълеп кутылганга дейим, сол кулды азап шектиретаганларга берди. ³⁵ Эгер дейим сиз озь кардашларынынъзды ак юректен кеширип билмесенъиз, Меним Коьктеги Атам да аьр биринъизге соьйтип этеек», – деди.

Талак акында

19 Соьзин кутарып, Иса Галилеяды калдырып, Юдея ерлерине, Йордан сувынынъ аргы ягына кетти. ² Онынъ артыннан коьплеген аьдемлер ызладылар. Иса онда оларды савартып барды.

³ Парисейлер Исага ювык келип, Оны сынамага суьйип: «Байынынъ пишесине талак салмага кайдай сылтав болса да эркинлиги барма?» – деп сорадылар.

⁴ Иса оларга явап берип, булай айтты: «Яратувшы бас деп эр киси мен хатынды яратканын, ⁵ „Сога коьре де, эр киси ата-анасын койып, хатынына байланар, экеви де бир кевде болады“ деп айтканын сиз оқымагансызба? ⁶ Соьйтип олар экев тувыллар, олар бир кевде. Эне сол себепли де Алла ка-выстырганларды аьдем айырмасын».

⁷ Парисейлер: «Ол заманда неге Муса эрдинъ айырылысув кагытын берип, пишесин талаклавын буйырган?» – дей бердилер.

⁸ Иса оларга: «Ийнат болганынынъз ушын Муса сизге пишелеринъизди талакламага ызын берген. Тек басында соьйтип болмаган. ⁹ Сизге айтаман: ким эр-хатынлык алаллыкты бузганы ушын болмай, баска себептен пишесин талаклап, баска хатынга уйленсе, сол зиналык этеди», – деди.

¹⁰ Сокталары Исага: «Эр кисидинь хатыны алдында борышы сол кадер каты болатанган болса, хатын алмаганы ийги», — дедилер.

¹¹ Иса: «Бу союзлеримди бабриси де кабылламайдылар. Тек кимге бу куыш берилген — сол кабыллар. ¹² Бир кесеклер аналарыннан уйленмеге ярамай тувганлар, баскаларды аьдемлер соьйтип эткенлер, уьшиншилер Алладынъ Патшалыгы уьшин уйленмеске унайдылар. Ким муны кабыл этип алса, солай этсин», — деди.

Иса саббийлерге яхшылык тилейди

¹³ Оннан сонъ Исага, колын тийгистип, яхшылык тилесин деп, саббийлерди аькелдилер. Сокталар болса оларды тыйдылар. ¹⁴ Иса: «Койынъыз саббийлерди, оларга Мага келмеге шырмав этпенъиз, неге десе Алладынъ Патшалыгы сондайлардыкы», — деди. ¹⁵ Эм балалардынъ басларына колын салып, яхшылык тилеп, сол ерден кетти.

Байлык эм оьмирлик яшав

¹⁶ Сонъ бирев келип Исага: «Устаз, оьмирлик яшавды алар уьшин мага кайдай яхшылык этпеге керек?» — деп сорады.

¹⁷ Иса ога: «Неге Мага яхшылык акында сорайсынъ? Бир Алладан баска эш бирев де яхшы тувыл. Оьмирлик яшавга кирмеге суье болсанъ, Онынъ парызларын толтыр», — деди.

¹⁸ Ол: «Кайсыларды?» — деди.

Иса: «Аьдем оьлтирме, зиналык этпе, урлама, ялган шаатлык этпе, ¹⁹ атанъ ман ананъды оьрметле, ювыгынъды оьзинъди суьйгендей суьй», — деп яваплады.

²⁰ Яс Исага: «Булардынъ бабрисин де (бала шагымнан) толтыраман, мага энди де не етиспейди?» — деп сорады.

²¹ Иса ога: «Тамам болмага суьйсенъ, бар эм болган муьлклеринъди сат та, акшасын ярлыларга уьлестир, сонда коькте карызна табарсынъ. Оннан сонъ кел, Меним артымнан ызла», — деди.

²² Бу союзлерди эситкенде, яс мыдах болып кетти; неге десе онынъ коьп муьлки бар эди.

²³ Сонда Иса сокталарына: «Сизге дурысын айтаман: бай аьдемге Алла Патшалыгына кирмеге кыйын. ²⁴ Энди де айтаман сизге: бай аьдемге Алла Патшалыгына кирувден эсе, туьеге ийне коьзиннен оьтуьв тыныш», — деди.

²⁵ Оны эситкенде, сокталары бек сейирсинип: «Солай болса, ким куткарылмага болар экен?» — дедилер.

²⁶ Иса оларга карап: «Аьдемлерге бу этип болмас зат, ама Алла баьри затты этип болады», — деди.

²⁷ Ол заманда Петер Оннан: «Мине биз баьри затты да калдырып, Сенинъ артынънан ызладык; а бизге оннан не бола-як?» — деп сорады.

²⁸ Иса оларга: «Сизге дурысын айтаман: сиз, Меним артымнан барганлар, дунья янъырганда, Аьдем Улы Оьзининъ мактавлы тагына олтырган заманда, Исраилдинъ он эки ырувына оьким этпеге он эки такка олтыраяксыз. ²⁹ Меним атым уьшин уьйлерин, ага-инилерин, аьпте-синълилерин, атасын, анасын, пишесин, саьбийлерин, эгин ызанларын калдырган аьр бир аьдем, юз кере артык алаяк эм оьмирлик яшав да табаяк. ³⁰ Ама алдыдагылардынъ коьбиси артта, арттагылардынъ коьбиси алдыда болаяк», — деди.

*Юзим бавдагы ишлилер
акында таварых*

20 «Алладынъ Патшалыгы эртенъ мен эртенъликте юзим бавына ялшылар алмага шыккан уьй иесине усайды. ² Ол ишлилер мен, бир куьнге бирер динар тоьлемеге деп, ярасып, оларды оьзининъ юзим бавына йиберди.

³ Уьшинши саьатке* ювыклаганда ол шыгып, майданда бос турган баска аьдемлерди коьрди. ⁴ Оларга да: „Келинъиз сиз де Меним юзим бавыма, сизге тийислисин берермен“, — деди. Олар бардылар.

⁵ Тагы да алтыншы эм тогызыншы саьатке** ювыклаганда шыгып соьйтип этти. ⁶ Сонъында он биринши саьатке*** ювык

* 20:3 Уьшинши саьат: *саьат 09:00.*

** 20:5 Алтыншы эм тогызыншы саьат: *саьат 12:00 эм 15:00.*

*** 20:6 Он биринши саьат: *саьат 17:00.*

заманда шыгып, бос турган баска аьдемлер тапты да оларга: „Сав куьнди сиз мунда бос неге турасыз?“ – деди.

⁷ Олар ога: „Бизди бирев де ялга алмаган“, – дедилер.

Уьйдинь иеси оларга: „Сиз де меним юзим бавыма келинъиз, куллыгынъызга коьре мен тоьлрмен“, – деди.

⁸ Кас каралганда юзим бавынынъ иеси оьзининъ ис юргистуьв-шисине: „Ишлиерди шакыр да, сонъында келгенлерден баслап, бириншилерге дейим, олардынъ кыйын акларын бер“, – деди.

⁹ Он биринши саьатлерде келгенлер бирер динар алдылар.

¹⁰ Биринши болып келгенлер олардан коьп алармыз деп саклаган эдилер. Тек олар да бирер динар алдылар. ¹¹ Куллык акларын алганлай, олар уьйдинъ иесине разы болмаганларын айтып басладылар: ¹² „Бизден сонъ келгенлер бир саьат ислегенлер, а сен оларды бизи мен – куьннинъ кыздырувына тоьзип ислегенлер мен – тенъ эттинъ“, – дедилер.

¹³ Юзимши олардынъ биревине яваплап: „Досым, мен мунда янъылыс этпеймен: сен мени мен бир динарга яраспаганма эдинъ? ¹⁴ Оьзинъдикин ал да кет; мен бу арттагыларга да сага бергенимди бермеге суьемен. ¹⁵ Мен оьзимнинъ акшамды суьйгенимше кулланмага эркин тувылманма? Йок десе меним юмартлыгым уьшин куьнлейсинъме?“ – деди.

¹⁶ Арттагылар мине сондай алдыда, а алдыдагылар артта болаяклар».

Иса оьлип тирилеегин уьшинши кере билдиреди

¹⁷ Ерусалимге бара турганда Иса он эки соктасын йолдынъ бир янына шыгарып оларга:

¹⁸ «Мине биз Ерусалимге бараятырмыз. Онда Аьдем Улы бас дин куллыкшылары ман дин аьлимлерининъ колына берилеек. Олар Оны оьлтирмеге оьким шыгараяклар.

¹⁹ Оны маскаралап, камышыламага эм кашка кермеге баска миллетлилерге тапшыраяклар, тек Ол уьшинши куьнинде тирилеек», – деди.

Зебедей улларынынъ тилеги

²⁰ Сол заманда Зебедей улларынынъ анасы уллары ман Исадынъ касына келди. Ога бас ийип, тилеги бар экенин айтты.

²¹ Иса: «Сен не тилейсинъ?» — деди.

Кыскаяклы: «Меним бу эки улыма Патшалыгынъда бирине онъ янынъда, экиншисине сол янынъда олтырмага разылыгынъды бер», — деп тилек салды.

²² Иса явапка: «Не тилегенинъзиди билмейсиз. Мен ишеек аяктан* ишпеге, Мен шомылдырылаяк сувда шомылдырылмага боларсызба?»

Олар: «Болармыз», — дедилер.

²³ Сонъ Иса оларга: «Элбетте, Мен ишеек аяктан ишеексиз, [Мен шомылдырылаяк сувда шомылдырылаяксыз]. А онъ янымда эм сол янымда олтырувга эркинлик берувъ Меним колымда тувыл. Ол орынлар Атам кимлерге абзирлеген болса, соларга байыр», — деди.

²⁴ Муны эситип, калган он сокта эки кардашка ашувландылар. ²⁵ Иса оларды касына шақырып, булай айтты: «Сиз билесиз, миллетлердинъ басшылары халкты юмсайдылар, уйкен абдемлери де оларды бойсындырадылар. ²⁶ Сизинъ аранъызда сондайлар болмасын. Керисинше, сизинъ аранъызда уйкен болмага суыйген — ыргатынъыз болсын. ²⁷ Сизинъ аранъызда биринши болмага суыйген — кулынъыз болсын. ²⁸ Сондай болып Абдем Улы да Обзине куллык эттирер ушин тувыл, Обзи куллык этпеге, курман болып кобплерди куткарып, Обзининъ янын бермеге келген».

Эки соқырдынъ коьзлери ашылады

²⁹ Олар Ериходан шыкканда, коьп халк Исадынъ артыннан барды. ³⁰ Онда йолдынъ янында олтырган эки соқыр, Исадынъ обтип бараятырганын эситип: «Даут Улы, Бийимиз, бизди языксын!» — деп кышқырып басладылар.

³¹ Халк болса, оларды тыйып, уьндетпеске шалысты, а олар: «Даут Улы, Бийимиз, бизди языксын!» — деп тагы да бек кышкырыкладылар.

³² Иса токтап, оларды шақырып: «Мен сизге эткендей не зат тилейсиз?» — деп сорады.

---

* 20:22 *Бу аятта аяктан ишувъ эм сувда шомылдырылув — азап шегувдинъ символлары.*

³³ Олар: «Бийимиз! Кобзлеримиз ашылсын деп тилеймиз», — дедилер.

³⁴ Иса, языксынып, олардынъ кобзлерине тийди. Сол сабат сокырлардынъ кобзлери ашылдылар эм экеви де Онынъ артыннан кеттилер.

Иса Ерусалимге киреди

21 Олар Ерусалимге ювыклап келип, Зейтун тавында орынласкан Бетпагей элине еткенде, Иса алдыга эки соктасын булай айтып йиберди: ² «Алдынъыздагы элге барынъыз. Онда киргенлей, байланып турган эшекти эм онынъ касында баласын табарсыз. Оларды шешип, Мага алып келинъыз. ³ Эгер ким де болсын бирев, неге соьйтип этесиз деп, сораса, „Олар Раббийге керек, Ол оларды тез артына йиберер“ деп, айтарсыз».

⁴ Бу зат пайхамбар аркалы билдирилген соьзлер толтырылар уьшин болды. Ол булай айткан: ⁵ «Сионнынъ кызына*: „Мине патшанъ ана эшекке эм эшек баласына минип, ювас болып, сага келеятыр“ деп айтынъыз».

⁶ Сокталар барып, Иса оларга айткандай, эттилер. ⁷ Олар ана эшекти эм онынъ баласын акелдилер, оларга абаларын юкледилер эм Иса абалардынъ уьстине олтырды. ⁸ Кобп халк оьз абаларын йол уьстине яйдылар, баскалары, тереклерден бутаклар кесип, йол уьстине тоьсей эдилер. ⁹ Алдыда барган халк та, арттан келгенлер де: «Дауттынъ Улына осанна!** Раббийдинъ аты ман келеятырган муьбарек болсын! Алла-Таалага осанна!» — деп кышкырып бардылар.

¹⁰ Иса Ерусалимге киргенде, шахар козгалды эм баьриси: «Ким ди Ол?» — деп сорай эдилер.

¹¹ Халк: «Бу Галилеядагы Назареттен шыккан Иса Пайхамбар», — деп, яваплай эди.

Иса Алла уьйиннен савьдегерлерди кувады

¹² Иса Алла уьйининъ каралдысына киргенлей, онда сатув-алув этуьвшилердинъ баьрисин де кувды, акша авысты-

* 21:5 Сионнынъ кызы: *Ерусалимнинъ яшавшылары.*

** 21:9 Осанна: *арамей тилинде «Энди куткар!» деген алгыс соьз.*

рувшылардынъ сыпыраларын, коьгершин сатувшылардынъ олтыраларын авдарды. ¹³ Оларга: «„Меним уыйме, дува уый деп аталар“ деп язылган, а сиз оны йолбасарлар отанына айландыргансыз!» — деди.

¹⁴ Алла уыйининъ каралдысында Исадынъ касына сокырлар эм аксаklar келдилер, Ол да оларды савартты. ¹⁵ Бас дин куллыкшылар ман дин аьлимлери болса, Ол эткен сейир ислерди эм Алла уыйининъ каралдысында сабийлердинъ «Даут Улына осанна!» — деп кышкырганларын коьрип, ашувландылар.

¹⁶ Ога: «Олардынъ не айтып кышкырганларын эситесинъме?» — дедилер.

Иса болса олардан: «Аьше! Сиз бир заманда да „Яс сабийлердинъ эм эмшектеги балалардынъ авызыннан Сен Оьзинъди мактаттынъ“ дегенди окымагансызба?» — деп сорады. ¹⁷ Сонъ оларды калдырып, шахардан шыкты да Бетхинийге барып конды.

Курыган ынжыр тереги

¹⁸ Танъда шахарга кайтаятырганда, Иса аш болган эди. ¹⁹ Йол бойында Ол бир ынжыр терегин коьрди, касына келип, япыраklarдан баска бир зат та таппаганда: «Муннан сонъ бир заманда да сенде емис болмасын!» — деди. Сол сабатлей ынжыр тереги курып калды.

²⁰ Муны коьргенде сокталар: «Ынжыр тереги сол сабатлей калай курыды?» — деп сейирсиндилер.

²¹ Иса оларга яваплап: «Сизге дурысын айтаман: шекленмей ынана болсанъыз, ынжыр терекке этилген мен калмай, бу тавга да: „Коьтерил де денъызге атыл!“ десенъыз, ол да болар. ²² Эгер дейим иманлы болсанъыз, дува ман не тилесенъыз де соны алаяксыз», — деди.

Исадынъ куваты акында соров

²³ Иса Алла уыйининъ каралдысына келип уйреткен вакытта, бас дин куллыкшылары ман халк аксакалары Онынъ янына келип: «Сен буларды кайсы куват пан этесинъ? Сондай куватты Сага ким берген?» — деп сорадылар.

²⁴ Иса оларга: «Мен де сизден бир зат сорайым. Оны мага айтсанъыз, Мен де сизге буларды кайсы куват пан этетаганымды айтарман. ²⁵ Яхъядынъ аьдемлерди сувда шомылдырувы кайдан эди: коьктен ме яде аьдемнен ме?» — деди.

А олар озь ара булай соьйлестилер: «„Коьктен“, — десек, Ол бизге „Сонъ неге ога ынанмаган эдинъыз?“ — деп айтар, ²⁶ А „Аьдемнен“, — десек, халктан коркамыз, Яхъяды олар баьри де пайхамбар деп санайдылар».

²⁷ Сонъ Исага явапка: «Билмеймиз», — деп явапладылар.

Ол да: «Мен де буларды кайсы куват пан этетаганымды сизге айтаяк тувылман», — деди.

Эки улдынъ акында таварых

²⁸ «Мунадай затка сиз не айтарсыз. Бир аьдемнинъ эки улы болган. Ол бириншисининъ янына барып: „Ясым, бар буюгуьн юзим бавымда исле“, — дейди.

²⁹ Ол десень: „Баралмаспан“— деп, сонъ артта оькинип, барады.

³⁰ Аталары экиншисининъ янына барып, ога да соьйтип тилейди. Улы явапка: „Барайым, бийим“, — дейди, ама бармай калады.

³¹ Экевининъ кайсысы аталарынынъ тилегин толтырган?»

Ога: «Бириншиси», — дедилер.

Иса оларга: «Сизге дурысын айтаман: Алладынъ Патшалыгына ясакшылар ман каьхпелер сизден эсе алдыда барадылар. ³² Неге десе Яхъя сизге тувра йол ман келгенде, сиз ога ынанмагансыз, ясакшылар ман каьхпелер ога ынанганлар. А сиз муны коьргенде де, сонъында да оькинип ога ынанмагансыз!»

Яман юзимшилер акында таварых

³³ «Тагы бир баска таварыхка тынъланъыз. Бир муьлк иеси юзим бавын олтыртады, тоьгерегине кора этеди, онда юзим эзгиш казып, каравылшыга бийиклев курады, сонъ бавды юзимшилерге ялга берип, тыс элге кетеди. ³⁴ Емис йынов заманы еткенде, онъыстан туьскен пайын алаяк болып, юзимшилерге оьзининъ кулларын йибереди. ³⁵ Юзимшилер онынъ

кулларын ыслап, биревлерин тоббелейдилер, экиншилери
 оьлтиредилер, уьшиншилери тас пан сыбалайдылар. ³⁶ Ол
 тагы да алдынгыннан да коьп баска кулларын йибереди;
 оларга да солай этедилер. ³⁷ Сонда ол, „Улымнан уялырлар“
 деп, оларга оьзининь улын йибереди.

³⁸ Ама юзимшилер онынь улын коьрип, бир бирлерине:
 „Бу – муьлктинь асабасы. Кел оны оьлтиреек, муьлк бизге
 калар“, – дейдилер. ³⁹ Оны ыслап, бавдан тыска шыгарып,
 оьлтиредилер. ⁴⁰ Энди юзим бавынынь иеси келгенде, бу
 юзимшилерге не этер экен?»

⁴¹ Олар Исага: «Ол яман аьдемлерди яман оьлтирер, юзим
 бавын да ога заманында емислерин берип тураяк баска юзим-
 шилерге берер», – дедилер.

⁴² Иса: «Кие Язувларда: „Уьй курувшылар яравсыз деп тасла-
 ган тас муьйистинь негизин салган тасы болды. Бу – Раббий
 эткен ис, оны коьргенде сейирге каламыз,“ – деп язылганын
 сиз бир заманда да оқымагансызба?»

⁴³ Сонынь уьшин сизге айтаман: Алладынь Патшалыгы
 сизден алынаяк, хайырын тийгистеек халкка берилеек.

⁴⁴ Сол тастынь уьстине ким йыгылса – шашылар, а ким-
 нинь уьстине сол тас туьссе – эзилер».

⁴⁵ Бас дин куллыкшылар эм парисейлер Онынь таварых-
 ларын эситкенде, Ол оьзлерининь акында айтканын ань-
 ладылар. ⁴⁶ Исады ысламага сылтав изледилер, ама халктан
 корктылар; неге десе халк Онынь пайхамбар болганын
 билетаган эди.

Неке кьюв тойдынь акында таварых

22 Иса халкты таварыхлар ман уьйреткенин бардыра
 берди: ² «Алладынь Патшалыгы улына неке кьюв
 той эткен бир патшага усайды. ³ Ол оьзининь кулларын неке
 кьюв тойга конактарды шакырмага деп йиберген, тек олар
 келмеге унамаганлар.

⁴ Сонда ол: „Мине зияпетимди аьзирледим: бугаларым, асы-
 раган бузавларым сойылган, баьри де аьзир, неке кьюв тойга
 келинъиз деп, конактарга билдининьиз“, – дегенди айтып,
 баска кулларын йибереди.

⁵ Олар болса, шакырувга эс бермей, кими сабанына, кими сатув-алувына кетедилер. ⁶ Баскалары онынъ кулларын ыслап тоьбелейдилер эм оьлтиредилер. ⁷ Оны эситкенде, патша ашувланып, оьзининъ аскерин йибереди, кыянатшыларды оьлтиртеди, шахарларын да яктыртады.

⁸ Сонъ кулларына: „Той асы аьзир, а шакырылганлар ога тийисли болмадылар, ⁹ Сиз энди йоллар айкаскан ерлерге барынъыз, сонда кимди тапсанъыз да, баьрисин де неке кыюв тойга шакырынъыз“, – дейди. ¹⁰ Событип куллар, йолларга шыгып, баьри тапкан аьдемлерин: яманларды да, яхшыларды да йыядылар эм той уйи конаклардан толады.

¹¹ Патша конакларга карамага кирип, онда той кийим киймеген бир аьдемди коьрип, ¹² Ога: „Дос! Той кийимсиз сен мунда калай киргенсинъ?“ – дейди. Киси уьндемейди.

¹³ Ол заманда патша куллыкшыларына: „Онынъ колларын, аякларын байлап, тыс каранъалыкка тасланъыз. Онда аьдемлер йылап, тислерин кыршылдатааяklar“, – дейди.

¹⁴ Сога коьре, шакырылганлар коьп, сайланганлар аз».

Урым императорына ясак

¹⁵ Сонъ парисейлер кетип, Исады соьзлери мен кайтип ыслайык экен деп, кенъес эттилер. ¹⁶ Олар Исага оьзлерининъ сокталарын эм патша Иродтынъ аьдемлерин йиберип: «Устаз! Сен туьз соьзли болып, Алладынъ йолына туьз уйьреткенинъди билемиз. Ким де болсын онынъ ойлаганына эс бермейсинъ, неге десе кимге де болсын сога ярамага куьреспейсинъ. ¹⁷ Айт бизге: Сен кайтип ойлайсынъ? Кесарга* ясак тоьлемеге тийислиме яде тийисли тувылма?»

¹⁸ Иса болса олардынъ яман ниетлерин билип: «Неге сынайсыз Мени, экиюзлилер? ¹⁹ Ясакка берилетаган акшады Мага коьрсетинъыз», – деди. Исага бир динар аькелип бердилер. ²⁰ Иса: «Мунда кимнинъ суьврети эм кимнинъ аты язылган?» – деп сорады.

²¹ «Кесардыкы», – дедилер.

---

* 22:17 Кесар: урым императордынъ титулы.

Иса: «Солай болса, кесардыкын кесарга, Алладыкын Аллага беринъиз», — деди. ²²Муны эситкенлей, парисейлер сейирсинип, Исады калдырып кеттилер.

Тирилуъв акында сораѵ

²³Оьлгенлер тирилмес деп айтатаган садукейлер сол куьн Исага келип, булай деп сорадылар: ²⁴«Устаз! Муса (Тауратта): „Баласы болмай, ким оьлсе, кардашы онынъ пишесин алып, оьлген кардашы уьшин тукым тувдырсын“, — деп айткан. ²⁵Бизде ети кардаш бар эди. Бириншиси уьйленди, баласы болмай, пишесин экинши кардашына калдырып, оьлип кетти. ²⁶Экиншиси де, уьшиншиси де, етиншисине дейим де соьйтип болды. ²⁷Баьрисининъ артыннан хатын да оьлди. ²⁸Солай болганда кыямет куьнинде сол хатын кайсысынынъ пишеси боляк экен? Неге десе ол баьрисининъ де пишеси болган».

²⁹Иса оларга явапка: «Не Кие Язувларды, не Алладынъ куьдиретин билмейсиз, онынъ уьшин янъыласыз. ³⁰Неге десе тирилгеннен сонъ уьйленеек те, байга бараяк та тувыллар, олар Алладынъ коьктеги маьлеклериндей боляклар. ³¹А оьлгенлердинъ тирилуьви акында Алладынъ сизге айтканын окумагансызба? ³²Алла: „Мен Ибрагимнинъ, Исхактынъ эм Якуптынъ Алласыман“ деген. Алла оьлгенлердинъ тувыл, тирилердинъ Алласы», — деди.

³³Халк соны эситкенде, Онынъ уьйретуьвине сейирсинди.

Энъ маьнели парыз

³⁴Парисейлер, Иса садукейлердинъ авызларын тыйганын эситкенлей, бирге йыйылдылар. ³⁵Сонъ олардынъ бири, Таурат аьлими, Оны сынап: ³⁶«Устаз! Тауратта энъ маьнели парыз кайсы?» — деп сорады.

³⁷Иса ога: «„Раббий Алланъды буьгин юрегинъ, янынъ, акылынъ ман суьй“. ³⁸Бу — биринши эм де энъ маьнели парыз. ³⁹Экиншиси ога усайды: „Ювыгынъды оьзинъди суьйгендей суьй“. ⁴⁰Савлай Таурат та, пайхамбарлардынъ окувлары да бу эки парызга негизленедилер».

Масих кимнинъ улы?

⁴¹ Парисейлер йыйылганда Иса: ⁴² «Масихтинъ акында сиз кайтип ойлайсыз? Ол кимнинъ Улы?» — деп сорады.

Ога: «Дауттынъ», — дедилер.

⁴³ Иса: «Аьше неге Даут, Кие Рух пан коьнъилленип, Ога „Бий“ дейди?» — деп сорады. — ⁴⁴ «Даут: „Раббий меним Бийиме: Мен душпанларыньды аягыньнынъ астына салганга дейим онъ янымда олтыр, деп айткан“, — деди. ⁴⁵ Соны ман, Даут Оны „Бий“ деп атайтаган болса, Ол Дауттынъ улы калай болар?» ⁴⁶ Сонъ бир аьдем де Исага бир соьз де айталмады. Сол куьннен баслап бир аьдем де Ога сорав бермеге йигери батпады.

Экиюзлилерге кайгы!

23 Сол заманда Иса халкка да, сокталарына да булай айтты: ² «Мусадынъ орнын дин алимлери мен парисейлер бийлегенлер. ³ Сол себептен олардынъ сизге баьри де айтканларын этинъиз; тек олардынъ эткенлерин этпенъиз, неге десе олар бир затты айтадылар, а баска затты этедилер. ⁴ Олар, коьтерип болмастай, авыр юкти аьдемлердинъ аркасына юклейдилер, а озьлери болса бармакларын да йыбырдатпага суьймейдилер.

⁵ Олар баьри ислерин аьдемлер коьрсин деп этедилер, Таурат аятларын саклайтаган ерлерин* кенъейтедилер, абаларынынъ шашакларын тагы да узын этип тагадылар. ⁶ Тагы да тойларда тоьрде, синагогларда энъ йогары орынларда олтырмага, ⁷ майданларда салам алмага, аьдемлердинъ оларга: „Устаз!“ деп айтканларын суьедилер.

⁸ Сиз болса устазлар деп озьинъизге айттырманъыз, неге десе сизде бир устаз — ялгыз Масих, сиз баьринъиз де кардашлар. ⁹ Ер юзинде биревге де атамыз деп айтпанъыз, неге десе сизинъ Атанъыз ялгыз бирев — Ол Коькте. ¹⁰ Сиз „насихатшы“ деп те озьинъизге айттырманъыз, неге десе сизинъ насихатшыньыз — ялгыз Масих. ¹¹ Сизинъ энъ уйкениньыз

---

* 23:5 Таураттан алынган аятларды сакламага деп, манълайына яде сол колга тагылган кишкей кутыклар.

сизге ярдамшы болсын, ¹² Неге десе оьзин-оьзи коьтеруьвши тоьменленеек, а оьзин-оьзи тоьменлетуьвши коьтерилеек.

¹³ Кайгы сизге, дин аьлимлери мен парисейлер, экиюзлилер! Сиз Алла Патшалыгынынъ эсигин аьдемлердинъ юзине ябасыз: оьзинъиз де кирмейсиз, кирмеге суьйгенлерди де йибермейсиз.

[¹⁴ Кайгы сизге, дин аьлимлери мен парисейлер, экиюзлилер! Тул хатынлардынъ уйлерин оьзинъизге байырлайсыз, коьзбайлавышка узун дувалар окыйсыз. Сол затлар ушин катырак шуьшинъизге еткерилеексиз.]

¹⁵ Кайгы сизге, дин аьлимлери мен парисейлер, экиюзлилер! Бир аьдемди де болса дининъизге доьндирер ушин, ер мен денъизди оьтип куьресесинъиз, ол доьнсе, оны оьзинъизден эки кере яман, яханемлик аьвлети этесиз.

¹⁶ Кайгы сизге, сокыр етекшилер! Сиз: „Аьдем Алла уйи мен ант этсе, анты маьнесиз болады; сол Алла уйининъ алтыны ман ант этсе, ол антын толтырмага борышлы“, – дейсиз.

¹⁷ Акылсызлар эм сокырлар! Кайсысынынъ маьнеси уйкен: алтыннынъ ма, алтынды кие эткен Алла уйининъ ме? ¹⁸ Тагы да: „Аьдем курман этилуьвши ер мен ант этсе, анты маьнесиз болады, онынъ уьстинде болган курман ман ант этсе, ол антын толтырмага борышлы“, – дейсиз. ¹⁹ Акылсызлар эм сокырлар! Кайсысынынъ маьнеси уйкен: курманнынъ ма, курманды кие эткен курман этилуьвши ердинъ ме? ²⁰ Курман этилуьвши ер мен ант эткен оны ман да, онда болган баьри зат пан да ант этеди. ²¹ Алла уйи мен ант эткен де оны ман да, онда яшаган Алла ман да ант этеди. ²² Коьк пен ант эткен Алладынъ тагы ман да, онда олтырган Алла ман да ант этеди.

²³ Кайгы сизге, дин аьлимлери мен парисейлер! Неге десе ялбуздынъ*, коныхрайдынъ, зерединъ** оныншы пайын зекятка бересиз, а Тауратта энъ маьнели болган затларды: аьдилликти, рагимликти, иманды муткансыз. Бу затларды етпеге, калган затларды да коймаска тийислисиз. ²⁴ Сокыр етекшилер! Сиз ширкейди суьзуьвшилер, туьеди савлай ютасыз!

* 23:23 Ялбуз: *мята*.

** 23:23 Зере: *тмин*.

²⁵ Дин алимлери мен парисейлер, экиюзлилер! Кайгы сизге! Аяктынъ эм тепшектинъ тысын тазалайсыз, ама олардынъ иши урлавга эм непсукарлыкка толып турады. ²⁶ Соқыр парисей! Энь алдын тепшек пен аяктынъ ишиндегин тазала, оннан сонъ олардынъ тыслары да таза болар.

²⁷ Дин алимлери мен парисейлер, экиюзлилер! Сизге кайгы! Сиз тысыннан аруув болып коьринген, ишлери болса ширген суьеклерден эм аьр туьрли кирли заттан толган, агартылган кабырларга усайсыз. ²⁸ Сиз де соьйтип тысынъыздан аьдемлерге туврашыл болып коьринесиз, ишинъиз болса экиюзлиликтен эм йорыксызлыктан толган.

²⁹ Кайгы сизге, дин алимлер мен парисейлер, экиюзлилер! Сиз пайхамбарларга аруув кабырлар ясайсыз, туврашыл аьдемлердинъ эстеликлерин ярастырасыз. ³⁰ „Биз аталарымыздынъ заманында яшаган болсак, пайхамбарлардынъ канларын тоьккенлерге йолдас болмас эдик“, – дейсиз. ³¹ Соны ман сиз пайхамбарларды оьлтиргенлердинъ уллары болганлыгынъызга оьзинъиз шаатлык этесиз. ³² Ал аьше, аталарынъыздынъ баслаган ислерин тамамланъыз!

³³ Эй, сиз, йыланлар, увлы йыланнынъ тувдыклары! Сизди яханемге туьсиреек оькимнен калай кашып кутыларсыз? ³⁴ Сол себептен Мен сизге пайхамбарларды, акыллы аьдемлерди, дин аьлимлерди йиберемен. Сиз олардынъ бир кавымларын оьлтиресиз, кашка кересиз, баскаларын синагогларынъызда тоьбелейсиз эм шахардан шахарга кувасыз; ³⁵ соны ман ер юзинде тоьгилген савлай туврашыллардынъ канлары, туврашыл Абилдинъ каныннан баслап, Алла уйи эм курман этилуьвши ердинъ арасында оьлтирилген Барекья улы Зекерьядынъ канына дейим шуьш сизинъ басынъызга келеек. ³⁶ Сизге дурысын айтаман: бу затлардынъ баьриси уьшин шуьш бу несилдинъ басына келеек.

³⁷ Ай, Ерусалим, Ерусалим! Пайхамбарларды оьлтиресинъ эм сага йиберилгенлерге тас атасынъ. Кус балапанларын канатларынынъ астына йыйгандай, Мен де сенинъ балаларынъды йыймага неше кере ымтылдым, а сен унамадынъ. ³⁸ Мине бу уйинъиз сизге бос калдырылады. ³⁹ Сизге айтаман, „Раббийдинъ аты ман Келеятырган муьбарек болсын!“ – деп айтканга дери, Мени коьреек тувылсыз».

Ахырмаманның нышанлары

24 Сонъ Иса Алла уйининъ каралдысыннан шыгып кететирганда, Онынъ сокталары сол уйдинъ меканларын коьрсетер ушин, касына келдилер. ²Иса: «Булардынъ баьрин де коьресизбе? Сизге дурысын айтаман: мунда тас уьстинде тас та калмаяк, баьриси де шашылаяк», — деди.

³Ол Зейтун тавынынъ бавырында олтырган заманда, сокталар озьлери ялгыз Онынъ касына келип: «Бизге айттага, бу затлар кашан болаяк эм Сенинъ келуьвинъ мен бу озьмирдинъ ахыры кайдай нышан ман белгиленеек?» — деп тиледилер.

⁴Иса явапка булай деди: «Сак болынъыз, ким де болсын бирев сизди адастырмасын. ⁵Неге десе коьплер Меним атым ман: „Масих менмен“, — деп келееклер эм коьплерди адастыраяклар. ⁶Согыслардынъ давысларын, согыслардынъ хабарларын эситерсиз. Каранъыз, коркпанъыз, неге десе бу затлар болмага керек, тек бу аьли де заманнынъ ахыры тувыл. ⁷Миллет — миллетке, патшалык — патшалыкка коьтерилеек, туьрли ерлерде ашлыклар эм ер сенъкилдевлер болаяк. ⁸Булардынъ баьриси де азаплардынъ биринши белгилери.

⁹Сол заманда сизди азапка берееклер, озьтирееклер эм де Меним атым ушин сизди баьри миллетлер коьрип болмаяклар. ¹⁰Сол заманда коьплер йолдан таяяклар, бир бирлерин сатаяклар эм бир бирлерин коьрип болмаяклар. ¹¹Коьп ялган пайхамбарлар шыгаяклар, коьплерди адастыраяклар. ¹²Йорыксызлык коьбейген сайын коьплерде суьйим сувыак. ¹³Ама ким сонъына дейим шыдаса, сол куткарылаяк. ¹⁴Эм де Алла Патшалыгынынъ бу Ийги Хабары буьтин дуньяда баьри миллетлерге шаатлыкка билдирилеек. Сол заман озьмирдинъ ахыры болаяк.

¹⁵Соьйтип, Даниял пайхамбар айткан, аьлеклик аькелеек шийкендирген заттынъ кие ерде турганын коьргенинъизде — окувшы анъласын! — ¹⁶сол вақытта Юдеядагылар тавларга кашсынлар. ¹⁷Ким уйининъ тоьбесинде болса, уйиндеги затларды алар ушин тоьменге туьспесин. ¹⁸Ким кырда болса, абасын алар ушин кери кайтпасын. ¹⁹Сол куьнлерде авыраяклы хатынлар ман бала эмгисткен аналарга бек кыйын болаяк.

²⁰ Кашкынлыгынъыз кыста яде шабат куън болмасын деп, дува этинъыз. ²¹ Неге десе ол заманда дуныядынъ басыннан алып соьлеге дейим болмаган, муннан сонъ да болмаяк уллы кайгы келеек. ²² Сол куънлер кыскартылмаган болса, бир аьдем де куткарылмас эди. Ама сайланганлар уьшин сол куънлер кыска этилинеек. ²³ Сол вакытта ким болса да сизге: „Масих мине мунда!“ яде „Масих онда!“ — десе, ынанманъыз. ²⁴ Неге десе ялган масихлер эм ялган пайхамбарлар шыгаяклар. Амал болса, сайланганларды да адастырув уьшин уллы нышанлар коьрсетип, аьжейип ислер этееклер. ²⁵ Каранъыз! Мен сизге алдыдан айттым.

²⁶ Сонынъ уьшин: „Мине, Ол шоьлде“ деселер, шыкпанъыз. „Мине, Ол уьй ишинде“ деселер, ынанманъыз. ²⁷ Неге десе айындырык куънтувардан келип, куънбатарда да коьрингендей, Аьдем Улынынъ келгени де солай ок болаяк.

²⁸ Илес кайда болса, кувалдылар да сонда йыйылар.

²⁹ Сол кайгылы куънлерден сонъ ок, куън каранъаланаяк эм ай оьзининъ яркылыгын бермеек. Юлдызлар коьктен туьсееклер, коьктеги куьшлер шайкалаяклар.

³⁰ Сол вакытта коькте Аьдем Улынынъ нышаны коьринеек эм баьри ер уьстиндеги ырувлар йылаяклар. Олар коьктеги булытлардынъ уьстинде куьдирети эм уллы данъкы ман келаятырган Аьдем Улын коьрееклер. ³¹ Ол Оьзининъ маьлеклерин уьйкен давыслы зурна ман йибереек; олар Онынъ сайлаганларын дуныядынъ доьрт ягыннан, коьктинъ бир шетиннен ана бир шетине дейим йыаяклар».

Ынжыр теректинъ дериси

³² «Ынжыр теректен дерис алынъыз: онынъ бутаклары юмсайып, япыраklar йибергенде, энди яз ювыклаганын билесиз. ³³ Соьйтип, сиз де бу затлардынъ баьри де болатаганларын коьргенде, (сол заман) ювыкта, эсик алдында, экенин билинъыз. ³⁴ Сизге дурысын айтаман: бу несил йогалып кетпей, бу затлардынъ баьриси болаяк. ³⁵ Коьк пен ер йогалып кетерлер, тек Меним соьзлерим йогалмаслар».

Куьни эм сабаты белгисиз

³⁶ «Сол куьннинъ эм сабаттинъ акында бирев де билмейди: не коьктеги маьлеклер, не Улы, тек Ата биледи. ³⁷ Нухтынъ куьнлери калай болган болса, Аьдем Улынынъ келгени де солай ок болаяк. ³⁸ Нух кемеге минген куьнге дейим, аьдемлер сав дуныяды сув алаяктан алдын ашадылар, иштилер, хатын алып, киевге бардылар. ³⁹ Сав дуныяды сув алып, баьрисин де йок эткенге дейим, аьдемлер келеекте не болаягы акында ойланмадылар. Аьдем Улы келгенде де сосындай болаяк. ⁴⁰ Ол заманда эки аьдем далада болаяк: бири алынаяк, экиншиси калдырылаяк. ⁴¹ Эки хатын туьйирмен тартып тураяк: бири алынаяк, экиншиси калдырылаяк.

⁴² Сонынъ уьшин сак болынъыз, уйкламанъыз, неге десе Раббийинъиздинъ кайсы сабатте келеегин билмейсиз. ⁴³ Ама муны билинъиз: эгер уьйдинъ иеси урлавшыдынъ кайсы заманда келеегин билген болса, уйкламай сак болып, уьйин тонатпас эди. ⁴⁴ Сол себептен сиз де аьзир болып турынъыз, неге десе Аьдем Улы сиз куьтпеген вакытта келер.

Сенимли эм сенимсиз кул

⁴⁵ Сенимли эм акыллы кул ким экен? Ол — бийи ыргатларына тамадалык этип, заманында оларга ас уьлестирмеге деп салган кул. ⁴⁶ Бийи келип, кулын солай ислегенлей тапса, сол кул — бактылы. ⁴⁷ Сизге дурысын айтаман, бийи ога буьтин мал-муьлкине тамадалыкты тапшырар. ⁴⁸ Ама сол кул, огырсыз болганнан себеп, ишиннен „Бийим тезден келмес“ деп, ⁴⁹ оьзининъ йолдасларын тоьбелеп, ишкишилер мен ашап, ишип басласа, ⁵⁰ сол кулдынъ бийи, ол куьтпей турган куьнде эм ойламаган сабатте келер, ⁵¹ оны бек каты язалар эм экиюзлилер мен бирдей этер. Онда йылав эм тислерди кыршылдатув болар».

Он кыз акында таварых

25 «Сол заманда Алладынъ Патшалыгы, шыраklarын алып, киевдинъ алдына шыккан он кызга усяяк. ² Олардынъ бесеви акыллы эм бесеви акылсыз болганлар.

³ Акылсызлары шыракларын алып, шыракмай алмага мутканлар, ⁴ Акыллылары болса шыраклары ман бирге шыракмай алдылар. ⁵ Киев кешиккен себепли, бабриси де калгый туруп, уйкалап калдылар.

⁶ Туьннинь ортасында: „Киев келеди, шыгынъыз онынъ алдына!“ — деп кышкырган давыс эситилди. ⁷ Кызлар бабриси де туруп, шыракларын туьзеттилер.

⁸ Акылсызлары акыллыларына: „Бизге майынъыздан беринъиз, бизим шыракларымыз соннедилер“, — деп тилеп басладылар.

⁹ Акыллылар болса: „Йок!“ — деп явапладылар. „Эгер берсек, сизге де, бизге де етеек тувыл, оннан да сатувшыларга барып озинъизге сатып алынъыз“.

¹⁰ Олар шыракмай сатып алмага кеткенде, киев келип, оны ман акыллы кызлар да тойга кирдилер, эсиклер де киртленди.

¹¹ Сонъ акылсыз кызлар да келип: „Бийимиз! Бийимиз! Аш бизге“, — дедилер.

¹² Ол оларга явапка: „Сизге дурысын айтаман: танымайман сизди“, — деди.

¹³ Соны ман сак болынъыз, уйкаманъыз, неге десе (сол заманнынъ) кайсы куьн, кайсы сабатте келеегин билмейсиз».

Талантлар акында таварых*

¹⁴ «Сол заман йолга шыга туруп, кулларын шақырып, оларга муьлкин аманатлаган кисиге усяк. ¹⁵ Усталыгына коьре, бирине бес талант, экиншисине эки, уьшиншисине бир талант берди, озси сол сабат атланды. ¹⁶ Бес талант алган барып, оларды хайырлы иске яратып, баска бес талант алды. ¹⁷ Тамам сондай этип, эки талант алган тагы да эки талант косты. ¹⁸ Бир талант алган, барып, оны ерге казып коьмди.

¹⁹ Коьп заман озганнан сонъ сол куллардынъ бийи кайтып келгенде, оларга берилген акшалар акында эсаплавды сорады. ²⁰ Бес талант алган келип, баска бес талантты коьрсетип: „Бийим, сен мага бес талант берген эдинъ, мине оны тагы бес талантка обстирдим“, — деди.

---

* 25:13 Талант: Иса заманында исшинъ 15 йыллык кыйын агы.

²¹ Бийи ога: „Аьперим! Сен яхшы эм сенимли кулсынъ. Аз муьлкте сенимли болгансынъ, сени коьп муьлкке бас этип саларман. Бийинънинъ куванышына косыл!“ – деди.

²² Сондай болып, эки талант алган да келип: „Бийим, сен мага эки талант берген эдинъ, мине мен оны тагы эки талант-ка оьстирдим“, – деди.

²³ Бийи ога: „Аьперим! Сен яхшы эм сенимли кулсынъ. Аз муьлкте сенимли болгансынъ, сени коьп муьлкке бас этип саларман. Бийинънинъ куванышына косыл!“ – деди.

²⁴ Бир талант алган да келип: „Бийим, сен каты аьдем болганынъды, шашпаган еринънен оратаганынъды, тоькпеген еринънен йыйнаитаганынъды билетаган эдим. ²⁵ Сол себептен коркып, сенинъ талантынъды аькетип ерге коьмдим, мине акшанъ“, – деди.

²⁶ Бийи ога явап берип: „Ай, яман, эриншек кул! Мен шашпаган еримнен органымды, тоькпеген еримнен йыйганымды сен биле эдинъ. ²⁷ Сога коьре меним акшамды саьвдегерлерге бермеге керек эдинъ, мен кайтканда оны хайыры ман алар эдим. ²⁸ Энди оннан талантты алынъыз да он таланты болганга беринъиз. ²⁹ Неге десе кимде (билим) бар, сога (коьбирек) берилер, ол моллыкта болар, кимде йок, соннан азы да тартылып алынар. ³⁰ Яравсыз кулды тыска, каранъага, йылав ман тислерди кыршылдатув болган ерге атынъыз“, – деди».

Халклардынъ уьстине оьким

³¹ «Аьдем Улы Оьзининъ данъкы эм кие маьлеклери мен келген заманда, Ол Оьзининъ данъклы тагына олтыраяк. ³² Сонъ Онынъ алдына баьри миллетлер йыйылаяклар. Ол оларды, койшы койларды текелерден айыргандай, бир бирлериннен айыраяк. ³³ Койларды Оьзининъ онъ янына, текелерди сол янына салар.

³⁴ Ол заманда Патша Оьзининъ онъ янындагыларга: „Келинъиз, Атамнынъ муьбарек куллары, дунья яратылганнан бери сизге аьзирленип турган Патшалыкка ие болынъыз. ³⁵ Неге десе Мен аш болганымда, Мага ас бердинъиз; сувсаган заманымда, сув бердинъиз; йолавышы болганымда, Мени конакка алдынъыз; ³⁶ яланъаш болганымда, Мени кийиндирдинъиз;

авырганымда, Мени карадынъыз; тутнакта болганымда, Мага келдинъыз“, – деп айтаяк.

³⁷Сол заманда туврашыллар Ога явапка: „Раббий! Биз Сени аш болып кашан коьрип ас иширгенмиз? Не де сувсаганынъды коьрип, сув бергенмиз? ³⁸Биз Сени йолавшы болып кашан коьрип, конакка алганмыз, не де яланъаш болып коьрип, кийиндиргенмиз? ³⁹Биз Сени авырып яде тутнакта болып кашан коьрип, Сага келгенмиз?“ – деп айтаяклар.

⁴⁰Патша да оларга явапка: „Сизге дурысын айтаман: сиз Меним энъ кишкей иман кардашларымнынъ бирине не эткен болсанъыз, соны Мага эткенсиз“, – деп айтаяк.

⁴¹Сонъ сол янындагыларга: „Кетинъиз Меним касымнан, наьлетлер, ибилис пен онынъ маьлеклерине аьзирленген оьмирлик отка! ⁴²Неге десе Мен аш болганымда, Мага ас бермединъыз; сувсаган заманымда, сув иширмединъыз; ⁴³йолавшы болганымда, Мени конакка алмадынъыз; яланъаш болганымда Мени кийиндирмединъыз; авырганымда эм тутнакта болганымда, Мага келмединъыз“.

⁴⁴Сол заманда олар да: „Раббий! Биз Сени аш болып, не де сувсап, не де йолавшы болып, не де яланъаш болып, не де авырып, не де тутнакта болып кашан Сага ярдамласпаганмыз?“ – деп айтаяклар.

⁴⁵Сол заманда Ол: „Сизге дурысын айтаман: сиз муны энъ кишкейлердинъ бирине этпегенинъиз себепли, оны Мага этпегенсиз“, – деп айтаяк.

⁴⁶Сонъ булар оьмирлик азапка, туврашыллар болса оьмирлик яшавга алынарлар».

Дин куллыкшылары Исады оьлтиргеге ойлайдылар

26 Иса савлай бу соьзлерди тамамлаганнан сонъ, Обзининъ сокталарына: ²«Эки куьннен сонъ Пасха байрам болаягын билесиз, ол заманда Аьдем Улы кашта керилмеге берилеек», – деди.

³Сол куьнлерде бас дин куллыкшылары, дин аьлимлери эм халктынъ аксакаллары Каяпа атлы бас дин куллыкшыдынъ уьйинде йыйылдылар. ⁴Исады аьйлелик пен ыслап, оьлтир-

меге деп, кенъес эттилер. ⁵Ама: «Бу зат байрам куьнлеринде болмасын, халк козгалмага боляк», — деп токтастылар.

Бетхинийде Исага май ягув

⁶Иса Бетхинийде авыр тери маразлы болган Шимоннынъ уйинде эди. ⁷Сонда, ак мермер савыт пан баалы, аьрув ийисли май алып, Онынъ касына бир хатын келди. Иса янтайып турган заманда, хатын майды Онынъ басыннан аягына куйды.

⁸Муны коьрип, Онынъ сокталары: «Неден керек бу майды зыраф этпеге? ⁹Оны уйкен баага сатып, акшасын ярлыларга уьлестирмеге боляк эди», — деп ашувландылар.

¹⁰Иса не айтканларын билип, оларга: «Бу хатынды неге юншытасынъыз, ол Мага огырлы ис иследи. ¹¹Ярлылар аьр заман да сиз бен бирге боляклар, а Мен сиз бен аьр заман болмаякпан. ¹²Бу аьрув ийисли майды кевдеме куйып, ол Мени коьмуьвге аьзирледи. ¹³Сизге дурысын айтаман: Ийги Хабар дуньядынъ кайсы ерине яйылса, сонда бу хатыннынъ не эткени де айтылар, оьзи де эске туйсирилер», — деди.

Юда Исады сатады

¹⁴Сол заманда он экидинъ бири — Юда Искариот деген — бас дин куллыкшыларга барып: ¹⁵«Эгер мен Оны колынъызга берсем, сиз мага не берерсиз?» — деди. Олар ога отыз куьмис санап бердилер. ¹⁶Оннан сонъ Юда Исады олардынъ колларына бермеге онъайлы кезуьв излеп баслады.

Сонъгы ас

¹⁷Сокталар ашыткысыз оьтпек байрамынынъ биринши куьнинде Исага келип: «Пасха асын каерде аьзирлегенимизди суьесинъ?» — деп сорадылар.

¹⁸Иса сокталарына: «Шахарда мунадай бир аьдемге барынъыз, ога: „Устаз энди заманым ювыклады эм Пасхады сокталарым ман бирге сенинъ уйинъде байрамлаякпан, дейди“, — деп айтынъыз». ¹⁹Сокталар, Иса оларга кайтип буйырган болса, соьйтип Пасха асын аьзирледи.

²⁰Кеш болганда, Иса келип, он эки соктасы ман сыпырадынъ янына янтайды. ²¹Олар ас ишип турганда: «Сизге дурысын айтаман: биринъиз Мени сатаяк», — деди.

²²Сокталары бек кайгырып, бирисининъ артыннан бириси Оннан: «Мен боларманма, Раббий?» — деп, сорап басладылар.

²³Ол болса явапка: «Колындагы оьтпекти Мени мен тепшекке малган — сатаяк Мени. ²⁴Аьдем Улы, Онынъ акында язылгандай, сол йол ман барады, ама Аьдем Улын сатаяк аьдемге кайгы! Ол аьдем тувмаган болса, яхшы болар эди».

²⁵Сол заман Оны сатаяк Юда да: «Мен боларманма, Устаз?» — деп сорады.

Иса ога: «Сен айттынъ», — деди.

²⁶Олар ас ишип турганда, Иса колына оьтпекти алды, шуькир айтып, сындырды эм сокталарына берип: «Алынъыз, ашанъыз, бу — Меним шаркым», — деди. ²⁷Сонъ Ол аякты алды, шуькир дуvasын этип, оны сокталарына берди де: «Бу аяктан баьринъиз де ишинъиз. ²⁸Бу — Меним каным, ол, куьналары кеширилсин деп, коьплер уьшин тоьгилип, янъы антласувды беркитер. ²⁹Сизге айтаман: Мен Атамнынъ Патшалыгында сизи мен янъысын ишер куьниме дейим, бу юзим емисиннен этилгенди энди ишеек тувылман», — деди.

³⁰Зикир шалганнан сонъ, олар Зейтун тавына йолландылар.

*Иса Петердинъ Оннан басын алаягын
билдиреди*

³¹Сол заман Иса сокталарына: «Бу туьнде Меннен себеп баринъиз де йолдан таяяк, неге десе „Койшыды оьлтирермен эм суьруьвдеги койлар таралар“ деп, язылган. ³²Тирилгеннен сонъ, Мен сизден алдын Галилеяга барарман», — деди.

³³Петер Ога явапка: «Баьриси йолдан тайса да, Мен бир заманда да таймам», — деди.

³⁴Иса ога: «Сага дурысын айтаман: бу кеше, кораз кышкырганша, Меннен уьш кере басынъды алаяксынъ».

³⁵Петер Ога: «Мага Сени мен оьлмеге керекли болса да, Сеннен эш басымды алмам», — деди. Калган сокталар да солай айттылар.

Иса Гатшеманей бавында

³⁶ Иса сокталары ман Гатшеманей атлы ерге келди де: «Мен барып, онда дува эткенше, булайда олтырып турынъыз», — деди. ³⁷ Оъзи мен бирге Петер мен Зебедейдинъ эки улын алып кетти, кайгылы болып, коьнъили бузылып баслады. ³⁸ Иса оларга: «Яным бек кайгылы, бу кайгы Мени оьлтиреди. Мунда калынъыз эм Мени мен уяв болып турынъыз», — деди.

³⁹ Бираз алдыга кетип, эт бетиннен йгылып: «Атам! Амал болса, бу ашы аяк Меннен кери болсын, ама баъри зат та Мен суьйгенше тувыл, Сен суьйгенше болсын», — деп, дува этти.

⁴⁰ Сокталарына кайтып келгенде, уйкап турганларын коьрди эм Петерге: «Сиз Мени мен бир саьат уйкамай туралмадынъыз ба? ⁴¹ Азгырувга туьспес уьшин уяв болып турынъыз, дува этинъиз. Ян кайратлы, ден карувсыз», — деди.

⁴² Ол тагы кетип: «Атам! Мен оны ишпей, бу аяк Меннен кери кетпеге амал йок болса, Сенинъ буйырыгынъ болсын», — деп, дува этти.

⁴³ Кайтканда, Ол тагы да уйкап яткан сокталарын коьрди: неге десе олардынъ коьзлерин уйкы баскан эди. ⁴⁴ Тагы да оларды калдырып, шетке шыгып, сол соьзлерди айтып, уьшинши кере дува этти.

⁴⁵ Сонъ сокталарына келип: «Сиз энди де уйкалысызба эм тыншаясызба? Саьат юыклады. Мине Аьдем Улы куьналылардынъ колына берилеатыр! ⁴⁶ Турынъыз, кетек! Мине Мени саткан келди!» — деди.

Иса ысланады

⁴⁷ Иса айта турганнынъ арасында, он экидинъ бириси Юда келди. Онынъ янында бас дин куллыкшыларыннан эм халктынъ аксакалларыннан йиберилген, кылышлар эм казыклар ман савытланган коьлем халк та бар эди. ⁴⁸ Исады саткан: «Кимди оьпсем, Оны ысланъыз», — деп оларга белги берген эди. ⁴⁹ Сол саьат Исага янасып: «Салам, Устаз!» — деп, Оны оьпти.

⁵⁰ Иса ога: «Дос, сен не уьшин келген болсанъ, соны эт», — деди. Сол саьат олар янасып, колларын салып, Исады ысладылар.

⁵¹ Сонда Иса ман болганлардынъ бири колын кобтерип, кылышын шыгарды, бас дин куллыкшыдынъ кулын согып, онынъ кулагын шапты. ⁵² Сол заманда Иса ога: «Кылышынъды орнына сал, неге десе кылыш алганлар бабриси де кылыштан оьлерлер. ⁵³ Мен Атамнан тилесем, Ол Мага он эки легионнан* да артык маьлек йибермес эдиме деп ойланасызба? ⁵⁴ Соьйтип болмага керек деген Кие Язувлар сонъ калай толтырылаяк?» — деди.

⁵⁵ Сол кезуьвде Иса халкка: «Сиз, йолбасарга шыккандай, Мени ысламага кылышлар эм казыклар ман шыктынъыз! Мен аьр куьн Алла уьйининъ каралдысында олтырып, сизди уьйретип турганда, сиз Мени ыламадынъыз», — деди. ⁵⁶ Бу баьри де пайхамбарлардынъ язганлары толар уьшин болган эди. Сол ок заман сокталардынъ бабриси де, Оны калдырып, каштылар.

Иса межлис алдында

⁵⁷ Исады ыслаган кисилер Оны бас дин куллыкшысы Каяпага аькелдилер. Онда дин аьлимлери мен аксакаллар йыйылган эдилер. ⁵⁸ Петер болса эректен карап, Онынъ ызыннан бас дин куллыкшыдынъ каралдысына дейим барды, сонъ, ахырын коьрер уьшин ишине кирип, каравылшылар ман бирге олтырды.

⁵⁹ Бас дин куллыкшылар эм савлай межлис Исады оьлтирмеге тапшырув уьшин Ога карсы ялган шаатлыклар излей эдилер. ⁶⁰ Ама коьп ялган шаатлар алдыга шыксалар да, излегенлерин табалмадылар. Сонъында эки ялган шаат алдыга шыгып: ⁶¹ «Ол Алладынъ уьйин бузып, оны уьш куьннинъ ишинде куралаякпан деп айткан эди», — дедилер.

⁶² Сол заманда бас дин куллыкшы турып, Ога: «Бир явап бермеексинъме? Булардынъ Сага карсы эткен шаатлыклары неди?» — деп сорады. ⁶³ Ама Иса уьндемеди. Сонъ бас дин куллыкшысы Ога: «Яшав беруьвши Алла ман Сага ант эттиремен, айт бизге: Алладынъ Улы Масих Сенсинъме?» — деди.

⁶⁴ Иса ога: «Сен айткандай. Ама Мен сизге айтаман: муннан ары Аьдем Улынынъ Куьдиретлидинъ** онъ янында олтырга-

* 26:53 Легион: *бурынгы урым аскеринде 6000 аскершиси болган куьп.*

** 26:64 Куьдиретли: *Алла.*

нын эм коьктеги булытлардынъ уьстинде келгенин коьрер-сиз», — деди.

⁶⁵ Сол заманда бас дин куллыкшысы обзининъ кийимлерин йыртып: «Ол асылык этеди! Бизге тагы да кайдай шаатлар керек экенлер? Мине Онынъ асылык эткенин энди обзинъыз эситтинъыз! ⁶⁶ Энди не айтарсыз?» — деди.

А олар явапка: «Ол облимге тийисли!» — деп бакырыстылар.

⁶⁷ Сонъ, Онынъ бетине туькирип, соктылар, баскалары да ягына шалып: ⁶⁸ «Эй, Масих! Пайхамбарлык эт, айт бизге, Сени ким сокты?» — дедилер.

Петер Исадан басын алады

⁶⁹ Петер тыста, каралдыда олтырып турганда, бир таавке кыз келип ога: «Сен де галилеяшы Иса ман бирге эдинъ», — деди.

⁷⁰ Ама Петер баьрининъ алдында: «Сенинъ не айтканынъды билмеймен», — деп, Исадан басын алды.

⁷¹ Петер капы алдына шыкканда, оны баска таавке кыз коьрип: «Бу да Назаретши Иса ман эди», — деди.

⁷² Петер тагы да: «Ол аьдемди танымайман», — деп ант этип, Исадан басын алды.

⁷³ Бир неше заманнан сонъ, сол ерде турганлар Петерге ювык келип: «Шексиз сен де олардансынъ, неге десе соьйлевинъ де коьрсетип турады», — дедилер.

⁷⁴ Сол заманда Петер: «Ол аьдемди танымайман», — деп карганып, ант этип баслады.

Сол сабат кораз кышкырды. ⁷⁵ Петер Исадынъ ога, «Кораз кышкырганша, сен Меннен уьш кере басынъды алаяксынъ» деп, айткан соьзлерин эсине туьсирди эм тыска шыгып, обксип йылады.

27 Танъ атканда, баьри бас дин куллыкшылар ман халктынъ аксакаллары Исады оьлтirmeге деген токтас алдылар. ² Исады байлап, тоьре Пилатка аькетип бердилер.

Юда обзин обзи асады

³⁻⁴ Исады саткан Юда, Ога обким шыгарылатаганын коьрип, обкинип, отыз куьмисти бас куллыкшыларга эм аксакалларга

кайтарып: «Туврашыл бир Аьдемнинъ канын сатып, куьналы болдым», – деди.

Олар Юдага: «Бизим онда не ишимиз бар? Оьзинъ кара», – дедилер.

⁵Юда куьмислерди Алла уьйинде ерге таслап, шыгып кетти де оьзин оьзи асты.

⁶Бас дин куллыкшылар куьмислерди алып: «Кан ишкен бу куьмислерди Алла Уьйининъ казнасына салмага тийисли тувыл», – дедилер. ⁷Кенъес этип, сол акшага, онда тыс элден келген аьдемлерди коьмуьв уьшин, шоьлмекшидинъ данъылын сатып алдылар. ⁸Сонынъ уьшин бу данъыл бугуьнге дейим «Канлы данъыл» деп аталады. ⁹Собьтип, Еремия пайхамбардынъ: «Олар отыз куьмис акшады – Израил халкы сол Аьдем уьшин берген баады – алдылар. ¹⁰Раббийдинъ мага айтканынша, „сол акшады шоьлмекшидинъ данъылы уьшин бердилер“ дегени толтырылды».

Иса тоьре Пилаттынъ алдында

¹¹Иса тоьрединъ алдында турды. Тоьре Ога: «Сен Ювыт Патшасысынъма?» – деп сорады.

Иса ога: «Сен айткандай», – деди.

¹²Бас дин куллыкшылар ман аксакаллар Оны айыплаганда, Ол бир явап та бермеди. ¹³Пилат Ога: «Сени калай коьп шуьшлеп шаатлык эткенлерин эситесинъме?» ¹⁴Иса онынъ бир созине де явап этпеди, тоьре ога бек сейирсинди.

¹⁵Халктынъ тилеги мен аьр Пасха байрамга тоьрединъ тутнакта олтырганлардынъ бирисин босататаган аьдети бар эди. ¹⁶Сол вакытта олардынъ Барабба деген бир белгили кыянатшысы тутнакта олтыра эди. ¹⁷Олар йыйылганда, Пилат: «Мен сизге кимди босатсам суьесиз – Бараббады ма яде Масих атлы Исады ма?» – деди. ¹⁸Неге десе Пилат олардынъ Исады куьншилик пен ыслап бергенлерин билетаган эди.

¹⁹Пилат оьким еринде олтырып турган заманда, хатыны ога: «Ол туврашыл Аьдемге бир зат этпе, неге десенъ мен бу кеше туьсимде Онынъ уьшин коьп кыйналганман», – деп айтып, аьдем йиберген.

²⁰ Ама бас дин куллыкшылар ман аксакаллар: «Бараббады босат, Исады оьлтирт», — деп тилемеге халкты козгадылар.

²¹ Сол заманда тоьре оларга: «Сиз экевининь кайсысын эркин этсем суьесиз?» — деп сорады.

Олар «Бараббады», — дедилер.

²² Пилат оларга: «Солай болса Масих атлы Исага мен не этейим?» — деди.

Баьри де: «Кашка керилсин!» — дегенди айттылар. ²³ Тоьре: «Не уьшин? Ол не яманлык эткен?» — деди. Олар: «Кашка керилсин!» — деп оннан да бек кышкырыстылар.

²⁴ Пилат не этсе де болмаягын, козгалув уьйкен болып барганын коьрди. Сув алып, халктынь алдында колларын ювды да: «Бу туврашыл Аьдемнинь канынынь тоьгилуьвинде меним шуьшим йок, оьзиньиз караньыз», — деди.

²⁵ Баьри халк явап этип: «Онынь каны бизге эм балаларымызга туьссин!» — дедилер.

²⁶ Сонда Пилат оларга Бараббады босатты, Исады болса камышылатып, кашка керилсин деп, (аскершилерге) тапшырды.

Аскершилердинь мыскыллавлары

²⁷ Тоьрединь аскершилери Исады Преториумга* аькетип, савлай аскерши боьлигин Онынь тоьгерегине йьйдылар. ²⁸ Оны шешиндирип, Ога кызыл аба кийдирдилер. ²⁹ Шоькирли коьгем бутакларыннан таж оьрип, Онынь басына салдылар, Онынь онь колына таяк бердилер, сонь алдына шонькайып, Оны мыскыллап: «Яшасын Ювьт Патшасы!» — деп кышкырдылар. ³⁰ Ога туькирдилер эм таягын алып басына соктылар. ³¹ Оны мыскыллаганларыннан сонь, уьстиннен кызыл абады шешип, Оьзининь кийимлерин кийгисттилер де кашка кермеге алып кеттилер.

Исады кашка керуьв

³²⁻³³ Йолда олар Шимон атлы бир киренешиге расып, Исадынь кашын ога коьтертип, маьнеси «Бас суьек ер» болган Голготага**

* 27:27 Преториум: *тоьрединь уьйи*.

** 27:32-33 Голгота: *Голгофа (череп) — Ерусалимининь керуьв-куьн батарында бир коьтеринки ер*.

аькеттирдилер. ³⁴Исага ишпеге ювсан карыстырылган шагырды бердилер. Иса, оны увуртлап карап, ишпеге унамады.

³⁵Аскершилер Оны кашка кергеннен сонъ, сыбага таслап, Онынъ кийимлерин боьлистилиер. ³⁶Сонъ онда олтырып, Исады каравыллап турдылар. ³⁷Басынынъ уьстине, Онынъ шуьшин билдирип, «Бу – Ювыт Патшасы Иса» деген язув илдилер.

³⁸Иса ман бирге эки йолбасарды да кашка кердилер: бирин – Онынъ онъ ягына, экиншисин – сол ягына. ³⁹Озып бараятканлар, басларын шайкап, Исады яманлап: ⁴⁰«Эй Сен, Алладынь уьйин бузып, уьш куьнде яньыдан туьзуьвши! Оьзинь-Оьзиньди куткар! Сен Алладынь Улы болсанъ, каштан туьс!» – дедилер.

⁴¹Сондай этип бас дин куллыкшылары да дин аьлимлери, аксакаллар, парисейлер мен бирге селеке этип: ⁴²«Баскаларды куткаратаган эди, а Оьзи Оьзин куткаралмайды! Исраилдинъ Патшасы Ол болса, энди каштан туьссин, сонъ биз Ога ынанармыз. ⁴³Аллага сенген эди: Алла Ога разы болса, энди Оны куткарсын! Ол „Мен Алладынь Улыман“ деп айткан, сайсы», – дедилер. ⁴⁴Солай этип, Иса ман кашка керилген йолбасарлар да Оны корладылар.

Исадынъ оьлими

⁴⁵Алтыншы саьаттен тогызыншы саьатке* дейим буьтин кырал уьстин каранъалык бийледи. ⁴⁶Тогызыншы саьатке ювык заманда, Иса уьйкен давыс пан: «Элохи, Элохи! Лема шавактани?» – деп кышкырды. Бу соззлердинъ маьнеси: «Аллам, Алла! Сен Мени неге атып койдынъ?»

⁴⁷Сол ерде турганлардан бир кавымлары муны эситип: «Ильясты шақырады», – дедилер.

⁴⁸Олардан бирев сол саьат ювырып барып, губкады алды да, оны ашыган шагырга малды да таякка тагып, Исага ишпеге берди. ⁴⁹Баскалары: «Токта, Ильяс Оны куткармага келеек болса коьреек», – дедилер.

⁵⁰Иса яне куьшли давыс пан кышкырып, ян берди.

---

* 27:45 6 саьаттен 9 саьат: *саьат 12:00 – 15:00.*

⁵¹ Сол вакыт Алла уйиндеги перде йогардан тоьменге дейим йыртылып экиге айырылды; ер де сенькилдеди, каялар да ярылдылар. ⁵² Кабырлар да ашылып, оьзлерин Аллага багыслаган, оьлген аьдемлердинь коьбиси тирилдилер. ⁵³ Иса тирилгеннен сонь, олар кабырларыннан шыгып, кие шахарга (Ерусалимге) кирип, коьплерге коьрингенлер.

⁵⁴ Юзбасшы эм оны ман бирге Исады саклаганлар ер сенькилдегенин эм баьри болган затларды коьргенде, бек коркып: «Шынтылай да Бу Алладынъ Улы болган экен!» — дедилер.

⁵⁵ Сол ерде эректен карап турган коьп хатынлар бар эди. Булар Галилеядан шыгып, Исага ярдам этпеге ызыннан келген эдилер.

⁵⁶ Олардынъ арасында магдалашы Марьем, Якуп пан Юсуптынъ анасы Марьем эм Зебедей улларынынъ анасы бар эдилер.

Исады кабырга салув

⁵⁷ Кеш болганда Исадынъ сокталарынынъ бири, арамати-яшы Юсуп атлы бир бай аьдем, келди. ⁵⁸ Ол Пилаттынъ янына барып, Исадынъ илесин тиледи. Пилат оьлиди бермеге буйырды. ⁵⁹ Юсуп илести алып, оны таза кетен кумаш пан кебинледи, ⁶⁰ Сонь оьзининъ каяда уньилип этилген янъы кабырына салды, кабырдынъ авызын, уйкен тас авдарып, япты. ⁶¹ Магдалашы Марьем мен баска Марьем де онда эдилер. Олар кабырдынъ касында олтырып турдылар.

Кабырда саклавышылар

⁶² Юмадынъ эртеси куьнинде бас дин куллыкшылар ман парисейлер Пилатка йыйылып: ⁶³ «Аьпенди! Сол алдавшыдынъ сав заманында, „Уьш куьннен сонь тирилеекпен“ деп, айткан соьзи эсимизге туьсти. ⁶⁴ Сол себептен уьшинши куьнге дейим кабырын сакламага буйырык бер. Сокталары кеше келип, Оны урлап, халкка „оьлилерден тирилген“ деп айтпасынлар. Сол заманда арттагы алдавы, алдынгыннан да яман болар», — дедилер.

⁶⁵ Пилат оларга: «Саклавышыларыньыз бар. Барынъыз, билгенинъызше сакланъыз», — деди.

⁶⁶ Олар барып, кабырдынъ алдына саклавышыларды салдылар, кабырдынъ тасына да мухыр бастылар.

Исадын тирилуви

28 Шабат куьни озганлай, юмадын биринши куьнининь* тангында магдалашы Марьем мен баска Марьем кабырды карамага келдилер.

² Анъсыздан куьшли ер сенъкилдев болды. Раббийдинъ бир маълеги коьктен туьсип келип, кабырдынъ тасын авдарып, онынъ уьстинде олтыра эди. ³ Онынъ сыпаты ясыноткай, кийими де кардай ак эди. ⁴ Кабырды саклаганлар оннан коркканыннан калтырадылар эм, оьлгендей болып, ерге йыгылдылар.

⁵ Маълек хатынларга карап: «Коркпанъыз, сиз кашка керилген Исады излегенинъизди билемен. ⁶ Ол мунда йок. Ол айтканынша тирилген. Келинъиз, Раббийдинъ яткан ерине каранъыз. ⁷ Сонъ тез барып, Онынъ сокталарына: „Ол оьлилерден тирилген. Мине Ол сизден алдын Галилеяга барады, Оны сонда коьрерсинъиз“, — деп айтынъыз. Мине мен сизге айттым», — деди.

⁸ Хатынлар, коркып эм бек куванып, кабырдан тез шыктылар эм хабарды Онынъ сокталарына билдирмеге ювырып кеттилер. ⁹ Хатынлар Онынъ сокталарына билдирмеге бараятырганда, Иса Оьзи шыкты да: «Салам!» — деди. Олар касына келип, Ога табындылар. ¹⁰ Иса оларга: «Коркпанъыз, барынъыз, кардашларыма билдиринъиз. Галилеяга барсынлар, олар Мени сонда коьрерлер», — деди.

Саклавышлардынъ айткан хабарлары

¹¹ Саклавышлардынъ бир кавымы шахарга келип, баьри болган затларды бас дин куллыкшыларга билдиргенде, хатынлар аьли де йолда эдилер. ¹² Дин куллыкшылар аксакаллар ман йыйылысып, кенъес этип, аскершилерге ийги кесек акша бердилер ¹³эм: «Баьрисине де: „Исадынъ сокталары биз уйклаганда кеше келип Оны урлаганлар“, — деп, айтынъыз. ¹⁴ Бу хабар тоьрединъ кулагына етсе, биз оны ынандырармыз, сизге бир зат та болаяк тувыл, коркпанъыз», — деп, уьйрет-

* 28:1 Юмадын биринши куьни: *базар куьн*.

тилер. ¹⁵ Саклавшылар акшады алып, оларга айтылганша эттилер. Ол соьз ювытлардынъ арасында бугуьнге дейим де айтылып турады.

Исадынъ сонъгы парызы

¹⁶ Он бир сокта Галилеяга, Иса оларга айткан тавга бардылар. ¹⁷ Оны коьрип, Ога табындылар, бир кавымлары болса шекленип турдылар. ¹⁸ Иса ювыклап келип оларга булай айтты: «Кокте де, ерде де аьр туьрли куват та Мага берилген. ¹⁹ Энди барынъыз, баьри миллетлерди сокталарым болмага уьйретинъиз. Атадынъ, Улынынъ эм де Кие Рухтынъ аты ман сувда шомылдырып тазаланъыз. ²⁰ Мен сизге баьри буйырганды тутпага оларды уьйретинъиз. Мен бу оьмирдинъ сонъгына дейим аьр куьн сизи мен боларман». Амин.

МАРКТЫНЪ ИЙГИ ХАБАРЫ

Айтылып келгенге коьре, бу китаптынъ авторы – Яхъя Марк, Барнабадынъ йиени, дейдилер. Христиан окувын таралтувда ол басында Паул ман, сонъ Урымда Петер мен бирге куллык эткен эди.

Бу Инжил доьрт Инжилдинъ арасында энъ кыскасы болады. Аьлиги тергевшилердинъ коьбиси, Марктынъ Инжили баьрисиннен алдын язылган эм Матай ман Лука озьлерининъ Инжиллерин язатаган заманда оны ман кулланганлар деп, санайдылар. Марк Иса Масихтинъ Палестинадынъ керуьв ягындагы ислерине эм Ерусалимдеги яшавынынъ сонъгы юмасына эс эттиреди. Марк, Исадынъ Алла Улы (Масих) болганын эм Онынъ кайдай туьрли авырувдынъ да, кыйналувдынъ да, облимнинъ де уьстинде куьши болганын коьрсетпеге шалысады. Марк Исадынъ не тувганын, не Онынъ облилерден тирилгениннен сонъ болган ислерин сувьретлемейди.

Обзининъ Инжилинде Марк бирерде грек тилине кирген латин соьзлери мен куланады, соьйтип те окувшыларга хабарлавында расатаган арамей соьзлерининъ маьнесин анълатпага шалысады. Сол зат, эш те, Марктынъ Инжилди ювытларга язбай, а баска халклардынъ окувшыларына каратып язатаганын коьрсете болар.

Яхъя пайхамбардынъ келуьви

1 Алла Улы Иса Масихтинъ акында Ийги Хабар булай басланады. ²Ешая пайхамбардынъ китабында: «Мине Мен хабаршымды Сенинъ алдынъа йибереятырман, ол Сага йол аьзирлеек», ³«Шоьлде шақыратаганнынъ давысы: „Раббийге йол аьзирленъиз! Онынъ алдына йолларды туьз этинъиз!“ – дейди» деп, язылганша.

⁴Шомылдырувшы Яхъя шоьлде аьдемлерди, куьналарынынъ кеширилуьви уьшин тевбеге туьспеге, сувда шомылдырылып тазаланмага шакырды. ⁵Ога Ерусалимнен эм Юдеядынъ баьри якларыннан халк келетаган эди. Кимлер обзининъ куьналарын ашык айтып билдирсе, Яхъя солардынъ баьрисин Йордан сувында шомылдырып тазалайтаган эди.

⁶Яхъя туье юниннен кийим кийди, белинде кайыс белбавы бар эди эм шегертке мен кийик бал ашайтаган эди. ⁷Ол обзининъ увазында: «Сол, меннен сонъ келеек, меннен куьшли. Мен, ийилип, Онынъ шарыкларынынъ бавын шешпеге де тийисли тувылман. ⁸Мен сизди сувда шомылдырып тазалайман, ама Ол сизди Кие Рух пан тазалайк», — деп билдиретаган эди.

Исадынъ сувда шомылдырылуьви

⁹Сол куьнлерде Галилеядынъ Назарет шахарыннан Иса келди эм Яхъя Оны да Йордан сувында шомылдырды. ¹⁰Иса сувдан шыгаятырганлай, бирден Обзининъ алдында как ярылган коькти эм Ога коьгершин кебинде туьсеятырган Кие Рухты коьрди. ¹¹Эм коьктен: «Сен — Меним суьйген Улымсынъ, Мен Сага разыман», — деген давыс эситилди.

¹²Муннан сонъ, коьп кетпей, Кие Рух Исады шоьлге аькеттирди, онда кийик айванлардынъ ишинде ялгыз калдырды. ¹³Кырк куьн шайтаннынъ сынавында болды, ама маьлеклер Ога ярдам эттилер.

Исадынъ биринши сокталары

¹⁴Яхъя тутнакка салынганнан сонъ, Иса Галилеяга Алла Патшалыгынынъ акында Ийги Хабарды билдирмеге барды. ¹⁵«Заманы келди, — дейтаган эди Ол, — Алла Патшалыгы энди ювыкта! Тевбеге туьсинъиз, Ийги Хабарга ынанынъыз!»

¹⁶Бир кере Галилеядынъ коьл ягасы ман бараятырганда, Иса коьлге йылым таслап турган Шимонды эм онынъ кардашы Эндрейди коьрди. Олар балыкшы эдилер. ¹⁷«Мени мен келинъиз, — деди оларга Иса, — Мен сизди, балык ыслагандай, аьдем коьнъилин авламага уйрETERмен!» ¹⁸Кардашлар сол сабатлей йылымларын калдырып, Исадынъ артыннан иердилер. ¹⁹Бираз барганнан сонъ, Ол Зебедей уллары Якуп

пан Яхъяды коьрди. Олар, кайыкта олтырып, йылым ямай эдилер. ²⁰Иса оларды да шақырды. Олар да, кайыкта озьлери-нинь атасы Зебедейди эм ялга алынган исшилерин калдырып, Иса ман бирге кеттилер.

Иса авырганларды эмлеп баслайды

²¹Олардынъ баьриси де Капарнаумга келгенде, Иса биринши шабат куьн ок синагогга оқытпага барды. ²²Халк Онынъ окувына аьжейипсинди. Иса оларды, дин аьлимлериндей болмай, бир куваты ман оқытатаган эди. ²³Сол вакытта синагогта кара йин мен енъилген аьдем бар эди эм ол бирден кышкырып: ²⁴«Назаретши Иса, Сенинъ бизде не ишинъ барды? Бизди аьлек этпеге келгенсинъме? Сенинъ ким экенинъди билемен. Сен — Аллага багысланган Аьдемсинъ!» — деди.

²⁵«Тын! — деп, каты буйырды Иса, — Шык оннан!» ²⁶Кара йин аьдемди калтыратты да уьйкен кышкырык пан оннан шыгып кетти.

²⁷Баьриси де сейирсинип, бир бириннен сорастырып басладылар: «Бу не ди? Янъы окув ма экен? Оннан калса, сондай куваты ман! Ол кара йинлерге де буйырады, олар да Ога бойсынадылар!» ²⁸Тез арадан Исадынъ хабары буьтин Галилея еринде белгили болды.

²⁹Синагогты калдырып, Иса, кеш калмай, сокталары ман бирге Шимон ман Эндрейдинъ уьйине барды. ³⁰Шимоннынъ кайнанасы янып-куьйип авырып ятыр эди эм сол саьатлей Исага онынъ акында айттылар. ³¹Иса онынъ касына барды, колыннан ыслап, турмага ярдамласты. Хатыннынъ безгеги тыйылды эм ол оларды ас пан сыйлады.

³²Кеште, куьн кавысканда, аьдемлер Исага буьтин авырганларын эм йин сокканларын аькелип басладылар. ³³Уьйдинъ капысынынъ касында савлай шахаршылар йыйылдылар. ³⁴Сол куьн Иса коьп маразлыларды туьрли авырувларыннан эмледи. Ол йинлерди кувып шыгарды, эм оларга соьйлемеге ызын бермеди, неге десе йинлер Онынъ ким экенин билетан эдилер.

³⁵Эртеси куьн Иса, бек эрте турып, авлак ерге барды, сонда дува этти. ³⁶Шимон ман бирге болганлар Исады излестирип

басладылар. ³⁷ Ахырында олар Оны табып: «Баъриси де Сени излейдилер!» — дедилер.

³⁸ «Баска ерлерге, тоьгеректеги авылларга бараягынъыз, Мага сол ерлерде де хабар яймага керек, Мен сонынъ ушин келгенмен, сайсы!» — деди Иса. ³⁹ Иса, буьтин Галилеяда си-нагогларында уваз айтып, йинлерди кувьп, юрди.

Авыр тери маразлыды савартув

⁴⁰ Бир йол Исага авыр тери маразы болган аьдем янасып келди де Исадынъ алдында, тизине шобнькип, ялбарып тиледи: «Эгер суьйсень, мени тазаламага боларсынъ».

⁴¹ Исадынъ яны авырды, колын созып, аьдемге тийгистти де: «Суьемен, тазалан!» — деди. ⁴² Сол сабатлей оннан маразы тайды, аьдем тазаланды.

⁴³ Иса ога каты буйырып, тез арадан оны бу соьзлер мен йиберди: ⁴⁴ «Сак бол, мунынъ акында биревге де айтпа, тек барып, дин куллыкшысына коьрин, тазаланганынъ ушин, Муса пайхамбар буйыргандай, курманлык шал. Соны ман аьдемлер алдында сав болганынъды шаатларсынъ».

⁴⁵ Ама ол барды да баьрине оьзининъ калай савартылганы акында хабарлады. Оннан сонъ Исага шахарда коьринмеге амал табылмай калды. Эм Ол аьдем болмаган ерлерде, шахардынъ тысында калатаган болды. Аман да халк Ога баьри яклардан, йыйылысып, келетаган эди.

Иса Капарнаумда паралич сокканды савартады

2 Бир неше куьннен сонъ Иса тагы да Капарнаумга кайтты эм Онынъ уйге кайтканы акында хабар шахарга яйылды. ² Тез арадан сондай бир коьп аьдем йыйылды, уьйдинъ не ишинде, не капыдынъ алдында энди бос орын йок эди. Иса оларга Алла Соьзин анълатып турганда, ³ Ога, доьрт аьдем коьтерип, паралич соккан биревди алып келдилер. ⁴ Йыйылган коьлем халктынъ арасыннан Исадынъ касына еталмаганларыннан, олар уьйдинъ тоьбесин тесип, ашып, йогардан паралич сокканды яткан орны ман туьсирдилер. ⁵ Иса олардынъ Ога ьнанувларын коьрип, паралич сокканга: «Балам, куьналарынъ кеширилген!» — деди.

⁶ Онда олтырган дин аьлимлерининь кайбиревлери ишлериннен ойландылар: ⁷ «Бу Аьдем неге булай айтады? Ассылык этеди! Бир Алладан баска куьналарды ким кеширмеге болады?»

⁸ Иса олардынъ булай ойлаганларын сол сабатлей анълап: «Акылынъыздан сондай ойларды неге оьткересиз? — деди. — ⁹ Паралич сокканга не зат енъил айтпага: „Куьналарынъ кеширилген“ яде „Тур, тоьсегинъди алып, юр“? ¹⁰ Мине солай, сиз билмеге керексиз: Аьдем Улынынъ ер юзинде куьналарды кеширмеге де куваты бар». Эм бу вакыт Ол паралич сокканга бурылды да: ¹¹ «Тур, орнынъды ал да уьйинъе кайт!» — деди. ¹² Аьдем сол сабатлей баьрисининъ алдында турды, орнын алды да шыгып кетти. Бу баьрисин сейирсиндирди. Аьдемлер Аллады данъкладылар: «Биз соьлеге дейим мунадай затты коьрмегенмиз!» — дедилер.

Левий (Матай)

Исадынъ сокталарына косылады

¹³ Иса тагы да коьлге шыкты, Онынъ тоьгерегине коьп аьдем йыйылды, Ол окытатаган эди. ¹⁴ Ол соннан кетейтырып, ясак йыйылатаган ерде олтырган Алпай улы Левийди коьрди. «Меним ызымнан кел», — деди ога Иса. Левий турды да Онынъ ызыннан барды.

¹⁵ Иса сокталары ман Левийдинъ уьйинде ас ишип турганда, сонда коьп ясакшылар эм баска «куьналылар» да оларга косылдылар. Исадынъ артыннан иеретаган сосындай коьп аьдем бар эди. ¹⁶ Парисейлердинъ кайбир дин аьлимлери, Онынъ куьналылар эм ясакшылар ман ас ишкенин коьрип, сокталарына: «Ол неге ясакшылар эм куьналылар ман бирге ас ишеди?» — дедилер. ¹⁷ Оны эситкенде, Иса: «Савлыгы болганларга тувыл, а маразлыларга эмлеви керек. Мен туврашыл деп саналганларды тувыл, а куьналыларды (тевбеге) шақырмага келгенмен», — деди.

Ораза акында сорап

¹⁸ Яхьядынъ сокталары ман парисейлер ораза тутыптылар. Олар Исага келип: «Яхьядынъ эм парисейлердинъ сокталары

ораза тутадылар, а Сенинь сокталарынъ неге тутпайдылар?» – деп сорадылар.

¹⁹ Иса оларга булай деп яваплады: «Киев тенълерининъ касында турганда, онынъ тойында олар ораза тутпага боларма? Киев олар ман турган заманда ораза тутпага болалмайдылар! ²⁰ Ама киевди олардынъ арасыннан айыраяк куын де келеек, сонда, сол куын олар ораза тутаяклар. ²¹ Эш бирев де эски кийимине янъы кумаштан ямав салмайды. Салса, янъы кумаш эски кийимнен йыртылып кетер, тесик тагы да яман болар. ²² Эш бирев де яс шагырды эски тулыкларга куймайды. Куйса, шагыр тулыкларды тесер, шагыр да агар, тулыклар да аьлек болар. Йок, яс шагырды янъы тулыкка куймага керек!»

Шабат акында соров

²³ Бир йол шабат куьнде Иса эгин эгилген ызанлар ман оьтип бара эди. Онынъ сокталары йолда баратаган вакытта бийдай масакларын юлкып басладылар. ²⁴ Парисейлер Исага: «Кобресинъме! Олар шабат куьн тийисли болмаганды неге этедилер?» – дедилер.

²⁵⁻²⁶ Иса: «Дауттынъ оьзи эм онынъ йолдасларынынъ кереклиси болганда эм ашыкканда не эткенин окымагансызба? Бас дин куллыкшысы Авиятардынъ кезуьвинде Даут Алла уьйине кирди, онда салынган оьтпеклерди ашады эм йолдасларына да берди. А сол оьтпеклерди ашамага тек дин куллыкшыларына тийисли», – деди. ²⁷ Сонъ: «Аьдем шабат куьн уьшин тувыл, а шабат куьн аьдем уьшин яратылган, ²⁸ сога коьре Аьдем Улы – шабат куьннинъ де Иеси», – деп косты.

Иса колы курыганды сав этеди

3 Иса тагы да синагогга барды. Онда колы курыган бир аьдем бар эди. ² Кайбиревлер Исады шуьшлемеге сылтав излей эдилер. Олар, сак болып, Иса сосы биревди шабат куьнде эмлерме экен деп, анъылып, турдылар. ³ Иса колы курыган аьдемге: «Турып, алдыга шык», – деди де олардан сорады: ⁴ «Шабат куьн неди этпеге тийисли: яхшылык па, яманлык па? Яшавды саклав ма яде йойтув ма?» Олар тынык болдылар.

⁵ Сонда Иса, ашувлы коьзлери мен оларга карап шыкты да, юреклерининъ сезимсизлигине мыдахланып, сол аьдемге: «Колыньды соз!» – деди. Аьдем колын созды, онынъ колы сав болды.

⁶ Парисейлер шыгып кеттилер эм сол сабатлей, патша Ирод-тынъ аьдемлери мен бирге соьйлесип, Исады калай оьлтirmeге керегин ойлап басладылар.

Иса Галилея коьлининъ янында

⁷⁻⁸ Иса сокталары ман коьлге бараятырганда, олардынъ ар-тыннан Галилеядан коьплеген халк иерип келди. Юдеядан, Ерусалимнен, Идумеядан, Йордан сувынынъ аргы ягыннан эм аьле Тир мен Сидоннынъ тоьгерегиннен де коьп аьдем бар эди. Олар, Исадынъ этетаганларынынъ баьрисин эситип, Ога куйылып келетаган эдилер. ⁹ Иса сокталарыннан, халк Оны кыстырып баслаганда, мингендей кайык аьзирлемеге тиледи. ¹⁰ Неге десе Ол коьплерди сав эткен эди эм, маразы болганлар, тиер уьшин Ога кысылып шыгатаган эдилер. ¹¹ Кара йинлер Оны коьргенде, алдына йыгылып: «Сен – Алла Улысынъ!» – деп кышкырыкладылар. ¹² Ама Иса, Меним ким экенимди ашпанъыз деп, оларга каты буйырды.

Иса он эки элшисин сайлайды

¹³ Иса, тавга коьтерилип, кимди суьйсе, соны Оьзине ша-кырды. Олар Онынъ янына келдилер. ¹⁴⁻¹⁵ Олардан, Оьзи мен бирге кездирер, Алла соьзин яймага йиберер эм, маразлылар-ды эмлеп, йинлерди кувмага куват берер уьшин Ол он экисин сайлап алды эм оларга элши деген ат атады. ¹⁶⁻¹⁹ Мине Ол сай-лаган он экидинъ атлары: Шимон (ога Иса Петер деп атайтаган болган), Зебедейдинъ уллары Якуп пан Яхъя (оларды Иса Бени Регеш – Коьк Гуьрилдеу Уллары – дейтаган эди), Эндрей, Пи-лип, Барталмай, Матай, Тома, Алпай улы Якуп, Тадай, Канай Шимон эм сонъында Исады саткан Юда Искариот.

Иса ман Баалзабул (шайтан)

²⁰ Иса уьйге кайтканда, онда тагы да сондай бир коьп аьдем йыйылды. Сонынъ уьшин Иса ман сокталары ас ишпеге де амал

таппай калдылар. ²¹ Оны эситкенде, Исадынъ кардаш-ювыклары, Оны аькетеек болып, келдилер. «Ол Оьзининъ акылында тувыл», — дедилер олар.

²² Ерусалимнен келген дин аьлимлери: «Ол Баалзабулга енъилген. Ол йинлерди йин басшысынынъ куьши мен кувады», — деп айттылар.

²³ Сонда Иса, оларды шақырып, таварых пан анълатып баслады: «Шайтан шайтанды калай кувмага болады? ²⁴ Бир патшалык эрисип боьлинсе, сол патшалык туралмас. ²⁵ Бир аьел эрисип боьлинсе, сол аьел де сав калмас. ²⁶ Эгер шайтан оьзи оьзине карсы согысып боьлинсе, сол сав калмас, неге десе яшавынынъ сонъы келген. ²⁷ Эгер куьшли уьй иесин эртерек байламаса, эш бирев де онынъ юртына кирмеге эм малын тонамага болмаяк, сайсы. ²⁸ Сизге дурысын айтаман: аьдемлер эткен кайсы куьна да, Аллады яманлаган кайдай ассылык та кеширилер, ²⁹ ама Кие Рухты яманлаган бир заманда да кеширилмес. Бу куьна аьдемде оьмирликке калады», — деди.

³⁰ Иса бу затты олар Исадынъ кара йини бар дегенлери уьшин, айтты.

Исадынъ анасы эм кардашлары

³¹ Исадынъ анасы ман кардашлары келдилер. Уьйдинъ тысында токтап, Исады шақырар уьшин биревди йибердилер.

³² Онынъ тоьгерегинде олтырган халктан кайбиревлер: «Ананъ ман кардашларынъ тыста, Сени сорайдылар», — дедилер.

³³ «Мага ким ана эм ким кардаш?» — деп яваплады Иса.

³⁴ Сонъ тоьгерегинде олтырганларга карап шыкты да: «Мине Меним анам эм кардашларым! ³⁵ Ким Алла буйырыгын толтырады, сол Мага кардаш, карындас эм ана», — деди.

Эгинши акында таварых

4 Иса тагы да коьл ягасында окытып баслады. Тоьгерегине коьп аьдем йыйылган себепли, Ога коьлде болган бир кайыкка минип олтырмага керек болды. Буьтин халк коьл ягасында тура эди. ² Иса коьп затты оларга таварыхлар ман окытатаган эди. Окытувында: ³ «Тынъланъыз, — деди Ол. — Мине эгинши урлык шашпага шыгады. ⁴ Ол шашатаган ва-

кытта, урлыклардынъ бир кесеги йол бойына туьседи. Куслар ушып келедилер де оларды шобплейдилер. ⁵Баска урлыклар топырагы аз болган таслык ерге туьседилер. Тамырлары топыракта терен болмаганнан себеп, олар тез болып, туьртип шыгадылар. ⁶Ама куьн тувганда, оьсимликлер иссиликтен курыйдылар, неге десе олар куьшли тамырсыз. ⁷Баска урлыклар шобкирли коьгемликке туьседилер, тек коьгемлик оьсип, туьртип шыккан оьсимликлерди басып кояды, олар онъыс бермейдилер. ⁸Калган урлыклар ийги топыракка туьседилер де, шашылганыннан оьсип, отыз, алпыс, аьле юз кабат артык онъыс бередицер. ⁹Тынълаяк болган тынъласын!» – деп косты Иса.

¹⁰Иса тек он эки элшиси мен эм бир неше баска сокталары ман калганда, олар: «Бу таварых неди анълатады?» – деп сорадылар.

¹¹«Сизге Алла Патшалыгынынъ сыры ашылган, ама онынъ тысындагыларга баьри зат та таварыхлар ман анълатылады. ¹²Собьтип, „олар карап карасалар да коьрмейдилер; тынълап тынъласалар да анъламайдылар. Солай болмаса, Аллага кайтарлар эм олардынъ куьналары кеширилер эди“», – деди.

¹³Сонъ Иса: «Аьше, анъламадынъызба сосы таварыхты? Солай болганда сиз баска таварыхларды калай анъламага боларсыз? ¹⁴Эгинши Алла соьзин шашады. ¹⁵Бир неше аьдем, соьз шашылган ызан бойынынъ йолына туьскен урлыкларга усайды: олар соьзди эситкенлей, шайтан келеди де юреклерине шашылган соьзди алып кетеди. ¹⁶Баскалары таслык ерге шашылган урлыклардай: олар соьзди эситкенде, куванып, оны янме-ян кабыл этедицер. ¹⁷Тек куьшли тамырсыз болганыннан олар тебентели тувыл, Алла соьзи уьшин кыйынлыкларга эм эзиетлерге расканлай, йолдан тез таядылар. ¹⁸⁻¹⁹Баскалары шобкирли коьгемликке туьскен урлыклардай: олар соьзди эситселер де, бу оьмирдинъ кайгысы, байлыктынъ алдавлары, баска затларды сагынувлары оларда соьзди басып, онъыссыз этедицер. ²⁰А бар аьдемлер ийги топыракка шашылган урлыклардай: олар, соьзди эситип, оны анълап аладылар эм шашылганыннан отыз, алпыс яде юз кабат артык онъыс бередицер».

Майшырак шыраксалгышка салынады

²¹ Сонъ Иса сорады: «Майшыракты яндырып, оны уй са-
вытынынъ туьбине яде орындыктынъ астына саладыларма?
Оны шыраксалгышка саладылар, тувылма? ²² Белгили болма-
як ясыртын зат йок эм тыска шыкпай калаяк сыр болмайды.
²³ Тынълаяк болган тынъласын! ²⁴ Тынълаган затларынъызга
эс беринъиз. Кайдай оьлшем мен оьлшесенъиз, сондай ман
сиз де оьлшенерсиз, сизге оннан да коьп берилер. ²⁵ Кимде
(билим) бар, сога (коьбирек) берилер, ама кимде йок, соннан
азы да тартылып алынар».

Оьскен урлык акында таварых

²⁶ Иса соьзин бардырды: «Алла Патшалыгы аьдемнинъ ызан-
га урлык шашувына усайды. ²⁷ Аьдем кеше уйклайды, куьндиз
турады. Урлык туьртип шыгып, оьседи. Ол кайтип болатоганын
аьдем оьзи де билмейди. ²⁸ Ер оьзи оьстиреди, сайсы. Энь алды
ман буьртик туьртип шыгады, сонъ масак коьринеди, а масак,
бас кусып, аслыкка толады. ²⁹ Онъыс еткенде, аьдем тез болып
оны орагы ман орады, неге десе орув заманы келген».

Шуьшитки урлык акында таварых

³⁰ Иса соьзин бардырды: «Алла Патшалыгын не зат пан
тенълестиреек? Кайдай таварых пан оны суьвретлемеге ти-
йисли? ³¹⁻³² Ол, шуьшитки урлыктай. Шуьшитки урлык топы-
ракка шашылатаган баьри баска урлыклардан кишкей, ама
ол шашылганда, оьсип, калган бав оьсимликлериннен бийик
болады. Уллы бутаклар йибереди, куслар да онынъ бутакла-
рынынъ салкынлыгында уяламага боладылар».

³³ Иса Алла соьзин мунага усаган коьп таварыхлар ман
аьдемлер анъламага болаяк кебинде анълататаган эди. ³⁴ Та-
варыхсыз бир зат та анълатпайтаган эди. Ама сокталары ман
ялгыз калганда, оларга баьрисининъ маьнесин ашатаган эди.

Иса давылды тынышландырады

³⁵ Сол куьн ок кеште Иса сокталарына: «Коьлдинъ аргы
ягына оьтегинъиз», — деди.

³⁶ Сокталары халкты таркатты эм Исады Ол минген кайык пан алып кеттилер. Ога баска кайыклар да косылдылар. ³⁷ Бирден куышли давыл коьтерилди. Толкынлар кайыкка согылып, ол энди сувга толган эди. ³⁸ Иса сосы вакытта, басынынъ астына ястык салып, кайыктынъ арт бетинде уйклай эди. «Устаз! Бизим аьлек болятырганымыз Сени кыйнамайма?» — деп, Оны уянттылар.

³⁹ Иса турды, елге эспеске буйырды, а коьлге: «Тын! Токтал!» — деди. Янме-ян давыл токталды да терен тыныклык туьсти.

⁴⁰ «Сиз неге булай корктынъыз? — деди Ол сокталарына. — Неге иманынъыз йок?»

⁴¹ Янлары шыгып, корккан сокталары бири бириннен: «Бу ким экен? Ел де, коьл де Ога бойсынадылар!» — деп сорастырдылар.

Гераса еринде йинлиди савартув

5 Олар, коьлдинъ аргы ягына обтип, Гераса ерине келдилер. ² Иса кайыктан шыкканлай, Онынъ алдына кабыр дорбынларыннан* кара йин соккан аьдем каргып шыкты. ³ Сосы аьдем дорбынларда яшай эди. Оны энди эш бирев де шынжыр ман байлап болалмай эди. ⁴ Оны неше бир кере бугавлар эм шынжырлар ман байласалар да ол, бугавларды уьзип, шынжырларды увататаган эди. Эм оны эш бирев де тынышландыралмай эди. ⁵ Кешеси-куьндизи ол кабырларда, тавларда токтавсыз кышкырып, озин таслар ман яралайтаган эди.

⁶ Исады эректен коьрип, ол шабып келип, Исадынъ аягына йыгылып, бас ийди. ⁷⁻⁸ Иса: «Кара йин, бу аьдемнен шык!» — деп буйырганда, аьдем куышли кышкырык пан: «Сен меннен не зат излейсинъ, Иса — Алла-Тааладынъ Улы? Алла ушин ялбарып тилеймен, азаплама мени!» — деди.

⁹ Иса оннан: «Атынъ калай?» — деп сорады.

«Атым — Легион**», — деп яваплады ол, — неге десе биз коьп-пиз». ¹⁰ Ол, сол ерлерден йинлерди кувып шыгарма деп, коьп кере ялбарып, тиледи.

* 5:2 Дорбын: *кайда уьньилип этилген орын.*

** 5:9 Легион: *бурынгы Урым императорлыгында аьскер куьби (6000).*

¹¹ Сол ерде, тав янында уйкен донъыз уйири отлайтаган эди. ¹² Йинлер Исадан, бизге сосы донъызларга кирмеге ызын бертага деп, тиледилер. ¹³ Ызын алганда, кара йинлер аьдемнен шыгып, донъызларга кирдилер. Эки мынь донъыздан куралган уйир, ярдан коьлге атылып, сувда батты.

¹⁴ Суюрувшилер каштылар, коьрген затларын шахарга эм авылларга хабарлаганларында, халк болган затты коьрмеге шыкты. ¹⁵ Аьдемлер, Исадынъ касына келип, алдын йинлер сокканды кийинип, эсин йыйып олтырганын коьргенде, корктылар. ¹⁶ Сол затты коьргенлер йин мен согыланга эм донъызларга не болганын аьдемлерге тизип хабарладылар. ¹⁷ Сонъында аьдемлер Исадан, олардынъ ерлерин калдырып, кетпеге тилеп басладылар.

¹⁸ Иса кайыкка олтырганда, йинлерден тазаланган оны Оьзи мен бирге алып кетпеге тиледи.

¹⁹ Ама Иса унамады. «Уьйинъе кайт, — деди ога, — ювыкларынынъ баьрисине де Раббий сага не эткенин, Ол калай языксынганын айт». ²⁰ Аьдем кетти эм Декаполис еринде Исадынъ ога не эткенин яйып баслады. Онынъ хабары баьрисин де сейирге калдыратаган эди.

Иса кызды тирилтеди, хатынды савартады

²¹ Иса кайык пан коьлдинъ аргы ягына кайтканда, Онынъ тоьгерегине коьп аьдем топарласып йыйылды. Иса коьлдинъ ягасында тура эди. ²² Синагогтынъ басшыларыннан Яир атлы бири келди эм Исады коьргенде Онынъ аягына йыгылды. ²³ «Меним кызым оьлеятыр, ама Сен келип, ога колынъды бир салсанъ, ол сав болып, яшар», — деп Оннан бек тиледи.

²⁴⁻²⁵ Иса оны ман барды. Олардынъ артыннан коьплер де иердилер. Уймелеклесип барганлардынъ ишинде он эки йылдан бери кан тасувдан кыйналатаган хатын бар эди. ²⁶ Ол хыйлы эмлевшилерден коьп азап шегип, бар болган затын шыгарган болса да, эш ярдам таппай, яманнан яман бола берди. ²⁷ Хатын Исадынъ хабарын эситкен эди, энди Онынъ артыннан кысылып барып, колын Онынъ абасына тийгистти. ²⁸ «Эгер Онынъ тек абасына тийсем де сав болаякпан», — деп ынанатган эди. ²⁹ Сол саьатлей кан тасувы токталып, ол маразыннан

сав болганын кевдесиннен сезді. ³⁰ Иса сол сабатлей оннан эмлевши куыштинъ шыкканын анълап, халкка бурылды да: «Меним абама ким тийди?» – деп сорады.

³¹ Сокталары: «Сени кыстыратаган сондай бир коып аьдем бар, а Сен, келесинъ де, Мага ким тийди деп, сорайсынъ!» – дедилер.

³² Иса, оны ким эткенин коьреек болып, йыйылганларга карап шыкты. ³³ Хатын озине не болганын билип, коркканыннан калтырап, касына келди, аягына йыгылып, болганды туврасыннан айтты. ³⁴ Иса: «Кызым, иманынъ сени куткарды. Тынышлык пан кет, маразынънан сав бол, тур», – деди.

³⁵ Иса соьйтип соьйлей турганнынъ арасында, синагог басшысынынъ уьйиннен аьдемлер келип басшыга: «Кызынъ оьлди. Устазды энди неге кыйнайсынъ?» – деп еткердилер.

³⁶ Иса бу соьзди эситкенлей, синагог басшысына: «Коркпа, тек ынан!» – деди.

³⁷ Иса Оьзи мен бирге ялгыз Петерге, Якупка, онынъ кардашы Яхьяга болмаса, баска эш биревге де бармага разылыгын бермеди. ³⁸ Синагог басшысынынъ уьйине келгенлеринде, Иса онда гуьрилдескен халкты коьрди. Аьдемлер, йылап, уйкен сыйыт этетаган эдилер. ³⁹ Иса уьйге кирип: «Неге йылап, сыьыт этесиз? Кыз оьлмеген, тек уйклайды», – деди.

⁴⁰ Ога куылип койдылар. Иса баьрине де шыкпага буйырды, а кыздынъ ата-анасын эм Оьзи мен бирге болганларды алып, кыз яткан боьлмеге кирди. ⁴¹ Кыздынъ колыннан ыслап: «Талита куми» (олай дегени: «Кызалак, сага айтаман, тур»), – деди.

⁴² Кыз янме-ян турды да юрип баслады. Ол бир он эки ясларында эди. Баьриси де бир бек аьжейипсиндилер. ⁴³ Иса биревге де болган зат акында билдирменъиз, деп каты буйырды, а кызга ас иширтинъиз, деди.

Иса Назарет шахарында кабыл этилмейди

6 Иса оннан шыгып ата юртына барды. Онынъ сокталары да артыннан иердилер. ² Шабат куын етти. Иса синагогга барып, аьдемлерди окытып баслады. Оны тынълайтаганлардынъ коьбиси сейирсинип: «Ол бу затларды кайдан уьйренген? Ога сосындай акыл кайдан берилген? Ол сондай куьдиретли ислерди калай этеди?» ³ Ол – агаш устасы, Марьемнинъ улы,

Якуптынъ, Юсуптынъ, Юадынъ эм Шимоннынъ кардашы, карындаслары да булайда, арамызда тувылма?» — деп сорадылар. Олар бу себептен Оны кабыл коьрмеге суьймедилер.

⁴ Иса: «Пайхамбар ата юртында, оьз уьйинде эм ювыклар арасында болмаса, баска ерде сансыз болмайды», — деди. ⁵ Сол ерде эш бир куьдиретли ис эталмады. Колын тийгистип, тек бир неше авырганды эмледи. ⁶ Сосы аьдемлерде иман болманына сейирсинди.

Исадынъ он эки элшисине тапшырувы

Иса тоьгеректе болган авылларда окытып баслады. ⁷ Ол он эки элшисин шақырды, оларды экисерлеп, кара йинлерди шыгармага куват берип, ййберди.

⁸ Иса оларга сосындай тапшырув берди: «Оьзинъыз бен, тек таяк болмаса, йолга бир зат та алманъыз: не азык, не артпак, не белде акша. ⁹ Аягынъызга шарык кийинъыз, эки кат коьйлек алманъыз.

¹⁰ Кайсы уьйге кирсенъыз, кеткенге дейим сонда калынъыз. ¹¹ Каерде сизди ювытпасалар яде тынъламага суьймеселер, соннан кетейтырганда, аякларынъыздынъ табаныннан шанъды да кагып калдырынъыз: ол оларга карсылыктынъ шааты болар. Сизге дурысын айтаман: кыямет куьнинде сол шахарга коьре, Содом ман Гомора ерлерине енъил болаяк».

¹² Эм элшилери аьдемлерге тевбеге туьсуьвдинъ увазын айтпага йолга шыктылар. ¹³ Олар коьп йинлерди кувдылар, коьп маразлыларды зейтун майы ман сав эттилер.

Яхъя пайхамбардынъ оьлувви

¹⁴ Исадынъ аты белгили болган эди. Хабары Ирод патшага дейим де етти. Кайбиревлер: «Бу — Шомылдырувшы Яхъя. Ол оьлилерден тирилген! Сонынъ ушин сосындай куьдиретли ислер этеди», — дейтаган эдилер. ¹⁵ Баскалары: «Ол — Ильяс», — деп бегиттилер. А уьшиншилери: «Ол — аьвелги пайхамбарлардынъ бириси», — деп те айтатаган эдилер.

¹⁶ Ирод сосы соьзлерди эситип: «Бу — мен басын кестирген Яхъя. Ол оьлилерден тирилген экен», — деди.

¹⁷ Ирод кардашы Пилиптинъ аьвелги пишеси Иродиадады хатынга алган эди. Яхъя Иродты: «Кардашыньнынъ пише-син алганынь тийисли тувыл», – деп, бетлей эди. ¹⁸ Сонынъ уьшин Ирод Яхъяды ыслатып байлаткан эм тутнакка салдырган эди. ¹⁹ Иродиада Яхъяга ашувланып оны оьлтиртпеге суьетаган эди. Аман да муны эталмады, ²⁰ неге десе Ирод, Яхъядынъ оьзин Аллага багыслаган туврашыл аьдем экенин билип, оны оьрметлейтаган эди, сол себепли оны саклады. Онынъ айтканларын тыньлаганда бек саьспеклеп калса да ол Яхъядынъ соьзин ярататаган эди.

²¹ Сонъына калганда Иродиадага келисли аьл табылды. Иродтынъ тувган куьни эди. Ол зияпетке баьри аксуьеклерди, аскер етекшилерин, Галилеядынъ энъ оьрметли аьдемлерин шакырды. ²² Иродиададынъ кызы зияпет болган ерге кирип бийиди. Бу Иродтынъ оьзин де, онынъ конакларын да кувандырды. Патша кызга: «Меннен не зат суьйсень де тиле, сага берермен!» – деди. ²³ Оннан сонъ: «Не зат суьйсень, патшалыгымнынъ яртысын тилесень де, сага берермен!» – деп, ант этти.

²⁴ Кыз шыгып, анасына: «Не зат тилейим?» – деп сорады.

Анасы: «Шомылдырувшы Яхъядынъ басын тиле», – деди.

²⁵ Кыз сол саьатлей патшага шабып келип: «Сен соьле ок Шомылдырувшы Яхъядынъ басын, табакка салып, мага бергенинъди суьемен», – деди.

²⁶ Патша бек куьшли кайгырды, тек ол, конаклар алдында ант эткени уьшин, кызга йок демеге суьймеди. ²⁷ Патша, сол саьатлей каравылды йиберип, Яхъядынъ басын аькелмеге буйырды. ²⁸ Ол тутнакка барды, Яхъядынъ басын кесип, табакка салып, кызга аькелди. Кыз да оны анасына берди. ²⁹ Яхъядынъ сокталары оны эситкенде, келип, суьегин аькетип, кабырга салдылар.

Иса бес мынь аьдемди тойдырады

³⁰ Элшилери Исага кайтып келгенде, Ога не зат эткенлерин, халкты неге уьйреткенлерин айттылар. ³¹ Иса: «Мени мен авлак ерге келинъиз, ялгызлыкта калып бираз тыншайынъыз», – деди. Неге десе келип кеткенлер коьп болганнан себеп, олардынъ ас ишпеге де заманы йок эди.

³² Олар ялгыз оьзлери кайык пан авлак ерге юздилер. ³³ Ама аьдемлер олардынъ кеткенлерин коьрдилер, коьплер оларды таныдылар. Буьтин шахарлардан сол ерге шабып келип, олардан алдын еттилер, Исадынъ касына йыйылдылар. ³⁴ Иса, ягага шыгып, коьплеген халкты коьргенде, Онынъ яны авырды, неге десе олар койшысыз койлардай эдилер. Иса оларга коьп зат уйьретип баслады.

³⁵ Энди кеш болган себепли, Исага сокталары келип: «Муна-вы авлак ер, заман да энди кеш. ³⁶ Халкты йибер, тоьгеректеги эллерге эм авылларга барып, оьзлерине азык сатып алсынлар. Олардынъ ашамага эш бир заты да йок», — дедилер.

³⁷ «Оларды сиз ашатынъыз», — деди Ол явапка.

Сокталары: «Аьше, Сен бизим эки юз динарга оьтпек сатып алып, бу аьдемлерге ашатканымызды суьесинъме?» — дедилер.

³⁸ «Сизде неше оьтпек бар? Барып каранъыз», — деп тапшырды Иса.

Олар билгеннен сонъ: «Бес калакай ман эки балык», — деп явап бердилер.

³⁹ Иса оларга халкты коьгоьленге орынластырмага буйырды.

⁴⁰ Сыдыраларда эллисер эм юзер аьдем болып олтырдылар.

⁴¹ Сонъ Иса бес оьтпек пен эки балыкты алды, коькке коьзлерин коьтерип, Аллага шуйкир айтты. Сонъ оьтпеклерди сындырды эм халкка уьлестирер уьшин сокталарына берди. Эки балыкты да баьрисине уьлестирди. ⁴² Баьриси де тойганынша ашады. ⁴³ Оьтпектен эм балыклардан калган кесеклерди он эки шетенге йыйдылар. ⁴⁴ Баьриси, тек эр кисилери болып, бир бес мынъга ювык аьдем ашады.

Иса сув уьстиннен юреди

⁴⁵ Оннан сонъ Иса, тез болып, сокталарына кайыкка минип, коьлдинъ аргы ягына, Бетсайдага, Оьзиннен алдын оьтпеге буйырды, а Оьзи халкты таркатаяк болды. ⁴⁶ Аьдемлер таркаган сонъ, Иса дува этпеге тавга коьтерилди. ⁴⁷ Туьн де туьсти, сокталары коьлдинъ ортасына кайык пан еттилер, а Иса куры ерде ялгыз Оьзи тура эди. ⁴⁸ Иса олардынъ эскеклевде коьп кыйналатаганларын коьрди, неге десе ел карсы эсетаган эди. Туьннинъ доьртинши боьлигинде Иса, коьлдинъ уьстиннен

юрип, сокталарына ювыкласты. Олардынъ касыннан озаяк болды. ⁴⁹ Олар Исадынъ коьл уьсти мен юруввин коьргенде, «Бу – куьлетки!» деп, ойладылар эм коркканларыннан кышкырыкладылар. ⁵⁰ Ама Иса сол саьатлей олар ман соьйледи де айтты: «Коьнъилленинъиз, Бу – Мен, коркпанъыз!» ⁵¹ Ол кайыкка мингенлей, ел де тынды. Сокталары сейирсинип саьспекледилер. ⁵² Обтпек пен болган аьжейипти аьле де анъламай, юреклери энди де сезимсиз эдилер.

Иса Гиннесар еринде авырганларды эмлейди

⁵³ Коьлдинъ аргы ягына обтип, Гиннесар ерине келдилер де ягада токтадылар. ⁵⁴ Олар кайыктан шыкканлай, яшавшылар Исады таныдылар. ⁵⁵ Аьдемлер шабып, тоьгерек ерди айланып, Исадынъ каерде болганын эситселер, сонда Ога маразлыларын орынлары ман аькелип басладылар. ⁵⁶ Иса каерде коьринсе де, сахарда болсын, авылда яде данъылда болсын, сонда аьдемлер майданларга авырганларын шыгаратаган эдилер. Исадан авырганларга абасынынъ этегине болса да тиймеге разылыгын бермеге тиледилер. Тийгенлердинъ баьриси де сав болатан эди.

Инсанды не зат арам этеди?

7 Бир кере Ерусалимнен парисейлер мен дин аьлимлерининъ бирерлери келдилер, Исадынъ тоьгерегинде йыйылдылар. ² Сонда олар, Исадынъ сокталарынынъ кайбирлери ювылмаган, сол себепли арам болган коллары ман ас ишетаганларын коьрип, бетледилер. ³ А ювытлар, боьтен де парисейлер, бурынгылардынъ аьдетлерине коьре, ярастырылган кепте кол ювмай, аска олтырмаслар. ⁴ Олар базардан келгеннен сонъ, ювынмай, ас ишпейдилер. Олардынъ тостакайларды, шоьлмеклерди, казанларды, орынларды ювмага керекли деп саналган баска коьп туьрли аьдетлери де бар.

⁵ Сонынъ уьшин парисейлер эм дин аьлимлери Исадан: «Сенинъ сокталарынъ бурынгылардынъ аьдетлерин неге тутпайдылар? Олар, колларын ювмай, неге ас ишедилер?» – деп сорадылар.

⁶ Иса оларга булай яваплады: «Ешая пайхамбар сизинъ, эки-юзликердинъ, акында туъз соъзин айткан. Ол язганша: „Бу халк Мени тиллерининъ ушы ман оърметлейди, а олардынъ юреклери Меннен алыста. ⁷ Олардынъ Мага табынувлары маънесиз; окувлары — аьдем буйырыклары“. ⁸ Сиз Алладынъ парызын таслагансыз эм тек аьдем аьдетлерин тутасыз. Казанларды, тостакайларды ювасыз эм сосындай коьп затлар да этесиз».

⁹ Сонъ Иса: «Оъз аьдетлеринъизди тутар уьшин Алладынъ парызын кылыплы бузып билесиз. ¹⁰ Муса: „Атанъ ман ананъды оърметле“, „Атасы ман анасына яман соьйлеген оьлтирилмеге тийисли“, — деп, буйырган. ¹¹ Сиз болсанъыз, эгер аьдем ата-анасына: „Меннен алаякларынъыздынъ баъриси курман — Аллага берилген“, — деп айтса, тувра этеди, дейсиз. ¹² Оннан сонъ сиз ога ата-анасына бир зат та этпеге ызын бермейсиз. ¹³ Соьйтип сиз Алла соьзин оьзинъиздинъ аьдетинъиз бен куватсыз этесиз, сондай коьп затлар да этесиз», — деп косты.

¹⁴ Иса тагы да, халкты оьз янына шакырып, айтты: «Барынъыз, тынъланъыз да анъламага куьресинъиз. ¹⁵ Аьдемнинъ тысыннан ишине кирген эш бир зат та оны арам эталмаьк. Аьдемди эне сол онынъ ишиннен шыгатаган зат арам этеди. ¹⁶ Тынълаяк болган тынъласын!»

¹⁷ Иса халктан кетип уйге киргенде, сокталары, Оннан бу таварых пан неди айтпага суьйгенин, анълатпага тиледилер. ¹⁸ Иса оларга булай деди: «Аьше, сиз де бир зат та анъламадынъызба? Эслемединъизбе? Аьдемнинъ авызыннан кирген эш бир зат та оны арам эталмайды. ¹⁹ Ол аьдемнинъ юрегине кирмей, асказанына кирип, сонъ аякйолга оьтип кетеди». Иса бу соьзлер мен баъри аслардынъ алал болганын айтты.

²⁰ Иса: «Аьдемди эне сол онынъ ишиннен шыгатаганлар арам этедилер», — деп косты. ²¹⁻²² «Неге десе яман ойлар, зиналык, каьхпелик, кырсызлык, аьдем оьлтируьв, сыклык, огырсызлык, кылып, аьдепсизлик, куьнлев, яманлав, коькиреклик, акылсызлык аьдемнинъ ишиннен, юрегиннен шыгадылар. ²³ Бу яман затлардынъ баъриси де аьдемнинъ ишиннен шыгып, оны арам этедилер».

Сирия-Финикияшы хатыннынъ иманы

²⁴ Иса оннан шыгып, Тирдинъ эм Сидондынъ тоьгерегиндеги яklarга йолланды. Ол бир уйге кирди, ким де болсын бирев Онынъ келгени акында билгенин суьйме-ди, ама Ол оны ясыралмады. ²⁵ Исадынъ келгенин кызын кара йин соккан бир хатын билди. Ол келди де Исадынъ аягына йыгылды. ²⁶ Бу хатын ювыт тувыл эди, асылы Сирия-Финикиядан эди. Ол Исадан кызыннан йинди кувып шыгарувын тиледи.

²⁷ Иса ога: «Кой, бас деп, балалар тойсынлар, оьтпекти балалардан алып, ийтлерге аткан ийги тувылды да», — деди.

²⁸ «Аьше, Бийим, — деп явап берди хатын, — тек ийтлер де сыпырадынъ туьбине балалар туьсирген оьтпек увакларын ашайдылар».

²⁹ «Сен аьрувь явапладынь, — деди ога Иса, — бар, кызынь-нан йин шыккан».

³⁰ Хатын уьйине барганда, кызы йиннен кутылып, тоьсекте ятып турганын коьрди.

Иса сакавды сав этеди

³¹ Иса Тир ериннен кетип, Сидоннан оьтип, Декаполис арасы ман тагы да Галилея коьлине етти. ³² Сонда Исага саньырав, тылкав бир аьдемди алып келдилер де ога кол тийдирмеге тиледилер.

³³ Иса оны халктан бир якка аькетти, бармакларын онынъ кулакларына сукты, туькирди эм онынъ тилине тийди. ³⁴ Со-нынънда коьзин коькке коьтерип, авыр куьрсинди де: «Эффата!» (Эффата деген «Ашыл!») — деп буйырды. ³⁵ Аьдемнинъ кулаклары сол саьатлей ашылдылар, ол тилин байлаган заттан кутылды эм тувра соьйлеп баслады.

³⁶ Иса, болган затты эш биревге де айтпаньыз деп, буйырды. Ама Ол не шаклы оларга буйырса да, сол шаклы хабарын яятаган эдилер. ³⁷ Олардынъ сейирсинуьвлерининъ соньы болмай эди. «Ол неди этсе де, баьриси ийгилик, — дейтаган эдилер. — Ол саньыравды эситтиреди, сакавды да соьйлет-тиреди!»

Иса доьрт мынь аьдемди тойдырады

8 Сол куьнлерде бек коьп аьдемлер йыйылган эдилер. Оларга ашатпага бир зат та болмаганыннан, Иса сокталарын шакырып: ²«Халкка Меним яным авырыйды, неге десе Мени мен уьш куьн турып, оларда азык калмаган. ³ Эгер оларды уьйлериине аш йиберсем, олар йолда карувсызланарлар, кайбирлери эректен келген, сайсы!» – деди.

⁴ Сокталары Ога явапка: «Булайда, авлак ерде, баьрисин тойдырар уьшин керекли оьтпек кайдан табылар?» – дедилер.

⁵ «Сизде неше оьтпек бар?» – деп сорады Иса.

Сокталары: «Ети оьтпек», – дедилер.

⁶ Иса халкка ерге олтырмага буйырды. Сонь Ол ети оьтпекти алды да, шуькир дуvasын этип, сындырып, уьлестирер уьшин сокталарына узатты, сокталар да халкка бердилер.

⁷ Оларда бираз увак балык да табылды. Иса, онынь уьшин де шуькир айтып, сокталарына балыкты халкка уьлестирмеге тапшырды. ⁸ Олар тойганынша ашадылар, калган кесеклерден де ети шетен йыйдылар. ⁹ Ашаганлар доьрт мыньга ювык аьдем эдилер. Иса аьдемлерди таркатканлай, ¹⁰ кайыкка тез минип, сокталары ман бирге Далманута тарабына йол алды.

Коктен нышан излев

¹¹ Онда Исага парисейлер келдилер эм Оны ман эрисип басладылар. Оны сынав мырат пан Исадан коьктен нышан коьрсетуьвин изледилер. ¹² Иса терен куьрсинди эм сорады: «Бу несил неге нышан коьрсетуьвди излейди экен? Сизге дурысын айтаман: бу несилге бир нышан да коьрсетилмеек». ¹³ Ол аьдемлерди калдырды, тагы да кайыкка олтырды да коьлдинь аргы ягына оьтти.

Парисейлер мен Иродтынь ашыткысы

¹⁴ Сокталары оьзлери мен оьтпек алмага муткан эдилер эм кайыкта тек бир калакай бар эди. ¹⁵ Иса: «Караньыз, парисейлер мен Иродтынь ашыткысыннан сак болыньыз!» – деп, сокталарына айтты.

¹⁶ Олар оъз араларында: «Муны оътпек алмаганымыз уышин айтады», — деп, ойласып басладылар.

¹⁷ Оны билип, Иса оларга: «Неге сиз, „Оътпек алмадык“ деп, сойлесесиз? Энди де коърмейсизбе эм анъламайсызба? Юрегинъыз сезбейме? ¹⁸ Сизинъ коързинъыз бар, сиз неге коърмейсиз? Кулагынъыз бар, неге эситпейсиз? Неге эсте сакламайсыз? ¹⁹ Мен бес оътпекти бес мынъ аьдемге боьлгенде, сиз неше шетенди калган кесеклер мен толтырдынъыз?» — деди.

«Он эки», — деп явапладылар.

²⁰ «А ети оътпек пен доьрт мынъ аьдемди тойдырганда, неше шетенди калган кесеклер мен толтырдынъыз?»

«Ети», — дедилер олар.

²¹ «Аьше, энди де анъламайсызба?» — деп сорады Иса.

Иса Бетсайдада сокырды эмлейди

²² Олар Бетсайдага келген вакытта, Исага сокыр биревди етип аькелип, ога тиймеге тиледилер. ²³ Иса, сокырдынъ колыннан тутьп, авылдан шыгарды, коързине туькирди, колын ога салды да сорады: «Бир зат болса да коъресинъме?»

²⁴ Сол бирев йогарга карады да: «Аьдемлерди коърмен, тамам тереклердей, йылысадылар», — деди.

²⁵ Иса тагы да бир кере коързине колын салды. Аьдем коързин ашты, карады: ол сав болды эм баьри затты да таза коърди. ²⁶ Сонда Иса оны авылга кирме, авылда эш биревге де оны айтпа деп, уйине йиберди.

Петер Исады Масих деп таныйды

²⁷ Иса сокталары ман бирге Пилип Кесариясы ериндеги авылларга барды. Йолда Иса сокталарыннан сорады: «Халк Мени ким деп санайды?»

²⁸ Сокталары явапка: «Шомылдырувшы Яхъя; оьзгелери — Ильяс, а баскалары аьвелги пайхамбарлардынъ бири деп, айтадылар», — дедилер.

²⁹ «А сиз Мени ким деп санайсыз?» — деп, сорады Иса.

Петер явапка: «Сен — Масихсинъ», — деди.

³⁰ Иса каты этип, сонынъ акында биревге де айтпанъыз деп, буйырды.

Иса оьлип тирилеегин билдиреди

³¹ Сонда Иса сокталарына Аьдем Улынынъ коьп азап шекпеге, аксакаллар, бас дин куллыкшылары эм дин аьлимлери мен шет кагылмага, оьлтирилмеге эм уьш куьннен сонъ тирилмеге керегин уьйретип баслады. ³² Ол мунынъ уьстиннен ашык этип айтты. Петер Исады шетке шыгарып, тыймага шалысты. Иса артына бурылып, сокталарына карады да Петерге катырып:

³³ «Кет касымнан, шайтан! Сен Алла ойлаганша тувыл, аьдемше ойлайсынъ», — деди.

³⁴ Сонъында Иса халкты да, сокталарын да шақырып: «Ким Меним артымнан келмеге суьйсе, сол оьзи оьзиннен кайталасын, онда оьлеек кашын коьтерип, Мага иерсин. ³⁵ Неге десе ким оьз яшавын сакламага суьйсе, сол оны йойтар; а ким яшавын Меним эм Ийги Хабар уьшин йойтса, сол оны саклар. ³⁶ Аьдем, буьтин дуныяды бийлеп, оьзининъ яшавын зыян этсе, муннан ога не пайда? ³⁷ Ол оьзининъ яшавы уьшин кайдай тоьлев берер? ³⁸ Сосы зина этуьвши эм куьналы несилде ким Меннен эм Меним соьзимнен уялса, соннан Аьдем Улы да, Атасынынъ данъкы ман, кие маьлеклер мен бирге келгенде, уялаяк».

9 Сонъ Иса: «Сизге дурысын айтаман: булайда туратаганлардынъ кайбиревлери, куьдирет пен келген Алла Патшалыгын коьрмей, оьлмееклер», — деп косты.

Исадынъ туьрленуьви

² Алты куьн озганлай, Иса, Петерди, Якупты эм Яхьяды алып, ялгыз оларды бийик тавга мингистти де олардынъ алдында туьрленип кетти. ³ Онынъ кийимлери, эш бир юувшы ак этип болмастай, коьзди шагылыстыратаган кардай, ап-ак болдылар. ⁴ Сонъ сокталарга Ильяс пан Муса коьринди; олар Иса ман соьйлейтаган эдилер.

⁵ Петер Исага: «Устаз! Биз мунда турсак, калай аьруьв эди! Кел уьш кос кураяк: бири Сага, бири Мусага, бири де Ильяска», — деп айтты. ⁶ Оларды коркувлык бийлеп алганнан себеп, Петер не зат айтпага керегин таппай калды.

⁷ Сол вакыт сокталарды бир булыт каплап алды. Булыттан келген давыс: «Бу – Меним суыйген Улым. Онынъ айтканын тынъланъыз!» – деди.

⁸ Сокталар бирден тоьгерекке карандылар, ама Исадан баска биревди де коьрмедилер.

⁹ Тавдан туьсеятырганда Ол сокталарына, Аьдем Улы оьлилерден тирилгишей, коьрген затлары акында биревге де айтпаска буйырды. ¹⁰ Сокталар бу соьзди эслеринде сакладылар, тек оьлилерден тирилуьв деген соьзлердинъ маьнеси не экен деп, бир-бириннен сорастылар.

¹¹ Исадан: «Дин аьлимлери, бас деп, Ильяс келмеге керегин неге айтадылар?» – деп, сорадылар.

¹² Ол яваплап: «Дурыс, Ильяс эрте келип, баьрин де алдынгы аьлине кайтарар. Тек Аьдем Улы акында, коьп азап коьреек эм корланаык деп неге язылган? ¹³ Ама айтаман сизге: Ильяс келген, онынъ акында кайтип язылган болса, аьдемлер ога суыйгенлеринше эткенлер», – деди.

Йинли ястынъ сав болувы

¹⁴ Иса сокталарынынъ касына келгенде, олардынъ янында коьлем халк йыйылганын эм олар ман дин аьлимлерининъ давласып турганларын коьрди. ¹⁵ Сол саьатлей, Оны коьрип, буьтин халк сейирсинип, алдына шабып шыкты, Оны саламлады.

¹⁶ Иса сокталарыннан: «Олар ман не зат акында эрисесинъыз?» – деп сорады.

¹⁷ Сол заманда халктынъ арасыннан бирев шыгып явапка: «Устаз! Мен Сага сакав этуьвши йин тийген улымды алып келгенмен. ¹⁸ Йин оны каерде ыласа да, ерге йыгады. Улымнынъ авызыннан коьпиршик шыгарады, тислерин кыршылдатады эм оны курыстырады. Мен Сенинъ сокталарынънан йинди кувып шыгарынъыз деп тилеген эдим, ама олар болдыралмадылар», – деди.

¹⁹ Иса ога яваплай келип: «Эй, имансыз несил! Не шаклы заман сиз бен болаякпан? Мага не шаклы заман сизди тоьзбеге керек? Аькелинъыз ясты Мага», – деди.

²⁰ Онынъ касына ясты аькелдилер. Йин Исады коьргенлей ок, ясты калтыратып баслады; яс ерге йыгылды да, авызыннан коьбик шыгарып, авнады.

²¹ Иса онынъ атасыннан: «Яс не заманнан бери булай болады?» — деп сорады.

«Бала шагыннан бери», — деди ол. ²² «Йин оны оьлтиреек болып коьп кере отка да, сувга да таслаган. Бир зат эталсанъ, бизди ая эм бизге ярдамлас».

²³ Иса ога: «Эталсанъма?! Иман эткеннинъ колыннан не зат та келеди», — деди.

²⁴ Ястынъ атасы, коьзлери ясланып: «Иман этемен, Бийим! Меним имансыз ериме ярдам эт», — деп, ялбарды.

²⁵ Иса, халктынъ тез йыйылатаганын коьрип: «Эй, сакав эм санъырав этуьвши йин! Мен сага буйыраман: онынъ ишиннен шык эм эки-меки онда кайтпа!» — деп, кара йинди тыйды.

²⁶ Йин, акырып, ясты эпсиз калтыратып, онынъ ишиннен шыкты. Яс оьлгендей болды. Сонынъ уьшин коьплер ол оьлген дедилер. ²⁷ Ама Иса оны колыннан ыслап коьтерди, яс турды.

²⁸ Иса уйге киргенде, сокталары Оннан: «Йинди неге биз кувып болмадык?» — деп, сорадылар.

²⁹ Иса оларга: «Сосындай йинди ялгыз дува этуьв [эм ораза тутув] ман шыгармага боларсыз», — деди.

Иса оьлип тирилеегин тагы да билдиреди

³⁰⁻³¹ Оннан шыгып, олар Галилеяды оьттилер эм Иса каерде экенлерин эш биревдинъ билуьвин суьймеди. Неге десе Ол сокталарын уйретип: «Аьдем Улы аьдемлердинъ колына берилеек. Олар Оны оьлтирееклер, ама Ол оьлгеннен сонъ уьшинши куьнинде тирилеек», — деп айта эди. ³² Ама олар бу соьзге туьсинмедилер эм Исадан сорамага корктылар.

Ким энъ маьнели?

³³ Иса сокталары ман Капарнаумга келди. Уйде орынласканларында, Ол сокталарыннан: «Йолда не акында эрисе эдинъиз?» — деп сорады. ³⁴ Олар уьндемедилер, неге десе йол бойы ишлеринде ким энъ де маьнели экен деп, эрисип, келетаган эдилер.

³⁵ Ол олтырып, он экисин шақырып, оларга: «Ким биринши болгысы келсе, сол сонъысы эм баърисининъ кулы болсын», — деп айтты.

³⁶ Иса бир балады олардынъ ортасына алып, кушаклап, оларга булай деди: ³⁷ «Мунадай балалардынъ бирин Меним атымнан ким кабыл этсе, сол Мени кабыл этеди, а ким Мени кабыл этсе, сол Мени тувыл, Мени Йибергенди кабыл этеди».

Бизге карсы болмаган — бизим ягымыз

³⁸ Сол заман Яхъя: «Устаз! Биз Сенинъ атынъ ман йинлерди кувып шыгарувшыды коьрдик; тек ол бизи мен юрмейди, ол бизи мен юрмегеннен себеп, биз оны тыйдык», — деди.

³⁹ Иса: «Тыйманъыз. Меним атым ман куьдиретли ис этип, бираз сонъ Мага яман айтаяк эш бирев йок. ⁴⁰ Неге десе ким бизге карсы тувыл, сол — бизим ягымыз. ⁴¹ Ким Меним атым уьшин, сиз Масихтикилер деп, сизге тек бир тостакай сув иширсе, сизге дурысын айтаман: ол бир заманда да савгасыз калмас.

Йолдан тайдырув акында

⁴² Мага ынанувшы бу кишкейлердинъ бирин ким йолдан тайдырса, ога мойнына уйкен туьйирмен тасы тагылып, денъызге атылса, ога ийги болар эди. ⁴³ Эгер сени колынъ йолдан тайдыратаган болса, оны кесип тасла; эки колынъ ман яханемге, соьнмейтаган отка туьскеннен эсе, колсыз болып оьмирлик яшавга киргенинъ яхшы. ⁴⁴ Яханемдегилерди кемирген курт оьлмес, куьйдирген от соьнмес. ⁴⁵ Эгер сени аягынъ йолдан тайдыратаган болса, оны кесип тасла; эки аягынъ ман яханемге, соьнмейтаган отка атылганнан эсе, яшавга аяксыз киргенинъ яхшы. ⁴⁶ Яханемдегилерди кемирген курт оьлмес, куьйдирген от соьнмес. ⁴⁷ Эгер сени коьзинъ йолдан тайдыратаган болса, оны сувырып алып былактыр; эки коьзинъ мен яханемге атылганнан эсе, Алла Патшалыгына бир коьзинъ мен киргенинъ яхшы. ⁴⁸ Яханемдегилерди кемирген курт оьлмес, куьйдирген от соьнмес. ⁴⁹ Алладынъ

от* пан сынавыннан бирев де кашалмаяк. Ас уьстине туз себилгендей, баьрининь де уьстине от келеек. Аьр курманлык та туз бан тузланаяк. ⁵⁰ Туз — яхшы зат; ама туз обзининь даьмин йойтса, оны не мен тузлы этерсиз? Обзиньизде туз сакланьыз эм араньызда татымлык болсын».

Талак акында

10 Оннан йол алып, Иса Юдея ерлерине эм Йорданнын аргы ягына кетти. Ога яне халк йыйылды. Ол, аьдетинше, оларды тагы да уьйретип баслады. ² Парисейлер келип, Оны сынамага суьйип: «Байынынь пишесине талак салмага эркинлиги бар ма?» — деп сорадылар. ³ Иса оларга явап берип, булай айтты: «Сизге Муса не зат буйырган эди?» ⁴ Олар: «Муса эрдинь айырылысув кагытын язып, пишесин талаклавина ызын берген», — деди. ⁵ Иса: «Ийнат болганынъыз уьшин Муса сизге эне сондай парызды язган. ⁶ Алла бас деп дуньяды яратканда, аьдемлерди эр мен хатын этип яратты. ⁷ „Сога коьре де, эр киси ата-анасын койып, хатынына байланар, экеви де бир кевде болады“. ⁸ Событип олар экев тувыллар, олар бир кевде. ⁹ Эне сол себепли де Алла кавыстырганларды аьдем айырмасын», — деди. ¹⁰ Уьйде сокталары сол зат акында Исадан тагы да сорадылар. ¹¹ Иса: «Ким пишесин талаклап, баска хатынга уьйленсе, сол пишесине карсы зиналык этеди. ¹² Эгер пише де байыннан айырылып, баска эрге барса, ол хатын да зиналык этеди», — деди.

Иса саьбийлерге яхшылык тилейди

¹³ Исага, колын тийгистсин деп, саьбийлерди аькелетаган эдилер. Сокталар болса оларды тыйдылар. ¹⁴ Соны коьрип, Иса ашувланды: «Койынъыз саьбийлерди, Мага келсинлер. Оларга шырмав этпенъиз, неге десе Алла Патшалыгы сондайлардыкы. ¹⁵ Сизге дурысын айтаман: Алла Патшалыгын баладай кабыл этпеген аьдем ога бир заманда да кирмеек», — деди. ¹⁶ Эм саьбийлерди кушаклап, басларына колын салып, яхшылык тиледи.

* 9:49 От: *азаттын символы*.

Байлык эм оьмирлик яшав

17 Иса йолга шыккан вакытта, бирев ювырып келип, тизиннен шобнькип, Оннан: «Яхшы Устаз! Оьмирлик яшавдан уьлисли болар уьшин мага не этпеге керек?» — деп сорады.

18-19 Иса: «Неге Мага яхшы деп айтасынь? Бир Алладан баска эш бирев де яхшы тувыл. Онынъ парызларын билесинъ: „Зиналык этпе, аьдем оьлтирме, урлама, ялган шаатлык этпе, алдатпа, атанъ ман ананъды оьрметле», — деди.

20 Ол Исага явапка: «Устаз! Булардынъ баьрисин де бала шагымнан толтыраман», — деди.

21 Иса суьйип ога карады да: «Сага бир зат етиспейди: кет, бар болган затынъды сат та, акшасын ярлыларга уьлестир, сонда коькте карызна табарсынъ. Оннан сонъ кел, кашынъды коьтерип алып, Меним артымнан ызла», — дегенди айтты.

22 Сосы соьзлерден кисидинъ юзи туьрленип, мыдах болып кетти, неге десе онынъ коьп муьлки бар эди.

23 Иса, тоьгерегине карап, сокталарына: «Байлыгы болганларга Алла Патшалыгына кирмеге калай кыйын!» — деди.

24 Онынъ соьзлери сокталарын сейирсиндирди. Ама Иса тагы да: «Балалар! Байлыкка сенгенлерге Алла Патшалыгына кируьв калай бир кыйын! 25 Бай аьдемге Алла Патшалыгына кируьвден эсе, туьеге ийне коьзиннен оьтуьв тыныш», — деп айтты.

26 Сокталары бек уьйкен сейирге калдылар эм оьзлери ара: «Солай болса, ким куткарылмага болар экен?» — деп соьйлестилер.

27 Иса оларга карап: «Аьдемлерге бу этип болмас зат, ама Аллага тувыл. Алла баьри затты этип болады», — деди.

28 Сонда Петер: «Мине биз баьри затты да калдырып, Сенинъ артынънан ызладык», — деп соьйлеп баслады. 29 Иса явап берип: «Сизге дурысын айтаман: Мен эм Ийги Хабар уьшин уьйин, ага-инилерин, аьпте-синълилерин, атасын, анасын, саьбийлерин, эгин ызанларын калдырган аьр аьдем, 30 энди, бу шакта юз кере артык уьйлер эм ага-инилер, аьпте-синълилер эм ата-аналар, саьбийлер эм эгин ызанларын, соны ман кувгынлыклар да алаяк эм келеек шакта оьмирлик яшав да

табаяк. ³¹ Ама алдыдагылардынъ коьбиси артта, арттагылардынъ коьбиси алдыда болаяк», — деди.

Иса оьлип тирилеегин уьшинши кере билдиреди

³² Олар Ерусалимге аькететаган йолга шыкканда, Иса баь-
рисининъ алдында бара эди. Сокталары саьспеклей эдилер,
артыннан келгенлер де корка эдилер. Иса он экисин тагы да
касына шакырып, Оьзи мен не болаягын хабарлап баслады:
³³ «Мине биз Ерусалимге бараятырмыз. Онда Аьдем Улы бас
дин куллыкшылары ман дин аьлимлерининъ колына бериле-
ек. Олар Оны оьлтирмеге оьким шыгараяклар эм баска
миллетлилерге тапшыраяклар ³⁴ Эм олар Оны, маскаралап,
камышылаяклар, Ога туькирееклер эм Оны оьлтирееклер,
тек Ол уьшинши куьнинде тирилеек».

Зебедей улларынынъ тилеги

³⁵ Сонда Онынъ янына Зебедей уллары Якуп пан Яхья ке-
лип: «Устаз! Бизим бир тилегимиз бар, муны бизге этуьвинъди
суьемиз», — деди.

³⁶ Иса оларга: «Сизге не этуьвимди тилейсиз?» — деди.

³⁷ «Сен данъклы болганда биримизге онъ янынъда, а бас-
камызга сол янынъда олтырмага ызын бер», — деп айттылар.

³⁸ Иса: «Не тилегиниъзди билмейсиз. Мен ишеек аяктан
ишпеге, Мен шомылдырылаяк сувда шомылдырылмага бо-
ларсызба?» — деди.

³⁹ Олар: «Болармыз», — деп явапладылар.

Иса: «Мен ишеек аяктан ишеексиз, Мен шомылдыры-
лаяк сувда шомылдырылаяксыз. ⁴⁰ А онъ янымда эм сол
янымда олтырмага эркинлик беруьв Меним колымда ту-
выл. Ол орынлар кимлерге аьзирленген болсалар, соларга
байыр», — деди.

⁴¹ Муны эситип, калган он сокта Якуп пан Яхьяга ашувланып
басладылар. ⁴² Иса оларды касына шакырып, булай айтты: «Сиз
билесиз, миллетлердинъ басшыларына саналганлар халкты
юмсайдылар, уьйкен аьдемлери де оларды бойсындырадылар.
⁴³ Сизинъ аранъызда сондайлар болмасын. Керисинше, сизинъ
аранъызда уьйкен болмага суьйген — ыргатынъыз болсын.

⁴⁴Сизинъ аранъызда биринши болмага суыйген — баьринъызге кул болсын. ⁴⁵Неге десе Аьдем Улы да Оьзине куллык эттирер уьшин тувыл, Оьзи куллык этпеге, курман болып коьплерди куткарып, Оьзининъ янын бермеге келген».

Иса сокыр Бартимайды савартады

⁴⁶Иса ман сокталары Ерихога келдилер. Олар коьлем халк пан Ериходан шыгаятырганда, Тимай улы Бартимай йол янында садака тилеп олтыра эди. ⁴⁷Назаретши Иса сонда экенин билгенде, ол: «Даут улы Иса, мени языксын!» — деп, кышкырыклап баслады. ⁴⁸Коьплер оны тыйып, уьндетпеске шалыстылар, ама ол: «Даут улы Иса, мени языксын!» — деп, тагы да бек акырды.

⁴⁹Иса, токтап, оны шақырмага буйырды. Олар сокырды шақырып, ога: «Конъилинъ тыныш болсын, коьтерил, Ол сени шақырады», — дедилер. ⁵⁰Сокыр уьстиндеги абасын шешип таслады да, орныннан атылып турып, Исадынъ касына келди.

⁵¹Иса: «Мен сага эткендей не зат тилейсинъ?» — деп сорады.

Сокыр: «Устаз! Меним коьргим келеди», — деп тиледи. ⁵²Иса: «Бар энди, иманынъ сени сав этти», — деди. Бартимай сол саьатлей коьрип баслады да йол бойы Исадынъ артыннан иерди.

Иса Ерусалимге киреди

11 Ерусалимге ювыклап, Зейтун тавынынъ касындагы Бетпагей мен Бетхиний эллерине еткенде, Иса эки соктасын алдыга йиберди. ²Оларга: «Алдынъыздагы элге барынъыз. Онда киргенлей, уьстине бирев де минмеген, байланып турган яс эшекти табарсыз. Оны шешип, мунда алып келинъыз», — деди. ³«Эгер ким де болсын бирев сизге: „Сиз не зат этесинъыз?“ — деп сораса, „Ол Раббийге керек, Ол оны тез артына йиберер“, — деп айтарсыз».

⁴Сокталар кеттилер, орамда, бир уьйдинъ капысынынъ касында, байланып турган яс эшекти коьрдилер, оны шешип алдылар. ⁵Онда турганлардынъ кайбирлери: «Сиз не зат этесинъыз? Не уьшин яс эшекти шешип аласынъыз?» — деп сорадылар.

⁶Сокталар Иса буйырганша яваплаганда, сол турган аьдемлер ызын бердилер. ⁷Сокталар яс эшекти Исадынъ касына алып келдилер, абаларын эшектинъ уьстине салдылар. Иса онынъ уьстине минди. ⁸Исады оьрметлеп, коьплер абаларын йол уьстине ййдылар, а баскалары, тереклерден бутаклар кесип, йол уьстине тоьсей эдилер. ⁹Алдыда барувшылар да, арттан келуьвшилер де: «Осанна*! Раббийдинъ аты ман келеятырган муьбарек болсын! ¹⁰Атамыз Дауттынъ келеек патшалыгы муьбарек болсын! Алла-Таалага осанна!» – деп, кышкырып бардылар.

¹¹Иса Ерусалимге келгенде Алла уьйине барды. Онда Ол баьри затты да карап шыкты. Кеш болган себепли, Иса он экиси мен бирге Бетхинийге кетти.

Курыган ынжыр тереги

¹²Экинши куьн олар Бетхинийден шыкканда, Иса аш болган эди. ¹³Эректен япыраклы ынжыр терегин коьрип, онда бир зат таппаспанма экен деп, карамага барды, ама теректинъ касына келгенде, япырактардан баска бир зат та йок экенин коьрди, неге десе аьле де емис заманы етпеген эди. ¹⁴Сол заманда Иса ынжыр терекке: «Муннан сонъ бир заманда да бирев сеннен емис емесин!» – деди. Сокталары соны эситтилер.

Иса Алла уьйиннен савьдегерлерди кувады

¹⁵Олар Ерусалимге келдилер. Иса Алла уьйининъ каралдысына кирип, онда сатув-алув этуьвшилерди кувып баслады, акша авыстырувшылардынъ сыпыраларын, коьгершин сатувшылардынъ олтыраларын авдарды. ¹⁶Алла уьйининъ каралдысыннан эш кимге бир зат алып оьтпеге ызын бермеди.

¹⁷Оларга: «„Меним уьйиме, баьри миллетлер уьшин дува уьйи деп аталар“ деп язылган, а сиз оны йолбасарлар отанына айландыргансыз!» – деди.

¹⁸Бас дин куллыкшылары ман дин аьлимлери сол соьзлерди эситип, Оны оьлтирувдинъ амалын излестирдилер. Оннан коркатаган эдилер, неге десе Онынъ окувы баьри халкты сеьйирсиндиретаган эди.

---

* 11:9 Осанна: арамей тилинде «Энди куткар!» деген алгыс соьз.

¹⁹ Кас каралганда, Иса ман сокталары шахардан шыгып кеттилер.

Иманнынъ кубши

²⁰ Эртеси куын бара турып, олар ынжыр теректинъ курыганын коьрдилер. ²¹ Петер, болган исти эсине туьсирип, Исага: «Устаз! Карашы, Сен каргаган ынжыр тереги курыган!» — деди.

²² Иса явап берип булай деди: «Аллага ынанынъыз. ²³ Сизге дурысын айтаман: Эгер дейим ким де болсын бу тавга: „Кобтерил де денъызге атыл!“ десе, озининъ коьнъилинде шекленмей, айтканларынынъ болаягына ынанса, тилеги толтырылар. ²⁴ Сонынъ уьшин де сизге айтаман: дува эткенде не тилесенъиз де, соны алганынъызга ынанынъыз, сиз ынанганша болар. ²⁵ Турып дува эткенде кимге де оьпкенъиз бар болса, соны кеширинъиз, Кокктеги Атанъыз да сизинъ куьналарынынъызды кеширер. ²⁶ Ама, эгер сиз аьдемлердинъ куьналарын кеширмейтаган болсанъыз, сонда Кокктеги Атанъыз да сизинъ куьналарынынъызды кеширмес».

Исадынъ куваты акында сораь

²⁷ Олар тагы да Ерусалимге келдилер. Иса Алла уьйининъ каралдысында юретаганда, Онынъ касына бас дин куллыкшылары, дин аьлимлери эм аксакаллар келдилер. ²⁸ Оннан: «Сен буларды кайсы куват пан этесинъ? Буларды этпеге сондай куватты Сага ким берген?» — деп сорадылар.

²⁹ Иса: «Мен де сизден бир зат сорайым. Мага явапланъыз, сонда Мен де сизге буларды кайсы куват пан этетаганымды айтарман. ³⁰ Яхъядынъ аьдемлерди сувда шомылдырувы коьктен болганма яде аьдемнен ме? Мага явап беринъыз», — деди.

³¹ Олар оьз ара булай соьйлестилер: «„Кокктен“, — десек, Ол „Сонъ неге ога ынанмадынъыз?“ — деп айтар». ³² А «Аьдемнен десек...» Олар халктан корктылар, неге десе баьриси де Яхъяды пайхамбар деп санай эдилер.

³³ Сонъ Исага явапка: «Билмеймиз», — деп явапладылар.

Иса: «Мен де буларды кайсы куват пан этетаганымды сизге айтаяк тувылман», — деди.

Яман юзимшилердинъ акында таварых

12 Иса халкты таварыхлар ман уйретип баслады: «Бир аьдем юзим бавын олтыртады, тоьгерегине кора этеди, юзим эзгиш казып, каравылшыга бийиклев курады, сонъ бавды юзимшилерге ялга берип, тыс элге кетеди. ²Заманы еткенде, ол юзим бавыннан емис пайын алаяк болып, юзимшилерге бир кулын йибереди. ³Юзимшилер оны ыслап, тоьбелеп, бир зат та бермей артына кайтарадылар.

⁴Ол яне баска бир кулын йибереди. Оны да, таслар ман басын тесип, сыйсызлык пан кувадылар. ⁵Ол уьшиншисин де йибереди, оны оьлтиредилер. Соьйтип, коьплеген баскаларын да, кимин тоьбелейдилер, кимин оьлтиредилер.

⁶Сонъында ол, „Улымнан уялырлар“ деп, оларга суьйикли улын йибереди.

⁷Ама юзимшилер бир бирлерине: „Бу – муьлктинъ асабасы. Кел оны оьлтиреек, муьлк бизге калар“, – дедилер. ⁸Оны ыслап, оьлтиредилер эм бавдан тыска шыгарадылар.

⁹Энди юзим бавынынъ иеси не этер экен? Ол келип, сол юзимшилерди оьлтирер, юзим бавын да баскаларга берер.

¹⁰Аьле сиз: „Уьй курувшылар яравсыз деп таслаган тас муьйистинъ негизин салган тасы болды. ¹¹Бу – Раббий эткен ис, оны коьргенде сейирге каламыз“ деген Кие Язувды окымагансызба?»

¹²Иса сосы таварыхты оьзлерининъ акында айтканын анълап, (ювыт басшылары) Оны ысламага суьйдилер, ама халктан коркканнан, Исады тынышына калдырып, кеттилер.

Урым императорына ясак

¹³Сонъ, бир соьзинде терисликти таппага излеп, бир кесек соравлар ман Исага кайбир парисейлерди эм патша Иродтынъ аьдемлерин йибердилер. ¹⁴Олар келип Ога: «Устаз! Сен туьз соьзли болып, ким де болсын онынъ ойлаганына эс бермегининъди билемиз. Неге десе кимге де болсын сога ярамага куьреспейсинъ, ама Алладынъ йолына туьз уйретесинъ. Кесарга*

* 12:14 Кесар: урым императорынынъ титулы.

ясак тоьлемеге тийислиме яде тувылма? Биз ога ясак береекпе яде береекпе?» — деп сорадылар.

¹⁵ Ама Иса олардынъ экиюзли экенлерин биле турып: «Неге сынайсyz Мени? Мага бир динар аькелинъиз, коьрейим», — деди. ¹⁶ Олар аькелдилер. Сонда Иса: «Мунда кимнинъ суьврети эм кимнинъ аты язылган?» — деди.

«Кесардыкы», — деп явапладылар.

¹⁷ Иса: «Кесардыкын кесарга, Алладыкын Аллага беринъиз», — деди. Олар Онынъ явабына сейирсиндилер.

Тирилуьв акында сораь

¹⁸ Оннан сонъ, оьлгенлер тирилмес деп айтатаган садукейлер Исага келип, булай деп сорадылар: ¹⁹ «Устаз! Муса (Тауратта) бизге: „Биревдинъ кардашы баласы болмай оьлсе эм пише-син калдырса, ол аьдем тул хатынды алып, оьлген кардашы уьшин тукым тувдырсын“ деп язган. ²⁰ Ети кардаш бар эди. Бириншиси хатын алды да, баласы болмай, оьлип кетти. ²¹ Сол хатынды экиншиси алды эм, баласы болмай, ол да оьлди, уьшиншиси де соьйтип болды. ²² Етеви де бала калдырмады. Баьрисиннен сонъ хатын да оьлди. ²³ Кыямет куьнинде олар тирилгенлеринде, сол хатын кайсысынынъ пишеси боляк экен? Неге десе ол етевининъ де пишеси болган».

²⁴ Иса явапка: «Не Кие Язувларды, не Алладынь куьдиретин билмейсиз, онынъ уьшин яньыласыз тувылма? ²⁵ Неге десе оьлилерден тирилееклер уьйленеек те, байга бараяк та тувыллар, олар коьктеги маьлеклердей боляклар. ²⁶ А оьлгенлердинъ тирилуьви акында сиз Мусадынъ китабында, куьйген коьгемлик акындагы боьликте Алла ога „Мен Ибрагимнинъ, Исхактынъ, Якуптынъ Алласыман“ дегенин окуьмагансызба? ²⁷ Алла оьлгенлердинъ тувыл, тирилердинъ Алласы. Солай айтканда, сиз айлак адасасыз», — деди.

Энь маьнели парыз

²⁸ Дин аьлимлерининъ бириси олардынъ даваласувларын эситти де Исадынъ оларга яхшы явап беруьвин эслеп, Онынъ касына келди эм: «Савлай парызлардынъ ишинде кайсысы энь маьнелиси?» — деп, сорады.

²⁹ Иса ога: «Баъри парызлардынъ ишинде энъ маънелиси — „Тынъла, Исраил, Раббий Алламыз сынъар бир Раббий“ деген парыз», — деп яваплады. ³⁰ «„Раббий Алланъды буътин юрегинъ, янынъ, акылынъ, кувшинъ мен суый“. Мине биринши парыз сосы болады. ³¹ Экинши парыз — „Ювыгынъды озъинъди суыйгендей суый“. Булардан маънели баска парыз йок».

³² Дин аьлими: «Яхшы айттынъ, Устаз! Тек бир Алла бар, Оннан баска танъири йок деп, акыйкатлай айттынъ, — деди. — ³³ Оны буътин юрегинъ, зегенинъ, янынъ, кувшинъ мен суюв эм ювыгынъды озъинъди суыйгендей суюв савлай куыйдирилген курманлардан эм баска курманлардан да маънели». ³⁴ Иса, онынъ акыллы явап бергенин коърип: «Сен Алла Патшалыгыннан эрек тувылсынъ», — деди.

Соннан сонъ бир аьдем де Ога сорав бермеге йигери батпады.

Масих кимнинъ улы?

³⁵ Иса Алла уьининъ каралдысында уьиретуьв исин юргисте келип: «Неге дин аьлимлери Масихти Дауттынъ Улы деп айтадылар?» — деп сорады. ³⁶ «Даут озъи, Кие Рух пан коънъилленип: „Раббий меним Бийиме: Мен душпанларынъды аягынънынъ астына салганга дейим онъ ягымда олтыр, деп айткан“, — деди. ³⁷ Даут озъи Оны „Бий“ деп атайтаган болса, Ол Дауттынъ Улы калай болар?»

Коблем халк Оны бек суыйип тынълады.

Дин аьлимлерининъ экиюзлилиги

³⁸ Иса Оьзининъ уьиретуьвинде оларга: «Дин аьлимлериннен сакланынъыз. Олар узын кийимлер кийип юргеге, майданларда салам алмага, ³⁹ Синагогларда энъ йогары орынларда эм тойларда тоьрде олтырмага суьедилер. ⁴⁰ Тул хатынлардынъ уьйлерин озьлерине байырлап, коьзбайлавышка узын дувалар окыйдылар. Ондайлар катырак шуьшлерине еткериле-еклер», — деди.

Тул хатыннынъ садакасы

⁴¹ Иса Алла уьйине садака йыйылатаган ердинъ карсысында олтырып, халктынъ сонда акша салувын карап турды. Коьп-

леген байлар коьп те сала эдилер. ⁴² Сонда бир ярлы тул хатын келип, эки увак бакыр акша* салды.

⁴³ Иса сокталарын шақырып, оларга: «Сизге дурысын айтаман: бу ярлы тул хатын садака йыйылатаган ерге салушылардынъ баьрисиннен де коьбирек салды. ⁴⁴ Неге десе баьриси де оз-лериннинъ артыклығыннан салдылар, а бу хатын, колайсыз болса да, буьтин барлығын, яшав уьшин керек болган аьр затын берди», – деди.

Ахьрзаманнынъ нышанлары

13 Иса Алла уьйининъ каралдысыннан шыкканда, Онынъ сокталарынынъ бириси: «Устаз! Карашы кайдай таслар! Кайдай курылыслар!» – деди.

² Иса ога: «Бу уьйкен курылысларды коьресизбе? Мунда тас уьстинде тас та калмаяк, баьриси де шашылаяк», – деп, яваплады.

³ Ол Зейтун тавынынъ бавырында, Алла уьйининъ карсысында олтырган заманда, Онынъ касына ялгыз Петер, Якуп, Яхья эм Эндрей келип: ⁴ «Бизге айттага, бу затлар кашан болаяк эм булардынъ баьри болаяклары кайдай нышан ман белгиленеек?» – деп, сорадылар.

⁵ Иса явапка айтып баслады: «Сак болынъыз, ким де болсын бирев сизди адастырмасын. ⁶ Коьплер Меним атым ман: „Масих менмен“ деп келееклер эм коьплерди адастыраяклар. ⁷ Согыслардынъ давысларын, согыслардынъ хабарларын эситсенъиз, коркпанъыз, неге десе бу затлар болмага керек, тек бу аьли де заманнынъ ахыры тувыл. ⁸ Миллет – миллетке, патшалык – патшалыкка коьтерилеек, туьрли ерлерде ер сенъкилдевлер болаяк, ашлыклар болаяк. Булар азаплардынъ биринши белгилери.

⁹ Сиз сак болынъыз! Сизди оькимге берерлер, синагогларда да тоьбелерлер, Мени уьшин тоьрелердинъ эм патшалардынъ алдына аькетерлер эм сиз оларга шаат боларсыз. ¹⁰ Энь алды ман баьри де миллетлерге Ийги Хабар яйылмага керек.

¹¹ Олар сизди оькимге тапшырган вакытта, неди айтармыз деп, куьнибурын кыйналманъыз. Сизге сол сабатте не айтпага

* 12:42 Эки увак бакыр акша: грекше «бир кодрантты туткан эки лептон».

берилсе, соны айтарсыз. Неге десе айтаяк сиз тувыл, а Кие Рух болаяк. ¹²Кардашы кардашын, атасы оъз баласын оьлимге тапшыраяк эм балалар ата-аналарына карсы турып, оларды оьлтиртееклер.

¹³Меним атым уьшин сизди баьриси де коьрип болмаяклар. Ама ким сонъына дейим шыдаса, сол куткарылаяк.

¹⁴Аьлеклик аькелеек шийкендирген заттынъ тийисли болмаган ерде турганын коьргенинъизде – окувшы аньласын! – сол вакытта Юдеядагылар тавларга кашсынлар. ¹⁵Ким уьйининъ тоьбесинде болса, оннан бир зат алар уьшин тоьменге туьсип, уьйине кирмесин. ¹⁶Ким кырда болса, абасын алар уьшин кери кайтпасын. ¹⁷Сол куьнлерде авыраяклы хатынлар ман бала эмгисткен аналарга бек кыйын болаяк. ¹⁸Бу зат кыста болмасын деп, дува этинъиз. ¹⁹Неге десе сол куьнлерде Алла яраткан дуньядынъ басына соьлеге дейим болмаган, муннан сонъ да болмаяк кайгы туьсеек. ²⁰Раббий сол куьнлерди кыскартпаган болса, бир аьдем де куткарылмас эди. Ама Ол сайланганлар, Оьзи сайлаганлар уьшин сол куьнлерди кыскарткан. ²¹Сол вакытта ким болса да, сизге: „Масих мине мунда!“ яде „Масих онда!“ десе, ынанманъыз. ²²Неге десе ялган масихлер эм ялган пайхамбарлар шыгаяклар. Амал болса, сайланганларды да адастырув уьшин туьрли нышанлар коьрсетип, аьжейип ислер этееклер. ²³Сак болынъыз! Мен сизге баьрисин де алдыдан айттым.

²⁴Ама сол куьнлерде, сол кайгыдан сонъ куьн каранъалана-як эм ай оьзининъ ярыклыгын бермеек. ²⁵Юлдызлар коьктен туьсееклер, коьктеги куьшлер шайкалаяклар. ²⁶Сол вакытта уллы куьдирети эм данъкы ман булытларда келеятырган Аьдем Улын коьрееклер. ²⁷Сол вакытта Ол маьлеклерин йибереек те, Оьзининъ сайлаганларын дуньядынъ доьрт ягыннан, ердинъ шетиннен коьктинъ шетине дейим йыаяк.

Ынжыр теректинъ дериси

²⁸Ынжыр теректен дерис алынъыз: онынъ бутаклары юмсайып, япыраklar йибергенде, энди яз ювыклаганын билесиз. ²⁹Соьйтип, сиз де бу затлардынъ болатанларын коьргенде, (сол заман) ювыкта, эсик алдында эженин билинъиз. ³⁰Сизге

дурысын айтаман: бу несил йогалып кетпей, бу затлардынъ баъриси болаяк. ³¹ Кокъ пен ер йогалып кетерлер, тек Меним соьзлерим йогалмаслар.

Куьни эм саьати белгисиз

³² Сол куьннинъ яде саьаттинъ акында бирев де билмейди, не коьктеги маьлеклер, не Улы, тек Ата биледи. ³³ Сак болынъыз, уйкламанъыз, [дува этинъыз,] неге десе сол заманнынъ кашан келеегин билмейсиз. ³⁴ Сол заман юртын калдырып, кулларына эркинлик, аьр бирине оззининъ исин берип, капы саклавыга да уйкламай сак болмага буйырып, йолга шыккан аьдемнинъ аьлине усяак. ³⁵ Сонынъ уьшин сак болынъыз, уйкламанъыз, неге десе юрт иеси кайсы заманда да — кеште яде туьн ортасында, коразлар шақырганда яде эртенъликтеме келеегин билмейсиз. ³⁶ Ол анъламастан келип, сизди уйклап яткан аьлде таппасын. ³⁷ Сизге айтканымды баъри де аьдемлерге айтаман: сак болынъыз!»

Дин куллыкшылары

Исады оьлтирмеге ойлайдылар

14 Эки куьннен Пасха* эм ашыткысыз оьтпек байрамы баслана эди. Бас дин куллыкшылары ман дин аьлимлери Исады кайтип болса да, аьйлелик пен ыслап, оьлтиреектинъ амалын излейдилер. ² Ама: «Бу зат байрам куьнлеринде болмасын, халк коьзгалмага болаяк», — дедилер.

Бетхинийде Исага май ягув

³ Иса Бетхинийде авыр тери маразлы болган Шимоннынъ уьйинде сыпырадынъ янында янтайган заманда, бир хатын ак мермер саьыт пан бек баалы, таза нардтан** этилген аьруьв ийисли май алып келди, саьытын сындырып, майды Онынъ басыннан аягына куйды. ⁴ Кайбиревлер, ашувланып, бири

* 14:1 Пасха яде ашыткысыз оьтпек байрамында юьвтылар Мысырда кул болып яшавларыннан куткарылган куьнлерин эслерине туьсиредилер. Той этедилер, курман этилген козы ман ашыткысыз оьтпек ашайдылар.

** 14:3 Нард: аьруьв ийисли Индия шешекейи.

бирине: «Неден керек бу ийисли майды зыраф этпеге? ⁵ Оны уыш юз динарга сатып, акшасын ярлыларга улестирмеге бо- лаяк эди», – дедилер.

⁶ Ама Иса: «Бу хатынга тийменъиз, неге оны юншытасынъыз? Ол Мага огырлы ис иследи. ⁷ Ярлылар аьр заман да сиз бен бирге болаяклар эм суйген заманынъызда оларга яхшылык этпеге боласынъыз, а Мен сиз бен аьр заман да болмаякпан. ⁸ Хатын колыннан келгенин этти: ол Меним кевдемди, облеектен алдын майлап, коьмуьвге аьзирледи. ⁹ Сизге дурысын айтаман: Ийги Хабар дуньядынъ кайсы ерине яйылса, сонда бу хатыннынъ не эткени де айтылар, оьзи де эске туьсирилер», – деди.

¹⁰ Юда Искариот – он экидинъ бири – Исады сатар уьшин бас дин куллыкшыларына барды. ¹¹ Олар Юдады тынълап, кувандылар, ога акша тоьлемеге соьз бердилер. Юда, Исады олардынъ колларына бермеге онъайлы кезуьв излеп баслады.

Сонъгы ас

¹² Пасха козысы шалынатаган ашыткысыз оьтпек байра- мынынъ биринши куьнинде сокталары Исага: «Пасха асын каерде ашамага суьесинъ? Биз барып аьзирлейик», – дедилер.

¹³ Иса эки соктасын шақырып: «Шахарга йолланынъыз, онда сизге шоьлмек пен сув алып бараятырган киси расар. Онынъ артыннан барынъыз. ¹⁴ Ол кирген уьйдинъ иесине: „Устаз, Мен сокталарым ман бирге Пасха асын ашаяк боьл- мем кайдады? – дейди“, – деп айтынъыз. ¹⁵ Ол сизге йогарыда ярастырылган, уьйкен, аьзир боьлмеди коьрсетер, сонда бизге асты аьзирленъыз», – деди.

¹⁶ Исадынъ сокталары кетип шахарга етилер, баьри затты да Иса айтканша табып, Пасха асын аьзирледилер. ¹⁷ Кеш болганда, Иса он эки соктасы ман бирге сонда келди. ¹⁸ Олар янтайып, ашап баслаганда Иса: «Сизге дурысын айтаман: Мени мен бирге ашайтаганлардынъ ишинде биринъиз Мени сатаяк», – деди.

¹⁹ Сокталары кайгырып, бирисининъ артыннан бириси Оннан: «Мен боларманма, Раббий?» – деп, сорап басладылар.

²⁰ Иса явапка: «Сатаяк – оьтпегин Мени мен тепшекке мала- таган он экидинъ бириси. ²¹ Аьдем Улы, Онынъ акында языл-

гандай, сол йол ман барады, ама Аьдем Улын сатаяк аьдемге кайгы! Ол аьдем тувмаган болса яхшы болар эди», — деди.

²² Олар ас ишип турган заманда Иса оьтпекти алды, шуькир айтып, сындырды да, оларга берип: «Алынъыз, бу — Меним шаркым», — деди. ²³ Сонъ Ол колына аякты алды, шуькир дува-сын этип, оны сокталарына берди, баьриси де соннан иштилер. ²⁴ Ол сокталарына: «Бу — Меним каным, ол коьплер уьшин тоь-гилип, янъы антласувды беркитер. ²⁵ Сизге дурысын айтаман: Мен Алла Патшалыгында янъысын ишер куьниме дейим, юзим емисиннен этилгенди энди ишеек тувылман», — деди.

²⁶ Зикир шалганнан сонъ, олар Зейтун тавына йолландылар.

Иса Петердинъ Оннан басын алаягын билдиреди

²⁷ Иса сокталарына: «Бу туьнде Меннен себеп баьринъыз де йолдан таяяк, неге десе, „Койшыды оьлтирермен эм койлар таралар“ деп, язылган. ²⁸ Тирилгеннен сонъ, Мен сизден алдын Галилеяга барарман», — деди.

²⁹ Петер Ога: «Баьриси йолдан тайса да, Мен таймам», — деди.

³⁰ Иса ога: «Сага дурысын айтаман: энди бу кеше кораз эки кере кышкырганша, Меннен уьш кере басынъды алаяк-сынъ», — деди.

³¹ Ама ол яне бегитип: «Мага Сени мен оьлмеге керекли болса да, Сеннен эш басымды алмам», — деди. Калганлар да солай айттылар.

Иса Гатшеманей бавында

³² Гатшеманей деген ерге келдилер. Иса сокталарына: «Мен дува эткенше, булайда олтырып турынъыз», — деди.

³³ Оьзи мен бирге Петерди, Якупты эм Яхъяды алып кетти. Мунда Ол саьспеклеп, коьнъили бузылып баслады. ³⁴ Иса сокталарына: «Яным бек кайгылы, бу кайгы Мени оьлтиреди. Мунда калынъыз эм уяв болып турынъыз», — деди.

³⁵ Бираз алдыга кетип, ерге йыгылды, амал болса, бу азап саьати Меннен кетсин деп, дува этип баслады: ³⁶ «Абба*, Атам! Сенинъ колынънан аьр зат та келеди, бу ашы аякты Меннен

* 14:36 Абба: арамей тилинде «Ата».

эрек аькет, тек баьри зат та Мен суьйгенше тувыл, Сен суьйгенше болсын», – деп тиледи.

³⁷ Кайтып келгенде, сокталарынынъ уйкап турганларын коьрди эм Петерге: «Шимон! Сен уйкалайсынъма? Бир сабат уйкамай туралмадынъма? ³⁸ Азгырувга туьспес уьшин уяв болып турынъыз, дува этинъиз. Ян кайратлы, ден каруьсыз», – деди.

³⁹ Ол тагы кетип, сол ок баягы соьзлерди айтып, дува этти. ⁴⁰ Кайтканда, Ол тагы да уйкап яткан сокталарын коьрди. Неге десе олардынъ коьзлерин уйкы баскан эди, олар Исага не явапаякларын билмедилер.

⁴¹ Уьшинши кере келип: «Сиз энди де уйкалайсызба эм тыншаясызба? Болды, саьати етти. Мине Аьдем Улы куьналылардынъ колына берилеятыр! ⁴² Турынъыз, кетеек! Мине Мени саткан келди!» – деди.

Иса ысланады

⁴³ Анъсыздан, Иса айта турганнынъ арасында, он экидинъ бириси Юда келди. Онынъ янында бас дин куллыкшыларыннан, дин аьлимлериннен, аксакаллардан йиберилген кылышлар эм казыклар пан савытланган коьлем халк та бар эди. ⁴⁴ Исады саткан: «Кимди оьпсем, Оны ысланъыз, саклавышлар ман алып кетинъиз», – деп, оларга белги берген эди. ⁴⁵ Сол ок ерге келгенлей, Юда, Исага янасып: «Устаз!» – деп, Оны оьпти. ⁴⁶ А олар, колларын салып, Исады ысладылар. ⁴⁷ Сонда турганлардынъ бириси, кылышын шыгарып, бас дин куллыкшыдынъ кулын согып, онынъ кулагын шапты.

⁴⁸ Сол заманда Иса: «Сиз йолбасарга шыккандай, Мени ысламага кылышлар эм казыклар ман шыктынъыз! ⁴⁹ Мен аьр куьн сиз бен бирге Алла уьйининъ каралдысында болып, сизди уьйретип турганда, сиз Мени ысламадынъыз. Тек Кие Язувлар толмага керек», – деди. ⁵⁰ Сокталардынъ баьриси де, Оны калдырып, каштылар.

⁵¹ Тек яланъаш кевдесине кетен яюв ораган бир яс Исадынъ артыннан иере эди, аскершилер оны да ысладылар. ⁵² Ама ол, ябынган яювын олардынъ колларында калдырып, яланъаш болып кашып кетти.

Иса межлистинъ алдында

⁵³ Исады бас дин куллыкшысынынъ касына алып келдилер эм Онынъ тоьгерегине баъри бас дин куллыкшылары, аксакаллар эм дин аблимлери йыйылдылар. ⁵⁴ Петер, эректен карап, Онынъ ызыннан бас дин куллыкшысынынъ каралдысына дейим барды, сонда каравылшылар ман бирге оттынъ янында йылынып та олтырды.

⁵⁵ Бас дин куллыкшылар эм савлай межлис*, Исады оьлтирмеге тапшырув уьшин Ога карсы шаатлавлар излей эдилер, ама табалмадылар. ⁵⁶ Кобплер Ога карсы ялган шаатлавлар этселер де, олардынъ шаатлавлары келиспедилер.

⁵⁷ Тагы да кайбиревлер турып, Ога карсы ялган шаатлав этип: ⁵⁸ «Биз Онынъ, „Мен аьдем колы ман ясалган бу кие уьйди бузып, уьш куьннинъ ишинде, аьдем колы ман курылмаган баска уьйди саларман“ деп, айтканын эситкенмиз», – дедилер. ⁵⁹ Ама олардынъ да сосындай шаатлавлары келиспеди.

⁶⁰ Сол заманда бас дин куллыкшысы турып, Исадан: «Бир явап бермеексинъме? Булардынъ Сага карсы эткен шаатлыктары неди?» – деп сорады. ⁶¹ Ама Иса уьндемеди эм эш бир явап та бермеди.

Бас дин куллыкшысы яне Оннан: «Муьбарек Алладынъ Улы Масих Сенсинъме?» – деп сорады.

⁶² Иса: «Менмен. Эм сиз Аьдем Улынынъ Куьдиретлидинъ** онъ колында олтырганын эм коьктеги булытлар ман келгенин коьрсиз», – деди.

⁶³ Сонда бас дин куллыкшысы коьйлегин йыртып: «Бизге тагы да кайдай шаатлар керек экенлер? ⁶⁴ Сиз Онынъ асылык эткенин эситтинъиз. Энди не айтарсыз?» – деп бакырды.

Олар баьриси де Иса оьлимге тийисли деп, оьким шыгардылар. ⁶⁵ Сонда кайбиревлер Онынъ бетине туйкирип баслададылар, коьзлерин байлап, соктылар эм: «Пайхамбарлык эт!» – деп кышкырыкладылар. Каравылшылар Оны тоьбелеп, алып кеттилер.

* 14:55 Межлис: *бурингы ювйтлардынъ Синедрион деп аталган бас оькими.*

** 14:62 Куьдиретли: *Алла.*

Петер Исадан басын алады

⁶⁶ Петер тоьменде, каралдыда болган заманында бас дин куллыкшысынынъ бир таавке кызы келди. ⁶⁷ Йылынып олтырган Петерди коьрди, ога тигилип карап: «Сен де Назаретши Иса ман бирге эдинъ», — деди.

⁶⁸ Ама ол: «Сенинъ не айтканынъды билмеймен эм анъламайман», — деп, Исадан басын алды да алдыдагы азбарга шыкты. Сол арада кораз кышкырды.

⁶⁹ Таавке кыз, оны тагы коьрип, сонда турувшыларга: «Бу — олардынъ бириси», — деп баслады.

⁷⁰ Петер тагы да басын алды. Бир неше заманнан сонъ, онда турувшылар яне ога: «Шексиз сен олардансынъ, неге десе сен Галилеядансынъ эм соьйлевинъ де усайды», — дедилер.

⁷¹ Ол: «Сиз айтатаган аьдемди билмеймен», — деп карганып, ант этип баслады.

⁷² Сол сабат кораз экинши кере кышкырды. Петер Исадынъ ога: «Кораз эки кере кышкырганша, сен Меннен уьш кере басынъды алаяксынъ», — деген соьзлерин эсине туьсирди эм каты йылап баслады.

Иса тоьре Пилаттынъ алдында

15 Эртенъ мен бас дин куллыкшылары, аксакаллар, дин аьлимлери, савлай межлис токтас алганнан сонъ, Исады байлап, Пилатка аькетип бердилер.

² Пилат Оннан: «Сен Ювыт Патшасысынъма?» — деп сорады. Ол явапка: «Сен айткандай», — деди.

³ Бас дин куллыкшылары Ога карсы коьп шуьшлевлерди тизип шыктылар. ⁴ Пилат Оннан тагы: «Сен эш бир явап та бермейсинъме? — деп сорады. — Сага карсы айыплавлар калай коьп экенин коьресинъ».

⁵ Ама Иса энди бир явап та бермеди, сол себепли де Пилат сейирсинди.

Бараббадынъ босатылувы, Исадынъ оьлимге берилуьви

⁶ Пилат халктынъ тилеги мен аьр Пасха байрамда тутнакта олтырганлардынъ бирисин босататаган эди. ⁷ Сол заманда

тутнакта Барабба деген бирев эм ога косылып козгалыс шыгарып аьдем оьлтирген йолдаслары олтыра эдилер. ⁸ Халк коьтерилип, Пилаттан аьр дайым этетаган исин этпеге тилеп баслады.

⁹ Пилат оларга яваплап: «Ювыт Патшасын сизге босатканымды суьесиньизбе?» — деп сорады. ¹⁰ Неге десе ол бас дин куллыкшылары Исады куьншилик пен ыслап бергенлерин билетаган эди. ¹¹ Ама бас дин куллыкшылары, Исадынъ орнына Бараббады босатсын деп, халкты уйткыдылар.

¹² Пилат оларга: «Солай болса, сиз Ювыт Патшасы деп айтатанынъыз бан не зат эткенимди суьесиньиз?» — деп тагы да сорады.

¹³ Олар яне: «Кашта кер Оны!» — деп кышкырдылар.

¹⁴ Пилат оларга: «Не уьшин? Ол не яманлык эткен?» — деди. Ама олар: «Кер Оны!» — деп оннан да бек кышкырыстылар.

¹⁵ Сонда Пилат, халктынъ коьнъилине етеек болып, оларга Бараббады босатты, Исады болса камышылатып, кашта керилсин деп, (аскершилерге) тапшырды.

Аскершилердинъ мыскыллавлары

¹⁶ Аскершилер Исады Преториум* деген каралдыдынъ ишине аькетип, савлай аскерши боьлигин йыйдылар. ¹⁷ Ога карагошкыл-кызыл аба кийдирдилер эм шоькирли коьгем бутакларыннан таж оьрип, Онынъ басына салдылар. ¹⁸ «Яшасын Ювыт Патшасы!» — деп, салам берип басладылар. ¹⁹ Таяк пан басына соктылар, бетине туькирдилер эм алдында тизлериннен шоьнъкип, Ога сежде бергендей болдылар. ²⁰ Оны мыскыллаганларыннан сонъ, уьстиннен карагошкыл-кызыл абады шешип, Оьзининъ кийимлерин кийгисттилер, кашта кермеге алып йоьнедилер.

Исады кашка керуьв

²¹ Олар, даладан келип, озып бараятырган Искендер мен Руфтынъ атасы Шимон атлы бир киренешиге Исадынъ кашын коьтерип бармага буйырдылар. ²² Исады маьнеси «Бас суьек

---

* 15:16 Преториум: *тоьрединъ уьйи*.

ер» болган Голгота атлы ерге алып келдилер. ²³ Исага мир* карыстырылган шагыр ишпеге бердилер, ама Ол унамады. ²⁴ Оны кашка кергеннен сонъ, аскершилер, кимге не тиер деп, сыбага таслап, Онынъ кийимлерин боблистилер.

²⁵ Оны кашта кергенлеринде уьшинши сабат** эди. ²⁶ Басынынъ уьстинде тактада «Ювыт Патшасы» деп, шуьши язылган эди. ²⁷ Иса ман бирге эки йолбасарды да кашта кердилер: бирин – онъ ягына, экиншисин – сол ягына. ²⁸ Соьйтип, «Ол йорыксызлар ман бирге саналды», – деп язылган соьз толды. ²⁹ Озып бараятканлар басларын шайкап, Исады яманлап: «Эй Сен, Алла уьйин бузып, уьш куьнде яньыдан туьзуьвши! ³⁰ Оьзинъ-Оьзинъди куткар, каштан туьс!» – дей эдилер.

³¹ Сондай этип бас дин куллыкшылары эм дин аьлимлери, селеке этип, бир бирисине: «Баскаларды куткаратаган эди, а Оьзи Оьзин куткаралмайды!» – дедилер. – ³² «Масих – Израил Патшасы – энди каштан туьссин, биз соны коьреек эм Ога ьнанармыз». Иса ман бирге кашта керилгенлер де Оны корладылар.

Исадынъ оьлими

³³ Алтыншы сабатте*** буьтин кьрал уьстин каранъалык бийледи, тогьзыншы сабатке**** дейим тартылды. ³⁴ Тогьзыншы сабатте Иса уьйкен давыс пан: «Элохи, Элохи! Лема шавактани?» – деп кьшкырды. Бу соьздинъ маьнеси: «Аллам, Алла! Сен Мени неге атып койдынъ?»

³⁵ Сонда турганлар муны эситип: «Эне каранъыз, Ильясты шакьрады», – дедилер.

³⁶ Олардынъ бириси, ювырып барып, губкады ашыган шагьрга малды да таякка тагып, Исага ишпеге берди: «Токтанъыз, Ильяс Оны каштан туьсирмеге келееек болса коьреек» – деди.

³⁷ Иса, куьшли давысланып, ян берди.

---

* 15:23 Мир: авьурув токтатуьвши даьри.

** 15:25 Уьшинши сабат: сабат 09:00.

*** 15:33 Алтыншы сабат: сабат 12:00.

**** 15:33 Тогьзыншы сабат: сабат 15:00.

³⁸ Сол заманда Алла уйиндеги перде йогардан тоьменге дейим йыртылып экиге айырылды. ³⁹ Исадынъ касында турган юзбасшы Онынъ сондай давыс шыгарып ян бергенин коьрип: «Шынтылай да бу Аьдем Алладынь Улы болган экен!» — деди.

⁴⁰ Сол ерде эректен карап турган хатынлар да бар эдилер. Олардынъ арасында мағдалашы Марьем, кишкей Якуп пан Юсуптынъ анасы Марьем, Салиме де бар эдилер. ⁴¹ Олар, Иса Галилеяда болган заманда, Онынъ артыннан иерип юрип, Ога ярдам этетаган эдилер. Иса ман бирге Ерусалимге келген баска коьп хатынлар да бар эдилер.

Исады кабырга салув

⁴² Энди кеш болды, сол куьн аьзирлик куьн, баскаша айтканда, шабат алдындагы куьн эди. ⁴³ Межлистинъ оьрметли агзасы болган, Алла Патшалыгын саклаган араматыяшы Юсуп келди эм, тартынмай Пилаттынъ янына барып, Исадынъ илесин тиледи. ⁴⁴ Онынъ оьлгенин эситкенде, Пилат сейирсинди эм юзбасшыды шақырып: «Коьп болама оьлгени?» — деп сорады. ⁴⁵ Юзбасшыдан сорап билгеннен сонъ, илесин Юсупка берди. ⁴⁶ Юсуп кетен кумаш сатып алды, Исады каштан туьсирип алып, кебинледи, каяда уньилип этилген кабырга салды, кабырдынъ авызына тас авдарып япты. ⁴⁷ Мағдалашы Марьем эм Юсуптынъ анасы Марьем болсалар Исады кайда салганларын карап турдылар.

Исадынъ тирилуьви

16 Шабат куьни оьткеннен сонъ мағдалашы Марьем, Якуптынъ анасы Марьем эм Салиме Исадынъ суьегин майламага аьруьв ийисли майлар аькелдилер. ² Юмадынъ биринши куьнинде* танъ ман, куьн саьвлелери шыккан заманда, олар кабырдынъ касына еттилер. ³ «Кабырдынъ алдына тирелген тасты бизге ким авдарар экен?» — деп, бир бирлери мен соьйлестилер.

⁴ Барсалар, тастынъ шетке авдарылып, тасланганын коьридилер. Тас бек уйкен эди. ⁵ Кабырдынъ ишине киргенде,

* 16:2 Юмадынъ биринши куьни: *базар куьн*.

онь якта олтырган ак кийимли бир ясты коьрдилер де бек саьспекледилер.

⁶Ол болса оларга: «Саьспеклеменъиз! Кашта керилген Назаретши Исады излейсизбе? Ол тирилген, Ол мунда йок. Мине каранъыз, Онынъ салынган орны булайда эди. ⁷Барынъыз, Онынъ сокталарына да, Петерге де айтынъыз: Иса сизден алдын Галилеяга барады, Ол сизге айткандай болып, Оны сонда коьрерсинъыз», – деди.

⁸Хатынлар кабырдан шыгып, ювырып кеттилер. Оларды калтырав эм сейирсинуув бийлеген эди, ама биревге де бир зат да айтпадылар, неге десе корка эдилер.

Тирилген Иса ман йолыгысув

⁹Иса юмадынъ биринши куьнинде тирилгеннен сонъ, энъ алды ман мағдалашы Марьемге коьринди. Ол онынъ ишиннен ети йинди кувып шыгарган эди. ¹⁰Марьем барып, Исадынъ оьлгенине кайгырып эм йылап турган яндавырларына, болган ис акында билдирди. ¹¹Олар онынъ «Иса сав, мен Оны коьрдим» дегенин эситкенде ынанмадылар.

¹²Сол затлар болганнан сонъ, олардынъ экевине кырга бараятырганда Иса бир баска кепте коьринди. ¹³Олар кери кайтып, бу зат акында баскаларга айттылар, ама буларга да ынанмадылар.

¹⁴Сонъында Иса он бир соктасына, олар янтайып ашаган заманларында, коьринди. Оьлилерден тирилип келгеннен сонъ Оьзин коьргенлерге ынанмайтаганлары эм ийнат болганлары уьшин Иса оларды бетледи.

Исадынъ сокталарына тапшырувы

¹⁵Иса оларга булай деди: «Барынъыз, дуныядынъ уьстинде буьтин аьдемлерге Ийги Хабарды яйынъыз. ¹⁶Ким иман этип, сувда шомылдырылып тазаланса, сол куткарылар, ким иманга келмесе, ога оьким шыгарылар. ¹⁷Иманга туьсуьвшилерге мине мунадай нышанлар коьрсетуув уьшин куват берилер. Олар Меним атым ман йинлерди кувып шыгарарлар, янъы тиллерде соьйлерлер, ¹⁸Колларына йыланлар аларлар, оьлтиретаган ув ишселер де, оларга зарар

МАРК 16

болмас, олар авырганлар уьстине колларын саларлар эм олар сав боларлар».

¹⁹Солай этип, Раббий олар ман соьйлескеннен сонъ, коькке алынды эм Алладынь онъ ягына олтырды. ²⁰Сокталары болса кеттилер де аьр ерде Алладынь соьзин яйып басладылар. Раббий оларга ярдам этти эм айтылган соьзлерди аьлемет нышанлар коьрсетуьвлери мен бегитти. Амин.]

ЛУКАДЫНЪ ИЙГИ ХАБАРЫ

Айтувларга коьре, бу китаптынъ авторы – элши Паул ман бирге болганлардынъ бириси – эмлевиши Лука. Ол Янъы Антласувды язганлардынъ ишинде ювыт болмаган ялгыз бир автор. Лука Исадынъ яшавын коьрип турганлардан тувыл. Сонынъ ушин айырым бир мукаятлык пан Масихтинъ яшавына шаат болганлардан сорастырып, Онынъ ислери акында айтылганлардынъ баьрисин бирге косып ювыт болмаган христиан окувшыларына йыяды. Лука Исадынъ яшавынынъ аьр бир затын сол вакыттагы тарих ислери мен тенълестиреди. Соьйтип ол христиан диннинъ берк тарихлик негизин коьрсетеди, Масихтинъ бу дуниялык яшавынынъ тарихи баьри инсанлык тарихтинъ бир кесеги болганын айырып бегитеди.

Лука боьтен де Алладынь ярлылар эм ямагат унамай шет кагылганлар акында каьр шеккенине, Масихке кызмет кылган хатынлардынъ маьнелилигине эм де Алла Патшалыгына ювыт болмаганларга да йол ашык экенине айырым эс этеди. Зеген язувшы Лука соьйлемнинъ туьрли стиллерин усташа кулланып биледи. Айтпага, ол биринши боьликте коьнъиллендируьвши эски маслагатлык зикирлерге ювык гимнлерди келтиреди, а Исадынъ таварыхларын десенъ толы маьнели хабарлар кебинде береди (кара: 14–16 бб.).

Лука Элшилердинъ ислери деген китаптынъ да авторы болады, онда ол Исадынъ коькке алынганыннан сонъ, христиан ямагатлардынъ оьсуьви акында хабарлайды.

Кирис соъз

1 Энди коьплер арамызда ашык белгили болган ислердинъ таварыхларын туъзип баслаганлар. ²Сол ислерди басыннан коьрип турганлардынъ эм Алладынъ соьзин яйган кулларынынъ бизге еткергенлериндей, ³мага да, сол затларды янъыдан мукаят тергегеннен сонъ, ызлы-ызыннан тизип, сага, оьрметли Теопил, ⁴сен насихатланган окувдынъ терен негизин тагы да бир бегитип, язбага ой туъсти.

Яхъя пайхамбардынъ туваягынынъ билдирилуьви

⁵Юдеядынъ патшасы Иродтынъ куьнлеринде Авия боьлигиннен Зекерья атлы дин куллыкшысы эм онынъ Арун тукумыннан Элисабет деген хатыны болганлар. ⁶Олардынъ экеви де, Алладынъ алдында туврашыл болып, Раббийдинъ буьтин парызларын эм йорыкларын минсиз толтыра эдилер. ⁷Олар авьлетсиз эдилер, неге десе Элисабет бедев болган, а энди экеви де уйкен ясларына еткен эдилер.

⁸Бир кере озининъ боьлигининъ, дин куллыкшысындай, оз борышын Алладынъ алдында толтыратаган куьнлеринде, ⁹дин куллыкшыларынынъ арасында болатан аьдетке коьре сыбага тасланган заманда, Зекерьяга Раббийдинъ уйине ладан ийис шыгарув мырат пан кирмеге тийисли болды. ¹⁰Буьтин йыйылган халк, ладан ийис этилетаган заманда, тыста дува этетаган эди.

¹¹Сол вакытта Зекерьяга ладан ийис этетаган ерининъ онъ ягында Раббийдинъ бир маьлеги коьринди. ¹²Зекерья маьлекти коьргенде саьспекледи, оны коркув бийледи. ¹³Маьлек ога: «Коркпа, Зекерья, неге десе сенинъ дуванъ кабыл болган, хатынынъ Элисабет сага ул табаяк эм сен ога Яхъя атты береексинъ. ¹⁴Ол сага куваныш эм ярык аькелеек, эм коьплер онынъ тувганына суьйинееклер. ¹⁵Неге десенъ ол Раббийдинъ алдында уллы болаяк; бир заманда да шагырды эм баска эсиртуьвши затларды ишпеек, ана карнында ок Кие Рухка толаяк. ¹⁶Ол Израил халкынынъ коьплерин Раббийге, озьлерининъ Алласына, кайтараяк. ¹⁷Ол Раббийдинъ алдында Ильястынъ рухы эм куваты ман юрип, аталарынынъ юреклерин балала-

рына бурып, бойсынмаганларда туврашыллардынъ ойларын яратып бараяк, Раббийдинъ алдына абзирленген халкты саялак», — деди.

¹⁸ Сонда Зекерья маълекке: «Мен оны неден билермен? Мен картайганман эм хатынымнынъ да йыллары еткен», — деди.

¹⁹ Маълек ога деп яваплады: «Мен Алладынъ алдында туврушы Жабраилмен эм сени мен соьйлеспеге, сол куванышлы хабарды сага еткермеге йиберилгенмен. ²⁰ Меним, заманы еткенде, эш толмай калмак деген соьзлериме ынанмаганынъ уьшин, сен энди сакав болаяксынъ, сол зат толтырылаяк куьнге дейим соьйлемей турааксынъ», — деди.

²¹ Сол арада халк Зекерьяды саклайтаган эди эм онынъ, Алла уьйиннен шыкпай, калып кеткенине сейирсинетаган эди. ²² Зекерья шыкканнан сонъ, олар ман соьйлесалмады. Халк Алла уьйинде ога коьринис коьрингенин сезди; ол да оны, тили тыйылганыннан ымлап, анълатты.

²³ Аллага кылынув куьнлери озганнан сонъ, Зекерья уьйине кайтты. ²⁴ Онынъ пишеси Элисабет авыраяклы болды эм оны бес айга дейим халктан ясырды. ²⁵ «Сосындай йылларымда Раббийим мени языксынды, инсанлар арасында меним кемшилигимди тайдырды», — дейтаган эди ол.

Иса Масихтинъ дунияга энеегининъ билдирилуьви

²⁶⁻²⁷ Элисабеттинъ карнындагынынъ алтыншы айында Алла Жабраил маълекти Галилеядынъ Назарет шахарына Даут тукумыннан Юсуп атлы эр мен соьз тавысып турган кызга йиберди. Ол кыздынъ аты Марьем эди. ²⁸ Маълек ога келгенлей: «Салам, шапагатлы! Раббий сени мен болар*», — деди.

²⁹ Марьемди бу соьзлер саьспеклетти эм ол, бу неди билдирген салам экенин анъламай, ойланды. ³⁰ Ога маълек: «Коркпа, Марьем, неге десе сен Алладан шапагатлы болгансынъ. ³¹ Энди карнынъда болып, ул табаяксынъ эм Оны Иса деп атаяксынъ. ³² Ол данъклы болаяк, Алла-Тааладынъ Улы деп саналак. Ога Раббий Алла Онынъ атасы Дауттан калган

---

* 1:28 Бир кесек текстлерде: «...болар. Хатынлардынъ арасында сен бактылысынъ».

такты береек; ³³ омир омирге Якуп тукумынынъ устинде патшалык эттиреек эм Онынъ патшалыгынынъ сонъгы куъни болмаяк», — деди.

³⁴ Марьем маълектен: «Бу кайтип болар, эгер мен энди де эр сынамаганман?» — деп сорады.

³⁵ Ога маълек: «Кие Рух сага туъсеек, Алла-Тааладынъ куъши сени каплап алаяк, сонынъ ушин туваяк кие Бала Алладынъ Улы деп аталаяк. ³⁶ Эне бедев деп саналып турган сага ювык еткен Элисабет те картлыгында ул ман авыраяклы эм ога энди алты ай болаятыр. ³⁷ Алладынъ бир соъзи де куъшсиз калмайды», — деп яваплады.

³⁸ Сонда Марьем: «Мен Раббийдинъ кулыман. Менде сенинъ айтканынъдай болсын», — деди. Маълек оннан тайды.

Марьем Элисабетти коърмеге барады

³⁹ Сол куънлерде Марьем асыгыслы болып Юдеядынъ тавлы кесегиндеги бир шахарга барды. ⁴⁰ Зекерьядынъ уйине киргенлей, Элисабет пен саламласты. ⁴¹ Элисабет Марьемнинъ саламын эситкен заманда, онынъ карнындагы авълет ойнаклады. Элисабет Кие Рухка толды. ⁴² Ол, давысын коътерип: «Хатынлардынъ арасында сен муъбарексинъ эм сенинъ карнынъдагы бала да муъбарек! ⁴³ Меним Раббийимнинъ анасынынъ мага сосы келуъви не себептен болды экен? ⁴⁴ Неге болса да, сенинъ саламласув тавысынъ мага еткенде, меним карнындагы саъбийим куванышлы ойнаклады. ⁴⁵ Ынанганынъ ушин бактылысынъ, неге десе Раббийдинъ сага билдиргени толтырылаяк», — деди.

⁴⁶ Марьем: «Меним яным Раббийди оърметлейди. ⁴⁷⁻⁴⁸ Ол Оъз кулынынъ язык алын элегени ушин коънъилим Аллага, Куткарувшыма, куванады. Эндиден арбатын мени баъри тукумлар бактылыга санаяклар. ⁴⁹ Неге десе куъдиретли Алла мага уллы ислер этти. Онынъ аты кие! ⁵⁰ Онынъ рагимлиги несилден несилге Ога оърмет еткенлерге яйылаяк. ⁵¹ Оъз куватынынъ карувын коърсетти, юреклеринде оъктемли ойлары болганларды шашты. ⁵² Куъшлилерди тактан туъсирди, мазлумларды коътерди. ⁵³ Ашыкканларды оъз берекети мен тойдырды, ама байларды бир затсыз кайтарып йиберди. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ол

Оъзининъ кулы Исраилге ярдам этти эм, аталарымызга айтканындай, Ибрагимге, онынъ тувдыкларына оьмир оьмирге этеек рагимлигин эсинде тутты», – деди.

⁵⁶ Марьем Элисабет пен бир уьш ай кадер турганнан сонъ уьйине кайтты.

Яхъя пайхамбардынъ тувувы

⁵⁷ Бала туваяк вакыты еткенде, Элисабет ул тапты. ⁵⁸ Раббийдинъ ога уллы рагимлик коьрсеткенин эситип, онынъ кардашлары эм конъысылары оны ман бирге куванатаган эдилер. ⁵⁹⁻⁶⁰ Сегизинши куьнинде балады суьннетлеек аьдет пен йыйылдылар эм ога атасынынъ атын, Зекерьяды, атамага токтастылар, ама баладынъ анасы унамады эм оны Яхъя деп атаягын билдирди.

⁶¹ Ога: «Сенинъ тукумынъда ондай атлы бирев де йокты да», – дедилер.

⁶² Атасыннан, ымлап, онынъ кайтип атаяк болатаганын сорадылар. ⁶³ Зекерья такта тилеп алды да язды: «Онынъ аты – Яхъя». Баьриси де сейирсиндилер. ⁶⁴ Сол саьатлей Зекерьядынъ авызы да, тили де ашылды эм ол, Аллага шуькир айта берип, соьйлеп баслады. ⁶⁵ Олардынъ тоьгерегинде яшаганларды коркув бийледи. Сол болган затлардынъ хабары Юдеядынъ баьри тавлы кесегинде яйылды. ⁶⁶ Эситкенлердинъ баьриси де оны юреклерине салдылар: «Сосы аьвлет ким болаяк экен?» – деп, сейирсинип, сорастылар. Раббийдинъ куваты Яхъя ман бирге эди.

Зекерьядынъ пайхамбарлык соьзи

⁶⁷ Кие Рухка толган Зекерья пайхамбарлык соьзин айтып баслады: ⁶⁸ «Исраилдинъ Алласы Раббийге шуькир болсын! Оьз халкына ярдамга келди эм оны куткарды. ⁶⁹ Оьзининъ кулы Дауттынъ тукумыннан бизге куьшли Куткарувшыды шыгарды. ⁷⁰⁻⁷¹ Кие пайхамбарларынынъ авызы ман оьмирден бери билдиргениндей, бизди явларымыздан эм баьри коьрип болмайтаганлардынъ колыннан куткарды, ⁷² кие антласувын эскерди, аталарымызга рагимлик этти. ⁷³⁻⁷⁴ Ол атамыз Ибрагимге берген антынша, бизди душпанларымыздынъ колын-

нан куткарып, Ога коркувсыз кылынгандай этти; ⁷⁵ сойттип Онынъ алдында Ога оьмиримиздинъ бабри куьнлеринде сыйлылык эм тувралык пан яшамага болаламыз. ⁷⁶ Сен, аввлет, Алла-Тааладынъ пайхамбары деп аталайксынъ, неге десе Онынъ алдында барып, Ога йол аьзирлеексинъ. ⁷⁷⁻⁷⁸ Алламыздынъ халкына Онынъ рагимлиги мен олардынъ куьналары кеширилгеннен сонъ куткарылув болаягын анълатаяксынъ. ⁷⁹ Онынъ рагимлиги мен йогардан тувган Куьн* каранъда эм оьлим куьлеткисинде олтырганларды ярыкка шыгараяк, бизим аякларымызды татымлык йолына бураяк». ⁸⁰ Бала болса оьсе барды, коьнъили мен беркиди эм оьзининъ Исраил халкы алдына келеек куьнине дейим шоьлде яшады.

Иса Масихтинъ тувувы

2 Сол куьнлерде кесарь Августтынъ буьтин урым ерлериндеги аьдемлер санын язып алув буйырыгы шыкты. ² Сосы язылып алынув Кирийидинъ Сирияда тоьрелик суьруув кезуьвинде биринши эди. ³ Сонынъ уьшин баьриси де, аьр ким оьз тувган шахарына, язылмага барды.

⁴ Сондай болып Юсуп та, Даут уьйиннен эм тукымыннан болган себепли, Галилеядынъ Назарет шахарыннан, Юдеяга, Дауттынъ Бетлехем деп аталатаган шахарына атланды. ⁵ Онда оьзининъ соьз тавысып турган хатыны Марьем мен бирге язылмага керек эди. Марьем авыраяклы эди. ⁶ Олар онда барганда, Марьемге бала табув заманы етти. ⁷ Марьем оьзининъ Улын, тувнъышын, тапты, Оны боьледи эм отлыкка салды, неге десе коьнакбайдынъ боьлмесинде оларга орын табылмаган эди.

Койшылар ман маьлеклер

⁸ Сол элде далада койшылар оьзлерининъ суьруувлери мен куьзет шыгатаган эдилер. ⁹ Бирден олардынъ алдына Раббийдинъ бир маьлеги туьсти, Раббийдинъ нуры оларды ярыкландырды. Суьруувшилер бек корктылар. ¹⁰ Ама маьлек оларга: «Коркпанъыз, мен сизге де, баьри аьдемлерге де бек куванышлы ийги хабарды билдирмеге келгенмен. ¹¹ Буьгуьн

---

* 1:79 Йогардан тувган Куьн: *Иса Масих*.

сизге Даут шахарында Куткарувшы тувды: Ол Раббий Масих. ¹²Мине сизге онынъ нышаны: сиз боьленген эм отлыкта яткан балады табаяксыз», — деди.

¹³⁻¹⁴Сонъ анъламастан маьлекке аспаннынъ сансыз маьлеклер аскери келип косылдылар. Олар Аллага шуькир айтып: «Алла-Таалага данък, ер уьстинде Онынъ разы болган аьдемлерине тынышлык болсын!» — дедилер.

¹⁵Маьлеклер олардан коькке тайганда, койшылар бир бирлерине: «Бетлехемге бараяк, онда не зат болганын караяк, Раббий бизге не затты билдирди экен», — деп айттылар. ¹⁶Олар асыгыслы бардылар да Марьем мен Юсупты эм отлыкта яткан балады таптылар. ¹⁷Коьргенлеринде, сосы Аьвлет акында оларга не зат белгили болганын айттылар. ¹⁸Эситкенлердинъ баьриси де койшылардынъ айтатаган затларына сейирсине эдилер. ¹⁹Марьем, болса, сосы соьзлердинъ баьрисин де коьнъилине ювык алып, юрегине салды. ²⁰Сонъ койшылар эситкенлери, коьргенлери эм оларга калай билдирилгени болса, солай ок болганы уьшин Аллады данъклай эм Ога шуькир айта, артарына кайттылар.

Исады Алладынь уьйине аькелдилер

²¹Сегиз куьн озганнан сонъ, Саббийге суьннет аьдетин этпеге керек заманы еткенде, Ога карында болаяктан алдын маьлек пен билдирилген Иса атты бердилер.

²²Муса пайхамбарга буйырылган Тауратка коьре тазаланув куьнлери оьткенде, балады Ерусалимге, Раббийдинъ алдына салмага деп, аькелдилер. ²³Неге десе, Раббий берген Тауратта белгиленуьвге коьре, аьр бир тувнъыш эр саьбий Раббийге багысланмага керек. ²⁴Эм Раббий берген Таураттынъ билдируьвине коьре курманлыкка эки куьмири*, яде эки коьгершин балапанды аькелмеге тийисли эдилер.

²⁵Сол вакытта Ерусалимде Шимон атлы аьдем болган. Ол туврашыл, Аллады сыйлаган эм Израилге тынышлыкты уьмитлеген эр эди, эм Алладынь Кие Рухы онда эди. ²⁶Алладынь Рухы ман Ога, Масихти коьрмей, оьлмееги билдирилген

* 2:24 Куьмири: *ана коьгершин*.

эди. ²⁷ Сол куьн Шимон, Кие Рух пан коьнбилленип, Алла уьйининь каралдысына барган эди. Ата-анасы Иса Авьлети-не, Тауратта буйырылган аьдетти эттиреек болып, аькелген заманда, ²⁸ Шимон оны койнына алды, Аллага шуькир айтып: ²⁹ «Дуныядынъ Бийи, Сенинъ собзинъ толды; мен, Сенинъ кулынъ, энди тынышлык пан оьлермен. ³⁰⁻³² Неге десе энди Сенинъ буьтин халклар алдына аьзирлеген куткарувынъды, баска миллетлерге билим ярыгын ашаякты эм Оьз Исраил халкынънынъ данъкын шыгараякты коьзим мен коьрдим!» — деди.

³³ Исадынъ ата-анасы баласына айтылатаган соьзлерге се-йирсиндилер. ³⁴ Сонъ Шимон оларга ийгилик тиледи эм бала-дынъ анасы Марьемге: «Сосы Авьлет Исраилде коьплердинъ йогарга оьрленуьвине де, коьплердинъ тоьмен туьсуьвине де себеп болаяк. Ол шет кагылаяк нышан болаяк. ³⁵ Сенинъ оьзинънинъ янынънан да кылыш оьтеек. Соьйтип коьплер-динъ акылындагы ойлары ашыкланаяклар», — деди.

³⁶ Булайда тагы да Ашер ырувыннан Пануелдинъ кызы Хан-на пайхамбар да бар эди. Кызлай косылган эри мен тек ети йыл яшаган, а соьле кавдыраган картлыгында эди. ³⁷ Сексен доьрт ясындагы тул хатын оразасы, дуvasы ман кеше-куьндиз Аллага кылынып, Онынъ уьйининъ каралдысыннан таймай-таган эди. ³⁸ Сол вакытта ол да аьдемлерге ювыклап, Аллага шуькир айтып, Ерусалимнинъ куткарылувын саклайтаган-лардынъ баьрисине Саьбийдинъ акында хабарлайтаган эди.

Назаретке кайтув

³⁹ Юсуп пан Марьем Раббийдинъ буйырыгына коьре баь-ри затларын эттиргеннен сонъ, Галилеяга, тувган шахары Назаретке кайттылар. ⁴⁰ Авьлет оьсе барды, акылланды, яны беркиди; Алладынъ шапагаты Онда эди.

Яс Иса Алла уьйинде

⁴¹ Аьр йыл сайын Онынъ ата-анасы Ерусалимге пасха бай-рамына баратаган эдилер. ⁴² Ол он эки ясына еткенде, аьдетте-гинше, олар тагы да Ерусалимге байрамга келдилер. ⁴³ Байрам куьнлери кутылып, артларына кайтаятырганда яс Исадынъ Ерусалимде калганын Онынъ ата-анасы эскермей калдылар.

⁴⁴Ол баскалар ман бирге келеди деп, ояладылар; сойттип бир куьнлик йолды оьткеннен сонъ, Оны кардаш-ювыкларынынъ арасыннан излеп басладылар. ⁴⁵Сонъ, таппаганларында, Оны излей, Ерусалимге кайттылар. ⁴⁶Уьш куьннен сонъ Исады Алла уьйининъ каралдысында устазлар арасында олтырып, оларды тынълай эм оларга соров сала турганда, табадылар. ⁴⁷Оны тынълавшылардынъ баьриси де Онынъ акыллылыгына, берген явапларына сейирсинетаган эдилер. ⁴⁸Ата-анасы Оны коьргенде аьжейипсиндилер эм Ога анасы: «Балам! Сен бизге булай неге эттинъ? Мине Сенинъ атанъ ман мен Сени излестирип, кайгырып юримиз», – деди.

⁴⁹Иса: «Мени излемеге сизге неден керек эди? Яде сиз Меним Атамнынъ уьйинде болмага керегимди билмединъизбе?» – деп сорады. ⁵⁰Ама олар оьзлерине айтылган соьзлерди анъламадылар.

⁵¹Иса олар ман бирге Назаретке кайтып келди эм оларга бойсынуувлы болды. Онынъ анасы болган затлардынъ баьриси де юрегине салды. ⁵²Иса оьсти эм акыллана барды. Оны Алла да, аьдемлер де суьбетаган эдилер.

Яхъя пайхамбардынъ увазы

З Император Тиберийдинъ басшылык этуьвининъ он бесинши йылында, Юдеяда Понтий Пилат тоьрелик суьргенде, Ирод – Галилеяда, кардашы Пилип – Итурея ман Трахонит областинде, а Лисаний – Авилийн еринде тетрарх* болганларында, ²бас дин куллыкшылары Ханан ман Каяпадынъ заманларында, Алла шоьлге Зекерьядынъ улы Яхъяга соьзин туьсирди. ³Оннан сонъ Яхъя Йордан сувы тоьгерегиндеги баьри эллерди айланып, аьдемлерди куьналарынынъ кеширилуьви уьшин теьбеге туьспеге, сувда шомылдырылып тазаланмага** шақырып юрди. ⁴Ешая пайхамбардынъ китабында язылган соьзлерине коьре: «Шоьлде шақыратаганнынъ давысы: „Раб-

* 3:1 Тетрарх: бир кыралдынъ доьрт кесегининъ бирине басшылык суьрген патша.

** 3:3 Сувда шомылдырылуьв; Инжилде аьдемнинъ сувда шомылдырылганы янъгы яшавга киргенин билдиреди.

бийге йол аьзирленъиз, Онынъ алдына йолларды туъз эти-
нъиз! ⁵Аьр бир оьзен толтырылсын, аьр бир тав эм тоьбешик
тоьменленсин, кыйшыклык туьзелсин, кынъыр-шонъкыр
йоллар тегисленсин. ⁶Сонда аьр аьдем Алладынъ куткарувын
коьреек“, — дейди».

⁷Яхъя оьзине сувда шомылдырылып тазаланмага келген
халкка: «Йылан тувдыклары! Сизди келеек шамланувдан каш-
пага ким уйреткенди? ⁸Тевбеге туьскенинъиздинъ тийисли
ислерин коьрсетинъиз. Юрегинъизди: „Бизим атамыз Ибра-
гим“, — деп, юбантып олтырманъыз, неге десе Алла сосы тас-
лардан Ибрагимге балалар курастырмага болаяк. ⁹Энди балта
да тереклер туьбинде ятады: хайырлы емисти аькелмейтаган
тереклердинъ кайсысы да кесилип отка тасланаяк», — деди.

¹⁰Халк оннан: «Аьше, бизге не этпеге керек?» — деп сора-
тырды.

¹¹Ол оларга явапка деп хабарлады: «Кимде эки коьйлек
болса, сол онынъ бирин болмаганга берсин; кимде ырызкы
бар болса, солай ок этсин».

¹²Ясакшылар да сувда шомылдырылып тазаланмага келди-
лер эм оннан: «Устаз, бизге не этпеге керек?» — деп сорадылар.

¹³Оларга да: «Сизге буйырылганнан баска бир затты та ти-
леменъиз», — деп яваплады.

¹⁴Оннан аскершилер де: «А бизге не этпеге керек?» — деп
сорадылар.

«Биревди де ынжынтпанъыз, яладан яла якпанъыз эм оьз
кыйынагынъызга канагатланынъыз», — деди Яхъя.

¹⁵Халк уьмитленип саклайтаган эди. Баьрисин де: «Яхъя
Масих тувылма экен?» — деген ой кызыксындыратаган эди.

¹⁶Ога Яхъя баьрисине еткерип: «Мен сизди сувда шомыл-
дырып тазалайман, ама меннен куьшли Бирев келеятыр,
мен Онынъ шарыкларынынъ бавын шешпеге де тийисли ту-
вилман. Ол сизди Кие Рух пан эм от пан тазалаяк. ¹⁷Аслык
сувырувшы куьрегин колына алган: Оьз ындырын тазалап,
бийдайын амбарына йыяяк, а тобанын соьнмес отка таслап
куьйдиреек», — деди. ¹⁸Яхъя баска туьрли коьп насихатлар
берип, халкка Ийги Хабарды билдирди. ¹⁹⁻²⁰Тетрарх Иродты,
оьз кардашынынъ пишеси Иродиадага уьйленгени эм тагы да

баска этетаган яманлыклары ушин Яхъя бетлегенде, Ирод буетин яманлыкларынынъ уьстине тагы да бирин косты: ол Яхъяды тутнакка олтыртты.

Исадынъ сувга шомылдырылувы

²¹ Буетин халк сувга шомылдырылганнан сонъ, Иса да сувга шомылдырылды. Дува этеятырган вакытында, коьк как ярылып ашылды. ²² Кие Рух Ога коьгершин кебинде туьсти эм аспаннан: «Сен Меним суьйген Улымсынъ, Мен Сага разыман», — деген давыс эситилди.

Исадынъ асылы-тукымы

²³ Иса Оьз аьрекетин баслаганда, отыз ясларына келген эди. Аьдемлер ойлаганларындай, Ол Юсуптынъ улы эди. Юсуп болса Элийдинъ улы,

²⁴ Мататтынъ улы, Левийдинъ улы, Мелхийдинъ улы, Яннайдынъ улы, Юсуптынъ улы,

²⁵ Матитиядынъ улы, Амостынъ улы, Нахумнынъ улы, Эслийдинъ улы, Нагайдынъ улы,

²⁶ Махаттынъ улы, Матитиядынъ улы, Шимийдинъ улы, Юсуптынъ улы, Юададынъ улы,

²⁷ Йохананнынъ улы, Решадынъ улы, Зерубавелдинъ улы, Шалтиелдинъ улы, Нерийдинъ улы,

²⁸ Мелхийдинъ улы, Аддийдинъ улы, Косамнынъ улы, Элмадамнынъ улы, Эрдинъ улы,

²⁹ Ешудынъ улы, Элиезердинъ улы, Йоримнинъ улы, Мататтынъ улы, Левийдинъ улы,

³⁰ Шимоннынъ улы, Юададынъ улы, Юсуптынъ улы, Йонамнынъ улы, Элиякимнинъ улы,

³¹ Маладынъ улы, Меннадынъ улы, Мататадынъ улы, Натаннынъ улы, Дауттынъ улы,

³² Ишайдынъ улы, Оведтинъ улы, Боаздынъ улы, Салмоннынъ улы, Нахшоннынъ улы,

³³ Аминадавдынъ улы, Арамнынъ улы, Эсроннынъ улы, Перестинъ улы, Юададынъ улы,

³⁴ Якуптынъ улы, Исхактынъ улы, Ибрагимнинъ улы, Терахтынъ улы, Нахордынъ улы,

³⁵ Серуктынъ улы, Регудынъ улы, Пелектинъ улы, Эвердинъ улы, Шалахтынъ улы,

³⁶ Кенаннынъ улы, Арпакшадтынъ улы, Самнынъ улы, Нухтынъ улы, Ламехтинъ улы,

³⁷ Метушелахтынъ улы, Ханоктынъ улы, Яредтинъ улы, Махалалелдинъ улы, Кенаннынъ улы,

³⁸ Эноштынъ улы, Шеттинъ улы, Аьдемнинъ улы, а Аьдем болса Алладынъ улы эди.

Исадынъ сыналувы

4 Кие Рух пан савлай бийленген Иса, Йордан сувыннан кайтып келгеннен сонъ, Рухтынъ коьнъиллендируьви мен шоьлликке йиберилди. ² Ибилис шоьлде Оны кырк куьн сынады. Сол заманнынъ ишинде авызында бир зат та болмаган себепли, Иса ахырында ашыкты. ³ Сонда ибилис Ога: «Сен Алладынъ Улы болсанъ, сосы тасларга оьтпек болмага буйыр», — деди.

⁴ Иса ога: «„Аьдем тек бир оьтпек пен яшамаяк“*, — деп язылган», — деди.

⁵⁻⁶ Ибилис Оны бийик ерге шыгарды, коьз ашып юмганша, Ога дуньядынъ баьри эллерин коьрсетти эм: «Мен Сага солардынъ баьрисининъ уьстинде иеликти де, олардынъ данъкын да берейим, неге десе олар мага тапшырылган эм суьйгениме бермеге болаякпан. ⁷ Сога коьре, эгер Сен мага бас ийсенъ, баьриси де Сеники болар», — деди.

⁸ Сонда Иса ога: «„Раббий**»: Алланъа бас ий эм тек Ога кылын“, — деп язылган», — деп яваплады.

⁹ Оннан сонъ ибилис Оны Ерусалимге аькелди, Алла уьйининъ бийиклевине салды, Ога: «Сен Алладынъ Улы болсанъ, муннан туьбине атыл. ¹⁰ Аьше: „Алла Сени Оьз маьлеклерине аманат этер, Сени коршаласынлар деп“ ¹¹ эм „Олар, аягынъды таска тийгистпей, Сени колларында аькетеклер“, — деп язылганды да», — деди.

* 4:4 „Аьдем... яшамаяк“: бир кесек текстлерде «Аьдем тек бир оьтпек пен тувыл, ама Алладынъ баьри соьзлери мен яшаяк».

** 4:8 Раббий: бир кесек текстлерде «Меннен тай, ибилис! Раббий».

¹² Ога Иса явапка: «„Раббий Алланъды сынама“, — деп те язылган», — деди.

¹³ Оннан сонъ ибилис Исады сынаганын койды, кезуви келгенге дейим Онынъ касыннан тайды.

Назарет шахардагы синагогта

¹⁴ Кие Рухтынъ куышин алган Иса Галилеяга кайтты. Онынъ акындагы соьзлер буьтин тоьгерегиндеги ерлерге яйылдылар.

¹⁵ Ол аьдемлерди синагогларда уйретти эм баьриси де Оны данъклайтаган эдилер.

¹⁶ Иса Назаретке, оьзи оьскен-тербияланган ерине барды. Онда Оьзи, аьдетинше этетаганындай, шабат куьн синагогка келди. Синагогта Иса окумага турды. ¹⁷ Ога Ешяя пайхамбардынъ китабын бердилер эм Ол, оны алып ашып, булай язылган ерин табып: ¹⁸⁻¹⁹ «Раббийдинъ Рухы Менде. Ол, Мага май ягып, Мени [юреклери сынганларды сав этпеге] ярлыларга ийги хабар айтпага, есирдегилерге куткарылаякларын, сокырларга коьзлерининъ ашылаякларын анълатпага, эзиетленгенлерди эркинликке шыгармага, Раббийдинъ аьдемлерге разылыгын берек заманын билдирмеге йиберген», — деп окыды.

²⁰ Иса китапты япты да оны синагогтынъ куллыкшысына кайтарды. Синагогтагылардынъ коьзлери Исага тигилген эдилер. ²¹ Сонда Ол тыньлавшыларына айтып баслады: «Буьгуьн сизинъ эситкенинъиз бен бу язув толтырылды».

²² Баьриси де Ога разы болдылар. Онынъ авызыннан шыгатаган хайырлы соьзлерине аьжейипсиндилер эм: «Сосы Юсуптынъ улы тувыл ма экен?» — деп соьйлестилер.

²³ Иса оларга: «Элбетте, сиз Мага такпактынъ соьзлери мен айтпага болаяксыз: „Эмлевши, оьзинъди оьзинъ сав эт! Булайда, ата юртынъда, сол биз эситкен Капарнаумда эткен затларыньды кайтарып эт“, — дегенди айтпага болаяксыз.

²⁴ Сизге дурысын айтаман: эш бир пайхамбарды да оьз ата юртында хош коьрип йолыкпайдылар. ²⁵ Туьзин айтаман сизге: Израилде Ильяс пайхамбардынъ заманларында уьш йыл алты айга дейим коьк ябылып, буьтин ерде авыр ашлык болганда, онда тул хатынлар коьп болдылар. ²⁶ Кенем де, Ильяс тек Сидон ериндеги Сарапат шахарында бир тул хатынга болмаса,

олардынъ баска биревлерине де йиберилмеген эди. ²⁷ Исраилде Элиша пайхамбардынъ заманында авыр тери маразы болганлар коьп эдилер, аман да олардынъ ишиннен тек бир сирияшы Наман болмаса, эш бирев де сав болмаган», — деди.

²⁸⁻²⁹ Оны эситкенде, синагогтагылардынъ баьриси де ашувга толдылар. Турып, Исады шахардан кувьп шыгардылар да шахар орынласкан тавдынъ басындагы ярдан атаяк болдылар.

³⁰ Ама Иса олардынъ ортасыннан оьтти, Оьз йолы ман кетти.

Капарнаум шахарында синагогта

³¹ Иса Галилеядынъ Капарнаум шахарына барды эм шабат куьн халкты уьйретьувин баслады. ³² Олар Онынъ окувына аьжейипсинетаган эдилер, неге десе Онынъ соьзинде бир куват бар эди.

³³ Синагогта кара куьш бийлеген йинли киси бар эди. Ол бирден давысын коьтерип кышкырды: ³⁴ «Назаретши Иса, калдыр бизди! Сенинъ бизде не ишинъ барды? Бизди аьлек этпегеме келгенсинъ? Сенинъ ким экенинъди билемен. Сен Аллага багысланган Аьдемсинъ!»

³⁵ «Тын!» — деп каты буйырды Иса, — «Шык оннан!» Эм йин кисиди баьрисининъ алдында ерге йыкты, эш бир хаьте де этпей, оннан шыкты.

³⁶ Баьриси сейирсинетаган эдилер эм олар оьз ара бир бирлерине: «Бу не зат окуп экен? Ол кара йинлерге иелик пен, куьш пен буйырады эм олар кашып кетедилер!» — деп айта эдилер. ³⁷ Исадынъ хабары тоьгерегиндеги баьри якларга яйылатаган эди.

Иса коьп аьдемлерди сав этеди

³⁸ Иса, синагогтан шыкканнан сонъ, Шимоннынъ уьйине барды. Шимоннынъ кайнанысы сол вакытта безгек пен янып-куьйип авырыйтаган эди. Исадан ога ярдам этпеге тиледилер. ³⁹ Иса авырганнынъ уьстине ийилди де безгегин тыйдырды. Безгектен кутылган хатын, сол саьатлей турды, оларды ас пан сыйлады.

⁴⁰ Куьн кавысып бараятырган вакытта, аьдемлер, кимнинъ кайдай туьрли маразлысы бар болса, соны Исага аькелип

басладылар. Ол олардынъ аър кайсысына да колын тийдирди, бабрин де сав этетаган эди. ⁴¹ Сондайлардынъ коьплериннен, кышкырыклап: «Сен – Алладынъ Улысынъ!» – деп, йинлер де шыгатаган эдилер. Ама Иса оларга айтпага ызын бермеди, неге десе олар Онынъ Масих экенин биле эдилер.

⁴² Куьн тувганда, Иса шыкты да авлак ерге барды. Аьдемлер Оны излестирдилер. Тапканда, Оны оьзлериннен йибермеек болдылар. ⁴³ Ама Ол халкка: «Мен баска шахарларда да Алла Патшалыгынынъ акында Ййги Хабарды яйып юрмеге тийислимен, неге десе Мен сонынъ уьшин йиберилгенмен», – деди. ⁴⁴ Эм Юдеядынъ* синагогларында уваз айтып юретаган болды.

Иса биринши сокталарын сайлап алады

5 Куьнлердинъ биринде халк Исады курсап алып, Алладынъ соьзин тынъламага ййылган заманда, Ол Гиннесар коьлдинъ касында тура эди. ² Ол коьл шетинде турган эки кайыкты коьрди. Балыкшылар кайыклардан туьсип, йылымларын юьып туры эдилер. ³ Сол кайыклардынъ бирисине, Шимондыкына, кирди, Шимонга ягадан бираз таймага тиледи; сонъ олтырып, халкты уйретип баслады. ⁴ Айтып кутылганнан сонъ, Иса Шимонга: «Терен ерине юзип бар да балык ысламага йылымларды тасла», – деп тиледи.

⁵ Шимон Ога: «Устаз! Биз туьн бойы ислеп шыктык, тек бир зат та ыслаялмадык, кенем де, Сенинъ соьзинъди этип, йылымларды таслайым», – деди.

⁶ Соьйтип эткеннен сонъ, олар сансыз балык ысладылар, аьле йылымлары да йыртылып басладылар. ⁷ Баска кайыктагы йолдасларына, келип ярдам этсинлер деп, ымладылар. Олар да келип, кайыкты балыкка толтырдылар. Сонъ олар авырлыктан батып та басладылар.

⁸ Оны коьргенде Шимон Петер, Исадынъ аягына йыгылып: «Раббий, меннен кет, неге десе мен куьналы кисимен», – деди. ⁹ Ол эм онынъ янында болганлардынъ баьриси сол шаклы балык туьскенине сейирсиндилер. ¹⁰ Шимоннынъ йолдасларын, Зебедей улларын Якуп пан Яхьяды да солай ок сейирсинуьв бийледи.

---

* 4:44 Юдеядынъ: бир кесек текстлерде «Галилеядынъ».

Сонда Иса Шимонга: «Коркпа, буьгуьннен алып сен (балык ыслагандай) аьдемлердинъ коьньилин авляяксынъ», — деди.

¹¹ Балыкшылар эки кайыкты ягага тартып шыгардылар, баьри затларын калдырдылар да Исадынъ артыннан иердилер.

Иса авыр тери маразлыды сав этеди

¹² Иса шахарлардынъ биринде болганда, авыр тери маразы болган аьдем келди де Онынъ аягына йыгылды эм ялбарып тиледи: «Бийим, эгер суйьсенъ, мени тазаламага боларсынъ».

¹³ Иса колын созды, ога тийгистти де айтты: «Суйьмен, тазалан». Сол сабатлей оннан маразы тайды.

¹⁴ Иса ога: «Мунынъ акында биревге де айтпа, тек барып, дин куллыкшысына коьрин, тазаланганынъ уьшин, Муса пайхамбар буйыргандай, курманлык шал. Соны ман аьдемлер алдында сав болганынъды шаатларсынъ», — деп буйырды.

¹⁵ Кенем де Онынъ хабары коьптен коьп халк арада яйылатаган эди. Аьдемлер куйылып, Оны тынълар эм озь маразларыннан эмленер уьшин келетаган болдылар. ¹⁶ Иса болса, авлак ерлерге кетип, Аллага дува этетаган эди.

*Иса Капарнаумда
паралич сокканды савартады*

¹⁷ Бир куьн Иса уйьрететаган вакытында, Галилея ман Юдеядынъ эм Ерусалимнинъ аьр ерлериннен келген парисейлер мен Таурат устазлары да олтырып турганлай, авырганларды Раббийдинъ Ога берген куьши мен сав этетаган эди. ¹⁸ Мине сонда ким эсе де биревлер паралич соккан маразлыды тоьсеги мен коьтерип келип, уйьге киргистпеге, Исадынъ алдына салмага шалыстылар. ¹⁹ Ама аьдемнинъ коьплигиннен кирмеге йол таппай, уйьдинъ тоьбесине минип, оны аштылар, оннан авырганды тоьсеги мен ортага, Исадынъ алдына туьсирдилер. ²⁰ Иса олардынъ Ога ынанууларын коьрип, сол аьдемге: «Куьналарынъ кеширилген!» — деди.

²¹ Дин аьлимлери мен парисейлер: «Ассылык эткен бу ким экен? Бир Алладан баска куьналарды ким кеширмеге болады?» — деп, озь ара ойластылар.

²² Иса, олардынъ ойлаганларын анълап, оларга явапка айтты: «Акылынъыздан сондай ойларды неге оьткересиз?»

²³ Не зат енъил айтпага: „ Куьналарынъ кеширилген“, яде „Тур да юр“? ²⁴ Мине солай, сиз билмеге керексиз: Аьдем Улынынъ* ер юзинде куьналарды кеширмеге де куваты бар». Сонъ Ол авырган кисиге: «Сага айтаман, тур, орнынъды алып, уьйинъе кайт», — деди.

²⁵ Эм ол сол сабатлей турды, олардынъ алдында яткан орнын алды, Аллады данъклап, уьйине кайтып кетти. ²⁶ Бабрисиде сейирсиндилер, Аллады данъкладылар эм коркувга туьсип: «Биз буьгуьн кайдай кужырлы ислерди коьрдик!» — деп айттылар.

Левий (Матай)

Исадынъ сокталарына косылады

²⁷ Оннан сонъ Иса тыска шыкты эм ясак йыйылатаган ерде олтырган Левий атлы ясакшыды коьрди, ога: «Меним ызыннан кел», — деди. ²⁸ Эм Левий, болганын калдырып, турды да Онынъ ызыннан барды.

²⁹ Левий оьзининъ уьйинде Исага сыйлав зияпет этти, зияпетке коьп ясакшылар да, баскалар да бирге йыйылдылар, ас-сув ишип олтырдылар. ³⁰ Парисейлер мен дин аьлимлери соьйлесип, Исадынъ сокталарына: «Сиз не уьшин ясакшылар эм куьналылар ман бирге еп-ишип олтырасыз?» — дедилер.

³¹ Иса оларга явапка: «Савлыгы болганларга тувыл, а маразлыларга эмлевши керек болады. ³² Мен туврашыл деп саналганларды тувыл, а куьналыларды тевбеге шақырмага келгенмен», — деди.

Ораза акында соров

³³ Олар Исага: «Яхъядынъ сокталары да, парисейлердики де, тез-тез ораза тутып, дува этедилер, а Сеникилер неге еп-ишип турадылар?» — дедилер. ³⁴ Оларга Иса: «Киев теньлерининъ касында турганда, онынъ тойында оларга, ораза тутынъыз деп, буйырмага боларсызба? ³⁵ Ама киевди олар-

---

* 5:24 Аьдем Улы: *Иса Масих*.

дынъ арасыннан айыраяк куьн де келеек, сонда, сол куьн-лерде олар ораза тутарлар», — деп яваплады. ³⁶ Оны ман бирге Иса оларга таварых айтты. «Эш бирев де яньы кийиминнен ямавлык йыртып алып эски кийимине ямамайды. Ямаса, ол яньы кийимин де йыртар, эски кийимине де ямавга ярамас. ³⁷ Бирев де яс шагырды эски тулыкларга куймайды. Куйса, яс шагыр тулыкларды тесер, озби де агып тоьгилер, тулыклар да аьлек болар. ³⁸ Йок, яс шагыр яньы тулыкка куйылмага тийисли болады*. ³⁹ Эш бирев де эски шагырды ишкенде, яньы шагыр тилемес, неге десе: „Эски шагыр — ийги“, — деп айтар», — деди.

Шабат куьн акында сорав

6 Бир шабат куьн Иса эгин эгилген ызанлар ман оьтип бара эди. Онынъ сокталары бийдай масакларын юлкып, аяларында уйкалап, асын ашап бара эдилер. ² Парисейлердинъ бир кесеклери: «Сиз шабат куьнинде этилмеге тийисли болмаганды неге этесиз?» — дедилер.

³ Иса оларга явапка: «Дауттынъ озби эм онынъ йолдаслары ашыкканда не эткенин окуымагансызба? ⁴ Ол Алла уыйине кирип, онда салынган оьтпеклерди алып ашады эм озби йолдасларына да берди. А сол оьтпеклерди ашамага тек дин кулыкшыларына тийисли», — деди. ⁵ Сонъ: «Аьдем Улы — шабат куьннинъ де Иеси», — деп косты.

Иса колы курыганды сав этеди

⁶ Баска бир шабат куьнинде Иса синагогга, халкты окытайым деп, барды. Сонда онъ колы курыган бир аьдем бар эди. ⁷ Дин аьлимлери мен парисейлер Исады шуышлемеге сылтав излейтаган эдилер, сонынъ уьшин шабат куьн эьлмерме экен деп, сынап, аньылып турдылар. ⁸ Иса, олардынъ ниетлерин биле турганлай, колы курыган аьдемге: «Тур да ортага шык», — деди. Ол, турып, алдыга шыкты.

⁹ Сонда Иса оларга айтады: «Мен сизден бир затты сорайым: Не этпеге керек шабат куьн? Яманлык па, яде яхшылык па?

* 5:38 Бир кесек текстлерде: «...болады. Сонда олар экеви де сакланар».

Янды куткарув ма, яде оны йойтув ма?*

¹⁰ Олардынъ баърисине карап алды да колы курыган кисиге: «Колынъды соз!» – деди. Аьдем айтканындай этти: онынъ колы сав болды. ¹¹ Олар, акылсыздай, ашувландылар эм оьз ара, Иса ман не зат этеек экен деп, соьйлестилер.

Исадынъ он эки элшиси

¹² Сол куьнлерде Иса тавга, дува этер уьшин, коьтерилди де туьн бойы Аллага дува эте турды. ¹³ Эртеси куьн, Оьзининъ сокталарын шакырып, олардынъ арасыннан он экисин сайлап алды да оларга элши деген атты берди. ¹⁴ Иса Оьзи Петер деп атайтаган Шимонды эм онынъ тувган кардашы Эндрейди, Якупты эм Яхъяды, Пилипти эм Барталмайды, ¹⁵ Матайды эм Томады, Алпай улы Якупты эм Зилот атлы Шимонды, ¹⁶ Якуп улы Юдады эм сонъында кыянатшы болган Юда Искариотты айырды.

¹⁷ Иса олар ман бирге тавдан туьсти, бир тегис ерде токталды. Онда Онынъ коьплеген сокталары, Юдеядан, Ерусалимнен, денъиз ягадагы Тир мен Сидон ерлериннен келген коьп халк туры эдилер. ¹⁸ Олар Оны тынъламага эм оьзлерининъ маразларыннан айырылмага келгенлер. Солай ок кара йинлердинъ азабын шегетаганлар да савартылдылар. ¹⁹ Исадан шыгатаган куьш баърисин де савартатаган себепли, буьтин халк Ога коллары ман тиймеге амал излейтаган эди.

Ййги тилеклер эм каргыслар

²⁰ Иса сокталарына коьз атып: «Пакырлар бактылы, неге десе Алла Патшалыгы сизики.

²¹ Энди ашыкканлар бактылы, неге десе сиз тойдырылажаксыз. Соьле йылайтаганлар бактылы, неге десе куьлеексыз.

²² Аьдем Улы уьшин сизди коьрип болмасалар, сизди ямагатынъыздан айырып тасласалар, азарлап, сизинъ атынъызды наьлетлеселер де, сиз бактылысыз.

²³ Солай болган куьн куванынъыз эм шатланынъыз, неге десе коькте сизинъ савганъыз уьйкен! Сизди коьрип болмаганлардынъ аталары да пайхамбарлар ман тап солай этетаган эдилер.

---

* 6:9 Бир кесек текстлерде: «...йойтув ма?» Олар уьндемей эдилер».

²⁴ Керисинше, байлар, сизге — кайгы, неге десенъиз сиз энди оъз юбанышынъызды алгансыз.

²⁵ Кайгы — сизге, энди тойганларга, неге десе ашлыкта калаяксыз. Кайгы — сизге, энди куылгенлерге, неге десе, йылап, сонъ сыйыт этеексиз.

²⁶ Кайгы — сизге, эгер баъри халк сизге аруув айтса, тап солай аталары да ялган пайхамбарлар акында айтатаган эдилер.

Душпанларынъызды суьйинъиз

²⁷ Тек сизге, Мага тынълаганларга, айтаман: душпанларынъызды суьйинъиз, сизди коьрип болмаганларга ийгилик этинъиз. ²⁸ Сизди каргайтаганларга ийгилик тиленъиз, сизди корлайтаганлар уьшин дува этинъиз. ²⁹ Сизинъ бир ягынъызга сокканга экиншисин де тутынъыз; абанъызды алаятырганга койлегинъызди де алмага тыювлык этпенъиз. ³⁰ Сизден тилейтаганнынъ кайсысына да беринъиз эм сизикин алганнан артына кайтарувды излеменъиз. ³¹ Аьдемлер сизге калай этпеге керегин суьетаган болсанъыз, сиз де оларга солай ок этинъиз.

³² Эгер сизди суьйгенлерди суьетаган болсанъыз, ога не муьсирев бар? Неге десе куьналылар де оьзлерин суьетаганларды суьедилер. ³³ Эгер сизге ийгилик эткенлерге, сиз де яхшылык этсенъиз, ога не муьсирев бар? Неге десе куьналылар да солай ок этедилер. ³⁴ Эгер бергенлеринънен кайтармага уьмитленип борышкага беретан болсанъыз, сонынъ уьшин не муьсирев? Неге десе куьналылар де оьзлериндейлерге борышкага, сол кадер ок алар уьшин бередилер. ³⁵ Сиз душпанларынъызды суьйинъиз эм ийгилик этинъиз, борышкага да, артына бир затты та сакламай, беринъиз; сонда сизинъ савганъыз уьйкен, сиз Алла-Тааладынъ уллары боларсыз, неге десе Ол икрамсызларга да, огырсызларга да солай ок рагимли. ³⁶ Атанъыз рагимли болгандай, сиз де рагимли болынъыз.

Баскаларды терислеменъиз

³⁷ Терислеменъиз, сиз де терисленмессиз, айыпланманъыз эм айыпланмассыз; кеширинъиз эм кешируевли боларсыз. ³⁸ Беринъиз, сизге де берилер: берекетли, мол оьлшем мен уьйилип,

сыпланып, сизинъ кушагынъызга куйылар, неге десе кайдай оьлшем мен оьлшесенъыз, солай ок сизге де оьлшенер», — деди.

³⁹ Иса оларга тагы да бир таварыхты айтты: «Соқыр соқырды етип юрерме экен? Экеви де шонъкырга атылмасларма? ⁴⁰ Соктасы оьзининъ устазыннан йогары тувыл, а толы окувлы болганнан сонъ, кайсысы да устазындай болаяк.

⁴¹ Оьзинънинъ коьзинъдеги баганады сезбей, (иман) кардашыньнынъ коьзиндеги шоьпке неге карайсынъ? ⁴² Не де сен оьз коьзинъдеги баганады коьрмей кардашыньа: „Кардашым, бер, мен коьзинъдеги шоьпти шыгарайым“, — деп, кайтип айтарсынъ? Эй, экиюзли! Энъ алды ман коьзинъдеги баганады шыгар, сонъ кардаштынъ коьзиндеги шоьпти калай шыгармага болаягын коьрерсинъ.

Терек эм емислер

⁴³ Яман емис беретанган яхшы терек болмайды эм де ийги емис аькелетаган яман терек йок. ⁴⁴ Кайдай терек те емисиннен танылады, неге десе коьгем теректен ынжыр йыйылмас эм ийтбурыннан юзим алынмас. ⁴⁵ Огырлы аьдем юрегинде йыйылган яхшылыктан яхшылык шыгарады; ама огырсыз аьдем юрегинде йыйылган яманлыктан яманлык тувдырады, неге десе онынъ авызы юрегиндегин айтады.

Эки негиз

⁴⁶ Сиз неге Мени, „Раббий, Раббий“ деп, атайсыз, ама Меним айтканларымды этпейсиз? ⁴⁷ Мага келип, Меним созлеримди тынълаган эм оларды толтырган аьр аьдем кимге усаганын айтайым: ⁴⁸ Ол терен казганнан сонъ, негизин тас уьстине калап, уй салган курувшыга усайды: сонынъ ушин, сув тасыганда уйге келип согылса да уйди коьзгалталмайды, неге десе ол яхшы каланган*. ⁴⁹ Тынълап, ама айтылганды этпеген аьдем болса уйин туьпсиз ер уьстине калаган аьдемге усайды: негизсиз уй, сув келип сокканлай, опырап кетеди. Ондай уйдинъ опыравы уллы болады».

---

* 6:48 Ол яхшы каланган: бир кесек текстлерде «онынь негизи тас уьстине каланган».

Урым юзбасшысынынъ ыргаты сав болады

7 Иса Оьзин тынълайтаган халкка соьзлерин айтып кутылганнан сонъ Капарнаумга барды. ²Онда бир урым юзбасшысынынъ баалаткан ыргаты оьлим аьлге етип авырыйтаган эди. ³Исадынъ акында эситкенлей, Ол ювыт аксакалларын, ыргатын сав этпеге келерме экен деп, тилетип ййберди. ⁴Аксакаллар Исага келип: «Бу аьдем ярдам этуьвинъе тийисли. ⁵Ол халкымызды суьеди, биз уьшин синагог та салдырган», — деп, ялбарып тиледилер.

⁶Иса олар ман барды. Уйге етпеге бираз калганда, алдыларына юзбасшы досларын ййберип, Ога: «Кыйналма, Бийим, Сен меним уйиме кирмеге мен тийисли тувылман. ⁷Сонынъ уьшин мен Сага баралмаганым да, неге десе оьзимди ога тийисли тувылдай коьрдим. Тек бир соьз айтсанъ, ыргатым сав болар. ⁸Мен оьзим де баскаларга бойсынган аьдеммен, меним колымда да аскершилер бар. Олардынъ бирисине: „Кет“, — десем, кетеди; баскасына: „Кел“, — десем, келеди; ыргатыма: „Муны эт“, — десем, ислейди», — деп айттырды.

⁹Иса, оны эситкенде, сейирсинди эм Оьзининъ артыннан келетаган халкка бурылып: «Сизге айтаман, сосындай иманды Мен Израилде де таппаганман», — деди. ¹⁰Ййберилгенлер, кери уйге кайтканда, ыргатты сав-эсен таптылар.

Тул хатыннынъ улынынъ тирилуьви

¹¹Оннан сонъ тез арадан Иса Наин деп аталган шахарга кетти эм Оны ман сокталары да, коьп халк та биргесине бардылар. ¹²Ол шахар капысына янасып келген вакытта, булайда оьликти шыгараятыр эдилер. Ол анасынынъ ялгыз улы эди, ана оьзи де тул хатын эди. Шахардан шыгатаган коьп халк та сол хатын ман бирге бара эди. ¹³Раббий хатынды коьргенде языксынды эм ога: «Йылама!» — деди.

¹⁴Ювыклай берип, шапырашка колын тийгистти; оны коьтерген аьдемлер токталдылар эм Иса: «Йигит, сага айтаман, тур!» — деп буйырды. ¹⁵Оьлик коьтерилди, олтырды эм соьйлеп баслады. Иса оны анасына кайтарды.

¹⁶ Сонда баърисин де коркув бийледи. Олар Аллады данъклап: «Бизим арамыздан уллы пайхамбар шыкты!» эм «Алла Оъз халкына ярдам этпеге келди!» – дедилер. ¹⁷ Исадынъ хабарлары буьтин Юдеяга эм онынъ тоьгерегиндеги ерлерге яйылдылар.

Исадынъ Яхъя пайхамбарга явабы

¹⁸ Яхъядынъ сокталары ога сол затлардынъ баърисин билдирдилер. ¹⁹ Сонда Яхъя сокталарынынъ экевин шақырып: «Сол келмеге тийисли Сенсинъ ме, яде баскады сакламага керекпе?» – деп, соратып, Исага йиберди.

²⁰ Олар Исага келип: «Шомылдырувшы Яхъя бизди Сага, сол келмеге тийисли Сенсинъ ме, яде бизге баскады сакламага керекпе деп, соратып йиберген», – дедилер.

²¹ А сол вакыт Иса коьплерди маразларыннан, сыркавларыннан эм кара йинлерден сав этетаган эди, коьплеген сокырлардынъ да коьруввин кайтаратаган эди. ²² Яхъядынъ сокталарына явапка: «Барынъыз, коьргенлеринъизди эм эситкенлеринъизди Яхъяга айтынъыз: сокырлар коьз ашадылар, аксаklar юредилер, авыр тери маразлылар авырувларыннан тазаланадылар, санъыравлар эситедилер, оьлгенлер тириледилер эм пақырларга ийги хабар билдириледи. ²³ Ким Мага шекленмейди, сол – бактылы», – деди.

²⁴ Иса, Яхъядынъ эшлилери кеткеннен сонъ, халкка Яхъя акында айтып баслады: «Сиз шоьлге не зат коьрмеге баргансыз? Ел мен шайкала турган камысты ма? ²⁵ Йок! Сиз неди коьрмеге баргансыз? Юмсаk кийимди кийген аьдемди ме? Тек ярасык кийинетаганлар эм мол яшайтаганлар патша сарайларында боладылар. ²⁶ Сиз сонда неди коьрмеге баргансыз? Пайхамбарды ма? Аьше, сизге айтаман, пайхамбардан да уллыды. ²⁷ Онынъ акында булай язылган: „Мине Мен хабаршымды Сенинъ алдынъа йибереятурман, ол Сага йол аьзирлеек“. ²⁸ Сизге айтаман, хатынлардан тувганлар арасында Яхъядан уллырак йок. Ама Алладынъ Патшалыгында энъ кишкейи оннан уйкен».

²⁹ Яхъядынъ колы ман сувга шомылдырылып тазаланган баъри халк, ясакшылар да ишинде болып, Исадынъ соьзлерин эситип, Алладынъ аьдиллигин данъкладылар. ³⁰ Парисей-

лер мен Таурат алимлери болса Яхъядынъ колы ман сувга шомылдырылып тазаланмага унамаган, Алладынъ оларга буйырганын кери каккан эдилер.

³¹ Сонда Иса: «Сосы несил адемлерди ким мен тенълестирейим? Олар кимге усайдылар?» — деди. ³² «Олар базар майданында олтырып, бири бирине: „Биз сизге сыбызгы тарттык, а сиз бийимединъиз; кайгылы йырлар йырладык, а сиз йыламадынъыз“, — деп кышкыратаган балалардай. ³³ Шомылдырувшы Яхъя келди, не оьтпек емейди, не шагыр ишпейди, а сиз: „Ол йинли“, — дейсинъиз. ³⁴ Аьдем Улы келди, ашайды эм ишеди, а сиз: „Мине ас ашамага, шагыр ишпеге суьювши, ясакшылардынъ эм куьналылардынъ досы!“ — дейсинъиз. ³⁵ Ама акыллылыктынъ тувралыгы буьтин авьлетлеринде коьринеди».

Исадынъ аягына май яккан хатын

³⁶ Парисейлердинъ биреви Исады аска шакырды. Иса онынъ уьйине барды, сыпыра янында оьз орынын алды. ³⁷ Сол вакыт ол шахардынъ бир куьналы хатыны, парисей уьйинде Исадынъ олтырганын билгенде, ак мермер савыт пан аруьв ийисли май алып келди. ³⁸ Ол Исадынъ аягынынъ касына ювыклап турды эм, йылап, коьзяслары ман Онынъ аякларын ювды, сонъ оьз шашы ман суьртти, оларды оьпти, ийисли-коькыслы майды ягып баслады. ³⁹ Исады шакырган парисей оны коьргенде, оьзи оьзине: «Эгер бу Аьдем уьшини мен де пайхамбар болса, Ол Оьзине ким эм кайдай кыскааяклы ябысатаганын билер эди: хатын — куьналы ды», — деди.

⁴⁰ Сонда ога карап, Иса: «Шимон, Мен сага айтаягым бар», — деди.

«Айт, Устаз», — деди Шимон.

⁴¹ «Эки аьдем бир ок иесине борышлы болганлар, — деп баслады Иса соьзин. — Бири бес юз динар тийисли, а экиншиси — элли. ⁴² Тек, олардынъ тоьлемеге бир затлары да болмаган себепли, экевине де борышларын кеширеди. Айтшы, экевининъ кайсысы оны бек суьер экен?»

⁴³ Шимон: «Меним ойыма коьре, кимге коьбирек борышы кеширилген — сол», — деп яваплады.

«Сен дурыс ойлайсынъ», — деди Иса. ⁴⁴ Сонъ Иса хатынга карады да Шимонга айтты: «Кобресинъме сен бу хатынды? Мен сенинъ уйинъе келдим, сен Меним аягыма сувды да бермединъ. Бу хатын болса кобзяслары ман Меним аягымды ювды эм шашлары ман суьрти. ⁴⁵ Сен саламласканда Мени оьппединъ, а ол, Мен бу ерге келгенли, аягымды оьпкенин токтатпайды. ⁴⁶ Сен Меним басыма зейтун майын да якпадынъ, а ол аягыма да ийисли-кобыслы майды ягады. ⁴⁷ Сол себептен сага айтаман: онынъ коьп куьналары кеширилгени уьшин ол соьйтип суьймин коьрсетеди. А кимге аз кеширилетан болса, сол аз суьеди».

⁴⁸ Хатынга да: «Сенинъ куьналарынъ кешириледилер», — деди.

⁴⁹ Иса ман олтырган аьдемлер ишлериннен: «Куьналарды да кеширетаган Бу ким болды?» — дейтаган эдилер.

⁵⁰ Иса болса хатынга: «Сенинъ ынанувынъ сени куткарды тынышлык пан бар», — деди.

Исага иерген хатынлар

8 Оннан сонъ Иса, уваз айтып, Алла Патшалыгынынъ акында Ийги Хабарды билдирип, шахарлар ман элдерде айланды. Он эки элшиси де Оны ман бирге эди. ² Солай ок кара йинлерден куткарылган эм авырувларыннан савартылган кайбир хатынлар да Иса ман бирге бара эдилер: ишиннен ети йин шыккан магдалашы Марьем, ³ Иродтынъ уйин юргистетаган Хузадынъ пишеси Йоханна ман Сусанна эм коьплеген баска туьрли хатынлар. Олар Иса ман элшилерининъ исине оьзлерининъ мал-муьлкleri мен ярдамласатаган эдилер.

Эгинши акында таварых

⁴ Баьри шахарлардынъ яшавшыларыннан келип, Онынъ касына коьп халк йыйылган заманда, Иса таварых айтып баслады: ⁵ «Эгинши урлыгын шашпага шыгады. Ол шашатан вакытта, урлыклардынъ бир кесеги, йол бойына туьсип, тапталады. Кобктинъ куслары оларды шоьплейдилер. ⁶ Баска урлыклар таслыкка туьседилер. Олар шыксалар да сувсыз болган себепли курыйдылар. ⁷ Оьзге урлыклар шоькирли коьгемлик арасына туьседилер, тек коьгемлик оьсип, туьртип

шыккан օсымликлерди басып кояды. ⁸Баска урлыклар ийги топыракка туьседилер де тизилип тувадылар эм шашылганыннан юз кайта коьп оньыс бередилер». Муны айтканнан сонъ: «Тынълаяк болган тынъласын!» — деди.

Таварыхтынъ маьнеси

⁹Исадынъ сокталары Оннан: «Бу таварых неди билдиреди?» — деп сорадылар.

¹⁰Иса: «Сизге Алла Патшалыгынынъ сырлары ашылган. А баскаларга таварыхлар ман айтаман, неге десе олар карасалар да коьрмейдилер, тынъласалар да анъламайдылар», — деп яваплады. ¹¹«Мине таварыхтынъ маьнеси: урлык — ол Алла Собзи. ¹²А йол шетине туьскен урлыклар — олар созди эситуьвшилер, ама сонъыннан ибилис келеди, олар ынанып куткарылмасын деп, юреклериннен созди алып кетеди. ¹³А таска туьскенлери — олар созди эситип, куванып кабыл этуьвшилер, ама куьшли тамырсыз болганыннан, ынанувлары кесек заманга етип, сынав вакытта иманнан шыгатаганлар боладылар. ¹⁴А шоккирли коьгемликке туьскенлери — созди эситуьвшилер, ама оьз йоллары ман кеткенде, кайгы, байлык, яшав завкы ман алданып бастырыладылар эм оньыс бермейдилер. ¹⁵Ийги топырактагылар, болса, олар созди эситкеннен сонъ, оны огырлы эм алал юректе саклап, туьзимлик пен оньыс беруьвшилер.

Орнына салынган майшырак

¹⁶Бирев де майшыракты савыт пан бастыраяк яде орындык астына салаяк болып яндырмайды. Оны, уйге киргенлер ярык коьрсин деп, шыраксалгышка саладылар. ¹⁷Белгили болмаяк ясыртын зат йок эм, билинмей, тыска шыкпай калаяк сыр болмайды. ¹⁸Сонынъ уьшин эситкенлеринъиздинъ уьстиннен ойланынъыз. Кимде (билим) бар, сога (коьбирек) берилер, ама кимде йок, соннан болаяк деп ойланганы да тартылып алынар».

Исадынъ анасы ман кардашлары

¹⁹Исага анасы ман кардашлары келдилер. Ама халк коьп болган себепли, олар Онынъ касына баралмадылар. ²⁰«Ананъ ман

кардашларынъ тыста Сени коьреек болып турадылар», — деп билдирдилер. ²¹ Иса оларга: «Меним анам эм кардашларым — Алла соьзин тынълавшылар эм оны толтырувшылар», — деп яваплады.

Давыл тынды

²² Бир куьн Иса Обзининъ сокталары ман кайыкка олтырды да: «Коьлдинъ аргы ягына оьтеек», — деди. ²³ Юзип бараятырганда, Иса уйкап кетти. Коьлде ел эсти, куьшли давил коьтерилди. Кайыкка сув куйылып баслаганда, олар кавыфлы аьлге туьстилер. ²⁴ Сокталары Онынъ янына келип: «Насихатшы, насихатшы! Аьлек болятырмыз!» — деп уянттылар. Иса турды, елди де, сувдынъ толкынласувын да тыйдырды. Давыл ятысты эм тыныклык энди.

²⁵ Сонъ Иса сокталарына: «Сизинъ иманынъыз кайда ды?» — деди.

Олар, коркып эм хайранланып, бир бирлерине: «Бу ким экен? Ол елге де, сувга да буйырады, эм олар Ога бойсындылар!» — деп айттылар.

Гераса еринде йинлиди савартув

²⁶ Олар Галилеяга карсы орынласкан Гераса* кыралына юзип келдилер. ²⁷ Иса ягага шыккан заманда, Оны шахар яшавшыларыннан бирев йоьлыкты. Ол, коьптен бери йинли болып, кийим де киймей, уйде де яшамай, кабыр дорбынларында туратаган эди. ²⁸ Ол Исады коьргенлей, Онынъ алдына йыгылды да куьшли давысы ман кышкырды: «Сен меннен не зат излейсинъ, Иса — Алла-Тааладынъ Улы? Сеннен тилеймен, азаплама мени!» — деди. ²⁹ Иса кара йинге бу аьдемнен шыкпага буйырды. Неге десе кара йин ога коьп кере ябысатаган эди. Сонынъ уьшин ога шынжыр-бугавларды байлап, ыслап туратаган эдилер, кенем де ол шынжыр-бугавларды уьзип йин мен шоьлге кувылатаган эди.

³⁰ Иса оннан: «Атынъ калай?» — деп сораганда, ол: «Легион», — деп яваплады, неге десе онынъ ишине сол кадер йин-

---

* 8:26 Гераса: бир кесек текстлерде «Гадара».

лер кирген эдилер. ³¹Йинлер Исадан, бизди туьпсиз опкынга йиберме деп, ялбарып тиледилер.

³²Сол ерде тавда уйкен донъыз суьруьви отлайтаган эди. Йинлер Исадан сол донъызларга кирмеге ызын беруьвди тиледилер. Оларга ызын берилгенде, ³³сол аьдемнен шыгып, донъызларга кирдилер де, суьргини мен ярдан коьлге атылып, баттылар.

³⁴Суьруьвшилер болган ислерди коьрдилер, шабып барып, шахарга эм авылларга хабарладылар. ³⁵Аьдемлер, болган затты коьреек болып, шахардан шыктылар да Исага ювыклап келдилер. Ишиннен йинлери шыккан аьдемнинъ кийинип, эсин йыйып, Исадынъ аягында олтырганын коьргенде корктылар. ³⁶Болган затка шаат болганлар оларга йинлидинъ калай сав болганын айттылар. ³⁷Сонда Герасадынъ тоьгерегинде яшаган буьтин халк Исадан олардынъ ериннен кетпеге тиледилер, неге десе оларды уйкен коркув бийлеген эди. Ол артына кайтпага кайыкка олтырды.

³⁸Йинлериннен айырылган аьдем: «Оьзинъ мен бирге мени де алып бар», — деп тилегенде, Иса оны: ³⁹«Бар, уйинъе кайт эм Алла сага не эткенин айт», — деп йиберди. Ол кетип, буьтин шахарда Иса ога не эткенин айтып айланды.

*Иса кызды тирилтеди,
хатынды савартады*

⁴⁰Иса артына кайтканда, Оны халк хош коьрип йолыкты, неге десе Оны баьриси де саклай эди. ⁴¹Сонда синагогтынъ басшысы Яир деген аьдем келди эм, Исадынъ аягына йыгылып, Оннан уйине келмеге тиледи. ⁴²Неге десе он эки ясларындагы ялгыз кызы облим аьлде эди.

Иса онынъ уйине бараятырганда, халк тоьгерегинде уймелестилер. ⁴³⁻⁴⁴Он эки йылдан бери кан тасувдан кыйналган, буьтин байлыгын эмлевшилерге зыраф этип берген, ама сав болалмаган бир кыскайклы да Исадынъ артыннан барып, Онынъ абасынынъ этегине колын тийгистти. Сол сабатлей онынъ кан тасувы токталды.

⁴⁵«Ким Мага тийип кетти?» — деп сорады Иса.

Баъриси де: «Тиймедик!» – дегенде, Петер эм оны ман бирге болганлар: «Насихатшы! Тобгерегинънен халк уыймелеседи эм кыстырады, а Сен: „Мага ким тийди?“ – деп, айтасын!» – деди.

⁴⁶ Ама Иса: «Ким ди бирев мага тийгенде, Мен Озимнен шыккан куышти сездим», – деди.

⁴⁷ Сонда хатын, энди билинмей калмаягын коьрип, касына ювыклады да, калтырап, Онынъ аягына йыгылды эм буьтин халк алдында не себептен Ога колын тийгисткенин эм сол сабатлей сав болганын ашык айтты. ⁴⁸ Сонда ога Иса: «Кызым*, иманынъ сени куткарды. Тынышлык пан бара бер», – деди.

⁴⁹ Иса соьйтип соьйлей турганнынъ арасында, синагог басшысынынъ уьйиннен бирев келип, басшыга: «Кызынъ оьлди, энди Устазды кыйнама», – деди.

⁵⁰ Ама Иса, муны эситип, Яирге: «Коркпа, тек ынан, куткарылаяк», – деди.

⁵¹ Уйге келгенде, Иса Оьзи мен тек Петерден, Яхьядан, Якуптан эм кыздынъ атасы ман анасыннан баска биревди де киргистпеге унамады. ⁵² Баъриси де кыз уьшин йылап, сыйыт этетаган эдилер. Ама Иса: «Йыламанъыз, ол оьлмеген, тек уйклайды», – дегенде, ⁵³ аьдемлер, кыздынъ оьлгенин билген себепли, Ога куьлип койдылар. ⁵⁴ Ол, кыздынъ** колыннан ыслады да: «Тур, кызалак!» – деп, давысын коьтерди. ⁵⁵ Кыздынъ яны келди, ол сол сабатлей турды. Иса ога ашамага бир зат бермеге буйырды. ⁵⁶ Кыздынъ ата-анасы сейирсиндилер. Иса оларга, болган затты биревге де айтпанъыз деп, буйырды.

Иса он эки соктасын халкка йибереди

9 Иса он эки соктасын шакырып, оларга буьтин йинлерди енъмеге, авырувларды савартпага куыш эм куват берди. ² Сонъ оларды Алла Патшалыгын халкка билдирмеге эм ма-разлыларды сав этпеге йиберди. ³ Оларга: «Йолга бир зат та алманъыз: не таяк, не артпак, не оьтпек, не акша. Коьйлеги-нъыз де эки кат болмасын. ⁴ Кайдай уйге кирсенъыз де, сонда

* 8:48 Кыз: бир кесек текстлерде «Таввекеллен, кызым».

** 8:54 Кыздынъ: бир кесек текстлерде «баьрисин тыска шыгарды эм кыздынъ».

калынъыз эм оннан йолга шыгынъыз. ⁵ А эгер сизди кабыл этпеселер, сол шахардан кетинъыз, оларга карсы болганынъызды шаатлап, аякларынынъыздынъ табаныннан шанъды да кагып калдырынъыз», — деп насихатлады. ⁶ Сокталар элден элге юрип, аьр ерде де Ийги Хабарды билдирдилер эм авырганларды саварттылар.

Иродтынъ юреги тынышлык таппайды

⁷ Болганлардынъ хабары тетрарх Иродка да етти. Эм ол адасты-састы, неге десе кайбиревлер: «Бу Аьдем — оьлилерден тирилген Яхъя», — дедилер. ⁸ Баска биревлери: «Ильяс келген», оьзгелери болса: «Бурынгы пайхамбарлардынъ биреви тирилген», — деп соьйлейтаган эдилер. ⁹ Ирод: «Яхъядынъ басын кескен эдим. Бу ким экен? Эситетаган хабарларым не?» — деп, Исады коьрмеге амал излестирди.

Иса бес мынъ аьдемди тойдырады

¹⁰ Элшилери кайттылар, Исага оьзлерининъ не эткенлерин хабарладылар. Иса оларды Оьзи мен айырым бир авлак ерге, Бетсайда деген шахардынъ шетине, далага аькетти. ¹¹ Ама халк муну анълаганда Онынъ артыннан иерди. Иса олар ман Алла Патшалыгы акында соьйледи, маразларыннан эмленмеге кереги болганларды сав этти.

¹² Куьн оьтип, кас караланып баслаганда, он эки соктасы Онынъ касына келди эм Ога: «Халкты ййбер, тоьгеректеги эллерге барып, оьзлерине азык эм конакбай тапсынлар; неге десе биз мунда бос ердемиз», — деп айттылар.

¹³ Ама Иса: «Оларды сиз ашатынъыз», — деди.

Сокталары: «Бизим тек бес оьтпек пен эки балыктан баска эш бир затымыз да йок, яде биз, оьзимиз барып, сосы аьдемлердинъ баьриси уьшин ырызкы сатып алаякпа?» — дедилер. ¹⁴ Онда бир бес мынъга ювык аьдем бар эди.

Иса Оьзининъ сокталарына: «Оларды ерге эллисерден олтыртынъыз», — деди. ¹⁵ Сокталары солай эттилер де баьрисин олтырттылар. ¹⁶ Иса болса бес оьтпек пен эки балыкты алып, коькке коьзлерин коьтерип, Аллага шуькир айтты да оларды сындырып халкка уьлестирер уьшин сокталарына берди.

¹⁷ Баъриси де тойганынша ашады, олардан арткан увакларды он эки шетенге йыйдылар.

Петер Исады Масих деп танийды

¹⁸ Бир вакыт Иса авлак ерде дува этип турганда, Оны ман сокталары да бар эдилер. Ол: «Халк Мени ким деп санайды?» — деп олардан сорады.

¹⁹ Олар Ога: «Шомылдырувшы Яхъя; озгелери болса Ильяс деп; а баскалары бурынгы пайхамбарлардынъ бири тирилген дейдилер», — дегенди айттылар.

²⁰ Иса олардан: «А сиз Мени ким деп санайсыз?» — деди.

Петер Ога: «Алладынъ Масихи», — деп яваплады.

²¹ Ама Иса сокталарына, каты этип, муны эш биревге де билдирмекке буйырды.

Иса олып тирилеегин билдиреди

²² Иса: «Аьдем Улы коьп азап шекпеге, аксакаллар, бас дин куллыкшылары эм дин аьлимлери мен шет кагылмага, оьлтирилмеге эм уьшинши куьн тирилмеге керек», — деди. ²³ Сонъ баьрине де карап: «Ким Меним артымнан келмеге суьйсе, сол оьзи оьзиннен кайталасын, онда оьлеек кашын аьр куьн коьтерип, Мага иерсин. ²⁴ Неге десе ким оьз яшавын сакламага суьйсе, сол оны йойтар; а ким яшавын Меним уьшин йойтса, сол оны саклар. ²⁵ Аьдем, буьтин дуньяды бийлеп, оьзи оьзин йойтса, не де оьзин зыян этсе, муннан ога не пайда? ²⁶ Ким Меннен эм Меним соьзимнен уялса, соннан Аьдем Улы да Оьзининъ, Атасынынъ эм де Ога багысланган маьлеклердинъ данъкы ман келгенде уялаяк. ²⁷ Сизге дурысын айтаман, булайда туратаганлардынъ кайбиревлери, Алла Патшалыгын коьрмей, оьлмееклер», — деди.

Исадынъ шырайы туьрленеди

²⁸ Сосы соьзлерден сонъ сегиз куьн кадер оьткенде, Иса Петерди, Яхъяды эм Якупты алып, тилек этпеге тавга коьтерилди. ²⁹ Онда дува этип турган вакытта, Онынъ шырайы туьрленди, кийими агарды, йылтырады. ³⁰ Эм мине сонда эки эр коьринди, Оны ман соьйлести. Олар Муса ман Ильяс эди-

лер. ³¹ Олар саввле мен ярыкландырылган эдилер, Исадынъ Ерусалимде олып бу дуныядан кешееги акында айттылар.

³² Петерди эм оны ман бирге болганлардынъ баърисин уйкы басты, ама уянганларында, олар Исадынъ ярыкланып туурленгенин эм Онынъ янында турган эки кисиди коьрдилер.

³³ Кисилер касыннан кетейтырган вакытта, Петер, оьзи не айтканын да билмей: «Насихатшы! Биз мунда турсак, калай аьрувь эди! Уьш кос салайык: бири Сага, бири Мусага эм бири Ильяска болар», — деди.

³⁴ Петер соьзин кутармай, булыт коьринди де оларды каплап алды. Олар булыт ишине киргенде корктылар. ³⁵ Оларга булыт ишиннен: «Бу Меним сайлаган Улым; Онынъ соьзин тынъланъыз!» — деген давыс келди. ³⁶ Сол давыс эситилип тынганда, Иса ялгыз эди. Сокталары уьндемедилер эм сол куьнлерде коьргенлерин эш биревге де айтпадылар.

Йинли ястынъ сав болувы

³⁷ Экинши куьнинде олар тавдан туьсеятырганда, Исады коьп халк, алдына шыгып, йолыкты. ³⁸ Бирден халк арасыннан бирев: «Устаз! Тилеймен Сага, меним улыма ярдам эттага. Ол меним сынъар биревим. ³⁹ Ога йин ябыса турады, ол бирден кышкырыклап баслайды. Йин оны калтыратады, онынъ авызын коьпиртеди эм оны эзиетлеп, кыйынлыкка калдырады. ⁴⁰ Мен сокталарынънан йинди кувьп шыгарыңыз деп тилеген эдим, ама олар оны эталмадылар», — деп кышкырды.

⁴¹ Иса ога явап берип айтты: «Эй имансыз, йолдан шыккан несил! Мага не шаклы заман сиз бен болып, сизди тоьзбеге керек? Аькел мунда улынъды», — деди.

⁴² Яс келеятырган заманында, оны кара йин ерге йыкты, калтыратты, ама Иса йинди тыйды. Ясты сав этти, оны ата-сына берди.

Иса олып тирилеегин тагы да эскереди

⁴³ Буьтин халк Алладынь уллы куьдиретине сейирсинетаган эди. ⁴⁴ Баъриси де Исадынъ эткен ислерине аьжейипленип турганда, Ол сокталарына: «Бу соьзлерге кулакларынъызды

салынъыз: Аьдем Улы аьдемлер колына тутылып берилеек», — деди. ⁴⁵ Ама олар бу соьзге туьсинмедилер, маьнеси олардан ясырылганыннан оны сезбедилер эм бу соьз акында Исадан сорамага корктылар.

Ким энъ маьнели?

⁴⁶ Сокталар арасында, уьйкенимиз ким болар экен деген, эрисуьв шыкты. ⁴⁷ Иса, олардынъ коьнъиллериндегин билип, кишкей балады алды да оны Оьзининъ алдына салды. ⁴⁸ Эм оларга: «Мунадай бир балады Меним атымнан ким кабыл этсе, сол Мени кабыл этеди, а ким Мени кабыл этсе, сол Мени Йибергенди кабыл этеди. Сол себепли сизинъ баьринъизден де кишкей ким болса, сол уьйкенинъиз болар», — деди.

Сизге карсы болмаган — сизинъ ягынъыз.

⁴⁹ Сонда Яхъя айтты: «Насихатшы! Биз Сенинъ атынъ ман йинлерди кувып шыгарувшыды коьрдик; тек ол бизи мен юрмегеннен себеп, оны тыйдык».

⁵⁰ «Тыйманъыз, неге десе ким сизге карсы тувыл, сол — сизинъ ягынъыз», — деди Иса ога.

Самария эли Исады киргистпейди

⁵¹ Исадынъ бу дуныядан коькке алынаяк куьнлери ювыклаганда, Ол Ерусалимге бараяк болып, таьвекелленип, йолга шыкты. ⁵² Ол Оьзининъ алдында хабаршыларын йиберди. Олар да барып, Исадынъ келеегине баьрисин аьзирлер уьшин Самариядынъ эллерининъ бирине кирдилер. ⁵³ Ама самарияшылар Исады Ерусалимге баратаганы уьшин киргистпедилер.

⁵⁴ Муны коьрип, Онынъ сокталары Якуп пан Яхъя: «Раббий, суьйсень, Ильяс эткендей, биз коьктен от туьсиреек, оларды аьлеклесин деп, айтаяк», — дедилер.

⁵⁵ Ама Иса, бурылып, оларды тыйды [эм: «Сиз оьзинъизде кайдай рух бар экенин билмейсиз. ⁵⁶ Аьдем Улы аьдемлердинъ янларын аьлек этпеге тувыл, а куткармага келген», — деди]. Оннан сонъ олар баска элге кеттилер.

Исага иерувь акында дерис

⁵⁷ Олар йолда бараятырган вакытта Исага бирев: «Сен кайда барсань да мен Сенинь артынънан иереекпен», — деди.

⁵⁸ Иса ога: «Туылкилер инли боладылар, коьктынъ куслары — уялы, а Аьдем Улынынъ бас сугар ери йок», — деди.

⁵⁹ А баскасына: «Меним артымнан иер», — дегенде, ол: «Бийим! Мага басында барып атамды коьммеге ызын бертага», — деп тиледи.

⁶⁰ Иса ога: «Оьлгенлерди коьммеге оьлилердинъ оьзлерине калдыр; а сен барып, Алла Патшалыгын билдирип юр», — деди.

⁶¹ Тагы да баскасы: «Мен Сенинь артынънан бараякпан, Раббий! Тек алды ман аьелим мен аманласпага ызын бер», — деп тиледи.

⁶² Ама Иса: «Колын сабанга салган эм артына карап баратан Алла Патшалыгында кылынмага сенимли тувыл», — деп билдирди.

Иса етпис соктасын йибереди

10 Оннан сонъ Иса, Оьзининъ сокталарыннан тагы да баска етписин* сайлап айырды эм Оьзи бармага керек болган баьри шахарларга эм ерлерге йиберди. ² Оларга булай деди: «Аслык онъыслы, а ишилер аз. Сога коьре аслык Иесиннен онъысына ишилер йибермеге тиленъиз. ³ Барынъыз! Мен сизди боьрилер арасына, козылардай этип, йиберемен. ⁴ Биргенъызге не бокша, не артпак, не машпак алманъыз эм йолда эш бирев мен де саламласпанъыз. ⁵ Кайдай уйге кирсенъыз де, алды ман: „Бу уйге тынышлык!“ — дегенди айтынъыз. ⁶ Онда тынышлыкты суюьвши яшай болса, сиз тилеген тынышлык онда калар; эгер болмаса, оьзинъызге кери кайтар. ⁷ Сол уйде калынъыз эм не зат пан зияпетлеселер, соны ашанъыз-ишинъыз, неге десе исши оьз иси уьшин баргыга тийисли. Уй уьйден коьшип юрменъыз.

⁸ Эгер сиз шахарга кирсенъыз, сизди онда хош коьрип йоьлыксалар, не берселер де соны ашанъыз. ⁹ Онда болган

* 10:1 Етписин: *бир кесек текстлерде «етпис экисин».*

маразлыларды сав этинъиз, оларга: „Алла Патшалыгы сизге ювыклаган“, – деп билдиринъиз. ¹⁰ Ама сиз кирген кайсы бир шахарда да сизди ювытпасалар, сонда орамларга шыгып айтынъыз: ¹¹ „Шахарынъыздынъ аягымызга ябыскан топырагын да сизге кагып калдырамыз. Тек билинъиз, сизге Алла Патшалыгы ювыклаган“. ¹² Сизге айтаман: Кыямет куън сол шахардан эсе Содом шахарына енъил болаяк.

Тевбе этпегенлерге – кайгы!

¹³ Кайгы сага, Коразин! Кайгы сага, Бетсайда! Неге десе сизде болып озган куъдиретли ислер Тир ман Сидонда озган болсалар, олар коъптен бери эрегожа кийип, куълде олтырып, тебеге туъскен болар эдилер. ¹⁴ Ама кыямет куън сизден эсе де Тир мен Сидонга енъил болаяк. ¹⁵ Эм сен, Капарнаум, коъкке дейим коътерилеексинъме? Йок, ахыретке дери тоъмен туъсирилеексинъ! ¹⁶ Сизди тынълайтаган, Мени тынълайды; сизди кери кагатаган, Мени де кери кагады. Мени кери кагатаган, Мени Йиберуъвшиди де кери кагады».

Етпис соктасынынъ кайтувы

¹⁷ Етпис соктасы артына куванышлы кайтты: «Раббий, Сенинъ атынъ ман бизге йинлер де бойсынадылар!» – дедилер.

¹⁸ Иса оларга: «Мен коъктен, ясыноктай атылып, туъскен шайтанды коърдим. ¹⁹ Каранъыз, Мен йыланларды, каракуртларды эм душпаннынъ баъри куъшлерин таптамага сизге куват беремен; сизге бир зат та заран этпеек. ²⁰ Ама йинлердинъ сизге бойсынатаганларына куванганнан эсе де, сизинъ атынъыз коъкте язылганы уъшин шатланынъыз», – деди.

²¹ Сол вакытта Исадынъ коънъили Кие Рух пан куванышка толды эм: «Рахметлеймен Сени, Атам, коък пен ердинъ Иеси! Сен бу затларды акыллылардан эм билимлилерден ясырып, кишкей саббийлерге аштынъ. Аъше, Атам! Сен солай этуъвди ийги коърдинъ.

²² Атам Мага аър не затты та тапшырды. Улынынъ ким экенин Атамнан баска бирев де билмейди, Атамнынъ ким экенин Улыннан эм Улы билдирмеге суъйгенлериннен баска эш бирев де билмейди», – деди.

²³ Сонъ сокталарына, тек олар эситкендей этип, айтты: «Сиз кобрип турганларды коьргенлердинъ коьзлери наьсипли!

²⁴ Неге десе сизге айтаман, коьп пайхамбарлар ман патшалар сиз коьргенлерди коьрмеге суьетаган эдилер, тек коьралмадылар. Сол сиз эситкенлерди эситеек болатан эдилер, ама эситалмадылар».

Юмсак юрекли самарияшы акында таварых

²⁵ Мине сонда, Таурат аьлими турды, Исады сынап, сорав берди: «Устаз! Оьмирлик яшавдан уьлисли болар уьшин мага не зат этпеге керекти?»

²⁶ Иса ога: «Тауратта не зат язылганды? Оны кайтип окыйсынъ?» – деди.

²⁷ Сол бирев явап берип айтты: «Раббий Алланъды буьтин юрегинъ, янынъ, куьшинъ, акылынъ ман суьй; ювыгынъды да, оьзинъди суьйгендей суьй».

²⁸ «Сен дурыс явапладынъ, солай этсенъ, (оьмирлик) яшав табарсынъ», – деди Иса ога.

²⁹ Ама Таурат аьлими, оьзин акламага шалысып, Исадан сорады: «А меним ювыгым ким ди?»

³⁰ Иса, ога яваплай, айтты: «Бир аьдем Ерусалимнен Ерихога бараятырганда, йолда ога йолбасарлар ябысадылар. Олар онынъ кийимлерин шештирип аладылар, оьлим аьлге еткерип тоьбелейдилер де кетедилер. ³¹ Бираздан сол ок йол ман бир дин куллыкшысы оьгеятырган болган, оны коьреди, ама йолдынъ аргы яныннан озып кетеди. ³² Солай ок сол ерден оьгеятырган бир левит* де онынъ касына барып, карап, озып кетеди. ³³ Самариядынъ бир яшавшысы сол йолдан озаятырганда, уьстине барып калады, оны коьргенде, языксынады. ³⁴ Онынъ касына келеди, яраларын зейтун майы ман, шагыр ман суьртип тазалайды, байлайды. Сонъ, оны оьзининъ эшегине мингистип, конагуьйге аькеледи де онынъ кайгысын шегеди. ³⁵ Эртеси куьн, кетейтырып, эки динар акшады шыгарып, конагуьйдинъ иесине узатады эм ога: „Оны карарсынъ; эгер коьп затты зыраф этсенъ, мен кайтканда, сага тоьлрмен“, – деп тапшырады.

* 10:32 Левит: Алла уьйинде ярдамшы аьрекетши.

³⁶ Кайтип ойлайсынъ, мине сол ушевининъ кайсысы йол-басарлар колына туъскен аьдемге ювык экен?» – деп айтты.

³⁷ «Оны язысынган», – деди Таурат алыми.

Сонда Иса: «Бар, сен де солай эт», – деди.

Иса Марьем мен Мартада

³⁸ Йолынынъ узагында Иса бир элге кирди. Онда Марта деген кыскааяклы Оны озининъ уйине киргистти. ³⁹ Онынъ Марьем деген синълиси бар эди. Ол Исадынъ аягынынъ касына олтырып, Онынъ созин тынълай эди. ⁴⁰ Марта болса уллы зияпеттинъ каьрин шекти, Исадынъ янына ювыклап: «Раббий! Меним синълимнинъ буьтин исти мага калдырганы Сени бир де кыйнамайма? Мага ярдамлассын деп ога билдирсенъ экен», – дегенди айтты. ⁴¹ Иса ога явапка: «Марта! Марта! Сен коьп затларды каьрлеп кыйналасынъ. ⁴² А тек бир зат керек. Марьем болса озиннен эш бирев мен де сыйырылмаяк яхшы уьлисин сайлаган», – деди.

Дува акында

11 Иса бир кере йолда дува этпеге токталды. Дувадан сонъ сокталарынынъ бири Оннан тиледи: «Раббий, Яхья озининъ сокталарын уйреткендей, бизди де дува этпеге уйреттага».

² «Булай айтып, дува этинъиз, – деди оларга Иса: „Атамыз, атынъ сыйлансын. Патшалыгынъ курылсын. Коьктегиндей, ерде де буйырыгынъ толтырылсын*».

³ Куьнлик оьтпегимизди бизге аьр куьнге берип тур. Аьр кимнинъ борышларын биз кеширгендей,

⁴ Куьналарымызды кешир. Бизди азгырувга туьсирме, яманлыктан куткар**«».

⁵ Тагы да оларга: «Айтпага, бир йол сизинъ ким эсе де биревинъиз, тенъине туьн ортасында келип: „Досым, мага борышкага уьш оьтпек берип тураш. ⁶ Йол уьстиннен мага

* 11:2 «Ковктегиндей, ерде де буйырыгынъ толтырылсын» деген созлер энъ эски текстлерде йок.

** 11:4 «Яманлыктан куткар» деген созлер энъ эски текстлерде йок.

тенъим кирген. Мен ога бир зат та бералмайман“, — деп тилейди. ⁷ Сол бирев ога уй ишиннен: „Мени кыйнама. Энди эсик киртленген, балаларым мени мен орынга киргенлер. Туралмайман эм сага бир зат та бералмайман“, — деп явап-ламага болаяк. ⁸ Сизге айтаман, эгер ол ойтпекти дос болганы ушын бермесе де, онынъ токтавсыз тилегени ушын турып, нешев тилесе де береек.

⁹ Эм Мен сизге айтаман: тиленъиз — сизге берилер; изленъиз — сиз табарсыз; эсикке кагынъыз — сизге ашарлар. ¹⁰ Тилегеннинъ аър кайсына да бериледи, излегенге де табылады, кагатаганга да эсикти ашадылар.

¹¹ Сизден кайсы ата, улы ойтпек тилеген заманда, баласына тасты берер? Яде балыкты тилегенде, балык орнына йыланды берер? ¹² Яде улы юмыртка тилегенде, ога каракуртты ким берер? ¹³ Соны ман, сиз кайдай яман болсанъыз да, оъз балаларынъызга ийги савгаларды берип билетаган болсанъыз, аьше, сизинъ коьктеги Атанъыз, Оннан тилегенлерге Кие Рухын бермеекпе?» — деди.

Иса ма яде Баалзабул ма?

¹⁴ Бир кайта Иса сакавлык салатаган йинди кувьп шыгара-таган эди. Йин аьдемнен шыкканда, сакав соьйлеп баслады. Турганлардынъ баьриси де сейирсиндилер. ¹⁵ Ама олардынъ бир кавымлары: «Ол йинлерди йин басшысы Баалзабулдынъ куьши мен кувады», — дегенди айттылар. ¹⁶ А баска биревлери, Оны сынар ушын, Оннан коьктен нышан коьрсетуьвин тиледилер.

¹⁷ Иса, олардынъ ойларындагын билип, оларга айтты: «Эрисип боьлинген аър патшалык аьлек болып кетер. Ишиннен айырылган уй де бастырылар.

¹⁸ Шайтан да ишиннен боьлинсе, онынъ патшалыгы калай сав калсын? Мен оны сизге, йинлерди Баалзабулдынъ куваты ман кувады дегенинъиз ушын, айтаман. ¹⁹ Эгер Мен йинлерди Баалзабулдынъ куьши мен куватаган болсам, сизинъ аьдемлеринъиз оларды кимнинъ куьши мен кувадылар? Сол себептен олар тоьреши болсынлар. ²⁰ А Мен йинлерди Алладынъ колы ман кувьп шыгаратаган болсам, шексиз, Алладынъ Патшалыгы сизге еткен.

²¹ Эгер озининъ уйин куышли эм савытлы аьдем саклай-таган болса, онынъ мал-муълки коркынышта тувыл. ²² Аман да ога баска куышлирек бирев шапкынлык этсе эм оны енъсе, онынъ сенген савыт-садагын да алар эм урлап алганын боьлер. ²³ Ким Мени мен болмаса, сол Мага карсы; ким Мени мен бирге йыймаса, сол шашады.

Кара йиннинъ кайтувы

²⁴ Кара йин аьдемнинъ ишиннен шыкканда, сувсыз ерлерде, тынышлык излеп, айланады. Сонъ таппаганда: „Озим шыккан уйиме кайтайым“, – дейди. ²⁵ Кери киргенде, ол уйин сыпырылган эм йыйыстырылган болып табады.

²⁶ Сонда ол барып, озиннен де огырсыз баска ети йинди биргесине аккеледи эм сол уйге кирип онда яшап каладылар. Сосы аьдемнинъ абли артта алдынгыдан да яман болады».

Акыйкат набси

²⁷ Иса соьйлей тура, йыйылганлардынъ ишиннен бир хатын, тавысын коьтерип: «Сени тувдырган эм эмгисткен ана бактылы!» – деди.

²⁸ Ама Иса ога: «Алладынъ созин ким эситеди эм оны толтырады, сол бактылы», – деп яваплады.

Нышан коьрмеге излейдилер

²⁹ Аьдемлер коьбирек йыйылганда, Иса соьйлеп баслады: «Сосы несил – яман несил. Ол бир аьлетем нышан коьрмеге излейди, ама ога Юнус пайхамбардынъ нышаныннан баска нышан коьрсетилмеек. ³⁰ Юнус Ниневий шахарынынъ яшавшыларына нышан болгандай, Аьдем Улы да сосы несилге нышан боляк. ³¹ Кубыла Ханбийкеси кыямет куьн, сосы несил аьдемлери мен бирге коьтерилип, оларды шуьшлек, неге десе Ханбийке ердинъ этегиннен Сулейменнинъ акыллыгын тынъламага келди. А мундагы – Сулейменнен де уллы! ³² Ниневийдинъ яшавшылары кыямет куьн сосы несил аьдемлери мен бирге коьтерилип, оларды шуьшлеклер, неге десе ниневийшилер Юнустынъ билдируьвиннен сонъ тевбеге туьскенлер. А мундагы – Юнустан да уллы!»

Шаркка шырак

³³ Эш бирев де майшыракты яндырып, таса ерге, не де уый савытынынъ туьбине салмайды. Керисинше, уйге киргенлерге яркты берер уьшин орнына саладылар. ³⁴ Шарктынъ ярыгы – коьзинъ. Сога коьре коьзинъ таза коьрсе, буьтин шаркынъ да ярк болар. Ама ол куьнъирт коьрсе, шаркынъ да каранъа болар. ³⁵ Соны ман, кара: ишинъдеги ярк каранъалык болып шыкпасын! ³⁶ Эгер дейим буьтин шаркынъ ярк болса, бир еринде де куьнъиртлик болмаса, сонда, шырак сени ярыгы ман яркландыргандай, болган затынъ ярк болар».

Таурат аьлимлери мен парисейлерди шуьшлев

³⁷ Иса увазын айтып кутылганда, бир парисей Оны озьине уйле аска шакырды. Иса барды, сыпыра янында Оьз орнын алды. ³⁸ Парисей, Исадынъ ас алдында ювынмаганын коьрип, сейирсинди.

³⁹ Ама ога Раббий: «Сиз, парисейлер, аякты эм тепшекти тысыннан тазалайсыз, ама ишинъизден урлавга эм саьаршиликке толгансыз. ⁴⁰ Акылсызлар! Аьше, Ким тысындагын яраткан, Сол ишиндегин де яраткан тувылма экен? ⁴¹ Оннан эсе де, болган затынъыз бан боьлисип, садака беринъиз, сол заманда аьр не затынъыз да таза болар.

⁴² Кайгы – сизге, парисейлер! Неге десе боьтнектен, рутадан эм баска туьрли бакша ясылшасыннан оныншы кесегин уьлиске бересиз, ама Алладынъ аьдиллигине эм суьйимине эс этпейсиз. Сиз бу затларды этпеге, калган затларды да коймаска тийислисиз. ⁴³ Кайгы – сизге, парисейлер! Неге десе сиз синагогларда энъ йогары орынды эм майданда сизге бас ийип саламласканды суьесиз. ⁴⁴ Кайгы – сизге! Сиз, аьдемлер барлыгын сезбей, уьстиннен таптап юрген, белгиленмеген кабырдайсыз».

⁴⁵ Таурат аьлимлердинъ бири: «Устаз, Сен муны айтып, бизди де тоьменлетесинъ», – деди.

⁴⁶ Иса ога: «Сизге, Таурат аьлимлерине де – кайгы! Неге десе сиз аьдемлерге коьтерместей юклерди атасыз да озьинъиз ярдамласар уьшин бармагынъызды да кыймылдатпайсыз.

⁴⁷ Кайгы – сизге! Неге десе сиз ата-бабаларынъыз оьлтирген

пайхамбарларга эстеликлер кураңыз. ⁴⁸ Сиз оны ман ата-бабаларыңыздың эткенлерине шаат болып, буларды макуллайсыз: олар пайхамбарларды оьлтиргенлер, а сиз (оларга эстелик кабырларды) кураңыз. ⁴⁹ Сол себептен Алладынъ Акыллылыгы булай айткан: „Мен оларга пайхамбарларды эм элшилерди йибереекпен, ама олар бир кавымларды оьлтирееклер, баскаларын кувгынга тьусирееклер“. ⁵⁰ Сога коьре бу несил дунья яратылганнан бери баьри пайхамбарлардынъ тоьгилген канлары уьшин яваплы болаяк, ⁵¹ Абилдинъ каныннан алып, курман этилуьвши ер мен Алла уьйининъ арасында оьлтирилген Зекерьядынъ канына дейим. Аьше, сизге айтаман: бу несил яваплы болаяк. ⁵² Кайгы – сизге, Таурат аьлимлери! Неге десе сиз аьдемлерден билимнинъ (эсигине) ашкышты тартып аласыз. (Ол эсиктен) оьзинъыз де кирмейсиз, киреек болганларды да тыясыз».

⁵³ Иса сол ерден кеткенде, парисейлер мен Таурат аьлимлери Ога бек карсы турып, коьп затларга яваплар айттырмага шалыстылар.

⁵⁴ Оны шуьшлер уьшин, Онынъ авызыннан бир зат эситпеге сылтав излейтаган эдилер.

Экиюзлиликтен сак болув акында

12 Сол арада мынълаган аьдем бир бирлерин эзгендей топарласты. Иса басында Оьзининъ сокталарына карап айтты: «Парисейлердинъ ашыткысыннан сакланынъыз, ол да экиюзлилик. ² Тыска шыкпай калаяк сыр йок, билинмей калаяк ясыртын зат та болмайды. ³ Сизинъ каранъада айткан баьри затынъыз куьн ярыгында эситилинер. Уьй ишинде баска биревге сыбырдап айтканынъыз уьйдинъ тоьбесиннен билдирелер.

⁴ Сизге, Меним досларыма, айтаман: шаркынъызды оьлтиретаганлардан коркпанъыз, олар муннан сонъ баска бир зат та эталмаяклар. ⁵ Мен сизге кимнен коркпага керегин айтайым: оьлтиргеннен сонъ, сизди яханемге атпага куваты болган Алладан коркынъыз. Аьше, деймен сизге, Оннан коркынъыз! ⁶ Бес торгайды эки ассарияга сатпайдыларма? Ама олардынъ эш бирин де Алла мутпаган. ⁷ Аьтте, басынъыздагы

шаш туьклеринъиздинъ баъриси де саналган. Коркпанъыз, сиз коьп санлы торгайлардан баалысыз!

Иса халкка юрегиндегин айтады

⁸ Сизге айтаман: ким аьдемлер алдында Мени ашык кабыл этсе, соны Аьдем Улы да Алладынь маьлеклери алдында кабыллаяк. ⁹ А ким Меннен аьдемлер алдында тайса, соннан Мен де Алладынь маьлеклери алдында таярман. ¹⁰ Аьдем Улына карсы бир зат айткан аьр ким кеширилер, тек Алладынь Рухын яманлаган бир де кеширилмес.

¹¹ Сизди синагог кенъеслердинъ, тоьрелердинъ эм абкимлердинъ алдына аькелгенде, озьимизди калай коршалармыз эм неди айтармыз деп, кыйналманъыз. ¹² Кие Рух сизге сол саьатте айтпага тийислисин уьйретер», — деди.

Акылсыз бай акында таварых

¹³ Уьймелескенлердинъ ишиннен ким ди бирев Исадан: «Устаз, меним кардашыма, асабалыкты мени мен уьлессин, деп айтсанъ экен», — деди.

¹⁴ Иса ога: «Эй, аьдем, ким Мени сизге кадылык этпеге, яде муьлкиньизди уьлестирмеге салганды?» — деп яваплады.

¹⁵ Сонъында Ол онда болганларга: «Каранъыз, аьр туьрли суганаклыктан сакланыньыз, неге десе аьдемнинъ яшавы мал-муьлкининъ коьплигине карамайды», — деди де ¹⁶ сосындай таварыхты айтып баслады: «Бир бай аьдемнинъ ери ога онъ аслык берген экен. ¹⁷ „Энди мен не этейим? Буьтин йыйылган аслыкты мага сакламага ер йок“, — деп ойлады ол. ¹⁸ Сонда: „Мен мине булай этейим. Эски амбарымды бузайым да яньы уьйкен амбар салайым. Онда аслыгымды да, ырызкымды да йыярман. ¹⁹ Сонъында озьиме: Яным, сенинь ырызкынъ коьплеген, коьп йылларга етеек. Тыншай, аша, иш эм куван деп айтарман“, — деди.

²⁰ Ама Алла ога: „Акылсыз! Буьгуьн кеше ок сенинь янынъ алынаяк. Оьзинъе деп аьзирлегениньнинъ баъриси кимге тиер экен?“ — дегенди айтты.

²¹ Алладынь алдында байымай, озьине деп байлыкты йыятаган аьр бир аьдем де солай болаяк», — деди.

Каърлев эм кайгырув

²² Сонъ Иса Оьзининъ сокталарына: «Сол себептен Мен сизге айтаман: не ашармыз деп, янынъыз ушин; не киермиз деп, шаркынъыз ушин каър шекпенъиз. ²³ Ян — тамактан, шарк — кийимнен артык. ²⁴ Каргаларга каранъызтага: олар не шашпайдылар, не ормайдылар, олардынъ беженлери эм амбарлары йок, ама Алла оларды тамакландырады. Сиз куслардан коьпке баалысыз! ²⁵ Кайсынъыз, каърлеп, яшавына бир сабат болса да коспага болады? ²⁶ Эгер сиз сосы азганакай затты да эталмайтаган болсанъыз, калганларына неге каър шегесиз?

²⁷ Лилия шешекейлери калай оьсетаганларына каранъызтага: олар куллык та этпейдилер эм уршык та ийирмейдилер, ама сизге айтаман, аьгте, Сулеймен, аьлемет коьрккли болса да, солардынъ бириндей, ярасыклы кийиналмаган. ²⁸ Эгер буьгуьн бар болган, а эртен отка тасланаяк кыр оьленин Алла солай кийиндиретаган болса, аьше, сизди олардан да бек кийиндирмеспе экен, аз иманлылар? ²⁹ Сога коьре, „Не ашармыз“, „Не ишермиз“ деп, каърлеменъиз эм кайгырманъыз. ³⁰ Бу затлардынъ баьрин де бу дуныядынъ миллетлери излейдилер; а сизинъ Атанъыз бу затлар сизге керек болганын биледи. ³¹ Аьр неден де бек Алладынъ Патшалыгын изленъиз, сонда бу затлар да сизге ога косылып берилер.

³² Коркпа, кишкей суьрим, Атанъыз сизге Патшалыкты бермеге макул коьрген! ³³ Мал-муьлкинъизди сатып, ярлыларга садака беринъиз. Заман ман бузылмайтаган капшыкларды, коькте кемимей тураяк карызналарды аьзирленъиз: сонда оларга урлашы да ювымас, сонда куе де ашамас. ³⁴ Карызнанъыз сакланган ерде, юрегинъиз де сонда болар.

Сенимли эм сенимсиз кул

³⁵ Аьр дайым кылынмага аьзир болынъыз эм шырагынъыз янып турсын. ³⁶ Сиз де сол, оьз иесининъ неке кыйган тойдан кайтаягын саклайтаган, келип, эсикти какканлай, оны ашпага аьзир куллардай болынъыз. ³⁷ Иеси келгенде, оларды уяв тапса, сол куллар бактылы; сизге дурысын айтаман, ол белин байлар, кулларын сыпырага шақырар, оьзи келип, оларга бийип бас-

лар. ³⁸Туьннинъ экинши, яде уьшинши оьлшеминде кайткан шагьнда да оларды солай, уйкламай, уяв коьрсе, эне сондай куллар бактылылар. ³⁹Ама муны билинъиз: эгер уйдинъ иеси урлавышдынъ кайсы сабатте келеегин билген болса, уйин тонатпас эди. ⁴⁰Сол себептен сиз де аьзир болып турынъыз, неге десе Аьдем Улы сиз куьтпеген вакытта келер», — деди.

⁴¹Сол заманда Петер Оннан: «Раббий, бу таварыхты тек бизге ме, яде баьрисине де айтасынъма?» — деп сорады.

⁴²Иса айтты: «Сенимли эм акыллы уьй юргистуьвшиси ким экен? Ол — бийи ьргатларына тамадалык этип, заманында оларга оьтпекти мардасы ман уьлестирмеге деп салган кул.

⁴³Бийи келип, кулын солай ислегенлей тапса, сол кул — бактылы. ⁴⁴Сизге дурысын айтаман, бийи оны буьтин мал-муьлкине тамадалыкты тапшырар. ⁴⁵Ама сол кул ишиннен, „ Бийим тезден келмес“ деп, хатын эм эркек ьргатларын тоьбелеп, ашап, ишип, эсирип басласа, ⁴⁶сол кулдынъ бийи, ол куьтпей турган куьнде эм ойламаган сабатте келер, оны бек каты язалар эм сенимсиз ьргатлары ман бирдей этер.

⁴⁷Оьзининъ бийининъ ьхтыярын биле турган, ога аьзирленмеген эм иесининъ ьхтыярына карсы турган кул номай согылар. ⁴⁸А ким билмегенлей язаланмага тийисли затларды эткен болса, сол аз согылар. Кимге коьп берилсе, соннан коьп те соралады. Кимге номай сеним тапшырылса, сонынъ яваплыгы да коьп болар.

Иса — боьлинуьвдинъ себеби

⁴⁹Мен ерге от туьсирмеге келгенмен эм Мен энди онынъ тутанып кетуьвин тилеймен! ⁵⁰Ама Мен, сувда шомылдырылгандай болып, азапта да шомылдырылмага тийислимен; эм ол зат болганша, калай бир термилеп тураман! ⁵¹Мен ерге тынышлык аькелмеге келгенмен деп ойлайсызба? Йок, деймен сизге, тынышлык тувыл, а боьлинуьв. ⁵²Эндиден арбатын бес аьдеми болган аьел, уьшеви экевине, экеви уьшевине карсы болып, боьлинеек. ⁵³Атасы улына карсы, улы атасына карсы, анасы кызына эм кызы анасына карсы, кайнатасы келинине эм келини кайнанасына карсылыкта болаяклар».

Заманнынъ белгиси

⁵⁴ Иса халкка айланып тагы да айтты: «Эгер сиз куьнба-
тардан коьтерилген булытты коьрсенъиз, сол сабатлей, ям-
гырдынъ яваягын айтасыз. Эм уьшини мен де, явын явады.
⁵⁵ А кубыладан эскен елге сиз, исси боляк деп, айтасыз. Эм
солай болады. ⁵⁶ Экиюзлилер! Сиз ердинъ эм коьктинъ бети
неди анълатканын билесиз, а сосы заманда болатаган затлар-
ды неге анълаялмайсыз?

⁵⁷ Аклык неде болганын сиз озинъиз неге ойламайсыз?
⁵⁸ Сиз озинъиз бен давласувшыды тоьреге алып бараятыр-
ганда, йолда оны ман яраспага каьрленъиз; олай болмаса,
давласувшы сизди кадыга аькетер, кады сизди каравылга
тапшырар, а каравыл сизди тутнакка салар. ⁵⁹ Сизге айтаман,
сонъгы увак акшанъызга* дейим баьрисин тоьлемей, сиз он-
нан шыгалмасынъыз».

Тевбеге туюсуьвдинъ себеби

13 Сол вакытта бир кавымлар келип, Пилат оьлтиртип
канларын олардынъ курманлыкларынынъ каны ман
карыстырткан галилеяшылар акында Исага айттылар. ² Иса
оларга: «Сол галилеяшылар соьйтип язаланганлары, баска
галилеяшылардан куьналырак болганлары уьшин деп ой-
лайсызба? ³ Йок! Тек айтаман сизге, тевбеге кайтпасанъыз,
баьринъиз де солай йойылаяксыз. ⁴ А не айтпага боляк сол,
уьстине Шилоха беркитпеси авып оьлген он сегиз аьдем
акында? Сиз, олар Ерусалим яшавшыларынынъ баска би-
ревлериннен коьп шуьшли эди деп, ойлайсызба? ⁵ Йок! Ама
сизге айтаман, эгер сиз де тевбеге келмесенъиз, баьринъиз де
солай йойылаяксыз», — деди.

Емиссиз ынжыр тереги акында таварых

⁶ Оннан сонъ Иса оларга сосы таварыхты айтты: «Бир аьдем-
нинъ юзим бавында ынжыр тереги оьскен. Бир кере ол, онда
емис барма экен деп, карамага барады, ама емисти таппайды.

* 12:59 Увак акша: грекше «лептон».

⁷ Сонда ол юзим бавын карайтаганга айтады: „Мен энди сосы ынжырдынъ емиси барма экен деп келетаганы уыш йыл болады эм бир заманда да емисти таппайман. Кес оны, орынды маънесиз алып турмага ога неден керекти?“

⁸ Юзимши: „Ием, оны энди де бир йылга калдыр, мен онынъ тоьгерегин казайым, туьбине коклык салайым. ⁹ Келеек йылда емис берсе, калар; эгер бермесе, кесерсинъ“, — дейди».

Шабат куьнинде хатынды савартув

¹⁰ Бир шабат куьнинде Иса синагоглардынъ биринде окытып тура эди. ¹¹ Сонда он сегиз йылдан бери йин берген мараздан буюкирейип эм туьзелалмайтаган бир кыскаяклы да бар эди.

¹² Иса, оны коьргенде, озине шақырды да: «Хатын, сен маразынънан айырыласынъ», — деди. ¹³ Колын ога узатып салды. Хатын сол сабатлей туьзелди эм Аллады данъклап баслады.

¹⁴ Сонда синагогтынъ басшысы Исадынъ шабат куьн эмлеп сав эткенине ашувланды да халкка: «Ислемерге ярайтаган алты куьн бар, эмленмерге тек шабат болмай, эне сол куьнлердинъ биринде келинъиз», — дегенди айтты.

¹⁵ Онынъ соьзине Раббий булай яваплады: «Экиюзли! Аьше, сиз шабат куьнинде озгизинъизди, яде эшегинъизди авладан шыгарып, сувгармага аькетпейсизбе? ¹⁶ Ибрагимнинъ бу кызынынъ шаркын шайтан бийлегенли узак он сегиз йыл болады. Соны бу бугавдан шабат куьн куткармага неге керек тувылды?»

¹⁷ Ол оны айтканда, явларынынъ баьриси уялды, а буьтин халк Онынъ этетаган мактавлы ислерине куванатаган эди.

*Ашыткы ман шуьшитки
урлык акында таварыхлар*

¹⁸ Иса болса айтты: «Алладынъ Патшалыгы не мен тенъ эм оны не зат пан тенълестирейим? ¹⁹ Ол, шуьшитки урлыктай. Оны аьдем алып оз бавына олтырткан. Урлык озсип, терекке айланган эм коьктеги куслар онынъ бутакларында уялаган».

²⁰ Иса яне айтты: «Алла Патшалыгын тагы да не мен тенълестирейим? ²¹ Ол, хатын баьрисин ашытар уьшин алган уыш оьлшем ун ман карыстырган ашыткыга усайды».

Тар капы

²² Событип, Иса шахарлардан эм эллерден обтип, халкты уйрете, Ерусалимге йол салып бара эди.

²³ Ким ди бирев Оннан сорады: «Раббий, аьше, куткары-
лаяклар азба?» Иса яваплады: ²⁴ «Тар капыдан обтпеге баъри
куьшинъызди салынъыз. Сизге айтаман, коьплер кирмеге из-
лееклер, ама киралмаяклар. ²⁵ Уьйдинъ Иеси турып капысын
япканда, сиз тыста калып, капыды кагып: „Раббий! Бизге
аш!“ – деп тилеексиз.

Тек Ол сизге: „Мен не сизди, не кайдан келгенинъызди
билмеймен“, – деп явап береек.

²⁶ Сол заманда: „Биз де Сени мен ашаган эм ишкен эдик.
Эм бизди орамларда уйрететаган эдинъ“, – деп айтарсыз.

²⁷ Ама Ол: „Мен сизди де, кайдан келгенинъызди де бил-
меймен. Эй, яманлык этетаганлар! Баъринъыз де Меннен
тайынъыз!“ – деп яваплайк.

²⁸ Ибрагимди, Исхакты, Якупты эм буьтин пайхамбар-
ларды Алладынъ Патшалыгында, ама обзинъыздинъ тыска
кувилганынъызды коьргенде, йылап тислеринъызди кыр-
шылдатаяксыз. ²⁹ Аьдемлер куьнтувардан да, куьнбатардан
да, сырттан да, кубыладан да келееклер эм Алладынъ Патша-
лыгында зияпетте озлерининъ орынларын табаяклар. ³⁰ Ама
арттагылар мине алдыда, алладагылар да артта болаяклар».

Ай, Ерусалим!

³¹ Сол заманда Исадынъ касына бир неше парисейлер кел-
дилер де: «Сен бу ерден шыгып кет, неге десе Ирод Сени обл-
тиреек болады», – дедилер.

³² Иса оларга: «Барынъыз да сол туьлките Меннен айтынъыз:
„Мен буьгуьн де, эртен де йинлерди куваякпан эм аьдемлерди
сав этип юреекпен, а бирсигуьн мырадыма етеекпен“. ³³ Не зат
болса да, Мен буьгуьн де, эртен де, бирсигуьнде де озь йолим
ман бармага тийислимен, неге десе пайхамбар Ерусалиминъ
тысында облип болмайды.

³⁴ Ай, Ерусалим, Ерусалим! Пайхамбарларды облтиресинъ эм
сага йиберилгенлерге тас атасынъ. Кус балапанларын канат-

ларынынъ астына йыйгандай, Мен де сенинъ балаларынъды йыймага неше кере ымтылдым, а сен унамадынъ! ³⁵ Мине бу уйинъиз сизге бос калдырылады. Сизге айтаман, „Раббийдинъ аты ман Келеятырган муъбарек болсын!“ деп айтканга дери, Мени коъреек тувылсыз», — деди.

Иса парисейдинъ уйинде

14 Шабат куънлерининъ биринде Иса ас ишпеге парисей басшыларынынъ бирининъ уйине келди. Парисейлер Онынъ Оьзин калай тутаягына карадылар. ² Исадынъ алдында сарысув маразыннан кыйналатаган аьдем олтыра эди. ³ Иса парисейлерден эм Таурат аьлимлериннен: «Шабат куън эмлемеге болаякпа экен?» — деп сорастырды. ⁴ Олар уьндедилер. Сонда Иса аьдемди оьзине шакырды да маразыннан сав этип йиберди.

⁵ Оннан сонъ: «Сиз улынъыз, яде оьгизинъиз шабат куън куйыга атылса, сол сабатлей оны шыгармаяксызба экен?» — деди. ⁶ Олар явапка бир зат та айталмадылар.

Конакларга эм уй иесине дерис

⁷ Иса, конаклар сыпырадынъ тоър бетине шыгып олтырмага шалысатаганын эслеп, оларга сосы таварыхты айтты: ⁸ «Сени бирев неке кыйылатаган тойга шакырган заманда, тоърге шыгып олтырма. Сеннен сыйлырак бирев конаклар ишиннен шыкпага болаяк. ⁹ Сонъында экевинъизди де шакырган конакбай, касынъызга келип: „Орнынъды бу аьдемге берсенъ экен“, — демеге болар. Ол заманда сен уялып, шеттеги орынга олтырмага керек боларсынъ. ¹⁰ Шакырылсанъ, барып кыйырдагы орынга олтыр. Уй иеси келип: „Досым, тоърге шыгып олтырсанъ“, — дер. Сол заманда сени мен бирге олтырганлардынъ алдында сен оърметленерсинъ. ¹¹ Оьзин-оьзи коътеруьвши аър ким тоьменленеек, а оьзин-оьзи тоьменлетуьвши коътерилеек».

¹² Сонъында Иса конакбайына да булай айтты: «Эгер сен уйле яде кешки ас этсенъ, оьзинънинъ досларынъды, кардаш-кавымынъды яде колайлы конъысыларынъды шакырма. Олардынъ сага, сени бир заманда шакырып, эткенинъди

кайтармага амаллары бар. ¹³Сога коьре ас эткенде ярлыларды, сакатларды, аксакларды, сокырларды шақыр. ¹⁴Сен сонда наьсипли боларсынъ, неге десенъ олар ийгиликти кайтарал-маяклар. Туврашыл аьдемлер тирилгенде савга аларсынъ».

¹⁵Муны эситип, Иса ман олтырганлардынъ биреви Ога: «Алладынъ Патшалыгындагы зияпетте оьтпек ашаяк аьдем наьсипли!» – деди.

¹⁶Иса ога: «Бир аьдем уллы зияпет этип, коьплерди шақырган эди. ¹⁷Астынъ заманы еткенде, ол оьзининъ кулын, шақырылганларга: „Не зат та аьзир, келинъиз“, – деп, айттырып, йибереди.

¹⁸Ама олардынъ баьриси де, бир тилден болгандай, кеширувьди тилеп баслаптылар. Бириси: „Мен соьле-аьле ер сатып алганман, соны барып коьрмеге керекпен, кешир мени, тилеймен“, – дейди.

¹⁹Баскасы: „Мен бес косак оьгиз сатып алдым эм оларды сынамага бараятырман, кешир мени, тилеймен“, – дегенди айтады.

²⁰Уьшиншиси: „Мен уьйленгенмен, сонынъ уьшин баралмайман“, – дейди.

²¹Кулы кайтып, бийине баьрин де еткереди. Сонда уьй иеси ашувланады да кулына: „Тез болып шыгып, сахардынъ орамлары эм сокпаклары ман бар да, мунда ярлыларды, сакатларды, аксакларды эм сокырларды алып кел“, – деп буйырады.

²²Кулы: „Бийим! Сенинъ буйырыкларынъ толтырылды, ама тагы да орын бар“, – дегенди айтады.

²³Бий кулына: „Йоллар эм кора бойлары ман барып, меним уьйим толгандай, тапканларынъды келмеге разы эт“, – деди.

²⁴Сол себептен, сизге айтаман, Мен алдыда шақырганлардынъ биреви де Меним асымнан авызына салмаяк*, – деди.

Исадынъ сокталары

²⁵Иса ман бирге коьп халк бара эди, эм Ол оларга бурылып:

²⁶«Эгер Мага иерип, ама оьзининъ атасын, анасын, пишесин,

---

* 14:24 Бир кесек текстлерде сосы соьзлер косылады: «Неге десе шақырылганлар коьп, тек сайланып алынганлар аз».

балаларын, ага-инилерин, аяпте-карындастарын эм ога да косып яшавын Меннен бек баалырак коьрсе, ол Меним соктам болалмайды. ²⁷ Ким оьзи оьлеек кашын алып ызымнан келмесе, сол Меним соктам болалмайды.

²⁸ Неге десе, айтпага, сизден ким эсе де бирев кала салмага суьйсе, онынъ курылысын битирмеге не шаклы акша керек болаягын алды ман олтырып санамаспа? ²⁹ Эгер ол туьбин калап, курылысын кутылмага аьли болмаса, ³⁰ сонда оны коьргенлердинъ баьриси де: „Сол аьдем салып баслады, ама битиралмады“, – деп куьлееклер.

³¹ Яде бир патша, баска патша ман согыска бара турып, мага йырма мынъ аскерши мен келеятырганга он мынъ аскершим мен карсы турмага карувым бар ма экен деп, алды ман олтырып, ойламаспа? ³² Эгер карувым йок деп санаса, душпаны энди де эректе турганлай, ярасувлыктынъ шартларын тилеп, эшлилер йиберер. ³³ Сизге де солай, аьр кайсынъыз оьзинъиздинъ буьтин болган затынъыздан бас кешпеген Меним соктам болалмайды.

³⁴ Туз – яхшы зат, ама ол оьзининъ даьмин йойтса, оны не мен тузлы этпеге болаяк? ³⁵ Ол ерге коклыкка да яряк тувыл, оны таслап коядылар. Тыньламага кулагы болган эситсин!» – деди.

Адаскан кой акында таварых

15 Баьри ясакшылар эм куьналылар Исады тыньлар уьшин, Онынъ янына йыйыла эдилер. ² Парисейлер мен дин аьлимлери болса: «Ол куьналылар ман катнасады эм олар ман бирге ашайды», – деп, разы болмай, оьз ара соьйлестилер.

³ Сонда Иса оларга бу таварыхты айтты: ⁴ «Айтпага, аранъыздан ким болса да биревдинъ юз койыннан бири адаскан. Аьше сиз, токсан тогызын авлакта калдырып, адасканын тапканга дейим излемессизбе? ⁵ А тапканда, суьйинип, оны арканъызга салып, ⁶ уьйге кайтарсыз, досларынъызды эм конъысыларынъызды шақырып, оларга: „Мени мен бирге куванынъыз, неге десе мен адаскан койымды тапканман!“ – дерсиз. ⁷ Тевбе этпеге керекли болмаган токсан тогыз туврашыл аьдемлерден эсе, куьналы бир аьдемнинъ тевбеге туьскени уьшин коькте куваныш солай коьп болар деп, сизге айтаман».

Йойылган акшадынъ акында таварых

⁸ «Эгер кыскайаклыда он куымис акшасы* болып, биревин йойтса, аьше, ол шыракты ягып, уйининъ кувис-муыйисин сыпырып, оны тапканша излемеспе? ⁹ Оны тапканда, оззининъ кыймасларын эм конъысыларын шақырып, оларга: „Мени мен бирге суыйининъиз, мен йойылган акшамды тапканман!“ – деп айтар. ¹⁰ Сизге айтаман: „Алладынъ маълеклери бир куыналыдынъ тевбе этуъвине солай ок куванадылар“».

Адаскан ул акында таварых

¹¹ Иса тагы да косты: «Бир кисидинъ эки улы болыпты. ¹² Кенжепайы атасына: „Атам, муълкинънинъ мага тийисли улысин айырып бер“, – деди. Атасы муълкин улларына боълди.

¹³ Тез арадан кишкей улы, баъри болган затларын йыйып, узак ерге кетти. Онда азгырувлыкка берилип, байлыгын йойды. ¹⁴ Баърисин де шашып кутылган сонъ, сол элге бек уйкен ашлык келгенде, ол муктажланып баслады. ¹⁵ Оннан сонъ, ол соълеги элдинъ бир яшавшысына ялшылыкка туъсти, а ол оны оззининъ шошкаларын бакпага далага йиберди. ¹⁶ Кенжепай донъызлар ашайтаган кабыклар ман курсагын толтырмага да разы эди, ама оны да ога бирев бермеди.

¹⁷ Сол заманда эсин йыйып: „Атамда неше бир ялшы бар эм ырызкысы да коьп, а мен мунда аштан оьлеатырман“, – деди. ¹⁸ „Барып, атама кайтайым да ога айтайым: Атам, мен Алладынъ** эм сенинъ алдынъда куыналы болдым. ¹⁹ Энди сенинъ улынъ деп аталмага да тийисли тувылман; мени ялшыларынънынъ бириси этип болса да ал“.

²⁰ Эм ол, турып, атасына кетти. Оны эректен коьрип, атасы аяды; алдына ювырып барып, кушагына алды, оьпти. ²¹ Улы ога: „Атам, мен Алладынъ эм сенинъ алдынъда куыналы болдым. Энди сенинъ улынъ деп аталмага да тийисли тувылман“, – деди.

* 15:8 Куымис акша: грекше «драхма» (Иса Масих заманында 1 драма исшидинъ куьнлик кыйын агы эди).

** 15:18 Алладынъ: грекше «коькстинъ».

²² Ама атасы озынинъ кулларына: „Тез барып, энъ яхшы кийимди акелип, оны кийиндиригъыз, бармагына юзик салыгъыз, аякларына машпак кийгистингъыз!

²³ Бесленген бузавды акелип шалыгъыз; зияпет этип, байрам этеек! ²⁴ Неге десе меним бу улым оылген эди, мене ол тирилди, ол йойтылган эди, энди табылды“, – деди.

²⁵ Сол заманда онынъ уйкен улы кырда болган эди; ол кайтып, уйге ете баслаганда, уйде йыр анъларын эм биюв тавысларын эситти. ²⁶ Ол куллардынъ бирисин шакырды, онда не зат болатанын сорады.

²⁷ Кулы ога: „Сенинъ ининъ кайтып келди, атанъ онынъ сав-саламат кайтканы ушин куванганыннан, бесленген бузавды шалдырды“, – деди.

²⁸ Тувнъыш улы ашувланды эм уйге киргиси де келме-ди. Сонда атасы шыгып, ога тилек салды. ²⁹ Тек улы: „Сол йылларда мен сага, кулдай, иследим, бир заманда да айтканыннан шыкпадым. Сен, болсанъ, меним ушин кишкей улак та сойып, тенълерим мен байрам этпеге да бермединъ. ³⁰ А энди, муълкинъди яман хатынларга шашып таъвескен бу улынъ уйге кайтканда, сен онынъ ушин бесленген бузавды шалгансынъ!“ – деди.

³¹ Атасы ога: „Улым, сен аыр вакыт мени мен бирге эдинъ, эм буьтин муълким – сеники. ³² Ама биз, сенинъ бу ининъ олып тирилгени эм йойтылып табылганы ушин куванып, байрам этпеге керекли боламыз“, – деди.

Намыссыз уй юргистуьвши акында таварых

16 Иса Озынинъ сокталарына айтты: «Бир бай аьдемнинъ уй юргистуьвшиси болган. Ол онынъ муълкин шашады деген хабар байга етеди. ² Иеси оны шакырып: „Мен сенинъ акында не затлар эситемен? Оьз исинъ акында эсап бер, неге десе сен муннан арбатында уй юргистуьвши болалмайсынъ“, – дегенди айтады.

³ Сонда уй юргистуьвши оьзи оьзине: „Мен не этейим? Ием меннен уй исин юргистуьвди алаятыр. Ер казып болмайман, тиленмеге уяламан. ⁴ Уй исин юргистуьвден шыгарылган

заманда, мени озлерининь юртларына алгандай этер ушин не ислемеге керегин билемен“, – деди.

⁵ Соньыннан оз иесине борышлары болган аьдемлерди бир бирлеп шакырып, бириншисине: „Меним иемге не шаклы борышлысынъ?“ – деди.

⁶ Аьдем ога: „Юз оьлшем май борышлыман“, – деп яваплады.

Ол ога: „Кагытларыньды ал да, олтырып, тез болып элли деп яз“, – деди.

⁷ Сонь баскасына: „А сен нешев борышлысынъ?“ – деди.

Аьдем: „Юз оьлшем бийдай“.

Ога да: „Кагытларыньды ал да сексен оьлшем деп яз“, – дегенди айтты.

⁸ Иеси намыссыз уьй юргистуьвшисин, озин акыллы тутканы ушин, мактады. Белгилисинше, бу оьмирдинь аьдемлери озлериндей болганлар ман ислевде ярыктынъ балаларыннан* акыллырак. ⁹ Мен сизге айтаман: сосы дунья байлыгы ман озиньизге дослар табыньыз. Соьйтип, байлыгынъыз йок болганда, сизди оьмирлик меканларга кабыл этерлер.

¹⁰ Азда сенимли болган, асламында да сенимли, а азда сенимсиз, асламда да сенимсиз. ¹¹ Сонынъ ушин, сиз сосы дуньядынъ байлыгына сенимсиз болсанъыз, оьмирлик байлыкты сизге сенип ким аманат этер? ¹² Эгер де сиз баскадынъ муьлки мен сенимли болмаган эсенъиз, озь муьлкинъиз болгандай этип, сизге ким затын сенип берер?

¹³ Эш бир кул эки иеге бирден куллык эталмайды; неге десе ол яде олардынъ бирин коьрип болмас, а экиншисин яратар, яде биревине бек шалысар, а экиншисине эс бермес. Сиз бир ок заманда Аллага да, байлыкка да кул болалмассыз».

Таурат пан Алла Патшалыгы

¹⁴ Акша суьетаган парисейлер де бу затлардынъ баьрисин эситтилер эм Исага куьлетаган эдилер. ¹⁵ Ол, болса, айтты: «Сиз озиньизди аьдемлер алдында туврашыллардай этесиз, ама Алла сизинъ коьнъилинъиздегин биледи, неге десе аьдемлер арасында йогары бааланган затты Алла коьрип болмайды.

---

* 16:8 Ярыктынъ балалары: *ярыкты суьйген, ынанган аьдемлер.*

¹⁶ Таураттынъ эм пайхамбарлардынъ заманы Яхъяга дейим болган эди. Оннан сонъ, болса, Алла Патшалыгынынъ акында Ийги Хабар увазланып бериледи. Ога аьр ким де куьш салувы ман киреди. ¹⁷ Ама Таураттынъ бир сызыгы йогалганнан эсе де, коьк пен ердинъ йогалувы тезирек боляк.

¹⁸ Ким пишесин талаклап, баска хатынга уйленсе, сол зиналык этеди, талакланган хатынга уйленуьвши де солай ок этеди».

Бай эм Лазар

¹⁹ «Бир бай аьдем болган. Ол карагошкыл-кызыл эм баа кумашлардан кийим киетаган болган эм аьр куьн кейифли яшаган. ²⁰ А онынъ каралдысынынъ капысында Лазар атлы пакры ятатаган эди. Онынъ уьсти буьтин котыр ман ябылган эди. ²¹ Ол, байдынъ сыпырасыннан туьскен увак-туьеклерин де еп, тамакланмага куьсейтаган эди. Ийтлер де келип, онынъ котырларын ялайтаган эдилер.

²² Ваькыты келгенде, пакры оьледи эм маьлеклер оны Ибрагимнинъ кушагына аькетип береди. Бай да оьледи, оны да коьмедилер. ²³ Ахыретте азап шеккен бай коьзлерин коьтергенде, алыста Ибрагимди эм онынъ кушагында Лазарды коьреди. ²⁴ Ол кышкырып: „Атам меним Ибрагим, языксын мени эм Лазарды йибер! Ол бармагын сувга малып, меним тилимди сувытсын, неге десе мен бу отта азап шегемен“, — дегенди айтты.

²⁵ Ама Ибрагим: „Улым! Эсинъе туьсир, сен яшавынъда ийги затларынъды алдынъ, а Лазар яман аьлде эди. Энди ол мунда юбаныш тапты, а сен азап шегесинъ. ²⁶ Оннан сонъ, бизим арамызда тик кая бар, соннан себеп сенинъ ягынъа оьтпеге суьйген оьталмаяк эм эш бирев де сеннен бу якка коьшалмас“, — деп яваплады.

²⁷ Бай: „Булай эсе, атам, сеннен тилеймен, Лазарды меним ата юртыма йибер. ²⁸ Неге десе менде бес тувган кардаш бар; Лазар оларга коьргенин айтсын, олар да бу азап шегуьв ерине келип олтырмасынлар“, — дегенди айтты.

²⁹ Ибрагим ога: „Оларда Муса эм пайхамбарлардынъ китаплары бар. Оларга тынъласынлар“, — деди.

³⁰ А ол: „Йок, Ибрагим атам, оьлгенлерден бирев оларга келсе, олар тевбеге туьсерлер“, – деди.

³¹ Бу затка Ибрагим: „Эгер олар Мусады эм пайхамбарларды тынъламайтаган болсалар, бирев оьлилерден тирилсе де оларды ынандыралмас“, – деп яваплады».

Йолдан тайдырув, кеширув, иман эм борыш акында

17 Иса Оьзининь сокталарына булай айтты: «Аьдемлерди йолдан тайдыратаган затлар келмей калмаяк, ама бу затларды болдырганга кайгы! ² Бирев бу кишкейлердинь бирин йолдан тайдырганнан эсе, мойнына туьйирмен тасы тагылып, денъызге тасланса, ога яхшырак болар эди. ³ Сонынъ уьшин сак болынъыз! Эгер (иман) кардашынъыз куьнага туьсетаган болса, ога айыбын айтынъыз, а эгер тевбеге келип оькинсе, оны кеширинъыз. ⁴ Эгер дейим ол куьнине ети кере сага карсы болып куьнага кирсе, ети кере: „Куьналыман – оькинемен“, – деп келсе, оны кешир».

⁵ Элшилери Раббийден: «Бизим ынанувымызды коьбирек эттага!» – деп тиледилер.

⁶ «Эгер сизинъ шуьшитки буьртиги кадер иманынъыз болса, сиз бу ынжыр терегине: „Муннан тамырынъ ман сувырылып алынып, оьзинъди денъызге олтырт“, – десенъыз, ол сизге бойсынар», – деди Раббий.

⁷ «Айтпага, сизде сабаншы яде койшы кулынъыз бар. Ол кырдан кайткан заманда: „Тез болып кир, сыпыра янына олтыр“ – деп, айтарма экенсиз? ⁸ Йок, сиз керисинше ога: „Мага кешки ас аьзирлеп куй да, белинъди бувып, мен ашап-ишкен вакытта мага аякшылык эт; оннан сонъ оьзинъ де ашап-ишерсинъ“, – деп айтарсыз. ⁹ Сиз буйырыкларынъызды толтырган кулынъызга разылыгынъызды сонъында айтарма экенсиз? ¹⁰ Сиз де солай, оьзинъызге буьтин буйырылганларды эткеннен сонъ: „Биз маьнесиз куллармыз, неге десе биз тек борышымызды толтырдык“, – деп айтарсыз».

Авыр тери маразлы он аьдем

¹¹ Ерусалимге йолланганда Иса Галилея ман Самария арасындагы мажа бойы ман оьтип бараятыр эди. ¹² Бир авылда

Оны он авыр тери маразлы йолыкты. Олар эреkte токталдылар да ¹³ коьтеринки тавыс пан: «Насихатшы Иса, бизди языксын!» — деп, кышкырдылар.

¹⁴ Иса оларды коьргенде: «Барынъыз да дин куллыкшыларга коьрининъыз!» — деди. Олар бараятырып, йолда тазаландылар. ¹⁵ Олардынъ бириси, оззининъ савартылганын коьргенлей, кери кайтты эм куышли давысы ман Аллады данъклап баслады. ¹⁶ Ол Исадынъ аягына йыгылды, Ога сав бол деди. Бу аьдем — самарияшы эди.

¹⁷ Сонда Иса: «Аьше, тазаланганлар онав тувылма эди? Тогызы ша кайдады? ¹⁸ Тек бу тыс кыралшыдан баска Аллады данъкламага кайткан болмадыма экен?» — деп сорады. ¹⁹ Ога да: «Тур да бар, сенинъ иманынъ сени сав этти», — дегенди айтты.

Алла Патшалыгынынъ келееги акында

²⁰ Бир йол парисейлер Исадан: «Алла Патшалыгы кашан келеек?» — деп сорадылар.

Иса оларга явап берип: «Алла Патшалыгы сиз ойлаган заманда келмеек. ²¹ Эш бирев де: „Ол булайда“, яде „Ол анда“, — деп айталмас, неге десе Алла Патшалыгы сизинъ ара-нъызда», — деди.

²² Сонъ Ол сокталарына айтты: «Аьдем Улынынъ куьнлерининъ тек бирин болса да коьргинъыз келеек вакыт етер, ама коьрмеексиз. ²³ Аьдемлер сизге: „(Масих) мине мунда!“, яде „Мине онда“, — деп айтаяклар. Барманъыз, ызыннан иерменъыз! ²⁴ Неге десе айындырыктынъ йылтыраганы коькти бир кыйырыннан экинши кыйырына дейим ярыклаткандай болып, Аьдем Улы да Оьзи келген куьнинде солай ок болаяк. ²⁵ Ама алды ман Ол коьп азаплардан оьтпеге керек эм бу тукым Оны шет какпага тийисли болаяк.

²⁶ Нухтынъ куьнлеринде калай болган болса, Аьдем Улы куьнлеринде де солай ок болаяк. ²⁷ Нух кемеge минген куьнге дейим аьдемлер ашадылар, иштилер, хатын алып, киевге бардылар. Сонъ сав дуньяды сув алып, баьрисин де аьлек этти. ²⁸ Солай ок Луттынъ куьнлеринде де болды. Аьдемлер ашадылар, иштилер, сатув-алув эттилер, урлык шаштылар эм уый тувзеттилер. ²⁹ Ама Лут Содом шахарын калдырып

шыккан куьн, коьктен ямгыр болып, от пан коькирт явды эм баьрисин аьлек этти.

³⁰ Аьдем Улы келген куьнинде де тамам солай болаяк. ³¹ Сол куьн ким уьйининь тоьбесинде болса, уьйиндеги затларын алар уьшин тоьменге туьспесин эм далада болган да кери кайтпасын. ³² Луттынь пишесине болган затты эсиньизге туьсириньиз! ³³ Ким оззининь яшавын куткарувга шалыса, сол оны йойтар; а ким яшавын йойтса, сол оны саклар. ³⁴ Сизге айтаман: сол туьнде экев бир орындыкта болаяк: бириси алынаяк, экиншиси калдырылаяк. ³⁵ Эки хатын бирге туьйирмен тартып тураяк; бири алынаяк, экиншиси калдырылаяк. ³⁶ Эки аьдем далада болаяк: бири алынаяк, экиншиси калдырылаяк*».

³⁷ «Раббий, бу кайда болаяк?» — деп сорадылар.

Иса оларга: «Илес кайда болса, кувалдылар да сонда йы-йылар», — деп яваплады.

Тул хатын эм имансыз кады акында таварых

18 Иса тагы да оларга аьр вакыт дува этуьв мен уьмит уьзбей турувдынь кереги акында таварых айтты: ² «Бир шахарда Алладан да коркпаган, аьдемлерден де уялмаган бир кады болган.

³ Сол ок шахарда бир тул хатын яшаган эм ол кадыга барып: „Мени душпанымнан коршаласана“, — деп, тилеп турган.

⁴ Кады бир кесек заманды ога унамай турган, ама соньында ишиннен: „Мен Алладан коркпасам да, аьдемлерден уялмасам да, ⁵ бу тул хатын мага тынышлык бермей турганы уьшин оны коршалайым, мени дайым келип бездирмес“, — деп ойлайды».

⁶ Эм Раббий: «Имансыз кадыдынь не айтканын эситесизбе? ⁷ Аьше, Алла куьни-туьни Ога кышкырып тилек тилеп турган сайлап алганларын коршаламаякпа экен? Оларды коьп заман саклатаякпа? ⁸ Сизге айтаман: Алла оларды кешиктирмей тез арадан коршалаяк. Тек Аьдем Улы келгенде, ерде тагы да иманды табарма экен?» — деди.

* 17:36 *Бу аят энь эски текстлерде йок.*

Парисей эм ясакшы акында таварых

⁹ Солай ок баскаларга мисетсинмей карап, озлерин туврашыл этип санайтаган бирер кавымларга Иса сосы таварыхты айтты: ¹⁰ «Эки аьдем Алладынъ уйине дува этпеге бардылар, олардынъ бири парисей, а баскасы ясакшы болган. ¹¹ Парисей турады да озининъ ишиннен: „Я Алла! Мен баска аьдемлердей, йолбасар, арам ниетли, зиналык этувъши, яде болса мине бу ясакшыдай болмаганым уьшин сага шуькир этемен. ¹² Мен юмада эки кере ораза тутаман эм буьтин алатаган келимнен он кесегининъ бир боьлигин беремен“, — деп дува этеди.

¹³ Ясакшы болса, эректе турып, коькке коьзин де коьтералмай, коькирегине сога-сога: „Я Алла, мени, куьналыды, языксын!“ — дейди.

¹⁴ Сизге айтаман: парисейден эсе сосы аьдем (Алла алдында) акланьп уйине кайткан, неге десе озин-озьзи коьтеруьвши аьр ким тоьменленек, а озин-озьзи тоьменлетуьвши коьтерилек».

Иса саьбийлерге яхшылык тилейди

¹⁵ Исага, колын тийгистсин деп, яс балаларды да аькелетаган эдилер. Сокталар болса, муны коьргенде, сол аьдемлерди тыйьп басладылар. ¹⁶ Иса балаларды озине шакырып: «Койынъыз сабийлерди, Мага келсинлер. Оларга шырмав этпенъыз, неге десе Алладынъ Патшалыгы сондайлардыкы. ¹⁷ Сизге дурысын айтаман: Алла Патшалыгын баладай кабыл этпеген аьдем ога бир заманда да кирмек».

Байлык эм оьмирлик яшав

¹⁸ Басшылардынъ бириси Исадан: «Яхшы Устаз, оьмирлик яшавдан уьлисли болар уьшин мага не этпеге керек?» — деп сорады.

¹⁹ Иса ога: «Неге Мага яхшы деп айтасынъ? Бир Алладан баска эш бирев де яхшы тувыл. ²⁰ Онынъ парызларын билесинъ: „Зиналык этпе, аьдем оьлтirme, урлама, ялган шаатлык этпе, атанъ ман ананъды оьрметле“, — деп айтты.

²¹ А ол болса: «Булардынъ баърисин де бала шагымнан толтыраман», — деп яваплады.

²² Муны эситкенде, Иса ога: «Сага энди де бир зат етиспейди: савлай болган затынъды сат та акшасын ярлыларга уълестир, сонда коькте карызна табарсынъ. Оннан сонъ Меним артымнан ызла», — деди.

²³ Ол болса, муны эситип, мыдахланды, неге десе бек бай эди. ²⁴ Иса, онынъ мыдах болганын коьрип, айтты: «Байлыгы болганларга Алла Патшалыгына кирмеге калай кыйын! ²⁵ Неге десе бай аьдемге Алла Патшалыгына кирувден эсе, туьеге ийне коьзиннен оьтуьв тыныш».

²⁶ Муны эситкенлер: «Солай болса, ким куткарылмага болар экен?» — деп сейирсиндилер.

²⁷ Ама Ол: «Аьдемлер этип болмас затларды Алла этип болады», — деди.

²⁸ Сонъ Ога Петер: «Мине биз болган затымызды калдырып, Сенинъ артынънан ызладык», — дегенди айтты.

²⁹ Ога Иса: «Сизге дурьсын айтаман: Алла Патшалыгы уьшин уьйин, пишесин, ага-инилерин, ата-анасын, яде сабийлерин калдырган аьр аьдем, ³⁰ бу шакта болганыннан коьп кере артык алаяк эм келеек шакта оьмирлик яшав да табаяк», — деп яваплады.

Иса оьлип тирилеегин уьшинши кере билдиреди

³¹ Иса он эки соктасын бир янына аькетип: «Мине биз Ерусалимге бараятырмыз. Онда Аьдем Улы акында пайхамбарлар язганларынынъ баъриси де толтырылаяк. ³² Оны баска миллетлерге тапшыраяклар эм олар Оны маскаралап, корлаяклар, Ога туйкирееклер, ³³ Оны камышылаяклар эм оьлтирееклер, тек Ол уьшинши куьнинде тирилеек», — деди.

³⁴ Ама сокталары бу соьзлердинъ бирин де анъламадылар: олардан бу соьзлердинъ маьнеси ясырынган эди, олар айтылганларга туйсинмедилер.

Ериходынъ касында сокырдынъ савартылувы

³⁵ Иса Ерихо шахарга ювыклаган эди. Сол вакытта йолягада олтырган бир сокыр садака тилейтаган эди. ³⁶ Ол касыннан

аьдемлердинъ озып бараятырганын эситип, не зат болатаганын сорады.

³⁷ Ога: «Назаретши Иса озып бараятыр», — деп билдирдилер.

³⁸ Сонда ол: «Даут Улы Иса, мени языксын!» — деп кышкырды. ³⁹ Алдыда бараятырганлар оны тыйып, бакыртпаска шалыстылар, ама ол тагы да куышлирек: «Даут Улы, мени языксын!» — деп кышкырыклады.

⁴⁰ Иса токталды да сол аьдемди янына келтирмеге буйырды. Сокры Онынъ касына келгенде, Иса оннан: «Мен сага эткендей не зат тилейсинъ?» — деп сорады.

⁴¹ «Бийим! Меним коьргим келеди», — деди.

⁴² Иса ога: «Коьзлеринъ ашылсын! Иманынъ сени сав этти», — деди. ⁴³ Аьдемнинъ сол сабатлей коьз коьруевви кайтты эм ол, Аллады данъклап, Исадынъ ызыннан иерди. Буьтин халк муны коьргенде, Аллады мактап баслады.

Ясакишы Закай

19 Сонъ Иса Ерихога кирип, онынъ иши мен обтип бараятыр эди. ² Онда ясакшылардынъ басшысы Закай атлы бай аьдем бар эди. ³ Ол Исады коьрмеге эм Онынъ ким экенин билмеге шалысты, тек бойы маштак болган себепли, Оны аьдемлер арасыннан коьралмады. ⁴ Сонда ол, Исады коьрер уьшин алдыга шабып барып, йол уьстиндеги кийик ынжыр терекке минди.

⁵ Иса сол ерге еткенде, йогарыга карап, оны коьрди де ога: «Закай, тез болып туьс, буьгуьн Мага сенинъ уьйинъде коьнак болмага тийисли», — деди. ⁶ Закай тез болып туьсти эм, куванып, Исады уьйине кабыл этти.

⁷ Оны коьргенлердинъ баьриси де разы болмай, куьналыдынъ коьнагы болды деп, соьз этип басладылар.

⁸ Закай болса, турып, Раббийге: «Мен соьле муьлкимнинъ яртысын пақырларга уьлестирейим. Эгер дейим биревди бир зат пан алдаган болсам, ога доьрт кабат арттырып берейим!» — дегенди айтты.

⁹ Иса: «Буьгуьн бу юртка да куткарылув келди, неге десе бу аьдем де Ибрагимнинъ улы. ¹⁰ Аьдем Улы йойтылганды таппага эм куткармага келген, сайсы», — деди.

Он куымис мина акында таварых

¹¹ Иса Оны тынълаганларга бир таварых косып айтты. Ол энди Ерусалимге ювыклап келген эди эм халк, тез арадан Алла Патшалыгы ашылаяк деп, саклай эди. ¹² Иса булай айтты: «Аксуек асылыннан бир аьдем озине патшалыкты алып кайтаяк болып, узак кыралга йолланаятыр эди. ¹³ Кетеектен алдын ол, озининъ он кулын шақырып, оларга он куымис мина* берди де: „Мен кайтканша, бу акшады саьвделикке йиберинъиз“, — деди.

¹⁴ Ама сол кыралдынъ аьдемлери оны коьрип болмайтаган эдилер эм ызыннан элшилер йиберип: „Бу аьдемнинъ бизге патша болып келгенин суьймеймиз“, — деп айттырдылар. ¹⁵ Ол патша болганда, кайтып келип, ким кайдай келим туьсиргенин билер уьшин, акша тапшырган кулларын шақыртты.

¹⁶ Биринши кулы келип: „Бийим, сенинъ бир куымис минанъ он кайта коьп келим келтирди“, — деп билдирди.

¹⁷ Патша: „Аьперим! Сен яхшы кулсынъ. Кишкой затта сенимли болганынъ уьшин, он шахарга аьким бол“, — деп айтты.

¹⁸ Экинши кулы келип: „Бийим, сенинъ бир куымис минанъ бес кайта оьскен“, — деди.

¹⁹ Патша ога да: „Сен бес шахарга басшылык эт“, — деди.

²⁰ Сонъ уьшинши кулы келип: „Бийим, мине сенинъ акшанъ. Мен оны, явлыкка туьйип, сакладым. ²¹ Сен каты аьдем болган себепли, мен сеннен корктым: салмаганынъды аласынъ, шашпаганынъды орасынъ“, — деди.

²² Сонда бийи ога: „Ай, яман кул! Мен сенинъ соьзлеринъ мен сени шуьшинъе еткерермен! Соны ман, сен меним каты аьдем экенимди, салмаганымды алувымды, шашпаганымды орувымды биле эдинъме? ²³ Аьше, сен не уьшин меним акшамды саьвдегерликке, хайыры ман кайтарар уьшин, йибермединъ?“ — деди.

²⁴ Соннан сонъ ол янында турганларга: „Оннан куымис минады алынъыз да он минасы болганга беринъиз“, — дегенди айтты.

²⁵ Олар: „Бийим! Онынъ онсыз да он минасы барды да!“ — дедилер.

---

* 19:13 Мина: *Иса заманында ишидинъ 100 куьнлик кыйын агы.*

²⁶ Ол: „Мен сизге айтаман: Кимде (билим) бар, сога (коь-бирек) берилер, ама кимде йок, соннан азы да тартылып алынар. ²⁷ Меним оларга патша болганымды унамаган душпанларымды мунда аькелинъиз, меним алдымда кылыш пан оьлтиринъиз“», — дегенди айтты.

Иса Ерусалимге киреди

²⁸ Сол соьзлерди айтканнан сонъ, Иса олардынъ алдында барып, Ерусалимге ювыклап келди. ²⁹ Зейтун тавы деп атала-таган тавдынъ этегинде орынласкан Бетпагей мен Бетхиний эллерге янасып келгенде, Ол Оьзининъ сокталарынынъ эки-син булай айтып йиберди: ³⁰ «Алдыдагы элге барынъыз. Онда киргенлей, бир заманда да уьстине эш бир аьдем де минмеген, байланып турган яс эшекти табарсыз; оны шешип, мунда алып келинъиз. ³¹ Эгер ким де болсын бирев сизден: „Неге шешесиз?“ — деп сораса, — „Ол Раббийге керек“, — деп айтарсыз».

³² Йиберилгенлер барып, Иса айтканша таптылар. ³³ Олар яс эшекти босатайтканда, иелери: «Оны не уьшин шешип аласыз?» — дедилер.

³⁴ Олар: «Ол Раббийге керек», — деп явапладылар.

³⁵ Сонъ оны Исага алып келдилер де, абаларын эшекке атып, онынъ уьстине Исады миндирдилер. ³⁶ Ол атланып барган заманда, аьдемлер абаларын йол уьстине яятаган эдилер. ³⁷ Иса Зейтун тавыннан тоьмен туьскен йолга яна-канда, коьп санлы сокталары шатланып, коьтеринки йога-ры тавыста оьзлери коьрген баьри куьдиретли ислер уьшин Аллады мактап: ³⁸ «Раббийдинъ аты ман келеятырган Патша наьсипли болсын! Аспанда — тынышлык, Алла-Таалага — данък!» — дедилер.

³⁹ Сонда халк арасында болган парисейлердинъ кайбирлери Исага: «Устаз! Сокталарынъды тый!» — дедилер.

⁴⁰ Ама Иса оларга явап этип: «Сизге айтаман, олар тынып калсалар, таслар кышкыраяклар», — деди.

Иса Ерусалим уьшин йылайды

⁴¹ Иса шахарга ювыклап келгенде, ога карап, онынъ уьшин йылады. ⁴² «Ай, эгер буюгуьн сенинъ тынышлыгынъа не

зат ярасатаганын билсенъ экен! Ама бу зат энди де сенинъ коьзлеринънен тасада. ⁴³Неге десе сага сондай куьнлер келееклер, ол заманда сенинъ душпанларынъ тоьгерегинънен эндеклер казып, сени курсап алаяклар эм аьр тараптан да кыстаяклар. ⁴⁴Сени шашаяклар эм ишинъдеги балаларынъды оьлтирееклер, сенде тас уьстинде тас та калдырмаяклар, неге десе Алладынъ сага ярдам этпеге келген вакытын билмединъ», – деди.

Иса Алла уьйининъ каралдысында

⁴⁵Сонъ Иса Алла уьйининъ каралдысына кирип, онда сатув-алув этуьвшилерди кувып, шыгарып баслады. ⁴⁶Оларга: «„Меним уьйим дува уьйи болар“, – деп язылган, а сиз оны йолбасарлар отанына айландыргансыз!» – деди.

⁴⁷Иса аьр куьн сайын Алла уьйининъ каралдысында уьйрететаган эди. Бас дин куллыкшылары болса, дин аьлимлери эм де халктынъ басшылары Оны оьлтирмеге колайлы аьл излейтаган эдилер. ⁴⁸Аман да олар амал табалмадылар, неге десе буьтин халк, таймастан, Онынъ соьзлерин тынълай эди.

Исадынъ куваты акында сораь

20 Куьнлердинъ бирисинде Иса Алла уьйинде халкты уьйретип эм Ийги Хабарды айтып турганда, Онынъ касына халк аксакаллары ман бирге бас дин куллыкшылары эм дин аьлимлери келдилер де ²Оннан: «Бизге айттага, Сен буларды кайсы куват пан этесинъ? Сондай куватты Сага ким берген?» – деп сорадылар.

³Иса явапка булай айтты: «Мен де сизден бир зат сораийым, Мага айтынъыз: ⁴Яхъядынъ аьдемлерди сувда шомылдырувы коьктен болганма, яде аьдемненме?»

⁵Олар болса оьз ара соьйлесип: «„Коьктен“, – десек, Ол: „Аьше, сиз ога неге ьнанмадынъыз?“ – деп айтар. ⁶А эгер „Аьдемнен“, – десек, буьтин халк бизди тас пан сыбалар, неге десе олар Яхъя пайхамбар экенине ьнанадылар», – дедилер.

⁷Сонъында олар: «Биз кайдан экенин билмеймиз», – деп явапладылар.

⁸ Иса да оларга: «Мен де буларды кайсы куват пан этетаганымды сизге айтаяк тувылман», — деди.

Яман юзимшилер акында таварых

⁹ Оннан сонъ Иса халкка бу таварыхты айтып баслады: «Бир аьдем юзим бавын олтыртады эм оны юзимшилерге ялга берип, узак заманга тыс элге кетеди. ¹⁰ Емис йыюв заманы еткенде, ол бавдынъ юзиминнен ульисин йиберсинлер деп, кулын юзимшилерге йибереди; тек олар кулын тоьбелеп, бир зат та бермей артына кайтарадылар. ¹¹ Тагы да баска бир кулын йибереди, ама олар оны да, тоьбелеп эм корлап, бир зат та бермей артына кайтарадылар. ¹² Ол яне уьшиншисин йибереди, тек олар оны да яралап, кувып шыгарадылар.

¹³ Сонда юзим бавдынъ иеси: „Мен не этейим экен? Суьйикли улымды йибереим, белки, оны коьрип, уялырлар“, — дейди.

¹⁴ Ама юзимшилер, ясты коьрип, оьз ара: „Бу — муьлктинъ асабасы. Кел оны оьлтиреек, муьлк бизге калсын“, — деп кенъседилер. ¹⁵ Эм оны, бавдан тыска шыгарып, оьлтиредилер.

Энди олар ман юзим бавынынъ иеси не этер экен? ¹⁶ Ол келип, сол юзимшилерди оьлтирер, юзим бавын да баскаларга берер».

Муны тынълаганлар: «Олай болмас!» — дедилер.

¹⁷ Иса десенъ оларга тигилип карап, айтты: «„Уьй курувшылар яравсыз деп таслаган тас муьйистинъ негизин салган тасы болды“, — деп язылган не затты анълатады? ¹⁸ Сол тастынъ уьстине ким йыгылса — шашылар, а кимнинъ уьстине сол тас туьссе — эзилер».

¹⁹ Сол вакытта дин аьлимлери эм бас дин куллыкшылары, Иса бу таварыхты олар акында айтканын анълап, Оны тутув амалын излей эдилер, ама халктан корктылар.

Урым императорына ясак

²⁰ Исады сынап, соьзинде бир терисликти тапкандай эм, терисликти табып, Оны тутып, тоьрединъ карарына эм куватына бергендей, туврашыл болып кылпысыган, тилши аьдемлерди йибердилер. ²¹ Олар Исадан сорадылар: «Устаз! Биз Сенинъ дурыс соьйлевинъди эм уьйретуьвинъди, биревдинъ хаьгерине карамайтаганынъды, Алладынъ йолына туьз

уйретувинъди билемиз. ²² Кесарга* ясак тоблейтиганимыз тийислиме яде тийисли тувылма?»

²³ Иса болса олардынъ айлежигенлерин анълап айтты: ²⁴ «Мага бир динар коьрсетинъиз: мунда кимнинъ суьврети эм кимнинъ аты язылган?»

«Кесардыкы», — деп явапладылар.

²⁵ Сонда Ол: «Солай болса, кесардыкын кесарга, а Алладыкын Аллага беринъиз», — деди.

²⁶ Олар Онынъ халк алдында айтатаган соьзлеринде ябыскандай зат табалмадылар эм, Онынъ явабына сейирсинип, тындылар.

Тирилуьв акында сорав

²⁷ Оьликлер тирилмес деп айтатаган садукейлердинъ кайбирлери Исага келип, булай сорадылар: ²⁸ «Устаз! Муса (Тавуратта) бизге: „Биревдинъ пишели кардашы баласыз оьлсе, ол тул хатынды алып, кардашы уьшин тукым тувдырсын“, — деп язган. ²⁹ Ети кардаш бар эди. Бириншиси хатын алды да, баласыз оьлип кетти. ³⁰ Сол хатынды экиншиси** ³¹ эм уьшиншиси алды, сондай болып етисининъ баьриси де, бала калдырмай, оьлдилер. ³² Баьрисиннен сонъ хатын да оьлди. ³³ Солай болганда, кыямет куьнинде ол кайсысынынъ пишеси боляк экен? Неге десе ол етевининъ де пишеси болган».

³⁴ Иса оларга явап этип айтты: «Бу оьмирдинъ аьдемлери уьйленедилер, киевге де шыгадылар. ³⁵ Келеек оьмирге етип, оьлилерден тирилмеге тийисли деп саналганлар болса, уьйленмек те, байга бараяк та тувыллар. ³⁶ Эм энди оьлмеге де болалмайдылар, неге десе олар, маьлеклердей, тирилген аьдемлер болып, Алладынъ балалары боладылар. ³⁷ А оьлгенлердинъ тирилеегин Муса да куьйген коьгемлик акындагы боьликте коьрсеткен. Онда Муса Раббийди: „Ибрагимнинъ, Исхактынъ эм Якуптынъ Алласы“, — деп атаган. ³⁸ Алла оьлгенлердинъ Алласы тувыл, тирилердинъ Алласы эм Ога баьриси де тири!»

* 20:22 Кесар: урым императордынъ титулы.

** 20:30 Бир кесек текстлерде: «Сол хатынды экиншиси алды, эм ол да баласыз оьлди».

³⁹ Дин аьлимлерининъ бирерлери Ога: «Устаз! Сен ийги явап бердинъ», – дедилер. ⁴⁰ Соннан сонъ эш бирев де Ога сорав бермеге йигери батпады.

Даут Улы акында сорав

⁴¹ Иса: «Масих – Дауттынъ Улы деп, неге айтадылар?» – деп сорады. ⁴²⁻⁴³ «Даут оьзи Забур китабында: „Раббий меним Бийиме: Мен душпанларыньды аягынънынъ астына салганга дейим онъ ягымда олтыр, деп айткан“, – деп язады. ⁴⁴ Соны ман, Даут Оны „Бий“ деп атайтаган болса, Ол Дауттынъ Улы калай болар?»

Дин аьлимлерининъ экиюзлилиги

⁴⁵ Буьтин халк тынълаган вақытта, Иса сокталарына айтты: ⁴⁶ «Дин аьлимлериннен сакланынъыз. Олар узын кийимлер кийип юрмеге, майданларда салам алмага, синагогларда энъ йогары орынларда эм тойларда тоьрде олтырмага сьудилер. ⁴⁷ Тул хатынлардынъ уйлерин оьзлерине байырап, коьз-байлавышка узын дувалар окыйдылар. Ондайлар катырак шуьшлерине еткерилееклер».

Тул хатыннынъ садакасы

21 Иса, коьзлерин коьтерип, Алла уйине садака йыйы-латаган ерге савгаларын салувшы байларды коьрди. ² Солай ок онда каьрип тул хатыннынъ эки увак бакыр акшады* салганын да коьрди. ³ «Сизге дурысын айтаман: бу ярлы тул хатын баьрисиннен де коьбирек салды. ⁴ Неге десе баьриси де оьзлерининъ артыклыгыннан Аллага боьлек эттилер, а бу хатын, колайсыз болса да, яшав ушин керек болган аьр затын салды», – деди.

Ахьрзаманнынъ нышанлары

⁵ Кайбиревлер, Алла уйи баалы таслар ман, савгалар ман ярасыкланган деп, соьйлегенде, Иса айтты: ⁶ «Сиз мунда коьрген баьри затлардан тас уьстинде тас та калмаяк куьнлер келееклер; баьриси де шашылаяк».

* 21:2 Эки увак бакыр акша: грекше «эки лептон».

⁷ Оннан сорадылар: «Устаз, бу затлар кашан болаяк эм булардынъ болаяклары кайдай нышан ман белгиленеек?»

⁸ Иса: «Сак болынъыз, адаспанъыз. Неге десе коьплер Меним атым ман: „Масих менмен“, яде „Ол вакыт энди ювык“, — деп келееклер. Ондайларга иерменъыз. ⁹ Согыслар эм козгалыслар акында эситсенъыз, коркпанъыз, неге десе бу затлар алдыда болмага керек, тек заманнынъ ахыры сонда ок болмаяк».

¹⁰ Тагы да оларга айтты: «Миллет — миллетке, патшалык — патшалыкка карсы коьтерилеек, ¹¹ Туърли ерлерде куьшли ер сенъкилдевлер, ашлыклар эм оьлетлер, коьктен коркынышлы коьринуьвлер эм уллы нышанлар болаяклар. ¹² Бу затлардынъ баьрисиннен алдын Меним атым уьшин сизди ыслаяклар, артынъыздан калмай кыйнаяклар, синагоглар ман тутнакларга тапшырып, патшалар ман тоьрелердинъ алдына аькетееклер. ¹³ Ол шаатлык этер заманынъыз болаяк. ¹⁴ Соны ман коьнъилинъизге салып койынъыз: оьзимизди кайтип коршалармыз деп эртерек ойланманъыз. ¹⁵ Неге десе Мен сизге соьз усталыгын да, акыллылыгын да берермен, сизинъ душпанларынъыздынъ бири де ога не карсы туралмас, не де карсы соьз айтаялмас. ¹⁶ Сизди ата-аналарынъыз да, ага-инлеринъыз де, кардашларынъыз-досларынъыз да сатарлар эм кайбиревлеринъизди оьлтирерлер. ¹⁷ Меним атым уьшин сизди баьриси де коьрип болмаяклар. ¹⁸ Тек сизинъ басынъыздан бир шаш туьги де туьспеек. ¹⁹ Шыдамлыгынъыз бан янынъызды куткарасыз.

²⁰ Ерусалимди аскерлер курсап алганын коьргенинъизде, онынъ шашылув заманы еткенин билинъиз. ²¹ Ол шакта Юдеядагылар тавларга кашсынлар, шахардагылар оннан шыксынлар, тоьгерегинде болганлар онда кирмесинлер. ²² Неге десе булар Алла халкын язалаяк, язылганлардынъ баьриси де толтырылаяк куьнлер болаяк. ²³ Сол куьнлерде бала эмгисткен аналарга эм авыраяклы хатынларга бек кыйын болаяк. Бу кырал уьйкен кыйынлык шегеек эм Алладынъ ашуву бу халкка туьсеек. ²⁴ Кылыштынъ оьткирлигиннен йыгылаяклар эм есирге аькетилип буьтин миллетлерге таралтылаяклар. Ерусалим баска миллетлер мен тапталаяк эм сондай болып, олардынъ заманы озганша, тураяк. ²⁵ Куьнде, айда,

юлдызларда коркынышлы нышанлар болаяк, а ер уьстиндеги халклар кыйналып, толкынласып гуьрилдеген денъизден корккандай болаяклар. ²⁶ Дуныяга келеек аьлеклерди сакладан эм коркувдан аьдемлердинъ янлары шыгаяк, неге десе коьктинъ затлары* силкинеек. ²⁷ Сонда булыт ишинде уллы куьдирети, данъкы ман келеятырган Аьдем Улын коьрееклер. ²⁸ Сол затлар болып басланган заманда, турынъыз да, басларынъызды коьтеринъиз, неге десе куткарылувынъыз ювыклап келеятыр».

Ынжыр теректинъ дериси

²⁹ Эм Иса оларга сосындай таварыхты айтты: «Ынжырга эм баъри тереклерге каранъыз. ³⁰ Олар япырак ярып баслаганда, сиз оны коьрип, энди яз ювыклаганын билесиз. ³¹ Соьйтип, сиз де сол затлардынъ болатанын коьргенде, Алла Патшалыгы ювыкта экенин билинъиз. ³² Сизге дурысын айтаман: бу несил йогалып кетпей, бу затлардынъ баьриси болаяк. ³³ Коьк пен ер йогалып кетерлер, тек Меним соьзлерим йогалмаслар. ³⁴ Оьзинъизге сак болынъыз, юреклеринъиз коьп ашап, ишип-эсиргеннен эм яшав каьриннен авырмасынлар эм де ол куьн сизге куьтпегенлей келип калмасын. ³⁵ Неге десе ол куьн ер уьстинде яшавшылардынъ баьриси де тузактай келип тутаяк. ³⁶ Сонынъ ушин аьр заман сак болынъыз. Болаяк буьтин бу кыйынлыктардан кутылмага эм Аьдем Улы алдында турмага тийисли болар ушин дува этинъиз». ³⁷ Куьндиз Иса Алла уьйинде уьйрететаган эди, а туьнлерин шахардан шыгып, Зейтун тавда озгаратаган эди. ³⁸ Эртенъ сайын халк Оны тынъламага Алладынъ уьйине йыйылатаган эди.

Юда Исады сагады

22 Пасха деп аталатаган ашымаган оьтпеклер байрамы ювыклай эди. ² Бас дин куллыкшылары эм дин алимлери Исады кайтип болса да йок этуьв амалын излестиретаган эдилер, неге десе халктан корктылар. ³ Он экидинъ бириси

* 21:26 Коьктинъ затлары: ай, куьн, юлдызлар.

болган Искарриот атлы Юдага шайтан кирди. ⁴ Ол бас дин куллыкшылары ман Алла уйининъ каравыл басшыларына барып, Исады оларга калай ыслатаягын сойлести. ⁵ Олар кувандылар эм ога акша бермеге разылыгын билдирдилер. ⁶ Юда соъз берди эм, халк болмай, Исады оларга ыслап берер ушин онъайлы кезуъв излеп баслады.

Сонъгы ас

⁷ Пасха козысы шалынмага тийисли болган ашыткысыз оътпек байрамынынъ биринши куъни етти. ⁸ Иса: «Барынъыз, бизге ашарга Пасха асын абзирленъыз», – деп, Петер мен Яхъяды ййберди.

⁹ Олар Исадан: «Асты каерде абзирлемеге буйырасынъ?» – деп сорадылар.

¹⁰ Иса: «Сиз шахарга кирсенъыз, сизге шоълмек пен сув алып бараятырган киси расар. Онынъ артыннан барынъыз да, ол кирген уйге кирынъыз. ¹¹ Сол уйдинъ иесине: Устаз сеннен: „ Мен сокталарым ман бирге Пасха асын ашаяк боълме кайдады? деп сорайды“, – дерсинъыз. ¹² Ол сизге йогарыда ярастырылган уйкен боълмеди коърсетер, сонда асты абзирлерсинъыз», – деди.

¹³ Олар кеттилер де, аър неди де Иса айтканша табып, Пасха асын абзирледилер. ¹⁴ Заманы еткенде, Иса элшилери мен бирге сыпырадынъ янына орынласты. ¹⁵ Оларга: «Мен азап шегеегимнен алдын сосы Пасха асын сизи мен бирге емеге бек суе эдим. ¹⁶ Сизге айтаман: Энди Мен Пасха асын, ол Алла Патшалыгында толы маънесине еткенге дери, ашамаякпан».

¹⁷ Сонъ Иса аякты алып, шуькир дуvasын этип: «Муны алынъыз да оъз ара уълесинъыз. ¹⁸ Неге десе Алла Патшалыгы келгенге дейим Мен энди юзим емисиннен этилгенди ишеек тувылман деп, сизге айтаман», – деди. ¹⁹ Сонъ оътпекти алып, шуькир дуvasын этип, оны сындырды да: «Бу – сизинъ ушин берилген шаркым; Мени эскеруъв ушин булай этинъыз», – деп, сокталарына узатты. ²⁰ Солай этип астан сонъ аякты та алып: «Бу аяк – сизинъ ушин тоьгилген Меним каным ман бегитилген янъы антласув», – деди. – ²¹ «Эм мине Мени сатаганнынъ колы Меники мен бирге сыпырада. ²² Олай болса

да, Аьдем Улы, Ога белгиленгендей, кетеди, тек Оны сатаяк аьдемге кайгы!»

²³ Олар: «Бизим арамьзда ол затты кайсымыз этер экен?» – деп, бири-бириннен сорап басладылар.

Ким энъ уйкен?

²⁴ Сокталар арасьнда кайсымыз энъ уйкен деп саналмага болаяк деген эрисуьв шыкты. ²⁵ Сол заманда Иса айтты: «Миллетлердинъ патшалары халкты юмсайдылар эм акимлери ийгилик этуьвшилер деген атты юргистедилер. ²⁶ Сиз олардай болманъыз. Керисинше, сизинъ аранъыздагы энъ уйкенинъиз кишкей болмага керек эм басшылык эткенде кулдай болсын. ²⁷ Неге десе ким уйкен: сол сыпыра янында олтырганма яде ога кылынатаганма? Олтырган тувылма? А Мен сизинъ аранъызда кулдайман. ²⁸ Олай болса да сиз Мени мен баьри кыйынлыкларымда да бирге болгансыз. ²⁹ Атам Мага бир патшалык бергендей, Мен де сизге бир патшалык беремен. ³⁰ Патшалыгымда Меним сыпырамнан ашаяк-ишеексий эм де Исраилдинъ он эки ырувына оким этпеге такка олтыраяксыз», – деди.

Иса Петердинъ Оннан басын алаягын билдиреди

³¹ «Шимон, Шимон! Шайтан сизди, бийдайды элегендей этип, элемеге суйген эди. ³² Ама Мен, иманынъ кемимесин деп, сенинъ уьшин дува эттим. Эм сен (Аллага) кайтып келгенде тувганларынъда да иманды бегит», – деди Иса.

³³ Петер Исага: «Раббий! Мен Сени мен тутнакка да, оьлмеге де аьзирмен», – деп яваплады.

³⁴ Ама Иса: «Петер, сага айтаман, бугуьн кораз кышкырганша, танымайман деп, Меннен уьш кере басынъды алаяксынъ», – деди.

³⁵ Сонъында Иса: «Мен сизди бокшасыз, артпаксыз, машпаксыз йиберген заманда, бир заттан болса да етиспевликлер сездинъизбе?» – деди.

«Эш бир заттан да болмады», – деп, явап бердилер сокталары.

³⁶ Сонда Иса: «Ама энди бокшасы болган оны алсын, артпагын да алсын; а кимде йок болса, сол абасын сатып,

кылыш алсын. ³⁷ Сизге айтаман: „Ол кыянатшыларга саналды“, – деп язылган соьзлер Меним уьстимде толтырылаяк. Неге десе Меним акымда язылганлар ахырына келятырлар», – деди.

³⁸ Сокталар Ога: «Раббий! Мине мунда эки кылыш бар», – дедилер.

Иса оларга: «Етер!» – деди.

Иса Зейтун тавда

³⁹ Сонъ Иса шыгып, аьдетинше, Зейтун тавга кетти; Оны ман бирге сокталары да бардылар. ⁴⁰ Онда барып еткенлей, Иса оларга: «Азгырувга туьсип олтырмас уьшин дува этинъиз», – деди. ⁴¹ Оьзи де, олардан тас атым кадер шетке кетип, тизиннен шоьгип: ⁴² «Атам! Эгер Сен ийги коьрсенъ, бу ашы аякты* Меннен аькет, тек Мен суьйген зат тувыл, Сен суьйген зат болсын», – деп тиледи. ⁴³ Сол вакытта Исадынъ янына коьктен маьлек келип, Ога куват берди. ⁴⁴ Яны кыйналганлыктан, Иса мукаятланып тилек тиледи эм Онынъ тери, кан тамшыларындай болып, ерге тамдылар.]

⁴⁵ Иса, тилек эткен орныннан турып, сокталарына келгенде, олардынъ кайгырувдан уйклап ятканын коьрди. ⁴⁶ «Неге уйклайсыз? Турынъыз эм азгырувга туьспес уьшин дува этинъиз», – деди.

Иса ысланады

⁴⁷ Иса айта турганнынъ арасында, бир коьп кисилер келдилер, олардынъ алдында он экидинъ бириси Юда келе эди. Ол Исады оьбер уьшин янына келди**. ⁴⁸ Иса, болса, ога: «Юда! Аьдем Улын объув мен сатасынъма?» – деди.

⁴⁹ Исадынъ янында болганлар, истинъ кайда барганын коьрип, Ога: «Раббий! Кылышты алаякпа?» – деп сорадылар. ⁵⁰ Олардынъ бириси, бас дин куллыкшыдынъ кулын согып, онынъ онъ кулагын шапты.

* 22:42 «Аяк» мунда азаплыктынъ символы.

** 22:47 Бир кесек текстлерде сосы соьзлер косылган: «Неге десе оларга: „Мен кимди объсем, Сол (Иса) болаяк“, – деген белгиди берген эди».

⁵¹ Сонда Иса: «Бу затты койынъыз, токтанъыз!» — деди де, кулдынъ кулагына колын тийгистип, сав этти.

⁵² Иса Оьзин аькетпеге келген бас дин куллыкшыларга, Алла уьйининъ каравыл басшыларына эм аксакалларга: «Йолбасарга шыккандай, кылышлар эм казыклар ман шыктынъыз!» ⁵³ Мен аьр куьн сайын сиз бен бирге Алла уьйинде болатаган эдим эм сиз Мага кол коьтермединъыз. Ама энди сизинъ заман, каранъалык бийлеген кезуьв», — деди.

Петер Исадан басын алады

⁵⁴ Соннан сонъ олар Исады тутып бас дин куллыкшыдынъ уьйине алып келдилер. Петер болса эректен карап, ызыннан барды.

⁵⁵ Каралдыдынъ ортасында йыйылганлар, от ягып, баьриси бирге олтырганда, Петер де олардынъ арасына кирип олтырды. ⁵⁶ Бир таьвке кыз Петердинъ от янына олтырганын коьрди де, ога тигилип карап: «Бу аьдем де Оны ман бирге эди», — деди.

⁵⁷ Ама Петер: «Хатын, мен Оны танымайман», — деп, Исадан басын алды.

⁵⁸ Бираздан сонъ баска бирев оны коьрип: «Сен де олардансынъ», — деди.

Ама Петер: «Тувылман, эй, аьдем!» — деди.

⁵⁹ Бир сабат кадер заман оьткенде, тагы да олардынъ бириси: «Уьшини мен де, бу да Оны ман бирге эди, неге десе ол — га-лилеяшы», — деп, катырып айтты.

⁶⁰ Ама Петер: «Эй, аьдем, мен сенинъ не зат айтатанынъды анъламайман», — деди. Сол сабатлей, сосы соьзлерди айтаятырганда, кораз кышкырды. ⁶¹ Сол заманда Раббий, бурылып, Петерге карады, Петер де Раббийдинъ ога: «Кораз кышкырганша, сен Меннен уьш кере басынъды алаяксынъ», — деп айткан соьзлерин эсине туьсирди. ⁶² Петер тыска шыгып, оьксип-оьксип йылады.

⁶³ Исады ыслап турган аьдемлер, Оны маскаралап, тоьбелей эдилер. ⁶⁴ Коьзлерин байлап*, Оннан: «Пайхамбарлык эт, сени

---

* 22:64 Байлап: бир кесек текстлерде «байлап, бетине сога берип».

ким сокты, айт», — деп сорайтаган эдилер. ⁶⁵ Олардан баска да коьп яман соьзлер айтып, Исады мыскылладылар.

Иса межлис алдында

⁶⁶ Тань атканда, халктынъ аксакаллары, бас дин куллыкшылары эм дин аьлимлери йыйылдылар эм Исады озьлерининъ межлисине алып кеттилер. ⁶⁷ «Бизге айт, Сен Масихсинъ ме?» — деп кадалып сорадылар.

Иса оларга: «Эгер сизге айтсам, сиз ьнанмассынъыз. ⁶⁸ Эгер сизден сорасам да, сиз Мага явапламаяксыз эм Мени босатпаяксыз. ⁶⁹ Эндиден арбатын Аьдем Улы куьдиретли Алладынъ онъ ягында олтыраяк», — деди.

⁷⁰ Сонда баьриси Ога: «Соны ман, Алладынъ Улы сенсинъ ме?» — дедилер.

Иса оларга явапка: «Сиз айткандай, Менмен!» — деди.

⁷¹ Олар болса: «Бизге энди тагы да кайдай шаатлык керек? Биз озьимиз Онынъ авызыннан эситтик», — дедилер.

Иса тоьре Пилаттынъ алдында

23 Йыйылганлардынъ баьриси коьтерилип, Исады Пилат алдына алып келдилер. ² «Ол бизим халкымызга бузгынлык салады, Ол кесарга ясак бермеге коймайды, Оьзине де Масих Патша дегенди айтады», — деп, Исады шуышлеп басладылар.

³ Пилат Оннан: «Сен Ювыт Патшасысынъма?» — деп сорады. Ога яваплап: «Сен айткандай», — деди.

⁴ Пилат бас дин куллыкшыларына эм халкка: «Мен бу Аьдемнинъ бир терислигин де таппайман», — деди.

⁵ Ама олар: «Ол, Галилеядан баслап булайга дейим, буьтин Юдеяда окувын яйып, халкты коьзгайды», — деп кадалдылар.

⁶ Пилат Галилея дегенлерин эситкенлей: «Ол Галилеядан ма?» — деп сорады. ⁷ Исадынъ Иродка бойсынган ериннен болганын билгенде, Пилат оны Иродка йиберди. Сол куьнлерде Ирод оьзи де Ерусалимде эди.

⁸ Ирод, Исады коьрип, бек шатланды, неге десе ол коьптен бери Оны коьреек болып, Онынъ этеек бир аьлемет нышанын коьрермен, — деп уьмитленди. ⁹ Ол Исага коьп соравлар берди, тек Иса ога бир зат та айтпады. ¹⁰ Сонда болган бас дин

куллыкшылары эм дин аьлимлери болса, баьри куьшлерин салып, Исады терислемеге шалыстылар. ¹¹ Ирод объзининь аскершилери мен Ога мисетсинмей карап, Оны маскаралап кутылганнан сонь, коьркли, ярасык кийим кийгистип, Пилатка кайтарып йиберди. ¹² Сол куьн Ирод пан Пилат дос болдылар. Оннан алдын олар явласкан эдилер.

Оьлтирилмеге талапланган Иса

¹³ Пилат болса бас дин куллыкшыларды, басшыларды эм халкты йыйып, ¹⁴ оларга айтты: «Сиз бу Кисиди: „Халкты азгырады“, – деп, айыплап аькелдиньыз. Ама мен Оны сизинь алдыньызда тешкердим, сиз Ога айткан терисликлердинь бирин де таппадым. ¹⁵ Ирод та таппаган, неге десе Ирод Оны бизге кери йиберди. Ога оьлим язасын бергендей эш бир зат та этпеген. ¹⁶⁻¹⁷ Сонынь уьшин мен, Оны тоьбелетип, эркин этейим», – деди*.

¹⁸ Ама буьтин халк: «Ога оьлим! А бизге Бараббады эркин эт!» – деп, кышкырып баслады. ¹⁹ Барабба деген аьдем шахарда козгалув яратканы эм аьдем оьлтиргени уьшин тутнакка туьскен эди.

²⁰ Исады эркин этпеге суьйип, Пилат тагы да давысын коьтерди. ²¹ Ама халк: «Оны кашка кер, кашка кер!» – деп кышкырысты.

²² Пилат уьшинши кере йыйылганларга: «Не уьшин? Ол не яманлык эткен? Оьлтирмеге тийисли бир терислик те таппаганман, сол себепли мен, Оны тоьбелетип, эркин этейим», – деди.

²³ Аман да олар тагы да кышкырыкклап, Исадынь кашка керилуьвин талапладылар; олардынь эм бас дин куллыкшылардынь давыслары баьрин де енъди. ²⁴ Эм Пилат олар тилегенин этейим деген ойга келди. ²⁵ Козгалыс яраткан эм аьдем оьлтирген уьшин тутнакка туьскенди, олар тилегенше, босатты; Исады болса олардынь ыхтыярына тапшырды.

---

* 23:16-17 Бир кесек текстлерде сосы соьзлер косылган: «*Пилатка аьр Пасха байрамында тутнактан биревди босатпага керек эди*».

Исады кашка кердилер

²⁶ Аскершилер Исады алып барган заманларында, сабаннан келяткан Шимон атлы бир киренешиди токтатып, ога кашты кобтертип, Исадынъ артыннан аькеттирдилер. ²⁷ Исадынъ артыннан бек коьп халк та, Онынъ уьшин коькирегин согып йылайтаган хатынлар да бара эдилер. ²⁸ Иса болса оларга бурылып: «Эй, Ерусалим кызлары! Мен уьшин йыламанъыз, тек оьзинъиз бен балаларынъыз уьшин йыланъыз», – деди. ²⁹ «Неге десенъиз: „Наьсиплидилер каратонлар, бала таппаган карынлар эм эмгистпеген тоьслер“, – деп айтар куьнлер келедилер. ³⁰ Сол заманда тавларга: „Бизим уьстимизге авынъыз!“ , а тоьбешиклерге: „Бизди капланъыз!“ – деп айтып басляклар. ³¹ Эгер ясылланатаган терек пен солай этиле болса, сонда курганы ман не болар?»

³² Иса ман бирге оьлтирге эки кыянатшыды алып бара эдилер. ³³ Бас суьек атлы ерге келгенлеринде, онда Исады да, кыянатшыларды да кашка кердилер: бирин – Онынъ онъ ягына, экиншисин – сол ягына. ³⁴ Иса болса айтты: «Эй, Ата! Сосыларды ярлыка, неге десе не ислейтаганларын да билмейдилер». Аскершилер, сыбага таслап, Исадынъ кийимлерин боьлисе эдилер.

³⁵ Халк токтап карай эди. Басшылар да, селеке этип, куьлип: «Баскаларды куткаратаган эди: эгер Алла сайлаган Масих Ол болса, Оьзин-Оьзи куткасын!» – деп айттылар.

³⁶ Солардай болып, аскершилер де мыскылладылар. Олар Исага ашыган шагьрдан берип: ³⁷ «Сен Ювыт Патшасы болсанъ, Оьзинъди-Оьзинъ куткар!» – дей эдилер. ³⁸ Исадынъ уьстинде*: «Бу – Ювыт Патшасы», – деген язув бар эди.

³⁹ Кашка керилген кыянатшылардынъ бириси де Оны яманлап: «Сен Масих болсанъ Оьзинъди де, бизди де куткар!» – деп айта эди.

⁴⁰ Экиншиси болса: «Сен де сондай болып язаланып турганлай, Алладан коркпайсынъма?» – деп, оны тыймага ша-

---

* 23:38 Исадынъ уьстинде: бир кесек текстлерде *«Исадынъ уьстинде грек, латын эм де еврей соьзлер мен»*.

лысты. ⁴¹ «Бизге туъз язалав кесилген. Биз эткен ислеримизге тийислисин алганмыз. Ол болса эш бир яманлык та этпеген».

⁴² Эм Исага: «Сен Патша болып кери келген заманда, мени эсинъе туъсир!» — деди.

⁴³ Иса да ога: «Сага дурысын айтаман: буъгуън ок сен Мени мен бирге еннетте болаяксынъ», — деди.

Исадынъ оьлими

⁴⁴ Куъндиздинъ алтыншы сабатине ювыклаган эди, тогызыншы* сабатке дейим буътин кыралда каранъа болып калды.

⁴⁵ Куън каранъаланды эм Алладынъ уйиндеги перде ортасыннан йыртылды. ⁴⁶ Иса, давысын коьгерип: «Ата! Мен сенинъ колынъа янымды тапшыраман!» — деди. Эм соны айтканнан сонъ, ян берди.

⁴⁷ Бу болган затларды коьрген юзбасшы Аллады данъклады эм: «Акыйкатлай да, бу Аъдем туврашыл болган экен», — деди. ⁴⁸ Бу тамашады карамага йыйылган буътин халк, болган затларды коьрген сонъ, коькиреклерине сога-сога кайтты. ⁴⁹ Тек Исады таныйтаганлардынъ баьриси де, эм Галилеядан Онынъ ызыннан келген хатынлар да баьри затка эректен карап турдылар.

Исады кабырга салув

⁵⁰ Сол заманда межлистинъ агзаларыннан, Юдеядынъ Араматия шахарыннан Юсуп атлы огырлы эм туврашыл бирев, ⁵¹ калганлардынъ бегиминде эм ислеринде катнаспаган, Алладынъ Патшалыгын саклаган бир киси, ⁵² Пилаттынъ янына келип, Исадынъ суьегин тиледи. ⁵³ Суьекти туъсирип алып, кетен кумаш пан кебинледи эм аьли бирев де салынмаган, каяда уньилип этилген кабырга салды. ⁵⁴ Ол куън юма эди, шабат куъни етип келе эди.

⁵⁵ Кене болса да Иса ман бирге Галилеядан келген хатынлар артларыннан барып, кабырды карап, Онынъ суьеги онда койылганын коьрдилер. ⁵⁶ Кайтып келип, ийисли-коқыслы майлар эм бальзамлар аьзирледилер де шабат куънин Алладынъ парызына коьре тыншаювда озгардылар.

---

* 23:44 Алтыншы сабат: сабат 12:00, тогызыншы сабат: сабат 15:00.

Исадынъ тирилувы

24 Юмадынъ биринши ок куьнинде*, танъ манъында, хатынлар аьзирлеген ийисли майларды алып, кабырга келдилер**. ²Ама тастынъ кабырдан авдарылып тасланганын коьрдилер. ³Эм мезарга киргенде, Раббий Исадынъ суьегин таппадылар. ⁴Олар бу затка сейирсинип турган вакытта, олардынъ алдына йылтыраган кийимлери мен бирден эки эр киси шыктылар. ⁵Хатынлар коркып, юзлерин тоьмен ийгенде, эр кисилер: «Сиз неге тириди обьлилер арасыннан излейсиз? ⁶Ол мунда йок, Ол тирилген! Галилеяда болган заманда Онынъ сизге айткан соьзлерин эсинъизге туьсиринаъизтагы: ⁷„Аьдем Улы куьналылар колына тапшырылмага, кашка керилмеге эм уьшинши куьнде тирилмеге керек“, – деген эди Ол сизге», – дедилер.

⁸Хатынлар Исадынъ соьзлерин эслерине туьсирдилер. ⁹Кабырдан кайтып, бу затлардынъ баьрисин де Исадынъ он бир соктасына эм баьри калганларга билдирдилер. ¹⁰Бу затлардынъ акында элшилерге айтканлардынъ ишинде мағдалашы Марьем, Йоханна эм Якуптынъ анасы Марьем эм солай ок олар ман бирге баскалар да бар эдилер. ¹¹Ама олардынъ айтканлары элшилерге бос соьзлер болып коьриндилер эм кыскааяклыларга ынанмадылар. ¹²Петер болса турып, кабырга шабып барды. Ол ийилип карады да онда тек кебинди коьрди эм, болган затка сейирсинип, артына кайтты.

Аммаус йолында

¹³Сол ок куьн олардынъ экиси Ерусалимнен алпыс стадия*** эректеги Аммаус деп аталган элге йолландылар. ¹⁴Эм бу болган затлардынъ акында оьз ара хабарласып бардылар. ¹⁵Олар соьйтип бири-бири мен соьйлесип эм ойласып барганда, Иса Оьзи оларга янасып келип косылды. ¹⁶Ама

* 24:1 Юмадынъ биринши куьни: *базар куьн*.

** 24:1 Бир кесек текстлерде сосы соьзлер косылган: «*Олар ман бирге баска кайбиревлер де бар эдилер*».

*** 24:13 Алпыс стадия: *11 километр*.

олардынъ коьзлери тыйылган эдилер, сол себептен олар Оны танымадылар.

¹⁷ Иса болса оларга: «Сиз йолда бараятырып не зат акында хабарласасыз?» — деди.

Олар да кайгылы болып онда токтадылар. ¹⁸ Олардан бирев, Клеопа дегени, явапка: «Сен Ерусалимге яньы келгенлерден боларсынъ, сосы куьнлерде онда болганды калай билмейсинъ?» — деди.

¹⁹ Иса оларга: «Не болганды?» — деди.

Олар Ога: «Назаретши Исага не болганы акында», — дедилер. «Ол Алладынъ эм баьри халктынъ алдында иси мен де, соьзи мен де куьдиретли пайхамбар эди. ²⁰ Бас дин куллыкшыларымыз бан басшыларымыз Оны оьлимге язалав уьшин бердилер эм кашка кердилер. ²¹ А биз, Ол Исраилди куткараяк деп, уьмитленетаган эдик. Оннан сонъ да сол затлардынъ баьриси болганына буюгуьн уьшинши куьн бараятыр. ²²⁻²³ Эм тагы да хатынларымыздынъ бир кавымлары бизди сейирсиндирдилер. Олар кабырга эртенъ мен барып, Онынъ суьегин таппаганлар эм кайтканда, оларга маьлеклер коьринип, Иса тирилген деп, билдиргенлерин айттылар. ²⁴ Бизи мен бирге болганлардан бир кавымлар мезарга барып, онда хатынлар айтканша болганын коьргенлер. Тек Исадынъ Оьзин коьрмегенлер».

²⁵ Иса оларга: «Эй, калай акылсыз экенсиз эм юреклеринъиз бен пайхамбарлардынъ айткан соьзлерине кеш ынанувшыларсыз! ²⁶ Аьше, Масихке соьйтип азап шегип, Оьз данъкына етпеге керек тувылма эди?» — деди. ²⁷ Эм Ол Мусадан баслап, баьри Кие Язувларда Оьзининъ уьстиннен баьри пайхамбарлардынъ айтканларын оларга аньлатты.

²⁸ Олар бараяк болып шыккан элге ювыклап келгенлеринде, Иса йолын бардыргандай этти. ²⁹ Ама сокталары: «Аksam ювыклайды, куьн энди кавысып бараятыр, бизи мен кал», — деп, Оны токтаттылар. Иса элге кирип, олар ман калды.

³⁰ Олар ман бирге сыпыра янына олтырганда, Ол оьтпекти алып шуькир этти де, сындырып, оларга узатты. ³¹ Сонда олардынъ коьзлери ашылды, олар Исады таныдылар, тек Ол оларга коьринмей калды. ³² Эм олар бир бирине: «Ол йолда бизи мен соьйлесип бизге Кие Язувларды аньлаткан

заманда, юрегимиз ишимизде суьйиништен янмадыма?» — деп сорадылар.

³³ Сол сабатлей ок турып, Ерусалимге кери кайттылар эм он бир элшиди, олар ман бирге болган баскаларды да йы-йылып турганларын таптылар. ³⁴ Олар: «Раббий ушени мен де тирилген эм Шимонга коьринген!» — деп, соьйлесип туры эдилер. ³⁵ Эки аьдем де оларга йолда не болганын, Иса оьтпек сындырган заманда, Оны калай таныганларын айттылар.

Иса он бир соктасына коьринеди

³⁶ Олар сол затлардын акында соьйлесетаган заманда, Иса Оьзи олардын арасына кирип: «Тынышлык сизге!» — деди.

³⁷ Олар тартынып эм сескенип, (Исадын) янын коьремиз деп ойладылар. ³⁸ Ама Иса оларга: «Неге адалап калдынъыз? Юреклеринъизге сондай ойлар не ушин киреди экен?» — деди. ³⁹ «Меним колларыма эм Меним аякларыма каранъызтага. Бу — Мен Оьзим! Колларыньызды Мага тийдирип каранъызтага, неге десе яннын, Менде коьретаганыньыздай, эти де, суьеги де болмайды», — дегенди айтты.

⁴⁰ Соны айтып, Иса кол-аякларын оларга коьрсетти. ⁴¹ Олар суьйингеннен, аьле де ьнанмай, сейирсинип турганларында, Иса олардан: «Бу ерде сизде кайдай болса да бир азык барма?» — деп сорады. ⁴² Олар Ога бир кесек писирилген балык* узаттылар. ⁴³ Иса оны алып, олардын коьзлери алдында ашды. ⁴⁴ Соньында оларга: «Мен сиз бен аьле болган заманда, Меним акымда Мусага буйырылган Тауратта, пайхамбарлар ман Забур китапларында язылганлардын баьриси толтырылмага тийисли деп, мене мунын акында айткан эдим».

⁴⁵ Сонда Кие Язувларды аньласынлар деп, Иса олардын акылын ашты. ⁴⁶ «Мине сосы Язувларга коьре, Масих азап шекпеге де, ушинши куьнинде оьлилерден тирилмеге де керек эди. ⁴⁷ Солай ок Ерусалимнен баслап, баьри халкларга тевбеге туьсуьв эм куьналарынын кеширилуьв хабары Онын аты ман билдирилмеге керек болган. ⁴⁸ Сиз, болсанъыз, бу ислердин шаатларысыз. ⁴⁹ Мен де Атамнын бермеге айтка-

* 24:42 Балык: бир кесек текстлерде «балык пан кавызлы бал».

нын сизге йиберермен. Ама сиз йогардан куьдиретти алганга дейим Ерусалим шахарында калынъыз», — деди.

Исадынъ коькке алынувы

⁵⁰ Соны айтып, Иса оларды шахардынъ тысына Бейтхинийге дери шыгарды да, колларын коьтерип, оларга разылыгын берди. ⁵¹ Оларга разылыгын беретан шагында, олардан узакланып, коькке коьтерилип баслады. ⁵² Олар Ога бас ийдилер эм уйкен суьйиниш пен Ерусалимге кайттылар. ⁵³ Алла уйининъ каралдысында дайым болып, Аллага шуькир айтып турадылар.

ЯХЪЯДЫНЪ ИЙГИ ХАБАРЫ

Эртеден беркитилгенге коьре, сосы Инжилдинъ авторы – Яхъя, Исага энъ ювык элшилердинъ бириси эм онынъ акында, Иса оны боьтен де бек суьетаган эди деп, язылган. Яхъя, он эки элшиден Масихке ынанганы уьшин оьлтирилмей калган ялгыз бири, терен картлыкка дейим яшаган. Яхъя оьзининъ Инжилин баскалардан сонъ язган, белки, янъы эрадынъ 90-ншы йылларында.

Яхъядынъ Инжилин бир бирине соьйтип бир усаган биринши уьш Инжиллерден айыратаган бас белги неде экен? Яхъя хабарлавы ман Исадынъ яшавында болган затларды хронология ягыннан тизип суьвретлемеге шалыспайды. Ол бас орынды Исадынъ айтканларына береди. Яхъя Исадынъ таварыхларын келтирмейди. Яхъядынъ бу китапты язувынынъ мырады – баска уьш Инжилдинъ ишинде язылмай калган ерлерди толыстырув эм окувшыларды, Ога ынанганларды, янъы яшавды ашатаган Иса – Алла Улы (Масих) болганына ынандырув. Сосы Инжил баскаларыннан эсе де анъламага енйил болмаган дин идеялары ман эм ярык поэтикалык суьвретлери мен коьбирек кепленген.

Яхъядынъ Инжилин доьрт кесекке боьлмеге болады: 1) кирис соьз, онда Иса – Оьзи Раббий, инсанлык дуньяды куткарау уьшин Аьдем болганы ашык айтылувы; 2) Иса ашып коьрсеткен ети аьжейиптинъ Онынъ раббийлик табиатын эм исининъ борышын беркитуьви; 3) Исага Алладан тапшырылганды сонъгына дейим толтырып данъкламага заманы етеятырганы; 4) эпилог, оьлилерден тирилгеннен сонъ Иса Оьзининъ сокталары ман коьрисуьви.

Совз аьдем болды

1 Бас деп Совз бар эди, Совз Аллада эди, эм Совз Алла эди. ²Ол алды ман Аллада болган эди. ³Не зат яшайтаган болса, баьриси Ол аркалы бар болган, Ол болмай, болган затлардынъ эш биреве де яшап басламаган. ⁴Онынъ ишинде яшав бар эди эм сол яшав — аьдемлердинъ ярыгы эди. ⁵Ярык каранъалыкта яркырайды эм каранъалык оны бийлалмайды. ⁶Алладан йиберилген аьдем бар эди. Онынъ аты Яхъя эди. ⁷Ол шаат болып келди. Ярык акында шаатлык этип, баьрисин Ога ынандыраp уьшин келген эди. ⁸Ол оьзи ярык тувыл эди, ама ярыкты шаатлар уьшин йиберилген эди. ⁹Дуныяга келетаган аьр аьдемди ярыкландыратаган акыйкат ярык бар эди. ¹⁰Ярык дуныяда эди, дуныя Ол аркалы болып басланган эди, ама дуныя Оны танымады. ¹¹Ол оьз юртына келди эм оьзиндикилер Оны хош коьрип йолыкпадылар. ¹²Ама ким Оны йолыкты эм Онынъ атына ынанды, солардынъ баьрисине де Алладынъ балалары болмага эркинлик берди. ¹³Олар не каннан, не инсан суьйиминнен, не эрдинъ суьйиминнен тувыл, а Алладан тувганлар.

¹⁴Совз инсан болды эм бизим арамызда, шапагатка эм акыйкатлыкка толып, яшады. Биз Онынъ данъкын коьрдик, Атасыннан ялгыз тувганнынъ данъкын коьрдик. ¹⁵Онынъ акында Яхъя, бегитип, шаатлайтаган эди: «Бу — сол мен айткан: „Меним артымнан келеятырган меннен йогары турады, неге десе Ол меннен де алдын болган“».

¹⁶Онынъ шетсиз — кыйырсыз ийгилигиннен баьримиз де артлы артыннан шапагатын аламыз. ¹⁷Муса аркалы Таурат берилген эди, а Иса Масих аркалы шапагат пан акыйкатлык келдилер. ¹⁸Эш бирев де бир заманда да Аллады коьрмеген, Оны Атадынъ юрегине энъ ювык болып, Оьзи де Алла болушы, ялгыз Улы билдирди.

Яхъя пайхамбардынъ шаатлавы

¹⁹Ерусалимдеги ювыт басшылар Яхъяга дин куллыкшыларын эм левитлерди, онынъ ким экенин соратып, йиберген заманда, Яхъядынъ шаатлыгы булай эди. ²⁰Ол басын алмай, туврасыннан айтып: «Мен Масих тувылман», — деп ашыклады.

²¹ Олар Яхьядан сорадылар: «Сонда кимсинь сен? Ильяс?»
«Йок», — деди ол.

«Аьше, биз саклайтаган пайхамбарсынъма*?»

«Йок», — деп яваплады Яхья.

²² «Кимсинь, аьше, сен? — деп сорадылар олар тагы да, — бизди йибергенлерге биз явап этер ушин обзинънинь акында неди айтарсынъ?» — дедилер.

²³ Яхья Ешая пайхамбардынъ созлери мен яваплады: «Мен шоьлде: „Раббийге йолды туьз этинъиз“, — деп, шакыратаганнынъ давысыман».

²⁴ Йиберилгенлер парисей куббиннен эдилер. ²⁵ Яхьяга: «Эгер сен не Масих, не Ильяс, не де биз саклайтаган пайхамбар болмасанъ, сонда сен не ушин аьдемлерди сувда шомылдырып тазалайсынъ?» — деп сорадылар.

²⁶ Яхья: «Мен сизди сув ман тазалайман, ама сизинъ араннызда Сол, сиз энди де билмейтаган, турады. ²⁷ Меннен сонъ Келеек — Ол. Мен Онынъ шарыкларынынъ бавын шешпеге де тийисли тувылман», — деди.

²⁸ Бу ислер Яхья аьдемлерди шомылдырып тазалайтаган Йордан сувынынъ аргы ягасындагы Бетхинийде бола эдилер.

²⁹ Эртеси куьн Яхья ога келеятырган Исады коьрди эм: «Мине Алладынъ Козысы, дуныядынъ куьнасын Оьзине алатаган! ³⁰ Мен Онынъ акында айткан эдим: „Меним артымнан меннен йогары туратаган бир Аьдем келеди“. ³¹ Мен Оны озим танымаганман, ама Оны Исраилге коьрсетер ушин, мен аьдемлерди сувда шомылдырып тазаламага келгенмен», — деди. ³² Яхья созлерин деп беркитти: «Мен Алла Рухынынъ коьктен коьгершин кебинде Ога туьскенин эм Онынъ уьстинде калганын коьргенмен. ³³ Мен Оны танымас та болар эдим, эгер мени аьдемлерди сувда шомылдырып тазаламага йиберген Алла мага айтпаса: „Кимге туьсип эм Кимде Рух токталганын коьрсенъ, Сол аьдемлерди Кие Рух пан тазалак“. ³⁴ Мен Оны коьрдим эм Ол Алладынъ Улы экенлигине шаатлык этемен», — деди.

---

* 1:21 Пайхамбар: *бурингы ювытлардынъ ынанганларына коьре, Масих (Иса) келгеннен алдын шыгаяк пайхамбар.*

Исадынъ биринши сокталары

³⁵ Экинши куьн Яхья озь сокталарынынъ экеви мен тагы да онда тура эди. ³⁶ Келеятырган Исады коьрип, ол: «Мине Алладынь Козысы!» – деди.

³⁷ Яхьядынъ сокталарынынъ экеви, бу соьзлерди эситип, Исадынъ артыннан иерди. ³⁸ Иса бурылды да олардынъ Онынъ артыннан келеятырганын коьрип: «Неди излейсиз?» – деп сорады.

«Равви, Сен кайда яшайсынъ?» – дедилер. Равви соьздинъ маьнеси «устаз». ³⁹ «Келинъиз, озьинъиз коьрерсиз», – деди Иса.

Олар барып Иса яшаган ерди коьрдилер эм ол куьн Оны ман турдылар. Оныншы саьатке* ювыклаган эди. ⁴⁰ Яхьядынъ айткан соьзлерин эскергенлердинъ биреви Шимон Петердинъ кардашы Эндрей эди. ⁴¹ Ол, озьининъ кардашы Шимонды коьрип, ога: «Биз Масихти таптык!» – деди. Масих соьздинъ маьнеси «майланган»**.

⁴² Оны да Исага етип аькелди. Иса Шимонга карап: «Шимон, Юнус улы, сени Кефа деп атаяклар», – деди. Кефа аттынъ маьнеси «тас»***.

Иса Пилип пен Натанелди шакырады

⁴³ Экинши куьн Иса Галилеяга бармага токтасты. Ол Пилипти табып: «Мени мен кел!» – деди.

⁴⁴ Пилип сол Эндрей мен Петердинъ шахары Бетсайдадан эди. ⁴⁵ Ол Натанелди тапты да: «Биз Мусага буйырылган Тауратта язылганга, пайхамбарлар язганга растык. Ол – Назаретши Иса, Юсуптынъ улы», – деди.

⁴⁶ Натанел: «Аьше, Назареттен бир ийги зат боларма экен?» – деп, яваплады.

«Бар да кара», – деди Пилип.

⁴⁷ Иса озьине келеятырган Натанелди коьргенде: «Мине акыйкат исраилши, онда бир кишкей кылыплылык та йок», – деди.

---

* 1:39 Оныншы саьат: бир кесек аьлимлердинъ айтувына коьре 10:00 саьат, баскаларына коьре 16:00 саьат.

** 1:41 Майланган: грекше «Христос».

*** 1:42 Тас: грекше «Петрос» (Петер).

⁴⁸ «Мени Сен кайдан билесинъ?» — деди Натанел.

Иса явапка: «Сени Пилип шақырганга дейим, Мен сенинъ ынжыр теректинъ туьбинде олтырганынъды коьргенмен», — деди.

⁴⁹ Сол вакытта Натанел айтты: «Устаз, Сен уьшини мен де Алла Улысынъ, Исраил патшасысынъ!»

⁵⁰ «Сен, Мен сени ынжыр теректинъ туьбинде коьргенмен дегеним уьшин, ынанасынъ. Сен оннан да уйкен затларды коьрсинъ», — деди Иса. ⁵¹ «Сизге дурысын айтаман: сиз ашылган коьклерди эм Аьдем Улына туьсеятырган эм коьтерилеятырган Алла маьлеклерин коьрсиз», — деп, тагы да косты.

Исадынъ биринши эткен аьлемет нышаны

2 Уьшинши куьн Галилеядынъ Кана деген авылында той баратаган эди. Исадынъ анасы да онда эди. ² Сол тойга Иса ман Онынъ сокталары да шақырылган эдилер. ³ Той зияпетининъ ортасында шагыр таьвесилип калады. Сол вакытта Исадынъ анасы Ога: «Булардынъ шагыры таьвесилди», — деди.

⁴ Иса: «Анам*, Меним эм сенинъ мунда не исимиз бар? Меним заманым энди де етпеген», — деп яваплады.

⁵ Онынъ анасы тойда куллык этетаганларга: «Ол сизге не айтса, соны этинъиз», — деди.

⁶ Сол ерде ювытлар тазаланув аьдетинде кулланатаган алты уйкен тас савыты туры эди. Аьр бир савытка эки-уьш оьлшем** сув сыятаган эди. ⁷ Иса тойда куллык этетаганларга: «Савытларды сув ман толтырынъыз», — деди. Олар савытларды басына дейим сув ман толтырдылар. ⁸ «А энди батырып алынъыз да той юргистуьвшиге аькетип беринъиз», — деди Иса.

Олар аькеттилер. ⁹ Той юргистуьвши шагырга айланган сувды тергеди. Шагырдынъ кайдан шыкканын билмей эди. Оны тек сувды алган куллыкшылар билетаган эдилер. Киевди бир янына аькетип: ¹⁰ «Баьриси де тойдынъ басында ийги шагырды береди, а сонъында, коьп ишкеннен сонъ, колайсызын узатадылар. А сен соьлеге дери ийгисин саклагансынъ!» — деди.

* 2:4 Анам: грекше «хатын».

** 2:6 Оьлшем: грекше «метритис». 1 метритис = 40 литр.

¹¹ Бу Исадынъ биринши эткен аьлемет нышаны Галилеядынъ Кана авылында болды. Иса, соьйтип, Оьзининъ данъкын коьрсетти, Ога сокталары ынандылар.

*Иса Алла уьйиннен савьдегерлерди
кувады*

¹² Оннан сонъ Иса анасы, кардашлары эм сокталары ман бирге Капарнаумга барды, онда олар бир неше куьнди озгардылар.

¹³ Ювытлардынъ Пасха байрамынынъ заманы ювыклай эди. Иса Ерусалимге барды. ¹⁴ Алла уьйининъ каралдысында оьгиз, кой, коьгершин сатувшыларды эм онда олтырган акша авыстырувшыларды коьрди. ¹⁵ Иса арканнан камышы этти, оны ман каралдыдагылардынъ баьрисин кувды. Соьйтип койларды да, оьгизлерди де. Авыстырувшылардынъ акшаларын шашты эм олардынъ сыпыраларын авдарды. ¹⁶ «Аькетинъиз буларды булайдан! – деди Ол коьгершин сатувшыларга, – Меним Атамнынъ уьйин базарга айландырманъыз!»

¹⁷ Онынъ сокталары: «Мени Сенинъ уьйинъе ян авырувым йойтаяк» деп язылганды эслерине алдылар.

¹⁸ Сонда ювытлар Исадан: «Мунынъ баьрисин де этпеге ишинъ бар экенине Сен кайдай нышанды бизге коьрсетпеге боласынъ?» – деп излестирдилер.

¹⁹ Иса явапка: «Бу Алла уьйин бузынъыз, Мен оны уьш куьннинъ ишинде янъыдан курарман», – деди.

²⁰ Ювытлар: «Бу Алла уьйи кырк алты йыл салынган, а Сен оны уьш куьннинъ арасында янъыдан кураяк боласынъма?» – дедилер.

²¹ Иса «Алла уьйи» дегенде, оьзининъ шаркы акында айта эди. ²² Иса оьлилерден тирилген сонъ, сокталары Онынъ айтканын эслерине туьсирдилер эм Кие Язувга да, Иса айткан соьзлерге де ынандылар.

²³ Иса Ерусалимде Пасха байрамында болып, коьплер, Ол этетаган аьлемет нышанларды коьрип, Ога ынанып сендилер.

²⁴ Ама Иса Оьзи оларга сенмей эди, неге десе олардынъ баьрисининъ кайдай экенин анълайтаган эди. ²⁵ Аьдемлердинъ калай болганын биревдинъ де Ога анълатувы керек болмай эди, неге десе аьдемнинъ ишиндегин Иса Оьзи билетаган эди.

Иса ман Никодим

3 Парисейлердинъ ишинде Никодим деген бир аьдем бар эди. Никодим ювыт басшыларынынъ бири эди. ² Бир вакыт кеште ол Исага келди де айтты: «Биз Сенинъ Алла Оьзи йиберген Устаз экенинъди билемиз. Алла оны ман бирге болмаса, Сен этетаган аьлемет нышанларды эш бирев де эталмаяк, сайсы!»

³ Иса явапка: «Сага дурысын айтаман: эш бирев де Алла Патшалыгын коьралмаяк, эгер янъыдан тувмаса», – деди.

⁴ «Аьдем тагы да бир кере тувмага калай болаяк, эгер ол энди карт болган болса? – деп сорады Никодим. – Ол, тагы да анасынынъ карнына кирип, янъыдан калай тувмага болаякты?»

⁵ Иса: «Сага дурысын айтаман: эш бирев де Алла Патшалыгына киралмаяк, эгер сув эм Алла Рухы ман тувмаса», – деп яваплады. – ⁶ «Деннен ден, Рухтан рух тувады. ⁷ Сиз янъыдан тувмага тийислисиз деп, Меним айтканыма сейрсинменъиз.

⁸ Ел суьйген еринде эседи, сесин эситесинъ, ама ол кайдан келетаганын эм кайда кететаганын билмейсинъ. Тамам сондай, Рухтан тувганнынъ аьр бириси мен де».

⁹ «Ол калай болады, аьше?» – деп сорады Никодим.

¹⁰ Иса яваплады: «Сен Израилдинъ устазы эм оны калай анъламайсынъ? ¹¹ Сага дурысын айтаман: Биз сол Оьзимиз билген затымызды айтамыз, коьргенимиз акында шаатлаймыз, тек сиз кенем де Бизим шаатлыгымызды кабыл этпейсиз. ¹² Мен сизге ердинъ затлары акында айтаман, а сиз ынанмайсыз, эгер Мен сизге коьктинъ затлары акында айтсам, калай ынанаяксыз? ¹³ Эш бирев де коькке коьтерилмеген, тек сол баягы коьктен келген* Аьдем Улы болмаса. ¹⁴⁻¹⁵ Муса шоьлде йыланды йогарга калай коьтерген болса, солай Аьдем Улы да: Ога ынанганнынъ аьр бири йойылмай оьмирлик яшавды алар уьшин йогарга коьтерилеек.

¹⁶ Алла бу дуныяды солай бир бек суьйген себепли, ялгыз Улын, Ога ынанганлардынъ аьр бири йойылмай, оьмирлик яшавлы болсын деп, берген. ¹⁷ Алла оьз Улын дуныяга, Оны

* 3:13 Коьктен келген: *кайбир текстлерде «коьктен келген, коькте болган».*

шуышлесин деп тувыл, а дунья Ол аркалы куткарылар деп, йиберген. ¹⁸ Ога ынанган шуышленмеек; ким ынанмайды, сол энди шуышленген, неге десе ол Алладынъ ялгыз Улына ынанып сенмеди. ¹⁹ Шуышине еткеруув мине сонынъ ушин болады: дуньяга ярк келген; тек аьдемлер каранъалыкты яркытан коьбирек суьедилер, неге десе олардынъ ислери кара. ²⁰ Ким яманлык этеди, сол яркты суьймейди, онынъ яман ислери баьрининъ алдында ашылар деп, коркканыннан яркка келмейди. ²¹ Ама ким акыйкатлык пан яшайды, сол эткен ислерин Алладынъ ярдамы ман эткенин коьрсетер ушин яркка барады».

Иса ман Яхъя

²² Муннан сонъ Иса сокталары ман Юдея ерине кетти. Сонда Иса олар ман бир кесек заманды турды, аьдемлерди сувда шомылдырып тазалай эди. ²³ Яхъя да Шалемге юзык Эйнонда аьдемлерди сувда шомылдыратаган эди, неге десе онда сув коьп эди. Аьдемлер сувда шомылдырылып тазаланар ушин ога аьр дайым келетаган эдилер. ²⁴ Сосы затлар Яхъядынъ тутнакка туьсирилеектен алдында болатаган ислер эдилер. ²⁵ Яхъядынъ сокталарынынъ бир кесеклери мен айырым бир ювытлардынъ арасында тазаланув аьдети ушин эрисуув шыкты. ²⁶ Олар Яхъяга келдилер: «Устаз, сол Йорданнынъ аргы ягында сени мен болган эм сен Ога шаатлык эткен, соьле Оьзи аьдемлерди сувда шомылдырады. Баьриси де Ога барады», — дедилер.

²⁷ Яхъя: «Аьдем, ога коьктен берилмесе, бир зат та алмага болмайды, — деп яваплады. — ²⁸ Сиз обзинъиз де: „Мен Масих тувылман, тек Онынъ алдында бармага йиберилгенмен“, — деп, айтканымнынъ шаатысыз. ²⁹ Келин кимдики болса, сол — киев. Киевдинъ касында турып, оны тынълайтаган тенъи, киевдинъ давысын эситип бек куванады. Мине меним де куванышым солай толды. ³⁰ Ога оьспеге, а мага кишкей болмага тийисли.

³¹ Ол — йогарыдан келген баьриннен де бийик. Ерден болган — ердеги, ердегиндей соьйлейди. Коьктен келген — баьрисиннен бийик. ³² Ол Оьзи коьрген эм эситкен затларды шаатлайды, ама эш бирев де Онынъ шаатлыгын кабыл этпейди. ³³ Ким Онынъ

шаатлыгын кабыл этеди, сол Алладынь акыйкат экенин бегитеди. ³⁴ Алла йиберген Алла соьзин айтады, неге десе Алла оьз Рухын оьлшеп бермейди. ³⁵ Атасы Улын суьеди, Онынь колына бабрисин берген. ³⁶ Улына ынанган оьмирлик яшавды алады. Ким Улына бойсынмаса, сол яшавды коьрмеек; керисинше, Алла ога токтавсыз каарланаяк».

Иса ман самарияшы хатын

4 Парисейлер Исадынъ Яхъядан эсе коьп сокталарды табатаганын эм сувда шомылдырып тазалайтаганын эситтилер. ² Уьшини мен Иса Оьзи тувыл, Онынъ сокталары оларды сувда шомылдырып тазалайтаган эдилер. ³ Раббий оны билгенде, Юдеяды калдырды эм тагы да Галилеяга кайтты. ⁴ Онынъ йолы Самариядынъ ишиннен озатаган эди. ⁵ Ол Якуп оьзининъ улы Юсупка берген кесек ерден узак болмай орынласкан Самариядынъ Сухар шахарына келди. ⁶ Онда Якуптынъ куйысы бар эди. Йолдан сонъ арыган Иса куйыдынъ касына олтырды. Бу бир алтыншы саьатлерде* эди. ⁷ Бир самарияшы хатын куйыга сув алмага келди.

Иса: «Мага сув ишир», – деп тиледи. ⁸ Сол вакытта сокталары шахарга азык сатып алмага кеткен эдилер.

⁹ Самарияшы хатын: «Сен ювытсынъ, а мен самарияшы хатынман, Сен меннен сув ишпеге калай тилейсинъ? Ювытлар самарияшылар ман айкаспайды да», – деди.

¹⁰ Иса деп яваплады: «Эгер сен Алладынь савгасын эм ким сеннен сув ишпеге тилегенин билсенъ, сен оьзинъ де Оннан тилер эдинъ. Сол заманда Ол сага янлы сувды берер эди».

¹¹ Хатын: «Бийим, Сенде аьле сув алмага бир затынъ да йок, куйы да терен, янлы сув кайдан экен Сенде? ¹² Сен бизге сосы куйыды калдырган, оьзи де оннан ишкен, уллары да, суьруьвлери де ишетаган болган атамыз Якуптан уллысынъ-ма экен?» – деди.

¹³ Иса: «Ким сосы сувды ишеди, сол тагы да оны ишпеге суьеек. ¹⁴ Мен ога береек сувды ишетаган, сол эш бир заман-

---

* 4:6 Алтыншы саьат: бир кесек аьлимлердинъ айтувына коьре 12.00 саьат, баскаларына коьре 18.00 саьат.

да да тагы да сувсав ман кыйналмаяк. Мен береек сув онынъ ишинде омирлик яшавга агатаган булак болаяк».

¹⁵ Хатын: «Бийим, мага, мен арбатында сувсамагандай эм мунда сув аскетпеге келмегендей этип, сув бертагы!» — деди.

¹⁶ «Барып, эринъди шакыр эм мунда кайт», — деди Иса.

¹⁷ Кыскаяклы: «Эрим йок», — деп яваплады.

Иса: «Сен, эрим йок деп, дурысын айттынъ. ¹⁸ Сенде бес эр болган, а ким мен согле яшайсынъ, сол сага эр тувыл. Солай дегенде дурысын айттынъ», — деди.

¹⁹ «Бийим, — деди сонда хатын, — Сенинъ пайхамбар болганынды мен коьрип турыман. ²⁰ Бизим аталарымыз бу тавда сежде бергенлер, а сиз, (ювытлар,) биз Аллага табынмага керек болган ер — Ерусалимде, дейсиз».

²¹ Иса яваплады: «Мага ынан, хатын, сондай заман етеек, сиз Атага не бу тавда, не Ерусалимде табынаяк тувылсыз. ²² Сиз, (самарияшылар,) обзинъиз де билмейсиз неге табынасыз. Биз болсак, неге сежде бергенимизди билемиз. Инсандынъ куткарылувы ювытлардан келеди, сайсы. ²³ Ама сондай заман келер — энди келгенди де — кашан акыйкат табынувшылар Атага Рух пан эм акыйкатлык пан сежде берееклер. Эне сондай табынувшыларды Ата излейди. ²⁴ Алла — Рух, Ога табынувшылар Рух пан эм акыйкатлык пан сежде бермеге тийислилер».

²⁵ Хатын айтты: «Мен, Христос деген Масих* келегин билемен. Мине кашан келсе, Ол бизге баьрисин де сол заманда анълатар».

²⁶ «Ол Менмен, сени мен соьйлейтаган», — деди Иса.

²⁷ Сол вакытта сокталары артына кайтып келдилер. Исадынъ хатын ман соьйлеп турганын коьрип, аьжейипсиндилер. Ама эш бирев де: «Неди излейсинъ?», «Неге ол хатын ман соьйлейсинъ?» — деп, сорамады.

²⁸ Хатын сол сабатлей шоьлмегин калдырды, шахарга кайтты эм аьдемлерге: ²⁹ «Барынъыз, мен эткенлердинъ баьрисин де айткан Аьдемди коьрерсиз». ³⁰ Олар шахардан шыгып Исага бардылар.

---

* 4:25 Масих эм Христос соьзлердинъ маьнеси «майланган»: Алла дуньяды куткарау уьшин сайлаган Аьдем.

³¹ Сол шакта Онынъ сокталары: «Устаз, бир зат ашатага!» – деп тилей эдилер.

³² Ама Ол: «Йок, Менде сиз билмеген азык бар», – деди оларга.

³³ Солай болганда сокталары бири бири мен соьйлесип: «Белким, ким ди бирев Ога ашатпага аькелген болса ша?» – дедилер.

³⁴ «Меним азыгым, – деди Иса, – Мени Йибергеннинъ ыхтыярын толтырувда эм Онынъ исин тамамлавда. ³⁵ Аьше, сиз: „Энди доьрт айдан орув болаяк“, – деп айтпайсызба? Сизге айтаман: коьзинъизди ашынъыз, данъылларга каранъыз! Олар агарган эм орувга еткен. ³⁶ Орувшы оззининъ савгасын алады. Ол, онъысты – оьмирлик яшавды табаякларды – йыяды; солай болганда, шашувшы эм орувшы бирге куванаяклар. ³⁷ Соьйтип, „бирев шашады, а баскасы орады“ деген соьз туьз шыгаяк. ³⁸ Мен сизди, сиз не заттынъ уьстиннен каьрлемеген болсанъыз, соны ормага йиберемен. Баскалар ислегенлер, сиз ше олардынъ ислерининъ онъысын йыярсыз».

³⁹ Сол шахарда яшайтаган самарияшылардынъ коьплери, хатын: «Ол мага эткенлеримнинъ баьрисин де айтты», – деп, шаатлык эткени уьшин Исага ьнандылар. ⁴⁰ Самарияшылар Исага келгенде олар ман калмага тилеп басладылар. Иса онда эки куьнди озгарды. ⁴¹ Оннан да коьплер, Исадынъ соьзин эситип, Ога ьнандылар.

⁴² Хатынга: «Энди биз тек сенинъ соьзлеринъ мен ьнанмаймыз, соьле оззимиз де эситтик, бу Аьдем уьшини мен де дуныядынъ Куткарувшысы Масих экенин аньладык», – дедилер.

Аькимнинъ улынынъ сав болувы

⁴³ Эки куьннен сонъ Иса оннан шыгып Галилеяга кетти. ⁴⁴ Иса Оьзи, пайхамбар оьз ата юртында оьрмет таппайды деп, шаатлык этетаган эди. ⁴⁵ Иса Галилеяга келгенде, галилеяшылар Оны хош коьрип йюлыктылар. Олар Ерусалимде байрамда болган эдилер эм онда Исадынъ эткен затларынынъ баьрисин коьрген эдилер.

⁴⁶ Иса тагы да бир кере Галилеядынъ Кана авылына келди. Ол онда сувды шагьр эткен эди. Сонда патшадынъ аькимлерининъ бири бар эди. Онынъ Капарнаумда оьлим аьлде ма-

разлы улы ятатаган эди. ⁴⁷ Сол аьдем, Иса Юдеядан Галилеяга келген деп, эситкенде, Ога барды да улын эмлемеге тиледи.

⁴⁸ «Сиз аьлемет нышанлар эм аьжейиплер коьрмесенъиз, бир заманда да ынанмассыз», — деди ога Иса.

⁴⁹ Ол явапка: «Бийим! Улым оьлмей турып бараяктага», — деди.

⁵⁰ «Бар, — деди Иса, — улынъ яшаяк».

Аьдем, Исадынъ айткан соьзлерине ынанып, кетти. ⁵¹ Ыргатлары оны йолыгып, баласынынъ сав болганын билдиргенде, ол энди де йолда эди. ⁵² Ол: «Кайсы сабатте сав болды?» — деп сораганда, олар: «Туьнегуьн бир етинши сабатлерде* онынъ безгеги токталды», — деп явапладылар.

⁵³ Атасы Исадынъ ога улынъ яшаяк деп айткан заманында болганын анълады, оьзи эм онынъ буьтин аьели Исага ынандылар. ⁵⁴ Юдеядан Галилеяга кайтканнан сонъ Исадынъ эткен экинши аьлемет нышаны сосы болды.

Аксактынъ сав этилинуьви

5 Оннан сонъ бир ювыт байрамында Иса Ерусалимге кетти. ² Ерусалимде Кой Капысынынъ касында тоьгерегиннен басы ябылган бес колоннадасы ман коршаланган, аты еврейше Бетзата** болган бассейн бар. ³ Колоннадалардынъ туьбинде бек коьп маразлылар, сокырлар, аксаklar эм сакатлар ятып, [сувдынъ булакланып шыгувын саклайтаган эдилер. ⁴ Бирер заманда Раббийдинъ бир маьлеги бассейнге туьсип, сувды булгандыратаган эди. Сув булгандырылганнан сонъ ога биринши болып кирген кайдай маразыннан да сав болатаган эди.] ⁵ Онда отыз сегиз йылдан бери авырыйтаган бир аьдем де бар эди. ⁶ Иса оны коьрип, коьптен бери сосындай аьлде ятатаганын билгенде: «Сен сав болганынъды суьесинъме?» — деди.

⁷ Маразлы явапка: «Бийим, мага сув булганган вакытта кирмеге ярдам эткендей эш бирев де йок. Мен оьзим сувга етпеге шалыссам да баска бирев меннен алдын киреди де кояды», — деди.

⁸ Иса: «Тур, орнынъды ал да юр», — деди.

* 4:52 Етинши сабат: *сабат 13:00 яде 19:00.*

** 5:2 Бетзата: *кайбир текстлерде «Бетesda».*

⁹Адем янме-ян сав болды. Ол орнын алды эм юрип кетти. Бу шабат куьн болды. ¹⁰Ювыт басшылары сонынъ уьшин савартылганга: «Бубгуьн шабат куьн, орнынъды коьтерип юрмеге сага тийисли тувыл», – дедилер.

¹¹Ама ол: «Ким мени эмлеген, Сол мага: „Орнынъды ал да кет“, – деп айткан», – деди.

¹²Олар: «Ким ди сага, орнынъды алып, кетпеге буйырган?» – деп сорадылар.

¹³Сав болган Онынъ ким экенин оьзи де билмей эди. Иса сол ерде йыйылган коьлем халк арасында коьринмей калды. ¹⁴Иса, оны Алла уьйининъ каралдысында табып, айтты: «Мине энди сен сав болгансынъ. Арбатын сага оннан да яман болмас уьшин куьна этпе».

¹⁵Бу киси барып ювыт басшыларына оны сав эткеннинъ Иса экенин айтты. ¹⁶Иса мундай ислерди шабат куьн эткени уьшин ювыт басшылары Онынъ артына тусип, оьлтирмеге амал излестирдилер. ¹⁷Иса оларга: «Атам соьлеге дейим ислейди, Мен де ислеймен», – деди.

¹⁸Сонда ювыт басшылары, оннан да коьп куьш салып, Исады оьлтирмеге амал излестирип басладылар. Неге десе Ол тек шабат куьнди бузып калмай, ога да косып, Аллады Оьзининъ Атасы этип санайтаган эди. Оны ман Оьзин Алла ман тенълестире эди.

Яшав берувши Иса

¹⁹Бу затка Иса деп яваплады: «Сизге дурысын айтаман: Улы Оьзи Оьзиннен бир зат та эталмайды. Ол Атасы эткенлерин коьрип, тек соны этпеге болады. Атасы неди этсе, Улы да соны этеди. ²⁰Атасы Улын суйеди эм Ога Оьзи этетаганынынъ баьрисин коьрсетеди. Сизди сейирсиндирер уьшин Ол Улына оннан да уллы ислер де коьрсетеек. ²¹Ата калай оьлгенлерди тирилтетаган эм оларга яшав берететаган болса, тап солай Улы да кимге суйсе, сога яшав береди. ²²⁻²³Ата эш биревди де шуьшлемейди. Ол буьтин шуьшлев исти Улына, баьриси Атады кайтип оьрметлеген болса, соьйтип Улын да оьрметлесин деп, аманатлаган. Ким Улын оьрметлемейди, сол Оны йиберген Атасын да оьрметлемейди.

²⁴Сизге дурысын айтаман: ким соьзимди эситеди эм Мени Йибергенге ынанады, солардынъ аьр бириси — оьмирлик яшавлы эм шуьшленмеек, ол оьлимнен яшавга коьшкен. ²⁵Сизге дурысын айтаман: оьлгенлердинъ Алла Улынынъ давысын эситеек эм эситкенлердинъ сав боляк вакыты туьсеятыр, энди туьсти. ²⁶Неге десе Атасы кайтип Оьзи Оьзинде яшав булагын юргисткен болса, тамам соьйтип Улынынъ Оьзинде яшав булагын болдырмага уьлис шыгарган. ²⁷Ол Улына шуьшлемеге эркинликти берген, неге десе Ол — Аьдем Улы. ²⁸Ондай затка сейирсинменъиз, неге десе сондай заман келеек, кашан баьриси, ким соьле кабырында ятады, Онынъ давысын эситип, ²⁹кабырдан шыгаяклар. Кимлер ийгилик эткенлер, солар тирилип, яшав алаяклар; кимлер яманлык эткенлер, солар тирилип, шуьшине еткерилееклер.

Исага шаат болув

³⁰Мен Оьз Оьзимнен бир затты да эталмайман. Мен, Мага айтылгандай, этемен. Шуьшлевим Меним аьдил, неге десе Мен Оьз ыркым ман тувыл, а Мени йиберген Атадынъ ыркы ман этпеге шалысаман. ³¹Эгер Мен Оьз Оьзиме шаатлык этсем, шаатлыгым карувсыз боляк. ³²Ама Менде энди де баска бир Шаатым бар. Мен Онынъ Мага эткен шаатлыгы акыйкат болганын билемен. ³³Сиз Яхъяга аьдемлер йибердинъиз, ол акыйкатлыкка шаатлык эткен эди. ³⁴Меним аьдемлердинъ шаат болувында кереклигим йок, тек сизге, куткарылынъыз деп, бу затларды айтаман. ³⁵Яхъя янган эм йылтыраган шырак эди. Сиз бир кесек заманды онынъ ярыгында куванмага суье эдинъиз. ³⁶Тек Менде Яхъядыкыннан куьшли шаатлык бар. Атам Мага, тамамла деп, аманатлаган ислер — Мен этетаган бу ислерим — Атам Мени йибергенине шаатлык этеди. ³⁷Мени йиберген Атам Оьзи Мага шаатлык эткен. Сиз бир заманда да Онынъ давысын эситпегенсиз эм Онынъ юзин коьрмегенсиз. ³⁸Онынъ соьзи сизде яшамайды, неге десе сиз Ол йибергенге ынанмайсыз. ³⁹Сиз Кие Язувларды мукаят тергейсиз, олардынъ ярдамы ман оьмирлик яшавды алаяк болып сенесиз. А Язувлар Мага шаатлык этеди! ⁴⁰Болса да сиз яшав алар уьшин Мага келмеге унамайсыз.

⁴¹ Мен Оьзимди аьдемлерге даньклатпага шалыспайман. ⁴² Тек сизди билемен: ишинъызде Аллага суьйимлик йок. ⁴³ Мен Атамнынъ аты ман келгенмен эм Мени кабыл этип алмайсыз, баска бирев оьзининъ аты ман келсе, сиз оны хош коьрип йолыгарсыз. ⁴⁴ Сиз калай ынанмага боларсыз, эгер сиз бир биринъызден мактавды алсанъыз, ама ялгыз Алланъыздан мактавды алар уьшин бир куьш те салмайсыз? ⁴⁵ Мен сизди Атамнынъ алдында шуьшлермен деп, ойланманъыз. Сизди шуьшлевши – Муса, кимге сиз уьмитлеринъызди салгансыз. ⁴⁶ Эгер Мусага ынанган болсанъыз, Мага да ынанар эдинъыз, неге десе ол Меним уьститмен язган. ⁴⁷ Эгер Мусадынъ язганларына ынанмайтаган болсанъыз, кайтип Мен айтканларга ынанаяксыз?»

Иса бес мынь аьдемди тойдырады

6 Оннан сонъ Иса Галилея, олай демек Тиберия, коьлининъ аргы ягына оьтти. ² Онынъ артыннан коьп аьдемлер топарласып, иердилер, неге десе Исадынъ авырганларды эм-легенде этетаган аьлетем нышанларын коьрген эдилер. ³ Иса, тавдынъ тоьсине коьтерилип, онда Оьз сокталары ман олтырды. ⁴ Юьвитлардынъ Пасха байрамынынъ заманы юьыклай эди.

⁵ Иса Ога келген коьплеген аьдемлерди коьрип, Пилипке айтты: «Сосы аьдемлерди ашатар уьшин биз оьтпекти кайдан алаякпыз?» ⁶ Иса оны Пилипти сынар уьшин айтты, а Оьзи энди не этеегин билетаган эди.

⁷ Пилип: «Эгер эки юз динарга оьтпекти алсак та олардынъ аьр бирине бир кесек бермеге де етпеек!» – деп яваплады.

⁸ Баска бир соктасы, Шимон Петердинъ кардашы Эндрей айтты: ⁹ «Булайда бес арпа калакайы ман эки балыгы болган яс бар, тек сондай коьп халкка ол не ди?»

¹⁰ Иса: «Халкты орынластырынъыз», – деди.

Сонда калын коьгоьлен бар болган себепли, баьриси оьленге олтырдылар. Олтырган эр кисилердинъ саны бес мыньга юьык эди. ¹¹ Иса оьтпекти алды, шуькир дуvasын этти, сокталарына берди. Сокталары олтырганларга, аьр бири керегин алгандай этип, уьлестирди. Балык пан да солай болды. ¹² Баьриси ашап тойганларында, Иса сокталарына: «Калган кесеклерди йыйыньыз, эш бир туййирин де йоймага тийисли тувыл», – деди.

¹³ Олар, бес арпа калакайдан ашаганларыннан калган кесеклерди йыйып, он эки шетенди толтырдылар. ¹⁴ Аьдемлер бу аьлемет нышанды коьргенде: «Ол — уышини мен де бу дуньяга келеек пайхамбар», — деп, соьйлестилер.

¹⁵ Иса, олардынъ келип, куыш пен Ога патша бол деп, кыстаякларын анълады, сонынъ уышин олардан тайып, тагы да ялгыз тавга кетти.

Иса сув уьстиннен юреди

¹⁶ Кас каралганда, Исадынъ сокталары коьлге туьстилер. ¹⁷ Коьлдинъ аргы янына обгип, Капарнаумга бараяк болып, кайыкка олтырдылар. Энди каранъа да болган эди, а Иса оларга келмейтаган эди. ¹⁸ Коьлде куышли ел эм уйкен толкынлар коьтериле эдилер. ¹⁹ Аьдемлер кайык пан бир йырма бес яде отыз стадия* коьлди обткенде, коьлдинъ уьстиннен юрип келип ювыклятырган Исады коьрдилер эм корктылар. ²⁰ Ама Ол: «Бу — Мен, коркпанъыз!» — деди. ²¹ Сонда Исады кайыкка алаяк болдылар, ама кайык сол саьатлей олар юзген ерге, ягага еткен эди.

Яшав обтпеги

²² Эртеси куын коьлдинъ аргы ягында йыйылган халк онда алдын тек бир кайыктынъ — Исадынъ сокталары олтырган кайыктынъ — болганын анълады. Олар Исадынъ Оьз сокталары ман бирге кайыкка олтырмаганын эм сокталары ялгыз оьзлери кеткенлерин билдилер. ²³ Соньында ягага Тибериядан баска кайыклар еттилер, Раббий шуькир дуvasын эткеннен сонъ, халк обтпекти ашап турган ерге ювыкластылар. ²⁴ Аьдемлер не Исадынъ, не сокталарынынъ сонда болмаганын коьргенде, оьзлери де кайыкка олтырып, Капарнаумга Исады излеп кеттилер. ²⁵ Олар Оны коьлдинъ аргы ягында табып: «Устаз, Сен мунда кашан келгенсинъ?» — деп сорадылар.

²⁶ Иса явапка: «Сизге дурысын айтаман: сиз аьлемет нышанларды коьргенинъиз уышин Мени излемейсиз, обтпекти

---

* 6:19 25–30 стадия = 4–5 километр.

еп, тойганынъыз уьшин излейсиз. ²⁷Ширийтаган азык уьшин куьреспеньыз, дайым тураяк азык уьшин куьресинъыз. Оны сизге Аьдем Улы береек, неге десе Ога Атасы Алла разылыгын берди», – деди.

²⁸ Олар: «Бизге Алла излеген ислерди толтырар уьшин не зат этпеге керекти?» – деп сораганда, ²⁹ Иса явапка: «Алладынъ исин этуьв, олай деген, Кимди Алла йиберген, Сога ьнанув», – деди.

³⁰ Олар сорадылар: «Биз Сага ьнангандай, Сен бизге кайдай нышан коьрсетерсинъ? Сен не зат этерсинъ? ³¹ Мысалыга, бизим аталарымыз шоьлде манна* ашаганлар, онынъ акында язылгандай: „Ол оларга коьктен оьтпек ашамага берген“».

³² Иса: «Сизге дурысын айтаман: оьтпекти коьктен сизге берген Муса тувыл, коьктен акыйкат оьтпекти берип туратаган Атам. ³³ Неге десе Алла оьтпеге Сол – Ким коьктен туьседи эм дуньяга яшав береди», – деди.

³⁴ Сонда Исага: «Бийимиз, сондай оьтпекти бизге аьр заман бер», – деди.

³⁵ Иса: «Мен Оьзим яшав оьтпегимен. Ким Мага келеди, сол бир заманда да аш калмаяк; ким Мага ьнанады, сол бир заманда да сувсамаяк. ³⁶ Ама Мен энди сизге айткандай, Мени коьргенсиз, кенем де ьнанмайсыз. ³⁷ Атам Мага бергенлердинъ баьриси Мага келеек, ким Мага келсе, соны Мен эш бир заманда да кувмаякпан. ³⁸ Мен коьктен Оьзим не затты суьйсем, соны этейим деп тувыл, а Мени Йибергеннинъ ьхтыярын толтырайым деп туьскенмен. ³⁹ Мени йиберген Атамнынъ ьхтыярында – Ол Мага бергенлердинъ эш бирин де йойтпай, ахыр куьнде баьрисин тирилтуьв болады. ⁴⁰ Мени Йибергеннинъ ьхтыяры сол: Улын коьрген эм Ога ьнанган аьр аьдемди оьмир яшавлы этуьв болады. Мен сондайларды ахыр куьнинде тирилтеекпен», – деди.

⁴¹ Иса: «Мен коьктен туьскен оьтпекпен», – дегени уьшин, ювытлар карсы мырылдап басладылар. ⁴² «Аьше, Ол Юсуптынъ улы Иса тувылма? Биз Онынъ атасын да, анасын да та-

---

* 6:31 Манна: Алла шоьлде бурьнгы исраилшилерге ашамага коьктен берген азык (Таурат, Шьгув 16:13-36).

ныймыз. Ол, „Мен коьктен келгенмен“ деп, кайтип айтпага болады?» – дейтаган эдилер олар.

⁴³ Иса явапка айтты: «Мырылдавынъызды койынъыз. ⁴⁴ Эш бирев де Мага келалмайды, эгер Мени йиберген Атам оны Мага йолыктырмаса. Мен оны ахыр куьнде тирилтеекпен. ⁴⁵ Пайхамбарларда: „Олардынъ баьриси Алла ман уйьретилген“, – деп, язылган. Атады тынълаган эм Оннан уйьренген аьр аьдем Мага келеди. ⁴⁶ Бу бирев Атады коьрген тувыл, тек Алладан Келген болмаса, ялгыз Ол Атады коьрген. ⁴⁷ Сизге дурысын айтаман: ким Мага ынанады, сол оьмирлик яшавды алады. ⁴⁸ Мен яшав оьтпегимен. ⁴⁹ Сизинъ ата-бабаларынъыз шоьлде манна ашаганлар, аман да оьлгенлер. ⁵⁰ Коьктен туьсетаган оьтпек – оны ашаган аьдемди оьлместей этетаган оьтпек. ⁵¹ Мен коьктен туьскен, яшав беруьвши оьтпекпен. Ким сосы оьтпекти ашайды, сол оьмирге яшаяк. Мен береек оьтпек – дуныяды яшатар ушин береек деним».

⁵² Сонда юьытлар арасында эрис шыкты: «Бизге ашамага Оьзининъ денин кайтип бермеге болады?»

⁵³ Иса: «Сизге дурысын айтаман: эгер сиз Аьдем Улынынъ денин ашамасанъыз, Онынъ канын ишпесенъиз, сонда оьзинъизде яшав болмаяк. ⁵⁴ Ким Меним денимди ашайды эм канымды ишеди, сонынъ аьр бири оьмир яшавлы болады. Мен де оны ахыр куьнде тирилтермен, ⁵⁵ неге десе деним – акыйкат азык, каным – акыйкат сув ишуьв. ⁵⁶ Денимди ашаган эм канымды ишкен – сол Менде, Мен де ондаман. ⁵⁷ Яшав беруьвши Атам Мени калай йиберген эм Атам аркалы Мен кайтип яшайман, соьйтип сол Мени мен тамакланган да Мен аркалы яшаяк. ⁵⁸ Сосы оьтпек коьктен келген. Сизинъ ата-бабаларынъыз манна ашасалар да оьлгенлер, ама ким бу оьтпек пен тамакланады, сол оьмирге яшаяк», – деди. ⁵⁹ Муны Иса Капарнаумда синагогта окытатаган вакытта айтты.

Исадан коьп аьдем таяды

⁶⁰ Муны эситкен сокталарынынъ коьплери айттылар: «Бу соьз кыйын, оны ким тынъламага болаяк экен?»

⁶¹ Иса сол сабат сокталары бу соьз акында мырылдайтаганларын анълады да айтты: «Ол сизинъ хаьтеринъизди калдырдыма?»

⁶² Сиз не айтар экенсиз, эгер Аьдем Улынынъ алдын болган ерине коьтерилеятырганын коьрсенъиз? ⁶³ Яшавды беруьвши — Рух, денинънен эш бир пайда йок. Меним сизге айткан соьзлерим — Рух эм яшав. ⁶⁴ Ама сизинъ бир кесегинъиз Мага ынанмайдылар». Иса, басыннан алып, ким Ога ынанмайтаганын, ким Оны сатаягын билетаган эди. ⁶⁵ Соьзин бардырып: «Сонынъ уьшин Мен сизге, эгер Ата ога эркинлик бермесе, эш бирев де Мага келалмаяк деп, айткан эдим», — деди.

⁶⁶ Сол вакыттан баслап, сокталарынынъ коьплери Исады калдырып кеттилер, оннан сонъ Оны ман айланмадылар. ⁶⁷ Иса он экисиннен: «Сиз де кетпеге суьймейсизбе?» — деп сорады.

⁶⁸ Шимон Петер явап берип: «Раббий, биз энди кимге бараяк? Сендеди оьмир яшавдынъ соьзлери. ⁶⁹ Биз Сен Аллага багысланган Аьдем* экенинъди билемиз эм ынанамыз», — деди.

⁷⁰ Иса: «Аьше, Мен сизди, он эки этип, айырмадымма? Аман да сизинъ биревинъиз — ибилис!» — деп яваплады. ⁷¹ Ол ойында, он экисининъ бириси болса да тек келеекте Оны сатаяк Шимон Искарיותтынъ улы Юдады тутатаган эди.

Иса кос курув байрамына барады

7 Оннан сонъ Иса Галилеяда окытып айланды, Юдеяда кезбеге суьймеди, неге десе ювыт басшылары Оны оьлтиреек болатоган эдилер. ² Ювытлардынъ кос курув байрамы** ювыклаганда, ³ кардашлары Исага айттылар: «Муннан кет, Сен этетаган ислерди сокталарынъ коьргендей этип, Юдеяга бар. ⁴ Белгили болмага шалысканлардынъ эш бирев де ясыртыннан ислемейди. Эгер Сен бу ислерди эте болсанъ, Оьзинъди дуньяга коьрсет». ⁵ Кардашлары да Ога ынанмай эдилер.

⁶ Иса яваплап: «Меним заманым энди де етпеген, сизге аьр вакыт та келисли. ⁷ Сизди дунья коьрип болалмаяк тувыл, а Мени коьрип болмайды, неге десе Мен дунья ислери яман

* ^{6:69} Аллага багысланган Аьдем: *Кайбир текстлерде «Яшав беруьвши Алладынъ Улы Масих».*

** ^{7:2} *Кос курув байрамында ювытлар ата-бабаларынынъ Муса пайхамбардынъ басшылыгы ман шоьлде яшаган заманларын эске туьсирер уьшин эти куьн косларда яшайдылар.*

экенине шаат боламан. ⁸ Байрамга сиз барынъыз. Мен бу йол бармайман, неге десе заманым энди де толмаган», — деди.

⁹ Муны айтканнан сонъ, Иса Галилеяда калды.

¹⁰ Ама кардашлары кеткенде, Ол байрамга, тек ашык болмай, эш бирев де билместей этип, барды. ¹¹ Ювытлар Оны байрамда излестирип: «Ол кайда экен?» — деп сорастыра эдилер.

¹² Халк арасында Исадынъ уьстиннен коьп соьзлер сыбырданып юре эдилер. Бир кесеклери — «Ол яхшы аьдем», баскалары, «Йок, Ол халкты алдайды» деп, айта эдилер.

¹³ Аман да ювыт басшыларыннан коркканыннан эш бирев Онынъ уьстиннен ашык этип айтпай эди.

¹⁴ Иса Алла уьйининъ каралдысына кирип, окытып баслаганда, байрамнынъ энди яртысы озган эди. ¹⁵ Ювыт басшылары сейирсиндилер, сорастырдылар: «Бу аьдем окымаганлай, Кие Язувларды калай биледи экен?» ¹⁶ Иса явап берди: «Меним окувым Меннен тувыл, а Сол Мени йибергеннен. ¹⁷ Ким Онынъ ыхтыярын толтыраяк болса, сол Меним окувым Алладан ма яде Мен оьз эрким мен айтатаганымды билер. ¹⁸ Ким оьз эрки мен айтады, сол оьзи оьзине данъкты излейди; ким Оны йибергенге данъкты излейтаган болса, сол акыйкатты айтады эм Онда эш бир оьтирик те йок. ¹⁹ Аьше, сизге Муса Тауратты бермегенме? Ама сизинъ эш биревинъиз Таураттынъ айтканларын этпейсиз. Сиз Мени неге оьлтиреек боласыз?»

²⁰ Халк: «Ваа, Сени йин бийлеген экен! Сени ким оьлтиреек болады?» — деп яваплады.

²¹ Иса явапка: «Мен бир аьжейип ис эттим, сиз баьринъиз сейирсинесиз. ²² Муса сизге суьннетлев аьдетин калдырган. Уьшини мен бу аьдет, Мусадан тувыл, ата-бабаларынъыздан. Сонынъ уьшин сиз аьдемлерди шабат куьн суьннетлейсиз.

²³ Эгер Мусага буйырылган Таурат бузылмас уьшин балады шабат куьн суьннетлесенъиз, сиз Мага, Мен шабат куьн бир аьдемнинъ буьгин суьегин эмлегеним уьшин, неге ашувланасыз?

²⁴ Тысыннан карап этпей, аьдиллик пен шуьшленъиз», — деди.

Иса акында туьрли ойлар

²⁵ Сол заманда Ерусалимнинъ бирер яшавшылары: «Бу — Сол, олар оьлтиреек болатан, тувылма экен? — деп, сорастырып

басладылар. — ²⁶Мине Ол халк алдында ашык соьйлейди, а Ога бир зат та айтпайдылар. Белким, аькимлер уьшини мен де, Ол — Масих деп, кабыл эткен боларма? ²⁷Ама биз Онынъ кайдан келгенин билемиз, а Масих келсе, Онынъ кайдан келгенин эш бирев де билмеек».

²⁸Сонда Алла уьйининъ каралдысында окытып турган Иса кышкырып айтты: «Мени таныйсыз, Меним кайдан экенимди де билесиз! Мен булайга оьз эрким мен келмегенмен. Мени Йиберген акыйкат, тек сиз Оны танымайсыз. ²⁹Мен Оны таныйман, неге десе Оннан келгенмен, Ол Мени йиберген!»

³⁰Исады ыслаяк болдылар, ама эш бирев Ога колын коьтермеди, неге десе вакыты энди де етпеген эди. ³¹Халктан коьплер Ога ынандылар: «Эгер дейим Масих келсе, Сосыннан коьп аьлемет нышанлар коьрсетерме экен?» — дедилер.

³²Парисейлер халктынъ Иса акында булай сыбырдасканын эситтилер эм Алла уьйининъ саклавшыларын, Оны ыслатаяк болып, йибердилер.

³³Иса: «Мага сиз бен турмага энди коьп калмаган, тезден Мени йибергенге кайтаякпан. ³⁴Мени излеексиз, ама табалмаяксыз эм Мен болаяк ерге келалмаяксыз», — деди.

³⁵Ювыт басшылары бир бирлериннен: «Ол, биз барып болмаяктай, кайсы ерге аьзирленеди экен? Белким, Ол греклер арасында шашырап яшайтаган халкымызга, греклерди окытарман деп, бармага суьетаган болса ша? ³⁶„Мени излеексиз, ама табалмаяксыз“, „Мен болаяк ерге келалмаяксыз“ деген соьздинъ маьнеси не экен?» — деп сорастырдылар.

³⁷Байрамнынъ сонъгы эм энъ маьнели куьнинде Иса турды да кышкырып айтты: «Ким сувсаган, сол Мага сув ишпеге келсин. ³⁸Ким Мага ынанады, Кие Язувда айтылгандай, соннынъ ишиннен яшав беруьвши сув тасып шыгаяк».

³⁹Иса муны айтканда, Ога ынанганлардынъ сонъында алаяк Алла Рухы акында ойлай эди. Рух энди де ишлеринде болмаган, неге десе Иса аьли данъкланмаган эди. ⁴⁰Халктан коьплер, Исадынъ соьзин эситип, айттылыр: «Ол — акыйкатлай да (биз саклайтаган) пайхамбар!»

⁴¹Баскалары: «Ол — Масих!» — дедилер.

Оызгелери болса айттылар: «Масих Галилеядан келип болмайды, сайсы! ⁴² Кие Язувларда: „Масих Даут тукымыннан эм Бетлехемнен, Даут яшаган авылдан келеек“, — деп, айтылмаганма, аше?»

⁴³ Соьйтип, Иса акында халктынъ ойлары боьлинди. ⁴⁴ Бирерлери Оны ысляк болдылар, ама эш бирев де Исага колын тийдирмеди.

Ювыт басшыларынынъ ынанмавы

⁴⁵ Сонъында Алла уйининъ саклавышылары бас дин кулыкшыларга эм парисейлерге кайттылар. Олардан: «Сиз Оны неге етип аькелмединъиз?» — деп сораганда, ⁴⁶ саклавышылар: «Эш бирев де соьлеге дейим соьйтип, бу Аьдемдей, соьйле-меген», — деп явапладылар.

⁴⁷ «Энди сиз де алдандынъызба? — дедилер парисейлер. — ⁴⁸ Аькимлердинъ яде парисейлердинъ биреве болса да Ога ынандыма? ⁴⁹ Тауратты анъламаган бу халк наьлет!»

⁵⁰ Оьзи парисейлердинъ бириси болып, кеше Исага келген Никодим: ⁵¹ «Таураттынъ аьдемди, басында тынъламай эм де ол не зат этетаганын анъламай, шуьшлемеге амалы барма экен?» — деди.

⁵² Ога: «Сен де Галилеядансынъма? Кара эм коьрерсинъ, Галилеядан эш бир пайхамбар да келмейди», — деп явапладылар. [⁵³ Баьриси де уйлерине кайттылар.

Эрине алал болмаган пише

8 Иса Зейтун тавына барды. ² Эртенъ мен Ол тагы да Алла уйининъ каралдысында эди. Онынъ тоьгерегине буьтин халк йыйылды. Иса олтырды эм оларды окытып баслады. ³ Дин аьлимлери эм парисейлер эрине алаллыгын йоятырган вакытта ысланган пишеди аькелдилер. Оны халктынъ алдына салып, ⁴ Исага: «Устаз, бу хатын байына алаллыгын йоятырган вакытта ысланды! ⁵ Муса Тауратта сосындайларды тас атып оьлтирмеге буйырды. А Сен не зат айтарсынъ?» — деп сорадылар. ⁶ Муны Исады сынап, шуьшлемеге бир сылтав излеп сорадылар.

Тек Иса энъкейди де бармагы ман ерде бир затты язып баслады. ⁷ Олар, ябысып, Оннан сорай эдилер. Сонда Иса туьзелди

эм айтты: «Ким сизинь ишинъызде куьнасыз, сол биринши болып ога тасты атсын».

⁸ Тагы да энъкейди, ерде язувын бардырды. ⁹ Сонда олар, уятлы болып, энъ уйкенлериннен баслап арттагыларга дейим, бирерлеп, кетип басладылар. Сонъында ялгыз Иса эм арада турган хатын калды. ¹⁰ Иса басын коьтерди де, пишеден баска бир аьдем коьрмей, сорады: «Хатын, сени шуьшлевишилер кайдады? Сени эш бирев де шуьшлемедиме?»

¹¹ «Эш бирев де, Бийим», — деди ол.

«Мен де сени шуьшлемеймен, — деди Иса, — кет эм арбатында куьналы болма».]

Иса — дунья ярыгы

¹² Иса халкка: «Мен дуньядынъ ярыгыман. Ким Меним артымнан иереди, сол бир заманда да каранъада юрмеек, сонда яшав ярыгы болаяк», — деди.

¹³ Сол заманда парисейлер: «Оьз Оьзинъе шаатлык этесинъ, сонынъ уьшин шаатлыгынъ куьшсиз», — деп айттылар.

¹⁴ Иса явапка: «Эгер дейим Оьз Оьзиме шаатлык этетаган болсам да шаатлыгым дурыс, неге десе Мен кайдан келгенимди, кайда бараягымды билемен. Сиз болсанъыз кайдан келгенимди де, кайда бараягымды да билмейсиз. ¹⁵ Сиз инсан оьлшеми мен шуьшлейсиз, Мен биревди де шуьшлемеймен. ¹⁶ Эгер шуьшлесем де, шуьшлевим акыйкат, неге десе ялгыз тувылман, Мени мен Сол, Мени йиберген Атам. ¹⁷ Тауратынъызда, кашан эки аьдем шаатлайды, сонда олардынъ шаатлыгыннъ куьши бар деп, язылганды да. ¹⁸ Мен Оьзиме шаатлык этемен, Мени йиберген Атам да Мага шаатлык этеди», — деди.

¹⁹ Олар сонда сорадылар: «Атанъ кайда?»

«Не Мени, не Атамды танымайсыз. Эгер дейим Мени танысанъыз, Атамды да таныр эдинъыз», — деп яваплады Иса.

²⁰ Ол муны Алла уййининъ каралдысында окытканда садака йыйылатаган ерде айтты. Ама Оны бирев де ысламады, неге десе вакыты энди де етпеген эди.

²¹ Иса тагы да бир кере: «Мен кетемен, мени излексиз эм оьз куьналарынъызда оьлеексиз. Мен бараяк ерге сиз келалмаяксыз», — деди.

²²Ювыт басшылары сонда айттылар: «„Мен бараяк ерге сиз келалмаяксыз“, – деп айтады. Аьше, Оьзи Оьзин оьлтиреек болама?»

²³Иса: «Сиз тоьменненсиз, Мен йогарданман. Сиз бу дуньядыкысыз, Мен бу дуньядыкы тувылман. ²⁴Сол себепли Меним сизге, оьз куьналарыньызда оьлеексиз деп, айтатаганым. Эгер Мен сол оьзимди ким деп санайтаганыма ынанмасаньыз, оьз куьналарыньызда оьлеексиз», – деди.

²⁵«Кимсинь ди Сен сондай?» – деп сорадылар.

«Сизге бастан алып Мен ким экенимди айтканман, – деп яваплады Иса. – ²⁶Меним сизинь акыньызда коьп айтаяк эм шуьшлеек затларым бар. Ама Сол Мени йиберген акыйкатлыкты айтады, Оннан эситкенимди Мен де дуньяга айтаман».

²⁷Олар Иса Атасы уьстиннен айтатаганын аньламадылар.

²⁸Иса тагы да: «Сиз Аьдем Улын йогарга коьтерсеньыз, сонда Мен Ким болганымды, Оьз эрким мен бир зат та этпейтаганымды, а Атам неге уьйреткен болса, соны айтатаганымды билерсиз. ²⁹Мени йиберген Мени мен бирге, Ол Мени ялгыз калдырмайды, неге десе Мен аьр заман Ол разы болган затларды этемен», – деди.

³⁰Сосы соьзиннен сонь коьплер Исага ынандылар.

Акыйкатлык сизди эркин этеди

³¹Иса Ога ынанган ювытларга айтты: «Эгер сиз окувума сенимли болсаньыз, уьшини мен де Меним сокталарымсыз.

³²Сонда акыйкатлыкты билерсиз, акыйкатлык та сизди эркин этер».

³³«Биз Ибрагимнинь тукумыннанмыз, эш бир заманда да биревге де кул болмаганмыз. Сен бизге кайтип: „Эркин боларсыз“, – деп айтасынь?» – дедилер.

³⁴Иса явапка: «Сизге дурысын айтаман: куьна этетаган аьр аьдем куьнадынь кулы. ³⁵Кул уьйде оьмирликке турмайды, а ул аьр заманда да аьелдинь санында. ³⁶Сол себепли, эгер Ул сизди эркинге йиберсе, уьшини мен эркин боларсыз.

³⁷Ибрагимнинь тукумыннан экениньызди билемен, ама Мени оьлтирмеге излейсиз, неге десе соьзимди ишиньызге

сыйдыралмайсыз. ³⁸ Мен Оьз Атамда коьргенимди айтаман, а сиз оьз атаньыздан эситкенинъизди этесиз», — деди.

Сизинъ атанъыз — ибилис

³⁹ «Бизим атамыз — Ибрагим», — деп явапладылар олар.

«Эгер дейим Ибрагимнинъ балалары болсанъыз, — деди Иса, — Ибрагимнинъ ислерин этер эдинъиз. ⁴⁰ Тек сиз Мени, Алладан эситкен акыйкатты сизге айтатаган Аьдемди, оьлтиреек боласыз. Ибрагим оны этпеген. ⁴¹ Сиз сол атанъыз эткенди этесиз».

«Биз некахсыз тувганлардан тувылмыз, — дедилер, — бизим бир Атамыз бар — Алла».

⁴² Иса: «Эгер Атанъыз Алла болса, сонда Мени суьер эдинъиз, неге десе Мен Алладан шыгып келгенмен. Оьз эркимнен келмегенмен, Мени Алла йиберген. ⁴³ Калай анъламайсыз не зат акында Мен сизге айтатаганымды? Меним соьзимди эситалмаган себепли анъламайсыз. ⁴⁴ Сиз оьз атанъыздыкы — ибилистикисиз. Атанъыздынъ излегенин этеек боласыз. Ибилис бастан аьдем оьлтируьвши болган, бир заманда да акыйкатлыктынъ ягы болмаган, неге десе онда бир дурыслык та йок. Алдаган вакытта тувган тилинде соьйлейди, неге десе ол оьтирикши эм оьтирикшидинъ атасы. ⁴⁵ Ама Мен сизге акыйкатлыкты айткан себепли Мага ьнанмайсыз! ⁴⁶ Ишинъизден ким Меним куьналы экенимди коьрсетер? Эгер акыйкатты айтатаган болсам, Мага неге ьнанмайсыз? ⁴⁷ Ким Алладыкы, сол Алла соьзин эситеди. Сиз Алладыкы тувылсыз, сонынъ уьшин эситпейсиз».

Иса Ибрагимнен алдын бар эди

⁴⁸ Ювытлар Исага: «Аьше, Сен самарияшысынъ эм йинлисинъ деп айтканымыз дурыс тувылма?» — деп айттылар.

⁴⁹ «Мен йинли тувылман, — деп яваплады Иса, — Мен Атамды оьрметлеймен, а сиз Мага оьрметсизлик этесиз. ⁵⁰ Мен Оьзиме данък излемеймен; ама оны излеген эм шуьшлеген бар. ⁵¹ Сизге дурысын айтаман: ким Мен айтканды толтырады, сол бир заманда да оьлмеек».

⁵² Сонда ювытлар кышкырыкладылар: «Соъле биз йинли экенинъди тувра билдик! Ибрагим оьлген, баъри пайхамбарлар да оьлгенлер, а Сен: „Ким соъзимди толтырады, сол бир заманда да оьлмеек“, — дейсинъ. ⁵³ Ия, Сен атамыз Ибрагимнен де уьйкенсинъме? Ол оьлген, пайхамбарлар да оьлгенлер. Сен оьзинъди ким деп санайсынъ?»

⁵⁴ Иса явапка: «Эгер Мен Оьз Оьзимди данъклайтаган болсам, Меним данъкым бир зат та тувыл. Мени сиз Оны Алламыз деп атаган Атам данъклайды. ⁵⁵ Сиз Оны танымайсыз, а Мен танийман. Эгер Оны танымайман десем, тап сиздей, оьтирикши боларман. Ама Мен Оны танийман эм айтканын толтыраман. ⁵⁶ Атанъыз Ибрагим Меним шагымды коьрмеге куванышлы эди. Ол коьрди эм куванды», — деди.

⁵⁷ «Сага энди де элли йыл болмаган, Ибрагимди калай коьргенсинъ?» — дедилер Ога ювытлар.

⁵⁸ Иса яваплап: «Сизге дурысын айтаман: Ибрагим туваяктан алдын Бар Болган Менмен!» — деди.

⁵⁹ Сонда Исады оьлтиреек болып, тасларга узалдылар, ама Ол ясырынып калды эм араларыннан озып, Алла уьйининъ каралдысыннан шыкты да йолы ман кетти.

Соқыр болып тувганды эмлев

9 Иса, оьтип бараятырып, соқыр болып тувган аьдемди коьрди. ² Сокталары Исадан: «Устаз, мунынъ соқыр болып тувганына ким куьналыды: ол оьзи ме яде ата-анасы ма?» — деп сорадылар.

³ «Не оьзи, не ата-анасы куьналы болмаганлар, — деп яваплады Иса. — Онынъ яшавында Алладынъ ислери коьрсетилек уьшин болган. ⁴ Аьли де куьн озбай, Мени Йибергеннинъ ислерин этпеге тийислимиз. Туьн туьсеятыр, онда бирев де ислеялмаяк. ⁵ Мен дуньяда болган заманда дуньядынъ ярыгыман».

⁶ Иса соны айтканнан сонъ, ерге туькирди, туькиршигин ер топырак пан карыстырды, балшыкты соқырдынъ коьзине якты. ⁷ «А соъле барып, Шилоах бассейнинде бетинъди юв», — деди соқырга. Шилоах соъздинъ маьнеси «йиберилген».

Соқыр барып бетин ювды, коьзлери ашылып, кери кайтты.
⁸ Коньысылары, онынъ алдын садакашы болганын коьргенлер: «Сосы олтырып садакады йюювшы тувылма экен?» – деп сорадылар.

⁹ Бирерлери: «Аьше, сол», – деп айттылар.

Баскалары: «Йок, ол ога тек усайды», – дедилер.

Аьдем оззи: «Ол менмен», – деди.

¹⁰ «Сонда коьзлеринъ калай ашылды?» – деп сорай эдилер.

¹¹ Ол яваплап: «Иса деген Аьдем балшыкты эгетип, коьзиме якты, сонъ мага Шилоах бассейнине барып бетимди ювмага буйырды. Мен, кетип, бетимди ювганда коьрип басладым», – деди.

¹² «Сол аьдем кайда экен?» – деп сорадылар.

«Билмеймен», – деди.

Парисейлер эмлевдинъ маьнесин тергейдилер

¹³ Алдын соқыр болган аьдемди парисейлерге аькелдилер.

¹⁴ Исадынъ балшык эгетип соқырдынъ коьзлерин ашкан куьни шабат куьн эди. ¹⁵ Парисейлер кисиден калай коьрип баслаганын сорадылар. «Ол коьзлериме балшык якты. Мен бетимди ювдым, энди коьремен», – деди киси.

¹⁶ Парисейлердинъ бир кесеклери: «Бу аьдем Алладан тувыл, неге десе Ол шабат куьнди оьрметлемейди», – деп басладылар.

Баскалары болса: «Куьналы аьдем сондай аьлемет нышанларды калай этпеге болады?» – деп сорадылар. Ойлары боьлиндилер.

¹⁷ Алдын соқыр болганга тагы да: «Сен оззинъ Онынъ акында не айтасынъ, коьзлеринъди Ол ашканды да?» – деп сорадылар.

Аьдем: «Ол – пайхамбар», – деп яваплады.

¹⁸ Ювыт басшылары аьдемнинъ соқыр болганына эм коьзлери ашылганына ынанмай эдилер. Сонъында коьзлери ашылганнынъ ата-анасын шақырып: ¹⁹ «Бу улынъызба? – деп сорадылар, – сиз мунынъ акында, ол соқыр болып тувган деп, айтасызба? Ол кайтип соьле коьрмеге болады?»

²⁰ «Биз мунынъ улымыз экенин билемиз, – деп яваплады ата-анасы, – биз онынъ соқыр болып тувганын да билемиз.

²¹ А коьзлери энди кайтип коьрмеге баслаганын билмеймиз. Оьзиннен соранъыз. Ол энди акылбалык, оьзи уьшин явап-ламага болады».

²² Ювыт басшыларыннан коркып, соьйтип явапладылар; неге десе ювыт басшылары, ким Иса — Масих деп ашык айтса, сол синагогтан кувылаяк деген токтасты алган эдилер. ²³ Сонынъ уьшин ата-анасынынъ: «Ол энди акылбалык, оьзиннен соранъыз», — дегенлери.

²⁴ Парисейлер алдын сокыр болган кисиди экинши кере шакырдылар: «Алладынъ алдында дурысын айтаягыньа ант эт, — дедилер, — биз сосы Аьдемнинъ куьналы экенин билемиз».

²⁵ Киси: «Ол куьналыма яде тувылма, мен билмеймен. Мен тек бир затты билемен: сокыр эдим, а соьле коьремен!» — деп яваплады.

²⁶ Олар тагы да: «Ол сени мен не зат этти? Коьзинъди кайтип ашты?» — дедилер.

²⁷ «Сизге энди айттым да, а тыньламайсыз. Неге тагы да сол затты эситпеге суьесиз? Сиз де Онынъ сокталары болмага суьесизбе?» — деп яваплады.

²⁸ Ога урсысып: «Онынъ соктасы сенсинъ! Биз Мусадынъ сокталарымыз. ²⁹ Биз Алла Муса ман соьйлегенин билемиз, а бу инсаннынъ кайдан экенин де билмеймиз», — дедилер.

³⁰⁻³¹ Киси явапка: «Мине сол ды да сейирлик! Онынъ кайдан экенин де билмейсиз, а Ол коьзимди ашты. Алла куьналыларды тыньламаганын билемиз, а ким Алла йолында барады эм ыхтыярын толтырады, Алла соны тыньлайды. ³² Эш бирев эш бир заманда, сокыр болып тувганнынъ коьзи ашылар деп, эситпеген. ³³ Эгер бу Аьдем Алладан болмаса, бир затты да эталмас эди», — деди.

³⁴ Парисейлер: «Сен савлай куьна ишинде тувган бизди окытпага не ишинъ бар?» — деп, оны кувып шыгардылар.

Коьнбилдинъ каранъалыгы

³⁵ Иса, кисиди кувганларын эситип, оны тапты: «Сен Аьдем Улына* ынанасынъма?» — деп сорады.

---

* 9:35 Аьдем Улына: *кайбир текстлерде «Алла Улына».*

³⁶ «А Ол кимди, Бийим? — деп сорады киси, — Мага, мен Ога ынангандай этип, айттага».

³⁷ Иса: «Сен соyle Оны коьрип турысынъ. Ол сени мен сойлейди», — деди.

³⁸ Киси: «Раббий, мен ынанаман!» — деп, Исага сежде берди.

³⁹ Иса: «Мен коьрмегенлер коьргендей, коьрувшилер де сокыр болгандай, оьким берер уьшин бу дуньяга келгенмен», — деди.

⁴⁰ Онынъ касында болган парисейлердинъ кайбирлери, муны эситип, сорадылар: «Соны ман биз де сокырмызба?»

⁴¹ Иса айтты: «Эгер сокыр болсанъыз, сизде куьна болмас эди, ама коьремиз дегенинъиз уьшин куьнанъыздынъ шуьши калады.

Суьруввши мен суьрим

10 Сизге дурысын айтаман: ким койлар авласына капыдан кирмей, ама кайдай болса да баска бир йол ман кирген — кырсыз эм тонавшы. ² Ама ким капыдан киреди, сол койлардынъ койшысы. ³ Каравыл ога капыды ашады. Койлар койшыдынъ давысын эситедилер, ол койларын, атын айтып, шакырып, шыгарады. ⁴ Койларынынъ баьрисин шыгарганда, олардынъ алдында барады, койлар да, давысын танып, артыннан иередилер. ⁵ Койлар эш бир заманда да келетеннинъ артыннан бармаяклар, онынъ давысын танымаган себепли оннан кашаяклар», — деди.

⁶ Иса сосындай тенълестирувди кулланды, ама олар не зат акында айтканын анъламадылар.

⁷ Сонда Иса тагы: «Сизге дурысын айтаман: Мен койлардынъ капысыман. ⁸ Мага дейим келгенлер — баьриси кырсыз эм тонавшылар. Койлар оларды тынъламадылар. ⁹ Мен капыман. Ким Меннен киреди, сол куткарылаяк. Ол киреек, шыгаяк эм отлак табаяк. ¹⁰ Кырсыз тек урламага, оьлтirmeге эм бузбага келеди, а Мен аьдемлерге яшавды, толы яшавды таптырмага келгенмен. ¹¹ Мен танъ койшыман. Танъ койшы оьзининъ койлары уьшин яшавын береди. ¹² Ялшы койлардынъ койшысы эм иеси болмаган себепли боьри келгенин коьрсе, койларды таслап, кашады. Сонда боьри оларды талап

шашады. ¹³ Ялшы кашып кетеди, неге десе ялга алынган эм койлардынъ каьрин шекпейди. ¹⁴ Мен танъ койшыман: койларымды таныйман, койларым да Мени таныйдылар. ¹⁵ Солай ок Атам да Мени таныйды, Мен де Атамды таныйман. Мен янымды койларым ушин беремен. ¹⁶ Менде сосы авладан болмаган баска койлар да бар, оларды да аькелмеге керекпен. Олар да Меним давысыма тынълавлы болаяклар, тек бир суьрим, тек бир койшы болаяк. ¹⁷ Сонынъ ушин Атам Мени суьеди, неге десе, кайтарадан алаяк болып, янымды беремен. ¹⁸ Эш бирев де Меннен янымды тартып алмайды, оны разы болып беремен. Оны бермеге эм кайтарадан алмага куватым бар. Бу буйырыкты Атамнан алганман», — деди.

¹⁹ Сосы соьзлерден сонъ ювытлардынъ ойы тагы да боьлинди. ²⁰ Коьплери: «Ол йинли, акылыннан тайган. Оны неге тынълайсыз?» — дедилер.

²¹ Баскалары: «Бу йинлидинъ соьзлери тувыл. Йин сокырдынъ коьзлерин ашпага боларма?» — дейтаган эдилер.

Ювытлардынъ ьнанмавы

²² Ерусалимде Алла уьйининъ ашылганын эске туьсируув байрамы эди. Кыс эди. ²³ Сол заманда Иса Алла уьйининъ каралдысында, Сулейменнинъ колоннадасында айланатаган эди. ²⁴ Онынъ тоьгерегине ювытлар йыйылдылар. «Сен анъламаслыкта бизди не шаклы тургыстаяксынъ, — дедилер олар. — Эгер Сен Масих болсанъ, айт та кой бизге».

²⁵ Иса яваплады: «Сизге айткан эдим, ама ьнанмайсыз. Мага Атамнынъ аты ман этетаган ислерим шаатлык этедилер. ²⁶ А сиз ьнанмайсыз, неге десе, Мен сизге айтканша, Меним койларым тувылсыз. ²⁷ Койларым давысыма эс бередилер. Мен оларды таныйман, олар да Мага иередилер. ²⁸ Оларга оьмир яшавды беремен. Олар эш бир заманда да йойылмаяклар, эш бирев оларды колымнан алалмаяк. ²⁹ Оларды Мага берген Атам баьрисиннен де йогары, эш бирев оларды Атамнынъ колыннан алалмаяк. ³⁰ Мен эм Атам — бир».

³¹ Сол вакыт ювытлар, Оны оьлтиреек болып, тагы да тасларга узалдылар.

³² Иса: «Сизге Атамнынъ тапшырувы ман коьп яхшы ислерди коьрсеттим. Сол ислердинъ кайсысы уьшин Мага тас атаяк боласыз?» — деп сорады.

³³ Ювытлар явапка: «Сени яхшы ислер уьшин тас атып оьлтиреек болмаймыз, ама ассылык эткенинъ уьшин, неге десе, аьдем болып, Оьзинъди Алла этип коьрсетесинъ», — дедилер.

³⁴ Иса: «Аьше, Тауратынъызда, „Мен айтканман — сиз аллаларсыз“ деп, язылмаганма? ³⁵ Алла кимлерге соьзин йиберген болса, соларга „аллалар“ деп айтады. Кие Язув да куватсыз болалмас. ³⁶ Атам Мени бу куллыкка багыслап, дуньяга йиберди. Солай болганда, Мен „Алла Улыман“ дегеним уьшин Мага калай, „Ассылык этесинъ“ деп, айтпага боласыз? ³⁷ Эгер Атам тапшырган ислерди этпесем, Мага ьнанманъыз. ³⁸ Ама этетаган болсам, Мага ьнанмасанъыз да Мен эткен ислерге ьнанынъыз. Солай этип Атам Менде, Мен де Атамда болганымды анъларсыз», — деди.

³⁹ Олар тагы да Оны ысляк болып эдилер, тек Иса олардынъ колларыннан сыпырылып кашып кутылды.

⁴⁰ Иса Йорданнынъ аргы ягына, Яхья басында аьдемлерди сувда шомылдырып тазалаган ерге кетти эм сонда калды.

⁴¹ Ога коьп аьдемлер келдилер. «Яхья аьлемет нышанлар этпесе де онынъ Иса акында айтканларынынъ баьриси туьз болып шыкты», — дедилер. ⁴² Коьплер сонда Исага ьнандылар.

Лазардынъ оьлуьви

11 Марьем эм онынъ аьптеси Марта яшаган Бетхиний авылында Лазар атлы бир авырган бар эди. ² Раббийдинъ аякларына аьруьв ийисли майды яккан эм оьзининъ шашы ман суьрткен эне сол Марьем эди. Ол Лазардынъ карындасы эди. ³ Исага: «Раббий! Сенинъ суьйген аьдеминъ авырыйды», — деп хабар йибердилер.

⁴ Иса эситип: «Бу авырув оьлим авырувы тувыл, ол Алла данъкы уьшин, Алла Улы сол авырув аркалы данък тапсын деп, берилген», — деди.

⁵ Иса Мартады, онынъ синълиси Марьемди эм Лазарды суьетаган эди. ⁶ Лазардынъ авырийтаганын эситкенде, турган

еринде тагы да эки куьн калды. ⁷ Сонъ сокталарына: «Кайта-
радан Юдеяга бараяк», — деди.

⁸ Сокталар: «Устаз! Коьп болмай, ондагы ювытлар Сени тас-
лар ман тоьбелеек болган эдилер, а Сен тагы да сонда кайтаяк
боласынь?» — дедилер.

⁹ Иса: «Куьндиз он эки саьат ярык болып турмайдыма?
Куьндиз юрувьши суьрилмес, неге десе бу дуньядынъ ярыгын
коьреди. ¹⁰ Туьнде юрувьши суьринеди, неге десе онда ярык-
лык йок», — деп явап берди. ¹¹ Сол соьзлерди айтканнан сонъ
Ол сокталарына: «Бизим досымыз Лазар уйклап кеткен, Мен
оны уянтпага бараман», — деди.

¹² Сокталары: «Раббий! Уйклап кеткен болса, сав болар», —
дедилер.

¹³ Иса Лазардынъ оьлгени акында айтатаган эди, а олар,
аьдеттеги уйкы акында айтады деп, ойдадылар. ¹⁴ Сонда Иса
оларга ашык этип: «Лазар оьлген. ¹⁵ Сиз ушин, сизди ынан-
дырайым деп, онда болмаганыма куванаман, а соьле онынъ
касына бараяк», — деди.

¹⁶ Сонда Эгиз деп те аталатаган Тома баска сокталарга: «Биз
де бараяк, Оны ман бирге оьлеек!» — деди.

Иса Марта ман Марьемди юбантады

¹⁷ Иса Бетхинийге ювыклаганда, Лазардынъ илеси кабырда
доьрт куьн ятканын билди. ¹⁸ Бетхиний Ерусалимнен он бес
стадияга* ювык болган ерде орынласкан эди. ¹⁹ Коьплеген
ювытлар Марта ман Марьемге кардашлары ушин кайгы соь-
зин айтпага келдилер. ²⁰ Марта Исадынъ келувин эситкенде,
Онынъ алдына шыкты. Марьем болса уйде калды.

²¹ Марта Исага: «Раббий! Сен мунда болган болсанъ, кар-
дашым оьлмеек болар эди. ²² Ама мен соьле де билемен: Сен
Алладан не тилесень, Алла Сага соны береек», — деди.

²³ Иса: «Кардашынъ тирилеек», — деди.

²⁴ Марта: «Баьриси де тирилеек ахыр куьнде, онынъ тири-
леегин билемен», — дегенди айтты.

---

* 11:18 15 стадия = 2.8 километр.

²⁵ Иса: «Мен – тирилуув эм яшав, Мага иман эткен аьдем оьлсе де яшавын бардыраак. ²⁶ Яшаган эм Мага ынанган аьдем бир заманда да оьлмес. Бу затка ынанасынъма?» – деп сорады.

²⁷ Марта: «Аьше, Раббий! Сенинъ дуньяга келмеге керек болганынъа, Алла Улы Масих экенинъе ынанаман», – деди. ²⁸ Муны айтканнан сонъ кетип, сездирмей, синълисин шақырып: «Устаз мунда, Ол сени шақырады», – деди.

²⁹ Марьем соны эситкенлей, тез болып орныннан турып, Исадынъ алдына шапты. ³⁰ Иса аьле авылга кирмеген эди. Ол Марта йолыккан еринде тура эди. ³¹ Марьем мен бирге уйде болган эм оны юбанткан ювытлар, Марьемнинъ ушып турып шыгып кеткенин коьрип, йыламага кабырына барады деп ойлап, онынъ артыннан кеттилер.

³² Марьем Иса турган ерге келди. Оны коьрип, аягына йыгылды эм: «Раббий! Мунда болган болсанъ, кардашым оьлмеек болар эди», – деди.

³³ Иса онынъ эм оны ман келген ювытлардынъ йылаганын коьрип, Оьзининъ де коьнъили толып, бек кайгырды. ³⁴ «Сиз оны кайда орынластырдынъыз?» – деп сорады.

«Раббий! Кел, Оьзинъ коьрерсинъ», – дедилер. ³⁵ Иса йылады. ³⁶ Сонда ювытлар: «Каратага, Ол Лазарды калай бек суьйген!» – дедилер.

³⁷ А олардынъ кайбиревлери: «Соқырдынъ коьзлерин ашкан, Лазар оьлмесин деп калай бир зат эталмады?» – дедилер.

Иса Лазарды тирилтеди

³⁸ Иса коьнъили кайгыга толып, кабыр янына келди. Кабыр алдына уйкен тас суьелген бир дорбын эди. ³⁹ Иса: «Тасты алып тасланъыз!» – деди.

Оьлген аьдемнинъ карындасы Марта: «Раббий! Ол энди ийисленген, неге десе оьлгени доьрт куьн», – деди.

⁴⁰ Иса: «Мен сага айтпаган эдимме, иман этсенъ, Алладынъ данъкын коьрерсинъ», – деди.

⁴¹ Оннан сонъ оьли яткан дорбыннан тасты алдылар. Иса коьзлерин коькке тигип: «Ай, Атам, Мени эситкенинъ ушин Сага шуькир этемен. ⁴² Билемен, Мени дайым да эситесинъ, тек бу соьзлерди, мунда турган халк Мени мунда йибергени-

нъе ынансын деп, айтаман», — деди. ⁴³Муны айтканнан сонъ Ол куышли давыс пан: «Лазар! Тыска шык!» — деди.

⁴⁴Оьлген аьдем шыкты. Коллары, аяклары кебин мен байланган, бети явлык пан капланган эди. Иса: «Онынъ кебинин шешинъиз, юрмеге койынъыз», — деди.

Парисейлер Исады оьлтirmeге каьрледилер

⁴⁵Сол вакытта Марьемге келген ювытлардынъ коьбиси, Иса эткен ислерди коьрип, Ога ынандылар. ⁴⁶А олардынъ кайбиревлери, парисейлер янына барып, оларга Иса эткен ислер акында хабарладылар.

⁴⁷Сонда бас дин куллыкшылар ман парисейлер межлишти йыйып: «Биз не этеек? Бу аьдем коьп аьлемет нышанлар коьрсетеди. ⁴⁸Оны бу йол калдырсак, баьри де Ога ынанар, урымшылар келип, бизим еримизди де, халкымызды да йок этер», — дедилер.

⁴⁹Олардынъ бириси, сол йылда бас дин куллыкшы болган Каяпа, айтты: «Сиз бир зат та билмейсиз. ⁵⁰Буьгин халктынъ оьлуьви яде халк ушин бир аьдемнинъ оьлуьви колайма? Сиз соны анълалмайсыз».

⁵¹Ол бу соьзлерди оьзиннен айтпады, сол йыл бас дин куллыкшысы болганнан себеп, Исадынъ ювыт халкы ушин оьлеегин алдыдан айтып берди, ⁵²тек ювыт халкы ушин тувыл, а Алладынъ таралган балаларын бирге йьюв ушин. ⁵³Сол куьннен сонъ олар Исады оьлтirmeге сылтавлар излеп, кенъесип басладылар.

⁵⁴Сонынъ ушин Иса энди ювытлар арасында ашыктан-ашык юрмеди. Сонъ шоьлге ювык ерге, Эпрайым деген бир шахарга, кетти, Оьзининъ сокталары ман сонда калды. ⁵⁵Ювытлардынъ Пасха байрамы ювыклай эди, эллерден коьп халк Пасха алдында тазаланув аьдетин этпеге Ерусалимге келди. ⁵⁶Сол шакта Исады излей эдилер эм Алла уьйининъ каралдысында аьдемлер бир бирине: «Сиз кайтип ойлайсыз? Ол байрамга келмеспе экен?» — деп сорай эдилер.

⁵⁷Бас дин куллыкшылар эм парисейлер Исады ыслар ушин, ким болса да Онынъ кайда экенин билсе, келип айтпага керек деп, буйырдылар.

Бетхинийде Исага май ягув

12 Пасхага алты куьн калганда, Иса Оьзи тирилткен Лазар яшаган ерге, Бетхинийге, келди. ²Мунда Исага деп зияпет аьзирледилер. Марта сыпыра курып юрди. Сыпырадынъ янында Иса ман олтырганлардынъ ишинде Лазар да бар эди. ³Сол вакытта Марьем, ишинде бир литра* таза эм баалы нард майы болган савытты алып, Исадынъ аякларын майлады. Сонъ оьз шашы ман суьртип баслады. Уьйдинъ иши майдынъ ийис-кокысына толды.

⁴Исадынъ сокталарынынъ бириси, сонъында Оны саткан Юда Искариот, булай айтты: ⁵«Бу май неге уьш юз динарга сатылып, акшасы ярлыларга уьлестирилмеди?» ⁶Буьйтип ол ярлылар уьшин яны авырып тувыл, карак болганы уьшин айтты. Ога ортак акша кассасы тапшырылган эди, а ол оьз керегине оннан акша алатаган эди.

⁷Иса: «Бу хатынга тийменъиз. Ол бу майды Меним коьмилеек куьниме саклай эди. ⁸Ярлылар аьр заманда да сиз бен бирге боляклар, а Мен сиз бен аьр заман да болмаяк-пан», — деди.

⁹Коплеген ювытлар, Исадынъ сонда болганын билип, Онынъ янына йьйылдылар. Бир Иса уьшин тувыл, Ол оьбилерден тирилткен Лазарды да коьрмеге келген эдилер.

¹⁰Дин куллыкшылары болса Лазарды да оьлтирмеге соьз беркиттилер, ¹¹неге десе ол аркалы коьп ювытлар барып, Исага ынана эдилер.

Иса Ерусалимге киреди

¹²Эртеси куьн Пасха байрамына келген коьлем халк Исадынъ Ерусалимге келеятырганын эситти. ¹³Олар пальма бутакларын алып Исадынъ алдына шыктылар: «Осанна**! Раббийдинъ аты ман келеятырган Исраилдинъ патшасы муьбарек болсын!» — деп бакыра эдилер.

* 12:3 *Бир литра = 327 грамм.*

** 12:13 *Осанна: арамей тилинде «Энди куткар!» деген алгыс соьз.*

14-15 Иса яс эшекти тапты эм Кие Язувларда, «Сионнынъ кызы*, коркпа! Мине патшанъ яс эшекке атланып, келеятыр» деп язылгандай, сол эшекке минди. 16 Басында Исадынъ сокталары бу болган затты аныламадылар. Тек сонъында, Иса данъкланганнан сонъ, бу соьзлердинъ Онынъ акында язылганын эм бу затларды Ога эткенлерин эслерине туьсирдилер. 17 Иса Лазарды кабырдан шақырып, оьлилерден тирилткен вакытта, Оны ман бирге болган коьлем халк не болганын хабарлай эдилер. 18 Халк Исадынъ бу аьлемет нышанды коьрсеткенин эситип, Онынъ алдына шыкты. 19 Парисейлер бир бирлерине: «Коьресизбе? Бизге бир зат та ярдам этпейди. Мине, дунья Онынъ артыннан барады!» — дедилер.

Иса оьлеегин алдыдан билдиреди

20 Сол байрамга Аллага табынувга келгенлердинъ ишинде бир неше грек те бар эди. 21 Олар Галилеядагы Бетсайдадан болган Пилиптинъ касына барып: «Бийим, биз Исады коьрмеге суьемиз», — деп тиледилер.

22 Пилип Эндрейдинъ касына барып, оны ман бирге Исага янасып, сол тилекти билдирди.

23 Иса явапка: «Аьдем Улынынъ данъкланаяк заманы келип калды. 24 Сизге дурысын айтаман: ерге туьскен бийдай урлыгы оьлмесе, ялгыз калар; эгер дейим оьлсе, коьп онъыс берер. 25 Ким яшавын суьйсе, сол оны йойтар; а ким бу дуньяда яшавына эс бермесе, сол оны оьмирине саклар. 26 Ким Мага куллык этпеге суьйсе, Меним артымнан ызласын. Мен кайда болсам, кулларым да сонда болаяк. Эм ким Мага куллык этсе, Атам оны оьрметлер. 27 Соьле Меним яным бек кайгырады. Мен не зат айтайым: „Атам! Мени бу азап саьатиннен сакла“, — деп пе? Тек Мен сол саьатти сынар уьшин келип турыман. 28 Эй, Атам! Оьз атынъды данъкла!» — деди.

Сол вакытта коьктен: «Мен данъкладым эм тагы да данъклякпан», — деген аваз келди. 29 Сонда турган эм авазды эситкен халктынъ бирерлери, коьк гуьрилдеди деп, баскалары, Иса ман маьлек соьйледи деп, айттылар.

* 12:15 Сионнынъ кызы: *Ерусалиминъ яшавшылары.*

³⁰ Иса: «Бу аваз Меним уьшин тувыл, сизинь уьшин болды. ³¹ Энди бу дунияга оьким заманы етти, энди бу дуниядынъ басшысы* тыска куваланып шыгарылаяк. ³² Мен ерден коьтерилген заманда, бабри аьдемлерди Оьзиме тартаякпан», — деди. ³³ Иса сол соьзлерди айтып, кайсы оьлим мен оьлеегин анълатты.

³⁴ Халк: «Биз Тауратта, Масих дайым яшаяк деп, окыганмыз. Сен, „Аьдем Улы йогарга коьтерилмеге керек“ деп, неге айтасынъ? Ким ди Ол — Аьдем Улы?» — дегенди сорады.

³⁵ Сонда Иса булай явап берди: «Бир кесек заманды сизи мен энди де ярык болаяк. Каранъалык сизди капламас уьшин ярык сизде болган заманда юринъиз. Каранъалыкта юрген аьдем кайда барганын билмейди. ³⁶ Ярыктынъ уллары болар уьшин ярык сизде болган заманда, ярыкка ынанынъыз».

Созин кутылганнан сонъ Иса олар билмеген ерге кетти.

Ювыт басшылардынъ ынанмавы

³⁷ Иса олардынъ коьз алдында коьп аьлемет нышанларды коьрсетсе де Ога ынанмадылар. ³⁸ Соьйтип, Ешая пайхамбардынъ: «Раббий, айтканымызга ким ынанды? Раббийдинъ куьдирети кимге ашылды?» — деген соьзлери толды.

³⁹⁻⁴⁰ Соннан себеп ынаналмадылар. Ешая баска ерде айткандай: «(Алла) олардынъ коьзлерин соьыр эткен, юреклерин сезимсиз эткен. Солай болмаса олар коьзлери мен коьрер, юреклери мен анълар эм Мага кайтар эдилер, (дейди Алла) Мен де оларды савартар эдим». ⁴¹ Ешая, Исадынъ данъкын коьрген себепли, Онынъ акында бу соьзлерди айткан эди. ⁴² Болса да басшылардынъ коьбиси Ога ынанган эдилер, тек синагоглардан кувылмас уьшин парисейлерден коркканнан ынанганларын ашык айтпадылар. ⁴³ Неге десе Алладынъ данъклавыннан эсе, аьдемлердинъ данъклавын бек суьйген эдилер.

⁴⁴ Иса: «Эгер аьдем Мага ынанса, ол тек Мага ынанмай, Мени Йибергенге де ынанады. ⁴⁵ Мага караган Мени Йибергенди коьреди. ⁴⁶ Мен бу дунияга, Мага ынанган аьдем каранъа-

* 12:31 Бу дуниядынъ басшысы: *шайтан*.

лыкта калмасын деп, ярык болып келгенмен. ⁴⁷ Соьзлеримди тынълап, тек Мен айтканды этпейтаган аьдемлерге оьким шыгармайман. Бу дуныяды шуьшлемеге тувыл, куткармага келгенмен. ⁴⁸ Мени эм соьзлеримди унамаганларга бар тоьреши: Мен айткан соьз сонъгы куьнде оларга оьким шыгарар. ⁴⁹ Мен Оьзимнен соьйлемеймен. Не айтаягымды эм не соьйлеегимди Мени йиберген Атам Оьзи буйырады. ⁵⁰ Билемен, Онынъ буйырыгы оьмирлик яшавды береди. Сол себеп Мен не зат айтсам да, соны Атамнынъ буйырыгы ман айтаман», — деди.

Иса сокталарынынъ аякларын ювады

13 Пасха байрамына бир куьн калган эди. Иса бу дуныяды койып, Атасына кайтпага вакыт еткенин билетаган эди. Бу дуныяда Онынъ ягы болганларды айлак суьетаган эди. Энди оларды ахырына дейим суьйгенин коьрсетти. ² Ибилис, байрам зияпети болган заманда, Шимоннынъ улы Юда Искариоттынъ юрегине Исады сатпага ой салды. ³ Иса Атасынынъ Онынъ колына баьри затты да бергенин, Оьзининъ де Алладан шыгып келгенин эм Аллага кайтаягын билетаган эди. ⁴ Ол астан турды, Оьзининъ абасын шешти, бетявлык алып, белине байлады. ⁵ Сонъ кумганга сув куйды, сокталарынынъ аякларын ювып, белине байланган бетявлык пан суьртип баслады.

⁶ Ол Шимон Петердинъ касына келгенде, Петер: «Раббий! Меним аякларымды Сен юваяксынъма?» — деп сорады.

⁷ Иса явапка: «Сен соьле Меним не зат этетаганымды анъламайсынъ, заман озса, анълаяксынъ», — дегенди айтты.

⁸ Петер: «Сен меним аякларымды бир заманда да ювмаяксынъ!» — деди.

Иса: «Эгер дейим аякларынъды ювмасам, Менде пайынъ болмаяк», — деди.

⁹ Петер: «Раббий, тек аякларымды ювып калмай, колларымды да, басымды да юв!» — деди.

¹⁰ Иса булай айтты: «Шомылган аьдем савлай таза, ол тек аякларын ювмага керек. Сиз тазасыз, ама баьринъиз тувыл».

¹¹ Иса Оны ким саятаягын билгеннен себеп, баьриси де таза тувыл деп, билдирди.

¹² Иса сокталарынынъ аякларын ювып кутылганнан сонъ, кийинип, сыпырада орнына кайтты: «Меним сизге не зат эткенимди анъладынъызба?» – деп сорады. ¹³ «Мине сиз Мени Устаз деп те, Раббий деп те атайсыз эм тувра этесиз, неге десенъ Мен – эм Устаз, эм де Раббий. ¹⁴ Сонынъ уьшин, Мен, Раббий эм Устаз бола турып, аякларынъызды ювган болсам, сиз де бир биринъиздинъ аякларынъызды ювмага керексиз. ¹⁵ Мен сизге, эткенимди сиз де этинъиз деп, коьрим коьр-сеттим. ¹⁶ Сизге дурысын айтаман: кул оьзининъ бийиннен уьйкен тувыл, элши оны йибергеннен уллы тувыл. ¹⁷ Сиз бу затларды билгенинъизге коьре толтырсанъыз – бактылысыз!

Исады сатаяк аьдем

¹⁸ Мен баьринъиз акында айтпайман. Мен Оьзим сайлаганларымды билемен. Тек „Мени мен бирге оьтпек ашайтаган Мага кол коьтерген“ деген Кие Язув толтырылмага керек. ¹⁹ Мен айткан ислер толган вакытта, Ким болганыма ына-нарсыз деп, сизге баьри заттынъ акында эртерек айтаман. ²⁰ Сизге дурысын айтаман: ким Мен йибергенди кабыл этип алса, Мени де алар, эм ким Мени кабыл этип алса, сол Мени Йибергенди де алар».

²¹ Соьйтип соьйлегеннен сонъ Исадынъ коьнъили кайгылы болып: «Сизге дурысын айтаман: биринъиз Мени сатаяк», – деп беркитти.

²² Сокталар, Исадынъ ким акында соьйлегенин анъламай, бир бирлерине карадылар. ²³ Сокталарынынъ бириси – Исадынъ айлак суьйгени – сыпыра янынъда Исадынъ касынъда янтайган эди. ²⁴ Шимон Петер: «Ол кимнинъ акында айтады, соратага», – деп, ога ымлады. ²⁵ Ол да Исадынъ коькирегине ювыклап: «Раббий, ким ди ол?» – деп сорады.

²⁶ Иса: «Мен бир кесек оьтпекти малып кимге берсем, эне – сол», – деди де, бир кесек оьтпекти тепшекке малып, Шимон улы Юда Искариотка берди. ²⁷ Оьтпекти алганнан сонъ ок Юдадынъ ишине шайтан кирди. Иса: «Ислеек болатанган исинъди тез болып исле», – деди.

²⁸ Ама сол соьзлердинъ маьнесин олтырувшылардынъ биревиде анъламады. ²⁹ Юдада ортак акша кассасы болганнан себеп,

кайбиревлер Иса ога байрамга керек болган яракларымызды сатып алмага яде ярлыларга не болса да бир затлар шашпага буйрык береди деп ойладылар. ³⁰ Юда, кесек ытпекти алганлай, уйден шыгып кетти. Туьн эди.

Янъы парыз

³¹ Юда шыгып кеткенде, Иса: «Энди Аьдем Улы данъкланды, Оны ман Алла да данъклы болды. ³² Эгер Алла Оны ман данъкланган болса, Алла да Оны Оьзи мен данъклы этер. Аьдем Улы тез арадан данъклы болар. ³³ Балаларым! Мен сизи мен энди узак заман болмам. Мени излерсиз, ювытларга не айткан болсам, соьле сизге де соны айтайым: Мен кетеек ерге сиз келалмассыз. ³⁴ Сизге янъы парыз беремен: бир биринъизди суьйинъиз. Мен сизди суьйгендей, бир биринъизди солай суьйинъиз. ³⁵ Эгер дейим бир биринъизди суьйсенъиз, Меним сокталарым экенинъизди баьриси де билер», — деди.

Петер Исадан басын алаяк

³⁶ Шимон Петер: «Раббий! Сен кайда барасынъ?» — деп сорады. Иса: «Мен бараяк ерге сен артымнан баралмассынъ, ама сонъында келерсинъ», — деп яваплады.

³⁷ Петер: «Раббий! Не уьшин Сенинъ артынънан соьле ок келалмайман? Сенинъ уьшин янымды береекпен», — деди.

³⁸ Иса: «Меним уьшин янынъды береексинъме? Сага дурысын айтаман: кораз кышкырганша, Меннен уьш кере басынъды алаяксынъ», — деп яваплады.

Иса — Амага йол

14 «Юрегинъизди бир зат та кыйнамасын, — деди Иса. — Аллага ынанынъыз, Мага да ынанынъыз. ² Атамнынъ юртында турмага орын коьп эм сизге орын аьзирлемеге бараман. Солай болмаса, сизге айтар эдим. ³ Барып сизге орын аьзирлеекпен, сонъ тагы да келип, сизди, Мен болган орында болынъыз деп, Оьзимнинъ касыма алаякпан. ⁴ Мен бараяк орыннынъ йолын билесиз».

⁵ Тома: «Раббий! Сен кайда бараягынъды билмеймиз, йолды калай билмеге боламыз?» — деди.

⁶ Иса: «Мен Оьзим — йол, акыйкатлык эм яшав. Мен аркалы болмаса, Ата янына бирев де келмес. ⁷ Мени таныйтаган болсанъыз, Атамды да танырсыз. Муннан арбатын сиз Оны таныйсыз эм коьргенсиз», — деди.

⁸ Пилип: «Раббий! Атады бизге коьрсет эм ол бизге тамам болар», — деди.

⁹ Иса: «Эй, Пилип, не кадер заман Мен сизи мен бирге, а сен Мени танымайсынъма? Мени коьрген — Атады да коьрген. Не ушин сен: „Атады бизге коьрсет“, — дейсинъ? ¹⁰ Аьле Меним — Атада, Атадынъ Менде экенине ынанмайсынъма? Сизге айтатаган соьзлерди Мен Оьз эрким мен соьйлемеймен; Менде яшайтаган Ата ислерин Оьзи этеди. ¹¹ Мага ынанынъыз: Мен — Атада эм Ата — Менде, бир де болмаса болган ислерден иман этинъыз. ¹² Сизге дурысын айтаман: Мага иман этуьвши Мен эткен ислерди оьзи де этер, булардан да уйкен ислер этер, неге десе Мен Атамнынъ янына кайтаман. ¹³ Ата Улында данъклы болар ушин, Меним атым ман не тилесенъыз де толтырарман. ¹⁴ Меним атым ман Меннен не тилесенъыз, соны этермен.

Кие Рух акындагы ант

¹⁵ Эгер дейим сиз Мени суьбетаган болсанъыз, Меним парызларымды толтырып бараяксыз. ¹⁶ Мен Атадан тилермен, Ол да сизге аьр дайым сиз бен бирге боляк баска Юбантувшы берер. ¹⁷ Ол — акыйкатлык Рухы. Дуныя Оны кабыл этип алмайды, неге десе Оны коьрмейди эм танымайды. Тек Оны таныйсыз, неге десе Ол сиз бен яшайды эм ишинъызде боляк. ¹⁸ Мен сизди етим калдырмаспан. Мен сизге кайтарман. ¹⁹ Бираздан дуныя Мени энди коьрмеек, тек сиз Мени коьреексыз. Мен яшаганым ушин, сиз де яшаяксыз. ²⁰ Сол куьн Мен — Атамда, а сиз — Менде эм Мен сизде болганымды анъларсыз. ²¹ Меним парызларымды алып, оларды толтырган, Мени суьеди. Мени суьйгенди Атам да суьер, Мен де суьермен, ога Оьзимди коьрсетермен», — деди.

²² Сол заманда Юда — Искариот тувыл: «Раббий, неге Оьзинъди дуныяга коьрсетпей, тек бизге коьрсетеек боласынъ?» — деп сорады.

²³Иса: «Мени ким суьйсе, сол Меним айтканымды толтырар, эм оны Атам суьер. Сол аьдемге келермиз эм оны ман бирге яшармыз. ²⁴Мени суьймеген айтканларымды этпейди. Сиз эситетаган соьзлер Меним соьзлерим тувыл, Мени йиберген Атадынъ соьзлери.

²⁵Мен бу затларды сиз бен бирге болган вакытта айттым. ²⁶Атам Меним атым ман йибереек Юбантувшы – Кие Рух – сизди баьри затка да уьйретер, сизге айтканларымнынъ баьрисин де эсинъызге туьсирер. ²⁷Мен сизге тынышлык калдыраман. Оьзимнинъ тынышлыгымды сизге беремен. Мен дунья бергендей бермеймен. Юрегинъиз тынышсызланмасын, коркпасын! ²⁸Сиз „Мен кетятырман эм яне сизге кайтаякпан“ дегенимди эситкенсинъиз. Эгер Мени суьйген болсанъыз, Атага бараятырганыма суьйинер эдинъиз, неге десенъиз Атам Меннен уллы. ²⁹Мен айткан ислер толган вакытта, Мага ынанарсыз деп, сизге баьри заттынъ акында эртерек айттым. ³⁰Энди сиз бен коьп соьйлеспеекпен, неге десе бу дуньядынъ басшысы келятыр. Онынъ Менде бир заты йок. ³¹Тек дунья билмеге тийисли: Мен Атамды суьемен эм Ол не буйырган болса, соны толтыраман. Турынъыз, энди бараяк!» – деп яваплады.

Юзим тереги мен бутаклар

15 «Мен – акыйкат юзим терегимен, а Атам – юзимши, – деп айтты Иса. – ²Ол Менде болган емиссиз бутаклардынъ баьрисин кеседи, а емис берген аьр бутакты, тагы да емисли болсын деп, тазалайды. ³Айткан соьзим аркалы энди тазасыз. ⁴Мага байланып калынъыз, Мен де сизге байланып каларман. Бутак юзим терегине байланып калмаса, оьзи оьзиннен емис бералмас. Солай ок сиз де Мага байланып калмасанъыз, емис бералмассыз. ⁵Мен – юзим тереги, а сиз – бутаклары. Ким Мага байланып калса эм Мен ога байланып калсам, ол коьп емис берер, неге десе Менсиз бир зат та эталмассыз. ⁶Ким Мага байланып калмаса, бутактай, тыска атылар эм курар. Ондай бутакларды йяядылар эм отка атып ягадылар. ⁷Эгер Мага байланып калсанъыз эм Меним соьзлерим сизде калса, сол заманда тилеген не затынъызды

да аларсыз. ⁸ Эгер сиз коьп емис аькелип, Меним сокталарым болсаньыз, сонда Меним Атам даньккланар.

⁹ Атам Мени суьйгенше, Мен де сизди суьемен. Меним суьйимимде калынъыз. ¹⁰ Мен Атамнынъ парызларын толтырып, Онынъ суьйимин алгандай, сиз де Меним парызларымды толтырсанъыз, Меним суьйимимди аларсыз. ¹¹ Меним куванышым сизде болсын эм сизинъ куванышынъыз толы болсын деп, буларды сизге айттым. ¹² Мине Меним парызым: Мен сизди суьйгендей, бир биринъизди суьйинъиз. ¹³ Дослары ушин янын берген аьдемнинъ суьювиннен уйкен суьюв йок. ¹⁴ Меним сизге буйырганларымды этсенъиз, сиз – Меним досларым. ¹⁵ Мен энди сизди кулларым деп атамайман, неге десе кул озь бийининъ не эткенин билмейди. Керисинше, Мен сизди досларым деп атадым, неге десе Атамнан эситкенлеримнинъ баьрин де сизге билдирдим. ¹⁶ Сиз Мени сайламадынъыз, сизди Оьзим сайладым. Барып, емис беринъиз, емисинъиз де дайым калсын деп, сизди сайлап, куллыкка салдым. Меним атым ман Атадан не тилесенъиз, Ол соны сизге берер ушин эттим. ¹⁷ Бир биринъизди суьйинъиз – Меним сизге парызым сол.

Дуныядынъ коьрип болмавы

¹⁸ Эгер дуныя сизди коьрип болмаса, билинъиз: ол сизден алдын Мени коьрип болмаган. ¹⁹ Сиз бу дуныядан болсанъыз, дуныя озьиннен болганларды яратар эди; тек сиз бу дуныядан тувылсыз, Мен сизди дуныядан сайлап айырдым, соны ушин дуныя сизди коьрип болмайды. ²⁰ „Кул озьининъ бийиннен уйкен тувыл“ деген соьзлеримди эсинъизде тутынъыз. Эгер Меним артыма туьскен болсалар, сизинъ артынъызга да туьсееклер; эгер Меним уйьреткенимди толтырган болсалар, сизинъ уйьреткенинъизди де толтыраяклар. ²¹ Булардынъ баьрин де Меним атым ушин сизге этееклер, неге десе Мени Йибергенди танымайдылар. ²² Мен келип оларга айтпаган болсам, олардынъ куьналары болмас эди, а энди куьналарын кеширеек бир затлары да йок.

²³ Мени коьрип болмаган, Меним Атамды да коьрип болмайды. ²⁴ Мен олардынъ арасында баска бирев де этпеген затларды ислемен болсам, олардынъ куьналары болмас эди; а

энди коьрдилер эм Мени де, Атамды да коьрип болмадылар. ²⁵ Бу, оларга буйырылган Тауратта „Мени бир себепсиз коьрип болмадылар“ деген соьз толсын деп, болды.

²⁶ Мен сизге йибереек Юбантувшы — Атадан шыгатаган акыйкатлык Рухы — келген заманда, Ол Мага шаатлык этер. ²⁷ Сиз де шаатлык этерсиз, неге десе биринши куьнлерден алып Мени мен биргесиз.

16 Мен буларды сизге, йолдан тайманъыз деп, айтаман. ² Сизди синагоглардан куварлар, аьле ким сизди оьлтirse, соны ман Аллага куллык этемен деп ойлаяк заман келер. ³ Эне соьйтип этерлер, неге десе Атады да, Мени де танымайдылар. ⁴ Буларды сизге сонынъ уьшин айттым: ол вакыт еткенде, Меним сол затлар акында соьйлегенимди эсинъызге туьсирерсиз. Буларды сизге эртерек айтпадым, неге десе сиз бен бирге эдим.

Кие Рухтынъ кызмети

⁵ Энди Йиберуьвшимнинъ янына бараман, тек биринъиз Меннен: „Кайда барасынъ?“ — деп сорамайды. ⁶ Ама Мен муны сизге айтканнан себеп, коьнъилинъиз кайгыдан толды. ⁷ Болса да, сизге акыйкатты айтаман, Меним кетуьвим сизинъ хайырынъыз уьшин. Эгер Мен кетпесем, сизге Юбантувшы келмес, а кетсем, Оны сизге йиберермен. ⁸ Ол келип, дуныядагыларга куьна, туврашылык эм Алладынъ оькими акында янъылыс ойлаганларын коьрсетер: ⁹ Куьна акында янъылдылар, неге десе Мага ынанмайдылар; ¹⁰ туврашылык акында янъылдылар, неге десе Мен Атама кайтаман эм сиз энди Мени коьрмесиз; ¹¹ Алладынъ оькими акында янъылдылар, неге десе бу дуныядынъ басшысына оьким шыгарылды.

¹² Сизге айтаяк коьп затым бар, тек соьле буларга тоьзалмайсыз. ¹³ Акыйкат Рухы келген заманда, сизди аьр туьрли акыйкатлыкка аькетер. Ол Оьзиннен бир зат та айтпас, Ол не эситсе, соны соьйлеек, болаяк аьллер акында сизге билдиреек. ¹⁴ Ол Мени данъкляк, неге десе Ол Меникин алып, сизге билдиреек. ¹⁵ Атама байыр болган баьри зат Мага да байыр. Мине сонынъ уьшин, Рух Меникин алып сизге билдиреек деп, айтаман.

¹⁶ Бираздан Мени коьрмеексиз, сонъ тагы да бираздан Мени коьреексиз».

Кайгы суьйинишке айланаяк

¹⁷ Онынъ бир кесек сокталары бири-бирине: «„Бираздан Мени коьрмеексиз, сонъ тагы да бираздан Мени коьреексиз“ эм „Мен Атама кайтаман“ деп айткан соьзлерининъ маьнеси не экен? — деп сорастылар. — ¹⁸ Бу „бираздан“ деген соьзи мен Ол не айткысы келген экен? Биз Онынъ не акында соьйлегенин анъламаймыз».

¹⁹ Иса сонынъ акында сорамага суьйгенлерин анълап: «Бир биринъизден „Бираздан Мени коьрмеексиз, сонъ тагы да бираздан Мени коьреексиз“ дегеним акында сораьсызба? ²⁰ Сизге дурысын айтаман: сиз, оькирип йыларсыз, а дуныя кувана-як. Сиз кайгырарсыз, тек кайгынъыз суьйинишке айланаяк. ²¹ Кыскаяклыга бала таппага заман келгенде, ол авырыйды, ама бала тувганнан сонъ, кыйналганын мутады, неге десе дуныяга бир аьдем тувганына куванады. ²² Соьйтип сиз де, соьле кайгырасыз, тек Мен сизди тагы да янъыдан коьрермен, бир аьдем де суьйинишинъизди тартып алалмас. ²³ Сол куьн Меннен бир зат акында да сорамаьсыз. Сизге дурысын айтаман: Меним атым ман Атадан не тилесенъиз, Ол сизге соны берер. ²⁴ Эндиге дери Меним атымнан бир зат та тилемегенсиз: тиленъиз эм аларсыз, куванышынъыз толы болсын.

²⁵ Сизге аьр дайым тенълестируьвлер мен соьйледим, ама тенълестируьв кулланмай, Ата акында ашыктан ашык айтаяк заманым келеди. ²⁶ Сол куьн Меним атымнан тилерсиз, Мен сизинъ уьшин Атамнан тилермен демеймен. ²⁷ Неге десе Атам, — Алладан шыгып келгениме ьнанганынъыз уьшин, Оьзи сизди суьеди. ²⁸ Мен Атадан шыгып, дуныяга келдим; мине энди дуныяды калдырып, Ата янына кайтаман».

²⁹ Сокталары: «Мине соьле Сен ашыктан ашык соьйлейсинъ, тенълестируьв кулланмайсынъ. ³⁰ Соьле биз Сенинъ аьр не затты билуьвинъди эм бирев де Сага сорамага керекпегенин анълаймыз», — дедилер.

³¹ Иса явапка: «Энди ьнанасызба? ³² Мине, аьр кайсынъыз да Мени калдырып, оьз уьйлеринъизге шашылаяк заман ке-

леятыр эм энди келди. Ама Мен ялгыз тувылман, неге десе Атам Мени мен бирге. ³³Муны сизге, тынышлыгынъыз Менде болсын деп, айтаман. Бу дуныяда кайгыларынъыз болар, ама йигиттей болынъыз! Мен дуныяды енъдим!» – деди.

Исадынъ дуvasы

17 Иса буларды айтканнан сонъ, коьзлерин коькке тигип, айтты: «Атам! Сабат етти. Улынъды данъклы эт, Улынъ да Сени данъклы этсин. ²Неге десе Сен Ога бергенлердинъ баьрине де оьмирлик яшав берсин деп, Ога буьтин аьдемлердинъ уьстине абкимлик бергенсинъ. ³Оьмирлик яшав да бу: Сени – ялгыз бир акыйкат Аллады эм Сен йиберген Иса Масихти танысынлар. ⁴Сени ерде данъклы эттим, Мага тапшырган исинъди толтырдым. ⁵Энди, Атам, дуныя яратылганша Сени мен болган заманымда Менде болган данък пан Мени Оьзинънинъ янынъда данъклы эт.

⁶Сен дуныядан Мага берген аьдемлерге Сенинъ атынъды аштым. Олар Сеники эдилер, Сен оларды Мага бердинъ эм Сенинъ айтканларынъды толтырдылар. ⁷Сен Мага берген аьр заттынъ да Сеннен болганын энди анълайдылар. ⁸Сен айткан соьзлерди оларга еткердим, эм олар кабыл этип алдылар, Мени йибергенинъе ынандылар. ⁹Олар ушин дува этемен: дуныя ушин тувыл, а Сен Мага бергенлер ушин дува этемен, неге десе олар Сеники. ¹⁰Меники болган аьр зат та Сеники, Сеникилер де Меники; Мен олар аркалы данъклы болдым. ¹¹Энди бу дуныяда калмайман, олар болса дуныяда каладылар; Мен де Сага кайтаман. Ай, кие Атам! Оларды – Сен Мага бергенлерди Оьзинънинъ атынъ ман сакла. Биз бир болгандай, олар да бир болсынлар. ¹²Мен олар ман бирге дуныяда болган шакта, Мен оларды Сенинъ атынъ ман саклай эдим. Мага бергенлеринъди коршаладым, Кие Язув толсын деп, йойылмага тийисли аьдемнен баска бири де йойылмады.

¹³Соьле Сенинъ янынъа бараман, Меним куванышым толысынша оларда болсын деп, буларды дуныяда айтаман. ¹⁴Оларга Сенинъ соьзинъди еткисттим. Дуныя оларды коьрип болмайды, неге десе Мен бу дуныядан болмагандай, олар да бу

дуныядан тувыллар. ¹⁵ Оларды дуныядан ал деп тувыл, яман-нан* сакла деп дува эмемен. ¹⁶ Мен бу дуныядан болмагандай, олар да бу дуныядан тувыллар. ¹⁷ Оларды акыйкатлык аркалы Оьзинье байыр эт: Соьзинь – акыйкат. ¹⁸ Сен Мени дуныяга йибергендей, Мен де оларды дуныяга йибердим. ¹⁹ Оьзлери де акыйкат пан Сага байыр болсынлар деп, Оьзимди олар уьшин Сага багыслайман.

²⁰ Тек олар уьшин тувыл, олардынъ соьзлери мен Мага ына-наяк аьдемлер уьшин де дува эмемен. ²¹ Атам, Сен Мени мен, Мен Сени мен бир болгандай, олар да бир болсынлар. Мени Сен йибергенинъе дуныя ынанар уьшин олар бизи мен бир болсынлар. ²² Сен Мага берген данъкты оларга, Биз бир болгандай, олар да бир болсынлар деп, бердим. ²³ Мен – оларда, Сен – Менде. Олар толы бирликке етсинлер, Мени йибергенинъди эм Сен Мени суьйгендей оларды да суьйгенинъди дуныя билсин. ²⁴ Атам, Мага бергенлеринъ Мен болган ерде Мени мен бирге болып, Сен Мага берген данъкты коьрсинлер деп тилеймен, неге десе Мени дуныя яратылганга дейим суьйгенсинъ. ²⁵ Аьдил Атам! Дуныя Сени таныган йок. Мен таныдым, олар да Мени Сен йибергенинъди билдилер. ²⁶ Сен Мени суьйгендей, олар да баскаларды суьйсинлер эм Мен оларда болайым деп, Сенинъ атынъды оларга билдирдим эм тагы да билдирекпен».

Иса ысланады

18 Бу соьзлерди айтканнан сонъ Иса сокталары ман Кедрон оьзенининъ аргы ягына шыкты да сондагы бавга кирди. ² Оны саткан Юда да сол ерди билетаган эди. Неге десе Иса сокталары ман сонда тез-тез йолыгыса эди. ³ Юда да, оьзи мен бирге бир боьлик аскершиди эм дин куллыкшылары ман парисейлер йиберген саклавшыларды алып, бавга келди. Олардынъ колларында пинарлар, шыраклар эм савытлар бар эди.

⁴ Иса оьзине болаяк аьр затты билип, алдыларына шыгып: «Кимди излейсиз?» – деди.

---

* 17:15 Яман: *ибилис*.

⁵ «Назаретши Исады», — деп явап бердилер.

Иса: «Ол Мен», — деди.

Ога кыянат этуьвши Юда да олар ман эди. ⁶Иса: «Ол Мен», — дегенде, олар артка тайып, ерге йыгылдылар.

⁷ Ол тагы да: «Кимди излейсинъыз?» — деп сорады.

Олар: «Назаретши Исады», — дедилер.

⁸ Иса явап берип: «Мен сизге, „Ол Мен“ деп, айттым да. Эгер Мени излей болсанъыз, койынъыз буларды, кетсинлер».

⁹ Иса «Сен Мага бергенлердинъ бирисин де йойтпадым» деген соьзи толтырылар уьшин солай айтты.

¹⁰ Янында кылышы болган Шимон Петер оны кыныннан шыгарып, бас дин куллыкшыдынъ кулынынъ кулагын шабып алды.

¹¹ Иса Петерге: «Кылышынъды кынына сал! Мага Атам берген аякты* ишпей болмайымма?» — деди.

¹² Аскерши боьлиги, боьликтинъ басшысы эм ювыт саклавшылары Исады ыслап байладылар. ¹³ Оны басында Хананга алып бардылар, неге десе Ханан сол йыл бас дин куллыкшы болган Каяпадынъ кайнатасы эди. ¹⁴ Ювыт басшыларына: «Халк уьшин бир аьдемнинъ оьлуьви колай», — деп кенъес берген бу Каяпа эди.

*Петердинъ Исадан
биринши таювы*

¹⁵ Исадынъ артыннан Шимон Петер эм тагы да бир сокта бара эдилер. Бу сокта бас дин куллыкшысынынъ танысы болганы уьшин Иса ман бирге бас дин куллыкшысынынъ каралдысына кирди. ¹⁶ Петер тыста авыздынъ касында калды, бас дин куллыкшыга таныс болган баска сокта шыгып, эсик саклавшы таавке мен соьйлести эм Петерди уьйдинъ ишине алып кирди. ¹⁷ Эсик саклавшы таавке кыз Петерге: «Сен де бу Кисидинъ сокталарыннан тувылсынъма?» — деди.

Петер: «Йок», — деди. ¹⁸ Сувык болганнан куллар эм каравылшылар от ягып йылынып турдылар. Петер де олар ман бирге турып, йылынатаган эди.

---

* 18:11 «Аяк» мунда азап шегуьвдинъ символы.

Бас дин куллыкшыдың сорап алуы

¹⁹ Бас дин куллыкшы Исадан сокталары эм окувы акында сорады. ²⁰ Иса: «Мен дуняяга ашык соьйледим, аьр заман буьтин ювытлар йыйылып турган синагогларда эм Алла уьйининь каралдысында уьйреттим, ясыртын бир зат та айтпадым, — деп явап берди. — ²¹ Меннен неге сораисынь? Соьйлегенлеримди эситкенлерден сора. Меним не затлар айтканымды олар билерлер».

²² Ол бу соьзлерди айтканда, янында турган саклавшылардың бириси ягына шалып: «Сен бас дин куллыкшыга сондай явап неге бересинь?» — деди.

²³ Иса: «Яманлык соьйлеген болсам, соны коьрсет, а дурысын айткан болсам, Мени неге согасынь?» — деди. ²⁴ Ханан Исады байланып турганлай бас дин куллыкшысы Каяпага йиберди.

Петердинь Исадан

экинши эм уьшинши таювы

²⁵ Шимон Петер йылынып тура берди. Сонда Ога: «Сен де Онынь сокталарыннан тувылсынъма?» — дедилер.

Ол: «Йок», — деп явап берди.

²⁶ Бас дин куллыкшыдың кулларынынь бириси — Петер, кулагын кескен кисидинь ювыгы: «Бавда олар ман бирге мен коьрген киси тувылсынъма?» — деп сорады.

²⁷ Петер тагы да басын алды, сол саьат кораз кышкырды.

Иса Пилат тоьрединь алдында

²⁸ Каяпа яныннан Исады Преториумга* алып келдилер. Бу эртенъликте болды. Ювыт басшылары, арам болмаяк, Пасха асын ишпеге амалымыз болсын деп, Преториумга кирмедилер. ²⁹ Пилат олардың янына шыгып: «Бу кисиди не уьшин айыплайсыз?» — деп сорады.

³⁰ Олар явапка: «Ол яманлык этуьвши болмаса, Оны сага ыслап бермес эдик», — дедилер.

---

* 18:28 Преториум: *тоьрединь уьйи*.

³¹ Пилат: «Оны озинъыз алынъыз, йорыгынъызга коьре оьким шыгарынъыз», – деди.

Ювыт басшылары: «Биревди де оьлтирге эркинлигимиз йок», – дедилер.

³² Бу Исадынъ кайдай оьлим мен оьлеегин анълатып, ай-тылган соьзи толар уьшин болды.

³³ Сонда Пилат яне Преториумга кирди, Исады шакырып: «Ювыт патшасы сенсинъме?» – деди.

³⁴ Иса: «Муны озинъ айтасынъма яде Меним акымда сага баскалар айттыма?» – деди.

³⁵ «Мен ювытпан ма? – деп яваплады Пилат. – Сени мага халкынъ эм бас дин куллыкшылар бердилер. Не зат эткенсинъ?»

³⁶ Иса: «Меним Патшалыгым бу дуньядыкы тувыл: эгер Патшалыгым бу дуньядыкы болса, кызметшилерим Мени ювыт басшыларынынъ колларына бермес уьшин куьресер эдилер, ама энди Патшалыгым ергеги тувыл», – деди.

³⁷ Пилат: «Соны ман, Сен Патшасынъма?» – деди.

Иса: «Сен айткандай, Мен патша. Мен акыйкатлык акында шаатлык этуьв уьшин тувганман эм дуньяга да сонынъ уьшин келдим. Акыйкатлык яклы аьр ким Меним давысымды эситеди», – деп яваплады.

³⁸ Пилат: «Акыйкатлык деген ол не ди?» – деп сорады.

Бу соьзлерди айтканнан сонъ тагы да ювытлар алдына шыгып: «Мен бу Аьдемнинъ бир терислигин де таппайман. ³⁹ Ама сизде бир аьдет бар, Пасха байрамына багыслап, мен сизинъ уьшин тутнактан бир аьдемди босатпага тийислимен. Сизге „Ювыт Патшасынъ“ босатканымды тилейсизбе?» – деди.

⁴⁰ Баьриси де яне кышкырысып: «Оны тувыл, Бараббады босат!» Барабба йолбасар эди.

Иса оьлимге бериледи

19 Сонъ Пилат Исады ыслап камышыламага буйырды. ² Аскершилер шоькирли коьгем бутакларыннан таж оьрип, Исадынъ басына салдылар, Ога карагошкыл-кызыл аба кийдирдилер. ³ Ога юыкласып: «Яшасын Ювыт Патшасы!» – деп, ягына шала эдилер.

⁴Пилат яне тыска шыгып, оларга айтты: «Мине, Онда эш бир айып таппаганымды билдирув ушын, Оны сизинъ алдынъызга шыгараман».

⁵Сол заманда, басына шоькирли таж эм карагошкыл-кызыл аба кийип, Иса тыска шыкты. Пилат: «Мине сосы Кисси!» – деди.

⁶Бас дин куллыкшылар эм саклавшылар Исады коьрип: «Кашка керинъиз Оны!» – деп кышкырдылар.

Пилат: «Оны озинъиз алынъыз да керинъиз, неге десе Онда бир айыплык та таппайман!» – деди.

⁷Ювытлар: «Бизде йорык бар, сол йорык бойынша Ол Оьзин Алладынъ Улы деп санаганы ушын, оьлмеге тийисли».

⁸Пилат бу соьзлерди эситкеннен сонъ тагы да бек коркты.

⁹Ол тагы да Преториумга кирип Исадан: «Сен кайдансынъ?» – деп сорады.

Иса ога явап бермеди.

¹⁰Пилат: «Сен мени мен соьйлемесинъме? Сени босатпага да, кашка кермеге де эркинлигим болганын Сен анъламайсынъма?» – деп сорады.

¹¹Иса: «Эгер дейим сага йогардан берилмеген болса, Меним уьстимнен эш бир эркинлигинъ болмаяк эди. Соны ушын Мени сага сатканнынъ куьнасы сеникиннен де уйкен», – деп яваплады.

¹²Сонъ Пилат Оны босатпага каьрледи, ама ювытлар: «Оны босатсанъ, сен кесардынъ досы тувылсынъ. Оьзи оьзин патша деп атаган аьр ким – кесардынъ душпаны», – деп кышкыра эдилер.

¹³Пилат бу соьзлерди эситкеннен сонъ, Исады тыска шыгарды эм Литостротон* – еврейше Габбата – деп аталган ерде болган оьким шыгарув орынга олтырды. ¹⁴Сол куьн Пасха байрамы алдындагы юма куьн алтыншы саьат** эди. Пилат ювытларга: «Мине Патшанъыз!» – деди.

¹⁵Олар кышкырдылар: «Аькет Оны! Ал Оны, кашка кер!»

* 19:13 Литостротон: *тас майдан*.

** 19:14 Алтыншы саьат: *саьат 06:00 яде 12:00*.

Пилат: «Патшанъызды керейимме?» — деп сорады. Бас дин куллыкшылар: «Бизим кесардан баска патшамыз йок!» — деп явап бердилер. ¹⁶ Сонъ Пилат Исады, кашта керилсин деп, оларга тапшырды. (Аскершилер) Исады алып кеттилер.

Исады кашка керуьв

¹⁷ Оьзининъ кашын коьтерип, Иса шахардан шыгып, еврейше Голгота — Бас суьек — атлы ерге келди. ¹⁸ Сонда Исады эм Оны ман бирге тагы да эки кисиди эки янына, а Исады ортага салып, кашка кердилер. ¹⁹ Пилат язув яздырып, оны каштынъ уьстине какпага буйырды. Онда «Назаретши Иса — Ювыт Патшасы» деп, язылган эди. ²⁰ Сол язувды коьп ювытлар оқыды, неге десе Иса керилген ер шахарга ювык эм де еврейше, грекше эм латынша язылган эди. ²¹ Ювыт бас дин куллыкшылары Пилатка: «„ Ювыт Патшасы“ деп тувыл, а „Ол Оьзи: Мен Ювыт Патшасыман, дейди“ деп, яз», — дедилер.

²² Пилат: «Мен не язган болсам, яздым», — деп явап берди.

²³ Аскершилер Исады кашка кергеннен сонъ, Онынъ кийимлерин алып, аьр аскершиге бир уьлис этип, доьртке боьлдилер. Исадынъ узын коьйлегин де алдылар. Коьйлек тигиссиз, басыннан тутас токылган бир кийим эди. ²⁴ Соьйтип, олар бир бирисине: «Муны йьртпаяк, а сыбага салайык, кимге туьсер», — дедилер.

Бу: „Кийимлеримди боьлистилер эм абам уьшин сыбага тасладылар“, — деген Кие Язув толар уьшин болды. Аскершилер язылганды толтырдылар.

²⁵ Иса керилген каштынъ янында анасы, анасынынъ синълиси, Клеопадынъ хатыны Марьем эм магдалашы Марьем тура эдилер. ²⁶ Иса, анасын эм сонда турган суьйикли соктасын коьрип, анасына: «Мине бу улынъ!» ²⁷ А соктасына: «Мине бу ананъ!» — деди.

Сол заманнан алып сокта Исадынъ анасын оьз уьйине алды.

Исадынъ оьлими

²⁸ Сонъ Иса, аьр не зат энди тамам болганын билип, Кие Язув толар уьшин: «Сувсадым», — деди. ²⁹ Сонда ашыган шагыр

ман толган шоьлмек туры эди. Аскершилер губкады шагырга малып, иссоп* таякка тагып, Онынъ авызына аькеттилер. ³⁰ Иса шагырды ялап карады: «Тамам болды!» – деди, басын ийди, ян берди.

³¹ Сол куьн юма куьн болганлыктан, ювыт басшылары илеслерди шабат куьнде кашта калдырмас уьшин – ол шабат куьни айлак маьнели куьн болган себепли – Пилаттан, сыйракларын сындырып, илеслерин тасламага тиледилер. ³² Сонъ аскершилер келип, Иса ман бирге кашка керилгенлерден бириншисининъ де, экиншисининъ де сыйракларын сындырдылар. ³³ Исадынъ янына келгенде, Онынъ оьлгенин коьрип, сыйракларын сындырмадылар. ³⁴ Ама аскершилердинъ биреви суьнъги мен Онынъ янбасына сукты эм тезден оннан кан ман сув акты. ³⁵ Муны коьрген киси шаатлык эткен, онынъ шаатлыгы тувра эм ол туврасын айтканын биледи. Сиз ынанар уьшин шаатлык этеди. ³⁶ Бу баьри зат, «Онынъ эш бир суьеги сынмас» деген Кие Язув толар уьшин болды. ³⁷ Кие Язувлардынъ баска бир еринде «Олар суьнъги сугылганга караяклар» деп те язылган.

Исады кабырга салув

³⁸ Сонъ Исадынъ соктасы болган, ама ювыт басшыларыннан коркып, муны ясырып турган араматыяшы Юсуп Пилаттан Исадынъ илесин алмага ызын сорады. Пилат ызын берди. Юсуп барып Исадынъ илесин каштан алды. ³⁹ Озган кеше Иса янында болган Никодим де келди, оьзи мен юз литрага** ювык мир мен алоэ*** аькелди. ⁴⁰ Соьйтип олар, Исадынъ илесин алып, оны аьруув ийисли майлар ягылган кетен кумашка орадылар: ювытлардынъ кабырга салув аьдети сондай эди. ⁴¹ Иса кашка керилген ерде бир бав эм бавда аьле де эш бирев орынластырылмаган кабыр бар эди. ⁴² Сол куьн ювытлар шабат куьнине аьзирленетаган юма куьни болганы уьшин Исады сонда койдылар, неге десе кабыр ювыкта эди.

* 19:29 Иссоп: *оьсимликтинъ аты.*

** 19:39 100 литра: *33 литрге тенъ.*

*** 19:39 Мир эм алоэ: *оьликлерге ягылган аьруув ийисли майлар.*

Исадынъ тирилуви

20 Юмадынъ биринши куьнинде* танъда, абли де каранъа болган вакытта, мағдалашы Марьем кабырга барды эм онынъ алдыннан тас шетке тасланганын коьрди. ²Ол Шимон Петерге эм Исадынъ суьйген баска соктасына шабып барды: «Раббийди кабырдан алып кеткенлер, Оны кайда салганларын билмеймиз!» — деди.

³Сонда Петер эм баска сокта кабырга йоьнедилер. ⁴Олар экеви де шаптылар, тек экинши сокта Петерди озып, кабырга биринши келди. ⁵Ол ийилип кабырдынъ ишине карады, Иса оралган кебинди коьрди, тек кабырга кирмеди. ⁶⁻⁷Сонъ онынъ артында калган Петер келип кабырга кирди. Ол да сонда турган кебинди эм Исадынъ басына байланган явлыкты коьрди. Явлык, кебин турган ерде болмай, баска бир ерде оьз алдына буюкленип ятыр эди. ⁸Сол заманда биринши болып келген баска сокта да кабырдынъ ишине кирди. Ол коьрди эм ынанды. ⁹Олар, Иса оьлилерден тирилип турмага керек деген Кие Язувды, энди де анъламайтаган эдилер.

Иса мағдалашы Марьемге коьринеди

¹⁰Сонъ сокталар уйге кайтып келдилер. ¹¹Марьем кабырдынъ тысында йылап турды. Йылай, ийилип, кабыр ишине карады ¹²эм ак кийген эки маьлекти коьрди. Олардынъ бириси Исадынъ илеси яткан ерде бас янында, экиншиси аяк бетинде олтыра эди. ¹³Маьлеклер ога: «Хатын! Неге йылайсынъ? Кимди излейсинъ?» — дедилер.

Ол: «Раббийимди алып кеткенлер, Оны кайда салганларын билмеймен», — деди.

¹⁴Муны айтып, айланып артына караганда, Исадынъ турганын коьрди, ама Онынъ Иса экенин анълалмады. ¹⁵Иса: «Хатын! Неге йылайсынъ? Кимди излейсинъ?» — деди.

Марьем Оны бавшы деп ойлап: «Бийим! Сен Оны шыгарган болсанъ, кайда салганынъды айт, мен Оны алып кетермен», — деди.

---

* 20:1 Юмадынъ биринши куьни: *базар куьн*.

¹⁶ Иса: «Марьем!» — деди.

Ол артына айланып, еврейше: «Раббуни!» — деди. Раббуни «устаз» деген маънеде.

¹⁷ Иса: «Мени ыслама, Мен абли де Атам янына коьтерилмегенмен, а сен кардашларыма барып, оларга айт: „Обзимнинъ Атам эм сизинъ Атанъыз янына, Обзимнинъ Аллам эм сизинъ Алланъыз янына коьтерилемен“», — деди.

¹⁸ Магдалашы Марьем кетти эм сокталарга: «Мен Раббийди коьрдим, Ол мага мине сосыларды айтты», — деп билдирди.

Иса сокталары ман йолыгады

¹⁹ Юмадынъ биринши куьнининъ кешесинде сокталар юыт басшыларыннан коркып, эсиклерди киртлеп, йыйылып турган вакытта, Иса келип кирди; ортага шыгып, оларга: «Сизге тынышлык!» — деди.

²⁰ Муны айтканнан сонъ, Ол оларга колларын эм янбасын коьрсетти. Сокталар Раббийди коьрип кувандылар. ²¹ Сонъ Иса оларга тагы да бир айтты: «Тынышлык сизге! Атам Мени йибергендей этип, Мен де сизди йиберемен». ²² Муны айтып, Иса олардынъ уьстине солык берип: «Кие Рухты кабыл этинъиз. ²³ Кимнинъ куьналарын кеширсенъиз, соныкы кеширилер, кимдикин кеширмесенъиз, соныкы кеширилмеген болып калар», — деп косты.

Иса эм Тома

²⁴ Он экидинъ бириси Эгиз деп аталатаган Тома, Иса келгенде, сол ерде олардынъ арасында йок эди. ²⁵ Баска сокталар ога: «Биз Раббийди коьрдик!» — дедилер.

А Тома: «Онынъ колларындагы шуъй яраларын коьрмей, шуъй яраларына бармагымды тыгып, янбасына колымды тийдирип карамай, ынанмам», — деди.

²⁶ Бир юмадан сонъ Исадынъ сокталары тагы да уыйге йыйылдылар, Тома да олар ман эди. Эсиклер киртли эди, ама Иса кирип келди, олардынъ ортасына шыгып: «Тынышлык сизге!» — деди. ²⁷ Сонъ Томага айтты: «Бармагынъды мунда соз эм меним колларымды кара, колынъды соз да Меним янбасыма тийдир. Имансыз болмай, иманлы бол!»

²⁸ Тома явапка: «Раббийим эм Аллам!» — деди.

²⁹ Иса: «Сен мени коьргенинь уьшин ьнандынъ, коьрмей ьнанганлар — бактылы!» — деди.

³⁰ Иса сокталары алдында бу китапта язылмаган баска бек коьп аьлемет нышанлар коьрсетти. ³¹ Ама бу затлар, сиз Исадынъ Алла Улы Масих болганына ьнанау уьшин эм, ьнанып, Онынъ аты ман яшав алар уьшин язылганлар.

Иса Тиберия коьлдинъ ягасында

21 Муннан сонъ Тиберия коьлдинъ ягасында Иса сокталарына тагы да коьринди. Коьрингени де булай болды: ² Шимон Петер, Эгиз деп аталган Тома, Галилеядынъ Кана авылыннан Натанел, Зебедей уллары эм Исадынъ сокталарыннан тагы да экеви бирге йьйылдылар. ³ Шимон Петер: «Мен балык ысламага бараман», — деди.

Йолдаслары: «Биз де сени мен барамыз», — деп токтастылар.

Собьитип тыска шыгып, кайыкка миндилер, ама сол кеше бир зат та ыслаялмадылар. ⁴ Танъ атканнан сонъ Иса коьл ягасында турды, тек сокталар Онынъ Иса болганын билмедилер. ⁵ Ол: «Балаларым, калайды, азык барым?» — деп сокталарыннан сорады.

«Йок», — деп явап бердилер.

⁶ Сол заманда Иса: «Йылымды кайыктынъ онъ ягыннан тасланъыз эм ысларсыз», — деди.

Олар йылымды тасладылар, балык коьп болганнан себеп, сувдан шыгараялмадылар. ⁷ Сонда Исадынъ айлак суьйген соктасы Петерге: «Бу — Раббий!» — деди.

Петер тыскы кийимин шешкен эди. «Бу — Раббий!» дегенди эситкенлей, ол, тыскы кийимин кийип, коьлге каткыды.

⁸ Баска сокталар балыкка толган йылымды тартып, кайык пан юздилер. Олар ягадан узак болмай, эки юз кары* шаклы алыста эдилер. ⁹ Ягага шыкканда янып турган коьмир отты эм онынъ уьстинде пискен балык пан оьтпекти коьрдилер.

¹⁰ Иса: «Энди ыслаган балыкларыньыздан бир нешев аькелинъыз», — деди.

---

* 21:8 200 кары = 90 метр.

¹¹ Шимон Петер кайыкка минип уйкен балыклардан толган йылымды ягага шыгарды. Юз элли уш балык бар эди. Сол кадер балык болганлай да, йылым йыртылмаган эди. ¹² Иса оларга: «Келинъиз эм ашанъыз!» – деди.

Сокталардан биреви де, «Сен кимсинъ?» деп, сорамага батпады. Неге десе Онынъ Раббий экенин билдилер. ¹³ Иса барып, оьтпекти алды эм оларга берди. Сонъ балыкты да берди. ¹⁴ Сойтип Иса, оьлип тирилгеннен сонъ, сокталарына уьшинши кере коьринди.

Иса эм Петер

¹⁵ Олар ас ишип болганнан сонъ, Иса Шимон Петерге: «Юнус улы Шимон! Буларга караганда Мени бек суьесинъ-ме?» – деди.

Петер: «Аьше, Раббий! Меним Сени ярататаганымды билесинъ де!» – деди.

Иса: «Козыларымды бак», – деди. ¹⁶ Иса экинши кере: «Юнус улы Шимон, Мени суьесинъме?» – деди.

Петер: «Аьше, Раббий! Сени ярататаганымды билесинъ де!» – деди.

Иса: «Койларыма суьруьвши бол», – деди. ¹⁷ Уьшинши кайта Иса: «Юнус улы Шимон! Мени яратасынъма?» – деди.

Петер: «Мени яратасынъма?» – деп уьшинши кере соравына мыдахланып, айтты: «Раббий! Сен баьри затты билесинъ. Сени ярататаганымды да билесинъ».

Иса: «Койларымды бак. ¹⁸ Сага дурысын айтаман: сен яс заманынъда оьз кайысынъды оьзинъ байлап, кайда суьйсень, сонда бара эдинъ, а картайсанъ, баска бирев сени байлап, сен унамаган орынга аькетер», – деди. ¹⁹ Иса муны Петердинъ Аллады не туьрли оьлим мен данъкляягын анълатар уьшин айтты. Сонъ: «Меним артымнан кел», – деди.

²⁰ Петер артына бурылып караганда, ызыннан Исадынъ айлак суьетаган соктасы келеятканын коьрди. Ол кешки аста Исадынъ коькирегине ийилип: «Раббий, Сени ким сатаяк?» – деп, сораган сокта эди. ²¹ Петер оны коьргенде Исага: «Раббий! Оны ман кайтип болаяк?» – деди.

²² Иса: «Мен келгенге дейим онынъ сав болып турувын тилесем де мунда сенинъ не ишинъ бар? Сен Меним артымнан кел», — деди.

²³ Соннан сонъ иман кардашларынынъ арасында ол сокта облеек тувыл деген соъз яйылды. Ама Иса: «Ол облеек тувыл», — демеген эди, тек: «Мен келгенге дейим онынъ сав болып турувын тилесем де мунда сенинъ не ишинъ бар?» — деген эди.

²⁴ Бу ислерге шаатлык берген эм буларды язган сол сокта болады, биз онынъ шаатлыгы дурыс экенин билемиз.

²⁵ Иса булардан баска да коьп туърли ислер этти. Эгер олар акында бир-бирлеп язылса, язылган китаплар дуныяга да сыймас эди деп, ойлайман.

ЭЛШИЛЕРДИНЪ ИСЛЕРИ

Айтылып келгенге коьре, бу китапты язган эмлевши Лука – элши Паулдынъ йолдасы эм ушинши Инжилдинъ авторы.

Китаптынъ биринши кесеги (1–7 бб.) Ерусалимде, Юдеяда эм Самарияда Масихтинъ элшилерининъ насихаты себепли (яньы эрадынъ 30-ншы йй.) басында христиан ямагатынынъ баслапкы оьсуьви акында хабарлайды. Экинши кесегинде Ийги Хабар Палестинадынъ тысында, ювыт халкы яшаган ерде, грек маданиятынынъ орталыкларында эм урым империясынынъ бас каласына дейим яйылып барганы акында айтылады. Исага ынанганларга Ерусалимде Пентикост (Пятидесятница) куьнинде туьскен Кие Рух христиан ямагатын сонъында суьвретленген баьри ислеринде коьньиллендире эм берките барды.

Сол заманда (яньы эрадынъ 40–60 йй.) баска халкларга христиан диннинъ бас насихатшысы, бу вакытка дейим сол динге бек карсы турганына да карамай, Паул болган. Ол Юзык Куьнтувар еринде элгезерликте болганда Масихти насихатлап юрди. Грецияга коьшкенде ога, онынъ сенимли ярдамшысы болып, Лука оьзи де косылды.

Китап Паулдынъ Урымда тутнакка туьскени мен кутылады. Аьвелги христиан тарихшилерининъ билдируьвине коьре, элши Паул оьким шыгарылганнан сонъ босатылган эди. Эм Урымнан куьнбатар бетке Ийги Хабарды яйып юрди. Болган ушин бир неше йыл озганнан сонъ урым оькимети оны яньыдан тутнакка салды эм бу йол христианлыкты насихатлаганы ушин язалап оьлтирди.

Исадынъ коькке алынувы

1 Мен биринши китабымда*, Теопил, басыннан алып Исадынъ Кие Рух аркалы Оьзи сайлап алган элшилерине берген тапшырувларыннан сонъ, коькке коьтерилип алынган куьнине дейим, не эткенининъ, неге уйреткенининъ баьрисин язган эдим. ³ Иса, шеккен азапларыннан сонъ, элшилерине коьп ьнандырувшы нышанлар ман Оьзининъ тири болганын коьрсетти. Кырк куьнди оларга коьринип, Алла Патшалыгы акында хабарлады. ⁴ «Ерусалимнен кетпенъиз, ама сиз Меннен эситкен Атам береек деп айтканды сакланъыз. ⁵ Яхъя аьдемлерди сувда шомылдырып тазалаган, сиз болсанъыз бир неше куьн оьткеннен сонъ Кие Рух пан тазаланаяксыз», — деп буйырды.

⁶ Элшилери бирге йьйылысканда Оннан сорадылар: «Раббий, Сен сол заманда Исраилге патшалыкты яньыдан туьзеексинъме?»

⁷ Иса булай яваплады: «Атам Оьз куваты ман белгилеген заманларды эм болжалларды билуьв исинъиз тувыл. ⁸ Тек Кие Рух сизге туьскенде, куьдирет аларсыз эм Ерусалимде, буьтин Юдеяда, Самарияда эм ердинъ шетлерине дейим де шаатларым боларсыз».

⁹ Муны айтып, Иса олардынъ коьзлери алдында коькке коьтерилип алынды эм булыт ишине йогалды. ¹⁰ Исадынъ коьтерилуьвине карап, коьзлери коькке тигилген вакытта ак кийим кийген эки эр киси олардынъ касына келди. ¹¹ «Галилеяшылар, — дедилер олар, — не уьшин коькке карап турасыз? Сол сизден коькке алынган Иса соьле калай кеткен болса, солай ок кайтып келеек».

Юдадынъ орнына баска элиш айырув

¹² Оннан сонъ элшилер Зейтун деген, Ерусалимнен бир шабат куьнлик йол** юруьв кадер узаклыкта орынласкан тавдан туьстилер эм Ерусалимге кайтып келдилер. ¹³ Олар шахарга кирип, конак болган уйлерининъ йогары боьлмесине коьтерилдилер.

* 1:1-2 Биринши китап: *Лукадынъ Ййги Хабары.*

** 1:12 Бир шабат куьнлик йол: *1 километрге ювык.*

Мине олардынъ атлары: Петер, Яхъя, Якуп, Эндрей, Пилип, Тома, Барталмай, Матай, Алпай улы Якуп, Шимон Зилот эм Якуп улы Юда. ¹⁴ Олар бабриси бирге аьр дайым дува этпеге йыйылатаган эдилер. Олар ман бирге бир неше кыскажклы, Исадынъ анасы Марьем эм кардашлары бар эдилер.

¹⁵ Бир кере сосындай йыйылысувда юз йырма кадер иман кардашы бар эди. Сол заманда Петер турып айтты: ¹⁶ «Кардашлар, Кие Рух Дауттынъ авызы ман Исады тутканларга басшылык эткен, Юдадынъ акында алдын билдирген Кие Язув толтырылмага тийисли болды. ¹⁷ Юда – бизим биримиз, ол биз этетаган куллыгымызда катнасатаган эди».

¹⁸ Юда эткен яманлыгы ушин алган акшасына данъылды сатып алды, ама басыннан кетип йыгылып, онынъ иши ярылды эм карны тыска куйылды. ¹⁹ Оны Ерусалимде яшаганлардынъ бабриси де билетаган эдилер, озъ тилинде данъылды «Акелдама», маьнеси «Канлы данъыл», деп атадылар.

²⁰ (Петер соьзин бардырды): «Забур китабында: „Юрты бос калсын, ишинде яшавшы болмасын“ эм „Исин баска бирев алсын“, – деп, язылган. ²¹⁻²² Сол себептен бизге Иса ман аьр дайым бирге, Яхъя Оны сувда шомылдырган заманнан баслап, Исадынъ бизден коькке коьгерилип алынган куьнине дейим юрген аьдемлер ишиннен биревди айырып алмага керек болады. Сол аьдем, биздей, Исадынъ тирилуьвининъ шааты болмага тийисли».

²³ Эки аьдемди тийисли коьрдилер: Баршаба деп аталатаган Юсупты – ога тагы да Юст дейтаган эдилер – эм Матияды.

²⁴⁻²⁵ «Раббий, Сен аьр биримиздинъ юрегиндегин билесинъ. Юда озьине тийисли болган орынга кетти. Ол калдырган элшлик исти юргистер ушин онынъ орнына Сен сосы экевининъ кайсысын сайладынь, соны бизге билдир», – деп дува эттилер. ²⁶ Сонъ сыбага тасладылар: ол Матияга туьсти эм Матия он бир элшидинъ он экиншиси болып косылды.

Кие Рухтынъ туьсуьви

2 Пентикост* байрамы етти, бабриси де бирге йыйылган эдилер. ² Бирден коьктен куьшли елдинъ эсуьвине

* 2:1 Пентикост: *Пасхадан 50 куьн сонъ этилген, эгин орып йыйнав байрамы.*

усаган бир сес эситилди, сокталар олтырып турган уьйди савлай толтырды. ³От тилине усаган бир затлар, боьлинип, бир-бирлеп олардынъ аьр бирининъ уьстинде токталганын коьрдилер. ⁴Баьриси, Кие Рух пан савлай бийленип, баска туьрли тиллерде соьйлеп басладылар: Кие Рух оларга сондай амал берди.

⁵Ерусалимде сол ок заманда коьктинъ туьбинде аьр кыралдан келген, Аллады сыйлаган ювытлар яшайтаган эдилер. ⁶Сол давысты эситкенде коьп аьдем йыйылды эм саьспекледи, неге десе олардынъ аьр бириси оьз тувган тилинде соьйлегенлерин эситти. ⁷Сейирсингениннен бир туьрли болдылар эм сорастырдылар: «Бу соьйлейтаганлардынъ баьриси де Галилеядан тувылма?» ⁸Калай болды бизим аьр биримиз де булардынъ оьз тилимизде соьйлевин эситкенимиз? ⁹Парфияшылар, мидияшылар, эламшылар, Месопотамияда, Юдеяда, Каппадокияда, Понтта, Асия элинде, ¹⁰Фригияда, Памфилияда, Мысырда эм Ливиядынъ Киренеге ювыкласкан боьликлеринде яшавшылар, Урымнан келген ювытлар, ювыт динин кабыл эткен баска миллетлилер, ¹¹критшилер эм араблар – баьримиз де, олар Раббийдинъ уллы ислери акында тувган тилимизде айтатаганларын эситип турымыз!»

¹²Сейирсинген эм адалаган аьдемлер бир бириннен сорастылар: «Мунынъ маьнеси не ди экен?» ¹³Бир кесеклери: «Олар таьгли шагырды коьбирек ишкен боларлар!» – деп, куьлип алдылар.

Петердинъ Ерусалим халкына айткан соьзи

¹⁴Петер баска он бир элши мен бирге турды, ямагатка карап, коьтеринки айтты: «Ювытлар эм Ерусалимнинъ баьри яшавшылары! Муны билинъиз эм соьзлериме эс беринъиз! ¹⁵Бу аьдемлер, сизге коьрингендей, эсирик тувыл, соьле тек тогыз саьатлик эртенълик*! ¹⁶⁻¹⁷Бу Йоел пайхамбардынъ билдиргенлерининъ толтырылувы: „Сонъгы куьнлерде“, – дейди Алла, – „Мен Рухымды баьри аьдемлерге явдырарман. Улларынъыз эм кызларынъыз пайхамбарлык этееклер, яслары-

* 2:15 Тогыз саьатлик эртенълик: грекше «куьннинъ уьшинши саьати».

нъызга коьринуувлер, а картларыньызга туьслер энееклер. ¹⁸ Сол куьнлерде кулларыма, эр кисилерге, хатын-кызларга да болсын, Мен Оьз Рухымнан явдырарман эм олар пайхамбарлык этееклер. ¹⁹ Аспаннынъ бийиклигинде абжейиплер берермен, ердинъ тоьменлигинде нышанлар — кан, от, туьтин булытларын коьрсетермен. ²⁰ Раббийдинъ уллы эм данъклы куьни туьсеектен алдын, куьн каранъалыкка, ай канга айланар. ²¹ Сол заманда Раббийди ярдамга шакырганлардынъ баьриси куткарылаяк“.

²² Исраилшилер! Бу соьзлерди тынъланъыз: Оьзинъыз билгенше, Назаретши Иса — Алла сизинъ аранъызда Онынъ аркалы эткен куьдиретли исleri, абжейиплери эм аблемет нышанлары ман бегиткен Абдем. ²³ Ол — Алладынъ белгилеген мырады эм алдыда болаякты билуувлиги мен колынъызга берилген эди. Сиз Оны йорыксызлардынъ коллары ман кашка мыклап оьлтирдинъыз. ²⁴ Ама Алла Оны оьлилерден тирилтти, оьлим азабыннан босатты, неге десе Оны ыслап турмага оьлимнинъ куьши йок эди. ²⁵ Даут Онынъ акында деп айтады: „Мен аьр заманда да Раббийди коьз алдымда коьремен; Ол онъ янымда туратаганы уьшин абдырамайман. ²⁶ Сонынъ уьшин юрегим куванады, тилим суййинишли соьзлер айтады, деним уьмит пен яшайды. ²⁷ Неге десе янымды ахыретте калдырмасынъ, сыйлы абдеминъе шируевди сынатпассынъ. ²⁸ Сен мага яшав йолларын анълаттынъ, Оьзинънинъ алдынъда мени куванышка толтырарсынъ“.

²⁹ Кардашлар! Уллы атамыз Даут акында йигерлише айтып бегитпеге боламан: ол оьлген эм коьмилген, кабыры бугуьнге дейим бизим коьз алдымызда. ³⁰ Ол пайхамбар эди, оьз тукымыннан биревдинъ тагына олтыраягы акында Алла ант эткенин билетаган эди. ³¹ Соьйтип, ол, алдыда болаякты коьрип, Масихтинъ тирилеги акында: „Ол ахыретте калдырылмаган эм дени ширимеген“, — деп айтты. ³² Мине Исады Алла яшавга тирилтти, биз ога баьримиз шаатпыз. ³³ Ол Алладынъ онъ колы ман оьрге шыгарылды эм Атасыннан ант этилген Кие Рухты алды. Сиз коьргенше эм эситкенше, бу Рухты бизге туьсирди. ³⁴⁻³⁵ Неге десе Даут коькке алынмаган, ама ол: „Раббий меним Бийиме: Мен душпанларыньды аягынънынъ астына салган-

га дейим онъ ягымда олтыр, — деп айткан⁴⁰, — деди. ³⁶Буьтин Исраил халкы ынанымлы билсин, сиз Оны, кашка керген Исады, Алла эм Бий, эм Масих этти».

³⁷Муны эситкенде, аьдемлер, юреклерине пышак сугылгандай: «Кардашлар, биз не этеек?» — дедилер Петерге эм баска элшилерге.

³⁸Петер: «Тевбеге туьсинъиз, аьр биринъиз Иса Масих аты ман сувда шомылдырылып тазалансын; сонъ куьналарынъыз кеширилер эм Кие Рух савгасын аларсыз. ³⁹Неге десе Алла не ант эткен эсе сизге, балаларынъызга эм эректе болганлардынъ баьрисине — Алламыз Раббий кимди шақырса, сога этти», — деди.

⁴⁰Тагы да коьп баска соьзлер мен шаатлап, бегитти: «Оьзинъизди бу бузык несилден куткарынъыз», — деп тиледи. ⁴¹Соьйтип, онынъ соьзин юрегине юзык алганлар сувда шомылдырылдылар эм сол куьн бир уьш мынъга юзык аьдем иман ямагатына косылды. ⁴²Иманга келгенлер оьзлерин аьр дайым элшилердинъ окытувына бердилер, бир бирлери мен айкастылар, оьтпек сындырып*, дувада бирге болдылар.

Иманлылардынъ яшавы

⁴³Кайдай коьнъилде коркув бар эди. Элшилер аркалы коьп аьжейиплер эм аьлемет нышанлар болдылар. ⁴⁴Иманга келгенлердинъ баьриси бир болдылар, аьр не затлары да ортак эди. ⁴⁵Болган юртларын, мал-муьлклерин сатып, аьр бирининъ кереклисине коьре уьлестиретаган эдилер. ⁴⁶Аьр куьн сайын бир коьнъилден Алла уьйининъ каралдысына келип турдылар, уьйлеринде оьтпек сындырып, ырызкыды ак юректен куванып бирге ашадылар. ⁴⁷Аллады данъкладылар, баьри халктынъ суьйиминде болдылар. Раббий аьр куьн янъы куткарылганларды ямагатка косатаган эди.

Сакат садакашы сав болады

3 Бир куьн Петер мен Яхъя дува этилетаган тогызыншы саьатте Алла уьйине бара эдилер. ²Тувганнан бери аксак болган бир киси бар эди. Оны аьр куьн Алла уьйининъ

* 2:42 Оьтпек сындырув: *иманлылардынъ бирге йыйылып ас ишувви.*

Ярасык Капы деп аталатаган эсигине аькелип олтыртатаган эдилер. Ол уйдинъ каралдысына киретаганлардан садака тилейтаган эди. ³Петер мен Яхъядынъ каралдыга киреятырганын коьргенде, олардан садака тиледи. ⁴Аксакка тигилип: «Бизге кара!» — дедилер. ⁵Ол, бир зат алаяк болып, Петер мен Яхъяга тигилип карады.

⁶Петер: «Менде куьмис те, алтын да йок; болганымнан сага бермен: Назаретши Иса Масихтинъ аты ман тур эм юрип кет!» — деди. ⁷Онъ колыннан ыслап, оны коьтерип тургысты. Сол сабатлей аякларынынъ табанлары эм асыклары куьшленди. ⁸Ушып турып, ол юрип баслады, юрип шапкылап, Аллады данъклады, олар ман бирге Алла уйининъ каралдысына кирди. ⁹Буьтин халк онынъ юргенин, Аллады данъклаганын коьрди. ¹⁰Бу аьдемде, сол Алла уйининъ Ярасык Капысынынъ касында олтыратаган садака тилевшиди таныдылар эм, ога болган иске адалап, сейирсинуьвге толдылар.

Алла уйининъ каралдысында Петердинъ совзи

¹¹Савартылган аьдем Петер мен Яхъядан таймай эди. Буьтин халк та бек сейирсинип Сулейменнинъ колоннадасы деген ерге олардынъ касына ювырып кирдилер. ¹²Муны коьрип Петер халкка: «Исраил эрлери! Бу затка неге сейирсинесиз? Бизге, озь куьдиретимиз, диншиллимиз бен бу кисиди юргисткендей, неге карайсыз? ¹³Ибрагимнинъ, Исхактынъ эм Якуптынъ Алласы, аталарымыздынъ Алласы Оьз Кулы* Исады данъклады, а сиз Оны сатып бердинъиз, Пилат босатпага токтасканда, Пилаттынъ алдында Оннан басынъызды алдынъыз. ¹⁴Сиз Аллага багысланган эм туврашыл Аьдемнен басынъызды алдынъыз, ама аьдем оьлтируьвшиди босатпага тилединъиз. ¹⁵Яшавга Йол Коьрсетуьвшиди оьлтирдинъиз, ама Алла Оны оьлилерден тирилтти, биз де ога шаатпыз. ¹⁶Исадынъ аты сиз коьрген эм таныган бу аьдемди куьдиретлендирди, неге десе ол Онынъ атынынъ куватына ынанды. Иса аркалы келген иман ога баьринъиздинъ коьзи алдында бу савлыкты берди.

* 3:13 Кулы: яде «Аьвети».

¹⁷ Энди, кардашлар, сиз муны, аькимлеринъыздей, билмегенликтен эткенинъызди анълайман. ¹⁸ Алла Оьз Масихининъ азаплаганынъ баьри пайхамбарлардынъ авызы ман алдыда калай билдирген болса, солай толтырды. ¹⁹ Сол себептен теvbеге туьсинъыз эм Аллага кайтынъыз. Соьйтип куьналарынъыз кеширилер. ²⁰ Раббий де белгили заманларда сизди рахатландыраp эм сизге Оьзи алдын белгилеген Масихти – Исады йиберер. ²¹ Ама Алла Ога багысланган пайхамбарлары аркалы коьптен бери билдиргениндей, баьри затларды туьзетеек заманы етпей, Иса аспанда турмага керек болаяк. ²² Муса айтатаган болган: „Раббий Алла оьз аранъыздан мендей бир пайхамбарды шыгараяк. Онынъ сизге аьр айтканына тынъланъыз. ²³ Сол пайхамбарга тынъламаганлардынъ баьриси халктынъ арасыннан шыгарылып йок болаяклар“.

²⁴ Шамайылдан эм оннан сонъ келгенлерден баслап соьйлескен баьри пайхамбарлар бу куьнлерди билдирген эдилер. ²⁵ Сиз пайхамбарлардынъ эм Алла аталарынъыз бан эткен антласувдынъ тувдыкларысыз. Алла Ибрагимге: „Сенинъ тукумынъ аркалы ердеги баьри миллетлер разылыгымды табаяклар“, – деп, айткан эди. ²⁶ Оьз Кулын тирилткенде Алла, аьр биринъызди яманлыкларынъыздан тайдырып сизге разылыгын берсин деп, Оны бас деп сизге йиберген».

Петер мен Яхъя межлис алдында

4 Петер мен Яхъя соьйлейтаган заманда, олардынъ касына бас дин куллыкшылары, Алла уьйининъ каравыл басшысы эм садукейлер келдилер. ² Элшилердинъ халкты уьйреткенлерине эм Исадынъ тирилгенине коьре оьлгенлердинъ де тирилееклерин билдиргенлерине айлак бек ашувландылар. ³ Петерди, Яхъяды ысладылар, кеш болган себептен экевин де эртенъликке дейим капаттылар. ⁴ Ама олардынъ соьзин тынълавшылардынъ коьплери ынандылар эм иманлылардынъ саны бес мынъга дейим оьсти.

⁵ Эртеси куьн аькимлер, аксакаллар эм дин аьлимлери Ерусалимде баьриси бирге йыйылдылар. ⁶ Бас дин куллыкшысы Ханан, Каяпа, Яхъя, Искендер эм бас дин куллыкшысынынъ аьелиннен баска аьдемлер онда эдилер. ⁷ Петер

мен Яхъяды алдыларына шыгардылар, олардан сорав алып басладылар: «Сиз кайдай куыш пен эм кимнинъ атыннан бу затты эттинъиз?»

⁸ Петер, Кие Рух пан савлай бийленип, яваплады: «Халктынъ аькимлери эм аксакаллары! ⁹ Эгер сиз буюгуьн бизден сакатка эткен ийгиликке явапты излейтаган болсанъыз, ол калай эмленгенин билмеге суьйсенъиз, ¹⁰ билинъиз, сиз эм Исраилдинъ баъри халкы: сиз кашка керген, ама Алла облилерден тирилткен Назаретши Иса Масихтинъ аты ман бу аьдем соьле алдынъызда сав болып туры! ¹¹ Иса — сол „сиз уьй курувшылар мисетсинмей караган, ама муьйистинъ негизин салган тасы“. ¹² Оннан баска эш биревде де куткарылув йок, неге десе коьктинъ астында, аьдемлерге берилген, бизди куткараяк баска ат йок».

¹³ Межлистегилер, Петер мен Яхъядынъ йигерлигин коьрип эм олар бир ерде де оқымаган сансыз аьдемлер болганларын эслеп, сейирсинетаган эдилер. Иса ман бирге болганларын да анъладылар. ¹⁴ Савартылган аьдемнинъ олардынъ касында турганын коьрип, оларга карсы бир зат та айталмадылар.

¹⁵ Сонда оларга межлисти калдырып кетпеге буйырдылар эм кенъесип басладылар. ¹⁶ «Сосы аьдемлер мен биз не зат этеек? — дейтаган эдилер олар, — Ерусалимнинъ баъри яшавшылары олардынъ уллы аьлемет нышан коьрсеткенлерин биледилер эм биз, болмаган деп, айталмаймыз. ¹⁷ Ама халк арасында хабарды тагы да бек яйылдырмас уьшин, биз муннан ары Исадынъ аты ман биревге де айтпанъыз деп, оларды коркыстып, тыймага тийислимиз».

¹⁸ Тагы да элшилерди киргистпеге шақырдылар: «Исадынъ аты ман бир зат та соьйлеменъиз эм уьйретпенъиз», — деп буйырдылар. ¹⁹ Ама Петер мен Яхъя явапка: «Оьзинъиз ойланынъызтага, Раббийдинъ алдында туьз боларма, эгер Раббийден эсе коьбирек сизге бойсынсак? ²⁰ Биз коьргенимиз эм эситкенимиз акында уьндемей туралмаймыз», — дедилер.

²¹ Элшилерди энди де бир кере коркыстпага шалыстылар эм шыгарып йибердилер. Оларды кайтип язаламага керегин билмей эдилер, неге десе баъри халк Аллады болган зат уьшин

данъклайтаган эди. ²²Аълемет нышан ман савартылган аъдем кырк ясыннан озган эди.

Иманлылардынъ йигерлик дуvasы

²³Петер мен Яхъя эркин болып тагы да озлериндикилерге бардылар, бас дин куллыкшылары ман аксакаллардынъ айтканларынынъ баърисин билдирдилер. ²⁴Иманлылар оны эситкенде, баъриси бирге давысын шыгарып, Аллага дува этип басладылар: «Иемиз! Сен – коькти, ерди, денъизлерди эм ишиндегилердинъ баърисин Туъзуъвши! ²⁵Кие Рух пан Оъз кулынъ Даут атамыздынъ авызыннан айттыргансынъ: „Не уьшин миллетлер кутырадылар, неге халклар босына карсылык тувдырадылар? ²⁶Ерлик патшалар согыска аъзирлендилер, аькимлер йыйылысып Раббийге эм Масихине карсы турадылар“.

²⁷Уьшини мен Ирод пан Понтий Пилат Исраилдинъ халкы эм баска миллетлилер мен бу шахарда бирге косылып, май ягылган*, Сага багысланган Кулынъ Исага карсы шыктылар. ²⁸Олар Сен Оъз мырадынъ эм колынъ ман белгилеген ислерди толтырдылар. ²⁹Соъле, Раббий, олардынъ бизди коркытпага шалысувларын эсле. Кулларынъа уллы йигерлик пен соьзинъди айтып яймага куьш бер. ³⁰Колынъды созып, авырганларды эмле, Сага багысланган Кулынъ Исадынъ атыннан аълемет нышанлар эм аъжейиплер шыгар!»

³¹Дува этип кутылганнан сонъ, турган ерлери сенъкилдеди, олар Кие Рух пан савлай бийлендилер. Сонъ йигерли болып, Алладынъ соьзин айтып басладылар.

Иманлылар баъри затларын уьлеседилер

³²Буьтин иманлылардынъ юреклери, акыллары бир эди. Эш бирев де оз муьлкин, тек оныкы деп, санамады. Олар баъри болганларын боьлдилер. ³³Элшилер Раббий Исадынъ тирилгенине уллы куьдирет пен шаатлык этетаган эдилер, Алла олардынъ баърисине Оьзининъ шапагатын толысынша

---

* 4:27 Май ягылган: бурынгы ювытлар патшалардынъ, дин куллыкшылардынъ басларына май ягып, кулыкка салатаган болганлар.

коьрсететаган эди. ³⁴ Олардынъ ишинде кытлык, кысаслык коьргенлер болмадылар, неге десе ери эм уйлеры болган аьдемлер, оларды сатып, акшасын аькелетаган ³⁵ эм элшилердинъ алдына салатаган эдилер. Сол акшалар аьр биревдинъ керегине коьре боьлинетаган эди.

³⁶⁻³⁷ Айтпага, Кипрда тувган эм элшилер Барнаба — маьнеси Юбаныш Улы — деп атайтаган Левий ырувыннан Юсуп, озинде болган бир данъылын сатып, акшасын аькелди эм элшилердинъ алдына салды.

Ханания эм Сапира

5 Ханания атлы бир аьдем пишеси Сапирадынъ разылыгы ман озь муьлкин сатты. ² Тек акшадынъ бир кесегин Ханания озине калдырды, оны пишеси де билетаган эди. Калганын ол аькелди де элшилердинъ алдына салды.

³ Петер: «Ханания, неге шайтан юрегинъди бийлеген? Неге Кие Рухка оьтирик айтып, сатылган ердинъ акшасын боьлип, бир кесегин озинъе калдырдынъ? ⁴ Ер, сен оны сатканша, сеники эди, ога алган акшанъ да сенинъ буйырыгыньда эди. Юрегинъде неге сондай ниет эттинъ? Аьдемлерге тувыл, Аллага оьтирик айттынъ».

⁵ Ханания муну эситкенлей, оьлип, йыгылды. Мунынъ хабарын эситкенлердинъ баьрисин уллы коркув бийледи. ⁶ Яс аьдемлер келип, онынъ илесин кебинге салдылар, аькетип коьмдилер.

⁷ Бир уьш саьат озганнан сонъ пишеси, болганлардынъ бир затын билмей, келди. ⁸ Петер: «Мага айтшы, еринъизди бу кадер акшага саткансызба?» — деп сорады.

«Аьше, — деп яваплады ол, — сол кадерге».

⁹ Петер: «Сиз кайтип Раббийдинъ Рухын сынамага токтастыньыз? Эсик алдындагы абытларды эситесинъме? Бу байынъды коьмип кайтаятырганлар, олар сени де шыгара-яклар», — деди. ¹⁰ Сол ок вакыт хатын Петердинъ аяклары алдында, оьлип, йыгылды. Яс аьдемлер кирдилер, оьлгенин коьрип, шыгардылар, аькетип байынынъ касына коьмдилер. ¹¹ Буьгин ямагатты эм сол затлардынъ хабарын эситкенлерди уйкен коркув бийледи.

Элшилер коьп аьжейип этедилер

¹² Элшилер халктынъ ишинде коьп аьлемет нышанлар эм аьжейиплер этетаган эдилер. Бутьин иманлылар Сулейменнинъ колоннадасында йыйылатаган эдилер. ¹³ Халк оларды бек сыйласа да келетен аьдемлердинъ эш биревиде оларга косылмага йигерленмеди. ¹⁴ Эр кисилер, хатынлар, барганнан барган сайын Раббийге ынанып, иман ямагатына косылатанган эдилер. ¹⁵ Аьдемлер авырганларын орамларга шыгарып, Петер озаятырганда, орындыкларга эм тоьсеклерге салдылар. Олардынъ бир кесеклерине куьлеткиси болса да тийсин деп, ¹⁶ Ерусалимнинъ тоьгерегиндеги шахарлардан да аьдемлер келип, йыйылысып, маразлыларды, кара йинлерден кыйналганларды аькелдилер эм баьриси савартылдылар.

Элшилердинъ кувгыны

¹⁷ Бас дин куллыкшысын эм тоьгериндегилердинъ баьрсин — олай дегени садукей куьбин — куьншилик бийлеген эди. ¹⁸ Олар барып элшилерди ысладылар, халк тутнагына олтырттылар. ¹⁹ Ама туьнде Раббийдинъ бир маьлеги тутнактынъ капыларын ашты, оларды шыгарды. ²⁰ «Алла уьйининъ каралдысына барынъыз, — деди ол, — эм бу янбы яшавдынъ хабарын толысынша айтынъыз». ²¹ Эртенълик пен олар, айтылгандай, каралдыга бардылар эм халкты уьйретип басладылар.

Бас дин куллыкшысы эм тоьгерегиндегилер, межлисти — Израил халкынынъ баьри аксакалларын — йыйып, элшилерди аькелмеге деп, тутнакка аьдемлер йибердилер. ²² Саклавшылар тутнакка келгенде, сонда элшилерди таппай, артларына кайтып: ²³ «Тутнактынъ капыларынынъ берк ябылганларын эм олардынъ касында каравылшылардынъ туратаганларын коьрдик, ама капыларды ашканда, онда эш биревиде таппадык», — дедилер. ²⁴ Бу соьзлерди эситкенде Алла уьйининъ каравыл басшысы эм бас дин куллыкшылары сейирсинип, бу не затты айтады экен деп, анъламадылар.

²⁵ Сонъ ким ди бирев келди де билдирди: «Сиз тутнакка салган сол биревлеринъиз Алла уьйининъ каралдысында халкты уьйретип турылар». ²⁶ Сол заман каравыл басшысы

эм саклавшылар барып, элшилерди аькелдилер. Оларды куыш салып аькелмедилер, неге десе, халк бизди тас пан сыбалап оьлтirmeге болар деп, коркатаган эдилер.

²⁷ Элшилерди межлистинъ алдына шыгардылар. Бас дин куллыкшысы сорады: ²⁸ «Биз сизге, бу Аьдемнинъ аты ман окытпассыз деп, каты буйырык бермедикпе? Аман да сиз оьз окувынъызды буьтин Ерусалимге яясыз, ога да косып, бизди сол аьдемдинъ канынынъ тоьгилгени уьшин шуьшлейсиз».

²⁹ Петер эм баска элшилер: «Биз аьдемлерге тувыл, а Аллага бойсынмага тийислимиз, — деп явапладылар. — ³⁰ Аталарымыздынъ Алласы сиз кашка керип оьлтирген Исады тирилткен. ³¹ Алла Оны Басшы эм Куткарувшы этип, Исраилге тевбеге туьспеге, куьналарын кеширтпеге амал берер уьшин онъ ягына коьтерди. ³² Биз сол затлардынъ шаатымыз. Алла бойсынганларга берген Кие Рух та шаат болады».

³³ Тынълайтаганларды кара ашув бийледи эм элшилерди оьлтиреек болдылар. ³⁴ Ама Гамалиел атлы бир парисей, буьтин халкта оьрметли Таурат устазы, межлис алдына турып, элшилерди бир кесек заманга шыгармага буйырды. ³⁵ Сонъ межлистинъ агзаларына карап: «Исраилшилер, бу аьдемлер мен не этеегинъызди аьруув этип ойланъыз. ³⁶ Коьп заман озбай Тевда деген, оьзин бир уллы аьдемге санаган бирев шыкты. Ога бир доьрт юзге ювык аьдем косылды, тек ол оьлтирилгенде, артыннан иергенлердинъ баьриси шашылып, йоклыкта калдылар. ³⁷ Оннан сонъ галилеяшы Юда халктынъ саны язылып алынатаган куьнлерде келди, аьдемлер куьбин козгалыска коьтерди. Ол да оьлди эм онынъ тоьгерегиндегилер шашылдылар. ³⁸ Сонынъ уьшин, соьлеги аьлде, меним сизге кенъесим: бу аьдемлерге тийменъиз. Оларды йибериъиз. Эгер олардынъ мырады эм исleri аьдемлерден болса, ол затлар бузылаяклар. ³⁹ Эгер де Алладан болса, сиз оларды йок эталмассыз, белким, Аллага карсылык этип коярсыз», — деди.

Гамалиелдинъ соьзи оларды ынандырды. ⁴⁰ Элшилерди шакырдылар, оларды камышылаганнан сонъ: «Исадынъ аты ман соьйлеменъиз», — деп буйырып, йибердилер.

⁴¹ Элшилер, сондай корлавды Иса уьшин шекпеге тийисли коьрилгенлерине куванып, межлистен шыгып кеттилер.

⁴²Оъзлери куьн сайын, Алла уьйининъ каралдысында, аьдемлердинъ уьйлеринде йыйылып, токтавсыз уьйретип, Масих Иса акындагы Ийги Хабарды айтатаган эдилер.

Ети ярдамшыды беркитуьв

Б Сокталардынъ саны коьбирек болып баслаганда, грекше соьйлейтаган юьвйтлар, тул пишелерине куьнлик акша уьлестирилген заманда сан этилмейди деп, еврейше соьйлейтаган юьвйтлар акында шагынып басладылар. ²Он эки элши, буьтин сокталарды йыйып, айтты: «Биз, Алла соьзин койып, акша уьлестируьв исине карасак, туьз болмас. ³Соннынъ уьшин, кардашлар, оьз аранъыздан оьрметли, Кие Рух пан савлай бийленген бек акыллы ети аьдемди сайланъыз, биз сосы борышты оларга тапшырармыз. ⁴Биз болса оьзимизди токтавсыз дувага эм Алла соьзин билдируьв исине берермиз».

⁵Бу ой буьтин ямагатка ярады, соьбитип, Степан атлы бек иманлы эм Кие Рух пан савлай бийленген аьдемди, Пилипти, Прохорды, Никанорды, Тимонды, Парменады эм алдын юьвйт динине коьшкен антиохияшы Николайды айырдылар.

⁶Сол аьдемлерди элшилердинъ алдына шыгардылар; элшилер, дува этип, колларын олардынъ уьстине салып, оларды бу иске тапшырдылар.

⁷Алла соьзи яйылды эм сокталар саны Ерусалимде бек оьсти, коьп дин куллыкшылары да иманга туьстилер.

Степаннынъ ыслануьв

⁸Степан, Алла шапагаты эм куьдирети мен савлай бийленген аьдем, халк арасында уллы аьжейиплер эм аьлемет нышанлар коьрсететаган эди. ⁹Сол заманда Эркинлердинъ Синагогы деп аталатаган ердинъ бир кесек агзалары, олардынъ ишинде Кирене, Искендерия, Киликия эм Асия элиннен келген юьвйтлар болып, Степан ман давласып басладылар. ¹⁰Аман да Степаннынъ айткан соьзлериндеги акыллылыкка эм Кие Рухка карсы туралмайтаган эдилер. ¹¹Сонда бир талай аьдемлерге: «Степан Мусага эм Аллага карсы ассылык соьзлерди айтканын эситтик», – деп айтпага уьйреттилер. ¹²Халкты, аксакалларды, дин аьлимлерин коьзгадылар, сонъ барып, Степанды ыслап,

межлиске аькелдилер. ¹³ Ялган шаатларды да таптылар, олар: «Бу аьдем токтавсыз бу кие ерге эм Тауратка карсы айтады.

¹⁴ Онынъ Назаретши Иса бу кие ерди бузаяк, Муса калдырган аьдетлерди тувьрендирик дегенин эситкенмиз», — дедилер.

¹⁵ Межлисте олтырганлардынъ баьриси, эс этип, Степанга карадылар, юзи, маьлектикиндей, нур тоьккенин коьрдилер.

Степаннынъ межлис алдындагы соьзи

7 Бас дин куллыкшысы Степаннан: «Бу шуьшлевлер уьшин-ме?» — деп сорады.

² Степан явапка: «Аталар эм кардашлар! Мени тынъланъыз. Ата-бабамыз Ибрагим Харанга коьшкеннен алдын Месопотамияда яшаган заманда, данъклы Алла ога коьринип: ³ „Элинъди эм ювикларыньды калдыр. Мен коьрсетеек элге бар“, — деген.

⁴ Ибрагим Халдей элин калдырды, Харанда орынласты. Атасы оьлгеннен сонъ, Алла оны сол элден сиз соьле яшайтаган ерге коьширди. ⁵ Булайда ога эш бир асабалык та, аяк табаны кадер ер де бермеди. Ама Ибрагимнинъ сол вакыт баласы болмаса да Алла ога, сен эм тувдыкларынь бу эл мен кулланаяксыз деп, соьз берген эди: ⁶ „Сенинь тувдыкларынь ят элде коьшуьвшилер болып, доьрт юз йыллар бойы, кулдай ислеп, азап шегееклер. ⁷ Ама Мен оларды, кул эткен халкты, шуьшине йолыктырарман, сонъ олар сол элден шыгарлар эм сосы ерде Мага табынарлар“, — деди. ⁸ Сонъ Ол Ибрагим мен антласув этти: белгиси — суьннетлев. Соьйтип, Ибрагим Исхактынъ атасы болды, тувганынынъ сегизинши куьнинде оны суьннетледи. Исхак Якуптынъ атасы болды, Якуп та он эки уллы ата-бабамыздынъ атасы болды.

⁹ Ата-бабаларымыз Юсупты куьнлегенлериннен Мысырга, кулдай, саттылар. Ама Алла оны ман бирге болды, ¹⁰ баьри кыйынлыкларыннан куткарды. Юсупка акыллылык эм Мысырдынъ патшасыннан — фараоннан оьзине ийги каравды тапкандай, амал берди. Фараон Юсупты буьтин Мысырдынъ эм Оьзининъ буьтин муьлкининъ басшысы этти.

¹¹ Оннан сонъ буьтин Мысырда эм Кенанда ашлык, уйкен кыйынлык басланды. Ата-бабаларымыз ас табалмадылар.

¹² Якуп Мысырда аслык бар деп эситкенде, ата-бабаларымызды

йиберди. Бу олардынъ Мысырга биринши кере келип кетуви болды. ¹³Экинши кере Юсуп оззининъ кардашларына ашылды, сонъ фараон Юсуптынъ кардаш-кавымына таныс болды. ¹⁴Юсуп атасы Якупты эм бабри аьелин — сол вакытларда олар етпис бес аьдем болып саналатаган эди — шакыртып йиберди. ¹⁵Якуп Мысырга келди, ол озси де, ата-бабаларымыз да онда оьлдилер. ¹⁶Суьеклери артына Шехемге коьширилдилер, Ибрагим Шехемде Хамордынъ улларыннан куьмис баасына сатып алган кабырга салындылар.

¹⁷Алладынъ Ибрагимге ант этип берген соьзи толаяк заман етеятырганда, бизим халктынъ саны Мысырда аямаган болып оьскен эди. ¹⁸Ахырында Мысырда Юсупты танымаган баска патша такка минди. ¹⁹Ол халкымызга арамлык этип, ата-бабаларымызга кыйынлык берди, олардынъ янъы тувган балаларын, яшамасынлар деп, тасламага буйырды.

²⁰Сол кезуьвде Муса тувды. Ол эсапсыз бек* ярасык бала эди. Биринши уьш айды анасы оны уьйинде эмгисти. ²¹Оннан сонъ саьбийди тасладылар, оны фараоннынъ кызы алып, оьз баласындай, оьстирди. ²²Муса мысыршылардынъ буьтин илмилерине уьйретилди, соьзлеринде, ислеринде куватлы болды.

²³Ога кырк йыл толган заманда, израилши кардашларын йокламага токтасты. ²⁴Бир мысыршыдынъ израилши мен туьз болмаган айкасувын коьрди. Израилшиди коршалады, мысыршыды оьлтирип, эзие тленгеннинъ оьшин алды. ²⁵„Кардашларым Алла оларды куткарау уьшин мени кулланганын анъларлар“, — деп ойлады, ама анъламадылар. ²⁶Эртеси куьн Муса эки израилши бир бирлерин тоьбелейтаганын коьрди. Ол экевин ярастыраяк болып каьрледи: „Сиз кардашларсыз да, — дейтаган эди ол, — сиз бир биринъиз бен неге туьз болмай айкасасыз?“

²⁷Ювыгы ман туьз болмай айкасатаган киси Мусады бир якка ийтеп: „Сени бизге аьким эм тоьреши ким эткен? ²⁸Мени де, туьнегуьн мысыршыды оьлтиргендей, оьлтиреек боласынъма?“ — деди. ²⁹Муса бу соьзлерден сонъ, Мидиян ерине кашып кетти эм, онда келетен аьдем болып, орынласты. Сонда эки улы тувды.

* 7:20 Эсапсыз бек: *яде «Алладынъ алдында».*

³⁰ Кырк йыл оьткеннен сонъ, Мусага, Синай тавдынъ шоьл-
лигинде янаятырган коьгем куваклыктынъ ялынында маьлек
коьринди. ³¹ Муса, оны коьрип, бек сейирсинди. Карайым
деп, ювыклап келгенде, Раббийдинъ давысын эситти: ³² „Мен
аталарынънынъ Алласыман, Ибрагимнинъ, Исхактынъ эм
Якуптынъ Алласыман“. Муса коркканыннан, калтырап, ка-
рамага йигерленмеди.

³³ Раббий: „Аяк кийиминъди шеш, сен туратаган ер – кие
ер. ³⁴ Мен Оьз халкымнынъ Мысырда азапланатаганын коьр-
дим эм ынъыранатаганларын эситтим. Оларды босатпага
келгенмен. Сени артынъа Мысырга кайтарарман, энди бар
кет“, – деди.

³⁵ Олар кабыл этпеген эм онынъ акында: „Бизим уьстимиз-
ге сени ким аьким эм тоьрешти этип салган экен?“ – деген
Мусады Алла коьгем куваклыктынъ ишинде ога коьринген
маьлек аркалы, тоьрешти эм куткарувшы этип, йиберди. ³⁶ Му-
са халкты Мысырдан алып шыкты, Мысырда, Кызыл денъыз
бойында эм сонъында кырк йыл шоьлде аьжейиплер эм аьле-
мет нышанлар коьрсетти. ³⁷ Бу: „Алла оьз аранъыздан мендей
бир пайхамбар шыгараяк“, – деп исраилшилерге айткан Муса
эди. ³⁸ Шоьлде ямагаттынъ ишинде яшаган, Синай тавын-
да ога айткан маьлек эм ата-бабаларымыз бан бирге болган
Муса эди. Ол яшав беруьвши соьзлерди бизге еткерер уьшин
алган эди. ³⁹ Ама аталарымыз оны тынъламага суьймеди, бир
якка ийтеп, тагы да Мысырга кайтаяк болдылар. ⁴⁰ Харун-
га: „Алдымызда бараяк аллаларды бизге эт, неге десе бизди
Мысырдан шыгарган Муса ман не болганын билмеймиз“, –
дейтаган эдилер. ⁴¹ Сол куьнлерде бузав кепли бир сынтас
эттилер, сол бутка курманлар аькелдилер, оьз коллары ман
эткен затларына байрам эттилер. ⁴²⁻⁴³ Алла олардан бурылды,
оларды пайхамбарлар китабында: „Исраил халкы! Сиз, айван
сойып, Мага ма курман аькелгенсиз сол кырк йылды шоьлде?
Йок, сиз Молоктынъ шатырын, алланъыз Райфаннынъ юл-
дызын эм табынмага деп этилген сынтастарды оьзинъиз бен
алып юргенсиз. Сонынъ уьшин Мен сизди Бабылдынъ артына
кувгынга йиберермен“, – деп язылгандай, аспан затларына
табынмага калдырды.

⁴⁴Шоьлде аталарымыздынъ шаатлык шатыры* бар эди. Сол шатырды Муса оны ман соьйлескен Алладынъ буйырыгы эм оьзи алдын коьрген уьлгиси мен эткен эди. ⁴⁵Аталарымыз шатырды алдынгы тувдыктан кабыл этип алганлар. Ешудынъ басшылыгында баска миллетлилердинъ ерлерин алган заманда шатырды оьзлери мен алып юргенлер. Миллетлерди аталарымыздынъ алдыннан кувган — Алла эди. Бу кыралда шатыр Дауттынъ заманына дейим турды. ⁴⁶Даут, Алладынъ алдында шапагат табып, Якуптынъ халкы уьшин Алла уьйин салмага разылык сорады. ⁴⁷Ама Аллага уьйди Сулеймен салды.

⁴⁸Тек Алла-Таала аьдем колы ман ясалган уьйде яшамайды. Пайхамбар онынъ акында деп айтады: ⁴⁹„Меним тагым — коьк, аяк астым — ер! Мага кайдай уьй салмага болаяксыз? Меним тыншаюв орным кайдай болар? — дейди Раббий. — ⁵⁰Булардынъ баьриси де Меним колым ман туьзилмегенме?“

⁵¹Ийнат, юреги эм кулагы суьннетленмеген** халксыз! Тап аталарынъыздай, аьр заманда да Кие Рухка карсы барасыз! ⁵²Кашан болса да аталарынъыз кувгынга туьсирмеген пайхамбар болганма экен? Олар Туврашылдынъ*** келеегин алдын билдиргенлерди де оьлтиретаган болганлар, а сиз энди Онынъ Оьзин саттынъыз эм оьлтирдинъиз! ⁵³Маьлеклер аркалы буйырылган Тауратты алгансыз, ама ога бойсынмайсыз».

Степанды оьлтируув

⁵⁴Степаннынъ соьзин эситкенде, ашувдан кутырып, тислерин кыршылдатып басладылар. ⁵⁵Степан Кие Рух пан савлай бийленген эди. Коькке карап, Алладынъ данъклы нурын эм онъ ягында турган Исады коьрди. ⁵⁶«Каранъызтага, — деди ол, — Мен ашылган коьклерди эм Алладынъ онъ ягында туратаган Аьдем Улын коьремен!»

⁵⁷Сол заманда, кулакларына бармагын тыгып, шавшув эм бакырык пан ога баьриси бирге атылдылар. ⁵⁸Степанды

---

* 7:44 Шаатлык шатыры: *бурынгы израилшилер Аллага табынар уьшин туьзген шатыр.*

** 7:51 Суьннетленмеген: *Алага берилмеген.*

*** 7:52 Туврашыл: *Масих (Иса).*

шахардынъ тысына тартып шыгардылар, ога тас атып басладылар. Степанга карсы шаатлык эткенлер абаларын* Шаул деген бир яс аьдемнинъ аягы астына тасладылар. ⁵⁹ Степанга тас ататаган заманда, ол дува этетаган эди: «Раббий Иса, янымды кабыл эт!» ⁶⁰ Сонъ тизиннен шоьнькип, коьтеринки давысы ман айтты: «Раббий, оларды сосы куьна уьшин шуьш- леме». Бу соьзлери мен Степан оьлди.

8 Шаул да Степаннынъ оьлимин макул коьрди. Сол куьн Ерусалимдеги иман ямагатына карсы уьйкен кувгын туьсти. Элшилерден баскалары Юдея ман Самария ерлерине таркадылар. ² Аллады сыйлаган кисилер Степанды коьмдилер, ога ашы йыладылар. ³ Шаул ямагатты талап баслады: уьйден уьйге кирип, эрлерди эм хатынларды суьйреп аькелип, тут- накка олтыртты.

Пилип Самарияда Ийги Хабарды яяды

⁴ Таралган иманлылар каерде болсалар, сонда Ийги Хабарды яйып юрдилер. ⁵ Пилип Самариядынъ бас шахарына барды, онда Масих акында уваз айтып юрди. ⁶ Пилиптинъ коьрсет- кен аьлемет нышанларын эситип, коьргенде, буьтин халк айтканларына эс берип тынъладылар. ⁷ Кара йинлер бийле- ген аьдемлерининъ коьплериннен кышкырыклап шыгатаган эдилер, коьп паралич сокканлар, аксаklar савлык алатаган болдылар. ⁸ Сол шахарда уьйкен куваныш бар эди.

⁹ Шахарда Шимон атлы аьдем, оннан алдын сааршылык пан каьрлеп, Самария халкын аьжейипсиндиретаган эди. Оьзи оьзин уллы деп санайтаган эди. ¹⁰ Баьриси де, кишкей уьйкен болсын, ога эс берип: «Бу аьдем — Уллы куьдирет деп аталатаган Алладынъ куьдирети», — дейтаган эдилер. ¹¹ Ога эс беретанган эдилер, неге десе коьптен бери оларды оьз са- аршылыгы ман сейирсиндиретаган эди. ¹² Ама Пилип Алла Патшалыгы эм Иса Масихтинъ аты акындагы Ийги Хабарды анълатканда, ога ынандылар. Эр кисилердинъ, хатын-кызлар- дынъ коьплери сувда шомылдырылып тазаландылар. ¹³ Ши-

* 7:58 Аба: мантия.

мон озьи де ынанды, сувда шомылдырылганнан сонъ баъри ерде де Пилиптинъ артыннан юрди. Коърсетилген аьлемет нышанларды эм куьдиретли ислерди коьргенде сейирсинди.

¹⁴Ерусалимде элшилер, Самария халкы Алладынъ соьзин алган деп, эситкенде олардынъ касына Петер мен Яхьяды йибердилер. ¹⁵Петер эм Яхья келип, самарияшыларга Кие Рух берилсин деп, дува эттилер. ¹⁶Неге десе эш биревине де Рух энди де туьспеген эди, олар тек Иса Масихтинъ аты ман сувда шомылдырылып тазаланган эдилер. ¹⁷Сонъ Петер мен Яхья колларын салганда, олар Кие Рухты алдылар.

¹⁸Шимон, Кие Рух элшилердинъ кол салувы ман берилгенин коьргенде, элшилерге акша аькелип: ¹⁹«Мен кимге колымды салсам, сол Кие Рухты алгандай, мага да сондай куватты беринъызтага», — деп тиледи.

²⁰Петер: «Акшанъ сени мен бирге йок болсын, эгер Раббийдинъ савгасын акшага сатып аларман деп санайтаган болсанъ! ²¹Бу исте йорыгынъ да, наьсибинъ де йок, неге десе Алладынъ алдында юрегинъ энди де туьз тувыл. ²²Бу яманлыгынъ уьшин тевбеге туьс эм Раббийге дува эт, белки, Ол сага сондай ойынъды кеширер. ²³Сен, куьнлев увына толып, куьна ман бугавланганынъды коьремен», — деп яваплады.

²⁴Шимон: «Сиз айткан затлардынъ эш биреви де басыма келмесин деп, меним уьшин Раббийге дува этинъиз!» — деди.

²⁵Элшилер онда шаатлык эттилер, Раббий соьзин билдирип, юрдилер. Сонъ олар Ерусалимге кайта келип, йолда Самариядынъ эллерининъ коьплеринде Ийги Хабарды аньлаттылар.

Пилип эм эфиопияшы

²⁶Раббийдинъ бир маьлеги Пилипке: «Тур, кубыла ягында, Ерусалимнен Газага аькететаган йолга — энди кулланылмайтаган йолга — шык», — деди. ²⁷Пилип турып кетти. Йолда эфиопияшы бир евнухты коьрди. Ол, Эфиопиядынъ хатын патшасы Кандактынъ ваьзирлерининъ бири болып, баъри казнасына яваплы эди. Аллага табынар уьшин Ерусалимге барган эди. ²⁸Энди уьйине кайтаятырып, паэтонында олтырып, Ешая пайхамбардынъ китабын окыйтаган эди. ²⁹Кие Рух Пилипке: «Бу паэтонга ювыкла да ога косыл», — деди.

³⁰ Пилип паэтоннынъ касына шабып еткенде, евнухтынъ Ешая пайхамбардынъ китабын окыйтаганын эситти. «Сен не зат окыйтаганынъды анълайсынъма экен?» – деп сорады.

³¹ Евнух: «Оны калай анълайым, эгер бирев де анълатпаса?» – деп яваплады эм Пилипти, минип, озининъ касына олтырмага шакырды. ³² Кие Язувлардынъ сосы кесегин окыйтаган эди: «Кой курманлыкка аькетилгендей, козы кыркылаяктан алдын давыссыз болгандай, Ол да авызын ашпайды. ³³ Оны тоьменлетип, аьдил обким кесилуьвге разылык бермедилер. Ким Онынъ ырув-тукымы акында айтар? Неге десе яшавы ерден алынар».

³⁴ Евнух Пилипке: «Тилеймен сеннен, пайхамбар муны кимнинъ акында айтады? Оьзи болмаса, баска биревдинъ акында ма?»

³⁵ Пилип, ога Кие Язувлардынъ сосы ериннен анълатып баслады да Иса акында Ийги Хабарды билдирди.

³⁶ Йолда бара турып, сув болган бир ерге етилер. Евнух: «Мине сув, мага не зат сувда шомылдырылып тазаланмага карсылык этеди?» – деди.

[³⁷ Пилип: «Эгер буьтин юрегинъ мен ынанатаган эсенъ, сонда болаяк», – деди.

Евнух: «Иса Масих – Алла Улы болганына ынанаман», – деп яваплады.]

³⁸ Сонда паэтонын токтатпага буйырды, экеви де – Пилип де евнух да – сувга кирдилер эм Пилип оны сувда шомылдырды.

³⁹ Олар сувдан шыккан вакытта, Раббий Рухы Пилипти тез аькетти. Оннан сонъ оны евнух коьрмеди, куванышлы болып, озъ йолын бардырды. ⁴⁰ Пилип, озин Азот шахарда болганын анълады эм оннан шыгып Кесарияга еткенше, баьри шахарларда Ийги Хабарды айтып юрди.

Иса Шаулга коьринеди

9 Шаул, баягындай, Раббийдинъ сокталарын коркыстпага шалысты, оьлтируьв мыратка толып, бас дин куллыкшысына келди. ² Оннан эркек, хатын болсын Раббийдинъ йолын тутканлардынъ кимин тапса, соны байлап, Ерусалимге аькелер уьшин Дамаск синагогларына разылык хат тилеп алды. ³ Йолда

бараятканда, Дамаскка етеятырып, бирден оны коьктен ярык ярыкландырды. ⁴ Ол ерге йыгылды: «Шаул, Шаул! Мени не уьшин куvasынъ?» – деген давысты эситти.

⁵ «Кимсинъ, Бийим?» – деп сорады.

«Мен сен куватаган Исаман, – деди. – ⁶ «Тур эм шахарга кир, сага не этпеге кереги айтылаяк».

⁷ Шаулдынъ тоьгерегиндеги йолавышылар давысты эситип, биревди де коьрмей, адаладылар. ⁸ Шаул ерден турды, коьзлерин ашса да эш биревди коьралмады. Сонъ оны колыннан етип, Дамаск шахарына киргисттилер. ⁹ Шаул уьш куьн коьрмеди, бир зат та ашамады эм ишпеди. ¹⁰ Дамаскта Ханания деген бир сокта бар эди. Раббий ога коьринип: «Ханания!» – деди.

«Мине мен, Раббий», – деди ол.

¹¹ Раббий: «Турып, „Тувра“ деген орамга бар, онда, Юадынъ уьйинде тарсшы Шаул деген биревди сора. Ол соьле тилек этип турганда, ¹² коьринуьвде Ханания деген киси келгенин, коьзлерин ашар уьшин колларын салганын коьрген», – деди.

¹³ Ама Ханания явапка: «Раббий, сол киси Сага багысланганларга Ерусалимде кайдай бир яманлыклар эткенин коьплерден эситкенмен. ¹⁴ Булайда да, атынъды айтып, дува эткенлердинъ баьрисин байлап аькетпеге бас дин куллыкшылардан эркинлиги бар», – деди.

¹⁵ Болса да Раббий Хананияга: «Бар! Неге десе бу аьдем – баска миллетлилерге, патшаларга, Исраилдинъ улларына атымды аькетер уьшин Мен сайлап алган савыт. ¹⁶ Мен де ога, Меним атым уьшин неше бир кыйынлыкларга ушыраягын коьрсетермен», – деди.

¹⁷ Ханания сол уьйге кирди, Шаулга колын салды: «Шаул, кардаш, келген йолынъда сага коьринген Раббий Иса коьзлеринъди ашар эм сен Кие Рух пан савлай бийленер уьшин мени йиберген», – деди. ¹⁸ Сол саьатлей Шаулдынъ коьзиннен кабык туьскендей болды, коьзи ашылды, турып барып сувда шомылдырылып тазаланды. ¹⁹ Сонъ ас ишти эм ога карув кайтты.

Шаул Дамаскта эм Ерусалимде

Шаул бир неше куьн Дамасктагы сокталар ман бирге болды. ²⁰ Сол вакыттан синагогларда Исадынъ Алла Улы болганын

билдирип баслады. ²¹ Буьтин тынълаганлар сейирсинип: «Ерусалимде, Исадынъ атын айтып, дува эткенлерди йок этеек болып каьрлеген сосы тувылма экен? Мунда да оларды байлап, бас дин куллыкшыларына аькетпеге келмегенме?» — дедилер. ²² Шаул барганнан барган сайын бек куьшленип, Дамаскта яшаган ювытларды, Иса — Масих деп, бегитип, састыратаган эди.

²³ Бир неше куьн кеткеннен сонъ ювытлар оны оьлтirmeге соьйлестилер. ²⁴ Ама олардынъ токтасувы Шаулга белгили болды. Оны оьлтиреек болып, сахардынъ капыларын, куьндегиндей, кеше де саклайтаган эдилер. ²⁵ Ама сокталары оны кеше сахардынъ тысына иргеден, шетенге салып, туьсирдилер.

²⁶ Ерусалимге келгенде, Шаул сокталарга косылмага каьрледи, ама сокта болганына ынанмай, баьриси де оннан корктылар. ²⁷ Барнаба оны элшилерге аькелди, Шаул йолда Раббийди коьргенин, Раббийдинъ ога не айтканын эм ол Дамаскта Исадынъ атыннан йигерли соьйлегенин оларга анълатты. ²⁸ Шаул олар ман Ерусалимге кире-шыга бир неше заманды турды, Исадынъ атыннан увазларды йигерли айтып юрди. ²⁹ Грекше соьйлейтаган ювытлар ман соьйлесип, давласты, олар болса оны оьлтirmeге ниет эттилер. ³⁰ Иман кардашлары соны билип, Шаулды Кесарияга аькеттилер, оннан да Тарска йибердилер.

³¹ Соьйтип, буьтин Юдеяда, Галилеяда эм Самарияда болган иман ямагатына тынышлык туьсти. Олар, Кие Рух пан коьнъилленип, Раббийден коркув эм уйренуьв алып, куьшлендилер.

Энейдинъ савартылувы

³² Петер баьри ерлерди айланып шыгатаган эди. Бир куьн Лод авылында яшайтаган, Аллага багысланганларга келди. ³³ Онда Эней деген сегиз йылдан бери тоьсектен турмаган, паралич соккан бир аьдемге расты. ³⁴ Петер: «Эней! Иса Масих сени сав этеди: турып, тоьсегинъди йый», — деди. ³⁵ Лодда эм Шаронда яшаганлардынъ баьриси, бу исти коьрип, Раббийге кайттылар.

Табитадынъ тирилуьви

³⁶ Яфа шахарында Табита деген бир сокта бар эди. Атынынъ маънеси — жейран. Бу — коьп хайырлы ислер эткен эм коьп садака берген хатын эди. ³⁷ Сол куьнлерде ол, авырсынып, оьлип калды; онынъ суьегин ювдылар эм уйдинъ йогары боьлмесине салдылар. ³⁸ Лод Яфа шахарына ювыкта болган себепли сокталар, Петердинъ онда болганын эситип, эки аьдемди, кешикпей бизге келсин деп, тилетип, йибердилер.

³⁹ Петер туруп олар ман кетти. Келгенлей, оны йогары боьлмеге киргистилер. Тул хатынлардынъ баьриси, йылап, онынъ алдына шыкты, Табитадынъ олар ман бирге болганда тиккен коьйлеклерин эм шыбаларын коьрсетти. ⁴⁰ Тек Петер баьрисин шыгарды, тизиннен шоьнъкти, дува этти эм, оьликке бурылып, айтты: «Табита, тур!» Ол коьзин ашты, Петерди коьрип, олтырды. ⁴¹ Петер, колын берип, оны тургыстты, Аллага багысланганларды, тул хатынларды шакырып, Табитадынъ тири экенин коьрсетти. ⁴² Бу ис буьтин Яфа шахарына белгили болды, коьплери Раббийге ынандылар. ⁴³ Петер бир талай куьнлерди Яфада териши Шимон деген биревде калды.

Петер мен Корнелий

10 Кесарияда Корнелий деген бир киси Италия деген аскерши боьлигининъ юзбасшыларынынъ бириси эди. ² Ол диншил аьдем эди. Оьзи эм уйдегилерининъ баьриси де Алладан коркатаган эдилер. Корнелий халкка коьп садака шыгаратаган, Аллага аьр дайым дува этетаган эди. ³ Бир кере тогызыншы саьатке табаган Корнелийге Раббийдинъ бир маьлеги ювыклап келип, ашык коьринип: «Корнелий!» — деди.

⁴ Корнелий, ога коьзин тигип, коркканыннан: «Не зат, бийим?» — деп сорады.

Маьлек явапка: «Дуваларынъ эм садакаларынъ Раббийге белгили болган, Ол сени эсине алды. ⁵ Энди Яфага аьдемлер йибер, Петер аты тагылган Шимон деген биревди шакырт.

⁶ Ол денъиз ягасында уьйи болган териши Шимоннынъ конагы болады», — деди.

⁷ Корнелий, оъзи мен соьйлеген маьлек кеткенде, уьй ишлилерининъ экевин эм диншил аскершилердинъ бирисин шакырды да, ⁸ болганлардынъ баьрисин анълатып, Яфага йиберди.

Петер коьрген сейир зат

⁹ Эртеси куьн олар йолда болып, шахарга ювыкласканда, алтыншы саьатлерге табаган Петер дува этпеге уьйдинъ баьсына коьтерилди. ¹⁰ Аш болганын сезди, ас ишеек болды, ама, ас аьзирленгенше, ол эссизленгендей болды. ¹¹ Аспан ашылганын эм уьйкен яювга усаган, доьрт муьйисиннен ысланып ерге туьсирилеятырган савыттай бир затты коьрди. ¹² Ишинде буьтин ер уьстиндеги доьртаяклылар, йылысатаганлар эм коьктеги куслар бар эдилер. ¹³ «Тур, Петер, соьйп, аша!» – деген давыс эситилди.

¹⁴ Петер: «Йок, Раббий, мен эш бир заманда да арам, таза болмаган затты ашамаганман», – деди.

¹⁵ Давыс тагы да экинши кере айтты: «Алла тазалаган затты сен, арам деп, айтпа». ¹⁶ Бу уьш кере кайтаралып айтылды, сол саьатлей яьувга усаган савыт коькке коьтерилди.

¹⁷ Петер, коьрген коьринуьви не зат экен деп, анъламай, турган вакытта, Корнелий йиберген аьдемлер, Шимоннынъ уьйин сорастырып, капыдынъ касында токталган эдилер. ¹⁸ Давысын коьтерип: «Петер аты тагылган Шимон бу ерде конакта тувылма экен?» – деп сорастырдылар.

¹⁹ Петер коьринуьвдинъ акында энди де ойлайтаган заманда, Кие Рух: «Мине сени уьш аьдем излеп юри. ²⁰ Тур, туьс, эш бир шексиз олар ман бирге кет, неге десе оларды Мен йибергенмен», – деди.

²¹ Корнелийден ога йиберилген аьдемлердинъ касына туьсип, Петер: «Мине мен – сиз излейтаган. Кайдай ис пен мага келгенсиз?» – деди.

²² Олар: «Буьтин ювыт эли оьрметлеген, Алладан корккан туврашыл аьдем, юзбасшы Корнелий сени уьйине шакыртып, айтатаганларынынъ тынъламага Аллага багысланган маьлектен буйырык алган», – дедилер. ²³ Петер оларды шакырып, конакбайлык этти.

Петер Корнелийдинъ уйинде

Экинши куьн Петер олар ман бирге кетти, оны ман Яфадан иман кардашларынынъ бир кесеклери де бардылар. ²⁴ Эртеси куьн Кесарияга келдилер. Корнелий, ювык кардашларын эм тенълерин шақырып, оларды саклай эди. ²⁵ Петер уйге киреек болганда Корнелий, оны йолыгып, аягына йыгылды, басын ийди. ²⁶ Петер оны: «Тур, озим де аьдеммен», – деп, тургыстты.

²⁷ Оны ман соьйлесе барып, Петер уйге киргенде, онда бир коьп аьдемнинъ йыйылганын коьрди. ²⁸ Оларга: «Сиз билгенше, ювытларга баска миллетлилер мен айкасув, уйине барув йорыксызлык болады, ама мага Раббий, бир аьдемди де арам яде таза болмаган деп, санамаска керегин коьрсетти. ²⁹ Сол себепли, соьзсиз, шақырылганым уьшин келгенмен. Сизден: „Не уьшин мени шақырткансыз?“ – деп, сорайман», – деди.

³⁰ Корнелий: «Сосы заман доьрт куьн муннан алдында мен тогызыншы саьатке ювыклап, уйде дува этеятырганда алдыма йылтыравык кийимли бир аьдем келип токталды: ³¹ „Корнелий, Алла дуванъды кабыл эткен эм садаканъды эслеген. ³² Яфа шахарына Петер ат тагылган Шимонга аьдемлер йибер: ол денъиз ягасындагы териши Шимоннынъ уйинде конакта“, – деп айтты. ³³ Соьйтип, мен сол саьатлей сага аьдемлер йибердим, келгенинъ ийги болды. Энди баьримиз, Раббий сага тапшырган буйырыклардынъ баьрисин тынълар уьшин, Алладынъ алдында турамыз», – деди.

³⁴ Петер соьзин булай баслады: «Уьшини мен анълайман, Алла аьдемлерди бир бириннен айырувшы тувыл. ³⁵ Тек аьр миллеттинъ Оннан коркатаганлары эм тувралык этетаганлары Ога суьйдимли. ³⁶ Алла Исраилдинъ улларына соьзин йиберди, баьрисининъ Раббийи болган Иса Масих аркалы ярасувлык акында Ийги Хабарды билдирди. ³⁷ Яхъя аьдемлерди сувда шомылдырып тазалаганнан сонъ, Галилеядан баслап, буьтин Юдеяда не болганын билесиз. ³⁸ Алла Назаретши Исады калай Масих деп сайлап, Кие Рух эм куьдирет пен куьшлендиргенин билесиз. Ол ийгилик этип, ибилис бийлегенлердинъ баьрисин савартып, айланды, неге десе Алла Оны ман бирге эди.

³⁹Биз Исадынъ Юдея кыралында эм Ерусалимде эткен баъри затларынынъ шаатымыз. Олар Оны кашка керип, оьлтирдилер. ⁴⁰⁻⁴¹Ама Алла Оны уьшинши куьнинде тирилтти. Ога буьтин халкка болмаса да бизге — Алла алдын сайлап алган шаатларына — ашык коьринмеге амал берди. Онынъ оьлип тирилгенинен сонъ, Оны ман бирге ашап-иштик. ⁴²Алла бизге, Оны тирилерге де, оьлгенлерге де тоьреши этип салганын шаатлап, халкка билдирмеге буйырган. ⁴³Ога ынанганнынъ аьр кими Онынъ атыннан куьналарынынъ кеширилуьвин алаягына баъри пайхамбарлар шаатлык этедилер».

⁴⁴Петер булай айтаятырган вакытта, созди тынълайтаганлардынъ баьрисининъ уьстине Кие Рух туьсти. ⁴⁵Петер мен бирге келген юьвит иманлылар Алла берген Кие Рухтынъ баска миллетлилердинъ уьстине де явганына аьжейипсиндилер. ⁴⁶Неге десе олардынъ билмеген тиллеринде соьйлегенлерин эм Раббийди данъклаганларын эситтилер. ⁴⁷Сол заман Петер: «Биздей Кие Рухты алганларга, ким болса да бирев сувда шомылдырылмага карсылык этерме экен?» — деп яваплады. ⁴⁸Иса Масихтинъ аты ман оларга сувда шомылдырылып таза-ланмага буйырды. Сонда Петерге тагы бир неше куьнди олар ман бирге болмага тиледилер.

Петердинъ Ерусалимде йыйылыста анълатувы

11 Сол арада элшилер эм Юдеядагы иман кардашлары баска миллетлилердинъ де Алла Созин кабыл этип алганларын эситтилер. ²⁻³Петер Ерусалимге кайтып келгенде юьвит иманлылар: «Сен, суьннетленмеген аьдемлердинъ уьйине кирип, олар ман ас ишкенсинъ», — деп, эрисип басладылар.

⁴Петер басыннан баслап оларга ызлы ызыннан болган затларды хабарлады: ⁵«Мен Яфа шахарында, дува эте туьрып, эссизленгендей болдым, бир коьринис коьрдим: уьйкен яюьвга усаган бир савыт доьрт муьйисиннен ысланып, коьктен туьсеятырып, мага етти. ⁶Карамымды ога тиктим, ердинъ доьртаяклыларын, кийик айванларын, йылысатаганларын эм коьклердинъ кусларын коьрдим. ⁷Мага: „Тур, Петер, сойып, аша“, — деп айтылган давысты эситтим.

⁸ „Йок, Раббий, эш бир заманда да арам яде таза болмаган зат авызыма тиймеген“, — дедим.

⁹ Экинши кере коьктен давыс: „Алла тазалаган затты, сен арам деп айтпа“, — деди. ¹⁰ Сосы зат уыш кере болды, сонъында баьриси яньыдан коькке коьтерилип алынды.

¹¹ Эне сол вакытта мен болган уьйдинъ касында Кесариядан йиберилген уыш аьдем келип токталды. ¹² Мага Кие Рух, эш бир шекленмей, сосы аьдемлер мен бармага тапшырды. Мени мен бу алты кардаш та бирге барды, сол аьдемнинъ уьйине кирдик. ¹³ Ол бизге уьйде маьлекти калай коьргенин эм турьп: „Яфага аьдемлер ййбер, Петер аты тагылган Шимонды шакьрт. ¹⁴ Ол сага, оьзинъ эм баьри уьйинъ куткарьылак соьзлерди айтаяк“, — деп билдиргенин анълатты.

¹⁵ Мен айтып баслаган вакыт, алдыда бизге туьскендей, Кие Рух оларга да туьсти. ¹⁶ Раббий айткан соьзди эске туьсирдим: „Яхъя аьдемлерди сувда шомылдырып тазалаган болса, сиз Кие Рух пан тазаланаьксыз“. ¹⁷ Соны ман, эгер Алла сондай савкатты оларга да, биз Раббий Иса Масихке ьнангандай этип, берген болса, мен ким болганман Аллага карсы шыкпага?» — деди.

¹⁸ Муны эситкенде, олар тындылар: «Солай болганда, Алла баска миллетлилерге де тевбе этип, оьмирлик яшав алмага амал берген», — дедилер, Аллады данъкладылар.

Антиохиядагы иманлылар

¹⁹ Сол арада Степаннынъ оьлтирилуьви мен басланган кувгыннан шашыраган аьдемлер Финикияга, Кипрга, Антиохияга дейим, тек ювытларга болмаса, баска биревге де Алла соьзин айтпай, етилер. ²⁰ Олардынъ бир кесеклери, кипршылар эм киренешилер, Антиохияга келгенде, греклерге де Раббий Иса акында Ийги Хабарды айта эдилер. ²¹ Раббийдинъ колы олар ман бирге эди эм коьп санлы аьдемлер, ьнанып, Раббийге кайттылар.

²² Бу ислердинъ хабары Ерусалимде болган иман ямагатына дейим етти эм Барнабады Антиохияга йибердилер. ²³ Барнаба келгенде, Алла халкка кайдай шапагат эткенин коьрип, куванды; Раббийге багысланган юреги мен таянып турсынлар деп, баьрисин йигерлендирди. ²⁴ Неге десе ол ийги, Кие Рух

пан савлай бийленген иманлы бир киси эди. Коьп аьдем Раб-бийге косылды. ²⁵ Сонъ Барнаба Тарс сахарга, Шаулды излеп, барды. ²⁶ Тапканда, Антиохияга кайтарып алып келди. Толы бир йылдынъ бойында олар иман ямагаты ман йыйылып турдылар, коьплеген халкты уйреттилер. Антиохияда сокталар биринши кере «масихшилер» деп, аталдылар.

²⁷ Сол куьнлерде Ерусалимнен Антиохияга пайхамбарлар келди. ²⁸ Олардынъ бири, Агав дегени, турып, Кие Рух аркалы буьтин Урым дуньясында уллы ашлык болаягын билдирди. Сондай ашлык император Клавдийдинъ кезуьвинде болды. ²⁹ Сол заманда сокталардынъ аьр бири, исининъ онъыслыгына коьре, Юдеяда яшайтаган иман кардашларына ярдамлык ййбермеге токтастылар. ³⁰ Олар соьйтип эттилер: озлерининъ савгаларын Барнаба эм Шаулдынъ колы ман Ерусалимдеги иман ямагатынынъ тамадаларына ййбердилер.

Якуптынъ оьлтирилуьви, Петердинъ ыслануьвы

12 Сол ок заманда патша Ирод иман ямагатыннан бир кескелерине, яманлык этер уьшин, колын коьтерди. ² Ол Яхъядынъ кардашы Якупты кылыш пан оьлтирди. ³ Ювытларга бу заттынъ яраганын коьрип, сонъ Петерди де ыслатты. Сол куьнлерде ашыткысыз оьтпек байрамы этилетеган эди. ⁴ Ирод Петерди ыслап тутнакка олтыртты, оны доьртер аскершиден туьзилген доьрт куьпке сакламага тапшырды. Пасха байрамы озганнан сонъ, оны халктынъ алдында оькимге шыгармага уьмитленди. ⁵ Соны ман Петерди тутнакта ыслап турдылар, ама иман ямагаты онынъ уьшин Аллага мукаят дува этетаган эди.

Петердинъ босатылуьвы

⁶ Петер, Ирод оны халктынъ алдында оькимге шыгараяк куьниннен алдынгы кешесинде эки шынжыр ман байланып, эки аскершидинъ арасында уйкады. Тутнактынъ капысын каравылшылар саклайтаган эдилер. ⁷ Билмей турганлай Раббийдинъ бир маьлеги келип туьсти, Петер болган боьлмеди нур ырыкландырды. Маьлек Петерди, янбасына туьртип: «Тез тур!» — деп уянтты. Онынъ колыннан шынжырлары туьстилер.

⁸ Маълек: «Белинъди був, шарыкларынъды кий!» — деди. Петер солай этти. Маълек тагы да: «Абанъды кийип, артымнан кел!» — деди. ⁹ Петер шыкты эм артыннан барды, маълек этетаган ушени мен де болган зат экенин билмей, коьринуьв коьремен деп, ойлады. ¹⁰ Биринши эм экинши каравылды оьтип, олар сахарга аькететаган темир капыларга келдилер. Капылар оьз оьзлериннен ашылдылар. Олар шыгып, бир орамды оьткенлей, маълек Петерден тайды.

¹¹ Петер эсин йыйганда: «Энди мен, ушени мен де Раббий Оьз маълегин йиберип, мени Иродтынъ колыннан, ювыт халкы саклаган баьри заттан коршалаганын коьрдим», — деди.

¹² Не болганын анълап, Петер Марк деп аталган Яхъядынъ анасы Марьемнинъ уйине барды. Онда коьплер, йыйылысып, дува этетаган эдилер. ¹³ Петер тыс капыдынъ эсигин какканда, Рода атлы таьвке тынъламага ювыклап келди. ¹⁴ Петердинъ давысын танып, куванганыннан, капыды ашпай, шабып барды да Петердинъ капы касында турганын айтты.

¹⁵ Таьвкеге: «Сен акылынъда тувылсынъ!» — дедилер. Тек ол, оьз айтканын бегитип, турды. «Бу онынъ маълеги болар», — деп те айттылар.

¹⁶ Сол ара Петер кагувын токтатпай тура эди. Ашканларында, оны коьрип, аьжейипсиндилер.

¹⁷ Ол аьдемлерге колы ман, уьндеменъиз деп билдирди, Раббий оны тутнактан калай шыгарганын айтты. Сонъ: «Муны Якупка* эм баска иман кардашларымызга билдиринъиз», — деди де шыгып, баска якка йолланды.

¹⁸ Куьн тувганда, аскершилер оьз ара уьйкен сейирсинуьвге калдылар: «Петер мен не зат болды экен?» — дедилер. ¹⁹ Ирод оны излетти, таппай, каравылшыларды соравга аькеттирди эм оьлтирге буйырды. Сонъ Юдеядан Кесарияга барып, сонда калды.

Иродтынъ оьлуви

²⁰ Ирод Тир мен Сидоннынъ яшавшыларына айлак бек ашувланатаган эди. Олар, баьрисининъ разылыгы ман, Иродка

---

* 12:17 Якуп: *Масих Исадынъ иниси Якуп.*

келдилер, патшадынъ уй юргитувъшиси Бластты обз ягы этип, тынышлыкты тиледилер, неге десе олардынъ ери патшадынъ ериннен келетаган азык пан тамакланатаган эди.

²¹ Белгиленген куън патшалык кийимин кийип, Ирод такка шыгып олтырды, халк пан сойлеп баслады. ²² Халк: «Алладынъ авазы, аьдемдики тувыл!» — деп кышкырыкласатаган эди. ²³ Сол сабатлей Раббийдинъ бир маьлеги, Ирод Аллага сый бермегени ушин, оны мараз бан язалады. Ишиннен куртлар ашап, Ирод ян берди.

²⁴ А Раббийдинъ соьзи оьрленди, халкта яйыла барды.

²⁵ Барнаба ман Шаул кызметин толтырганлай, Марк деп аталган Яхъяды оьзлери мен бирге алып, Ерусалимнен Антиохияга кайтып кеттилер.

Барнаба эм Шаул янъы кызметте

13 Антиохияда болган иман ямагатында пайхамбарлар эм окытувшылар — Барнаба, Нигер деп аталган Шимон, киренеши Лукий, тетрарх Ирод пан бирге оьскен Менахем эм Шаул — бар эдилер. ² Олар Раббийге куллык этип, ораза тутатаган вакытта Кие Рух: «Барнабады эм Шаулды Мага айырып, Мен оларга буйырган иске йиберинъыз», — деди. ³ Сол заман, ораза тутып, дува эткеннен сонъ, Барнаба ман Шаулдынъ басларына колларын тийгисттилер, оларды кылынув исти этпеге йибердилер.

Элшилер Кипрда

⁴ Соьтитип, Кие Рух пан йиберилгенлер Селевкияга келдилер, сонъ Кипрга, денъызде юзип, кеттилер. ⁵ Саламис шахарга келгенде, Алла соьзин синагогларында айтып юрдилер; оларга ярдам этип, Марк деп аталган Яхъя да бирге барды.

⁶ Буьтин аралды Паф шахарга дейим оьтип, олар саьарши эм ялган пайхамбар болган бир ювытка растылар. Аты Бар-Ешу эди. ⁷ Ол проконсул* Сергей Паулдынъ касында туратаган кенъесшиси эди. Сергей Паул — ақыллы киси, Барнабады эм Шаулды шакыртып, Алладынъ соьзин тынъламага ти-

* 13:7 Проконсул: область басшысы.

леди. ⁸А сабарши Элимас – онынъ аты грекше солай эди – проконсулды иманнан тыймага шалысып, элшилерге карсы шыкты. ⁹Ама Кие Рух пан савлай бийленген Шаул – онынъ экинши аты Паул – ога тигилип карады да: ¹⁰«Аьр туьрли сымырайлыкка эм яманлыкка толган ибилис улы, аьр тувра заттынъ душпаны – Раббийдинъ туьз йолын кыйшайтканынъды токтатпассынъма? ¹¹Мине энди Раббийдинъ колы сенде эм сен, заманына дейим куьн коьрмей, сокыр болып тураяксынъ», – деди.

Сол сабатлей ога туман ман каранъалык туьсти, ол, етеклеп юргистуьвши излеп, тоьгерек айланды. ¹²Сол заманда проконсул, болган затларды коьрип, ынанды, неге десе Раббийдинъ окувына аьжейипсинетаган эди.

Писидияга ювык Антиохияда

¹³Паул эм оны ман бирге болганлар, Паф шахардан кетип Памфилиядынъ Перге шахарына келдилер. Яхъя болса, олардан айырылып, Ерусалимге кайтты. ¹⁴Калганлары Пергеден Писидияга ювык Антиохияга етип, шабат куьн синагогка кирип олтырдылар. ¹⁵Таураттан эм пайхамбарлардынъ китапларыннан узиклер окынганнан сонъ, синагогтынъ басшылары: «Кардашлар! Халкка айтпага насихат соьзлеринъиз бар болса, айтынъыз», – дедилер. ¹⁶Паул турды, колы ман билдирип: «Исраил эрлери эм Алладан коркувшы баска кисилер, тынъланъыз! ¹⁷Бу халктынъ – Исраилдинъ – Алласы ата-бабаларымызды сайлап алган эм олар Мысыр еринде болган шагында бу миллеттинъ санын арттырган, Оьз куватлы колы ман оларды Мысыр ериннен шыгарган. ¹⁸Бир кырк йылга дейим оларга шоьлде тоьзип турган*. ¹⁹⁻²⁰Кенан еринде ети миллетти йок эттиргеннен сонъ, сол ерди оларга асабалык этип, бир доьрт юз элли йылга дейим берген. Сонъ Шамайыл пайхамбарга дейим аькимлерин белгилеген.

²¹Сонъында олар патшады тилегенлер эм Алла оларга Кыйш улы Шаулды – Беняминнинъ ырувыннан кисиди – кырк йылга

---

* 13:18 Оларга шоьлде тоьзип турган: *бир кесек текстлерде «оларды шоьлде тамакландырган».*

берди. ²² Оны кетиргеннен сонъ, патша этип, Даутты салды, онынъ акында шаатлап: „Юрегиме еткен, баъри ыхтыярымды толтыраяк кисиди – Ишай улы Даутты тапканман“, – деп айтты. ²³ Алла анты бойынша, Даут тукумыннан Исраилге Куткарувшы Исады салды. ²⁴ Исадынъ келееги алдында Яхъя буьтин Исраил халкын тевбе этпеге эм сувда шомылдырылып тазаланмага шакырып турды. ²⁵ Яхъя озининъ кылынув куллыгын кутылаятырғанда, айткан эди: „Мени кимге санайсыз? Мен Масих тувылман; ама Ол – мине артымнан Келеятырган, Онынъ аяк кийимининъ бавын да шешпеге тийисли тувылман“.

²⁶ Кардашлар, Ибрагимнинъ тувдыклары эм сизинъ аранъыздагы Алладан коркатаганлар! Куткарылув акында бизге хабар йиберилди. ²⁷ Ерусалимде яшайтаганлар эм олардынъ аькимлери, Масихти танымай, Оны шуьшледилер, солай этип пайхамбарлардынъ аьр шабат куьн окылатаган соьзлерин толтырдылар. ²⁸ Оьлтirmeге тийисли болган эш бир шуьшлев таппай, Пилаттан Оны оьлтirmeге тиледилер. ²⁹ Онынъ акында язылганнынъ баьрисин толтырғанда, каштан туьсирип алып, Оны кабырга салдылар. ³⁰ Ама Алла Оны оьлилерден тирилтип тургысты. ³¹ Ол Оьзи мен Галилеядан Ерусалимге келген аьдемлерге коьп куьнлер бойында коьринип турды; олар энди халк алдында Онынъ шааты болдылар.

³² Биз сизге аталарымызга берилген анттынъ Ийги Хабарын билдиремиз. ³³ Исады Забурдынъ экинши боьлиминде: „Сен Меним Улым, Мен Сени буьгуьн тувдырдым“, – деп язылганша, тирилтип, Алла сол антты бизге, олардынъ тувдыкларына, толтырды.

³⁴ Шаркын ширитпес уьшин Оны оьлилерден тирилтип, тургыстканы акында Алла булай айткан: „Мен сизге Дауттынъ сыйлы эм ынанымлы ийгиликлерин берермен“. ³⁵ Сол себепли баска бир ерде: „Сен сыйлы аьдеминъе шириувди сынатпассынъ“, – деп те айтады.

³⁶ Ама Даут оьз неселинде, Алла ыхтыяры бойынша, куллык эткеннен сонъ оьлип, оьз аталарына косылды эм шириувди сынады.

³⁷ А Сол – Алла тирилткен ширувди сынамады. ³⁸⁻³⁹ Соьй-тип, белгили болсын, кардашлар: Иса аркалы куьналардынъ кеширилеги сизге билдириледи. Иман этетаган аьр аьдем, сиз Мусага буйырылган Таурат пан акланалмаган аьр заттан Иса аркалы акланар. ⁴⁰ Соьйтип, сакланынъыз, пайхамбарлардынъ айткан соьзлери басынъызга келмесинлер: ⁴¹ „Каранъыз, мыскыллавышлар, сейирсининъыз, йок болынъыз, неге десе Мен куьнинъызде сондай исти этемен, ким сизге айтса, сол иске сиз эш бир де ынанмассыз“».

⁴² Паул ман Барнаба синагогтан шыгаятырган вакытта, халк: «Келеек шабат куьн де бу соьзлерди бизге айтарсыз», – деп тиледи. ⁴³ Йыйылыс таркалганнан сонъ, ювытлардынъ эм, ювыт динине коьшип, Аллага табынган баска миллетлилердинъ коьплери Паул ман Барнабадынъ артыннан иердилер. Элшилер, хабарласа барып, оларга Алладынъ шапагатында турмага керегин туьсиндирип айттылар.

⁴⁴ Артыннан келген шабат куьн, шахар яшавшыларынынъ баьриси демеге болаяк, Алла соьзин тынъламага йыйылдылар. ⁴⁵ Ама ювытлар йыйылган халкты коьргенде куьнледилер, Паул айтатаган затларды яманлап, карсы соьйледилер. ⁴⁶ Паул ман Барнаба йигерленип: «Сизге Алла соьзи баьрисиннен алдын билдирилмеге тийисли экен. Ама оны кери кагасыз эм озинъызди, оьмирлик яшавга тийислисиз деп, санамайсыз, сонынъ уьшин биз баска миллетлилерге каратып айтамыз. ⁴⁷ Неге десе Раббий бизге муны тапшырган: „Дуныядынъ шетине дейим аьдемлердинъ куткарылувына амал этер уьшин сени баска миллетлилерге ярыклыкка салдым“».

⁴⁸ Баска миллетлилер муны эситип, куванып, Раббийдинъ соьзин данъклайтаган эдилер. Оьмирлик яшавга аьзир болганлардынъ баьриси иманга келдилер.

⁴⁹ Буьгин кыралда Раббийдинъ соьзи яйылатаган эди. ⁵⁰ Ама ювытлар Аллага табынувышы белгили хатынларды, шахардынъ биринши аьдемлерин оларга карсы тургыстып, Паул ман Барнабады оз ерлериннен кувалатып шыгардылар. ⁵¹ Паул ман Барнаба оларга карсылыктынъ шаатлыгын этип, аякларынынъ табаныннан шанъды да кагып туьсирип, Иконияга

кеттилер. ⁵² Сокталар куваныш пан толып, Кие Рух пан савлай бийленген эдилер.

Иконияда

14 Иконияда аьдеттеги зат болды. Паул ман Барнаба ювыт синагогына кирип, айлак бек ынандырып соьйлегеннен сонъ, коьп ювытлар эм греклер иманга туьстилер. ² Ама иманга туьспеге унамаган ювытлар, баска миллетлилерди ашувландырып, оларды иманлыларга карсы коьтердилер. ³ Сол ерде бир кесек заман калган Паул мен Барнаба Раббий акында йигерлик мен соьйледилер. Раббий, Оьз шапагаты акындагы соьзге шаатлык этип, элшилердинъ коллары ман аьлемет нышанлар эм аьжейиплер коьрсетти. ⁴ Шахар яшавшылары экиге боьлиндилер. Бир кесеклери — ювытлар, баскалары элшилер як болдылар.

⁵ Ювытлар эм баска миллетлилер оьзлерининъ аькимлери мен оларды маскаралап, таслар ман тоьбелемеге ниетлендилер. ⁶ Элшилер, бу затгы эситип, Ликавониядынъ Листра ман Дербешахарларына эм олардынъ тоьгерегиндеги ерлерге кашып кеттилер. ⁷ Сонда Ййги Хабарды яйдылар.

Листрада эм Дербеше

⁸ Листрада аяклары ысламайтаган, тувганнан бери аксак болып, бир заманда да юрмеген аьдем бар эди. ⁹ Бу аьдем Паулдынъ хабарын тынълады. Паул ога коьз тигип, савартылувына иманы болганын коьрип: ¹⁰ «Аягыньды коркпай бас!» — деди. Аьдем, ушып турагалып, юрип баслады.

¹¹ Халк Паулдынъ эткенин коьрип, Ликавония тилинде куьшли давыс пан: «Бизим янымызга инсан келбетинде таьнърилер келди!» — деди. ¹² Барнабады — Зевс*, а Паулды, соьз тамадасы болганнан себеп, Эрмис деп атадылар. ¹³ Зевс уйи шахардынъ алдында эди. Онынъ куллыкшысы, капы алдына оьгизлер эм шешекей байламларын аькелип, халк пан бирге курман шалмага суьйди.

---

* 14:12 *Бурынгы греклердинъ ынанганына коьре, Зевс — таьнърилердинъ басшысы, а Эрмес таьнърилердинъ хабаршысы эди.*

¹⁴Ама элшилер – Барнаба эм Паул – бу зат акында эситип, кийимлерин йырттылар эм халк арасына атылып кирип, куышли давыс пан: ¹⁵«Аьдемлер, не затлар этесинъыз? Биз де – сиздей аьдемлермиз, бу ялган затларды койып, коькти, ерди, денъызди эм олардынъ ишиндегин яраткан Аллага табынынъыз деп, сизге Ийги Хабарды аькелгенмиз. ¹⁶Озган шакларда Алла буьтин халкларга озъ йоллары ман юргеге ызын берген. ¹⁷Ама Оьзи акында да шаатлык беруьвин токтатпады. Сизге ийгиликлер этеди: коьктен ямгыр явдырады, онъысларга заманында онъайлык берип, сизди тойдырып, юреклеринъызди суьйиниш пен толтырады», – деп айттылар. ¹⁸Бу соьзлерди айтып, озьлерине курман шалмай, уьйлерине кайтпага керегин халкка кыйынлык пан туьсиндирдилер.

¹⁹Антиохия ман Икониядан кайбир ювытлар келип халкты оьршиктирди. Паулды таслар ман сыбалаттылар эм, оьлди деп санап, шахардынъ тысына суьйреп шыгардылар. ²⁰Ама сокталар янына йыйылганлай, Паул турды эм шахарга кайтып келди, а экинши куьн Барнаба ман бирге Дербеге кетти.

Антиохияга кайтув

²¹Сол шахарда Ийги Хабарды уьйретип эм коьп сокта йы-йып, олар тагы Листрага, Иконияга эм Антиохияга кайтып келдилер. ²²Сонда элшилер сокталарынынъ коьнъиллерине куват берип: «Алладынъ Патшалыгына коьп кыйналып киргенимиз керек», – деп, иманларында берк болар уьшин оларга йигерлилик бердилер. ²³Паул эм Барнаба иманлылар уьшин аьр ямагатта тамада айырып, ораза тутып, дува этип, оларды озьлери сыйынган Раббийге багысладылар.

²⁴Сонъ элшилер Писидияды оьтип Памфилияга келдилер. ²⁵Пергеде Алла соьзин билдирип, Анталияга бардылар. ²⁶Анталиядан кемеге олтырып, олар толтырган ислери уьшин Алладынъ шапагатына аманат этилген шахарга – Антиохияга – кеттилер. ²⁷Онда келип иман ямагатын бир ерге йыйып, Алладынъ озьлери уьстиннен не ислегенин эм баска миллетлерге кайтип иман эсигин ашканын – баьрисин де соьйледи-лер. ²⁸Сокталар ман бирге онда узак заман калдылар.

Ерусалимдеги йыйылыс

15 Юдеядан келген кайбиревлер Антиохиядагы иманлыларды: «Муса буйырган аьдет пен суьннетли болмасаньыз, кутылалмаяксыз», — деп, уйретаган эдилер. ² Паул ман Барнабадынъ олар ман эрисуввлери, коьп сорасувлары болды. Бу сорав уьстиннен Паул ман Барнаба эм араларыннан кайбиревлер Ерусалимге элшилер эм тамадалар янына бармага керекли деп токтастылар. ³ Иман ямагаты оларды йолга шыгарганнан сонъ, Паул эм Барнаба баска миллетлилердинъ Аллага кайтип сыйынганлары акында анълата-анълата, Финикия ман Самария ерлериннен озып, буьтин кардашларга уйкен суьйиниш бердилер. ⁴ Ерусалимге келгенде, оларды иман ямагаты, элшилер эм тамадалар кабыл этип алдылар. Паул эм Барнаба Алладынъ олар аркалы не эткенин айтып бердилер.

⁵ Сол ерде парисей куьбиннен ынанганлардынъ кайбиревлери шыгып: «Баска миллетлилерди суьннетлемеге, Мусага буйырылган Тауратты тутпага насихатламага керек», — дедилер.

⁶ Элшилер эм тамадалар бу соравдынъ уьстиннен соьйлеспеге йыйылдылар. ⁷ Петер узак кенъесуьвден сонъ, турып, булай айтты: «Кардашлар! Билесиз, баска миллетлилер меним авызымнан Ийги Хабардынъ соьзин эситсинлер эм иманга туьссинлер деп, коьп заманнан алдын сизинъ аранъыздан Алла мени сайлаган эди. ⁸ Инсаннынъ юрегин билген Алла, Кие Рухты бизге бергендей, баска миллетлилерге берип, оларды да кабыл эткенин коьрсетти. ⁹ Олар ман бизим арамызда эш бир баскалык этпеди, иманлары ман юреклерин тазалады. ¹⁰ Соьйтип болганда, не биз, не аталарымыз коьтералмаган юкти сокталардынъ мойнына коьширмеге суьйип, не уьшин соьле Аллады сынайсыз? ¹¹ Биз Раббий Исадынъ шапагаты ман куткарылаягымызга ынанамыз, олар да соьйтип».

¹² Сонъ буьтин йыйын тынды да Барнаба ман Паулды тынълап баслады. Барнаба ман Паул Алла олар аркалы баска миллетлерде аьлемет нышанлар эм аьжейиплер тувдырганы акында хабарладылар. ¹³ Олар соьйлеп кутылганнан сонъ Якуп соьз алып: «Кардашлар, мени тынъланъыз. ¹⁴ Шимон

Алладынъ баска миллетлилерден, Озиндики болсын деп, бир халк этер ушин оларга биринши кере калай якласканын анылатты. ¹⁵ Пайхамбарлардынъ соьзлери де бу зат пан келиседи. Неге десе булай язылган: ¹⁶ „Муннан сонъ Мен кери кайтып, Дауттынъ шашылган юртын янъыдан туьзетеекпен, опыраганларын янъыдан курап, кайтадан аяк уьстине салаякпан. ¹⁷ Артта калган инсанлар, Мен Озимдики болмага шакырган буьтин миллетлер Раббийди излер уьшин солай этеекпен“, – дейди бу затлардынъ баьрисин де этетаган Раббий. ¹⁸ Алла этеек ислерининъ баьрисин илгери заманнан биледи.

¹⁹ Соннан себеп, менимше, баска миллетлилерден Аллага ынанганларга кыйынлыклар тувдырмага керек тувылмыз. ²⁰ Тек оларга бу затты язып йибермеге керек: бутлар* ман арамланганнан, зиналыктан, бугындырылып оьлтирилген айванлардынъ этиннен эм каннан сакланмага керек. ²¹ Неге десе бурыннан бери Мусага буйырылган Таурат аьр шахарда, аьр шабат куьнинде синагогларда окылып, анылатылып келеди», – деди.

Баска миллетли иманлыларга хат

²² Сонда элшилер эм тамадалар буьтин иман ямагатынынъ разылыгы ман оьзлерининъ арасыннан айырган аьдемлерин Паул эм Барнаба ман бирге Антиохияга йибермеге токтастылар. Бу айырылган аьдемлер (иман) кардашларынынъ басшылары болган Барсаба деп аталган Юда ман Силас эдилер. ²³ Булар аркалы тоьменде язылган хат йиберилди: «Элшилер, тамадалар эм (иман) кардашларыннан Антиохия, Сирия эм Киликиядагы баска миллетли кардашларына салам! ²⁴ Бизден шыккан кайбиревлер, „Суьннетли болмага эм Тауратты тутпага тийисли“ деп, айткан соьзлери мен сизди тынышсызландырган эм янынъызды кыйнаганлар деп эситтик. Биз болсак оларга муны тапшырмаганмыз. ²⁵ Бу себептен ишимизден бир неше аьдемди сайлап, оларды, оьзимиз суьйген Барнаба эм Паул ман бирге, сизге йибермеге бир ойдан токтастык. ²⁶ Бу экиси

* 15:20 Бут: *идол*.

Раббийимиз Иса Масихтинъ исине оъз янларын багыслаганлар. ²⁷ Сойтип Юда ман Силасты, сизге биз язганларды соъз бен айтып туъсиндирсинлер деп, йиберемиз. ²⁸ Кие Рухка эм бизге уъстинъизге керекли болган сол ислерден баска бир юк те салынмавы ийги коьринеди: ²⁹ Бутларга багысланган курман этлериннен, каннан, бугындырылып оьлтирилген айванлардынъ этиннен эм зиналыктан сакланмага керексиз. Оъзинъизди бу затлардан тыйсанъыз тувра этерсиз. Сав-эсен калынъыз».

³⁰ Сойтип, йиберилгенлер Антиохияга келдилер. Ямагаты бир ерге йыйып, хатты оларга бердилер. ³¹ Иманлылар, коьнъиллендируьвши соъзлери болган хатты оқып, суьйиндилер. ³² Оъзлери де пайхамбарлар болган Юда ман Силас коьп соьйлесип (иман) кардашларын коьнъиллендирип, беркиттилер. ³³ Бир кесек заман сол ерде калганнан сонъ, оъзлерин йибергенлердинъ янына кайтпага деп, кардашлары ман аманласып, йолга шыктылар.

[³⁴ Ама Силас онда калмага токтасты, Юда Ерусалимге кайтты.] ³⁵ Паул ман Барнаба десенъ коьплер мен бирге Раббий соъзин уьйретип, Ийги Хабарды яйып, Антиохияда яшап турдылар.

Паул ман Барнаба айырыладылар

³⁶ Бир неше куьннен сонъ Паул Барнабага: «Биз Раббийдинъ соъзин яйган аьр бир шахарга кайтып, (иман) кардашларымызга барып, олар кайтип яшайтаганларын коьреек», — деди. ³⁷ Барнаба Марк деп аталган Яхъяды да бирге алып бармага тиледи. ³⁸ Ама Паул Памфилияда олардан айырылып калган эм ортак иске бирге бармаган кисиди алып кетпеге яратпады. ³⁹ Сол ерде олардынъ арасында ашы келиспевлик тувды. Олар бир бириннен айырылдылар, Барнаба Маркты алып, Кипрга елкен ашып кетти. ⁴⁰ Паул болса оьзине Силасты сайлап, (иман) кардашлары Раббийдинъ шапагатына тапшырылган сонъ, йолга шыкты. ⁴¹ Иман ямагатларынынъ коьнъиллерин коьтерип Сирия ман Киликияда кыдырды.

Тимотей Паул ман Силаска косылады

16 Паул Дербе мен Листрага келди. Листра шахарда анасы иманлы ювыт, атасы десенъ грек болган Тимотей атлы сокта яшаган. ²Листрадагы эм Икониядагы иман кардашлары онынъ акында уйкен сый берип айттылар. ³Тимотейди озы мен бирге алмага суыйген Паул, сол ерлерде яшаган ювытларды ойлап, оны суьннетледи. Неге десе Тимотейдинъ атасы грек болганын баъриси де билетаган эди. ⁴Шахар шахардан оьте барып Ерусалимдеги элшилер мен тамадалардынъ карары ман алынган токтасларды иманлыларга насихат этип айттылар. ⁵Ямагатлардынъ иманы куьшейип, иманлылардынъ санлары куьннен куьнге артты.

*Македонияшы
кисидинъ Паулга коьринувви*

⁶Кие Рухтынъ тыювы ман Алла собзин Асия элинде яймай, Паул ман йолдаслары Фрикия эм Галатия эллериннен оьтип кеттилер. ⁷Мисиядинъ шетлерине еткенде, Битиния элине бараяк болдылар. Тек Исадынъ Рухы оларга ызын бермеди. ⁸Олар, Мисияды оьтип, Троада шахарына кеттилер. ⁹Сол кеше Паулга бир коьринис энди. Алдында бир македонияшы киси туры эм ялбарып тилейди: «Македонияга оьтип бизге ярдам эт!» ¹⁰Паул сол коьринисти анълаткан сонъ, биз сол сабатлей Македонияга кетпеге токтастык. Неге десе Раббий бизди Ийги Хабарды сол ерегилерге билдирмеге шақырады деген ниетке келдик.

Лидиядынъ иманга тувьсуьви

¹¹Собьтип, биз Троададан кетип, туп-тувра Самотракия аралына, эртеси куьн Неапол шахарына келдик. ¹²Сонъ Пилип шахарына бардык: бу — Македониядынъ сол яктагы боьлигининъ бас шахары. Шахарды урымшылар курган эди. Бир неше куьн биз сонда калдык.

¹³Шабат куьн шахардан шыгып йылга ягасына келдик. Сонда дува этилетаган ер бар деп билетаган эдик. Олтырдык, онда йыйылган хатынлар ман собйлеп басладык. ¹⁴Бизди тынълаганлардынъ арасында Тиатира шахарыннан Лидия

атлы бир хатын бар эди. Баалы карагошкыл-кызыл кумашлар саткан Лидия Аллага табынганлардынъ бири эди. Паулдынъ соьйлегенлерин эслетер уьшин, Раббий онынъ юрегин ашты. ¹⁵Лидия эм онынъ уьйиндегилер сувда шомылдырылып тазаланганнан сонъ, ол бизди уьйине шақырды. «Мени Раббийге сыйынганлардынъ бири этип кабыл этсенъиз, келинъиз, меним уьйимде калынъыз!» — деди эм бизди разы этти.

Паул ман Силастынъ ысланувы

¹⁶Бир куьн биз дува этилетеган ерге бараятырганымызда, бизге бал ашувшы йини болган эм балавлары ман озьининъ иелерине коьп хайыр туьсиретаган таьвке кыз расты. ¹⁷Паул ман бизге иерип: «Бу аьдемлер — Алла-Тааладынъ куллары, бизге куткарылув йолын анълатадылар», — деп кышқырып айтып барды. ¹⁸Собьтип ол бир неше куьн юрди. Паулдынъ ога ашуву келип, даяналмай йинге: «Иса Масихтинъ аты ман онынъ ишиннен шыкпага буйыраман!» — деди. Сол сабатлей йин кыздынъ ишиннен шыкты.

¹⁹Кыздынъ иелери, хайыр табатаган уьмитлери йок болганын анълап, Паул ман Силасты ыслап, озьлерининъ басшыларына базар майданына аькеттилер. ²⁰Оларды аькимлердинъ алдына аькелип: «Бу ювыт кисилер шахарымызда тынышсызлык шыгармага себеп бередилер. ²¹Бизге, урымшыларга, кабыл этпеге эм толтырмага тийисли болмаган аьдетлерди яядылар», — дедилер.

²²Халк та Паул ман Силаска карсы шыкты. Аькимлер Паул ман Силастынъ кийимлерин йьртып шешпеге эм таяк пан тоьбелемеге буйырдылар. ²³Оларды бек тоьбелегеннен сонъ, тутнакка аттылар. Тутнактынъ басшысына оларды бек сакламага буйырдылар. ²⁴Бу буйырыкты алган тутнак басшысы ысланганларды тутнактынъ иш боьлмесине атып, аякларына тысав салды.

²⁵Туьн ортасында Паул мен Силас дува этип, Аллады мактай эдилер. Баска ысланганлар да оларды тынъладылар. ²⁶Бирден сол каьдер куьшли ер сенъкилдев болды, тутнак негизиннен алып шайкалды. Сол сабатлей буьтин эсиклер ашылды эм баьрисининъ шынжырлары шешилди. ²⁷Уйкыдан уянган

тутнак басшысы тутнактынъ эсиклери ашылганын коьрип, Ысланганлар баьриси де кашкан деп, кылышын шыгарып, оьзин оьлтиреек болды. ²⁸ Ама Паул коьтеринки давыс пан: «Оьзинъди зарарлама, баьримиз де булайдамыз!» — деди.

²⁹ Тутнак басшысы ярык аькелдирип, тутнактынъ ишине асыгып кирип, Паул ман Силастынъ алдына калтырап йыгылды. ³⁰ Оларды тыска шыгарып: «Иелерим, куткарылар уьшин не этпеге керекпен?» — деп сорады.

³¹ Олар: «Раббий Исага иман эт, сен де, буьтин уьйинъ де куткарыларсыз», — дедилер. ³² Сонъ ога да, уьйдегилерининъ баьрисине де Раббийдинъ соьзин билдирдилер. ³³ Кешединъ сол саьатинде тутнак басшысы оларды алып, яраларын ювып, сонъ оьзи де эм уьйдегилери де сувда шомылдырылып тазаландылар. ³⁴ Паул ман Силасты уьйине аькелип, сыпыра курды. Баьри уьйи мен Аллага сыйынганы уьшин бек суьйинди.

³⁵ Куьн шыкканда, аькимлер куллыкшыларын: «Сол аьдемлерди эркин этинъыз», — деп йибердилер. ³⁶ Тутнак басшысы олардынъ айтканларын Паулга хабарлады. «Аькимлер сизди эркин этпеге буйырык йибердилер. Соьле шыкпага боласынъыз, аман-эсен кетинъыз», — деди.

³⁷ Ама Паул куллыкшыларга: «Бизди, урымшыларды, оькимсиз халк алдында тоьбеледилер эм тутнакка тасладылар. Соьле бизди биревге де билдирмей куваяк боладыларма? Йок, болмас! Оьзлери келсинлер, бизди шыгарсынлар», — деди.

³⁸ Куллыкшылар бу соьзлерди аькимлерге еткердилер. Аькимлер Паул ман Силастынъ урымшы болганларын эситкенде корктылар. ³⁹ Келип, кешируевди тиледилер. Сонъ оларды тыска шыгарып, шахардан кетинъиз деп, ялбардылар. ⁴⁰ Паул ман Силас тутнактан шыгып, Лидиядынъ уьйине кеттилер. (Иман) кардашлары ман коьрисип, оларды коьнъбиллендирген сонъ, йолга шыктылар.

Элшилер Салоникте

17 Амфипол эм Аполониядан оьтип, элшилер Салоникке* келдилер. Сол ерде ювыт синагогы бар эди. ² Паул,

* 17:1 Салоник: *Фессалоника*.

аьдетинше, ювытлардынъ касына синагогка кирип, уш шабат куьн Кие Язувлардан оқып, олар ман соьйлести. ³ Масихтинъ азап шекпеге эм облилерден тирилмеге кереги акында оларга анълатып эм беркитип: «Мен сизге эситтирген бу Иса — Масих», — деди. ⁴ Олардынъ бир кесеклери иман келтирдилер. Аллага табынган коьплеген греклер эм аз болмаган ак суьек хатынлар Паул ман Силаска косылдылар.

⁵ Иманга туьспеген ювытлар болса, куьнлеп, бос юрген кайбир кара ниетли кисилерди алып, куьп-куьп болып йыйылдылар эм шахарда кавга шыгардылар. Паул мен Силасты халк алдына шыгарар ушин Ясоннынъ уйине елигип келдилер. ⁶ Оларды таппаганда, Ясонды эм бир неше (иман) кардашын шахар басшыларынынъ янына суьйреп алып келип: «Дунияды асты уьстине авдаратаган бу аьдемлер мунда да келгенлер. ⁷ Ясон да оларды уйине алды. Олардынъ баьриси императордынъ буйырыкларына карсы шыгадылар, „Баска патша бар — Иса“ деп, айтадылар», — деп кышкыра эдилер. ⁸ Бу соьзлерди эситкен халк эм шахар басшылары тынышсызландылар. ⁹ Ама шахар басшылары Ясоннан эм баскалардан сенимлик акша* алып, оларды эркин эттилер.

Верияда

¹⁰ (Иман) кардашлары сол ок кеше Паул ман Силасты Верия шахарына озгардылар. Олар сол ерге келгенлей, ювыт синагогына бардылар. ¹¹ Вериядагы ювытлар Салониктегилерден эдаплы эдилер: биз эситетаган бу затлар туврама экен деп, аьр куьн Кие Язувларды тинтип, уйкен эс берип, Алла соьзин кабыл эттилер. ¹² Соьйтип, ишлериннен коьплери — оьрметли грек хатынлар эм эр кисилер иманга туьстилер.

¹³ Салониктеги ювытлар болса, Паулдынъ Верияда да Алла соьзин яйганын билгенде, онда да бардылар, халкты тынышсызландырып, аякка коьтердилер. ¹⁴ Сол себептен (иман) кардашлары Паулды сол саьатлей денъиз ягасына озгардылар. Силас пан Тимотей болса Верияда калдылар. ¹⁵ Паул ман бирге кеткенлер оны Атинага дери аькеттилер. Сонъ, Паулдан

---

* 17:9 Сенимлик акша: *злог*.

Силас пан Тимотейге тез арадан келсинлер деген буйырык алып, кайттылар.

Атинада

¹⁶ Атинада Силас пан Тимотейди саклайтаган Паул, шахардынъ бутлар ман толы болганын коьргенде, коьнъили кайгылы болды. ¹⁷ Бу себептен ол синагогта ювытлар ман Аллага табынганлар эм аьр куьн майданда расканлар ман ойласты, соьйлести. ¹⁸ Эпикурейши эм стоикашы* философлардынъ кайбиревлери оны ман эрисип баслады. Кими: «Бу босавыз не зат айтпага сьуди?» деп, кими: «Ят кудайлар акында хабар яяды, бугай», — дедилер. Неге десенъ Паул Иса эм Онынъ облилерден тирилгени акында Ийги Хабарды яятаган эди. ¹⁹ Олар Паулды Ареопагка** аькелип: «Сен яятаган бу янъы окув не зат болганын билмеге болармызба?» — дедилер. ²⁰ «Кулакка аькис келген соьзлер айтасынъ. Солардынъ маьнесин билмеге сьуемиз».

²¹ Буьтин атинашылар эм де шахарда болган ят аьдемлер вакытларын баска зат болмай, бир янъы зат акында соьйлемеге яде тынъламага бермеге авас эдилер.

²² Паул Ареопагтынъ ортасына шыгып: «Эй, атинашылар! Аьр яктан да диншил аьдемлер болганынъызды коьремен, ²³ неге десенъ, кыдырып юрип, табынган кие ерлеринъызди караганымда бир курманлык шалатаган ердинъ уьстинде „Танылмаган Аллага“ деген язувга растым. Соьйтип, сиз билмей табынган Алланъызды мен танытайым.

²⁴ Дуныяды эм ишиндегилердинъ баьрисин яраткан Алла, аспан ман ердинъ Иеси болганнан себеп, аьдем колы ман ясалган кие уйлерде яшамайды. ²⁵ Аьр кимге яшав, тыныс эм аьр затты берген Оьзи, бир затка кереги бардай болып, Ога аьдем колы ман куллык этилмес. ²⁶ Буьтин ер юзинде яшасынлар деп,

* ^{17:18} Эпикурейшилер грек философ Эпикурейдинъ (э. а. 341—270) окувын кабыл этедилер. Буокувга коьре ян кевдедей оьлимли, ер уьстиндеги яшавдан баска яшав йок. Аьдем наьсипти «атараксияда» (ян тынышылыкта) излемеге керек. Стоикашылар болса грек философы Зеноннынъ (э. а. 335—263) окувын кабыл этедилер. Зенонга коьре аьдем наьсипликти ялгыз буьтин завьклардан эм кыйынлыклардан эрек турув ман табар.

** ^{17:19} Ареопаг: Атинада оьким шыгаратаган межлис.

инсан тукумларынынъ баърисин де бир каннан яратты, бар болып тураяк заманларын эм яшаяк ерлерининъ шетлерин эртерек белгиледи. ²⁷ Оны излесинлер эм сезип тапсынлар деп бу исти толтырды. Ама Ол эш биримизден узак тувыл. ²⁸ Неге десе „Ол аркалы яшаймыз, аьрекет этемиз, бармыз“. Бирер шайырларынынъ айткандай: „Биз де Онынъ тукумыннанмыз“.

²⁹ Соьйтип, Алладынъ тукумыннан болганнан себеп, Алла инсаннынъ ойы эм усталыгы ман келбакланган алтын, куьмис яде тастан яратылган бир затка усайды деп ойланмага керек тувылмыз. ³⁰ Билмегенлик заманларды элеместей болып, Алла аьр ердеги аьдемлерге тевбеге туьспеге буйырады. ³¹ Неге десе Ол бир куьнди белгиледи. Ол куьнде Оьзи эртерек белгилеген Киси аркалы дуньяга аьдиллик пен оьким кесеек. Бу Кисиди оьлилерден тирилтуьви мен муьнынъ ынанувын аьр кимге еткистти».

³² Биревдинъ оьлилерден тирилгенин эситкенлердинъ кими селеке этти, кими де: «Сени бу зат акында баска бир заман тынълармыз», — дедилер. ³³ Соьйтип Паул араларыннан шыгып кетти. ³⁴ Кайбир аьдемлер, ога косылып, иманлы болдылар; арасында Ареопаг агзасы Дионис, Дамарис атлы бир хатын эм баскалар да бар эди.

Паул Коринтте

18 Сонъ Паул Атинадан кетип Коринтке барды. ²⁻³ Онда Понтта тувган Акила атлы юьвт пан пишеси Прискиллага расты. Булар император Клавдийдинъ буьтин юьвтларга Урымнан кетпеге берген буйырыгыннан себеп, узак болмай Италиядан келгенлер. Акила эм Прискилладынъ янына келген Паул, бирдей кеспиле болганыннан, оларда калды эм иследи. Кеспилери шатыр ясав эди. ⁴ Паул аьр шабат куьн синагогта соьйлеп, юьвтлар ман греклерди ынанувлы этпеге каьрледи.

⁵ Силас пан Тимотей Македониядан келгенлей, Паул юьвтларга Исадынъ Масих болганын шаатлап, оьзин савлай Алла соьзин яймага берди. ⁶ Ама юьвтлар карсы шыгып, оны яманлап баслаганда, Паул кийимлерин кагып: «Басынъызга келееклердинъ яваплылары сизсинъиз. Яваплылык меннен кетти. Энди баска миллетлилерге кетемен», — деди. ⁷ Паул оннан шыкты да, Аллага табынган Титий Юст атлы бирев-

динъ уйине барды. Онынъ уйи синагогтынъ янында эди. ⁸ Синагогтынъ басшысы Крисп бутьин уй-абели мен бирге Раббийге ынанган. Паулды тынълаган коьп коринтшилер де иманлы болып, сувда шомылдырылып тазаландылар.

⁹ Бир кеше Раббий коьринисте Паулга: «Коркпа! Соьйле, уьндемей турма! ¹⁰ Мен сени мен биргемен; сага бирев де тиймеек, яманлык этпеек. Неге десе бу шахарда халкым коьп», – деди. ¹¹ Паул онда йыл ярым калды, халкка дайым Алла соьзин уйретти.

¹² Галлио Ахая проконсулы болган кезувде, ювытлар бир авыздан Паулга карсы коьтерилип, оны оьким шыгаратаган ерге аькеттилер. ¹³ «Бу аьдем инсанларды йорыкка карсы болган кепте Аллага табынмага уйретеди», – дедилер.

¹⁴ Паул соьзин баслайым дегенде, Галлио ювытларга: «Эй, ювытлар! Эгер дейим бир шуьш яде уйкен яманлык этилген болса, сизди тоьзим мен тынъламага менде себеп болар эди. ¹⁵ Ама соьзлер, атлар эм оьз йорыгынъыз акында давласуынъыз болганы уьшин, оьзинъыз каранъыз; мен бу затларга тоьре болмага суьймеймен», – деди. ¹⁶ Сонъ ювытларды оьким шыгаратаган ерден кувды. ¹⁷ Баьри греклер синагогтынъ басшысы Состенди ягалап, оьким алдында тоьбеледилер. Галлио ол затка эш кыйналмады.

Антиохияга кайтув

¹⁸ Паул Коринтте (иман) кардашларынынъ янында коьп заман калды. Сонъ олар ман аманласты, Прискилла эм Акила ман бирге Сирияга кетпеге деп кеме мен йолга шыкты. Аллага ант эткениннен себеп, Кенхреяда шашын кырктырган эди. ¹⁹ Эфеске келген заманда Прискилла ман Акилады онда калдырып, оьзи синагогка кирди эм ювытлар ман ойласты, соьйлести. ²⁰ Булар онынъ узак заман калувын тилеселер де, Паул разы болмады. ²¹ Кете турып, ол айтты: «Келе турган байрамды Ерусалимде озгармага керекпен. Ама Алла айтса, Мен кайтарман сизге». Эм ол кеме мен Эфестен кетти*.

---

* 18:21 Бир кесек текстлерде сосы соьзлер косылады: «Акила ман Прискилла болса Эфесте калдылар».

²² Кесарияга еткенде, Паул Ерусалимге барды, ерли иманлылардынъ ямагатын саламлады, Антиохияга кетти. ²³ Онда бираз калганнан сонъ йолга шыкты, шерет пен Галатия эм Фрикия эллерин озып, буьтин сокталардынъ коьнъиллерин бегитти.

Аполлос

²⁴ Бу арада Искендерияда тувган Аполлос деген ювыт Эфеске келди. Шешен тилли Аполлос Кие Язувларды ийги билетаган эди. ²⁵ Ол Раббийдинъ йолында тербияланган, тек Яхъядынъ аьдемлерди сувда шомылдырув аьдетин билип, яны ман коьнъилленип, Иса акында тувра соьйлеп, уьйретип юрди. ²⁶ Синагогта йигерленип соьйлеп баслады. Аполлосты тынълаган Прискилла ман Акила оны касларына алдылар, Алла йолын тагы да ашыкладылар. ²⁷ Аполлос Ахаяга кетпеге суьйгенде, (иман) кардашлары ога ярдам эттилер. Оны аьруьв йолыксынлар деп ондагы сокталарга хат яздылар. Аполлос Ахаяга барганда иман эткенлерге Алладынь шапагаты ман бек ярдам этти. ²⁸ Исадынъ Масих экенин Кие Язувлар ман бегитип, халк алдында ювытлардынъ ойлары терис болганларын бек ашык коьрсетти.

Паул Эфесте

19 Аполлос Коринтте болганда Паул иш эллерди кыдырып шыкты. Эфеске келгенде онда кайбир сокталар ман расты. ² «Сиз иман эткенде Кие Рухты алдынъызба?» — деп сорады.

«Биз Кие Рухтынъ болганы акында бир зат та эситпедик те», — дедилер олар.

³ Паул: «Сол заманда сиз сувда кайсы шомылдырув ман тазалангансыз?» — деп сорады.

«Яхъядынъ шомылдырувы ман тазаланганмыз», — деп явап бердилер.

⁴ Паул: «Яхъя тевбеге туьскенлерди шомылдырып тазалады эм халкка обзиннен сонъ Келуьвшиге, ашып айтканда Исага, иман этпеге керегин соьйледи», — деди. ⁵ Муны эситкенде олар Раббий Исадынъ аты ман сувда шомылдырылып тазаландылар.

⁶ Паул колларын олардынъ уьстине салганда, Кие Рух оларга туьсти эм олар билмеген тиллерде соьйлеп, пайхамбарлык юргистип басладылар. ⁷ Олардынъ баьриси он эки аьдем эди.

⁸ Уьш ай бойында Паул синагогка барып, коркпаганлай соьйлеп, халкка Алла Патшалыгы акында анълатып, ынандырып юрди. ⁹ Ама кайбиревлери ийнат болып, иман этпеге унамадылар эм (Исадынъ) йолын халктынъ алдында яманлап басладылар. Сонынъ уьшин Паул олардан айырылды. Сокталарын да алып, аьр куьн* Тиран деген биревдинъ окув мектебинде насихат яйып турды. ¹⁰ Бу окутув эки йылга узатылды. Сонъында буьтин Асия элинде яшавшылар, ювытлар да, греклер де, Раббий (Иса) акындагы Ийги Хабарды эситтилер.

¹¹ Алла Паулдынъ колы ман аьдетте болмаган куьдиретли ислер этип турды. ¹² Сол себепли Паулдынъ этине тийген колявлыкларды эм белбавларды авырганлардынъ уьстине салдылар, олардынъ авырувлары токтады, кара йинлер ишлериннен шыктылар.

¹³ Кыдырып айланатаган кайбир ювыт кагымшылар да кара йини болганларга: «Паул айткан Исадынъ аты ман сизге буьйрамыз», — деп, Раббий Исадынъ атын кулланып баслаган эдилер. ¹⁴ Бу зат пан каьрлегенлер Скева деген ювыт бас дин куллыкшысынынъ ети улы эди.

¹⁵ Ама кара йин: «Исады билемен, Паул да мага белгили, а сиз ким?» — деп сорады. ¹⁶ Сонъ ишинде кара йин болган аьдем олардынъ уьстине атылып, баьрисин енъди. Аьдем олардан куьшли болганнан себеп, яланъаш эм яралы болып, сол уьйден шыгып каштылар.

¹⁷ Сол ис Эфесте яшаган баьри ювытларга эм греклерге белгили болды. Баьрисине де коркыныш энди, Раббий Исадынъ атына уьйкен сый ман карадылар. ¹⁸ Ынанганлардынъ коьплери келдилер, баьрисининъ алдында эткен яман ислери акында ясырмай айттылар. ¹⁹ Сааршылык этуьвшилердинъ коьбиси, китапларын аькетип, баьрисининъ алдында яндырдылар. Китаплардынъ бааларын эсапладылар: баьриси элли мынъ

---

* 19:9 Бир кесек текстлерде сосы соьзлер косылады: «*бесинши саьаттен оныншы саьатке дейим*» (саьат 11.00 – 16.00).

драхма* эди. ²⁰ Раббий соьзи мине сондай куьш пен коьте-рилди эм кенъ яйылды.

²¹ Паул бу болган ислерден сонъ юрегине, Македония ман Ахаядан оьтип, Ерусалимге кетуьв мырадын салды: «Онда болганнан сонъ Урымды да коьргеге тийислимен», — деди. ²² Оьзининъ ярдамшыларын — Тимотей мен Эрасты — Македонияга йиберди, оьзи энди де бир кесек заманга Асия элинде калды.

Эфесте коьгалыс

²³ Сол заманда (Исадынъ) йолы акында уйкен дава шыкты. ²⁴ Куьмистен Артемида** храмынынъ макетлерин ясаган Димитрий атлы куьмисши оьзининъ куьмис усталарына аз пайда аькелмеген. ²⁵ Оларды эм баска оьнершилерди йыйып: «Дослар, бу истен коьп акша табатаганымызды билесинъиз. ²⁶ Ама сиз коьрип эситкендей, Паул деген бу аьдем кол ман ясалганлар шынты аллалар тувыл деп соьйлеп, тек Эфесте тувыл, аз калмай буьтин Асия элинде коьплеген аьдемлерди ынандырган, йолдан адастырган. ²⁷ Бу, тек кеспимиздинъ сыйынынъ йойылувы ман калмай, Артемидадынъ храмы да савлай корланаяк, буьтин Асияда эм дуньяда аьдемлер табынган танъири Артемида да оьзининъ уйкен сыйын йояк деп, бизге коркув тувдырады», — деди.

²⁸ Бу соьзлерди эситип халк бек ашувланып: «Эфесшилердинъ Артемидасы атаклы!» — деп кышкырып баслады. ²⁹ Шахар буьтин коьгалды; Паулдынъ йолдасларыннан болган македонияшылар — Гайды эм Аристархты — ыслап, баьриси де театрга атылдылар. ³⁰ Паул халк арасына кирип соьйлемеге тиледи, ама сокталары оны йибермедилер. ³¹ Асия элинде ога дос болган кайбир аькимлер де, ога аьдемлер йиберип, театрга аяк баспасын деп, тиледилер.

³² Театрга йыйылганлар састылар. Аьр бири бир баска зат айтып кышкырыстылар. Коьбиси не зат уьшин йыйылганларын билмейтаган эдилер. ³³ Юьвотлардынъ айтувы ман, халк

* 19:19 *Бир драхма Паулдынъ заманында ислевшиге тоьленген куьнлик ак эди.*

** 19:24 *Артемида: греклердинъ хатын танъириси.*

арасыннан Искендерди алдыга шыгардылар. Искендер, колын кобтерип, халк алдында ювытларды аklar ушин, соьзин айтып баслады. ³⁴ Онынъ ювыт экенин анълаганда баьриси де бир авыздан: «Эфесшилердинъ Артемидасы атаклы!» — деп эки сабатке ювык кышкырып турдылар.

³⁵ Сонда шахардынъ язув ислерининъ куллыкшысы халкты тынышландырып: «Эфесшилер! Эфес шахардынъ атаклы Артемида храмынынъ эм коьктен туьскен кие тастынъ саклавшысы экенин билмегенлер барма экен? ³⁶ Бу соравда эрисуьв йок болса, сизге тынышланув керек, ойланмай, калтанълап бир зат та этпеге керек тувылсыз. ³⁷ А сиз танъбиримиздинъ кие уьйин таламаган, обзин де яманламаган сол аьдемлерди мунда алып келгенсиз. ³⁸ Эгер Димитрий эм онынъ саният йолдасларынынъ биревге карсы давалары бар болса, оны шешер ушин обким шыгаратаган куьнлер эм проконсуллар бар. Бир бирине эне сонда карсы шыксынлар. ³⁹ Эгер энди кайдай болса да соравларынъыз бар эсе, соларды йорыклы халк йыйыны алдына салынъыз. ⁴⁰ Буьгун болган исти коьгалув деп санап, бизди шуьшлемеге коркув бар, бу коьгалысты туьз деп санамага бир сылтавымыз да йок», — деди. Муны айтып, шахардынъ язув ислерининъ куллыкшысы халк йыйынын шашып йиберди.

Паул Македония ман Грецияда

20 Карвалыс ятысканнан сонъ, Паул сокталарын шакырытып, коьнбиллерин коьтерди. Сонъ олар ман аманлашып, Македонияга кетпеге деп, йолга шыкты. ² Македония ерлериннен обтип, коьп соьзлер мен иманлыларды коьнбиллендиргеннен сонъ, Грецияга кетти. ³ Сонда уьш ай калды. Сирияга денъиз йолы ман кетемен деп турганда ювытлардынъ ога карсы бир яман ниет эткенин билип, Македониядынъ иши мен кайтпага токтасты. ⁴ Асия элине дейим оны Пир улы верияшы Сопатер, Салоникшилерден Аристарх эм Секунд, дербеши Гай, Тимотей эм асияшылар Тихик эм Трофим озгарып бардылар. ⁵ Булар эрте кетип, бизди Трояда шахарында саклап турдылар. ⁶ Биз де ашыткысыз оьтпек байрамыннан сонъ Пилип шахарыннан кемеге минип кеттик, бес куьннен сонъ Троядада оларга косылдык. Онда биз ети куьн калдык.

Эвтихтинъ тирилуьви

⁷ Юмадынъ биринши куьнинде оьтпек сындырмага йы-
йылдык. Паул экинши куьн йолга шыкпага ниет эткеннен
себеп, йыйылганлар ман соьйлеп, соьзин туьн ортасына дейим
бардырды. ⁸ Биз йыйылган уьйдинъ йогары боьлмесинде коьп
шыраклар яна эдилер. ⁹ Паул тагы да соьйлеп турганда, терезе
туьпте олтырган Эвтих деген бир яс аьдем калгып баслаган
эди. Ол уйклап кетип, уьшинши шарлактынъ терезисиннен
ушып ерге туьсти. Оны коьтергенде, ол оьли эди. ¹⁰ Паул ойга
туьсип, уьстине ятып, оны кушаклады. «Кайгырманъыз, ол
сав!» — деди. ¹¹ Паул тагы да йогарга коьтерилди, оьтпекти сын-
дырып, еп баслады. Танъга дейим соьйлеп, сонъ йолга шыкты.
¹² А ясты сав этип уьйине аькелдидер, ога бек кувандылар.

Троададан Милитке

¹³ Паулдан алдын кетип кемеге миндик, Асс шахарына йоь-
недик. Онда Паулды кемеге алаяк эдик, неге десе ол сонда яяв
бармага ниет туьзип, бизге солай буйырык берген эди. ¹⁴ Асста
йолыгысып, Паулды кемеге алып Митилини аралга йол алдык.
¹⁵ Митилиниден денъиз йолы ман шыгып, экинши куьн Хиос
аралдынъ касында токталдык, уьшинши куьн Самос аралга
келдик, [эм Трогиллий шахарында турып], эртеси куьн Милит
шахарына етик. ¹⁶ Паул, Асия элинде заманын йоймас уьшин,
Эфеске кирмей, шетиннен озып кетпеге ниет этти, амал болса,
Пентикост куьнинде Ерусалимде болмага асыга эди.

Паул Эфестинъ тамадаларын насихатлайды

¹⁷ Паул Милиттен Эфеске аьдемлер йиберип, иман ямага-
тынынъ тамадаларын шакыртты. ¹⁸ Олар янына келгенде, ол:
«Билесизбе, мен, Асия элине аяк баскан биринши куьнимнен
алып, аьр заман сиз бен болып, ¹⁹ Коьп сабырлык пан, коьзя-
сымды тоьгип, ювытлардынъ яман ниетлери мен мага шек-
тирген азапларына да карамай, Раббийге куллык этип юрдим.
²⁰ Сизге пайда болган эш бир затты аньлатувдан шекленмедим,
халк алдында да, уьйлерде де сизди уьйреттим. ²¹ Аллага кай-

тып тебеге туъсип, Раббийимиз Исага иман этпеге керекли экенлерин ювытларга эм греклерге хабарладым.

²² Мен соъле Кие Рухка бойсынып, Ерусалимге бармага керекпен. Онда басыма не болаягын билмеймен. ²³ Тек Кие Рух, аър шахарда мени кыйынлыклар эм тутнаклар саклайдылар деп, шаатлайды. ²⁴ Ама меним уьшин яшав да, оьлим де уьйкен маьнели тувыл. Тек исимди – Иса Масихтен алган куллыгымды, Алладынь шапагаты ман байланыслы Ийги Хабарды ашык айтув куллыгымды – кутылмага тилеймен.

²⁵ Мен араньызда юрип, Алла Патшалыгы акында хабарладым, а эш биревиньиздинъ де энди меним юзимди коьрмеегин соъле билемен. ²⁶ Сол себепли сизге буьгуьн айтаман: биревиньиз де аьлек болса шуьшим йок. ²⁷ Тек мен Алладынь ыхтыярын сизге савлай билдирмей коймадым. ²⁸ Оьзиньизге эм Кие Рух сизди етекшилер этип салган буьтин уьйирге эс эттириньиз. Раббийдинъ ямагатын, Оьз каны баасына ие болган ямагатын куьтиньиз. ²⁹ Мен кеткеннен сонъ уьйирге аямаган йьирткыш боьрилер араньызга кирееклер. ³⁰ Оьзиньиздинъ араньыздан да, сокталарды оьзлерине иертуьв уьшин, ялган соьйлейтаган аьдемлер шыгаяклар. ³¹ Сонынъ уьшин сак болынъыз, уьш йыл кеше-куьндиз аър бириньизди, коьзяс тоьгип, токтавсыз уьйретип турганымды эсиньизде тургыстынъыз.

³² Энди сизди, кардашлар, Аллага эм Онынъ шапагатын билдирген соьзине аманат этемен, бу соьзде сизди куьшлендиреек эм Аллага багысланганлардынъ баьриси мен уьлис береек куват бар. ³³ Мен биревдинъ де куьмисине, алтынына, кийимине коьз тикпедим. ³⁴ Оьзиньиз билесиз: меним эм йолдасларымнынъ керегине колым куллык этти. ³⁵ Мен эткен аър исте сизге солай ислеп, карувсызларга ярдамласпага эм Раббий Исадынъ Оьзи: „Алганнан эсе берген – наьсипли“ деген соьзлерин эсте тургыстпага керегин коьрсеттим».

³⁶ Паул соны айтып, тизиннен шоьгип, баьриси мен бирге дува этти. ³⁷ Сол заман баьриси Паулды кушаклап, оьбип, бек йыладылар, ³⁸ боьтен де «Мени энди коьрмессиз» деген соьзлериннен сонъ, бек кайгылы болдылар. Паулды кемеге дейим озгарып бардылар.

Ерусалимге йолшылык

21 Олардан айырылып, денъизге шыкканда тувра Коска, экинши куън — Родос аралга, оннан да сонъ Патарага келдик. ²Финикияга кетеек бир кеме таптык, ога миндик эм денъизге шыктык. ³Кипр кобринген вакытта, оны сол ягымызда калдырып, Сирияга йобнедик эм Тир шахарында токталдык. Кемедеги юкти сонда калдырмага керек эди. ⁴Ондагы сокталарга расып, бир юма турдык. Сокталар, Кие Рух пан коьнъилленип, Паулга Ерусалимге бармаска керегин айттылар. ⁵Куьнлеримиз озган сонъ, шахардан айырылып, йолга шыктык: иманлылардынъ баьриси — хатынлары, балалары ман бирге бизди шахардынъ шетине кадар озгардылар. Денъиз ягасында тизлеримизге шоьнъкип дува эттик. ⁶Бир биримиз бен аманласканнан сонъ, кемеге миндик, олар уйлериине кайттылар.

⁷Биз, Тирден денъиз йолшылыгымызды бардырып, Птолемидага келдик эм онда (иман) кардашларымыз бан саламласып, бир куьн турдык. ⁸Экинши куьн Паул эм биз (оны ман бирге болганлар) шыгып, Кесарияга келдик эм ети ярдамшыдынъ бири Ййги Хабарды яювшы Пилиптинъ уьйине барып, онда калдык. ⁹Бу аьдемнинъ пайхамбарлык юргисткен, киевге шыкпаган доьрт кызы бар эди.

Агавдынъ пайхамбарлыгы

¹⁰Онда бир талай заман калганымыздан сонъ Юдеядан Агав деген бир пайхамбар келди. ¹¹Агав янымызга келди, Паулдынъ белбавын алып, оны ман оззининъ колларын, аякларын байлап: «Кие Рух булай айтады: „Ювытлар бу белбавдынъ иесин, Ерусалимде соьйтип байлап, баска миллетлилердинъ колына тапшыраяк“, — деди.

¹²Муны эситип, биз эм сол ердегилер Паулга, Ерусалимге барма деп, ялбарып тиледик. ¹³Тек Паул: «Не зат этесиз, не деп йылап юрегимди сызлатасыз? Мен Раббий Исадынъ аты уьшин Ерусалимде тек байланмага тувыл, оьлмеге де аьзирмен», — деп, карсы явап берди.

¹⁴ Ога тилегимизди алдыралмаганымызда: «Раббийдинъ ыхтыяры болсын!» — дедик те тынышландык.

¹⁵ Сол куьнлерден сонъ, абзирленип, Ерусалимге кеттик.

¹⁶ Бизи мен бирге Кесариядан кайбир сокталар да бар эди. Бизди коьптен бери сокталардан болган Мнасон атлы бир кипршыга алып келдилер, онынъ уйинде яшаяк эдик.

Паул Ерусалимде

¹⁷ Ерусалимге киргенимизде, (иман) кардашларымыз бизди суьйиниш пен йолыктылар. ¹⁸ Эртеси куьн Паул бизи мен бирге Якупты коьрмеге кетти. Тамадалардынъ баьриси сол ерге йыйылган эдилер. ¹⁹ Олар ман саламласканнан сонъ, Паул озь куллыгы ман Алладынъ баска миллетлерде эткен ислерин бир бирлеп, толы кепте анълатты.

²⁰ Олар тынълап, Аллады данъкладаылар эм Паулга: «Коьрсинъме, кардаш, — дедилер, — ювытлар арасында неше мынъ иман эткен бар. Олардынъ баьриси де Таурат ушин шалыскан аьдемлер. ²¹ Олар эситкенше, сен баска миллетлер арасында яшаган буьгин ювытларга, балаларынъызды суьннетлеменъиз эм аьдет йолларымызды сакламанъыз деп, Мусадан таювды уйьретесинъ. ²² Соьле не этпеге тийисли? Келгенинъди эситпей калмаяклар. ²³ Сонынъ ушин сага айтканымызды эт. Арамызда Аллага ант эткен* доьрт киси бар. ²⁴ Буларды янынъа ал, олар ман бирге тазалан, олар шашларын кырктырар ушин курман шыктажларын оззинънинъ мойнынъа ал. Солай этсенъ, абр ким сенинъ акында эситкени асылсыз соьзлер экенин, сен Тауратка алал болып яшаганынъды анълар. ²⁵ Баска миллетли иманлыларга келгенше, биз оларга бутларга багысланган курман этлериннен, каннан, бугындырылып оьлтирилген айванлардан эм зиналык-тан сакланмага кереги акында эртерек токтасып хат язганмыз».

²⁶ Оннан сонъ Паул сол доьрт кисиди касына алды, эртеси куьн олар ман бирге тазаланув аьдетинде катнасты. Сонъ Алла уйьининъ каралдысына кирип, тазаланув куьнлери не заман

---

* 21:23 *Ант эткен ювыт, белгили бир заманга ишки иштей, шашларын да узын этип, озин Аллага куллык этпеге бере эди. Белгили заманнынъ ахырында Аллага курман аькелип, шашларын кырктыра эди.*

тамамланаягы, аьр бири уьшин не заман курман шалынаягы акында билдирди.

Паулдынъ тутылувы

²⁷Етинши куьнинде Асия элиннен келген ювытлар, Паулды Алла уьйининъ каралдысында коьрип, буьтин халкты козгадылар эм оны ысладылар. ²⁸«Исраил эрлери, ярдам этинъиз! Бу – аьр ерде аьр кимге, халкымызга, Тауратка эм бу кие ерге карсы уьйретуьвлер яйып юрген аьдем. Алла уьйининъ каралдысына греклерди де киргистип, кие ерди арамады!» – деп кышкырыстылар. ²⁹Неге десе оннан алдын шахарда Паулдынъ касында эфесши Трофимди коьрген эдилер, Алла уьйининъ каралдысына оны Паул киргисткен деп, ойландылар.

³⁰Шахар алабуркасын болды. Аьр тараптан халк топарлашып келди. Паулды ыслап Алла уьйининъ каралдысыннан тыска шыгарды. Артыннан ол уьйдинъ эсиклери сол сабатлей киртленди. ³¹Олар Паулды оьлтиреек болаатаганда, буьтин Ерусалимнинъ козгалганы акындагы хабар туьмен басшысына етти. ³²Туьмен басшысы сол сабатлей, аскершилерин эм юзбасшыларын алып, козгалганларга асыгып келди. Туьмен басшысы ман аскершилерди коьрген халк Паулды тоьбелегенин койды. ³³Сол заман туьмен басшысы, ювыклап келип, Паулды ыслады. Эки шынжыр ман байланъыз деп, буйырык берди. Сонъ: «Ким ди бу аьдем, не этти?» – деп сорады.

³⁴Козгалганлардынъ бири – бир зат, баска биревеи баска зат айтып кышкырыстылар. Туьмен басшысы карвалыстан бир зат та аньламай, туврасын билмей, Паулды беркитпеге* аькетпеге буйырды. ³⁵Паул шапырашта турганда, халк бек басынганнан себеп, аскершилерге оны коьтерип шыгармага керек болды. ³⁶Неге десе артыннан келген коьлем халк: «Ога оьлим!» – деп кышкыратаган эди.

Паул оьзин коршалайды

³⁷Беркитпеге киреектен алдын Паул туьмен басшысына: «Сага бир зат айтпага болаякпа?»

---

* 21:34 Беркитпе: *крепость, кала.*

Ол: «Грекше билесинъме? ³⁸ Сен муннан бир кесек заман алдын бир козгалыс шыгарып, доьрт мынъ аьдем оьлтируувшиди шоьлге алып шыккан мысырлы тувылсынъма?» — деди.

³⁹ Паул: «Мен Киликиядынъ белгисиз болмаган Тарс шахарынынъ ювыт аьдемимен; сеннен тилеймен, халкка соьйлемеге ызын бер», — деди. ⁴⁰ Ол ызын бергенде, Паул, шапыраштынъ уьстинде турып, колы ман халкка белги берди эм терен тыныклык тувьскенде, еврей тилинде соьйлеп баслады:

22 «Кардашлар эм аталар! Сизге соьле айтаяк акланув соьзимди тынъланъыз», — деди. ²⁻³ Паулдынъ оларга еврей тилинде соьйлегенин эситкенде тагы да бек тынык болды. Паул соьзин бардырып: «Мен ювытпан. Киликиядынъ Тарс шахарында тувдым эм булайда, Ерусалимде, Гамалиелдинъ алдында аталарымызга буйырылган Таураттынъ негизинде тербияланып, толы билим алдым. Бугуьн сизинъ баьринъиздей, мен де Алла уьшин шалыскан бир киси эдим. ⁴ Исадынъ йолы ман барганларды оьлгенге дери куваладым, эр кисилер мен хатынларды байлатып тутнакка тасладым. ⁵ Бас дин кулыкшысы эм буьтин аксакаллар йыйыны айтканларымды бегитпеге болаяклар. Олардан ювыт кардашларымызга язылган хатларды алып, Дамаскка бара эдим. Сонда яшаганларды байлатып, Ерусалимге азапка аькелеек эдим.

⁶ Мен уьйле вакытларда йолда барып, Дамаскка ювыклаганда, бирден коьктен бир саввле буьгин тоьгерегиме ярык берди. ⁷ Ерге йыгылдым. Бир сес: „Шаул! Шаул! Мени не уьшин кувалайсынъ?“ — дегенин эситтим.

⁸ „Кимсинъ, Бийим?“ — дедим.

Ол: „Мен сен кувалаган Назаретши Исаман“, — деди. ⁹ Мени мен бирге болганлар сол нурды коьрдилер [эм корктылар], ама Мени мен соьйлегенинъ соьзин анъламадылар.

¹⁰ „Раббий, не этпеге керекпен?“ — деп сорадым.

Раббий: „Тур, Дамаскка бар, сонда сага не этпеге белгиленгени айтылаяк“, — деди. ¹¹ Яркыраган нурдан камаган коьзлерим коьрмегеннен себеп, йолдасларым мени, колымнан ыслап, Дамаскка алып келдилер.

¹² Дамаскта яшаган баъри ювытлар ишинде оърметленген, Тауратты туткан, Аллады сыйлаган Ханания деген киси ¹³касыма келди: „Шаул, кардаш! Коьзлеринъ ашылсын!“ – деди. Мен сонда ок оны коьрдим.

¹⁴Ханания мага: „Аталарымыздынъ Алласы, Онынъ ыхтыярын билер эм, Туврашылды* коьрип, авызыннан шыккан сести эситер уьшин, сени сайлаган. ¹⁵Коьрип эситкенинъди баъри инсанларга билдирип, Онынъ шааты болаяксынъ. ¹⁶Ал энди, не саклайсынъ? Тур, Раббий атын айтып, сувда шомылдырылып куьналарынънан тазалан“, – деди.

¹⁷⁻¹⁸Мен Ерусалимге кайтканнан сонъ Алла уьйининъ каралдысында дува эткен бир вақытта, эссизленгендей, Раббийди коьрдим. Ол мага: „Тез бол! Ерусалимнен соьле – аьле айырыл. Неге десе Мени мен байланыслы шаатлыгынъды кабыл этеек тувыллар“, – деди.

¹⁹„Раббий, – дедим, – меним синагогтан синагогга коьшип, Сага ынанганларды ыслап тоьбелегенимди биледилер. ²⁰Сага шаатлык эткен Степаннынъ каны тоьгилген заманда, мен де сонда тура эдим. Онынъ оьлтирилгенине разы эдим, оны оьлтиретаган аьдемлердинъ абаларын сакладым“.

²¹Раббий мага: „Кет, Мен сени узакта болган миллетлерге йибереим“, – деди».

Паул – Урым аьдеми

²² Паулды бу соьзге дейим тынъладылар, ама оннан сонъ: «Мунадайлардан ер юзин тазаламага керек, неге десе ол яшамага тийисли тувыл!» – деп кышкырып басладылар.

²³Олар бакырысып, абаларын кагып, авага шанъ ата эдилер. ²⁴Туьмен басшысы Паулга халк не уьшин кышкыратаганын билер уьшин, камышылап сорав алып, беркитпеге аькетпеге буйырды. ²⁵Ама оны арканлар ман байлап баслаганда Паул оьзининъ янында турган юзбасшыга: «Урым аьдемин оьким этпей, ысламага эм камышыламага ызын берилерме?» – деп сорады.

²⁶Юзбасшы муны эситип, туьмен басшысына барып: «Кара, сен не зат этеятырсынъ? Бу киси – Урым аьдеми!» – деди.

* 22:14 Туврашыл: *Масих (Иса)*.

²⁷ Оннан сонъ туьмен басшысы Паулдынъ янына келип: «Мага айт, сен Урым аьдемисинъме?» – деп сорады.

«Аьше», – деди ол.

²⁸ Туьмен басшысы явапка: «Мен урымшылыкты коьп акша берип алдым».

Паул: «Мен урымшы болып тувганман», – деди.

²⁹ Оннан сорап алаяк болып турганлар сол саьатлей тайдылар, а туьмен басшысы Паулдынъ урымшы болганын билгенде, оны байлаганы уьшин коркты.

Паул ювыт межлис алдында

³⁰ Экинши куьн туьмен басшысы, ювытлар Паулды не уьшин шуьшлегенлерининъ дурысын билеек болып, Паулды тысавлардан босатты. Бас дин куллыкшыларына эм буьгин межлис агзаларына йыйылмага буйырды, Паулды аькелип олардынъ алдына шыгарды.

23 Паул межлиске тигилип карап: «Кардашлар! Бу куьнге дейим Алладынь алдында тап-таза юрек пен яшадым», – деди. ² Бас дин куллыкшысы Ханания Паулдынъ касында турганларга онынъ авызына сокпага буйырык берди. ³ Сол заманда Паул ога: «Эй, акланган ирге*! Сени Алла согар. Сен олтырып, мага Таурат пан оьким этесинъ, а оьзинъ Тауратты бузып, мени сокпага буйырасынь», – деди.

⁴ Тоьгеректе турганлар: «Алладынь бас дин куллыкшысын корлайсыньма?» – дедилер.

⁵ Паул: «Кардашлар, бас дин куллыкшысы болганын билмедим. Солай этпеге керек тувыл эдим: „Халкынынъ эш бир аькимин яманлама“ деп, язылган», – деди.

⁶ Межлис агзаларынынъ бир кесеги садукейлер, баскалары парисейлер болганын аньлаган Паул, межлисте булай кышкырды: «Кардашлар, мен парисей улы, парисеймен. Оьлилердинъ тирилеегине ынанганым уьшин мага оьким шыгарылады».

⁷ Паулдынъ бу соьзлериннен сонъ парисейлер эм садукейлер эристилер, межлис экиге боьлинди. ⁸ Садукейлер оьлгенлер-

---

* 23:3 Акланган ирге: *тысы ак, иши кара аьдем.*

динъ тирилуви, маьлеклер эм рух йок дейдилер; парисейлер болса булардынъ баьриси де бар деп айтадылар.

⁹ Бир уьйкен карвалыс шыкты. Парисей тарабыннан бир неше дин аьлими: «Бу аьдемде эш бир шуьш коьрмеймиз, — дедилер, — ога рух яде маьлек соьйлеген болса, не болады?» ¹⁰ Таласув куьшленгенде, туьмен басшысы, Паулды кесек-кесекке боьлерлер деп, коркып, аскершилерине ойга туьсип орталарыннан алып шыгып, оны беркитпеге аькетпеге буйырды.

¹¹ Сол кеше Раббий Паулга коьринип: «Йигит бол! Ерусалимде мени уьшин шаатлык эткендей, Урымда да шаатлык этпеге керексинъ», — деди.

Паулды оьлтиреек боладылар

¹² Эртеси куьн ювытлар арам ой беркиттилер. Паулды оьлтиргенге дейим ашасак, ишсек Алла язамызды берсин деп, ант эттилер. ¹³ Ант эткенлердинъ саны кырктан артык эди.

¹⁴ Булар бас дин куллыкшылары ман аксакаллардынъ янына келип: «Биз Паулды оьлтирмей, авызымызга бир туьйир кадер зат салсак, Алла язамызды берсин деп, ант эттик. ¹⁵ Соьле сиз межлис пен бирге, онынъ исин тагы да тешкеруьвли караякпыз деп, туьмен басшысына коьринип, беркитпеден Паулды аькелмеге тиленъиз. Ол ювыклаганга дейим оны оьлтirmeгe аьзирмиз», — дедилер.

¹⁶ Олардынъ кара ниетлерин Паулдынъ карындасынынъ улы эситти. Ол беркитпеге барды, Паулдынъ касына келип, олардынъ ойларын айтты. ¹⁷ Паул болса юзбасшыларынынъ бирин шақырып: «Бу йигитти туьмен басшысына аькет, неге десе ога айтаяк соьзи бар», — деди.

¹⁸ Юзбасшы ясты туьмен басшысына алып келип: «Капалган Паул мени шақырып, бу ясты сизге аькетинъиз деп тиледи; сизге айтаяк соьзи бар экен», — деди.

¹⁹ Туьмен басшысы ясты колыннан ыслап шетке аькетти: «Мага не зат айтаяксынъ?» — деп сорады.

²⁰ Яс: «Ювытлар Паулдынъ исин тагы да тешкеруьвли караяк болып, оны эртен межлис алдына аькелмеге деп, сага тилек салмага токтастылар. ²¹ Ама сен оларды тынълама, неге десе

араларыннан кырктан артык аьдеми оны оьлтиргенге дейим ас-сув ишсек Алла язамызды берсин деп, ант эткенлер. Оны йолда анъылыдылар, буйырыгынъды саклап, абзир турадылар», — деди.

²² Сонъ туьмен басшысы: «Муны мага билдиргенинъди эш биревге де айтпа», — деп, буйырып, ясты йиберди.

Паулды Кесарияга аькетедилер

²³ Туьмен басшысы эки юзбасшысын шақырып: «Туьннинъ уьшинши саьатинде* Кесарияга барсынлар деп, эки юз аскер, етпис атлы эм эки юз суьнъгили аьдем абзирлетинъиз.

²⁴ Феликс тоьреге Паулды сав алып барар уьшин катырлар** да табынъыз», — деди. ²⁵ Иштелиги булай болган хат та язды:

²⁶ «Клавдий Лисийден оьрметли Феликс тоьреге, салам!
²⁷ Ювытлар бу аьдемди ыслап оьлтирмеге туры эдилер. Мен онынъ урымшы болганын билип, аскерлер мен барып, оны тартып алдым. ²⁸ Сонъ, оны не уьшин шуьшлейтаганларын билер мырат пан, ювыт межлисине аькелдим.

²⁹ Онынъ ювыт йорыклары ман байланыста айыпланганын билдим, тек оьлмеге яде капалмага тийисли болган айыбы йок эди. ³⁰ Ювытлардынъ бу аьдемге карсы кара ниет этуьвлери мага белгили болды. Собйтип мен оны тез арада сизге йибердим эм оны айыплаганларга сени мен собйлеспеге кенъес бердим. Сав кал».

³¹ Аскершилер, оларга буйырылганынша, туьнде Паулды Антипатридага аькелдилер. ³² Экинши куьн, атлыларды Паул ман бармага калдырып, аскершилер беркитпеге кайттылар.

³³ Атлылар Кесарияга келгенде, тоьреге хатты эм Паулды калдырып кеттилер. ³⁴ Тоьре хатты оқыды, Паулдан кайсы яклардан экенин сорады, Киликиядан экенин билгенинде:

³⁵ «Сени айыплавшылар да келсинлер, сол заманда исинъди тынъларман», — деди де оны Иродтынъ сарайына капамага буйырды.

* 23:23 Туьннинъ уьшинши саьати: *саьат 21:00*.

** 23:24 Катыр: *яртысы ат, яртысы эшек айван*.

Паулды айыплав

24 Муннан бес куьннен сонъ бас дин куллыкшысы Ханания аксакаллар эм Тертулл атлы адвокат пан Кесарияга, Паулды айыплав ислерин тоьре алдына салмага деп, келдилер. ²Паул шақырылып акелингенде, Тертулл шуьшлев соьзин баслады: «Эй, оьрметли Феликс! Басшылыгынъ ман коьптен бери тынышлыкта яшаймыз. Эткен амалларынъ ман бу миллетке хайырлы туьрленуьвлер болды. ³Ислеринъди аьр заман, аьр ерде уйкен разылык пан кабыл этемиз. ⁴Сени коьп кыйнамага суймеймен; кыска соьзимизди тоьзимлилик пен тынълаганынъды тилеймен.

⁵Буьтин дуньяда яшаган юьвитлар арасында баьле, коьзгалыс тувдырувшы, назаретши куьптинъ басшысы — Паул деп таныдык. ⁶Ол Алла уйин де арамламага куьрескен, сонынъ уьшин биз оны ысладык [эм бизим йорык ман оьким кеспеге ойладык. ⁷Ама туьмен басшысы Лисий келип, Паулды уйкен куьш пен колымыздан тартып алды. ⁸Оны шуьшлегенлерге сенинъ алдынъа шыкпага буйырды.] Сорав алсанъ, биз оны шуьшлеген бу затларды оьзинъ билерсинъ». ⁹Юьвитлар да: «Онынъ акында айтылган затлар тувра», — деп, шуьшлевге косылдылар.

Паул Феликс тоьрединъ алдында оьзин аклайды

¹⁰Паул, тоьре соьйле деп белги бергенде, булай явап берди: «Сенинъ коьп йыллардан бери бу миллетке аькимлик эткенинъди билгеним уьшин, оьзимнинъ коршалавымды суййинишли озгараман. ¹¹Оьзинъ де билмеге боларсынъ, мен Ерусалимге табынмага барганымнан бери он эки куьннен коьп болмады. ¹²Алла уйининъ каралдысында да, синагогларда да, шахардынъ баска еринде де ким мен болса да эрисуьвимди яде халкты коьзгавымды коьрмедилер. ¹³Энди мени айыплаганлары тувра экенин беркиталмайдылар. ¹⁴Мен сага ясырмай айтайым, олар дин куьби деп атаган йолды тутып, аталарымыздынъ Алласына кылынаман, Тауратта эм пайхамбарлардынъ китапларында язылганлардынъ баьрисине де ынанаман. ¹⁵Аллага сенип, туврашыллардынъ да, тувра-

шыл болмаганлардынъ да тирилеклерине ынанаман. Олар да солай болаягын кабыл этедилер. ¹⁶ Сога коьре Мен озим де Алла эм аьдемлер алдында аьр заман юрегимди таза тутпага шалысаман.

¹⁷ Коьп йыллардан сонъ оз миллетиме садака эм курманлык этер уьшин келдим. ¹⁸ Олар мени, халк пан шав-шув коьтерип тувыл, Алла уьйининъ каралдысында дин аьдетлерге коьре тазаланган аьлде таптылар. ¹⁹ Онда Асия элиннен келген бир неше ювыт бар эди. Олардынъ мага карсы бир айтаяклары бар болса, алдынъа шыгып шуьшимди айтпага кереклер. ²⁰ Мундагылар да межлис алдында турганымда менде не шуьш тапканларын айтсынлар. ²¹ Олар мени шуьшлемеге болаяк бир зат бар — мен олардынъ арасында турганымда коьтеринки давыс пан айткан, „Оьлилердинъ тирилеегине ынанганым уьшин сиз буьгуьн мага озким шыгарасыз“ деген соьзим».

²² (Исадынъ) йолын терен билген Феликс, ислерди баска куьнге коьширип: «Сизинъ исинъизди туьмен басшысы Лисий келгеннен сонъ карарман», — деди. ²³ Паулды сак болып тутпага, тек ога бираз эркинлик бермеге, йолдасларына да ярдам этуьвлерин тыймаска деп, юзбасшыга буйырык берди.

²⁴ Бир неше куьннен сонъ Феликс, ювыт пишеси Друсилла ман келип, Паулды шакыртты эм онынъ Иса Масихке иман этуьви акында соьйлегенлерин тынълады. ²⁵ Паул тувралык, озин тыюв эм кыямет куьн болаяк озким акында соьйлеп баслаганда, Феликс коркты: «Соьле кет, заман тапсам, сени баска бир куьн шакыртарман», — деди. ²⁶ Сол ок заманда ол, Паул озин куткарув уьшин карын берер деп, даьме этти; сонынъ уьшин оны тез-тез шакыртып, соьйлесип турды.

²⁷ Ама эки йылдан сонъ Феликс орнына Поркий Фест келди. Феликс, ювытларга яраяк болып, Паулды тутнакта калдырды.

Паул Фест тоьрединъ алдында

25 Фест тоьрелик этеек ерге еткениннен уьш куьн сонъ Кесариядан Ерусалимге кетти. ² Сол заманда бас дин куллыкшылар эм белгили ювытлар онынъ касына йыйылып, Паулды шуьшледилер; ³ Фестке, оларды разы этип, Паулды

Ерусалимге шакырт деп тиледилер, неге десе оьзлери оны анъылып, йолда оьлтиреек болдылар. ⁴Фест Паулдынъ Кесарияда капалып туратаганын, оьзининъ де сонда тез арадан кетеги акында айта келип: ⁵«Аранъызда куватлы болганлар мени мен бирге келсинлер; бу аьдемнинъ шуьши бар болса, оны шуьшлесинлер», — деп, явап берди.

⁶Фест олардынъ янында сегиз-он куьннен коьп калмай, Кесарияга кетти. Эртеси куьн оьким тагына олтырып, Паулды аькелмеге буйырды. ⁷Паулды аькелгенде, Ерусалимнен келген ювытлар аьр яктан турып, ога карсы бир хыйлы авыр соьзлер айттылар, ама бир зат пан да беркиталмадылар. ⁸Паул оьзин аклап: «Мен ювыт йорыгына, Алла уьйине, императорга карсы эш бир куьна да этпегенмен», — деди.

⁹Фест, ювытларга ярамага суьйип, Паулга: «Ерусалимге барып, меним алдымда бу шуьшлевлер уьшин оьким кестирмеге разысынъма?» — деп сорады.

¹⁰Паул: «Мен император оькимининъ тагы алдында тураман эм мунда оьким кесилмеге тийисли. Оьзинъ де аьруьв билесинъ — мен ювытларга яман зат этпегенмен. ¹¹Эгер шуьшли болып, оьлимге тийисли бир зат эткен болсам, оьлимнен кашпага куьреспеймен. Ама ювытлардынъ айыплавы ялган болса, эш биревдинъ де мени оларга бермеге ызыны йок. Мен императордынъ оьким шыгарувын талаплайман», — деди.

¹²Сонда Фест, кенъесшилери мен соьйлесип: «Оькимди императордан талапладынь, императорга барарсынъ», — деп яваплады.

Фест патша Агриппа ман кенъеседи

¹³Бир неше куьннен сонъ Агриппа патша эм Вереника* Фести кутлав уьшин Кесарияга келдилер. ¹⁴Олар сонда бир неше куьнлер турганда, Фест Паулдынъ иси акында патшага айтты: «Мунда Феликс кезуьвиннен бери тутнакта калган бир киси бар. ¹⁵Мен Ерусалимде болган шакта ювытлардынъ бас дин куллыкшылары эм аксакаллары алдыма шыгып, ога оьким шыгармага тиледилер.

---

* 25:13 Вереника: *Агриппадынъ карындасы.*

¹⁶ Мен: „Аьр бир айыплы айыплавшы ман коьзлеспей, озин ога карсы каратылган шуьшлевлерден коршаламага эркинлик алдырмай, аьдемди оьлимге бермеге урымшылардынъ аьдети тувыл“, — деп явапладым. ¹⁷ Соьйтип, олар мени мен мунда келгенде, узакка созбай, эртеси куьн оьким тагына олтырып, аьдемди аькелмеге буйырдым. ¹⁸ Айыплавшылар оны курсап алып, мен ойлаган авыр шуьшлевлердинъ бирин де айталмадылар; ¹⁹ ама олардынъ озь динлери эм оьлген, а Паулдынъ айтувына коьре сав болган Иса атлы бирев акында, Паул ман эрисуьвлери бар эди. ²⁰ Буларды кайтип сорастыраягымды билмегеннен себеп: „Ерусалимге бармага эм сонда оьким эттирмеге разысынъма?“ — деп сорадым. ²¹ Паул болса император онынъ исине караганга дейим мунда сакланмага тиледи, сонынъ уьшин мен оны императорга йибергенге дейим капап тургыстпага буйырдым».

²² Агриппа Фестке: «Оьзим де тынълагым келеди бу аьдемди», — деди.

«Эртен тынъларсынъ оны», — деди Фест.

Паул Агриппа патшадынъ алдында

²³ Экинши куьн Агриппа эм Вереника бопазланып келдилер. Олар ман бирге туьмен басшылары, шахардынъ белгили аьдемлери оьким шыгарылаяк палатага кирдилер. Фесттинъ буйрыгы ман Паул аькелинди. ²⁴ Фест: «Агриппа патша эм буьтин бизи мен турган аьдемлер, тынъланъыз! Бу кисиди коьресиз. Ерусалимдеги эм бу ердеги буьтин ювыт халкы касыма келип: „Ол яшамага тийисли тувыл“, — деп кышкырды. ²⁵ Тек ол оьлмеге тийисли болгандай, эш бир зат та этпегенин билдим. Оьзи де императордынъ оьким шыгарувын талаплаганда, императорга йибермеге токтастым. ²⁶ Онынъ акында императорга язгандай белгили бир затым да йок. Сога коьре, онынъ исин караганнан сонъ, мага бир неше зат язбага амал болсын деп, оны алдынъызга, боьтен де Агриппа патша, сенинъ алдынъа аькелдим. ²⁷ Менимше, шуьшин ашык этпей, капалганды йиберуьв маьнесиз болады», — деди.

26 Агриппа Паулга: «Сага оьзинъ акында айтпага эркинлик бериледи», — деди.

Сол заманда Паул, колын созып, озин аклап сойлеп баслады: ²«Агриппа патша! Бугуьн сенинъ алдынъда ювытлардынъ буьтин шушлевлериннен озимди аклаягым ушин озимди наьсипли деп санайман. ³Озинъ де ювытлардынъ баьри аьдетлери, давалы сораьлары ман аьруьв таныс болганынънан себеп, тагы да куванаман. Тилеймен, мени тоьзимли тынъла.

⁴Меним балалыктан алып Ерусалимде миллетимнинъ ишинде бардырган яшавымды баьри ювытлар биледилер. ⁵Мени коьптен бери таныйдылар; суьйселер, динимиздинъ энъ каты куьбининъ – парисейлердинъ – аьдетлерине коьре яшаганыма шаатлык эталадылар. ⁶Соьле де мен озким алдында Алла тарабыннан аталарымызга берилген соьзине уьмит эткеним ушин тураман. ⁷Халкымыздынъ он эки ьрувы, Аллага кеше-куьндиз кызмет этип туруп, сога уьмит этедилер. Мине сол уьмитим ушин, патша, ювытлар мени айыплайдылар. ⁸Неге сиз Алладынъ озлилерди тирилтегин „ынанылмас зат“ деп санайсыз?

⁹Дурыс, мен де Назаретши Исага карсы коьп затлар этпеге керекпен деп ойдадым. ¹⁰Ерусалимде соьйтип эттим: бас дин куллыкшыларыннан эркинлик алып, Аллага багысланган коьп аьдемди тутнакка капаттым. Олар озлимге берилеек заманда, карсы давыс бердим. ¹¹Аьр ерде синагогларда оларды коьп кере язалап, оларга (Исады) яманлатпага куьрестим, мардасыз бек ашувланып, аьли баска шахарларга да барып, оларды кувып юрдим. ¹²Бир кере сол мырат пан бас дин куллыкшыларынынъ куваты эм ызыны ман Дамаскка бара турганда, ¹³мен уьйледе, патша, коьктен бир ярык коьрдим. Ол ярык куьннинъ ярыгыннан да куьшли эди. Ол меним эм йолдасларымнынъ тоьгерегинде яркырады. ¹⁴Биз баьримиз де ерге йыгылдык эм еврей тилинде бир давыс мага: „Шаул, Шаул! Не ушин Мени кувасынъ? Иесининъ шыбыгына тепкен озгиздей, оззинъди яралайсынъ“, – дегенин эситтим.

¹⁵„Сен ким, Бийим?“ – дедим.

Раббий: „Сен кувып юрген Исаман. ¹⁶Ама тур, аякларынъа бас. Сени кызметшим этип, коьргенлеринъе эм де сага ашак затларыма шаат этер ушин, коьриндим. ¹⁷⁻¹⁸Сени ювыт халкыннан эм баска миллетлерден куткараакпан. Олар ка-

ранъалыктан ярыкка, шайтаннынъ аькимлигиннен Аллага бурылып, куьналарын кеширтсинлер эм Мага ынанув аркалы Аллага багысланганлар арасында ер алсынлар деп, сени олардынъ янына, коьзлерин ашпага йиберемен“, – деди.

¹⁹ Соны уьшин, Агриппа патша, мен аспаннан келген коьриниске карсы болмадым. ²⁰ Алдын Дамасктагыларды эм Ерусалимдегилерди, сонъ буьтин Юдея элин эм баска миллетлерди тевбе этип Аллага бурылмага, тевбелерине тийисли ислер этпеге шаьырдым. ²¹ Соны уьшин ювытлар мени Алла уьйининъ каралдысында ыслап оьлтирмеге каьрледилер. ²² Ама Алла берген ярдамын алып, мен буьгуьнге дейим яшап тураман, уьйкенге, кишкейге, аьр кимге шаатлык этемен. Соьйлегенлерим – пайхамбарлардынъ эм Мусадынъ боляк деп билдиргенлериннен баска бир зат тувыл. ²³ Масих азап шекпеге эм оьлгениннен биринши болып тирилмеге керек деген. Ол ювыт халкына эм баска миллетлерге ярыклыкты билдиреек».

²⁴ Паул оьзин соьйтип аклайтаганда, Фест кышкырып: «Паул, акылынъды ишкесинъ! Коьп билиминъ сени алжыты!» – деп айтты.

²⁵ Паул: «Йок, оьрметли Фест! Берли тувылман, тувра эм акыл соьзлер мен соьйлеймен. ²⁶ Патшадынъ бу ислерден хабары бар. Онынъ алдында эркин соьйлеймен. Булардынъ бириси де оннан ясыртын болганына ынанмайман; неге десе бу – тасалыкта исленген ис тувыл. ²⁷ Агриппа патша, пайхамбарларга ынанасынъма? Билемен, ынанасынъ», – деди.

²⁸ Агриппа: «Сен мени тез арадан масихши* этпеге ойлайсынъма?» – деп сорады.

²⁹ Паул яваплап: «Тезбе, акырынма Алладан тек сенинъ тувыл, буьгуьн мени тынълавшылардынъ баьрисининъ де, мене бу тысавлардан баска, мендей болувларын тилер эдим», – деди.

³⁰ Паул муны айтканда, патша, тоьре, Вереника эм олар ман бирге олтырганлар орынларыннан турдылар. ³¹ Олар шетке шыгып оьз ара: «Бу киси оьлтирилмеге яде бугавланмага тийисли эш бир зат этпеген», – дедилер. ³² Агриппа Фестке: «Бу

---

* 26:28 Масихши: *яде «христиан»*.

аьдем императордынъ оькимин талапламаган болса, босатпага болаяк эди», — деди. [Сога коьре тоьре оны императорга йибереге токтасты.]

Паул Урым шахарына йолланады

27 Италияга юзип кетпеге токтасканда, Паулды эм бир неше баска ысланганларды Император аскерши боьлигининъ Юлий атлы юзбасшысына тапшырдылар. ²Биз Адрамиттен келген бир кемеге олтырдык, Асия элининъ портлары яныннан оьтувь ниет пен юзип кеттик. Бизи мен Салониктен болган македонияшы Аристарх болды.

³Экинши куьн Сидонга келип еттик. Юлий Паулга бек танъ турды, досларынынъ янына бармага, олардан ярдам алмага ызын берди. ⁴Сидоннан тагы денъизге шыктык. Ел карсы эскеннен себеп, Кипрдынъ ык болган ягына келдик. ⁵Киликия эм Памфилия ягасыннан денъизди кесе оьтип, Ликиядынъ Мира шахарына келип еттик. ⁶Юзбасшы, Искендериядан келген эм Италияга бараяк бир кеме табып, бизди сонда орынластырды.

⁷Копь куьнлер акырын юздик, бек авырлык пан Книд шахарынынъ янына келдик. Ел тагы барувымызды токтатканлыктан, Салмоне бурныннан оьтип, Крит аралдынъ ык болган ягына келдик. ⁸Кыйынлык пан Крит яныннан оьтип, Кали Лименес* деген ерге келдик. Ласея сахар ога ювык.

⁹Копь заман йолда йойдык. Ораза** заманы да оьткеннен себеп, денъизде юзуьв де кавыфлы бола бергеннен сонъ, Паул кенъес берип, ¹⁰оларга булай деди: «Эрлер! Бу юзуьв тек юкке эм кемеге тувыл, яшавымызга да баьле, уйкен зарар аькелегин коьремен». ¹¹Ама юзбасшы Паулдынъ айтканларыннан эсе, кемеди юритуьвшиге эм кеме иесине бек ынанды. ¹²Порт кысламага онъайлы болмаганнан себеп, кемедегилердинъ коьбиси оннан да денъизге шыкпага, амал болса Финикага етип, онда кыс бойы калмага деп токтастылар. Финика —

* 27:8 Кали Лименес: *яде «Аьруьв Портлар».*

** 27:9 Ораза: *юьвтылардынъ сентябрь айда этетаган, Йом Киппур деген уйкен байрам куьни.*

Криттинъ кубыла-куьнбатар эм керуьв-куьнбатар еллерге карсы орынласкан порт.

Денъизде давил

¹³Кубыладан ел эсип баслаганда олар, тилегенимиз болды деп, Критке ювык юзип йолга шыктылар. ¹⁴Тез арадан эв-ракилон деген куьшли ел арал ягыннан карсы коьтерилди. ¹⁵Кеме давилга тутылып, елге карсы баралмаганда, онынъ куьшине бойсынып, суьйрелип кеттик. ¹⁶Кавда деген бир кишкей аралдынъ ык янына келип, биз кемединъ кайыгын куьштен ыслап калдык. ¹⁷Кайыкты йогары коьтергенлей, кемешилер, арканлар кулланып, кемеди беркиттилер. Сирт колтыктынъ сай ерине туьсермиз деп коркып, елкенин туь-сирип, юздилер. ¹⁸Давыл бек куьшленген себеп, эртеси куьн кемеден юклерди атып басладылар. ¹⁹Уьшинши куьн оьз колларымыз бан кемединъ керекли затларын да денъизге аттык. ²⁰Неше куьнлер не куьн, не юлдызлар коьринмеди. Давыл да бек куьшли болганга коьре, куткарылуьвга уьмитимиз энди савлай уьзилди.

²¹Аьдемлер узак заман ас ишпегеннен себеп, Паул ортага шыгып: «Эрлер! Мени тынълап, Криттен кетпеге керек тувыл эди. Ол заманда бу баьлеге, бу зарарга ушырамас эдик», — деди. — ²²«Ама соьле мен сизди кайратланып турмага кенъес бермен; сизден эш биревинъиз де яшавын йойтпаяк, тек кеме аьлек болаяк. ²³⁻²⁴Мен кызмет кылган эм Ога байыр болган Алладынъ бир маьлеги кеше яныма келди: „Коркпа, Паул! Сага императордынъ алдында турмага керек, сени уьшин де Алла сени мен кемеди болганлардынъ баьрисин аяк“, — деди. ²⁵Сонынъ уьшин, эрлер, йигерленинъиз, мен Аллага ынана-ман, Ол мага калай айткан болса, солай болаяк. ²⁶Биз кайдай болса да бир аралга туьспеге керекпиз».

Кемединъ аьлек болуьвы

²⁷Он доьртинши кеше биз Адрия денъизи мен юзип бараятканда, туьн ортасына ювык саьатте кемешилер бир ерге ювыклаганларын сездилер. ²⁸Денъиздинъ теренлигин оьлшеп,

йырма шаржан*, тагы да бир аз юзгеннен сонъ он бес шаржан экенин билдилер. ²⁹ Бир таслы ерге туьсермиз деп коркып, кемединъ арт яныннан доьрт темир** тасладылар эм, танъ тез атсын деп, дува этилер. ³⁰ Кемешилер кемеден кашпага деп ойланып, кемединъ кайыгын, темирин алды яныннан тас-лайтагандай этип, сувга туьсирип басладылар ³¹ Ама Паул юзбасшыга эм аскершилерге: «Эгер олар кемеде калмасалар, кутылалмайсыз», – деди. ³² Сол сабатлей аскершилер кайык-тынъ арканларын кестилер, кайыкты сувга туьсирдилер.

³³ Танъ атаяк вакыттынъ алдында Паул баьрисин де ас иш-пеге шақырып: «Буьгуьн он доьрт куьн кайгылы бир саклавда эш бир зат ишпей аш калдынъыз. ³⁴ Сонынъ уьшин сизге тилек саламан, ас ишинъыз. Бу сизинъ яшавынъызды саклавда керек. Эш бир аьдемнинъ басыннан бир шаш та туьспеек». ³⁵ Паул сол соьзлерди айтып, оьтпекти алды, баьрисининъ алдында Аллага шуькир этип, оьтпекти боьлип, еп баслады. ³⁶ Баьриси оннан йигерленип, ас иштилер. ³⁷ Кемеде баьримиз эки юз етпис алты аьдем эдик. ³⁸ Аска тойып, кемеди енъил-летер уьшин бийдайды денъизге таслап басладылар.

³⁹ Куьн тувганда, ерди танымадылар, ама кумлы ягасы болган бир колтык эслеп, амал болса кемеди сол ягага суьрмеге токтастылар. ⁴⁰ Темирлерди кесип, денъизде койдылар. Сол ок заманда рульлердинъ арканларын шешип, кемединъ алды янынндагы кишкей елкенди елге коьтерип, ягага карап юздилер. ⁴¹ Кеме бир кум коьтерилисине туьгилип, денъиздинъ сай ерине олтырды. Кемединъ бурны кумга батты, кыймылдамай калды, арт боьлиги де толкынлардынъ куьши мен шашылып баслады.

⁴² Есирлерден бири де юзип кашпасын деп, аскершилер оларды оьлтirmeге ниет эткен эдилер. ⁴³⁻⁴⁴ Ама Паулды кут-кармага суьйген юзбасшы, олардынъ сол ниетин токтатты, биринши болып юзип билгенлерге оьзлерин денъизге атып, юзип ягага шыкпага, калганларга да агашларга яде кемединъ баска затларына таянып юзбеге буйырды. Соьйтип баьриси де кутылып, ягага шыктылар.

* 27:28 20 шаржан = 40 метр.

** 27:29 Темир: якорь.

Паул Малтада

28 Куткарылганьмыздан сонъ сол арал Малта деп аталгань билдик. ²Ерли аьдемлер бизге аьдетте болмаган аьдемшилик коьрсеттилер. Ямгыр явып, сузык болганнан себеп, от яктылар, аьр биримизди конакка алдылар. ³Паул коьп шырпы йыйып отка таслады, сол заманда иссиден кашкан бир увлы йылан шыгып, колына ябысты. ⁴Ерли аьдемлер, Паулдынъ колына асылган йыланды коьрип, бир бирилерине: «Шексиз, бу киси — аьдем оьлтируьвши. Денъизден кутылган болса да, аьдиллик танъириси оны яшамага коймайды», — дедилер. ⁵Паул колын силкип, йыланды отка таслады, бир зарар да коьрмедиде. ⁶Олар Паулдынъ сискенин яде бирден йыгылып оьлгенин саклай эдилер, ама коьп саклап, ога яман бир зат та болмагань коьрип, ойларын туьрлендирип: «Ол бир танъири экен», — дедилер.

⁷Сол ерден узак болмай аралдынъ басшысы Публийдинъ данъыллары орынласкан эди. Ол бизди уьйине алып, уьш куьн йылы конакбайлык коьрсетти. ⁸Публийдинъ атасы безгек болып, ишиннен даяналмай авырып, ята эди. Паул ога кирип дува этти, колларын уьстине салып, оны савартты. ⁹Сонъ Паулга аралдынъ авырынтаган баска яшавшылары келип савартылып турдылар. ¹⁰Аралшылар бизди коьп савгалар ман оьрметледилер, кеме мен кететятырганда йолга керекли затлар бердилер.

Паулдынъ Урымга келуьви

¹¹Уьш айдан сонъ атын Эгиз Танъирилерден алган, сол аралда кыслаган Искендерия кемеси мен денъизге шыктык. ¹²Сиракуза шахарына келип уьш куьн калдык. ¹³Оннан шыгып Регия шахарына келдик. Эртеси куьн Региядан шыгып, кубыладан эсип баслаган елдинъ ярдамы ман эки куьнде ПUTEОЛ шахарына еттик. ¹⁴Биз сол ерде тапкан (иман) кардашларымыз оьзлеринде бир юма калганьмызды тиледилер, сонъ Урым шахарына йоьнедик.

¹⁵Урымдагы кардашлар келеегимизди эситип, йолыгаяк мырат пан алдымызга Аппий Базары ман Уьш Копагуьй

шахарларга дейим келдилер. Паул, оларды коьргенде, Аллага шуькир этти, коьнъилленди. ¹⁶ Биз Урымга келгенде [юзбашшы есирлерди аскер басшысына тапшырды, а] Паулга оны саклайтаган аскерши мен бирге оьз алдына яшамага ызын берилди.

Паул Урымда Ийги Хабарды билдиреди

¹⁷ Уьш куьннен сонъ Паул онда болган белгили ювытларды шакырды да, олар йыйылганда булай деди: «Кардашлар! Халкымызга яде аталарымыздынъ аьдетлерине карсы эш бир зат этпей, мен Ерусалимде туткын болып, урымшылардынъ колына берилгенмен. ¹⁸ Олар оьким шыгарып, мени босатаяк болдылар, неге десенъ оьлтирилмеге тийисли шуьшим йок. ¹⁹ Ювытлар мага карсы болганнан себеп, мен императордынъ оькимин талапламага керек болдым. Бу затты миллетимди шуьшлейим деп этпедим. ²⁰ Сол себептен сиз бен коьрисип соьйлесер уьшин сизди шакырғанман; неге десе Исраилдинъ уьмит эткени уьшин бу кисен мен байланғанман».

²¹ Олар: «Сенинъ акында биз Юдеядан хат алмадык, ювыт кардашларымыздан бирев де келип, сенинъ акында бир зат билдирмеди, бир яман зат айтпады. ²² Биз ойларыньды сеннен эситпеге суюемиз, неге десенъ бу дин куббине карсы аьр ерде соьйлейтаганларын билемиз», — дедилер.

²³ Куьн белгилеп, коьплер Паул орынласкан уйге келдилер. Ол эртенъликтен кешке дейим Алла Патшалыгы акында окувын аньлатып, шаатлык этти, Иса акында соьзин Мусага буйырылган Тауратка эм пайхамбарларга таянып туьсиндирди. ²⁴ Бирерлер соьзине ынандылар, баскалары ынанмадылар. ²⁵⁻²⁶ Бир бири мен ортак соьз таппай, кетейтырганда Паул тек бу соьзлерди айтты: «Кие Рух Ешая пайхамбардан аталарымызга аьруьв айткан: „Бу халкка барып айт: ‘Эситип эситексиз, ама аньламаяксыз. Карап караяксыз, ама коьрмеексиз. ²⁷ Неге десенъ бу халктынъ юреклери сезимсиз болган. Олар кулаклары ман кыйын эситедилер, коьзлерин тарс юмганлар. Солай болмаса, коьзлери мен коьрер, кулаклары ман эситер, юреклери мен аньлар эм Мага кайтар эдилер, дейди Алла, Мен де оларды савартар эдим”».

²⁸ Сизге белгили болсын: Алладынь куткарувы баска миллетлерге йиберилген. Олар кулак саяяклар».

[²⁹ Паул сол затты айтканда, ювытлар бир бири мен коып эрисип кеттилер.] ³⁰ Паул эки йыл тоьевли турак уйде калып, келгенлердинъ баърисин де кабыл этип алып, ³¹ Алла Патшалыгын билдирип, тыйылмай, Рабий Иса Масих акында уыйкен йигерлик пен уйретип турды.

ЯКУПТЫНЪ ХАТЫ

Янъы Антласувда келтирилген коьплеген Якуп атлы аьдемлердинъ ишиннен бу хатты Исадынъ кардашы, Ерусалимде христиан ямагатынынъ биринши басшысы Якуп язбага боляк. Тергевшилердинъ бирерлери, бу хат Янъы Антласувды туьзген хатлардынъ эм китаплардынъ баьриннен алдын язылганы болады деп, санайдылар.

Якуп бу хатты оьзлерининъ динди анълав принциплерин яшавга енъил киргисте алмайтаган христианларга язган. Ол бир затты да калдырмай, христианлар куьнделик яшавда акыллылыктынъ, байлыктынъ эм ярлылыктынъ, соьз юргистуьвдинъ эм яладан яла ягувдынъ, тоьзимликтинъ, дува этуьвдинъ акындагы соравларды караганда, оьзлерин кайтип юргистпеге кереги акында ойланады. Якуптынъ бас ойы соьсындай: эгер Аллага ьнануву эткен ислери мен беркитилмей болса, сонда бу ьнанув куткарылуьвга аькетпейди. Ол окуьшыларга ким шынтылай да Аллага ьнанады, сол, соьзсиз де, Аллага яраткан затты этеди деген ойды беркитип айтады.

1 Алладынъ эм Раббий Иса Масихтинъ кулы Якуптан юьвтылардынъ халклар арасында таралып яшаган он эки ьруьвына салам.

Сынавлар эм азгыруьвлар

²Кардашларым, туьрли сынавларга туьскен заманда оларды толы куванышка санап йолыгынъыз.

³Сизинъ иманынъыздынъ сыналуьвы оьзинъизде шыдамлыкты оьстиретаганын билесиз,

⁴а шыдамлык сизде исин тамамлыкка еткерсин. Соьйтип, сиз бир яртилиги де болмаган кемшиликсиз эм акылбалык аьдемлер боларсыз.

⁵ Эгер сизинъ кайсы биревинъизге де болсын акыллылык етиспейтаган болса, сол Алладан тилесин. Алла онъ этип, эш бир шуьшлемей, акылды баьрисине береди эм ога да берер.

⁶ Ким тилейди, сол эш бир шексиз болып, иман ман тилесин, неге десе шекленген аьдем ел мен айландырылып шашыраган денъиз толкынына усайды.

⁷ Сондай аьдем, Раббийден эш бир зат аларман деп, уьмит этпесин.

⁸ Сол киси эки акыллы: неди этсе де, баьри затта да сенимсиз.

⁹ Сансыз кардашымыз Алла алдында озининъ йогары аьли мен мактансын.

¹⁰ Бай аьдем болса, тек корлык коьрееги мен мактансын, неге десе данъыл шешекейиндей курып кетеек.

¹¹ Куьн тувып, оз иссилиги мен коьгоьленди курытады, онынъ шешекейи куйылып, ярасыклыгы йогалады. Тап сондай болып, бай аьдем де, озининъ ислерин эте турганлай, курып калады.

¹² Сынавда шыдаган – наьсипли. Ким сынавдан етимисли оьтсе, сол Раббийден Оьзин суьйгенлердинъ баьрисине бермеге айткан оьмирдинъ тажын алар.

¹³ Сыналып азгырылатаган бир аьдем де: «Мени Алла азгыртады», – деп айтпасын. Алла Оьзи яманлык пан азгырып болмайды эм эш биревди де азгыртпайды.

¹⁴ Аьр бир аьдемди онынъ оз куьналы талпынувы кызыктырып, сынавга тусирип, азгыртады.

¹⁵ Оннан сонъ талпынувы коьбейип, куьнады тувдырады, а эткен куьнасы дуньяга оьлим аккеледи.

¹⁶ Суьйикли кардашларым. адасып олтырманъыз.

¹⁷ Баьри ийгиликлер эм баьри кемшиликсиз савгалар йогардан, коькте ярык беруьвши эм Оьзинде бир туьрленислер яде каранъыланувы болмаган Атамыз Алладан келедилер.

¹⁸ Ол ыхтыяры бойынша, яратканларынынъ арасында биринши этип, бизди акыйкат соьзи мен тувдырган.

Аллага тынъглавышлар

¹⁹ Меним суьйикли кардашларым, муны анъланъыз: аьр ким тынъламага аьзир болсын, тек явап кайтармага, ашувланмага да асыкпасын,

²⁰ неге десе аьдемнинъ ашувы Алла суьйген туврашылыкты эттирмейди.

²¹ Сол себептен ян-якка таралып кеткен яманлыкты эм арамлыкты калдырыңыз да, коьнъилинъизге эгилген, яныңызды куткармага куыши болган Алла соьзсин юваслык пан кабыл этип алыңыз.

²² Сол соьзди тек тынълавшылар болып калмай, оны толтырувшылар да болыңыз. Солай этпесенъиз, сиз озбинъизди алдайтаган боларсыз.

²³ Соьзди тынълаган, ама толтырмаган аьдем, биялада озь бетине караган аьдемге усайды:

²⁴ ол озьине карап тайганнан сонъ, озьининъ кайдай болганын сол сабатлей мутады.

²⁵ Ама Алладынъ эркинликти беретанган минсиз йорыгына токтамай эс берген, эситкенин мутпай, сога коьре яшаган аьдем озьзи этетаган ислеринде наьсипли болар.

²⁶ Эгер ким болса да бирев озьин динши деп санаса, ама озь тилин тыялмайтаган болса, сол озьин алдайды эм ондай аьдемнинъ диншилиги бос.

²⁷ Атамыз Алладынъ алдында таза эм минсиз диншилик окьсизлер мен тул хатынлардынъ кыйынлыкларына ярдамласув, дуныя яманлыкларыннан озьин тазалыкта саклав болады.

Иман кардашларыңызга бирдей каранъыз

2 Кардашларым, мактавлы Раббийимиз Иса Масихке иман этуьвши болып, эш биревди де айырмай, аьр кимге де бирдей каранъыз.

² Айтпага, сизинъ ямагат йыйылувынъызга бай кийимли, алтын юзикли аьдем, а онынъ артыннан ярлы эм кирли кийимли бирев келип кирмеге болар.

³ Эгер сиз бай кийимлиге карап, ога: «Кел, бу аьруьв ерге олтыр», а ярлыга: «Сен сонда тур», яде «Меним аягымнынъ касында олтыр», – деп айтсанъыз,

⁴ сол заманда сиз, айырып карап, тийиссизликти этпейсизбе? Яман ойларынъыз бан окьким шыгарувшыдай болмайсызба?

⁵ Тынъланъыз, суьйикли кардашларым: Алла бу дуныядынъ ярлыларын, иманда бай болсынлар, Оны суьйгенлерге асаба-

лыкка бермеге ваьде эткен Патшалыгыннан уылис алсынлар деп, сайламадыма?

⁶А сиз ярлыды сансыз эттинъиз. Сизге залымлык эткенлер эм сизди оьким шыгарувшылардынъ алдына тартканлар бай аьдемлер тувылма?

⁷Сиз Масихтинъ сыйлы аты ман сувда шомылдырылып тазалангансыз. Соьле сол атты яманлайтаганлар солар тувылма?

⁸Эгер сиз уышини мен де Кие Язувларда белгиленгенше: «Ювыгынъды оьзинъди суьйгендей суьй», — деген патшамыз Алладынъ йорыгын саклайтаган болсанъыз, дурыс этесиз.

⁹Эгер сиз бирер аьдемлерге баскалардынъ алдында айырым эс этсенъиз, сонда куьналы боласыз, Таурат йорыгын бузувшыдай шуьшленерсиз.

¹⁰Ким Таурат йорыгынынъ баьрисин саклай туруп, тек ялгыз бир талабын этпей куьналы болса, сол буьтин Тауратты бузгандай айыпланар.

¹¹«Зиналык этпе», — деген, Сол: «Оьлтirme», — деп те айткан. Эгер сен аьелинъе туьз болып, ама биревди оьлтирсенъ, йорыкты бузган боласынъ.

¹²Эркинликке аькететаган йорыкка коьре сизге оьким шыгарылаак. Сиз соны туьсинип, айтынъыз эм исинъизди этинъиз.

¹³Ама рагимлик коьрсетпейтаган сол биревлерге оьким де рагимсиз болаяк. Рагимлик оькимнен уллы болып, сонъында енъуьвши болар.

*Иман оьзин эткен ислери
мен беркитеди*

¹⁴Кардашларым, эгер аьдем иманлыман деп айтып, ама иманын коьрсеткен бир ис те этпесе, оннан не пайда? Сондай иман оны куткарарма экен?

¹⁵Эгер дейим (иман) кардашынъ яде карындасынъ кийимсиз эм дайым ассыз болса,

¹⁶сизден бирев ога: «Тынышлык пан барынъыз, йылынынъыз эм ток болынъыз», — деп, тек олардынъ керекли затларыннан эш бир зат бермей, айтканларыннан не пайда?

¹⁷Тек басында болган сондай иман, эгер онынъ ислери болмаса, оьли болады.

¹⁸ Ким болса да бирев: «Сенинъ иманынъ бар, меним де ислерим бар», – деп айтар. Мага, эткен ислеринъди болмай, иманынъды коьрсет, а мен оьз ислерим мен иманымды сага коьрсетермен.

¹⁹ Сен Алладынъ бир болганына ынанып, ийги этесинъ. Ама кара йинлер де, ынанып, коркканыннан калтырайдылар.

²⁰ Сен билмеге суьесинъме, мыйсыз аьдем, иманнынъ ислери болмаса, пайдасыз экенин?

²¹ Ислерининъ сонъына коьре тувылма атамыз Ибрагимнинъ акланувы? Ол оьзининъ улы Исхакты курман этилуьвши ерге аькелген.

²² Коьресинъме, онынъ иманы ман ислери айырылуьвсыз байланыслы болды, эм онынъ иманы ислери мен тамамлыгына етисти.

²³ Соьйтип: «Ибрагим Аллага ынанды, Алла да ынанганын туврашылыкка санады», – деген Кие Язув толтырылды эм Ибрагимге «Раббийдинъ йолдасы» деген ат берилди.

²⁴ Коьресизбе, Алла аьдемди тек иманы уьшин болмай, а эткен ислерине коьре аклайды.

²⁵ Соьйтип, шахарга тасаланып кирген исраилшилерди конакка алып, баска йол ман шыгарып ярдамласкан каьхпе Рахав да эткен сол исине коьре акланмадыма?

²⁶ Аьдем шаркы рухсыз оьлидей, иман да эткен иси болмаса оьли болады.

Тилинъди тый

3 Кардашларым, аранъыздан коьплер (иман ямагатында) окытуьшы болмага каьрлемесинлер, неге десе билесиз, бизге, окытуьшыларга, баскалардан катырак оьким шыгарылаьк.

² Баьримиз де коьп янъылыс этемиз. Ким соьзи мен янъылыс этпейди, сол тамамлыкка еткен, оьзин аьр яктан тыйып билген аьдем.

³ Биз атты оьзимизге тынълавлы этер уьшин, ога авызлыкты саламыз. Соьйтип онынъ буьтин шаркын юргистемиз.

⁴ Яде, мысалыга, кемелерди алып карасак: кайдай уьйкен болсалар да, кайдай куьшли ел эссе де, кемеди юргистуьв-

ши оны бир кишкей алаты ман кайда бурмага суйсе, сонда аькетеди.

⁵Сога усайды аьдемнинъ тили де: ол – кишкей муше, ама коьп мактанады. Каратага, орманда уллы оьртен кишкей бир йылтыннан басланады да!

⁶Тил де – сол ок йылтын. Баска мушелеримиздинъ арасында туратаган бир яманлык дуньясы. Ол шаркымызды савлай кирлейди, оьзи яханем отыннан тутанып, яшавымыздынъ баьри юрисин куьйдиреди.

⁷Аьр туьрли кийик айванды, кусты, йылысатаганды, де-нъиз айванды аьдем ырувы уйьретип бойсындырады эм де бойсындырды,

⁸тек тилди эш бирев де бойсындырып болалмайды. Тил – кепке сыйынмаган, оьлим аькелуьвши увга толган яман зат.

⁹Тил мен Атамыз Раббийди мактаймыз эм бу тил мен Аллага усап яратылган аьдемлерди наьлетлеймиз.

¹⁰Бир ок авыздан мактав эм наьлетлев шыгадылар! Кардашларым, бу зат болмага тийисли тувыл.

¹¹Бир ок булактан таьтли эм ашы сув калай агып шыкпага болады экен?

¹²Ынжыр теректе – зейтун, юзим сабагында – ынжыр оьспеге боларма? Соьйтип те тузлы булактан таьтли сув агып болмас.

Уьшини мен акыллы ким?

¹³Аранъыздан кайсынъыз акыллы эм анъламлысыз? Сол аьдем ислерин акылдан келетаган юваслык пан эткенин аьруьв яшавы ман коьрсетсин.

¹⁴Эгер юрегинъизде куьншиликтинъ увын эм менменсинуьвди юргистетаган болсанъыз, сонда мактанманъыз эм, акыйкатты ясыраяк болып, оьтирик айтпанъыз.

¹⁵Сондай «акыллылык» еннеттен келмейди, ама ерден, аьдемнинъ яныннан, кара йинлерден басланады.

¹⁶Кайда куьншилик эм менменсинуьв болса, сол ерде нызамсызлык эм аьр туьрли яман ис те болар.

¹⁷Еннеттен келген акыллылык, бас деп, таза, оннан сонъ тынышлыкты суйьген, юмсак, бойсынуьвши, рагимликке эм хайырлы ислерге толы, тек айыруьвши эм экиюзли болмайды.

¹⁸ Ким тынышлыкты тузеди, сол тынышлык пан шашкан урлыкларыннан туврашылыктынъ емисин орады.

Аллага бойсынынъыз

4 Эрис-суьрислеринъыз кайдан ды? Сол шаркынъыздынъ муьшелеринде согысатаган куьсевлеринъызден тувылма экен?

² Сиз бир зат куьсейсиз, ама оны алалмайсыз, соьбитип, аьдем оьлтиресиз, куьнлейсиз, кенем де уьмитинъызге еталмайсыз, соннан эрис-суьрисинъыз. Излеген затынъызды алмайсыз, неге десе сиз (Алладан) тилемейсиз.

³ Тилесенъыз де бир зат алмайсыз, неге десе оны ийгиликке тувыл, тек куьсевлеринъызге кулланмага тилейсиз.

⁴ Аллага туьз болмаганлар*! Сосы дуньяга дос болып, сиз, Алла ман карсы туратаганынъызды, аьше, билмейсизбе? Ким сосы дуньяга дос болмага суьйсе, сол Аллага яв болады.

⁵ Яде Алла бизде яшаткан рухын тап куьнлегенге дейим суьеди деген Кие Язув сизге бос коьринеме?

⁶ Алла бизге оннан да уьйкен шапагат коьрсетеди. Соны уьшин Кие Язув:

«Алла коькирекклилерге карсы,

А сабырларга шапагатын коьрсетеди», – деп айтады.

⁷ Соннан себеп Аллага бойсынынъыз, ибилиске карсылыгынъызды коьрсетинъыз, сол заманда ибилис сизден кашар.

⁸ Аллага юьык болынъыз, эм Ол сага юьыклар. Куьналылар, колларынъызды юьынъыз эм сиз, экиакыллы болганлар, юьреклеринъызди тазаланъыз.

⁹ Мыдах болынъыз, кайгырынъыз, оькирип йьланъыз. Куьлкинъыз йьлавга айлансын, а суьйинишинъыз – кайгыга.

¹⁰ Алладынъ алдында сабырланынъыз, эм Ол сизди коьтерер.

¹¹ Кардашлар, бир биринъиздинъ акында яман айтпанъыз. Ким оьзининъ кардашын яманлайды яде шуьшлейди, сол Таурат Йорыгын да яманлап шуьшлейди. А эгер дейим сен

---

* 4:4 Аллага туьз болмаганлар: *Якуп окувшыларын эрлерине туьз болмаган зинашы хатынларга усатады.*

Тауратты шуышлей болсанъ, оны толтырмайсынъ, ога оькимши боласынъ.

¹² Ама кимди куткармага, а кимди шуышине еткермеге керегин белгилейтаган тек Бирев бар. Ол (Алла) — Йорыкты Шыгарувшы эм Оькимши. А сен, оьзинънинъ ювыгынъа оьким шыгаргандай, ким болгансынъ?

Бос мактанувлар

¹³ Энди тагы да сосы зат акында ойланъыз. Сиз: «Буьгуьнде эртен биз биршемекей шахарга бараякпыз, йыл узагы онда сатув-алув ман каьр шегеекпиз», — дейсиз.

¹⁴ Оьзинъиз эртенъги куьн сизге не аькелеегин билмейсиз. Суьйткенде, яшавынъыз не ди? Биразга коьринип, сонъ йок болган бувга усайсыз.

¹⁵ Сизге баскаша соьйлемеге керек эди: «Раббий онъын берсе, яшаякпыз эм муны-муны этеекпиз».

¹⁶ Сиз болсанъыз мактанып коькирексийсиз. Сондай мактанувлардынъ баьриси де яманлык.

¹⁷ Суьйткенде, ким ийгиликти кайтип этпеге керегин биле турып, этпесе, сога — куьна.

Байлар, сак болынъыз!

5 Энди сизинъ акынъызда, байлар. Йьланъыз, басынъызга келеек баьлелер уьшин оькирип йьланъыз!

² Байлыгынъыз ширип калган, кийиминъиз де куье мен едилген,

³ Алтынынъыз эм куьмисинъиз де тотласкан. Сол тот сизге карсы шаат болаяк эм, оттай, шаркынъызды куьйдиреек. Сиз бу ахыр куьнлерге байлык йьйгансыз.

⁴ Кырларынъызда аслык йьйган куьлыкшыларынъыздан сиз тыйган кыйын ак оьш алмага шақырады. Аслык орувшылардынъ давыслары Куьдиретли Раббийдинъ кулагына еткенлер.

⁵ Сиз ер уьстинде яшаган заманынъызда байлыкка эм куьсевлерге берилдинъиз. Соьйтип соьылаяк куьнинъызге оьзинъизди беслединъиз!

⁶ Сиз туврашыларга оьким шыгарып, оларды оьлтиресиз. Олар сизге карсы шыкпайдылар.

Шыдамлы болынъыз

⁷Кардашларым, тоъзимлик пен Раббийдинъ келуъвин сакланъыз. Карашынъыз ердинъ баалы емисин саклап турган эгиншиге. Ол эрте эм кеш явган ямгырларды тоъзимлик пен саклайды.

⁸Сиз де солай тоъзимли эм даянышлы болынъыз. Раббийдинъ келееги энди ювык.

⁹Шуъшленмес ушин, кардашлар, бир биринъиз акында шагынманъыз; каранъыз, Оькимши капы алдында!

¹⁰Сизге Раббийдинъ аты ман соьйлеген пайхамбарлардынъ азап шеккенде коьрсеткен тоъзимлиги дайым да коьрим болсын.

¹¹Эсинъизде тургыстынъыз, шыдамлыларды бактылы деп санаймыз. Аюптынъ шыдамлыгы акында эситкенсиз. Сонъында Раббий ога калай эткенин де билесиз. Неге десе Раббий бек юмсак юрекли эм рагимликке толы.

¹²Энъ де маьнелиси, кардашларым, не коьк пен, не ер мен, не баска зат пан ант этпенъиз; «аьше» дегенинъиз ушини мен де «аьше» болсын, «йок» дегенинъиз де туврасы ман «йок» дегенди билдирсин. Сол заманда сизге оьким шыгарылмас.

Дувадынъ куьши

¹³Аранъыздан ким болса да бирев азап шеге болса, дува этсин; суьйине болса, зикирлер шалсын.

¹⁴Авырган болса, иман ямагатынынъ тамадаларын шакырытып, Раббийдинъ аты ман, оьзининъ уьстине зейтун майын яктырып, дува эттирсин.

¹⁵Иман ман этилген дува авырганды сав этер. Раббий онынъ савлыгын туьзетер. Куьна эткен болса, куьнасы кеширилер.

¹⁶Солай этип, савартылув ушин куьналарынъыз акында бир биринъизге ашылынъыз эм бир биринъиз ушин дува этинъиз. Туврашыл аьдемнинъ дуvasы бек куьшли эм коьп зат эталады.

¹⁷Ильяс та, биздей, бир аьдем эди. Ама ол, ямгыр болма-сын деп, яныплы дува эткенде, уьш йыл эм алты ай кыралда ямгыр эш явады.

Якуп 5

¹⁸ Янъыдан дува эткенде, коьктен ямгырлар явдылар, ер де озининъ емислерин оьстирди.

¹⁹ Кардашларым, эгер биревинъиз акыйкатлыктан тайса, ким болса да бирев ога кайтпага ярдам этсе,

²⁰ куьналыды терис йолдан шыгарган аьдем онынъ янын оьлимнен куткараягын, Аллага онынъ коьплеген куьналарын кеширтеегин билсин.

ПЕТЕРДЕН БИРИНШИ ХАТ

Элши Петер озининъ биринши хатын, баъри белгилерге коьре, Урымда (янъы эрадынъ 63–64-нши йй.) язган. Ога хатты язбага элши Паул ман бирге куллык эткен Силас ярдамласкан. Хат Кишкей Азиядынъ (соьлеги Турциядынъ) керуьв кесегинде яшаган Паулдынъ насихатлавы ман туьзилген христиан ямагатларына каратылган.

Сол вакыт христианлардынъ аьли авырдан авыр бола беретанган эди: ынанувлары уьшин оларды мыскыллайтаган эм селекелейтаган эдилер. Олар аьр дайым Масихке сenuьвлерине заралык келтирген аьллерге бойсындыраяк азгырувлардынъ алдында калатаган эдилер. Петер Масихке ынанганлардынъ, тап Исадынъ озиндей болып, олар да озь дини эм кие яшавы уьшин азап шегуьвге аьзир болмага тийисли экенлерин эслерине салады. Ога сенимлиги уьшин Раббий ерге кайтканда оларды савгалы этеек. Бу уьмит ынанганларга яшавда расатаган баъри кыйынлыкларды тоьзбеге куьш берер.

1 Масих Исадынъ элшиси Петерден Понтка, Галатияга, Каппадокияга, Асия элине эм Битунияга шашыраган эм сол эллерде келетен болып яшайтаган аьдемлерге салам!

² Атамыз Алла, сизди эртеден билип, сайлаган. Сиз, Иса Масихке тынълап, Онынъ тоьгилген каны ман тазаланар уьшин Рухтынъ куьши мен озинъизди Ога багысланансыз. Сизде шапагат эм тынышлык коьбирек болсын.

Тири уьмит

³ Раббийимиз Иса Масихтинъ Алласына эм Атасына шуькир болсын! Ол Оьзининъ уллы рагимлиги мен Иса Масихти

облилерден тирилтип, бизди янъыдан тувдырып, бизге тири уьмитти берди.

⁴Ол бу затты, сизинъ уьшин коьклерде сакланатаган ширимейтаган, бузылмайтаган, солымайтаган асабалыкты аларсыз деп, этти.

⁵Заманнынъ сонъында ашылмага аьзир болып туратаган куткарылув уьшин Алла сизди иманынъыз аркалы Оьз куьдирети мен саклап турады.

⁶Сога коьре соьле кыска вакытта туьрли сынавлардан азап-ланмага керек болсанъыз да куткарылаягынъызга куванынъыз.

⁷Солай сыналган иманынъыз, Иса Масих келгенде, сизге мактав, оьрмет эм данък аькелер. Ондай иман алтыннан да баа, неге десе алтын от пан сыналатаган болса да бара-тура йокка шыгады.

⁸⁻⁹Сиз Масихти суьесиз эм, соьлеге дейим де коьрмегенлей, Ога иман этесиз эм иманынъыздынъ мырадына, янынъыздынъ куткарылувына етип, айтып болмаслык уллы мактавлы суьйиниш пен куванасынъыз.

¹⁰Сизге коьрсетилеек шапагат акында эртеден йораган пайхамбарлар бу куткарылув акында мукаят тергеп, сорап шыкканлар.

¹¹Масихтинъ Рухы Масихтинъ шегеек азаплары эм Ога сонъында келеек данъкы акында эртеден айтканда, пайхамбарлар Онынъ кимди эм кайсы заманды коьрсететеганын билмеге каьрлегенлер.

¹²Энди сизге билдирилген затлар ман олардынъ, оьзлери-не болмай, сизге куллык эткенлери ашылды. Сол затларды коьклерден йиберилген Кие Рухтынъ куьши мен сизге Ййги Хабарды еткергенлер билдирдилер. Маьлеклер де сол затларды анъламага талпынадылар.

Кие (Аллага берилген) болынъыз

¹³Сол себепли, акылынъызды куллык этпеге аьзирлеп, сак турынъыз. Иса Масих келгенде, сизге коьрсетилеек шапагатка толы сенимли болып турынъыз.

¹⁴Сиз тынълавлы балалардай болынъыз, Аллады билмеген заманынъыздагы яман куьсевлеринъизге иерменъиз.

¹⁵ Керисинше, сизди шакырган Алла киедей, сиз де кие болыныз: эткен баъри затынызда Ога багысланыныз,

¹⁶ неге десе: «Мага багысланыныз*», неге десе Мен киемен», — деп язылган.

¹⁷ Эгер сиз аяр кимге эткен ислерине коьре тийисли обким этуьвши Аллага, Атамыз деп, айтатаган болсаньыз, бу дуныяда Ога аяр дайым оьрмет берип яшаньыз.

¹⁸ Сиз аталарыньыздан калган бос яшав йолыньыздан, алтындай яде куьмистей, тез кешуьвли байлык пан болмай,

¹⁹ минсиз эм таза козыга усаган Масихтинь асыл каны ман сатылып алынгансыньыз.

²⁰ Ол аьле дуныя туьзилеектен алдын белгиленген эм тек сосы соньгы заманда сизинь уьшин келген.

²¹ Масих аркалы Оны облилерден тирилткен эм Оны даньклаткан Аллага сенесиньыз, солай болганда иманыньыз да, уьмитиньыз де — Аллада.

²² Акыйкатка тынълавлы болганыньыз бан обзиньызди тазаладыньыз эм соьле, экиюзли болмай, кардашларыньызды суьймеге боласыз. Соьйтип те бир бириньызди ак юректен, яныплы суьйиньыз.

²³ Сиз облеек урлыктан болмай, облимсиз урлыктан, Алладынь тири эм обмирлерде тураяк соьзиннен янъыдан тувгансыньыз.

²⁴ Неге десе «аяр бир инсан — коьгоьлендей эм инсаннынь данькы — кийик шешекейиндей. Коьгоьлен курыса, шешекейи куйылады,

²⁵ Тек Раббий соьзи обмирликте яшайды». А ол соьз — сизге билдирилген Ийги Хабар.

2 Соьйтип, сиз аяр туьрли яман ниетти, яланды, экиюзликти, куьншиликти эм яла ягувды койыньыз.

² Янъы тувган саьбийдей, таза суьтке усаган Алла Соьзине ымтылыньыз. Оны ман сиз, обсип, куткарылуьвга етерсиз.

³ Неге десе сиз Раббийдинь ийгилигининь даьмин тарткансыз.

---

* 1:16 Мага багысланыныз: яде «Кие болыныз».

Тири тас, сайланган халк

⁴ Сиз Раббийге — аьдемлер таслап, ама Алла сайлап алган асыл, тири таска — келгенде,

⁵ оьзинъиз де, Алладынь рухы яшайтаган уьйин курар уьшин кулланган тири таслардай, болдынъыз. Сойтип Иса Масих аркалы Аллады разы эткен курманлыкларды — рухынъыздынъ курманлыкларын* — аькелетаган, Аллага багысланган дин куллыкшылары боларсыз.

⁶ Неге десе Кие Язувда: «Мине, Мен сайлап алган асыл тасты — уьй муьйисиндеги бас тасын — Сионда салаятырман. Ога ким сенсе, сонынъ уьмити уьзилмес», — деп айтылган.

⁷ Сойтип, бу тас сизге — Ога сенгенлерге — асыл тас; ама ынанмайтаганларга Ол «уьй курувшылар яравсыз деп таслаган тасы, муьйистинъ негизин салган тасы», «суьрунуув тасы эм йыгылув каясы» болды.

⁸ Олар Алла соьзине тынъламаганлары уьшин таска суьри-недилер; оларга алдыдан солай йоралган.

⁹ А сиз — Алла сайлаган ырувсыз, Патшанъыз Алладынь дин куллыкшыларысыз, Ога багысланган миллетсиз, Ога байыр халксыз. Каранъалыктан Оьзининъ аьжейип ярыклыгына Шакырганнынь мактавлы ислерин билдирер уьшин Алла сизди сайлаган.

¹⁰ Бир заманларда халк деп саналмаган эдинъиз, а энди Алладынь халкы болдынъыз, бир заманларда Алла сизди языксынмаган эди, а энди языксынады.

¹¹ Суьйикли кардашларым! Сизден ялбарып тилеймен, (бу дунияда) ят аьдемлердей эм йолавшылардай, инсан кылыгынъыздынъ янынъызга карсылык беретаган яман куьсевлериннен эрекке тайынъыз.

¹² Имансызлар арасында яшавынъызды намыслы тутынъыз; сол заман, олар сизди кыянатшыларсыз деп шуьшлеселер де, хайырлы ислеринъизди коьрип, Алла оларга ювыкласкан куьнде Оны данъкляяклар.

---

* 2:5 Рухынъыздынъ курманлыклары: *Аллага табынув, мактав, шуькир, хайырлы ислер, аьдемлерге ярдам этуьв эм с.б.*

Бойсынувлы болынъыз

¹³ Аьдемлер туьзген аьр туьрли оькиметке Раббий уьшин бойсынувлы болынъыз. Баьрисине де басшылык этетаган императорга,

¹⁴ кыянатшыга оьким этер эм хайырлы ислерди этетаганды мактар уьшин, ол йиберген тоьрелерге бойсынынъыз.

¹⁵ Неге десе сондай Алладынъ ыхтыяры: сиз, хайырлы ислерди эте турып, акылсыз надан аьдемлердинъ авызларын тыймага керексиз.

¹⁶ Сиз, эркин аьдемлердей, эркинлигинъизди яманлыктынъ ябувы этпей, Алладынъ кулындай, яшанъыз.

¹⁷ Баьрисине де тийислише оьрмет этинъиз, иман кардашларынъызды суьйинъиз, Алладан коркынъыз, императорды сыйланъыз.

¹⁸ Куллар, оьз иелеринъизге толы оьрмет пен бойсынувлы болынъыз. Эм тек танъ эм сабыр болганларына тувыл, а суслыларына да.

¹⁹ Эгер бирев, Аллады аьр дайым эсинде тургыстып, шуьшсиз азапланувларга тоьзсе, сол Алладынъ разылыгын табар.

²⁰ Эгер сизди куьна эткенинъиз уьшин соксалар эм сол затка шыдасанъыз, ога не мактав бар? Ама, хайырлы ислер эткенде азапланувга шыдасанъыз, сонда Алладынъ разылыгын табарсыз.

²¹ Сиз мине сонынъ уьшин шакырылгансынъыз, неге десе Масих те, Оьзининъ ызыннан бармага сизге уьлги калдырып, сиз уьшин азапланган.

²² «Ол эш бир куьналы зат этпеген эм соьзлеринде эш бир ялганлык болмаган», — деп язылган.

²³ Ол корланганда, корлав соьзлер мен явапламаган; азаплана турып, Ол эш биревге де коркыныш тувдырмаган, ама исин аьдил оьким Этуйьшиге аманатлаган.

²⁴ Бизди куьналарымыздан куткарып, туврашыл этип яшатар уьшин Ол куьналарымызды Оьзининъ тени мен дарагашка коьтерди. Онынъ яралары ман сиз де савартылдынъыз.

²⁵ Сиз адасып юрген койлардай эдинъиз, ама энди янлары-
нъыздынъ Басшысына* эм Етекшисине кайтып келдинъиз.

Хатынлар эм эрлер

3 Соьйтип те сиз, хатынлар, оз эрлеринъызге бойсыны-
нъыз. Соны ман эрлеринъыздинъ арасында Алла соьзине
ынанмаганлар оьрметли таза яшавынъызды коьрселер, сиз
бир соьз де айтпаганлай, оларды тек бир турмысынъыз бан
иманга туьсиреексинъиз.

³ Сизинъ ярасыклыгынъыз оьрилген шашларга, тагылган
алтынга, ярасык кийимге таянган тыскы аьруввлик болмасын.

⁴ Ол юрек туьбиндеги тыныш эм ювас янынъыздынъ йок
болмаяк ярасыклыгы сизинъ аьруввлигинъиз болсын. Алла
муны бек баалы деп санайды.

⁵ Озган заманларда Аллага уьмит эткен, Ога багысланган
хатынлар да, оз эрлерине бойсынып, озлерин солай яра-
сыклаганлар.

⁶ Сара Ибрагимге тынълап, ога «Бийим» деп соьйлеген. Эгер
дейим хайырлы ислерди этип, коркыстувларга берилмейтаган
болсанъыз, сиз – Сарадынъ кызларысынъыз.

⁷ Соьйтип, эрлер, сиз де сезгир болып, хатынларынъызга
карап яшанъыз. Шаркы ман сизден карувсыз болганларын
эслеп, оларды оьрметленъиз, неге десе олар – яшав берекети-
нинъ ортак асабалары. Эгер солай этсенъиз, дуваларынъызга
эш бир зат та орав этпес.

Туврашылык уьшин азап шегуьв

⁸ Сонъына калганда баьринъиз де бир ойда туьринъыз, бир
биринъызге эс этинъиз, бир биринъызди кардаштай суьйинъиз,
юмсак юрекли эм сабыр кылыклы болынъыз.

⁹ Яманлыкка яманлык пан, корланувга корлав ман тувыл,
керисинше, разылык пан явап беринъиз, неге десе Алла сиз-
ди шакырганда Оьз разылыгын таптыраягына соьз берген.

¹⁰ (Кие Язувда айтылганша):

«Яшавга суьйинип,

---

* 2:25 Басшысына: грекше «Койшысына».

Ийги куьнлер коьрмеге излеген

Тилин яманлыктан,

Авызын обътириктен тыйсын.

¹¹ Яманлыктан тайып, ийгилик этсин,

Тынышлык излеп, тынышлыкка ымтылсын.

¹² Неге десе Раббий туврашыл аьдемлерге коьз салады,

Олардынъ дуваларына кулак асады,

Яманлык этуьвшилерге карсы турады».

¹³ Ийгилик этип шалысатаган болсанъыз, ким сизге яманлык этер?

¹⁴ Туврашылык уьшин азап шексенъиз де наьсиплисинъиз.

Биревдинъ де коркыстувлары сизди уьркитпесинлер, тынышсызландырмасынлар.

¹⁵ Тек Масихти, Раббийимиз деп, юреклеринъизде сыйланъыз эм аьр дайым да сизден уьмитинъиздинъ маьнесин сорайтагаганларга явап бермеге азир болынъыз.

¹⁶ Ама юваслык эм обърмет пен явап беринъиз. Юзинъиз таза болып турсын. Сол заманда Масихке берилген акыйкат турмысынъызды каралайтаганлар сизди шуьшлеген затларыннан уялаяклар.

¹⁷ Эгер Алладынъ ыхтыяры болса, яманлык уьшин кыйналуьдан эсе ийгилик уьшин азапланув коьпке яхшы.

¹⁸ Масих, шуьшсиз болса да, куьналарымызды тазалап бизди Алладынъ алдына аькетеек болып, шуьшимиз уьшин азап шекти. Онынъ тени обълимге берилди, ама Ол рухы ман тирилди.

¹⁹ Масих рухы аркалы мунынъ хабарын рухлары (ахыретте) тутнакта болган аьдемлерге де еткерген эди.

²⁰ Бурынгы заманларда, Нух пайхамбар кемесин ясайтаган куьнлерде Алладынъ тоьзимлик пен саклавына карамай, сондайлар тынълавлы болмаганлар. Сол кемеде бек аз аьдемнинъ, туьзин айтсак, сегиз аьдемнинъ янлары сувлар арасыннан обътип кутылдылар.

²¹ Бу – сизинъ сувда шомылдырылып тазалануьвинъыздынъ баслапкы белгиси. Сув ман тазалануьвинъыз – тенинъиздинъ кирден тазалануьвы болмай, таза ниет пен яшамага Аллага ваьде беруьвинъиз болады эм Иса Масихтинъ тирилуьви аркалы энди де сизди куткарады.

²² Масих, коькке алынганнан сонъ, Алладынъ онъ янында турады. Ога маьлеклер де, аькимлер де, куьдиретлер де бойсынадылар.

Алла уьшин яшав

4 Солай этип, Масих тени мен азап шеккенине коьре, сиз де сол ой ман беркимеге керексиз. Неге десе тени мен азап шеккен аьдем куьна этуьвди кояды.

² Ол бу дуньядагы яшавынынъ калган куьнлерин баска аьдемлердинъ куьсеген затларына берилмей, Алла ьхтыяры бойынша яшайды.

³ Ынанмайтаганлардынъ суьйген затларын этип, аьдепсизликке, яман куьсевлерге, эсирикке, тийиссиз ойнаклавга, иш-кишиликке эм, (Алладынъ) йорыкларын танымай, бутларга табынып яшаганынъызды койынъыз.

⁴ Энди олар ман бирге сондай тыювсыз каьхпеликке тез косылмаганынъызга сейрсинип, сизди яманлайдылар.

⁵ Олар тирилерге эм оьлилерге оьким шыгармага аьзир болган (Алладынъ) алдында явап бермеге керек болаяклар.

⁶ Оьлгенлер баска аьдемлердей тенлери мен оькимге берилселер де Алладынъ ьхтыяры аркалы рухлары ман яшар уьшин, Ийги Хабар оларга да билдирилди.

⁷ Аьр бир заттынъ ахыры ювыклайды. Сонынъ уьшин туьз акыллы, тилек-дува кылар уьшин уявлы болынъыз.

⁸ Энь де кереклиси – бир биринъизди суьйип яныплы болынъыз. Неге десе суьйим коьп куьналарды курытады.

⁹ Бир биринъизге ынжынмай конакбайлык коьрсетинъиз,

¹⁰ Аьр ким де Алладан алган кайсы савгасын да, Алладынъ коьп туьрли шапагатын хайырга кулланган уьй юргистуьв-шидей баскаларга кызмет кылып, куллансын.

¹¹ Биринъиз (ямагатка) соьз айтканда, Алладынъ соьзиндей, айтсын; биринъиз кызмет кылганда, Алладынъ берген карувы ман кылсын. Соьйтип, Алла аьр затта да Иса Масих аркалы данъклансын. Оьмирлерге Ога данък эм куьдирет! Амин.

¹² Аьзизлерим, сизди сынар уьшин йиберилген азап отына, сизге аькис ис болып йиберилгендей, сейрсинменъиз.

¹³ Керисинше, Масихтинъ азаплары ман боблиспеге амалынъыз болганына суьйининъыз. Сол заманда, Онынъ данъкы ашылган вакытта, суьйинишинъыздинъ сонъы болмаяк.

¹⁴ Эгер дейим Масих уьшин сизге яман соьйлеселер, сиз наьсиплисинъыз, неге десе Алладынъ данъклы Рухы уьстинъызде.

¹⁵ Тек биревинъыз де аьдем оьлтирген, уры, бир баска кыянатшы яде баскалардынъ ислерине карысувшы болып азапка туьспесин.

¹⁶ Ким болса да бирев масихши* болганы уьшин азап шексе, уялмасын, сол атты юргисткени уьшин Аллады данъкласын.

¹⁷ Неге десе оьким басланмага заман келди эм ол Алладынъ аьелиннен басланаяк. Эгер биринши болып оьким бизге кесилеек болса, Алладынъ Ийги Хабарына бойсынмаганлардынъ ахыры кайдай болаяк?

¹⁸ (Язылгандай): «Эгер туврашылдынъ куткарылувы кыьын болса,

Алласыз эм куьналы ман не болар?»

¹⁹ Соннан себеп, Алла ьхтыяры ман азап шегетаганлар, хайырлы ислерди этип, янларын сенимли Яратувшыга аманатласынлар.

Сакаманлар эм яслар

5 Мен оьзим — ямагат тамадасы, Масих азапларынынъ шататы эм Ол келгенде, ашылаяк данъктынъ катнасувшысы бола турып, аранъыздагы сакаманлардан ялбарып тилеймен:

² Алла сизге тапшырган «кой суьруьвин» (иманлыларды) туьзетип, йол коьрсетинъыз. Муны оьзинъызди зорлангандай коьрмей, Алла излегендей суьйип этинъыз; оьзинъызге пайда излемей, юрек буйырыгы ман,

³ сизинъ каравынъызга тапшырылганларга аькимлик этпей, «суьруьвинъызге» уьлги болынъыз.

⁴ Суьруьвдинъ энъ уьйкен Басшысы келген заманда, сиз эш солымас данъклы тажын табарсыз.

⁵ Яслар, сиз де тамадаларга бойсынынъыз; баьринъыз де бир биринъызге сабыр кылыклы болып турынынъыз, неге десе

* 4:16 Масихши: яде «христиан».

(язылган): «Алла октемлерге карсы турады, а ювасларга шапагатын коьрсетеди».

⁶ Сойтип, Алладынъ куьдиретли колына бойсынып, бир биринъиз бен сабыр кылыклы ювас болынъыз.

⁷ Баьри кайгынъызды Аллага аманатланъыз, неге десе Ол сизинъ ушин кайгырады.

⁸ Эсинъызди йоймай, уяв турынъыз, неге десе душпанынъыз ибилис, биревди ютпага оькирип излеген арсландай, юреди.

⁹ Дуныядынъ аьр еринде иман кардашларынъыз сондай азаплар шегетаганын билип, иманынъызга берк болып, ибилiske карсы турынъыз.

¹⁰ Оьзининъ дайымлык данъкына сизди Масих аркалы шақырган, аьр туьрли шапагаттынъ булагы Алла, бир кыска заманнынъ ишинде шеккен азапларынъыздан сонъ, сизди Оьзи беркитеек, куьшлендиреек, негизлендиреек.

¹¹ Ога дайымлык данък эм куьдирет! Амин.

¹² Сосы хатты мен сенимлиге санаган кардашым Силастынъ ярдамы ман сизге кыскаша яздым. Бу — Алладынъ акыйкат шапагаты деп, шаатлык этемен. Сол шапагатка сенип турынъыз.

¹³ Бабылдагы сиздей болып сайланган (иман ямагаты) эм улым Марк сизге салам йибередилер.

¹⁴ Бир биринъызди оьбуьв мен саламланъыз. Масихке байыр болганлардынъ баьрисине тынышлык. Амин.

ПЕТЕРДЕН ЭКИНШИ ХАТ

Элши Петер экинши хатын бириншисиннен бир неше йыл озганнан сонъ, белки, оьлеектен бираз алдын язган да болар.

Сол заманда Христиан ямагатларынынъ арасында ялган окытувшылар шыктылар. Олар Масихке ынанганларды алданувга, куьналы куьсевлерди толтырмага даьврендирип басладылар. Олардынъ яшавы эм соьзлери Исадынъ окувына кемшилик туьсиретаган эди. Олар Раббийдинъ тезден ерге кайтаякпан деп айткан соьзине ынанмадылар. Петер христианларды олардынъ динин осалландыраяк шекленуьвлерге бойсынмаса шақырады. Масихке ынанганлар алдыда да Аллага яраган яшав ман яшамага эм оьзлерининъ баьри уьмитлерин Раббийге аманатламага керегин билдирди.

Бу хаттынъ коьп ерлери Юдадынъ хатына бек усайды. Аьлиги аьлимлердинъ коьплери авторлардынъ биреви баскасынынъ тексти мен кулланган, яде олардынъ экеви де бир ок уьшинши тексти оьзининъ ойын айтар уьшин кулланган деп санайдылар.

Аьвелги христиан тарихшилердинъ ойларына коьре, элши Петер оьз дини уьшин император Нероннынъ вакытында, элши Паул ман бир заманда, язаланып оьлтирилген.

1 Иса Масихтинъ кулы эм элшиси Шимон Петерден, биз бен бирдей болып, Алламыз эм Куткарувшымыз Иса Масихтинъ туврашылыгы ман асыл иманды алганларга:

² Аллады эм Раббийимиз Исады билуьвинъиз бен сизде шапагат эм тынышлык коьп болсын.

Алладынь шақырувы

³ Оьз данъкы эм ийгилиги мен бизди Оьзине шақырган Алладынь куьдиретиннен Оны билуьвимиз аркалы бизге

яшамага эм Алла йолында бармага керегиннен аьр не зат та савгага берилген.

⁴ Онынъ данъкы эм ийгилиги мен бизге энъ уллы эм каьдир-ли ант созлери берилди. Сиз сол созлер аркалы бу дунияды куьсевлер мен бийлеген бузыклыктан тайдырылып Алладынъ талаплаган табиатына косылгансыз.

⁵ Сол себепли сиз, баьри куьшинъизди салып, алган иманынъызда ийгиликте коьрсетинъиз: ийгиликте – билимди;

⁶ билимде – озин тыйып билуьвди; озин тыйып билуьвде – тоьзимликте; тоьзимликте – Алла йолында барувды;

⁷ Алла йолында барувда – (иман) кардашларынъыз бан ярасувлыкты; кардашларынъыз бан ярасувлыкта – суьювди коьрсетинъиз.

⁸ Эгер сизде сондай касиетлер бар болып эм олар беркип, оьсетаган болсалар, сол заманда сиз Раббийимиз Иса Масихти билуьвинъизде етимиссиз эм емиссиз калмаяксыз.

⁹ Ама кимде бу касиетлер болмасалар, сол – сокыр, коьзин юмган, озининъ алдынгы куьналарыннан тазаланганын муткан.

¹⁰ Сонынъ уьшин, кардашларым, озинъиздинъ шакырылганынъызды эм сайланып алынганынъызды беркитпеге оннан да коьп куьресип шалысынъыз. Соны этсенъиз, эш бир заман тентиремессиз.

¹¹ Соьйтип, сизге Раббийимиз эм Куткарувшымыз Иса Масихтинъ оьмирлик патшалыгына кирмеге йол кенъ ашылар.

¹² Эне сонынъ уьшин деп, сиз бу затларды билсенъиз де, сизде болган акыйкатта берк турсанъыз да, мен соларды эсинъизге аьр заман туьсирип тураякпан.

¹³ Мен энди де бу шатырымда* туратаганда эсинъизди янъыртсам, туврадай, коьремен.

¹⁴ Мага, Раббийимиз Иса Масих билдиргендей, тез арадан бу ден шатырымнан айырылмага керек болаяк.

¹⁵ Мен кеткеннен сонъ да сол затларды аьр заман эсинъизде тургыстар уьшин энди де каьрлемеге керекпен.

---

* 1:13 Шатырымда: *шаркымда*.

*Иса Масихтинъ
данъкы*

¹⁶ Неге десе сизге Раббийимиз Иса Масихтинъ куьдирети мен келуввин билдирген заманда, биз ойланып шыгарылатан таварыхларга иермеген эдик: биз — Онынъ данъкынынъ уллылыгын коьрип турганлармыз.

¹⁷ Уллы эм мактавлы Алладан Ога: «Бу — Меним суьйген Улым, Мен Ога разыман», — деген аваз келгенде, Ол Атасы Алладан оьрметти де, данъкты да алган эди.

¹⁸ Коьклерден келген бу авазды биз Иса Масих пен бирге кие тавда болган заманда эситкен эдик.

¹⁹ Соьйтип, пайхамбарлардынъ соьзлерине сенимимиз алдынгыннан да берк болды. Сол соьзлерге, куьн шыкканша, каранъа ерде янган майшыракка карагандай, юреклеринъызде эртенъги юлдыз тувганга дейим карап ийги этесиз.

²⁰ Бас деп, Кие Язувларда эш бир пайхамбарлык соьздинъ оьз алдына шешилип болмаягын билинъиз,

²¹ неге десе бир пайхамбарлык соьз де эш бир заманда аьдемнинъ эрки мен айтылмаган, ама аьдемлер, Кие Рухка коьнъилленип, Алладан келген соьзлерди билдиргенлер.

Ялган оькитувшилар

2 Халкта (Исраилде) ялган пайхамбарлар болгандай, сизинъ аранъызда да ялган оькитувшилар болаяклар. Олар, оьзлерин уьйкен баады тоьлеп куткарган Иеден тайып, ясыртыннан аранъызга баьлели оькувлар киргисткени мен оьзлерининъ басына тез йойылуды аькелееклер.

² Коьплер олардынъ аьдепсиз ислерининъ ызыннан барааклар, сол себепли акыйкаттынъ йолы яманлавга туьсеек.

³ Олар непсукарлыкларыннан оьтирик соьзлерди айтып, сизди кулланаяклар. Ама оларга оьким шыгарылаак куьн эртеден аьзир болып турады, оларды Йояак да уйклап ятпайды.

⁴ Алла куьналыкка туьскен маьлеклерди де аямаган. Олар шынжыр ман байланып, яханем каранъалыгына атылганлар. Онда оьким этилеек шагына дейим турааклар.

⁵ Алла аьвелги дуныяды да аямады, алласыз дуныяга сув кыяметти йиберип йок этти, тек туврашылыкты уйретуьвши Нухты эм аьелининъ ети янын саклады.

⁶ Алла Содом ман Гомора шахарларын куьлге айландырып, йок болмага оьким шыгарды. Соьйтип, алласызлардынъ ба-сына туьсеек затлардынъ уьлгисин коьрсетти.

⁷ Ама йорыкты танымаганлардынъ аьдепсиз яшавыннан азап шеккен туврашыл аьдемди, Лутты, куткарды.

⁸ Неге десе олардынъ арасында яшап, бу аьдемнинъ аьдил яны йорыксyz ислерди коьрип, олардынъ акында эситип, куьннен-куьнге кыйналатаган эди.

⁹ Солай болганда, Раббий Оьзининъ йолында барувшылар-ды авыр сынавлардан калай куткармага болягын эм огыр-сызларды оьким шыгарылаек Кыямет куьнине дейим калай сакламага керегин биледи.

¹⁰ Бу айырым болып та инсан кылыгынынъ арам куьсевине берилип яшайтаган, Раббийдинъ аькимлигине эс бермейта-ганларга каратылып айтылады. Олар арсыз, ийнат эм мак-тавлыларды* да яманламага коркпайтаганлар.

¹¹ Маьлеклер** сондайлардан коьпке куьшли эм куватлы болсалар да, оларды Раббийдинъ алдында яманлап, оьким шыгармайдылар.

¹² Ама бу ялган окытувшылар оьзлери анъламаган затларын яманлайдылар. Олар табиат куьсевлерине иерип яшаган эм ысланып соьылмага тувган анъсыз айванларга усайдылар. Айванлардай, олар да йогалаеклар.

¹³ Баскаларды зарарлаганлары уьшин оьзлери де зарарла-наяклар, неге десе олар куьндиз ойын-той этуьвди завьк деп санайдылар. Сизге сол аьдемлер — уят эм маскара! Сиз бен ас ише турганлай, оьзлерининъ сизди алдайтаганларына за-вьккланатаганлар.

---

* 2:10 Мактавлылар: алдын маьлек болган, сонъ куьнага туьсип, Раббийден тайган кара йинлер.

** 2:11 Маьлеклер: куьнага туьспей, Раббийге туьз болган маьлеклер. Олар кара йинлерди яманлап, оьким этпейдилер, неге десе оьким этуьв маьлек-лердики тувьл, а Алладынъ иси болады.

¹⁴ Олардынъ козлери зинага толган. Олар куьнага токтавсыз киредилер, беркимеген янларды адастырадылар. Олар – юрек-лери непсукарлыкка уьйренген наьлет аьдемлер,

¹⁵ тувра йолдан тайганлар, намыссыз йол ман табылган байлыкты суьетаган Босор улы Биламнынъ ызыннан барып, адасканлар.

¹⁶ Соьйтип, Билам озьининъ йорыксызлыгы уьшин бетленди: тилсиз эшек, аьдем давысы ман соьйлеп, бу пайхамбардынъ акылсызлыгын тыйган.

¹⁷ Сондай ялган окытувшылар – сувсыз булаклардай, давил ман айландырылып куваланган тумандай: оларга (оьмирлик) каранъалыктынъ туьби сакланып турады.

¹⁸ Неге десе олар, мактаншак эм маьнесиз соьзлерди ай-тып, адасканлардан куьштен кутылып баслаган аьдемлерди йолдан шыгарып, инсан кылыкларынынъ куьсевлерине эм аьдепсизлигине аькетедилер.

¹⁹ Олар оьзлери бузыклыктынъ куллары болып турсалар да аьдемлерди эркинликке шыгармага соьз бередилер. Аьдемди не зат енъсе, аьдем сога кул болады да!

²⁰ Эгер олар Раббийимиз эм Куткарувшымыз Иса Масихти билгени уьшин бу дуньядынъ арамлыкларыннан кутылып, ама янъыдан сол затларга карысып енъилселер, сонда олардынъ сонъгы аьли алдынгыдан да яман болады.

²¹ Неге десе туврашылык йолын билип, сонъ оларга берилген кие парыздан тайганнан эсе, сол йолды коьтере де билмеген-лери ийги болар эди.

²² Сондай аьдемлер акында такпакларда айтылганлар ду-рыс болады: «Ийт оьз кусыгына кайтар», «Донъыз ювилса да янъыдан балшыкка авнар».

Раббийдинъ куьни

3 Суьйгенлерим, бу энди меним сизге экинши кере язып йибереятырган хатым. Бу хатларым ман эсинъызди янъыр-тып, сизди дурыс акылда турмага шақыраман.

² Аллага багысланган пайхамбарлардынъ сизге эртеден айткан соьзлерин эм Куткарувшымыз Раббийдинъ элшилери аркалы билдирилген парызды эсте тургыстканынъызды излеймен.

³Алды ман сиз бу сонъгы заманларда сизди мыскыллайтаган, озлеринынъ куьсевлеринынъ ызыннан баратаган аьдемлердинъ шыгаягын билинъиз.

⁴Олар: «Аьше, Раббий кайтып келеек деген ваьдеге не болды? Аталарымыз озлгеннен бери баьриси де, яратылганыннан баслап, солай ок калады да», — деп мыскыллаяклар.

⁵Солай ойлайтаганлар Алладынъ соьзи аркалы коьклердинъ эртеден бери бар болганын эм ердинъ сувдан эм сув ман яратылганын биле турганлай мутадылар.

⁶Солай ок та сувдынъ ярдамы ман алдынгы дуния бузылган, сувга батып, йок болган.

⁷А аьлиги ер мен коьк те, сол ок соьз бен отка берилмеге сакланып, алласыз аьдемлердинъ озкимге туьсип йойылаяк куьнине дейим коршаланып турады.

⁸Суьйгенлерим, тек бир затты мутпанъыз: Раббийге бир куьн — мынъ йылдай, мынъ йыл — бир куьндей.

⁹Раббий Оьзи берген соьзин толтырув агыннан кешикпейди. Бир кесеклер оны кешиккендей коьрселер де, Ол бизге тоьзимлик коьрсетеди, эш биревдинъ де йойылганын суьймей, баьрисинынъ де теьбеге туьскенин излейди.

¹⁰Раббийдинъ куьни, урлакайдынъ кеше келгениндей, анъламастан келеек. Сол заманда коьклер куьшли шав-шув ман озаяк эм дуниядынъ баслапкы негизлери янып йойылаяк, соьзитип ер де, онынъ уьстиндеги баьри ислер де куьйдирилееклер.

¹¹Эгер баьри затлар солай бузылаяк болсалар, сонда сиз кайдай аьдемлер болмага тийислисиз? Сиз Аллады озметлеп, Ога багысланып яшамага керексиз.

¹²Раббий куьнин саклап турынъыз, сол куьннинъ келуьвин тезлетинъиз. Сол куьн коьклер от пан бузылаяклар эм дуниядынъ баслапкы негизлери тоьзип болмаслык иссиликте ирееклер.

¹³Ама биз, Онынъ берген соьзине таянып, туврашылык туратаган янъы коьклерди эм янъы ерди телезип саклаймыз.

¹⁴Сол себепли, суьйгенлерим, бу затлардынъ келеегин саклап, Раббийдинъ алдына, кирленмегенлей эм уятсызлык этпегенлей, тынышлык пан келмеге ымтылынъыз.

¹⁵ Раббийимиздинъ узак тоъзимлигин, куткарылууды алуудеп, сананъыз. Онынъ акында аъзиз кардашымыз Паул да ога берилген акыллылык пан сизге язган эди.

¹⁶ Ол озининъ бабри хатларында бу затлар акында язады. Сол хатлардынъ ишинде анъламага кыйын болган кайбир затлар да бар. Надан эм иманы беркимеген аъдемлер, Кие Язувларда баска айтылганларды эткенлериндей, сол затларды терис йорап, озлерининъ йойылуудын аъзирлейдилер.

¹⁷ Сол себепли, суыйгенлерим, онынъ акында эртерек билгенинъиз ушин сак болынъыз: сизди йорыксызлардынъ янъылыслары териске аъкетпесин эм сиз иман берклигинъизди йойтпанъыз.

¹⁸ Раббийимиз эм Куткарувшымыз Иса Масихтинъ коърсеткен шапагатында эм берген билимлигинде оърленинъиз. Ога буъгуьн де, оьмирлик куьнде де данък болсын! Амин.

ЯХЪЯДАН БИРИНШИ ХАТ

Бу хаттынъ язылуw йосыгы эм ойы, оны доьртинши Инжилдинъ авторы элши Яхъя язган деп, коьрсетеди. Христиан аьдетине коьре, Яхъя бу хатты Эфес шахарында яныы эрадынъ 90-ншы йылларында язбага болаяк.

Бу вакытта христиан ямагатларынынъ арасында Иса Масих эм христиан дини акында ялган окуwлар кенъ яйылып баслаган эдилер. Окытуwшылардынъ бирерлери, Алла Улы Оьзининъ ердеги яшавында шынты аьдем шаркында болганын, оьтирик деп санайтаган эдилер. Олар, Иса тек аьдемдей болып коьринип, ама уьшини мен де Ол Оьзине не керекти, не авыруwды сезбейтаган кевдесиз рух деп, беркитип аятаган эдилер. Олар куьнадынъ эм куьнадан куткарылуwдынъ акында дурыс уьйретпеген эдилер.

Сонынъ уьшин Яхъя оьзининъ хатында христиан динининъ дурыс маьнеси неде болганын аньлатады: Алла, инсан болып, аьдемлерге оьзининъ суьювин аькелген эм бизим уьшин Оьзининъ янын берген. Шынты христианлардынъ Иса ман ювык карысуwлары бар, Онынъ суьювин аладылар эм оны баска аьдемлерге савга этип бермеге суьбедилер.

1 Яшав Соьзи (Иса Масих) акында соьйлеймиз. Басыннан ок болган, биз эситкен, коьзимиз бен коьрген, караган эм колымыз бан тийип сезген сол затларымызды насихатлаймыз.

²Яшав Оьзи ашылып коьринди. Оны коьргенмиз, Ога шаат боламыз, Атамызда болган эм бизге ашылган оьмирлик яшавды сизге билдиремиз.

³Сиз де биз бен айкасуwда боларсыз деп, сизге сол оьзимиз коьргенимизди эм эситкенимизди билдиремиз. Биз де Атамыз (Алла) ман эм Онынъ Улы Иса Масих пен айкасамыз.

⁴Биз бу затларды куванышымыз толы болар уьшин язамыз.

Нурда юринъиз

⁵Мине биз Оннан эситкен хабар, оны сизге билдиремиз: Алла – Ол нур эм Онда эш бир каранъалык йок.

⁶Эгер биз, Оны ман айкасамыз деп айтып, ама каранъалыкта юрсек, оьтирикши боламыз эм акыйкатка коьре этпеймиз.

⁷Эгер Ол нурда болгандай, нурда юрсек, биз бир биримиз бен айкасамыз эм Онынъ Улы – Иса Масихтинъ тоьккен каны бизди аьр туьрли куьналардан тазалайды.

⁸Эгер куьналы тувылмыз деп, айтатаган болсак, оьз оьзимизди алдаймыз эм бизде акыйкатлык болмас.

⁹Эгер дейим куьналарымызды айтсак, Алла оларды кеширер, бизди аьр туьрли ялганлыктан тазалар, неге десе Ол – сенимли эм аьдил.

¹⁰Эгер куьна этпегенмиз деп айтсак, Аллады оьтирикшидей этип коьрсетемиз эм Онынъ соьзи бизде тувыл.

Масих – аклавшы

2 Балаларым, сизге мунынъ баьрисин, куьналы болманъыз деп, язаман. Ама ким куьна этсе, бизди Атасынынъ алдында аклавшы аьдил Иса Масих бар.

²Ол бизим куьналарымызды эм тек бизикин де тувыл, белки баьри дуньядынъ куьналарын кеширткен курман болган.

³Масихти таныганымызды Онынъ парызларын толтыратаганымыздан билемиз.

⁴Ким: «Мен Оны таныдым», – дейди, ама Онынъ парызларын толтырмайды, сол – оьтирикти айтады эм онда акыйкатлык йок.

⁵Ким Масихтинъ соьзин толтырады, онынъ Аллады суьюви акыйкатлай да толы болады, биз де Онда болганымызды соннан билемиз.

⁶Ким: «Аллادا тураман», – дейди, сол, Масихтей, яшамага тийисли.

⁷Суьйгенлерим! Мен сизге янъы парыз язбайман, ама бу бурыннан келген эм сизге басыннан белгили болган парыз. Бурынгы парыз – ол сиз эситкен соьз.

⁸Язатаганымды янғы парыз деп те айтып болады, неге десе онынъ акыйкатлыгы Масихте эм сизде коьринеди. Каранъалык оьтип, акыйкат нур энип туры.

⁹Ким: «Мен нурда тураман» — деп, обзининъ кардашын коьрип болмайды, сол энди де каранъалыкта.

¹⁰Ким озь кардашын суьеди, сол — нурда яшайды эм (баскаларды) йолдан тайдырмайды.

¹¹Ама ким озь кардашын коьрип болмаса, сол — каранъалыкта турады эм каранъалыкта юреди, кайда баратаганын билмейди, неге десе каранъалык коьзин сокыр эткен.

¹²Сизге язаман, балаларым, неге десе энди Масихтинъ атыннан куьналарынъыз кеширилген.

¹³Сизге язаман, аталар, неге десе сиз басыннан бери Болып Турганды таныдынъыз. Сизге язаман, яс йигитлер, неге десе сиз ибилисти енъдинъыз. Язаман сизге, кеделер, неге десе сиз Атады таныдынъыз.

¹⁴Сизге язганман, аталар, неге десе сиз басыннан бери Болып Турганды таныдынъыз. Сизге язганман, яс йигитлер, неге десе сиз куьшлисиз, Раббийдинъ соьзи сизде яшайды эм ибилисти енъгенсиз.

¹⁵Дуниялык яшавга эм онда болган затларга берилменъиз: ким дуниялык яшавды суьеди, сонда Атадынъ суьйими йок.

¹⁶Неге десе дуниялык яшавда болган затлардынъ баьриси — инсан кылыгынынъ куьсегени, коьз тоймавлыгы, яшав-турмыс байлыгы ман оьктемсигени — Атадан тувыл, а дуниялык яшавдан.

¹⁷Дуния да, дуниядынъ суьйген затлары да оьтедилер, ама Алладынъ ыхтыярын толтырувшы оьмирлик яшавлы болады.

Масихтинъ душпаны

¹⁸Балалар! Бу — сонъгы заман. Сиз Масихтинъ душпаны келеек деп эситкендей, соьлеги заманда да Масихтинъ коьплеген душпанлары шыктылар эм соннан биз сонъгы заманнынъ келгенин билемиз.

¹⁹Олар бизден шыктылар, ама бизики тувыллар, неге десе, эгер бизикилер болсалар, биз бен калар эдилер. Олардынъ кеткенлери эш бирининъ де бизики болмаганын коьрсетти.

²⁰ Ама кие болган (Масих) сизди май ягып сайлаган эм баьринъиздинъ де билиминъиз бар.

²¹ Мен сизге, акыйкатты танымайсыз деп тувыл, а керисинше, оны билесиз, солай ок эш бир обырикти те акыйкаттан шыкпаганын анълайсыз деп, язганман.

²² Ким обырикти айтады, эгер Иса — Масих болганын айттыргысы келмеген аьдем болмаса? Атады да, Улын да унамаган — сол Масихтинъ душпаны.

²³ Улын унамаганда Ата да болмайды, а Улын таныйман дегенде — Ата да бар.

²⁴ Басыннан алып эситкенинъиз сизде турсын. Эгер сизде сол басыннан эситкенинъиз туратаган болса, сиз Улында да, Атасында да турарсыз.

²⁵ Мине Онынъ бизге берген ваьде соьзи — оьмирлик яшав.

²⁶ Мен муны сизге сизди алдамага каьрлегенлердинъ акында язаман.

²⁷ Раббийден алган Кие Рух* сизде турады эм баска биревдинъ де уьйретуьви сизге керек болмайды. Сизди аьр бир затка уьйрететаган Кие Рух акыйкатлык — обырикти тувыл. Сол сизди уьйреткендей, Масихте турынъыз.

²⁸ Аьше, балаларым, энди Масихтинъ йолыннан тайманъыз. Тек сол заман Онынъ кайтып келуьвин коркынышсыз эм айыпсыз болып йолыгармыз.

²⁹ Эгер сиз Ол туврашыл экенин билетаган болсанъыз, тувралык эткенлердинъ аьр бири Оннан тувганын да билерсиз.

Алладынъ балалары

3 Каранъызтага, Атамыз (Алла) бизди калай суьведи! Ол бизге «Алладынъ балалары» деп айтады. Уьшини мен де солай. Дуния Оны танымаганлыктан бизди де танымайды.

² Суьйгенлерим, биз соьле Алладынъ балаларымыз, ама алдыда не болаягымыз энди де ашылмаган. Тек билемиз: Масих ашылып белгиленгенде, Ога усяякпыз, неге десе Ол кайдай экенин коьреекпиз.

³ Оны ман уьмитлерин байлаган аьр ким оьзин тазалайды, неге десе Масих — таза.

---

* 2:27 Кие Рух: *Дух Святой*.

⁴Куьна эткен аьр ким (Алладынъ) йорыгын да бузады. Куьна этуьв — йорыкты бузув.

⁵Сиз Масих куьналарымызды Оьзине алмага келгенин билесиз. Ол Оьзи — куьнасыз.

⁶Масихтинъ йолы ман барган куьна этпейди, а куьна этетаган Оны не коьрмеген, не де танымаган.

⁷Балаларым, сизди эш бирев де алдап коймасын. Ким тувралык этеди, сол, Масихтей, туврашыл.

⁸Ким куьна этеди, сол — ибилистен, неге десе бас деп куьна эткен — ибилис. Сонынъ уьшин Алладынъ Улы ибилистинъ ислерин бузбага келген.

⁹Алладан тувган куьна этпейди, неге десе Алладынъ урлыгы онда турады. Ол куьна эталмайды, неге десе Алладан тувган.

¹⁰Алладынъ балалары эм ибилистинъ балалары сосындай белгилери мен баскаланадылар: тувралык этпеген — Алладан тувыл, тап сондай — оьз кардашын да суьймеген.

¹¹Сиз басыннан эситкен хабарынъыз сосындай: бир биринъизди суьйинъиз.

¹²Биз ибилистен болган эм кардашын оьлтирген Кабилдей болмаьк. А не уьшин ол кардашын оьлтирген эди? Неге десе кардашы — тувралык, ол болса яманлык этетаган эди.

¹³Кардашларым, эгер дунья сизди коьрип болмайтаган болса, сейрсинменъиз.

¹⁴Биз оьлимнен яшавга коьшкенимизди билемиз, неге десе кардашларымызды суьемиз; (кардашын) суьймеген оьлимнинъ ишинде калар.

¹⁵Кардашын коьрип болмаган — аьдем оьлтируьвши. Эш бир аьдем оьлтируьвшидинъ оьмирлик яшавы болмаганын билесиз.

¹⁶Суьювдинъ не зат болганын, Масихтинъ бизге Оьзининъ яшавын бергениннен анълаймыз. Биз де кардашларымыз уьшин янымызды бермеге керекпиз.

¹⁷Эгер ким болса да бирев дунья байлыкка ие болып, ама кардашын кытлыкта коьрип, ога юрегин ашпаса, сол биревде Алладынъ суьйими калай яшар?

¹⁸Балаларым! Соьз эм тил мен тувыл, ислеримиз эм акыйкатлык пан суьймеге керекпиз.

¹⁹⁻²⁰ Событип озимиздинъ акыйкатлыктан болганымызды билермиз. Юрегимиз бизди не заман шуьшлесе, Алладынъ алдында юрегимизди тынышландырармыз. Неге десе Алла бизим юрегимизден уллы эм аьр бир затты биледи.

²¹ Суьйиклилерим! Эгер дейим юрегимиз бизди шуьшлеме-се, Алладынъ алдында таьвекелли болармыз.

²² Оннан не зат тилесек те алармыз. Неге десе биз Онынъ парызларын толтырамыз эм Ога яраган ислер этемиз.

²³ Онынъ буйырыгы сол: Улы Иса Масихке сенуьв эм Ол берген парызлары бойынша бир биримизди суьюв.

²⁴ Алладынъ парызларын толтырган Аллада турар, Алла да онда турар. Алладынъ бизде турганын Онынъ бизге берген Рухыннан билемиз.

Акыйкат эм ялган рух

4 Суьйиклилерим! Рухлардынъ аьр бирисине ынанманъыз. Олардынъ Алладыкы болганын сынанъыз, неге десе коьп ялган пайхамбарлар дуныядынъ аьр ерине яйылганлар.

² Алладынъ Рухын булай танырсынъыз: Иса Масихтинъ инсан шаркында дуныяга келгенин кабыл эткен аьр бир рух – Алладан.

³ Иса Масихти кабыл этпеген эш бир рух Алладан тувыл, ол – Масихтинъ душпанынынъ рухы. Сиз онынъ келееги акында эситкенсиз эм ол энди де дуныяда турады.

⁴ Балаларым, сиз Алладансыз эм ялган пайхамбарларды енъдинъыз, неге десе Сол сизде болган Рух дуныядыкыннан куьшлирек.

⁵ Ялган пайхамбарлар – бу дуныядан, сога коьре олардынъ соьзлери бу дуныядыкы эм дуныя оларды тынълайды.

⁶ Биз Алладанмыз: Аллады таныган бизге тынълар. Алладан болмаган бизге тынъламайды. Эне соннан биз акыйкаттынъ эм ялганнынъ рухын таныймыз.

Суьюв Алладан

⁷ Суьйиклилерим! Бир биримизди суьймеге тийислимиз, неге десе суьюв – Алладан. Суьйгенлердинъ аьр бириси Алладан тувган эм Аллады биледи.

⁸Суьймеген аьдем Аллады танымас, неге десе Алла — суьюв.

⁹Алла Оьзининь сынъар Улы аркалы бизге яшав берер уьшин Оны дуныяга йиберген эм суьювин бизге солай билдирген.

¹⁰Суьюв деген не? Аллады суьйгенимиз тувыл, а Онынъ бизди суьйип, куьналарымызды кеширткен курман болар деп, Улын йибергени.

¹¹Суьйиклилерим! Алла бизди соьйтип суьйгенине коьре биз де бир биримизди суьймеге керекпиз.

¹²Аллады эш бир аьдем эш бир заманда коьрмеген. Биз бир биримизди суьйсек — Алла бизде турар эм Онынъ суьйими бизде толы болар.

¹³Биз Аллада турганымызды эм Ол бизде болганын, Ол берген Рухыннан билемиз.

¹⁴Ата Оьзининъ Улын сосы дуныяга Куткарувшы этип йибергенин биз коьрдик эм сол затты шаатлаймыз.

¹⁵Иса Алладынь Улы болганын ким ашык айтса, Алла — сол аьдемде, ол да Аллада турады.

¹⁶Солай этип, биз Алладынь суьйимин таныдык эм сол суьйимге ьнандык. Алла — суьюв. Суьювде туратаган — Аллада, Алла да онда турады.

¹⁷Бизде суьюв толы болганыннан, Кыямет* куьнинде коркувсыз турармыз, неге десе Масих калай болса, биз де бу дуныяда солаймыз.

¹⁸Суьювде коркув йок, толы суьюв оны кувады, неге десе коркувда азаплык бар: коркатаган инсандынъ суьюви толы тувыл.

¹⁹Биз суьемиз, неге десе, бас деп, Ол бизди суьйген.

²⁰Ким: «Мен Аллады суьемен», — деп, оьзи кардашын суьймесе, сол оьтирикши. Неге десе оьзи коьрип турган кардашын суьймеген аьдем, коьрмеген Аллады суьйип болмайды.

²¹Масихтинъ бизге: «Аллады суьйген аьдем кардашын да суьйсин», — деген парызын алдык.

Алла Улына сенуьв

5 Исадынъ Масих болганына ьнанган аьр ким Алладан тувган. Атады суьйген аьр ким Оннан тувганды да суьеди.

* 4:17 Кыямет: грекше «оькимлик».

² Аллады суыйип, парызларын толтырганда, Алладынь балаларын суыйгенимизди анълармыз.

³ Аллады суюв – Онынъ парызларын толтырув, олар да авыр тувыл.

⁴ Неге десе Алладан тувган аьр ким дуныяды енъеди. Дуныяды енъмеге мырсат берген – ол иманымыз.

⁵ Иса Алладынь Улы болганына ынанганнан баска ким енъер дуныяды?

⁶ Сув ман эм кан ман келген* – Ол Иса Масих. Ол тек ялгыз сув ман тувыл, сув эм кан ман келген. Мунынъ акында шаатлык эткен – Рух, а Рух – акыйкат.

⁷⁻⁸ Шаатлык эткенлер ушев: Рух, сув, кан; ушеви де бир шаатлыкта**.

⁹ Биз аьдем шаатлыгын кабыл этемиз, Алла шаатлыгы болса оннан уллырак, неге десе ол – Алладынь Оьз Улына берген шаатлыгы.

¹⁰ Алладынь Улына ынанганнынъ оьзинде Алладынь шаатлыгы бар. Аллага ынанмаган Оны, оьгирикши деп, санайды, неге десе Алладынь Оьз Улына берген шаатлыгына ынанмайды.

¹¹ Сол шаатлык бу: Алла бизге оьмирлик яшав берген эм сол яшав – Онынъ Улында.

¹² Оьзинде Алладынь Улы болганнынъ яшавы бар. Оьзинде Алладынь Улы болмаганнынъ яшавы йок.

Оьмирлик яшав

¹³ Мен бу затларды сизге – Алладынь Улына ынанганларга оьмирлик яшавынъыз бар экенин билинъиз деп яздым.

¹⁴ Алладынь алдында таъвекеллимиз: биз Алладынь ыхтыярына келисли бир зат телесек, Ол бизди эситеди.

---

* ^{5:6} Сув эм кан ман келген: *Иса Масих оьз куллыгын Йордан сувында шомылдырылувы ман баслатты эм кашта керилип оьлгенде, канынынъ тоьгилуьви мен тамамлады.*

** ^{5:7-8} Шаатлык эткенлер ушев: *рух, сув, кан; ушеви де бир шаатлыкта: Инжилдинъ латынша коьширувьинде бу соьзлер булай йоралган: «Кокте шаатлык эткенлер ушев: Ата, Соьз эм Кие Рух; ушеви де бир шаатлыкта».*

¹⁵ Биз не зат тилесек те, Онынъ эситкенин билемиз. Сога коьре, Алладан не зат тилесек те, соны алатаганымызды да билемиз.

¹⁶ Ким кардашынынъ оьлим аккелмейтаган куьнага кире-таганын коьрсе, сол онынъ уьшин дува этсин. Дувасы ман кардашына яшав берер. Бу тек оьлим аккелмейтаган куьна эткен аьдемлер уьшин болар. Оьлим аккелетаган куьна да бар, онынъ уьшин дува этсин деп айтпайман.

¹⁷ Аьр туьрли яманлык – куьна, ама оьлимге аккелмейтаган куьна да бар.

¹⁸ Алладан тувган аьдем куьна этпейтаганын билемиз, неге десе тек Алладан тувган (Иса Масих) сол аьдемди саклайды, ибилис ога тийип болмайды.

¹⁹ Биз Алладан болганымызды билемиз, соьйтип те сав дунья ибилистинъ юргистуьвинде болганын да анълаймыз.

²⁰ Тагы да билемиз, Алладынь Улы келген эм Акыйкатты таныр уьшин бизге акыл берген. Биз Акыйкаттамыз, Онынъ Улы Иса Масихтемиз. Ол – акыйкат Алла эм оьмирлик яшав.

²¹ Балаларым, оьзинъызди бутлардан сакланъыз!

ЯХЪЯДАН ЭКИНШИ ХАТ

Бу хат «Алла сайлап алган Ханбийкеге эм онынъ балаларына» деп тувра маънесин ясырган аты болган бир христиан ямагатына эм онынъ аъдемлерине йиберилген. Авторы — элши Яхъя озин «ямагаттынъ тамадасыман» деп айтады. Ол соьйтип хатты йибергенлерге озининъ абырайлы экенлигин билдиреди эм христиан ямагатынынъ аъдемлери уьшин яваплыгын коьрсетеди.

Биринши хатындагындай этип, Яхъя окувшыларды акыйкатлыкка эм суьювге коьре яшамага керегин насихатлайды. Ол тагы да Иса Масих аъдем болмаган деп санайтаган ялган окувдан сакланмага керегин тилейди.

Суьюв эм акыйкат

1 Ямагаттынъ тамадасыннан Алла сайлап алган эм мен акыйкатлай суьйген Ханбийкеге эм онынъ балаларына* салам! Ялгыз мен болмай, белки, акыйкатты таныганлардынъ баьриси де сизди суьведилер,

² неге десе акыйкат ишимизде яшайды эм де оьмирлер бойында бизи мен калаяк.

³ Атамыз Алладан эм Онынъ Улы Иса Масихтен шапагат, рагимлик эм тынышлык сизи мен бирге болсын.

⁴ Мен балаларынънынъ арасында, биз Атадан алган парызымызга бойсынып, акыйкатлыктынъ йолында юретаганларды тапканда бек кувандым.

⁵ Соьле де тилеймен сеннен, Ханбийкем, бир биримизди суьеек. Сага янъы парыз этип бермей, ама сол басыннан алып бизге белгили болган затты язаман.

---

* 1:1 Ханбийке эм онынъ балалары: бир иман ямагатынынъ аъдемлери болмага болады. 13-нши аятка да каранъыз.

2 Яхъя 1

⁶ Суюв болса биз Алладынъ парызлары бойынша яшаганымыздан шыгады. Мине сол сиз басыннан алып эситкен парыз – калай яшамага кереги акындагы парыз.

⁷ Неге десе дунияга Иса Масих инсан шаркында келгенин кабыл этпеген коьп алдавшылар дуниядынъ ер ерине яйылганлар. Ондайлар – шынты алдавшылар эм Масихтинъ душпанлары.

⁸ Бизим (Алла йолында) кызмет кылып тапканымызды йоймай, кыйын акынъызды толысынша алар ушин сак болынъыз.

⁹ Масихтинъ уйретуьвин бузган эм ога ызламаган аьдемде Алла йок. Масихтинъ уйретуьви мен яшаганда Атасы да, Улы да бар.

¹⁰ Эгер Масихтинъ уйретуьвин аькелмеген бирев сизге келсе, оны уйинъизге ювытпанъыз, салам да берменъиз.

¹¹ Неге десе сондай аьдем мен саламласкан онынъ яман ислеринде катнасады.

¹² Сизге язбага коьп затым бар эди, ама калем мен кагытты кулланмага суймеймен. Куванышымыз толы болсын деп, коьзбе-коьз соьйлесермиз деп уьмит этемен.

¹³ Алла сайлап алган аьптенънинъ балалары сага салам йибередилер.

ЯХЪЯДАН УЪШИНШИ ХАТ

Элши Яхъя, экинши хаттагындай этип, озин «ямагаттынъ тамадасыман» деп айтады. Ол бу хатты бир христиан ямагатындагы Гай деген аьдемге язады. Яхъя оны озининъ суювин коьрсеткени уьшин мактайды эм Диотреф деген биревдинъ тийиссиз юрис-турысы акында куьни-бурын билдиреди.

1 Ямагаттынъ тамадасыннан мен акыйкатлай суйген баалы Гайга салам!

² Суйикли досым, сен ян-ягыннан етимисли болгандай, баьри ягыннан да етимисли, сав-эсен болувынъды Алладан тилеймен.

³ Неге десе акыйкатлыкка сенгенинъди, акыйкатлыктынъ йолында юргенинъди кардашларымыз келип шаатлаганда, айлак бек кувандым.

⁴ Мага, балаларым акыйкатлыктынъ йолында юредилер деп, эситкеннен уйкен куваныш йок.

Мактав эм насихатлар

⁵ Суйикли досым, сен оларды алдын танымаган болсанъ да (иман) кардашларынъа этетаган аьр затынъда алаллыкты коьрсетесинъ.

⁶ Кардашларынъ ямагат алдында сенинъ суйиминъ акында шаатладылар. Оларды Алла кызметинде юргенлерге тийисли болгандай аьзирлеп йолга салсанъ, ийги этерсинъ,

⁷ неге десе олар, баска миллетлилерден (имансызлардан) эш бир ярдам алмай, Масихтинъ аты уьшин йолга шыктылар.

⁸ Солай этип, биз, акыйкатлыктынъ йолында ислегенлер мен бирлесип, сондайларга ярдам этпеге тийислимиз.

⁹ Мен иман ямагатына язган эдим, ама араларында бириншиликте айлак та бек суйген Диотреп бизди ювытпайды.

¹⁰ Сол себепли, эгер мен янынъызга келсем, онынъ эткен ислерин эсине туьсирмен. Ол, бизим акымыздан яман соьзлерди айтканына да разы болмай, оьзи де (иман) кардашларымызды ювытпайды, ювытпага суйгенлерди де тыяды эм ямагаттан кувалап шыгарады.

¹¹ Суййикли досым, яманлыкка иерме, яхшылыкка иер. Ким яхшылык этеди, сол – Алладан, а яманлыкты этуьвши – Аллады коьрмеген.

¹² Димитрийдинъ тийислиликгине баьриси эм акыйкатлык оьзи де шаатлык этеди. Соьйтип, биз де шаатлаймыз эм шаатымыздынъ тувра экенин билесинъ.

¹³ Сага коьп затларды язар эдим, ама калем мен кагытты кулланмага суймеймен.

¹⁴ Сени тез арадан коьрип, коьзбе-коьз соьйлесермиз деп уьмит этемен.

¹⁵ Сага тынышлык болсын! Мундагы досларынъ салам йибердилер. Ондагы досларымызга, аьр бирининъ атын айтып, бизден салам бер. (Амин.)

ЮДАДАН ХАТ

Юда Ерусалимдеги христиан ямагатынынъ басшысы Якуптынъ иниси (экеви де Иса Масихтинъ кишкей кардашлары) болган.

Обзининъ хатында Юда христиан ямагатларына ялган окытувшылар болганларын эм Масихтинъ окувын баска маънеде беретанларын, табиатсыз яшав аьлин юргистетанларын куьни-бурын билдиреди. Юда христианларды Раббийге сенимли эм табиатлы болып турмага шакырады.

Хаттынъ тексти Петердинъ экинши хатына бек ювык. Толысынша белгили тувыл, олардынъ кайсысы – Юда яде Петер биринши болып обзининъ хатын язганы. Белки, эки автор да бир ок ушинши текст пен хатларын язган заманда кулланган болганлар.

Саламласув

1 Иса Масихтинъ кулы эм Якуптынъ кардашы Юдадан Атамыз Алла шакырып сайлаганларга, Иса Масих коршалайтаганларга салам!

²Сизде Алладынъ рагимлиги, тынышлыгы эм суййими аьр дайым обсе барсын.

Обкимге тийислилер

³Суййгенлерим! Бизим ортак куткарылувымыздынъ акында сизге язбага бек шалыссам да сизге – Аллага багыслаганларга бир кере эм обмирликке аманат этилген иман уьшин куьресип куллык этинъиз деп ялбарып, сосы хатты язбага кереклидей коьремен.

⁴Неге десе арамызга кайбир алласыз аьдемлер ясыртын киргенлер. Олар обзлерининъ эдапсызлыгына сылтав излеп, Алламыздынъ шапагатын туьрлише анълатадылар эм ялгыз

бир Иемиз – Раббийимиз Иса Масихти кабыл этип алмайдылар. Бу терисликлери ушун язаланаыклары коыптен бери Кие Китапта билдирилген.

⁵ Сиз бу затлардынъ баърисин билсенъиз де, мен кенем де эсинъизге туъсирмеге суъемен: Раббий бир кере Оъз халкын Мысыр ериннен куткарган болса да сонъында иманнан тайганларды оылимге берди.

⁶ Эм де маълеклер оларга берилген аькимликти яманга кулланып, оъзлерининъ коыктеги меканларын таслап кеткенде, Раббий оларды оымирлик бугавлар ман беркитип, каранъалыкта уллы Кыямет куыннинъ оыкимине дейим тургыстады.

⁷ Солай ок болып, Содом ман Гомора эм олардынъ тоъгерегиндеги шахарлар, каъхпеликке эм табиятка карсы байланысларга берилгенлери ушун оымирлик от пан язага йолыктырылып, уълги болганлар.

⁸ Тап солардай болып, сосы аьдемлер де, коьрген туъслерине таянып, оъз тенин кирлейдилер, Раббийдинъ аькимлигин кабыл этип алмайдылар, мактавлыларды да яманлайдылар.

⁹ Ама маълеклердинъ етекшиси Микаил, Муса пайхамбардынъ суъеги ушун давласып, ибилис пен соъйлескен заманда ибилисти яманлап шуъшлемеге йигерленмеген эди, тек: «Сени Раббий тыйсын!» – деген.

¹⁰ А бу аьдемлер неди яманлаганларын оъзлери де билмейдилер, тек, анъсыз айванлардай, табияты ман не затларды анъласалар, сол затлар оларды йойылувга аькеледилер.

¹¹ Оларга кайгы! Олар Кабилдинъ йолы ман бардылар; Биламдай, савга излеп, йолларында адастылар; Корахтай, карсы шыгамыз деп, йойылдылар.

¹² Ондай аьдемлер, сизинъ суъюв йыйынларынъызда кара татлардай. Сиз бен бирге уялмай зияпет этип, олар басларынынъ каьрин шегедилер. Олар – ел мен кувылып юретаган ямгырсыз булытлардай; эки кайтам оылген, куъзде тамыры ман сувырылып тасланган емиссиз тереклердей,

¹³ уят ислери мен коыбикленген кийик денъиз толкынларындай, оымирликке калын-каранъалыкта сакланмага буыйрылган адаскан юлдызлардай.

¹⁴Адам пайхамбардан сонъ ети атага айланган тувдык Ханок пайхамбар ондайлардынъ акында, йорап, булай билдирген: «Мине Раббий Оьзине багысланган мынълаган маълеклери* мен келеятыр.

¹⁵Ол баъри аьдемлерге оьким шыгармага эм олардынъ, Аллады оьрметлемей, эткен баъри яман ислери, алласыз куьналылардынъ Раббийге карсы айткан баъри каты соьзлери уьшин язаламага келеди».

¹⁶Бу аьдемлер — яладан-яла ягувшылар, эш бир зат пан да разы болмайтаганлар, оьзлерининъ куьсеген затларына иеретаганлар, кимнен пайда туюсеек болса, сога, мактав соьзлерди айтып, ялынатаганлар.

Оьзинъизди Алладынь суьйиминде тутынъыз

¹⁷Ама сиз, суьйгенлерим, Раббийимиз Иса Масихтинъ элшилерининъ эртеден йорап айткан соьзлерин эсте сакланъыз.

¹⁸Олар сизге: «Сонъгы заманда оьзлерининъ арам куьсевлери бойынша яшаяк корлавшылар шыгаяклар», — деп айткан эдилер.

¹⁹Бу аьдемлер — айырылув салувшылар, тек оьз янлары ман бийленип, Кие Рухтан куры калганлар.

²⁰А сиз, суьйгенлерим, оьз яшавынъызды энъ кие иманынъыздынъ негизине салып, Кие Рух пан дува этинъыз.

²¹Раббий Иса Масих Оьзининъ рагимлиги мен сизге оьмирлик яшав береегин саклап, оьзинъизди Алладынь суьйиминде тутынъыз.

²²Шекленгенлерди языксынынъыз;

²³баскаларды, оттан тартып шыгарып, куткарынъыз; уьшиншилерди языксынынъыз, ама сак болынъыз: олардынъ тек бир тениннен кирленген коьйлегиннен де шийкенинъыз.

²⁴Сизди йыгылувдан сакламага эм Оьз данъкына айыпсыз, куванышлы болып, киргистпеге куьши болган

²⁵Куткарувшымыз ялгыз бир Аллага Раббийимиз Иса Масих аркалы данък, уллылык, куват, аькимлик буьтин оьмирлерден алдын болгандай, соьлеге де эм оьмирлерге де болсын! Амин.

---

* 1:14 Маълеклери: *яде «аьдемлери».*

ПАУЛДАН УРЫМШЫЛАРГА ХАТ

Янны Антласувга киргистилген сосы эм баска хатлардынъ коьбисининъ авторы – Масихтинъ элшиси Паул, ювыт аьлими, обьлилерден тирилтилген Масих Оьзи ога келгеннен сонъ, христианлыкты кабыл этип алган парисей.

Урымдагы христиан ямагаты, Паул бу хатты ога язаяктан бир неше йыл алдын, туьзилген. Паул хатты язганга дейим Урымда болмаган, ама ямагат аьдемлерининъ бир нешеви мен таныс эди. Паул хатты Урымга Масихке ьнанган Фиба деген кыскааяклы ман Грецияда болганда йиберген болар эди (16:1).

Бу хаттынъ биринши кесегининъ темасы (1–11 бб.) – Алла Иса Масихтинъ акындагы Ийги Хабардынъ куьши аркалы аьдемлердинъ баьрисин куьна уьшин язаланувдан куткарады. Аьдем Ийги Хабарга ьнанса, Алла ога кешируувди эм ярасувды береди, баласы этип, ога Оьзининъ Рухын савгалайды. Таурат (Муса Пайхамбардынъ Йорыгы) бу ийгиликлерди бералмаган, неге десе аьдемлердинъ баьриси Таураттынъ йорыкларына карсы куьна эткенлер. Ювытларга оьзлерининъ асылына эм Тауратка сенмеге керек тувыл. Тек Масихке сенимлик аьр бир аьдемди Алладынъ алдында тазалайды.

Хаттынъ экинши боьлигинде (12:1–15:13) Паул христиан аьдеми калай яшамага тийисли болганын окувшылардынъ эсине туьсиреди: суюьвде, властьке бойсынувда, бир бирлерин сыйлавда. Сонъында (15:14–16:27) Паул оьзининъ тез арада Урымга бармага ниет этуьвин язады эм ямагаттынъ аьдемлерине саламын йибереди.

1 Иса Масихтинъ кулы, эшлилик кызметке Алла ман шақырылган ²эм Кие Язувларда пайхамбарлары аркалы берилмеге айтылган Ийги Хабарды яймага сайланган Паулдан салам!

³⁻⁴Сол Ийги Хабар Алладынъ Улы Раббийимиз Иса Масих акында. Масихтинъ асылы Даут тукумыннан эди, а Кие Рухы ягыннан облилерден тирилуви мен Алладынъ Улы болганы куышли кепте беркитилди.

⁵Бабри миллетлерден аьдемлерди иманга бойсындырмага деп, мен Масих аркалы эм Онынъ аты ушин айырым савга этип эшлиликти алдым.

⁶Иса Масихтинъ шақырган аьдемлерининъ ишине сиз де киресиз.

⁷Урымда яшайтаган эм Аллага багысланмага шақырылган бабри суйгенлерине Атамыз Алладан эм Раббий Иса Масихтен шапагат эм тынышлык болсын!

Паулдынъ Урымга келмеге ниети

⁸Бас деп, Иса Масих аркалы Аллага баьринъыз ушин шуькир этемен, неге десе иманынъыз акында буьтин дуньяда хабарлайдылар.

⁹Сизди дайым да эсимде тургыстканыма бир Алла Оьзи — шаат. Онынъ Улы акында Ийги Хабарды билдиремен, буьтин карувымды берип, кызмет кыламан.

¹⁰Алладынъ ыхтыяры ман ахырында сизге келмеге йолым ашылсын деп, дуваларымда токтамастан тилеймен.

¹¹Неге десе мен, сиз бен Алла Рухынынъ берген савгасын боьлисип, иманынъызды беркитер ушин коьриспеге бек аьсиретпен.

¹²Айтаягым бу: аранъызда болганда мен сизди, сиз де мени, бир биримизди иманымыз бан коьнъиллендирермиз.

¹³Билгенинъизди сьемен: кардашлар, баска миллетлилер арасында болганындай, сизинъ аранъызда да ислерим берген онъысты йяяр ушин сизге келмеге коьп кере ниет этип аьзирлендим, ама соьлеге дейим мага тыювлык шыгып турады.

¹⁴Мен греклер эм грек болмаганлар, билимдилер эм яхиллер алдында борышлыман.

¹⁵ Соьйтип, мен сизге, Урымда яшаганларга, Ийги Хабарды билдирмеге асыгаман.

¹⁶ Мен Ийги Хабардан уялмайман, ол – аьр иман эткенге, бас деп ювытларга, оннан сонъ ювыт болмаганларга куткарылув уьшин Алладынь куьдирети.

¹⁷ Неге десе Ийги Хабар Алладынь аьдемди аклавы басыннан ахырына дери иман аркалы болганын ашады. Кие Язувда язылгандай: «Ким иман аркалы акланса, сол яшаяк».

Алладынь ашувы

¹⁸ Алла акыйкаттынъ ашылувына залымлыклары ман шыр-мав эткен аьдемлердинъ алласызлыгына эм яманлыгына карсы коьктен ашувын коьрсетеди.

¹⁹ Неге десе Алладынь акында билмеге керекли затлар оларга ашыкланды, Алла оны Оьзи ашыклады.

²⁰ Дуния яратылганнан бери Алладынь коьринмегенлери, оьмирлик куьши эм аллалыгы, Онынъ яратканларыннан анълатылып, ашык коьринеди. Сога коьре оьзлерин акламага амал йок!

²¹ Алла акында биле туруп, Ога аллалык сыйын бермедилер эм шуькир этпедилер. Ама бос ойларга коьмилдилер эм анълавсыз юреклерин каранъалык бийледи.

²² Оьзлерин акыллы деп санасалар да акылсыз болып шыктылар.

²³ Оьлимсиз Аллага сежде кылаяк орнына, олар оьлимли инсанга, кусларга, доьрт аяклыларга эм йылысатаганларга усаган бутларга табындылар.

²⁴ Соны уьшин Алла, бир бирлерининъ шаркын корлатсынлар деп, оларды юреклерининъ излеген арам ислерине берилмеге таслады.

²⁵ Олар Алла акыйкатын ялганлыкка авыстырдылар. Яратканга тувыл, яратылганга табынып кызмет кылдылар. Яратканга дайым да шуькир болсын! Амин.

²⁶ Сол себептен Алла оларга уятсыз куьсевлерге бет бердирди: хатынлары табиатта болган айкасувларды табиатта болмаган айкасувларга авыстырдылар.

²⁷ Событип те эр кисилер, хатынлары ман табиятка тийисли болгандай айкасувды таслап, оъз куъсевиди мен бир бири мен кызыксындылар. Эр кисилер эр кисилер мен бетсизлик этип, тувра йолдан адасканлары ушын оъз шаркларына тийисли яза алдылар.

²⁸ Олар Аллады эслеринде тургыстувды пайдалы коърменгерлериди ушын Алла оларды пайдасыз ойларга берилмеге таслады. Событип, олар ярамаган ислер этедилер.

²⁹ Олар туурли яманлыкларга, огырсызлыкка, сыклыкка, яман ниетке толганлар; дайым куънлейдилер, оьлтиредилер, ³⁰⁻³¹ урыска, кылыплылыкка, ашувга берилип, соъз юргистедилер, яладан яла ягадылар, Аллады коърмип болмайдылар, ташанмаган, копар, мактаншак эм огырсызлыкка уста, ата-анага бойсынмаган, ойсыз, сенимсиз, суьювсиз, аявсызлар.

³² Оьзлерин солай юргисткенлер Алла оькимиди мен оьлимге тийисли экенин биле турып, сол яманлыкларды оьзлери этуьвдиди мен калмай, баскалардынь этуьвлерине де разы боладылар.

Алладынь аьдил оькимиди

2 Сонынъ ушын, ким болсанъ да баскаларды шуьшлесенъ, сени акламага амал йок. Сен, оларды шуьшлеп, оьзинъ оьзинъге оьким кесесинъ, неге десе сен, оьким кесуьвши, сол ок затларды этип турасынъ.

² Биз билемиз: солай эткенлерге Алла оькимининъ эткени тувра.

³ Сен событип этетаганларга оьким шыгарган, оьзинъ де соны этип, Алладынь оькиминнен кашып кутыларман деп ойлайсынъма?

⁴ Билким, сен Онынъ уйкен танълыгын, сабырлыгын эм тоьзимлигин корлайсынъ. Алладынь танълыгы сага теьбеге туьспеге амал береегин анъламайсынъма?

⁵ Тек сен, ийнатынъа куныскан аьдем, теьбеге туьспеге унамайсынъ, событип Алладынь аьдил оькимиди ашылаек ашув куьнине куьналарынънынъ санын оьстиресинъ.

⁶ Алла аьр кимге эткен исине тийислисин береек:

⁷ данъкты, сыйды эм оьлимсизликти, тоьзимлик пен ийги ислер этип, излегенлерге оьмирлик яшавды береек;

⁸ Өзлерин суыйгенлерге, акыйкатка бойсынмай, яманлыкка бойсынганларга ашувын эм шамланувын туьсиреек.

⁹ Яманлык эткен аьр бир аьдемге, бириншилей, ювытларга, оннан сонъ ювыт болмаганларга, кайгы эм азап шектиреек.

¹⁰ Ама ийгилик этетаганларынынъ баьрисине, бириншилей ювытларга, оннан сонъ ювыт болмаганларга, данък, сый эм тынышлык болаяк.

¹¹ Неге десе Алла аьр кимге бирдей карайды.

¹² Тауратты билмей, куьна эткенлер, Тауратты билмеселер де йойылаяклар. Тауратты биле турып, куьна эткенлерге Таурат пан обким кесилеек.

¹³ Алладынъ алдында Тауратты тынълайтаганлар тувыл, а Тауратты толтырганлар акланаяклар.

¹⁴ Тауратты билмеген баска миллетлилер табиатка бойсынып, Таураттынъ буйырыкларын толтырсалар, Таурат болмаса да олар өзлери өзлерине йорык курайдылар.

¹⁵ Олар Таураттынъ парызлары юреклеринде язылганын коьрсетдилер. Бу затты олардынъ ырызы да шаатлайды: бирер ойлары-пикирлери оларды айыплайды, баскалары коршалайды.

¹⁶ Мен яятаган Ийги Хабарга коьре, аьдемлердинъ ясыртын ислерине Иса Масих аркалы Алладынъ обким шыгараяк Куьни соьйтип болаяк.

Ювытлар ман Таурат

¹⁷ Мине сен, ювытпан деп, Тауратка таянасынъ эм Алла ман мактанасынъ.

¹⁸ Алладынъ ыхтыярын билесинъ. Таураттан уьйренип, яманнан яхшыды айырасынъ.

¹⁹⁻²⁰ Буьтин билимди эм акыйкатлыкты озьинде саклаган Тауратты билгенинъ уьшин сен сокырлардынъ йол коьрсетуьвшиси, каранъалыктагылар уьшин ярык, акылсызларга тербиялашы, балаларга окытуьшы болганынъа ынанасынъ.

²¹ Сен баскаларды уьйретесинъ, а озьинъди неге уьйретпейсинъ? «Урлама», — деп, уваз айтып, озьинъ урлайсынъма?

²² «Зиналык этпе», — деп айтып, озьинъ зиналык этесинъме? Бутлардан шийкенесинъ, а озьинъ табынув уьйлерди тонайсынъма?

²³ Таурат пан мактанасынъ, а озинъ Тауратты бузув ман Аллады корлайсынъ.

²⁴ Неге десе Кие Язувда: «Сиз ушин Алладынъ аты баска миллетлилер арасында яманланады», — деп айтылган.

²⁵ Тауратты толтырсанъ, суьннетли болганынъ пайда берер. Эгер дейим Тауратты бузсанъ, суьннетинъ яравсыз болар.

²⁶ Ама суьннетсиз аьдем Таураттынъ буйырыкларын ысласа, Алла оны суьннетли деп санамаспа?

²⁷ Сен Кие Язувларга эм суьннетке ие бола турып, Тауратты бузсанъ, бабага олтырмаган, ама Тауратты ыслаган аьдем сага оьким шыгармаспа?

²⁸ Неге десе тысыннан ювыт болып коьринген шынты ювыт тувыл эм тысыннан, кевдесинде белгиленген суьннетлев шынты суьннет тувыл.

²⁹ Йок! Шынты ювыт — ишиннен ювыт болган эм де юреги суьннетленген. Бу зат — язувлардынъ тувыл, а Алла Рухынынъ иси. Ога мактав аьдемлерден тувыл — Алладан.

3 Аьше, ювытлардынъ не артыклыгы бар ды? Суьннетленуьвдинъ де не пайдасы бар?

² Аьр не заттан да бар. Энь алды ман Алла Оьзининъ соьзлерин оларга аманат этти.

³ Аьше, ювытлардынъ бир кесеклери Ога алал болмасалар ша? Олардынъ сенимсизликлери Алладынъ да сенимсиз болганын коьрсетерме?

⁴ Элбетте, коьрсетпес! Эгер дейим «баьри аьдемлер де алдашы» болсалар да Алла Оьзининъ соьзине берк. Кие Язувда айтылганша:

«Солай этип, соьзлеринъде дайым туврашыл боляксынъ,

оьким этуьвде, енъуьвши болып шыгаяксынъ».

⁵ А эгер дейим терислигимиз Алладынъ аьдиллигин тагы да бек ашыклай болса, не айтайык? Билким, Алла сол кадер ашувын бизге карата болса, Ол териспе экен? Мен аьр бир аьдемге йорыклы болган соравды берейим.

⁶ Элбетте, йок! Солай болса, Алла дуньяга оьким калай шыгарар эди?

⁷ Меним оьтиригим аркалы Алладынъ акыйкатты айтканы оннан да ашык коьринип, Онынъ данъкы тагы да бек уйкен болса ша? Сол заманда мага куьналы деп оьким кеспеге болама?

⁸ Аьше, соьйтип болганда, ийгилик болдырар уьшин яманлык этеекпе? Буьйтип мени яманлайтаганлар айтадылар. Сол затка мен уйьретемен деп ялган соьзлерди айтадылар. Алла аьдил болып оларга оьким кесеек.

⁹⁻¹⁰ Аьше, биз, ювытлар, яхшырак аьдемлермизбе? Элбетте йок! Мен алдын коьрсеткенше, ювытлар да, ювыт болмаганлар да — баьриси де куьна ман бийленеди. Кие Язувда айтылгандай:

«Бир аьдем де туврашыл тувыл.

¹¹ Туврады анълаган йок,
бирев де Аллады излемейди.

¹² Баьриси де Аллага артларын бердилер, яравсыз
болдылар.

Бирев де ийгилик этпейди,
бир аьдем де.

¹³ Олардынъ тамаклары — ашык сарытабак,
тиллери мен алдайдылар.

Эринлеринде йыланннъ увы бар.

¹⁴ Авызлары каргыска эм ашувга толган.

¹⁵ Кан тоьгуьвге аяклары бек шабадылар.

¹⁶ Каерге де барсалар, ызларында опырав эм баьле
калдырадылар,

¹⁷ а тынышлык йолды билмейдилер.

¹⁸ Алладан коркув акылларына келмейди».

¹⁹ Биз билемиз: Тауратта айтылган баьри зат та Тауратка сенгенлерге айтылады, соьйтип, бирев де оьзин аklar мырат пан авызын ашпас эм буьтин дунья Алла алдында яваплы болар.

²⁰ Неге десе бир аьдем де Тауратты толтырувы ман Алладынъ алдында акланмаяк. Тек Таурат аркалы куьна не болганын анълаймыз.

Иман ман акланув

²¹ Ама энди Алла Таураттан айырым аклав йолын ашыклады. Бу затты Таурат та, пайхамбарлар да шаатлык этедилер.

22-23 Алла аьдемлерди Иса Масихке сыйынган иманлары ман аklar. Муны иман эткен аьр ким ушин этер, биревди де айырмас. Тек аьр ким де куьналы болды эм Алладынъ данъ-кыннан куры калды.

24 Олар, куткарылууды Иса Масих аркалы алып, Алладынъ шапагаты ман тоьлевсиз акланадылар.

25 Алла Исады, тоьгилген канына сенуьвимиз бен куьналарымызды кеширтеек курманлык болмага деп, белгиледи. Событип, Алла аьдиллигин коьрсетти, неге десе тоьзимлик эте турып, алдынгы заманларда этилген куьналарды язасыз кеширди.

26 Соны ман Ол аьлиги заманда аьдиллигин коьрсетти. Оьзи аьдил болып калады эм Иса Масихке иман эткенлерди аклайды.

27 Аьше, энди биз не зат пан оьктемсимеге болармыз? Эш бир зат пан да! Кайсы йорыкка таянамыз? Тауратты толтырувгама? Йок, иман йорыгына таянамыз.

28 Неге десе аьдем Тауратты толтырувы ман тувыл да, иманы ман акланар деп, беркитемиз.

29 Алла ша? Ол тек ювытлардынъ Алласы ма? Яде баска миллетлердики де ме? Элбетте, Ол – баска миллетлердинъ де Алласы.

30 Алла – бир, Ол иманлы суьннетлиди де, иманлы суьннетсизди де аклайды.

31 Сол заманда иманлы болувымыз бан Тауратты йокка шыгарамызба? Эш болмас! Оны койып, биз Тауратты бегитемиз.

Ибрагим пайхамбардынъ иманы

4 Аьше, сол заманда биз, ювытлар, халкымыздынъ ата-бабасы Ибрагим акында не айтпага керекпиз? Ол не сынаган?

²Оьзининъ эткен затлары ушин акланган эсе, онынъ мактанмага акы болар эди. Ама Алладынъ алдында мактанып болмас эди.

³Кие Язув не дейди? «Ибрагим Аллага ынанды, Алла да ынанганын туврашылыкка санады».

⁴Ислегенге тоьлев акша – савга тувыл, а ога тийисли ак.

⁵ А эгер аьдем, эткен бир затына да таянмай, оны — туврашыл болмаганды аклайтаган Аллага иманлы болса, Алла онынъ иманын туврашылыкка санар.

⁶ Бобтен де Алла, онынъ эткен бир затына да карамаганлай, аклаган инсаннынъ наьсиби акында Даут булай айтады:

⁷ «Кимлердинъ куьналары кеширилген эм шуьшлери муьтылган — солар наьсиплилер.

⁸ Кимге Раббий куьнасын эсапка алмаса, сол инсан наьсипли».

⁹ А сол наьсип тек суьннетленгенлер уьшин ме яде суьннетленмегенлер уьшин ме? Биз: «Ибрагимнинъ иманы туврашылыкка саналды», — деп айтамыз.

¹⁰ Бу зат кашан болган? Ол суьннетленеектен алдын ма яде суьннетленгеннен сонъ ма? Бу зат болганда, ол суьннетли тувыл, а суьннетсиз эди!

¹¹ Ибрагим, суьннетленмеген заманда болган иманы ман акланганын коьрсеткен муьхыр деп, суьннет белгисин кабыл этти. Собйтип, Ибрагим, суьннетли болмасалар да, Аллага иман эткенлердинъ баьрисининъ атасы болды эм олардынъ да иманы туврашылыкка саналды.

¹² Атамыз Ибрагим суьннетлилердинъ де атасы болды. Бу суьннетлилер тек бабага олтырылып калмай, Ибрагим суьннетленмей турган замандагы иманынынъ ызыннан барадылар.

¹³ Алладынъ Ибрагимге эм онынъ тукымына дуьнядынъ иелери болаяксынъыз деген ваьдеси Таурат талапларын толтырганы уьшин тувыл, а иманы ман акланганы уьшин берилген эди.

¹⁴ Эгер Тауратка сенгенлер дуьнядынъ иеси болаяк болсалар, иман бос эм ваьде куьшсиз болаяк эди.

¹⁵ Неге десе Таурат йорыгы бузылса, Алладынъ ашувланувына йол ашылар. Ама йорык болмаган ерде, йорыкты бузув да йок.

¹⁶ Эне соны уьшин бу ваьде, Алладынъ шапагатына таянар эм Ибрагимнинъ тувдыкларынынъ баьриси уьшин беркитилер деп, иманга негизленген. Ибрагимнинъ тувдыклары тек Тауратка сенгенлер тувыл, Ибрагимдей, иманлы болганлар.

¹⁷ Кие Язувда: «Мен сени коьплеген миллетлердинъ атасы эткенмен», — деп айтылгандай, Ибрагим, обзи ьнанган Алла-

дынъ — облилерди тирилтуввши, болмаган затты буйырыгы ман бар этуввши Алладынь — алдында бизим баъримизге де ата.

¹⁸ Эш бир уьмити болмаган заманда да Ибрагим уьмит пен иман этти, Алладынь: «Тувдыкларынь сансыз коьп боляак», — деген соьзлерине сенип, коьплеген халклардынъ атасы болды.

¹⁹ Ол юз ясына ювыкласа да, шаркы облидикиндей болганын да, пишеси Сарадынъ да карны кысыр болганын анъласа да, иманын карувсызландырмады.

²⁰ Ол имансызлык этпеди, Алладынь ваьдесине шекленмеди. Аллады данъклады эм иманы оннан да берк болды.

²¹ Алладынь ваьде эткенин толтырмага куьши болганына толы сенип турды.

²² Эне соны уьшин «иманы туврашылыкка саналды».

²³ Кие Язувда «туврашылыкка саналды» деген соьзлер тек Ибрагим уьшин тувыл, бизим уьшин де язылды.

²⁴ Неге десе Раббийимиз Исады облилерден тирилткен Аллага иман эткенимиз де туврашылыкка саналаяк.

²⁵ Иса куьналарымыз уьшин облимге берилди эм Алладан акланувымызды алар уьшин облилерден тирилтилди.

Алла ман ярасув

5 Соьйтип, иманымыз бан акланганымыз уьшин Раббийимиз Иса Масих аркалы Алла ман ярасувлыгымыз бар болды.

² Масих аркалы да Алладынь шапагатына иман йолы ман етпеге амал берилди. Сол шапагатта яшаймыз эм Алла данъкына ортакшылык этеекпиз деген уьмитимизге суьйинемиз.

³⁻⁴ Тек оны ман тувыл. Биз шегетаган кыйынлыкларымызга да суьйинемиз. Неге десе билемиз: кыйынлыктан тоьзимлик, тоьзимликтен сынавлылык, сынавлылыктан уьмит тувады.

⁵ Уьмит бир заманда да бос тувмайды, неге десе Алла бизге берген Кие Рухы аркалы Оьзининъ суьйимин юреклеримизге мол явдырады.

⁶ Неге десе, биз аьли де амалсыз болып турганлай, Алла белгилеген вакытта Масих биз, алласызлар, уьшин оьлди.

⁷ Ким болса да бирев туврашыл инсан уьшин янын берерме экен? Ийги аьдем уьшин, билким, бирев облимге барып та олтырар.

⁸ Ама Алла бизге Обзининъ суьйимин биз абли де куьналы болган заманда Масихтинъ биз уьшин оьлгени мен коьрсеткен эди.

⁹ Биз энди Масихтинъ тоьгилген каны ман акланганмыз. Сога коьре, шексиз де, Масих аркалы Алладынъ ашувыннан да куткарылаякпыз.

¹⁰ Биз Алладынъ явлары бола турганлай, Улынынъ оьлими аркалы Оны ман ярастык. Сога коьре, энди ярасканнан сонъ, шексиз де, Улынынъ яшавы аркалы куткарылаякпыз.

¹¹ Ама бу да тамамы тувыл. Биз Алладынъ Раббийимиз Иса Масих аркалы эткенине суьйинемиз, Ол аркалы энди Алла ман ярасканмыз.

Адам пайхамбар ман Масих Иса

¹² Соьйтип, куьна дуныяга тек бир аьдем (Адам пайхамбар) аркалы кирди, оьлим де – куьна аркалы. Соны ман оьлим баьри аьдемлерге коьшти, неге десе баьриси де куьналы болдылар.

¹³ Таурат йорыгы берилмей, дуныяда куьна бар эди. Ама йорык болмаган ерде, куьна эсапка алынмайды.

¹⁴ Ога карамай, Адам пайхамбардан Мусага дейим оьлим Адамнынъ шуьшиндей куьнага кирмегенлердинъ уьстинде де аькимлик суьрди. Адам – Келеек Инсаннынъ* келбети. ¹⁵ Ама Адамнынъ терислиги Алладынъ шапагат савгасы ман тенъ тувыл. Бир аьдемнинъ терислиги себепли коьплеген инсан оьлди. Сога коьре, Алладынъ шапагаты эм бир Аьдемнинъ, Иса Масихтинъ, шапагаты ман берген савгасы, шексиз де, коьплеген инсанга артыгы ман етти.

¹⁶ Алладынъ савгасы сол бир аьдемнинъ эткен куьнасы ман тенъ тувыл. Сынъар бир шуьши болганга шуьшлев оьким шыгарылды, ама коьплеген терисликлер этилгеннен сонъ Алладынъ берген шапагат савгасы акланув аькеледи.

¹⁷ Бир кисидинъ терислиги себепли оьлим сол бир киси аркалы аькимлик суьрген. Сога коьре Алладынъ мол шапагатын эм акланув савгасын алганлар, шексиз де, бир Аьдем, Иса Масих, аркалы яшав табып, патшалык суьрееклер.

---

* 5:14 Келеек Инсан: *Иса Масих*.

¹⁸Суьйткенде, бир кисидинъ терислиги калай баъри аьдем-лерге оьким аькелген болса, соьйтип те бир кисидинъ тув-рашылыгы баъри аьдемлерди аклап, оларга яшав аькелеек.

¹⁹Неге десе бир аьдемнинъ бойсынмавы аркалы коьплеген-лер калай куьналы этилген болса, соьйтип те бир аьдемнинъ бойсынувы аркалы коьплер акланаяклар.

²⁰Таурат терисликти оьстирер уьшин артында келди. Ама куьна оьскен ерде Алладынъ шапагаты оннан да коьп оьсти.

²¹Суьйткенде, куьна оьлим аркалы калай аькимлик суьр-ген болса, солай да Алладынъ шапагаты, Раббийимиз Иса Масих аркалы акланув эм оьмирлик яшав аькелип, аьким-лик суьреек.

6 Энди сонъы не? Алдынгындай куьна ишинде, Алладынъ шапагаты артык болсын деп, яшармызба?

²Эш болмаяк! Биз куьна этуьв ягыннан оьлгенмиз. Энди-ден арбатын куьна ишинде яшап болармызба?

³Баъримиз де, Иса Масих пен косылар уьшин сувда шомыл-дырылып тазаланганлар, Онынъ оьлимин пайласканымызды билмейсизбе?

⁴Сога коьре сувда шомылдырылып тазаланувымыз бан биз, оьлип, Оны ман бирге коьмилгенмиз. Масих Атадынъ данъклы куьдирети мен оьлилерден тирилгендей, биз де со-лай янъы яшав йолында юрер уьшин сувда шомылдырылып тазаланганмыз.

⁵Эгер дейим биз, Масих оьлгениндей оьлип, Оны ман ко-сылган болсак, соьйтип те, Масих тирилгениндей тирилип, Оны ман косылаякпыз.

⁶Билемиз, энди куьнадынъ куьлары болмаяк деп, шаркы-мызда куьнадынъ куьши куьрытылар уьшин алдынгы аьдем-лигимиз Масих пен бирге кашта оьлтирилди.

⁷Оьлген аьдем куьнадан эркин этилген. Ынанамыз, эгер дейим биз Масих пен бирге оьлген болсак, соьйтип те Оны ман бирге яшаякпыз.

⁹Билемиз, Масих оьлилерден тирилтилген, энди оьлмеек, оьлим энди Ога аькимлик суьрмеек.

¹⁰ Ол облыми мен куьнады енъер ушын сынъар бир кере оьлди. Энди яшавы ман Аллады сыйлар ушын яшайды.

¹¹ Сиз де соьйтип, Масих Иса ман косылып, обзинъызди куьна ушын оьли, Алла ушын сав деп, сананъыз.

¹² Сога коьре сизинъ оьлеек шаркынъызда куьна абкимлик суьрмесин, сизди шаркынъыздынъ куьсевлерине бойсындыр-масын.

¹³ Шаркынъыздынъ бир муьшесин де, яманлык алаты этип, куьнага берип турманъыз. Онынъ орнына, оьлилерден тирилгенлердей, обзинъызди Аллага беринъиз, шаркынъыздынъ муьшелери Аллага туврашылык алаты болсын.

¹⁴ Куьна сизге абкимлик суьрмесин, неге десе сиз Таураттынъ тувыл, а Алла шапагатынынъ абкимлигиндесинъиз.

Туврашылыктынъ кулы болув

¹⁵ Аьше, не? Таураттынъ тувыл, Алла шапагатынынъ абкимлигинде болганымыз ушын куьна этип тураякпа? Эш бир заманда да!

¹⁶ Билмейсизбе, кимге бойсынып, обзинъызди ыргатлыкка берсенъиз, сиз бойсынган аьдеминъиздинъ кулы боласынъыз: сиз яде куьнадынъ кулы болып оьлерсинъиз, яде Аллага бойсынуvшы кул болып акланарсынъыз.

¹⁷ Бир заманларда сиз куьнадынъ кулы эдинъиз, ама Аллага шуькир, сизге берилген буюгин окуvга алал юректен бойсындынъыз.

¹⁸ Сиз, куьнадан босатылып, туврашылыктынъ куллары болдынъыз.

¹⁹ Инсан кылыгынъыз карувсыз болганы ушын аьдемлердинъ куьнде кулланатаган тилинде анълатаман. Бир заманларда шаркынъыздынъ муьшелерин яман мырат пан арамлыкка эм яманлыкка калай берген болсанъыз, солай ок муьшелеринъызди туврашылыкка кул этип берип, энди обзинъызди Аллага багысланъыз.

²⁰ Сиз куьнадынъ куллары болган заманда туврашыл болмага кереклиликтен эркин эдинъиз.

²¹ Сиз энди уялган затларды эткенинъизден сол заманда кайдай пайда алгансыз? Сол затлардынъ сонъы — оьлим!

²²А энди сиз куьнадан босатылып, Алладынь куллары болдыньыз. Соннан пайда алып, обзинъызди Аллага багыслайсыз, сонъы да – оьмирлик яшав.

²³Куьнадынь тоьлеви – оьлим, а Алладынь савгасы – Раббийимиз Иса Масих аркалы оьмирлик яшав.

Таурат йорыгыннан эркин болув

7 Кардашлар, билмейсинъызбе (муны Тауратты билгенлерге айтаман) Таурат йорыгы тек аьдем сав заманда ога аькимлик суьреди.

²Мысалыга, байга барган пише байы сав заманда ога йорык пан байланады. Тек байы оьлсе, пише оны байына байлаган йорыктан эркин болады.

³Ама байы сав бола турып, пише баска эрге байыр болса, зина эткенге саналады. Тек байы оьлсе, пише Таураттан эркин болады. Сол заманда баска байга барса да пише алаллыкты бузбайды.

⁴Сойтип, кардашларым, сиз де, Масихтинъ шаркы аркалы оьлип, Таураттан эркин болдыньыз. Соны ман баскага, оьлилерден тирилтилген Масихке, байырландынъыз. Бу да, биз Аллага пайдалы куллык этеек деп, болды.

⁵Биз инсан кылыгымызга берилип яшаган заманда, Таурат уянткан куьналы куьсевлер шаркымыздынъ муьшелеринде аьрекет этип турды, онынъ да сонъы оьлим эди.

⁶Ама биз, оьлип, бизди есирде ыслаган Таураттан энди эркин болдык. Сойтип, биз Аллага, алдынгыдай Тауратта язылганга ызламай, Алла Рухы берген янъы яшавга ызлап, кызмет кыламыз.

⁷Не зат айтпага боламыз? Таурат та, куьна да тенъ болама, аьше? Эш болмаяк! Таурат болмаса мен куьнадынь не зат болганын билмеек эдим. Эгер дейим Таурат: «Сукланма», – деп, айтпаган болса, мен сукланувдынъ не болганын билмес эдим.

⁸Куьна, сол парызды оьз ис алаты этип, менде аьр туьрли сукланув тувдырды. Таураттынъ тысында куьна, оьлидей, куьшсиз.

⁹⁻¹⁰Мен Тауратты билмей яшаган заманым болган; ама сол парыз эсиме келгенлей, куьна янланды, а мен оьлдим. Яшав аькелмеге талапланган парыз мага оьлим аькелип шыкты.

11 Куьна, сол парызды обзининъ ис алаты этип, мени алдады эм онынъ ярдамы ман оьлтирди.

12 Соны ман Таурат – кие, онынъ парызлары да кие, аьдил эм ийги.

13 Суьйткенде, ийги болган зат мага оьлим алып келдиге? Эш болмаяк! Оны куьна этти эм солай этип обзининъ шынты сыпатын коьрсетти. Куьна, сол ийги затты кулланып, мага оьлим аькелди. Соьйтип, сол парыз аркалы куьнадынъ калай яман зат болганы тагы да бек ашыкланады.

14 Биз билемиз, Таурат – Алла Рухыннан. А мен – куьнага кулдай сатылган аьдетли инсан.

15 Мен оьзим оьзимнинъ не эткенимди аньламайман. Этпеге суьйген затымды этпеймен, коьрип болмаганымды этемен.

16 Этпеге суьймегенимди эткенде, Таураттынъ туьзлигин кабыл эткенимди коьрсетемен.

17 Туврасы ман, сол затты энди мен тувыл, менде яшаган куьна этеди.

18 Билемен, менде, туьзин айтсам, инсан кылыгымда, ийгилик йок. Яхшылык этпеге коьнъилим бар, тек шынтылай этпеге куьшим йок.

19 Ийгиликте, этпеге суьйсем де, этпеймен, а яманлыкты, этпеге суьймесем де, этемен.

20 Эгер дейим этпеге суьймегенимди эте болсам, оны энди мен этпеймен, меним ишимде яшаган куьна этеди.

21 Соннан бу йорыкты шыгараман: яхшылык этпеге суьйсем де алдымда аьр заман яманлык турады.

22 Ишимдеги аьдем десем Алладынъ йорыгына суьйинеди.

23 Ама шаркымнынъ муьшелеринде бир баска йорыкты коьремен. Сол йорык акылым унаган йорыкка карсы шыгады эм мени муьшелериме куьна эттируьвши йорыктынъ есири этеди.

24 Мен наьсипсиз аьдеммен! Сосы оьлим юргисткен шаркымнан мени ким куткарап?

25 Аллага шуькир, Раббийимиз Иса Масих аркалы (куткарыламан). Соьйтип, мен оьзим Алладынъ йорыгына тек акылым ман, инсан кылыгым ман куьна эттируьвши йорыкка куллык этемен.

Алладынъ яшав берувши Рухы

8 Сога коьре Иса Масихке байыр болганларга* энди бир туьрли обким йок.

²Неге десе Иса Масих аркалы яшав беретан Рухтынъ йорыгы сени куьна эм оьлим абкелген Таураттан босатты.

³Таурат инсан кылыгымыз бан куьшсиз болганыннан бажаралмаганды, Алла бажарды: Обзининъ Улына куьналы инсан шаркындай шарк берди, Оны куьна уьшин курман болмага йиберип, инсан кылыгында абрекетлейтаган куьна уьшин обким шыгарды.

⁴Биз Таураттынъ абдил талапларын толтырар уьшин, Ол солай этти. Неге десе биз инсан кылыгымызга бойсынмай, Алла Рухына бойсынып, яшаймыз.

⁵Ким инсан кылыгына бойсынса, сол инсан кылыгынынъ суьйген затларын оилайды. Ким Алла Рухына бойсынса, сол Рухтынъ суьйген затларын оилайды.

⁶Тек инсан кылыгынынъ суьйгенин оиласанъ, облерсинъ, а Алла Рухынынъ суьйгенин оиласанъ, яшав эм тынышлык табарсынъ.

⁷Неге десе обзининъ инсан кылыгынынъ суьйгенин оилаган абдем – Аллага яв: ол Алладынъ йорыгына бойсынмайды эм бойсынып та болмайды.

⁸Инсан кылыгынынъ абкимлигинде болганлар Аллады разы этип болмайдылар.

⁹Тек, Алладынъ Рухы ишинъизде яшайтаган болса, сиз инсан кылыгынъыздынъ тувыл, сол Рухтынъ абкимлигиндесиз. Кимде Масихтинъ Рухы йок болса, сол Оныкы тувыл.

¹⁰Ама Масих сизде болса, шаркынъыз куьна амалтын облген болса да, рухынъыз Алладынъ алдында акланганынъыз уьшин яшайды.

¹¹Эгер дейим Масихти облилерден тирилткен Алладынъ Рухы сизде яшайтаган болса, Сол, Масихти облилерден ти-

---

* 8:1 Иса Масихке байыр болганлар: *инсан кылыгына бойсынмай, Алла Рухына бойсынып яшайтаганлар (8:4).*

рилткен, ишинъызде яшайтаган Оьзининъ Рухы ман сизинъ оьлеек шаркынъызга яшав береек.

¹² Сойитип, кардашлар, борышымыз бар, тек инсан кылыгымызга тувыл. Ога бойсынып яшав керекли болмайды.

¹³ Неге десе инсан кылыгынъызга бойсынып яшасанъыз, оьлеексинъыз. Ама Алла Рухы ман шаркынъыздынъ куьналы ислерин оьлтирсенъыз, яшаяксынъыз.

¹⁴ Кимлер Алладынъ Рухы ман юргистилселер, солар – Алладынъ уллары.

¹⁵ Сиз алган Рух тагы да сизди коркувда яшамага кыстаган ыргатлыктынъ рухы тувыл. Йок, сизди Алладынъ уллары эткен Рухты алгансынъыз! Ол бизди: «Абба*! Ата!» – деп ялбарып тилемеге коьнъиллендиреди.

¹⁶ Сол Рух Оьзи бизим рухымыз бан бирге Алладынъ балалары болганымызды шаатлайды.

¹⁷ Эгер дейим балалары болсак, асабалары да болармыз – Алладынъ асабалары, Масихке де асабадаслар. Неге десе Онынъ азаплары ман боьлискен болсак, данъкы ман да боьлисермиз.

Масихке иман эткенлердинъ данъкы

¹⁸ Меним ойыма коьре, аьлиги азапларымыз келеекте бизге ашылаяк данък пан тенълестирилмеге тийисли тувыл.

¹⁹ Алла яраткан ер-коьк, Алла Оьзининъ улларын не заман ашык коьрсетер экен деп, шыдамсыз саклайды.

²⁰⁻²¹ Неге десе ер-коьк маьнесизликке бойсындырылган. Соны суьйип кабыл этпеген, тек Алладынъ буйырыгы ман бойсындырылган. Алла соны эткенде, ер-коьк оьзи де, маьнесизликке кул болувдан кутылып, Алла балаларынынъ данъклы эркинлигине етер деп, уьмит этилген эди.

²² Биз билемиз де: буьтин ер-коьк, бала табаятырган хатындай болып, аьлиге дейим де ынъыранады эм азапланады.

²³ Тек ер-коьк тувыл, аьле биз де, Алла Рухын янъы яшавдынъ басы этип алганлар, Алла бизди Оьзининъ улларындай этип, (кыяметте) шаркымызды (оьлимнен) эркин этер деп саклап, янымыз бан ынъыранадымыз.

---

* 8:15 Абба: арамей тилинде «Ата» деген соьз.

²⁴Сога уьмит этип, куткарылганмыз. Ама уьмитимиз толтырылганын коьрсек, ога уьмит этип турмаспыз. Ким колында коьрген затына уьмит этеди?!

²⁵Эгер дейим биз коьрмей турган затка уьмит этетаган болсак, шыдамлык пан уьмит этип турармыз.

²⁶Рух та карувсызлыгымызда бизге ярдамга келеди: биз не зат акында дува этеегимизди тийислисинше билмеймиз, ама соьз бен анълатып болмаяк куьрсинуьвлер мен Рух Оьзи бизим уьшин ялбарып тилейди.

²⁷Юрек туьбиндеги энъ де ясыртын ойларымызды анълаган Алла, Рух не ойлаганын биледи, неге десе Алла Ога багысланганлар уьшин калай суьйсе, Рух солай тилейди.

²⁸Билемиз: Аллады суьйген, Онынъ мырады бойынша шакырылган аьдемлер мен бирге ислеп, Рух баьри затты да ийгиликке айландырады.

²⁹Олар болмай турып та Алла оларды билетаган эди эм, Оьз Улы коьплеген кардашларынынъ ишинде тувнъыш болсын деп, оларды Оьз Улына усас болмага эртеден белгиледи.

³⁰Кимлерди эртеден белгилеген болса, соларды шакырды: шакырганларын аклады, аклаганлары ман данъкын боьлди.

³¹Бу затлар акында не айтпага боламыз? Алла биз яклы болса, ким бизге карсы?

³²Эш бирев де! Неге десе Алла биз уьшин Оьз Улын аямады, баьримиз уьшин курманга берди. Солай болганда, Оннан баска аьр затты да бизге багысламаса?

³³Алладынъ сайланганларын ким шуьшлеп болар? Эш бирев де!

³⁴Неге десе Алла оларды аклаган. Ким оларга оьким шыгарар? Эш бирев де! Неге десе оьлген, ога да косып, оьлилерден тирилтилген Масих Иса Алладынъ онъ янында турып, бизим уьшин ялбарып тилейди.

³⁵Масихтинъ суьйиминнен бизди не айырмага болар? Азап-лар, кыйынлыклар, кувгынлыклар, ашлык, яланъашлык, кавыфлык, кылыш па?

³⁶Кие Язуьда айтылгандай:

«Сени уьшин биз аьр вакыт оьлимге ювыкпыз, сойылмага аькетилген койларга саналамыз».

³⁷ Ама бизди Суыйгеннинъ ярдамы ман биз баъри затта да толы енъувъ таптык.

³⁸ Мен толы ынанаман: не оylim, не яшав, не маълеклер, не йинлер эм баска куышлер,

³⁹ не аьлиги оьмир, не келеек оьмир, не йогардагы дунья, не туйпсиз опкын — яратылган баска эш бир зат та Алладынъ Раббийимиз Иса Масихте коърсеткен суыйиминнен бизди айыралмаяк!

Алладынъ сайлаганлары

9 Масихке байыр болган биревге тийислисинше, туврасын айтаман, оьтирик соьйлемеймен. Кие Рух аькимлигинде болган ырызым да — ога шаат.

²⁻³ Кайгым меним бек уыйкен, юрегимде тынмаган бир авырув бар. Кардашларымнынъ, ырувдасларымнынъ орнына мен оьзим Алла тарабыннан язаланып, Масихтен айырылганымды да тилер эдим.

⁴ Олар — исраилшилер: Алла оларды Оьзининъ уллары этти, данъкын коърсетти, олар ман антласувлар беркитти, Таурат-ты, табынув йорыкларды, ваделерди берди.

⁵ Уллы ата-бабалар* — олардынъ аталары, Масих те олардынъ ырувыннан тувган. Ол — баърисиннен де уыйкен, оьмирге де шуькирге тийисли Алла. Амин.

⁶ Ама Алла Оьзининъ соьзин толтырмады деп, айтпайман. Исраилшилердинъ баъриси де шынты Исраил** тувыллар.

⁷ Эм Ибрагимнинъ тувдыкларынынъ баъриси де онынъ балалары тувыллар. (Алла ога айткандай:) «Сенинъ тувдыкларынынъ тек Исхактан тувганлар болаяклар».

⁸ Суыйткенде, табиат йорыгы бойынша тувганлар болмай, Алладынъ ваьдеси бойынша тувганлар Онынъ балалары деп саналаяклар.

⁹ Неге десе Алла: «Мен келеек йыл бу ваьытта кайтаякпан, Сарада*** ул болаяк», — деген соьзлер мен ваьде эткен.

* 9:5 Уллы ата-бабалар: *Ибрагим, Исхак, Якунтай пайхамбарлар.*

** 9:6 Шынты Исраил: *Иса Масихке ынанганлар.*

*** 9:9 Сара: *Ибрагим пайхамбардынъ пишеси.*

¹⁰ Бу да сонъы тувыл. Ата-бабамыз Исхактан пишеси Рабият эгизлер мен авыраяклы болды.

¹¹⁻¹² Балалар аьле де тувмай не ийгилик, не де яманлык этпеген заманларында, Алла Рабиятка: «Уйкенинь кишкейиньнинь кулы болаяк», — деген. Сойтип, Алла эгизлерден бирин сайлаганы ман Обзининь мырады олардынь этеек бир затына таянмаганын эм Обзи кимди суьйсе, соны шақырганын коьрсетти.

¹³ Кие Язувда айтылгандай:

«Мен Эсавды тувыл, Якупты суьйдим».

¹⁴ Муннан кайдай ой шыгараак? Алла аьдилликсизбе? Эш болмаяк!

¹⁵ Алла Мусага: «Кимди языксынмага суьйсем, соны языксынарман. Кимди ярлыкамага суьйсем, соны ярлыкарман», — деген.

¹⁶⁻¹⁷ Сойтип, аьдемнинь сайланганы обзининь тилеклерине эм куьресуьвине тувыл, а Алладынь языксынувына байланады. Кие Язувда Алла пергаунга*: «Сен аркалы куьдиретимди коьрсетер эм атымды буьгин дуныяга белгили этер ушин сени патша эттим», — дейди.

¹⁸ Сойтип, Алла кимди суьйсе, соны языксынар, суьйгенин де ийнат этип кояр.

¹⁹ Сен меннен: «Аьше, сол заманда Ол кимди болса биревди калай шуьшлер? Ким Онынь ыхтыярына карсы шыгар?», — деп сорарсынь.

²⁰ Аьдем, Алла ман эриспеге сен ким болгансынь? Исленген зат оны исленгенге: «Сен мени булай неге эткенсинь?» — деп айтаякпа?

²¹ Шоьлмекшидинь бир ок балшыктан эм де баалы, эм де ушшыз шоьлмек этпеге эркинлиги йок па, аьше?

²² Алла, Обзининь ашувын коьрсетпеге эм куьдиретин билдирмеге суьйип, йойылмага белгиленген, ашувуна тийисли шоьлмеклерге уйкен сабырлык пан тоьзген болса, не айтаяк?

²³ Алла даньклы болмага аьзирлеген эм языксынаяк аьдемлерине Обзининь даньклы байлыгын билдирер ушин солай эткен болса, не айтаяк?

---

* 9:16-17 Пергаун: *бурынгы Мысырдын патшасы.*

²⁴ Эм сол аьдемлер — бизбиз. Ол бизди тек ювытлардан тувыл, баска миллетлилерден де шакырды.

²⁵ Ошея пайхамбардынъ китабында Алла билдиргендей:
«Меним халкым болмаганды Оьз халкым деп,
суьйикли болмаганды суьйиклим деп, айтарман.

²⁶ Эм тап сол: „Меним халкым тувылсынъыз“, — деп айтылган ерде,

олар яшав беруьвши Алладынъ уллары деп те аталаяклар».

²⁷ Ешая пайхамбар Израил акында булай кышкырып айтады:
«Израил улларынынъ саны денъиз ягасындагы кумдай
болса да

бек азы куткарылаяк.

²⁸ Неге десе Раббий ер юзинде

Оьзининъ шалт эм кескин оькимин толтыраяк».

²⁹ Ешая эртеден айтканындай:

«Эгер дейим Куьдиретли Раббий

бизге бир-неше тувдык калдырмаган болса,

биз Содомдай болар, Гоморага усар эдик».

Израилдинъ имансызлыгы

³⁰ Энди не зат айтайым? Алладан акланувды излемеген баска миллетлилер акланувды алдылар. Иманлары ман акланадылар.

³¹ Ама Таурат аркалы акланувды излеген израилшилер Тауратты толтырмага етисалмадылар.

³² Неге етисалмадылар? Неге десе акланувды, иманга тувыл, оьзлерининъ эткен ислерине таянып, изледилер. Солай этип олар «абынув тасына» суьриндилер.

³³ Кие Язувда булай язылган:

«Мине Мен Сионда тас саламан —

Ога абынаяклар;

кая саламан —

Ога суьринип йыгылаяклар.

Ама Ога ким сенсе, сонынъ уьмити уьзилмес».

10 Кардашлар, меним юректен аьсирет болган эм Алладан тилеген затым — Израил халкынынъ куткарылувы.

² Олар Алладынъ эмирин толтырмага талпынадылар. Соны мен шаатлайман. Ама талпынуулары акыйкат билимге таянмайды.

³ Неге десе исаилшилер, Алладынъ аьдемлерди калай аклаганын анъламаганлай, оьзлери-оьзлерин аклатпага куьреседилер. Соьйтип, Алладынъ аклав йолына бойсынмадылар.

⁴ Неге десе, Алла иман эткен аьр кимди акласын деп, Масих Таурат йорыгын тамамлады.

⁵ Муса, Тауратка таянып акланув акында: «Таураттынъ талапларын толтырган солай этип яшаяк», – деп язады.

⁶ Ама иманга таянып акланув акында Кие Язув булай айтады: «Ким коькке коьгерилеек?» – деп, оьзинънен сорама (солай айтылганы: Масихти ерге туьсирер уьшин).

⁷ Эм сорама оьзинънен: «Ким туьпсиз опкынга туьсеек?» – деп (солай айтылганы: Масихти оьлилерден коьгерер уьшин).

⁸ Ама Кие Язув не айтады? «Сага ювык Алладынъ Соьзи – авызынъда эм юрегинъде». Баскаша айтканда, бу соьз – биз яйып юрген, иман акындагы хабар.

⁹ Неге десе авызынъ ман Исадынъ Раббий болганын ашык айтсанъ эм Алла Оны оьлилерден тирилткенине юрегинъ мен ынансанъ, куткарылаяксынъ.

¹⁰ Ким юреги мен иман этсе, сол акланаяк. Ким авызы ман иман эткенин айтса, сол куткарылаяк.

¹¹ Кие Язувда айтылгандай: «Ога ким сенсе, сонынъ уьмити уьзилмес».

¹² Бу соьз, ювытларды баска миллетлилерден айырмай, аьр аьдемге айтылган. Раббий бир, Ол баьрисининъ де Иеси. Ога ялбарып тилегенлердинъ баьрисине де Ол юмарт.

¹³ Неге десе: «Раббийге ялбарып тилегенлердинъ аьр бири куткарылаяк».

¹⁴ Тек Ога иман этпегенлер, калай Ога ялбарып тилерлер? Эситпегенлерине калай иман этерлер? Алладынъ соьзин яятаган болмаса, калай эситерлер?

¹⁵ Эгер дейим Алла соьзин анълатпага йиберилмеген болса, соьзи калай яйылаяк? Кие Язув айткандай: «Ййги Хабарды алып келгенлердинъ аякларын коьбруув калай аьруув!»

¹⁶ Ама Ийги Хабарды бабриси де кабыл этпедилер. Ешая пайхамбар айткандай: «Я Раббий, меннен эситкенине ким ынанды экен?»

¹⁷ Событип, инсан тек Масих акындагы хабарды эситсе, иман этер, сол хабар да анълатылмаса эситилмес.

¹⁸ Ама сорайман: «Аьше, ювытлар эситпегенлерме?» Элбетте, эситкенлер. Кие Язувда язылганды да:

«Буьтин ер юзинде олардынъ давыслары яйылды, дуныядынъ доьрт муьйисине дейим олардынъ созлери етти».

¹⁹ Мен яне сорайман: «Исраил анъламадыма?» Биринши болып (Алладынъ созлери мен) Муса пайхамбар явап береди: «Миллет деп атап болмаяк миллет аркалы Мен сизде куьншилик уяндырарман. Анъсыз миллет аркалы сизди ашувландырарман».

²⁰ Ешая да йигерлик пен (Алладынъ созин) айтады:

«Мени излеменлер Мени таптылар.

Мени сорамаганларга Оьзимди коьрсеттим».

²¹ Ама Исраил акында булай айтады:

«Мен колымды тынълавсыз эм карсыласувшы халкка куьн узагы созып турдым».

Алла Исраилди шет какпады

11 Мен сорайман: «Алла Оьзининъ халкын шет кактыма?» Йок, эш болмас! Мен оьзим исраилшимен, Ибрагим тукумыннан, Бенямин ьрувиннан.

² Алла энъ басыннан Оьзи айырып алган халкын шет какпады. Аьше, Ильяс акында Кие Язувда не айтылганын билмейсизбе? Ильяс Исраил халкына карсы Аллага шагынады:

³ «Раббий, олар Сенинъ пайхамбарларыньды оьлтирдилер, курман этилуьвши ерлеринъди буздылар, мен ялгыз калдым. Мени де оьлтирмеге шалысадылар».

⁴ Аьше, Алла ога кайдай явап берди? «Мен Оьзиме ети мынь аьдем сайладым. Олар Баалдынъ* алдында тизлериннен шоькпедилер».

* 11:4 Баал: бир буттынъ (идолдынъ) аты.

⁵ Сойтип те, аьлиги заманда да Алладынь шапагаты ман сайланган кишкей ямагаты калды.

⁶ Ама Алла оларды Оьз шапагаты ман сайлаган болса, сонда олардынъ эткен бир затына карамайды. Солай болмаса, шапагат энди шапагат болмас эди.

⁷ Аьше, сонъы не? Израил излеген затына етисалмады, тек Алла сайлаганлар етистилер. Калганлардынъ акылы сезимсиз болды.

⁸ Кие Язувда язылгандай:

«Алла олардынъ рухын уйклатты.

Буьгуйнге дейим де олардынъ коьзлери коьрмейди,
А кулаклары эситпейди.»

⁹ Даут десень булай айтады:

«Олардынъ сыпыралары оларга тузак эм капкан
болсын!

Суьринип йыгылсынлар эм тийисли язаларын
алсынлар!

¹⁰ Коьзлерин, коьралмагандай, каранъалык капласын,
Аркалары оьмир бойы буькирейип калсын!»

¹¹ Солай болса, мен сорайман: «Ювытлар йыгылаяк ушин суьриндилерме?» Элбетте, йок! Олардынъ янъылувы ман баска миллетлилерге куткарылмага амал берилди. Сонынъ ушин ювытлар оларды куьнлейди.

¹² А эгер дейим ювытлардынъ янъылувы дуныяга байлык эм йолдан таювлары баска миллетлерге байлык аькелген болса, йолга савлай кайтувлары оннан да уллы байлык аькелер.

¹³ Энди сизге, баска миллетлилерге, соьзим. Мен баска миллетлилерге йиберилген элши болганым ушин кызметим мен оьктемсиймен.

¹⁴ Билким, оьзимнинъ халкымда сизге куьншиликти тувдырып, бир кесегин куткаралсам ша?

¹⁵ Эгер дейим (Алладынь) оларды шетке кагувы буьтин дуныяды Оны ман ярастырган болса, оларды янъыдан кабыл этуьви тап оьлилерди яшавга кайтарувындай болар.

¹⁶ Эгер дейим оьтпектен алынган баслапкы кесек Аллага багысланган болса, буьгин оьтпек те Ога багысланган. Эгер

дейим зейтун теректинъ тамырлары Аллага багысланган болса, бутаклары да солай.

¹⁷ Эгер дейим бутаклардынъ бир кесеклери сындырылган болса эм сен, кийик зейтун теректинъ бутагы, олардынъ орнына ялганып, бавда оьскен зейтуннынъ тамырына эм соьлине ортак болсанъ, сындырылган бутаклардынъ алдында мактанма.

¹⁸ Мактансанъ, муны мутпа: тамырды сен тутпайсынъ, тамыр сени тутады.

¹⁹ Билким, сен: «Мени терекке ялгар уьшин бутаклар сындырылган эдилер», — деп айтарсынъ.

²⁰ Дурыс. Олар иманлары болмаганы уьшин сындырылган эдилер, а сен иманлы болганынъ уьшин олардынъ орнындасынъ. Ама сен коькирексиме, корк!

²¹ Алла табиат бутакларын аямаган. Солай болганда, Ол сени аяр деп ойланасынъма?

²² Эсинъде тут, Алла эм танъ, эм де каты. Ол айырылып туьскенлерге каты, ама, Онынъ ийгилигине сенип турсанъ, сага танъ. Турмасанъ, сен де кесилип тасланаяксынъ.

²³ Ювытлар да, имансызлыкларында тиренмеселер, тагы да асыл терекке ялганаяклар. Неге десе оларды Алладынъ тагы да ялгамага куьши бар.

²⁴ Эгер дейим сен табиаты кийик зейтуннан кесилип, табиатка карсы бав зейтунына ялганган болсанъ, сол заманда Аллага сындырылган табиат бутакларды оьз терегине кайтармага тагы да енъил.

²⁵ Кардашлар, сиз оьзинъизди бек акыллыга санаманъыз деп, мен сизге бир сырды ашпага суьемен: исраилшилердинъ сезимсизлиги дайымлыкка тувыл, тек баска миллетлилерден иман эткенлердинъ саны толганга дейим тураяк.

²⁶ Эне сол заманда буюгин Исраил куткарылаяк. Кие Язувда айтылгандай:

«Сионнан Куткарувшы келеек,

Якуптынъ тувдыкларыннан алласызлыкты курытаяк.

²⁷ Эм Мен олардынъ куьналарын йок эткенде сосы антласувды олар ман бегитирмен».

²⁸ Олар Ийги Хабарды кабыл этпегенлери ушин Аллага душпан, бу да сизге, баска миллетлилерге, пайдалы болып шыкты. Ама олар – Алла сайлаган халк, Алла оларды ата-баларынынъ хахтерине суйеди.

²⁹ Неге десе Онынъ савгалары эм шақырувы артына алынмас.

³⁰ Бир заманларда сиз де Аллага бойсынмайтаган эдинъиз, а энди исраилшилердинъ бойсынмавлыклары ушин Алла сизди языксынды.

³¹ Соьйтип олар энди де Аллага бойсынмайдылар. Ама Алла сизди языксыгандай, оларды да языксынаяк.

³² Неге десе Алла баьрисин языксынар ушин оларды бойсынмавлыктынъ есири этти.

³³ Ай, Алладынъ байлыгынынъ, акыллылыгынынъ, билим-лилигининъ теренлиги! Онынъ карарлары акылга сыйынмас, йоллары эш бир заманда да анъласылмас!

³⁴ «Ким Раббийдинъ акылын анълаган эм ким Онынъ кенъесшиси болган?

³⁵ Артына кайтармага амалсыз керек болган не болса да бир затты Раббийге ким берген экен?»

³⁶ Неге десе баьри зат Раббийден, Раббий аркалы, Раббий ушин! Ога оьмирлерге данък! Амин.

Иманлыдынъ янъы яшавы

12 Соьйтип, кардашлар, Алладынъ коьрсеткен рагимлиги ушин, сизге ялбараман: шаркынъызды, Аллага яраган, Ога багысланган тири курманлыктай, беринъиз. Солай этип, Ога туьз акыл ман куллык этерсиз.

² Сосы оьмирдинъ яшав турмысына келиспенъиз, тек Алла акылынъызды янъыртувы ман сизди туьрлендирсин. Соьйтип Алладынъ буйырыгын, Оны разы эткен яхшы эм кемшиликсиз затларды, тинтип анъларсыз.

³ Алла мага шапагатын коьрсеткени ушин сизинъ аьр биринъизге айтаман: оьзинъизди тийислисиннен артык коьтерменъиз. Оьзинъиз акында Алла аьр биринъизге берген иман оьлшемине коьре туьз акыллы болып ойланъыз.

⁴ Мысалыга, бизим шаркымыз: ол бир, ама онда коьплеген муьшелер бар, эм аьр бирининъ ислери туьрли-туьрли.

⁵ Биз де солай: биз коьп болсак та Масих пен бирликте бир шарк кураймыз, а айырым-айырым караганда бир биримизге, онынъ туьрли муьшелеримиз.

⁶ Алладынъ бизге коьрсеткен шапагатына коьре бизим туьрли рух савгаларымыз бар: Ол бизге пайхамбар болмага амал берген болса, иманымыз бизге калай куьш берсе, солай пайхамбарлык этеегинъиз.

⁷ Кимге баскаларга кызмет кылмага берилген болса, кылсын. Ким уьйретуьвши болса, уьйретсин.

⁸ Ким коьнъил коьтеруьвши болса, коьтерсин. Ким садака беруьвши болса, юмартлык пан берсин. Ким басшылык эте болса, сол кайратлык пан басшыласын. Ким баскаларга танъ болса, шатланып этсин.

⁹ Суьйиминъиз экиюзли болмасын. Яманлыкты коьрип болманъыз, ийгиликке байланынъыз.

¹⁰ Бир биринъизди, кардашлардай, буьтин юрегинъиз бен суьйинъиз. Бир биринъизди сыйлавада базласынъыз.

¹¹ Эриншек болмай, коьнъилинъиз Алла Рухы ман янып, Раббийге каныгыслы куллык этинъиз.

¹² Уьмит сизге суьйиниш акелсин; баьледе каты болынъыз; арымаганлай дува этинъиз;

¹³ имандасларынъыз муктажлыкта калганда, бар болганынъыз бан боьлисинъиз; конакбайшылык коьрсетип билинъиз.

¹⁴ Сизге залымлык эткенлерге ийгилик тиленъиз. Ийгилик тиленъиз, каргаманъыз.

¹⁵ Суьйингенлер мен суьйининъиз, йылаганлар ман йыланъыз.

¹⁶ Бир биринъиз бен татымлыкта яшанъыз. Коькирексименъиз, а сансыз аьдемлер мен айкасынъыз. Билмегеним йок деп, турманъыз.

¹⁷ Яманлыкка яманлык пан явапламанъыз. Баьри аьдемлер ийгилик деп санаган затларга эс беринъиз.

¹⁸ Эгер сизинъ янынъыздан амал болса, баьриси мен тынышылыкта яшанъыз.

¹⁹ Аьзизлерим, Оьзинъиз уьшин оьш алманъыз, Алладынъ ашувына ер калдырынъыз. Неге десе Кие Язувда айтылгандай: «Оьш алув – Меники, Мен кайтарып берекепен, – дейди Раббий».

²⁰ Керисинше, «эгер сенинъ явынъ аш болса, ога ас бер; сувсаса, сув ишир. Сойтип этсенъ, оны бек уялтарсынъ».

²¹ Яманлык сени енъмесин, яманлыкты ийгилик пен енъ.

Аькимлерге бойсынынъыз

13 Баьринъыз де басшылык этетаган аькимлерге бойсынынъыз, неге десе Алладан болмаган бир аькимлик те йок эм аьлиги заманнынъ аькимлерин Алла салган.

² Сога коьре ким аькимлерге карсы шыкса, сол Алладынъ эмирине карсы шыгады. Карсы шыкканлар язаланар.

³ Аькимлер ийги ислерге тувыл, яманлыкларга коркынышлы. Аькимлерден коркпага суьймесенъ, ийгилик эт, олар сени мактарлар.

⁴ Олар Алладынъ куллары эм сенинъ ийгилигинъ ушин аьрекетлейдилер. Эгер дейим сен яманлык эте болсанъ, сол заманда корк: олар босына кылыш юргистпейдилер, Алладынъ яманлык этетаганларга кескен оькимин эм язасын толтырып, Аллага куллык этедилер.

⁵ Эне сол себепли, сен тек Алладынъ язасыннан коркып калмай, а ырызынъа тынълап, аькимлерге бойсынмага керексинъ.

⁶ Соны ушин де сиз ясак тоьлейсиз, неге десе аькимлер оьзлерининъ бу борышына эс боьлип, Аллага кызмет кыладылар.

⁷ Сойтип, аьр кимге де тийислисин беринъиз: ясак излегенге — ясак, тоьлев излегенге — тоьлев, сый излегенге — сый, оьрмет излегенге — оьрмет.

Бир биринъызди суьйинъиз

⁸ Биревге де бир биринъызди суьюв борышыннан баска борышынъыз болмасын. Ким баскады суьеди, сол Тауратты толтырады.

⁹ Неге десе «зиналык этпе, оьлтирме, урлама, сукланма» деген парызлардынъ эм баска парызлардынъ ортак маьнеси, толысынша, биринде айтылган: «Ювыгынъды, оьзинъди суьйгендей этип, суьй».

¹⁰ Суьюв баскага зарар аькелмейди. Сонынъ ушин суьюв — Тауратты толтырув.

¹¹ Соъле кайдай заман болганын билип, тийислисинше яшанъыз. Сизге уйкыдан уянмага заман келди, неге десе, бас деп, иман эткен заманымыздан эсе, куткарылувымыз энди ювык.

¹² Туьн бираздан сонъ кетип, куьн келеятыр. Суьйткенде, каранъалыктынъ ислерин таслап, ярлыктынъ савыт-садакларын уьстимизге киеек.

¹³ Куьннинъ ярыгында болганлардай тийисли яшаяк: тийиссиз ойнаклавга, эсируьвге, каьхпеликке эм аьдепсизликке, эрисуьвге эм куьншиликке берилмеек.

¹⁴ Куьбе кийгендей, Раббийимиз Иса Масихтинъ куьши мен савытланынъыз. Сонда инсан кылыгынъыздынъ куьсевлерине берилмеге ойламассыз.

Иманы берк болганлар ман болмаганлар

14 Иманы берк болмаганды озинъызге алынъыз, тек онынъ караслары акында оны ман эриспенъыз.

² Айтпага, ким болса да бирев, баьри затты да ашамага боляк деп, санайды. Баска бирев, иманы берк болмаган, тек ясылша ашайды.

³ Баьри затты ашаган ашамаганга мисетсинмей карамасын, ашамаган да ашаганды бетлемесин, неге десе оны Алла кабыл этти!

⁴ Ят кисидинъ кулын бетлемеге сен ким болгансынъ?! Сол кулдынъ тек Иеси тувра яде терис эткенин айтар. Эм сол кул тувра болып шыгар, неге десе Иесининъ оны тувра шыгармага куьши бар.

⁵ Бирев, куьнлердинъ ишинде маьнели куьнлер бар деп, санайды. Баска биревге баьри куьнлер де бирдей. Аьр ким де озь акылы ьнандыргандай этсин.

⁶ Бир куьнди айырып сыйлаган, Раббийди сыйлайды. Ашаган да Раббийди сыйлап, ашайды, неге десе ас уьшин Аллага шуькир этеди. Ашамаган да, Раббийди сыйлап, ашамайды. Ол да Аллага шуькир этеди.

⁷ Неге десе бирев де тек озьи уьшин яшамайды, бирев де тек озьи уьшин оьлмейди.

⁸ Эгер дейим биз яшайтаган болсак, Раббий уьшин яшаймыз. Эгер дейим оьле болсак, Раббий уьшин оьлемиз. Тири болсак та, оьли болсак та биз — Раббийдикимиз.

⁹ Неге десе Масих оьлилерге де, тирилерге де иелик суьрер уьшин оьлди эм яньыдан яшап баслады.

¹⁰ Суьйткенде, неге иман кардашыньды бетлейсинь? Сен ше? Неге кардашыньды кем коьресинь? Биз баьримиз де Алла оькимининь алдына шыгаякпиз.

¹¹ Кие Язув айтады да:

«Мен яшавым ман ант этемен, — дейди Раббий, — Меним алдымда аьр бир аьдем тизине шоьнькеек, аьр бир тил Аллага мактав соьзин айтаяк».

¹² Соьйтип, аьр биримиз Алла алдында оьзи акында явап береек.

¹³ Энди бир биримизге оьким шыгармаяк. Онынь орнына иман кардашыньызды састыргандай, йолдан тайдыргандай затлар этпеске карарлы болыньыз.

¹⁴ Оьз-оьзиннен бир ас та арам болмаганын билемен. Раббий Иса мени сога толы ьнандырды. Ама аьдем оьзи бир затты арам деп санаса, сол зат ога арам болады.

¹⁵ Ама ашаган ьрызыкнь кардашыньды кайгыртса, сол заманда суьюв йорыклары ман яшамайсынь. Сол кардашыньды ьрызыкнь ман йойма, онынь уьшин Масих яшавын берген.

¹⁶ Соьйтип, сиз ийгилик деп санаган зат яманланмасын.

¹⁷ Неге десе Алладынь патшалыгы ас-сув ишуьв тувыл, ол — туврашылык, тынышлык эм Кие Рух берген суьйиниш.

¹⁸ Эгер дейим инсан Масихке солай кызмет кылса, Аллады разы этеди эм аьдемлерге ярайды.

¹⁹ Солай этип биз тынышлык аькелген эм бир биримизди иман ягыннан куьшлендирген затларга ымтылмага керекпиз.

²⁰ Ас уьшин Алладынь исин бузба. Баьри аслар — алал, ама ашаган асы ман баскаларды йолдан тайдыратаган аьдем яманлык этеди.

²¹ Кардашыньды йолдан тайдыраякка себеп болмас уьшин, энь де ийгиси — эт те еме, шагыр да ишпе, баска затты да этпе.

²² Бу затлар акында неге ынансань, сол сени мен Алла арасында калсын. Ким тувра деп санаган затын этип, озин терис коьрмесе, сол — наьсипли.

²³ Ама ол, бир зат ашап болаякпа экен деп, шеклене турып, кене де ашаса, ога оьким кесилер, неге десе иманына коьре этпейди. Иман ман этилмеген аьр зат та — куьна*.

15 Биз, иманлары берк болганлар, тек оьзимиз суьйгенди этпей, карувсызлардын куьшсизликлерине шыдамага керекпиз.

² Аьр биримиз де ювыгымыздын иманын беркитер уьшин ога не ийги болаягын ойлап, оны разы этпеге куьресек.

³ Масих Оьзи де суьйгениндей этпеген, ама Кие Язувда айтылгандай:

«Сени яманлаганлардын корлавлары
Мага туьсти».

⁴ Кие Язувда язылганлардын баьриси де берген шыдамлыгы эм коьнъл коьтеруьви аркалы уьмитимизди тутпага бизге насихат беруьв уьшин язылган.

⁵⁻⁶ Сабырлык беруьвши эм коьнъл коьтеруьвши Алла, Иса Масихтин коьримине иерип, оьз араньызда бир акылда болганыньызды савга этсин. Соьйтип, бир юректен, бир авыздан Раббиймиз Иса Масихтин Алласын эм Атасын данькларсыз.

⁷ Сол себепли Масих сизди Алладын данькы уьшин калай Оьзине алган болса, сиз де бир бириньызди солай алыньыз.

⁸⁻⁹ Неге десе айтаягым бу: Масих Алладын сенимли болганын коьрсетер уьшин, Онын ювытлардын ата-бабаларына берген Соьзи толтырылганын бегитип, баска миллетлилер де, оларды языксынганы уьшин, Аллады данькласынлар деп, ювытлардын кулы болды. Кие Язувда язылгандай:

«Сол себепли Сени миллетлер арасында данькларман,
Сенин атынды мактап йырларман».

¹⁰ Тагы да айтылады: «Ай, миллетлер, Алладын халкы ман бирге куваныньыз!»

¹¹ Эм тагы:

* 14:23 *Кайбир текстлерде 16:25-27 аятларындагы соьзлер мунда язылган.*

«Баъри миллетлер, Раббийди мактанъыз!
Баъри халклар Ога мактав шыгарсынлар!»

¹² Ешая пайхамбар да айтады:

«Ишайдынъ* Тамыры келеек,
Кобтерилип, миллетлердинъ уьстинде акимлик
суреек,
Ога миллетлер сенееклер».

¹³ Уьмит булагы – Алла иманынъыз аркалы сизди аьр туьрли
суьйинишке эм тынышлыкка толтырсын, соьйтип, уьмити-
нъыз Кие Рухтынъ куьдирети мен коьптен коьп обссин.

Масихтинъ куллыкшылары

¹⁴ Сиз болсанъыз, кардашларым, ийгиликке толганынъызга,
аьр туьрли билимге уьйренип, бир биринъызге насихат берип
билгенинъызге толы ынанаман.

¹⁵ Кенем де Алла мага берген шапагаты ман бир кесек зат-
ларды эсинъызге туьсиреек болып, сосы хатты сизге бираз
йигерлик пен яздым.

¹⁶ Алла мени баска миллетлилер уьшин Иса Масихтинъ кыз-
метшиси болмага салган. Ювыт болмаганлар Аллага яраган, Кие
Рух пан Ога багысланган курман болсын деп, мен, Алладынъ
Ийги Хабарын яювды кие борышым деп санап, куллык этемен.

¹⁷ Мен, Иса Масихке байыр болып, Аллага багыслаган ис-
лерим мен оьктемсимеге боламан.

¹⁸⁻¹⁹ Неге десе Масихтинъ, баска миллетлилерди Аллага бой-
сындырар уьшин мен аркалы соьз эм ис пен, аьлемет нышанлар
эм аьжейиплердинъ куьши мен, Алла Рухынынъ куьдирети мен
эткенлериннен баска бир затты да йигерли айтпага болмаспан.
Соьйтип, Ерусалимнен баслап, Иллирияга кадер айланып,
Масих акындагы Ийги Хабарды аьр ерде билдирдим.

²⁰ Солай этип, дайым да Масихтинъ атын эш эситпеген
ерлерде Ийги Хабарды яймага каьрледим. Баскалардынъ
аьзирлеген негизлеринде куллыгымды курамага суьймедим.

²¹ Кие Язувда айтылгандай:

---

* ^{15:12} Ишай: патша Дауттынъ атасы. Иса Масих онынъ тукумыннан эди.
«Ишайдынъ Тамыры» Масихтинъ титулларыннан бири.

«Оннан хабарлары болмаганлар – коьрееклер, эситпегенлер – анълаяклар».

²² Коьп кере сизге келмеге деп ойлап, бармаганымнынъ себеби сол.

²³⁻²⁴ А энди сосы ерлерде баска исим калмады эм, коьп йыллардан бербетин сизге келмеге аьсиретим болганнан себеп, Испанияга бара турып, сизди йокларман. Соьйтип, элгезерлигимде сиз мен коьрисермен эм сиз бен бираз заман озгарып завыкланганнан сонъ, сиз мени йолга шыгарып, Испанияга йиберерсиз деп уьмит этемен.

²⁵ А соьле мен Ерусалимге Аллага багысланганларга кызмет кылмага бараятырман.

²⁶ Македония эм Ахая (иман ямагатлары) Ерусалимдеги колайсыз имандасларына суьйип йыйган акшады аькелемен.

²⁷ Аьше, бу ярдамды суьйип йибередилер. Оьзлери де оларга борышлылар: эгер дейим ювытлар баска миллетлилер мен рух байлыклары ман боьлискен болсалар, баска миллетлилер де ювытлардынъ ден муктажларын йок этип ярдамласпага тийислилер.

²⁸ Сол исти толтырып, йыйылган садакады оларга таптырганнан сонъ, сизге келип, Испанияга кетеекпен.

²⁹ Билемен: сизге келсем, Масихтинъ берекетли савгаларын толысынша аькелекпен.

³⁰ Кардашлар, Раббийимиз Иса Масихтинъ эм Кие Рух савга эткен суьювдинъ аты ман сизге ялбарып тилеймен, Алладынъ алдында меним уьшин дува этип, куьресуьвимге косылынъыз.

³¹ Юдеядагы имансызлардан кутылайым, а Ерусалимге алып бараятырган ярдамымды имандасларым кабыл этсинлер деп, тиленъиз.

³² Эне сол заманда, Алла буйырса, мен сизге суьйиниш пен келип, коьнъилим мен тыншаярман.

³³ Тынышлыктынъ булагы – Алла баьринъиз бен бирге болсын. Амин.

Тилеклер мен саламлар

16 Кенкрия иман ямагатынынъ ярдамшыларыннан бири болган (иман) карындасымыз Фиба ман сизди таныстырмага суьемен.

² Аллага багысланган аъдемлерге тийислише, оны Раббийдинъ аты ман кабыл этип алынъыз, бир кереклиси болса, ярдам этинъиз. Ол оъзи коьплерге ярдамласкан, олардынъ ишинде мен де барман.

³ Иса Масихке мени мен бирге кызмет кылган Приска ман (эри) Аквилага салам.

⁴ Олар меним уьшин яшавларын йоймага болаякларын биле турып, коркпадаылар. Тек мен тувыл, а баъри баска миллетлилердинъ иман ямагатлары оларга сав болынъыз деп айтадылар.

⁵ Меним саламымды олардынъ уьйинде йыйылатаган иман ямагатына да беринъиз. Асия элинде биринши болып Масихке ынанган баалы досым Эпенетке де салам беринъиз.

⁶ Сиз уьшин коьп ислеген Марияга салам.

⁷ Мени мен бирге тутнакта болган ырувдасларым Андроникке эм Юнияга салам. Олар элшилер арасында белгили аъдемлер эм Масихке меннен алдын ынанганлар.

⁸ Раббийдинъ йолында барган баалы досым Амплиятка да салам.

⁹ Мени мен бирге Масихке кызмет кылатаган Урбанга эм баалы досым Стахиске салам.

¹⁰ Масихке алаллыгы тергелген Апеллеске салам. Аристубулдынъ уьйдегилерине салам.

¹¹ Меним ювыгым Иродионга салам. Наркистинъ уьйдегилериннен Раббийге байыр болганларга салам.

¹² Раббий уьшин ислеген Трифена ман Трифосага салам. Раббий уьшин коьп кызмет кылган баалы Персидага салам.

¹³ Раббийдинъ сайлап алган кулы Руфка эм Руфтынъ мага да ана болган анасына салам.

¹⁴ Асинкритке, Флегонга, Эрмеске, Патробаска, Эрмаска эм олар ман бирге болган баска кардашларымызга салам.

¹⁵ Филологка эм Юлияга, Нерейге эм онынъ карындасына, Олимпаска эм оны ман бирге болган баъри имандасларымызга салам.

¹⁶ Бир биринъизди, Аллага багысланганларга тийислише оьбип, саламланъыз. Масихтинъ баъри иман ямагатларыннан салам.

¹⁷Тилеймен, кардашлар, эрисувлер акелген, сиз алган тувра окув ман келиспей, баскаларды йолдан тайдырган аьдемлерден сак болынъыз. Олардан эрек турынъыз.

¹⁸Сондай аьдемлер Раббийимиз Масихке тувыл, озленинъ асказанына куллык этедилер. Анъкылдакларды аьрув соьзлери мен, комлавлары ман алдайдылар.

¹⁹Раббийге тынълаганынъызды баьриси де биледи. Сога коьре мен сизинъ ушин куванаман. Ама яхшылык ягыннан акыллы, яманлык яныннан айлесиз болувынъызды суьемен.

²⁰Тынышлыктынъ булагы – Алла тезден ибилисти аягынъыздынъ астына таслаяк. Раббийимиз Исадынъ шапагаты сизи мен болсын.

²¹Меним кызмет досым Тимотей сизге салам береди. Ювыкларым Лукий, Ясон, Сосипатер де салам бередилер.

²²Мен, сосы хатты кагытка туьсирген Тертый, Раббийге байыр бирев болып, сизди саламлайман.

²³⁻²⁴Уьйинде иман ямагаты йыйылатаган конакбайым Гай да салам йибереди. Шахар казнашысы Эрасттан эм кардашымыз Куарттан салам*.

²⁵Аллага данък! Мен яятаган Ййги Хабар – Иса Масих акында билдирув аркалы, оьмирлик заманлардан бери тасаланып калган сырдынъ ашылувы ман сизинъ иманынъызды беркитпеге Алладынъ куьши бар.

²⁶Сол сыр энди ярыкка шыкты эм оьмирлик Алладынъ эмирине коьре пайхамбарлардынъ язувлары аркалы, баьри миллетлерге, иман этип Аллага бойсынсынлар деп, билдирилди.

²⁷Акыллылыктынъ булагы болган бир Аллага Иса Масих аркалы оьмирлерге данък болсын! Амин.

---

* 16:23-24 Мунда кайбир текстлерде бу соьзлер де косылады: *«Раббийимиз Иса Масихтинъ шапагаты баьринъиз бен болсын. Амин».*

ПАУЛДАН КОРИНТШИЛЕРГЕ БИРИНШИ ХАТ

Коринт шахар Эски Грециядынъ маьнели саьвдегерлик орталыгы болган. Паул онда Инжилди биринши кере, яньы оьмирдинъ 50-нши йылларына ювыкласып, насихатлаган. Паул Коринттен кеткеннен сонъ, оны ман яньы христиан ямагаты арасында хат язув байланысы басланады. Сосы хат Паулдынъ Коринттен йиберилгенлерининъ экиншиси болады (бириншиси Яньы Антласувга киргистилмеген). Ол хат – Паул ман Эфес шахарыннан 50-нши йыллардынъ ортасында йиберилген эди.

Коринт ямагатында аз болмаган маьселелер шыгадаылар: Паул кеткеннен сонъ, коринт ямагатытынъ коьплери энди де «христиан» деген атка тийисли яшавы ман яшап басламаган эдилер. Ога да косып бир кесеклери Паулдынъ насихатынынъ акыйкатлыгын эм онынъ абырайын кабыл этип алалмадылар.

Хаттынъ биринши кесегинде (1–6 бб.) Паул окувшыларга динде эм ийги яшав аьлинде турмага керегин насихатлайды. Оннан сонъ (7:1–16:4) Паул коринтшилердинъ соравларынынъ бир нешеvine яваплайды: хатын-кызлар эм эр аьдемлер ара байланыслар, балбалга-бутка курманлык этилген туздаьм акында, Аллага табынув заманда аьдемлердинъ дережесине коьре этуьви акында, кие савгалар акында, кевдеди тирилтуьв акында, Ерусалимде христианларга садака акында. Сонъында (16:4-24) Паул оззининъ мыратлары акында хабарлайды эм саламларын йибередди.

Саламлар ман разылыклар

1 Алладынъ ыхтыяры ман Иса Масихтинъ элшиси болмага шақырылган Паулдан эм де кардашымыз Состенистен –
² Алладынъ Коринттеги иман ямагатына салам! Алла сизди Оьзине байыр болмага шақырган, сиз де Масих аркалы Аллага багыслангансыз. Сизге эм аьр туьрли ерде Раббийимиз, олардынъ да бизим де Раббийимиз Иса Масихтинъ атын айтып дува эткенлердинъ баьрисине.

³ Атамыз Алладан эм Раббий Иса Масихтен шапагат эм тынышылык болсын.

⁴ Сизинъ акынъызда ойларымда Иса Масих пен сизге берилген шапагаты уьшин дайым Аллама шуькир этемен.

⁵ Масих аркалы сиз аьр затка, аьр туьрли тил шеберликке эм билимге байыдынъыз.

⁶ Онынъ себеби – Масихке шаатлык этуьвимиз сизде беркиди.

⁷ Сонынъ уьшин сиз Раббийимиз Иса Масихтинъ келуьвин аьсирет куьтетаган бу заманда эш бир рух савгасында етиспевлигинъиз йок.

⁸ Раббийимиз Иса Масих иманда берк турувынъызды сонына дейим сакляк. Соьйтип сиз Ол кайтаяк куьнинде айыпсыз боларсынъыз.

⁹ Сизди Оьзининъ Улы Раббийимиз Иса Масих пен айкаспага шақырган Алла ваьдесине берк.

Бирликке шақырув

¹⁰ Кардашлар, баьринъиздинъ ойларынъыз, пикирлеринъиз баьри ягыннан бир болсын, аранъызда эрис-суьрислер болмасын, татымлыкта яшанъыз деп, Раббийимиз Иса Масихтинъ аты ман тилеймен.

¹¹ Кардашларым, аранъызда урсыслар болатаганы акында мага Клоядан келгенлерден белгили болды.

¹² Бир затты айтпага суьемен: аьр биринъиз: «Мен – Паул яклы», «Мен – Аполлос яклы», «Мен – Кефа яклы» яде «Мен – Масих яклыман» деп, айтасыз.

13 Аьше, Масих боьлиндиме? Сиз уьшин Паулды кашта кердилерме? Паулдынъ аты ман сувда шомылдырылып тазаландынъызба?

14 Крисп пан Гайдан баска эш биринъызди де сувда шомылдырып тазаламаганым уьшин Аллага шуькир этемен.

15 Суьйтип, меним атым ман сувда шомылдырылып тазалангансыз деп эш бирев де айтаяк тувыл.

16 Аьше, мен Степанастынъ аьелин сувда шомылдырганман. Билмеймен, тагы да кимди болса да биревди сувда шомылдырдымма...

17 Раббий мени шомылдырмага тувыл, Ийги Хабарды яймага йиберген. Муны да, Масих оьлтирилген каштынъ маьнеси йойылмасын деп, акыл соьзлер кулланмай этемен.

Масих — Алладынъ куьдирети эм акыллылыгы

18 Йойылув йолына туьскенлерге сол каш акында хабар — акылсызлык, а бизге, куткарылув йолындагыларга — Алладынъ куьдирети.

19 Кие Язувда Алла:

«Акыллылардынъ акыллылыгын йокка шыгарарман, Ойшыллардынъ ойлары бос болганын коьрсетермен» — деп, айтады.

20 Кайда ды акыллы аьдеминъиз? Кайда ды дин аьлими? Кайда ды бу оьмир мен яратылган философ? Алла бу дуныядынъ акыллылыгынынъ маьнесизлигин коьрсетпедиме?

21 Алла акыллы болганы уьшин дуныя оьзининъ акыллылыгы ман Аллады анъламага етисалмайды. Соны уьшин Алла иманлыларды акылсыздай коьринген увазымыз аркалы куткармага токтасты.

22 Ювытлар аьлемет нышанлар талаплайдылар, а греклер акыллылык излейдилер,

23 ама биз кашта керилген Масих акында хабарлаймыз. Ювытлар соны айыпка, а баска миллетлилер акылсызлыкка санайдылар.

24 Ама Алла шакырганлар уьшин, ювытлардай болып, баска миллетлилер уьшин Масих — Алла куьдирети эм Алла акыллылыгы.

25 Неге десе Алладынъ «акылсызлык» деп айтылган заты аьдемнинъ акыллылыгыннан йогары, Алладынъ «карувсызлык» деп айтылган заты аьдемнинъ карувыннан куьшли.

26 Кардашлар, эсинъизге туьсиринъиз: Алла сизди шакырганда сиз ким эдинъиз? Инсан оьлшемине коьре аранъызда акыллы, абырайлы эм де аксуьек асылыннан аьдемлер коьп тувыл эди.

27 Алла акыллыларды уялтар уьшин дуныядынъ акылсыз деп, санаган затларын, куьшлилерди уялтар уьшин де дуныядынъ карувсыз деп, санаган затларын сайлады.

28 Дуныядынъ маьнеси деп айтканларын йояр уьшин Алла дуныядынъ маьнесиз, асылсыз, кадирсиз деп санаганларын сайлады.

29 Соьйтип, бирев де Алладынъ алдында мактаналмас.

30 Неге десе Алла аркалы сиз Иса Масих пен бирликте турасынъыз. Масих бизим уьшин Алладан келген акыллылык болды. Масих аркалы Алла бизди аклады, Оьзине байыр этти эм эркинликке еткерди.

31 Кие Язувда айтылгандай: «Мактанган, Раббий мен мактансын».

Кашта керилген Масихтинъ хабары

2 Кардашлар, мен сизге келип Алладынъ сырын* соьйлемеге янасканда, тил шеберликти эм акыл соьзлерди кулланмадым.

2 Сизде болган заманымда, баьри затты да мутып, тек Иса Масихтинъ, кашка керилген Иса Масихтинъ, акында айтпага юрегиме салган эдим.

3 Мен оьзим де сол вакытта карувсызлыкта, уьйкен коркувда эм калтыравда эдим.

4 Соьзим, увазым аьдем акылынынъ соьзи мен сизди ынандырмады, а Алла Рухынынъ коьрсеткен куьшине негизленди.

5 Суьйткенде, иманынъыз аьдем акыллылыгына тувыл, Алладынъ куьдиретине таянады.

---

* 2:1 Сырын: бир неше текстлерде: «шаатлыгын».

Алладынъ акыллылыгы

⁶Дурыс, акылбалыклык пан соьзимизди рух ягыннан толы болган иманлылар арасында бардырамыз; ама сол акыллылык аьлиги заманныъ эм бу оьмирде яшайтаган, коьп турмаяк аькимлердинъ акыллылыгы тувыл.

⁷Йок, биз Алладынъ Оьзи дуньяды яратканнан алдын данъкымыз уьшин белгилеген ясыртын, сырдай, акыллылыгы акында хабар яйып юремиз.

⁸Бу дуньядынъ аькимлериннен эш бири сол акыллылыкка етисепгенлер. Эгер етискен болсалар, данъклы Раббийди кашка кермес эдилер.

⁹Кие Язувда айтылгандай:

«Алла Оны суьйгенлерге аьзирлеген затларын
эш бир коьз коьрмеген,
эш бир кулак эситпеген,
эш бир аьдем юреги оймаган».

¹⁰Бизге сол затларды Алла Оьзининъ Рухы ман ашты. Сол Рух баьри затты тешкереди, соьйтип Алладынъ теренлигин де.

¹¹Аьдемнинъ ойлары оьзиндеги рухыннан баска кимге белгили? Солай да Алладынъ ойларын, Алладынъ Рухы болмаса, эш бирев билмейди.

¹²Алладынъ бизге багыслаган затларын билер уьшин бу дуньядынъ рухын тувыл, а Алладан келген Рухты кабыл эттик.

¹³Биз Алла Рухын алганларга Рух акындагы затларды, ашыклап, инсан акыллылыгыннан уьйретилген соьзлер мен тувыл, Рухтан уьйретилген соьзлер мен анълатамыз.

¹⁴Оьз янынынъ куьсевлери мен бийленген аьдем Алладынъ Рухы ман байланыслы затларды, акылсызлык деп санап, кабыл этпейди. Сол затлардынъ баасы Рух пан сезилгени уьшин оларды анълап болмайды.

¹⁵Алла Рухы ман бийленген аьдем аьр заттынъ баасын сезеди, ама эш бирев де сондай аьдемнинъ баасын белгилеп болмайды.

¹⁶Кие Язувда айтылгандай:

«Раббийге кенъес бергендей

Онынъ ой-пикирин ким биледи?» Ама биз анълаймыз, неге десе биз Масихтинъ ой-пикирлерининъ иелеримиз.

Элишлердинъ кызмети

3 Кардашлар, сизге Алла Рухы ман бийленгенлерге сойлегендей этип сойлеп болмадым. Оъз инсан кылыгы ман бийленгенлерге, Масих йолында энди де эмшектеги балалардай болганларга сойлегендей сойледим.

² Сизге каты ас тувыл, суът бердим. Неге десе сиз сол заманда каты ас пан ток болмага аъзир тувыл эдинъиз, соъле де аъзир тувылсынъыз,

³ неге десе сиз энди де инсан кылыгынъыз бан бийленсинъиз. Аранъызда куъншилик эм эрисуъв болганы, аъдем кылыгынъыз бан бийленгенинъизди, аъдеттеги аъдемлердей аьрекет эткенинъизди коърсетпейим?

⁴ Эгер дейим бирев: «Мен Паул яклы», а баска: «Мен Аполлос яклы», — десе, сиз аъдеттеги аъдемлердей тувылсынъызба?

⁵ Аполлос ким ди? Паул ким ди? Бизим кызметлигимиз аркалы иман эттинъиз, тек сол. Раббий аьр биримизге калай белгилеген болса, солай кызметимизди толтырдык.

⁶ Урлыгын мен эктим, Аполлос сув куйды, ама Алла оъстирди.

⁷ Соннан себеп эгуъвши де, сув куювшы да бир зат тувыллар, тек оъстирген бир Алла Оъзи маънели.

⁸ Эккен де, сув куйган да бир ис этедилер, ама савгады аьр бири оъзининъ куллыгына коьре алаяк.

⁹ Неге десе биз — Алладынъ куллыгында бирге ислевшилер, а сиз — Алладынъ эгинлери, Алладынъ курылысы.

¹⁰ Мага берилген Алла шапагаты ман, аьр бир сулыплы курувшыдай, негиз салдым, иргелерин баскалар коьтередилер. Суъйткенде, аьр ким оъзининъ курылысына коьз салсын.

¹¹ Эш бирев де бар болган негизден — Иса Масихтинъ Оъзинен — баска салып болмак.

¹²⁻¹³ А ким болса да бирев сол негиз уъстине алтыннан, куьмистен, асыл таслардан яде агаштан, пишеннен, тобаннан уый салак. Аьр бирининъ эткен иси коьринеек, кыямет куьнин-

де белгили боляк. Аыр кимнинъ эткен иси от пан ашылаяк, кайдай болганы от пан сыналаяк.

¹⁴ Эгер дейим сол негизде куралган уый опырамаса, курувшы савга алаяк.

¹⁵ Эгер дейим янса, курувшыдынъ иси зыянга шыгаяк. Ози десенъ куткарылаяк, ама ялыннынъ ишиннен оьткендей болар.

¹⁶ Алладынъ уыйи оьзинъиз болганын эм Алладынъ Рухы сизде яшаганын билмей эдинъизбе?

¹⁷ Алла Онынъ уыйин йойганлардынъ бабрин де йояяк, неге десе Алладынъ уыйи кие, сол уый – сиз.

¹⁸ Эш бирев де оьзин оьзи алдамасын. Эгер дейим аранъыздан бирев аьлиги оьмирде оьзин акыллы деп санаса, шынтысы ман да акыллы болар уьшин, «акылсыз» болсын.

¹⁹ Бу дуньядынъ акыллылыгы – Алладынъ алдында акылсызлык. Кие Язувда айтылгандай: «Ол акыллыларды оьзлерининъ кылып тузакларына туьсиреди» эм тагы да:

²⁰ «Раббий акыллылардынъ ой-пикирлери пайдасыз экенлерин биледи».

²¹ Сонынъ уьшин бирев де аьдемлер мен мактанмасын, неге десе бабриси де сизики:

²² Паул, Аполлос, Кефа, дунья, яшав, оьлим, аьлиги де келектеги де болсын – бабриси сизики,

²³ сиз десенъ – Масихке байырсынъыз, Масих те Аллага.

Масихтинъ эшиллери

4 Суьйткенде, аыр аьдем бизди Масихтинъ кызметшилери эм Алладынъ сырларын юргистуьвшиллери деп, санамага керек.

² А уый юргистуьвшиллердинъ аыр бирисиннен сенимлик талапланады.

³ Сиз яде баска аьдем мага оьким шыгарса, мен ол затка аз эс берермен. Мен оьзим оьзиме де оьким шыгармайман.

⁴ Тек оьзимнинъ айыплыгымды билмегеним мени акламайды. Мага оьким шыгарувшы – Раббий.

⁵ Сонынъ уьшин, белгиленген заманнан алдын эш биревге де оьким шыгарманъыз. Раббийдинъ келуьвин сакланъыз. Ол каранъалыкта ябылганды ашар эм аьдемлердинъ сырлы

ниетлерин тыска шыгарар. Сол заманда аър ким Алладан мактавын алар.

⁶Кардашларым, бизден коьрим алынъыз, «язылганнынъ тысына шыкпанъыз» деген соьзлердинъ маьнесин уйренинъиз деп, мен айткан затларды озиме эм Аполлоска кулландым. Суьйткенде, эш биринъиз де бир аьдемди коьтерип, баскады корламаяк.

⁷Яхшылардынъ яхшысысынъ деп, сени коьтерген ким? Сен Алладан алмаган не зат бар? Баьрисин Оннан алган болсанъ, алмагандай болып, неге оьктемсийсинъ?

⁸Сиз энди тойгансынъыз! Сиз энди байыгансынъыз эм бизсиз патшалык суьресинъиз! Акыйкатлай да патшалык суьргенинъизди суьер эдим, ол заманда сиз бен бирге биз де патшалык суьрер эдик!

⁹Мен ойланганша, Алла бизди, элшилерди, оьлимге оьким шыгарылып, энъ артта аренага аькелинген аьдемлердей этти. Буьтин дуныяга — маьлеклерге, аьдемлерге биз бир тамаша, сейир бир зат болдык.

¹⁰Биз Масих уьшин акылсыз, а сиз Масих аркалы акыллысынъыз! Биз — аьлсизлер, а сиз — куьшлилер! Сиз — мактавлысынъыз, а биз — сыйсызлыкта!

¹¹Биз буьгуьнге дейим де аш боламыз, сувсаймыз; яланъашпыз, бизди туьедилер, уьйсиз орам баста калганмыз;

¹²яшарлыкты колларымыз бан, талганга дейим куллык этип, табамыз. Бизди соьккенлерге ийгилик тилеймиз; кувганларга сабырлык коьрсетемиз;

¹³яла якканларга аьруьвимизди айтамыз. Буьгуьн де биз сыпырымга саналып, дуныядынъ санга саналмаган аьдемлериннен боламыз.

¹⁴Бу затты сизди уялтар уьшин язбайман, тек суьйикли балаларымды уйьреткендей этип анълатаман.

¹⁵Масих йолында тербиялавшыларынъыз айлак коьп, ама аталарынъыз ша? Олар коьп тувыллар. Мен сизге Ийги Хабарды билдирип, Масих Исада сизинъ атанъыз болдым.

¹⁶Соннан себеп сизден кадалып тилеймен: [мен Иса Масихти озиме коьрим эткендей, сиз де] мени коьримге салынъыз.

¹⁷ Соны ушин мен сизге Раббийдинъ йолында сенимли болган суьйикли улымды Тимотейди йиберемен. Меним аьр ерде аьр иман ямагатында оқытканымдай, Масихке ызлап яшар ушин кайсы аьдетлерди тутканымды ол эсинъизге туьсирер.

¹⁸ Аранъыздан бир кесеклер, мени келмеектей коьрип, коькирексенгерлер.

¹⁹ Ама Раббий буйырса, узак калмай, янынъызга келермен. Ол заманда коькирекклилердинъ соьзлерин тувыл, куьшлерин сынарман.

²⁰ Неге десе Алла Патшалыгы соьзде тувыл, куьште.

²¹ Сиз неди сайларсынъыз? Мен сизге таяк пан ма яде суьюв эм ювас аьл мен келейимме?

Иман ямагатында нызам саклав

5 Мен эситкен хабарга коьре, сизинъ аранъызда эдапсызлык та бар. Сондай эдапсызлыкты имансызларда да коьрмесинъиз: биринъиз оьгей анасын хатын этип яшайды.

² Сиз де, кайгырып тураяк орнынъызга, оьктемсийсинъиз! Сол тийиссизликти эткен аьдем аранъыздан кувылмага керек.

³ Мен десенъиз, аранъызда болмасам да, рухым ман сиз бен биргемен, сондай ис эткен аьдемге тап касынъызда болгандай болып, энди оьким шыгардым.

⁴ Раббийимиз Иса атына сиз бирге йыйылган вакытта, мен де рухым ман сизи мен бирге болаякпан. Сол вакытта Раббийимиз Исадынъ куьши мен сол аьдемди шайтанга тапшырмага керексинъиз.

⁵ Соьйтип онынъ дени йойылса да, рухы Раббий Исадынъ кайтаяк куьнинде куткарылар.

⁶ Сиз мактангандай эш бир затынъыз йок. Билмейсизбе, аьше, «Бираз ашыткы буьтин ийленген унды ашытады»?

⁷ Янъы ашыткысыз ийленген ун болар ушин, эски ашыткыдан тазаланынъыз. Неге десе Пасха козымыз, Масих, биз ушин курман этилди*.

---

* ^{5:7} Ювытлар Пасха байрамнан алдын уьйлерин тазалап, буьтин ашыткыды тайдырадылар. Ынанушы да солай яшавын куьнадан тазалайды.

⁸ Соннан себеп биз эски ашыткы ман, яман ниет эм осаллык тувыл, а ашыткысыз оьтпек, тазалык эм акыйкатлык пан байрамшылаяк.

⁹ Муннан алдын язган хатымда эдапсыз аьдемлер мен ай-каспанъыз деп, тилеген эдим.

¹⁰ Соьйтип язганымнынъ маьнеси: бу дуньядагы эдапсызлардынъ, аш коьзликердинъ, талавшылардынъ, бутларга табынувшылардынъ баьриси мен айкаспанъыз деп, айтпадым. Баьриси мен десем, сол заманда сизге бу дуньядан кешпеге керек болаяк!

¹¹ Туврасын айтканда, сизге тилегим: оьзин (иман) кардашынъызбан деп атап, а оьзи эдапсыз, аш коьзли, бутларга табынувшы, яла ягувшы, ишкиши, талавшы болганлардынъ бириси мен де айкаспанъыз. Сондайлар ман ас ишпеге де олтырманъыз.

¹² Иман ямагатынынъ тысындагыларга оьким шыгармага не исим бар? Сиз оьким шыгармага керек болганлар – ямагатынъыздынъ агзалары тувылма?

¹³ Тыстагыларга Алла оьким шыгараяк. Сиз болсанъыз, «яман аьдемди оьзинъизден эрекке кагынъыз!»

Иман этувшилер арасында давалар

6 Биревинъиздинъ иман кардашларынъыздынъ бири мен давасы болса, Аллага багысланган аьдемлердинъ тувыл, залымлардынъ оьким шыгарувын калай излер?

² Алладынъ халкы дуньяга оьким шыгараягын сиз билмейсинъизбе? Аьше, дуньяга оьким шыгараяк болсанъыз, кишкей ислерди карамага тийисли тувылсызба?

³ Маьлеклерге оьким шыгараягымызды билмейсизбе? А куьнделик даваларды карастырмага акылынъыз етпейме?!

⁴ Сол заманда, куьнделик даваларынъыз шыкканда, иман ямагатында маьнели болмаган аьдемлерди оькимши этип саласынъызба?

⁵ Соны, сизди уялтар уьшин айтаман. Сизинъ аранъызда даваларды шешер уьшин бир акыллы аьдем калай йок, кардашлар?

⁶Ама сиз, кардашлар бола турып, оннан калса имансызлардынъ алдында даваласасынъыз.

⁷Аранъызда давалар болув — сизинъ ушин савлай енъи-луув. Алданганынъыз, таланганынъыз оннан колай болмаспа?

⁸Йок, сиз озинъыз баскаларды алдайсыз эм талайсыз, оннан калса озинъыздинъ кардашларынъызды!

⁹Яде залымлар Алла Патшалыгынынъ асабалары болмаягын билмейсизбе? Алданманъыз: эдапсызлар, бутларга табынущылар, зиналыкта юргенлер, кахпе кисилер, табиатлары бузылган эрлер,

¹⁰караклар, аш козлилелер, ишкишилелер, яла ягувщылар, тавашщылар да Алла Патшалыгынынъ асабалары болмаяклар.

¹¹Сондайлар сизинъ де аранъызда бар эдилелер, тек сиз сол затлардан тазаланган, Аллага багысланган, Раббий Иса Масихтинъ аты эм Алламыздынъ Рухы ман аклангансыз.

Эдапсызлыктан кашынъыз

¹²«Не суйсем, соны этпеге эркинлигим бар», — дейсиз, ама баъри зат та пайдалы тувыл. «Не суйсем, соны этпеге эркинлигим бар», — десем де, бир зат та мага аькимлик суьрге-меге керек тувыл.

¹³«Ас — асказанга, асказан — аска», — дейсиз, ама Алла олардынъ экисин де йок этеек. Шарк эдапсызлык ушин тувыл, а Раббий ушин, эм Раббий — шарк ушин.

¹⁴Алла Раббийди оьлилерден тирилткен, бизди де Оьзининъ куьши мен тирилтеек.

¹⁵Билмейсизбе, шаркынъыз — Масих шаркыннынъ муьшелелери. Аьше, мен Масихтинъ шаркыннынъ муьшелелерин алып зина хатынга берейимме? Эш бир заманда!

¹⁶Яде билмейсизбе, сондай пише мен бир болган киси оны ман бир шарк болганын? Кие Язувда айтылгандай: «Экеви де бир кевде болар».

¹⁷Раббий мен косылганнынъ Оны ман рухы бир.

¹⁸Эдапсызлыктан кашынъыз! Аьдем эткен баъри баска куьналар онынъ шаркыннан айырым; ама эдапсыз аьдем оьзининъ шаркына карсы куьна этеди.

¹⁹ Яде сизинъ шаркынъыз ишинъызде яшаган Кие Рухтынъ уый болганын билмейсизбе? Оны Алладан алдынъыз эм соны ушын обзинъыз обзинъызге ие тувылсыз.

²⁰ Сиз бек уйкен баага сатылып алынгансынъыз! Суыйткенде, шаркынъыз Аллага сый акелсин.

Уйленуев акында

7 Энди сиз язган акында. «Эр аьдемге кыскайклыды коьтере билмесе тагы да аьруев», – дейсиз.

² Ама эдапсызлыктан кашар ушын, аьр бирининъ пишеси эм аьр кыскайклыдынъ байы болсын.

³ Эр хатыны эм хатын эри алдында борышын мукаят толтырсын.

⁴ Хатын обзининъ шаркына ие тувыл – ол байындыкы, соьйтип эр де обзининъ шаркына ие тувыл, ол – хатындыкы.

⁵ Кыска вакытка обзинъызди дувага багыслар ушын болмаса, эки яктан да разылык болмай, баска бир зат ушын бир биринъызди шетке какпанъыз. Оннан сонъ янъыдан бирге болынъыз, ол болмаса обзинъызди ыслаялмасынъыз, шайтан сизди азгырар.

⁶ Муны бир буйырык этип айтпайман, солай этпеге эркинлигинъыз бар деп айтаман.

⁷ Баьри аьдемлердинъ мага усап уйленмегенин съемен, ама аьр кимнинъ де Алладан багысланган савгасы бар: бирев – бир савгады, баскасы – баскады.

⁸ Уйленмегенлерге эм тул хатынларга да, мендей болып, ялгыз калганлары ийги деп айтаман.

⁹ Ама обзлерин тыялмайтаган болсалар, уйленсинлер. Неге десе (шаркларынынъ дертинде) янганнан эсе, уйленгенлери колай.

¹⁰ Неяхта яшаганларга мен тувыл, Раббий Оьзи буйырады: хатын эриннен айырылмасын.

¹¹ Айырылса, яде ялгыз калсын, яде эри мен ярассын, эр де хатыныннан айырылмасын.

¹² Калганларга Раббий тувыл, а мен айтаман: эгер дейим иман кардашларынынъзынъ бирисининъ пишеси иманга келмеген, ама оны ман яшамага разы болса, сол пишесине талак этпесин.

13 Эгер дейим хатыннынъ эри иманга келмеген, ама оны ман яшамага разы болса, сол эриннен айырылмасын.

14 Неге десе иманга келмеген эр иманлы пишеси аркалы Аллага байыр деп саналады, соьйтип те иманга келмеген пише иманлы байы аркалы Аллага байыр деп саналады. Ол болмаса балаларынъыз «арам» болаяк эдилер, а энди олар Аллага байыр деп саналады.

15 Эгер дейим иманы болмаган айырылмага суьйсе, айырылсын: сондай аьлде болган иман кардаш яде карындас басына эркин. Алла сизди татымлыкка шақырды.

16 Хатын, (имансыз) эринъди (йойылувдан) куткараягынъды-куткаралмаягынъды кайдан билесинъ? Яде сен, эр, хатынынъды куткараягынъды-куткаралмаягынъды кайдан билесинъ?

Алла буйыргандай яша

17 Тек аьр ким де Раббий ога белгилеген аьлде, Алла оны шақырган замандагындай калай буйырган болса, солай яшасын. Бу зат баьри иман ямагатлары уьшин йорык деп белгилеймен.

18 Ким суьннетли болып шақырылган болса, суьннетининъ белгилерин тайдырмасын; ким суьннетсиз болып шақырылган болса, бабага олтырмасын.

19 Бабага олтырув да, бабага олтырмав да — эш бир маьнели тувыллар. Маьнели болган бир зат — Алладынъ парызларын толтырув.

20 Аьр ким кайдай аьлде шақырылган болса, сол аьлде калсын.

21 Алла шақырганда, сен ыргат эдинъме? Сол зат сени кыйнамасын. Ама эркин болмага бир амал шыкса, сол мырсатты куланып бил.

22 Эсинъде турсын: Раббийдинъ шақырувын алган ыргат шынтысы ман да Раббийдинъ эркин аьдеми. Онынъ шақырувын алган эркин аьдемнинъ кайсысы да Масихтинъ кулы.

23 Бек уьйкен баага сатылып алынгансынъыз; соны уьшин аьдемлерге кул болманъыз!

24 Кардашлар, аьр киминъиз де кайсы аьлде шақырылган болсанъыз, Алладынъ алдында сол аьлде калсын.

Уйленмегенлер акында

²⁵ Неяхлы болмаганлар акында Раббийден бир буйырык та алган йокпан. Ама Раббийдинъ рагимлиги мен сенимли болганым ушин, озимнинъ ойым ман боьлисейим.

²⁶ Соьлеги кыйынлыкларда аьдем болганындай калса, аьруув болар деп ойланаман.

²⁷ Пише алган болсанъ неяхынъды бузба.

²⁸ Пишесиз калгансынъма? Излеме пише. Ама уйленсенъ де куьналы болмаяксынъ. Эгер дейим кыз киевге шыкса, ол да куьналы болмаяк. Тек неяхлы болганларды бу яшавда азаплар саклаяклар, а мен сизди сол заттан коршалайк боламан.

²⁹ Соны ушин, кардашлар, айтаман сизге: белгиленген заман айлак кыска. Пишелери болганлар пишесиз болгандай яшасынлар;

³⁰ йылайтаганлар йыламайтагандай, суьйинетаганлар суьйинмейтагандай, сатып алатаганлар сатып алганларына ие болмагандай,

³¹ бу дуьнядынъ ислери мен каьр шеккенлер сол ислер мен есирленмегендей болып яшасынлар, неге десе бу дуьня, болганындай болып, озып барады.

³² Кайгырувлардан сизди эркин этпеге суьемен. Уйленмеген киси Раббийдинъ ислери акында кайгырып, Раббийге калай ярайым деп куьреседи.

³³ А уйленген киси дуьня ислери акында кайгырып, хатыныма калай ярайым деп куьреседи.

³⁴ Соьйтип онынъ эси боьлинер. Соьйтип те неяхсыз пише яде кыз Раббийдинъ ислери акында кайгырып, шаркы ман да, рухы ман да Аллага багысланмага суьеди. А эрге барган пише, дуьня ислери акында кайгырып, байыма калай ярайым деп куьреседи.

³⁵ Бу затты сизге ювен салмага тувыл, пайда болсын деп, соьйлеймен: баска затларга эс бермей, Раббийге тийисли кепте озинъизди бутинлей багыслап яшаганынъызды суьемен.

³⁶ Бирев суйген кызына тийисли аьрекетлемегенин ойласа эм дертин ыслаялмаганы уьшин уйленмеге керек болса, суйгениндей этсин, куьналы болмас: сондайлар уйленсинлер.

³⁷ Ама ким болса да бирев зорланмай, озь куьсевине аьким болып, озьининь ашыкярын некаяхсыз калдырмага акылында беркиткен болса, ийги этеди.

³⁸ Суйткенде, оны пише этип алган яхшы этеди, алмаган — оннан да ийги этеди.

³⁹ Пише байы сав болып турганда ога байлы. Ама эри оьлсе, пише кимди суйсе сога бармага эркинлиги бар, тек Раббийге иман эткен киси болсын.

⁴⁰ Ама хатын тул болып калса, наьсиплирек болар. Меним ойым сондай, менде де Алладынъ Рухы бар деп ойланаман.

Бутларга шалынган курманлыклардынъ эти акында

8 Энди бутларга багысланган курман этлери акында «баьримиз де билимлимиз», дейсиз. Соны билемиз. Билим аьдемди оьктемлендиреди, а суьюв беркитеди.

² Эгер дейим бирев бир зат билдим деп ойланса, ол аьле билмеге керекти тийислисинше билмейди.

³ Эгер дейим аьдем Аллады суье болса, Алла оны биледи.

⁴ Аьше, суйткенде, бутларга* багысланган курман этлери акында не айтаяк? «Бу дуныяда бут шынтылай бар болмаган зат» эм «Бир Алладан баска алла йок», дейсиз эм соны да билемиз.

⁵ Ерте яде коькте «алла» деп аталган затлар бар, туврасын айтсак «аллалар» да, «раббийлер» де коьп.

⁶ Солай болса да, бизде тек бир Алла — Атамыз. Ол баьри заттынъ булагы, Онынъ уьшин биз яратылганмыз. Эм бизде тек бир Раббий — Иса Масих. Ол аркалы баьри зат яратылган эм Ол аркалы биз яшаймыз.

⁷ Тек баьрисинде де бу кадер билим йок. Бирерлер соьлеге дейим де бутларга табынувшылардынъ аьдетлерине уйренгенлери уьшин, эт ашаганда онынъ бутка багысланганын

---

* 8:4 Бут: *идол*.

ойлайдылар, сол заманда олардын ырызлары, карувсыз болганы ушин, арам болады.

⁸Ама ас бизди Аллага ювык этпейди. Ашамасак та – зарар, ашасак та пайда коьрмеймиз.

⁹Тек сак болынъыз, сизинъ сол эркинлигинъиз иманлары карувсыз болганларды састырмасын.

¹⁰Неге десе ырызы карувсыз болган аьдем сени, билимлиди, бутларга курманлык шалынган уйде сыпыра янында коьрсе, солай бутларга багысланган курман этин емеге боляак экен деп таьвекел этпеспе?

¹¹Собьтип, сенинъ билиминъ аркалы карувсыз аьдем, Масих онынъ ушин ян берген кардашынъ, йойылар.

¹²Солай этсенъ, кардашларынъа карсы куьналы болып, олардынъ карувсыз ырызларына яралар туьсирип, Масихке де карсы куьналы боласынъ.

¹³Сол себепли, ас кардашымды йолдан тайдыряак болса, мен оны йолдан тайдырмас ушин эш бир заманда да эт ашамам.

Эркинликти дурыс кулланып билуьв.

9 Мен эркин тувылманма? (Исадынъ) элшиси тувылманма? Раббиймиз Исады коьрген йокпанма? Раббийиме багыслаган исимнинъ емиси сиз тувылсынъызба?

²Баскалар ушин мен элши болмасам, сиз ушин соьзсиз де элшимен, неге десе Раббийдикилер болганынъыз меним шынтылай элши болганымды белгилейди.

³⁻⁴Мага оьким шыгарганларга явабым бу: емеге, ишпеге эркинлигимиз йокпа?

⁵Баска элшилерде, Раббийдинъ кардашларында эм Кефада болгандай, бизде де янымызда иманлы бир пише болганына хакымыз йокпа?

⁶Кешинмек ушин куллык этпеге кереклилер тек мен эм Барнаба ма?

⁷Ким, оьзининъ кыйын агын оьзи тоьлеп, аьскершилик этеди? Емисин ашамаяк болып, ким юзим эгеди? Ким, суьти мен пайдаланмаяк болып, мал багады?

⁸Сол затлар акында тек инсан анъламына негизленип соьйлейменме? Сол затты Таурат та айтпайым?

⁹ «Аслык бастырган оьгиздинъ авызын байлама», – деп, Муса пайхамбарга буйырылган Тауратта язылган. Булайда оьгизлер акында соьз барама?

¹⁰ Алла, бас деп, бизим акымызда кайгырмайдыма? Элбетте, солай: сол зат биз уьшин айтылган, неге десе йыйылган аслыктан бир пайын алар уьмит пен ер айдавшы айдамага, аслык бастырувшы бастырмага кереклер.

¹¹ Эгер рухынъызга керекли затлар эккен болсак, сизден шаркымызга керекли затлар йюювымыз коьп боларма?

¹² Эгер дейим баска элшилердинъ сизинъ ярдамынъызга эркинликлери бар болса, бизим эркинлигимиз оннан да коьп тувылма? Ама биз эркинлигимиз бен кулланмадык. Керисинше, Масихтинъ Ййги Хабарын яймага орав этпес уьшин баьри затка да тоьземиз.

¹³ Алладынъ уьйинде куллык этуьвшилер ога аькелинген затлардан ашайтаганларын, курман этилуьвши ердеги дин куллыкшылар да аькелинген курманлардан уьлислерин алатаганларын билмейсизбе?

¹⁴ Соьйтип те, Раббий, Ййги Хабарды яйганлар да кешинмеклерин сол истен тапсынлар деп, буйырды.

¹⁵ Тек сол эркинликлердинъ эш бириси мен де пайдаланмадым. Бу затларды да сизден ярдам саклап язбайман. Суьйтип эткеннен эсе, оьлгеним колай. Эш бирев де меним мактанувымды бос соьзлерге авдармасын!

¹⁶ Ййги Хабарды яйганым ман мактанмага болякпан деп санамайман, ол – меним борышым. Эгер дейим Ййги Хабарды яймасам, мага – кайгы!

¹⁷ Мен сол исти оьз ыхтыярым ман этсем, савга аларман; оьз ыхтыярым ман аьрекетлемесем, тек мага тапшырылган борышты толтыраман.

¹⁸ Аьше, сол заманда меним савгам не ди? Ййги Хабарды яйган заманда оны акшасыз этпеге эм соьйтип Ййги Хабарды яювшы болганым уьшин мага берилген эркинликти куллан-маска амалым бар.

¹⁹ Мен эркинмен, эш бир аьдемнинъ кулы тувылман. Ама оннан да коьп аьдемди иманга аькелер уьшин оьзимди баьрисине ыргат эттим.

²⁰Ювытларды иманга аькелер уьшин ювыттай болдым: оьзим Тауратты тутпага борышлы болмасам да, Тауратты тутканларды иманга аькелер уьшин олар ман, Тауратты туткандай, аьрекетледим.

²¹Тауратты тутпаган баска миллетлилерди иманга аькелер уьшин оларга Тауратты тутпагандай болдым. Элбетте, мен Алладынъ йорыгына бойсынмавшы тувылман, Масихтинъ йорыгына бойсынаман.

²²Карувсызларды иманга аькелер уьшин олар ман карувсыз болдым. Бир кесеклерди кайдай баага да куткармак мырат пан, баьриси мен баьри зат болдым.

²³Баьри затты да, Ийги Хабардынъ хайырларында уьлисим болсын деп, Ийги Хабар уьшин эттим.

²⁴Ярыс майданларда шабысканлар коьп боладылар, ама баргыды тек бир аьдем алады. Баргыды алаяктай, шабынъыз!

²⁵Пелван болып куьрескенлердинъ баьриси де оьзлерин аьр туьрли затлардан тыядылар. Олар савгага ширеек таж алар уьшин солай этедилер, биз десенъ оьмирге де ширимес таж алар уьшин этемиз.

²⁶Соннан себеп мен, кайда шапканын билмеген кисидей, шаппайман; бос авага юмырык пан соккандай, куьреспеймен.

²⁷Йок, баскаларга уваз айтканнан сонъ, оьзим баргыдан куры калмас уьшин, мен кевдемди аямайман, оны ьхтыярыма бойсындыраман.

Бутларга табынушылар болманъыз

10 Кардашлар, ата-бабаларымыздынъ баьриси де (Алла йиберген) булыт пан коршаланганларын, баьриси де тенъиздинъ иши мен оьтип кутылганларын эсинъизге туьсирмеге суьемен*.

²Баьриси сол булытка эм денъизге шомылдырылып, Муса пайхамбардынъ уьмметине косылдылар.

³Баьриси Алла Рухы берген бирдей ьрызкыды ашадылар,

---

* ^{10:1} Муса пайхамбардынъ заманында исраилшилер Мысырдан шыкканда, Алла оларды булыт пан коршалады эм денъиздинъ ишиннен куры ерден оьткендей амал этти.

⁴ баъриси Алла Рухы берген бирдей сувды иштилер. Неге десе баъриси Алла Рухы олардынъ барган аър еринде оннан сув шыгарып турган каядан ишти. Сол кая – Масих.

⁵ Кенем де Алла олардынъ коьбисине разы болмады, сонынъ уьшин илеслери шоьлде яйрап калдылар.

⁶ Баъри бу ислер, биз де бир заманларда яманлыкка авас болган ата-бабаларымыздай болмас уьшин, бизге мысалга берилген.

⁷ Солардынъ бир кесегиндей бутларга табынманъыз. Кие Язувда айтылгандай: «Халк олтырып, ашады эм ишти, сонъ эдапсыз ойынлар уьшин турды».

⁸ Солардынъ бир кесегиндей, эдапсызлыкка берилмеек. Эдапсызлыкка берилгенлерден бир куьннинъ ишинде 23000 аьдем ян берди.

⁹ Солардынъ бир кесегиндей, Масихти сынамаяк. Солай эткенлерди йыланлар оьлтирдилер.

¹⁰ Солардынъ бир кесегиндей, мырылдап турманъыз. Мырылдайтаганларды Аьжел Маьлеги оьлтирди.

¹¹ Ата-бабаларымыздынъ басларыннан кешкен сол затлар, бизге – бу сонъгы шакта яшайтаганларга – дерис болсын деп, язылды.

¹² Сонынъ уьшин аяк уьстинде берк тураман деп ойлаган, йыгылмас уьшин сак болсын!

¹³ Басынъызга туьскен сынавлардынъ баърисине баска аьдемлер де ушыраганлар. Алла Оьзининъ ваьдесине сак: Ол шыдаялмастай сынавларды сизге коьрсетпеек. Ама сиз кы-йынлыкларга тоьзер уьшин Ол аър бир сынавдан шыгувга йол коьрсетеек.

¹⁴ Сол себептен, суьйикли кардашларым, бутларга табынудан эрек кашынъыз!

¹⁵ Мен сизге ойлы аьдемлерге соьйлегендей соьйлеймен. Айтаякларымды оьзинъиз тергенъиз:

¹⁶ Шуькир аягыннан – биз Аллага шуькир эткен аяктан – ишсек, Масихтинъ канына косылмаймызба? Сындырган оьт-пегимизден ашасак, Масихтинъ шаркына косылмаймызба?

¹⁷ Оьтпек бир, биз де коьп болсак та, бир шаркпыз, неге десе баъримиз де бир оьтпектен пайласамыз.

18 Исраил халкына каранъыз. Аьше, курманлыклардан ашаганлар, Алла Уыйнде курман этилуьвши ердинъ катна-сувшылары тувылым?

19 Меним айтканым не? Буттынъ яде бутка багысланган курманлыктынъ не де болсын бир маьнеси барма?

20 Йок! Баска миллетлилердинъ курманлыклары Аллага багысланмаган, а йинлерге. Эм сиз сол йинлер мен айкасканынъызды суьймеймен.

21 Раббийдинъ аягыннан эм де йинлердинъ аягыннан бир йорыкка ишип болмассынъыз. Йинлердинъ сыпырасында катнаса турып, Раббийдинъ сыпырасына ортакшылык эталмассынъыз.

22 Раббийде куьншилик тувдырмага суьемизбе? Биз Оннан куьшлимизбе?

Эркинлик, ама ойсызлык тувыл

23 «Не суьйсем, соны этпеге эркинлигим бар», — дегенинъиз дурыс, ама баьри зат та пайдалы тувыл. «Не суьйсем, соны этпеге эркинлигим бар», — ама баьри зат та аьдемнинъ иманын беркитпес.

24 Эш бир аьдем де тек оззининъ пайдасы акында ойланма-сын, баскасынынъ акында ойлансын.

25 Ырызынъызды тынышландырап уьшин бир сорав да этпей, эт базарында сатылган баьрин де ашанъыз.

26 Неге десе: «Ер эм ондагы баьри зат та — Раббийдики».

27 Эгер дейим иман этпеген бирев сизди оззине шакырса, сиз де бармага суьйсенъиз, ырызынъызды тынышландырап уьшин бир сорав да этпей, алдынъызга не зат салынса, соны ашанъыз.

28 Ама ким ди бирев: «Бу эт бутларга курманлыкка аьке-линген эди», — десе, айткан кисидинъ хаьтерине эм ырыз хаьтерине ашаманъыз.

29 Оззинъиздинъ ырызынъыз акында тувыл, онынъ ырызы акында ойланаман. Неге эркинлигим баска биревдинъ ырызы ман бетленмеге керек?

30 Эгер мен ырызкыды, шуькир дувасын этип, ашаган болсам, неге мени, шуькир этип алган затым уьшин, яманламага керек?

31 Солай этип, ашасанъыз да, ишсенъиз де эм не зат этсе-нъиз — баьри затты Алладынъ данъкы уьшин этинъиз.

³² Ювытларга, греклерге яде Алладынъ ямагатына кыйынлык шыгарманъыз.

³³ Мен де солай этип баърисине ярамага куъресемен. Оъз пайдамды излемеймен, коьплери куткарылсынлар деп, олардынъ пайдасын излеймен.

11 Мен Масихтен коьрим алгандай, сиз де меннен алынъыз.

Алладынъ ямагатында дува кылув йорыклары

² Уъйреткенлеримнинъ баъриси де эсинъизде, Раббийдинъ окувларын мен калай сизге берген болсам, солай тутасынъыз, сонынъ уьшин сизди мактайман.

³ Бир затты анълаганынъызды суьемен. (Иман ямагатындагы байланыслар бир шаркка усайдылар): аьр бир эр кисиге бас – Масих, хатынга бас – байы, Масихке бас – Алла.

⁴ Басына бир зат кийип* дува яде пайхамбарлык эткен эр киси басына (Масихке) уятлык келтиреди.

⁵ Соьйтип те, шашын йыймай** дува яде пайхамбарлык эткен хатын басына (эринe) уятлык келтиреди. Яланъбас хатын шашын кетерген хатынга тенъ болады.

⁶ Неге десе хатын басын ашса, шашы кыркылсын, ама шашы кыркылганы яде кетерилгени уьшин уялаяк болса, басын байласын.

⁷ Эр киси басын байламага керек тувыл, неге десе ол – Алладынъ келбети эм данъкы, хатын болса – эрининъ данъкы.

⁸ Эр киси (Адам пайхамбар) хатыннан яратылмаган, хатын (Ава) эркектен яратылган.

⁹ Эм эркек хатын уьшин тувыл, хатын эркек уьшин яратылган.

¹⁰ Бу себептен, маьлеклердинъ хаьтерине, хатын оьз шашына аьким болмага керек.

¹¹ Ама Раббийге байыр болганларда не хатын байыннан, не эр киси пишесиннен эркин тувыл.

¹² Хатын эр кисиден яратылгандай, соьйтип, эр киси пишеден тувады эм баъри зат та – Алладан.

---

* 11:4 Басына бир зат кийип: яде «узын шаш пан».

** 11:5 Шашын йыймай: яде «басы ашык».

13 Оьзинъиз карар беринъиз: хатыннынъ шашын йыймай* Аллага дува эткени келисеме экен?

14 Эр киси шашын обстирсе, ога уятлык болганын табиат та сизди уйретпейме?

15 Ама хатын шашын обстирсе, ога сый. Неге десе ога шаш бир ябувдынъ орнына берилген.

16 Ким де болса бирев биз бен эриспеге суьйсе, (явабым бу): не бизде, не де Алладынь ямагатларында сондай аьдет йок.

Раббийди эске алув

17 Сосы кенъеслерди бере турып, сизди мактамайман, неге десе йыйынларыньыз пайдадан эсе зарар аькеледилер.

18 Биринши зат бу: эситкениме коьре сиз ямагат болып йыйылганда, эрис-суьрислер боладылар, ога да бир ягыннан ынанаман.

19 Элбетте, аранъызда туьз болып шыкканлар белгили болар уьшин, сизде ой баскалыклары болмага керек.

20 Бирге йыйылувыньыз Раббий сыпырасында катнасув уьшин тувыл:

21 ашаганда аьр биринъиз оьз асын емеге асыгады, суьйткенде бирев аш калады, баска бирев де эсиреди.

22 Ашамага, ишпеге уйлеринъиз йокпа, аьше? Яде сиз Алладынь ямагатларын мисетке саймай, ярлыларды корлайсызба? Сизге не айтайым? Сизди мактап болаягым? Йок, ол зат уьшин сизди мактамам!

23 Неге десе сизге айтып уйреткен затларымды мен Раббийдинъ Оьзиннен алдым. Раббий Иса кыянатка берилген кешесинде, колына оьтпек алып,

24 шуькир дуvasын этип, оны сындырды эм: «Бу – сизинъ уьшин берилген шаркым. Мени эскеруьв уьшин булай этинъиз», – деди.

25 Солай этип астан сонъ Ол, аякты да алып: «Бу аяк – каныман беркитилген яньы антласув. Аяктан ишкен сайын, Мени эскеруьв уьшин булай этинъиз», – деди.

---

* 11:13 Шашын йыймай: яде «басы ашык болып».

²⁶ Бу ытпекти егенде эм сосы аяктан ишкенде Раббийдинъ келуьвине дейим, Онынъ облими акында билдиресиз.

²⁷ Сол себептен, уйгын болмаган аьлде ытпекти еген эм Раббийдинъ аягыннан ишкен, Раббийдинъ шаркына эм канына карсы куьна этеди.

²⁸ Аьр ким ызын ызы сынасын эм тек оннан сонъ сол ытпектен есин эм сол аяктан ишсин.

²⁹ Неге десе Раббийдинъ шаркын анъламай, ытпек ашап аяктан ишкен аьдем, солай ашап-ишуьви мен ызын Алладынъ ыккимине туьсиреди.

³⁰ Соны уьшин де сизинъ аранъызда карувсызлар эм маразлылар коьп, ылгенлер де аз тувыллар.

³¹ Эгер дейим ызымиз ызымизди тергесек, Раббийдинъ ыккимине ушырамас эдик.

³² Биз дуныя ман бирге ыккимге туьспес уьшин Раббий, бизге ыкким шыгарып, тербия береди.

³³ Сога коьре, кардашларым, аска йыйылганда, асыкпай, бир биринъизди саклап, ашанъыз.

³⁴ Йыйылуьвнынъызда ыкким кесилуьвге йол аштырмас уьшин, аш болганлар уйлеринде ашап келсинлер. Калган ислерди сизге келген заманда туьзетермен.

Кие Рухтынъ савгалары

12 Кардашларым, Кие Рухтынъ савгалары акында билмей калганынъызды суьймеймен.

² Билесинъиз: иманлы болмаган заманынъызда, калай болса да, солай алданып, тилсиз бутларга айлак тартыла эдинъиз.

³ Мине сонынъ уьшин айтаман: Алладынъ Рухы аркалы соьйлеген бир аьдем: «Исага наьлет болсын!» — деп айтпас. Эгер Кие Рухтынъ етекшилиги болмаса, эш бирев де «Иса — Раббий», — демес.

⁴ Кие Рухтынъ савгалары туьрли, ама Рух — бир.

⁵ Кызмет кылуьвнынъ да не туьрлиси де бар, ама Раббий — бир.

⁶ Аьрекети не туьрли де болады, ама аьр кимде баьри аьрекетти эткен — бир Алла ызы.

⁷ Аьр биримизге, ортак пайдага ярарлы болсын деп, Рух ызын айырым бир кепте коьрсетеди:

⁸ биревге Рух аркалы акыллылык пан, баскага сол Рухка коьре билимлилик пен айтпага амал бериледи;

⁹ ана биревге сол Рух пан иман бериледи; баска биревге сол ок Рух пан савартув савгалары бериледи;

¹⁰ баскага аьжейиплер коьрсетпеге, а кимге пайхамбарлык этпеге, кимге рухларды айырып билмеге, баска биревге туьрли тиллерде соьйлемеге, а кимге сол тиллерден коьширип билмеге амал бериледи.

¹¹ Булардынъ баьрисин сол бир Рух аьрекет эттиреди эм баьрисине де Оьзи суьйгенше уьлестиреди.

Иман ямагаты – бир кевде

¹² Аьдемнинъ кевдеси коьплеген муьшелерден туьзилсе де, сол коьплеген муьшелер бир кевдеди туьзип келеди. Соьйтип Масих те.

¹³ Биз баьримиз де – ювытлар эм ювыт болмаганлар, ыргатлар эм эркин болганлар – бир Кие Рух пан тазаланганмыз эм бир кевдеге (Масихтинъ уьмметине) косылганмыз, баьримизге де ишпеге сол бир Рух берилген эди.

¹⁴ Кевде бир муьшеден тувыл, коьплеген муьшелерден туьзиледи.

¹⁵ Аяк: «Мен кол тувылман, сонынъ уьшин кевдеге байыр тувылман», – десе де, бу оны кевдеден айырмас.

¹⁶ Кулак та: «Мен коьз тувылман, сонынъ уьшин кевдеге байыр тувылман», – десе де, бу оны кевдеден айырмас.

¹⁷ Эгер дейим буьтин кевде коьз болса, калай эситер эди? Эгер буьтин кевде эситуьв уьшин туьзилсе, калай ийис билер эди?

¹⁸ Туврасы бу: Алла Оьзининъ ыхтыяры ман кевдединъ аьр бир муьшесине оьз орнын белгилеген.

¹⁹ Эгер баьриси бир муьше болса, кевде кайда болар эди?

²⁰ Акыйкатлай да, муьшелер коьп, кевде бир.

²¹ Коьз колга: «Сен мага керек тувылсынъ», – деп айталмайды. Бас та аяklarга: «Сиз мага керек тувылсыз», – деп айтып болмайды.

²² Йок, керисинше, эне сол, бизге карувсыз коьринген муьшелерсиз, биз коьтере де кешинип болмаймыз.

²³ Оннан калса, кевдединъ сыйсыз деп саналган муъшелерин биз оннан да бек сыйлап кийиндиремиз; соьйтип, коьрсетпеге келиссиз деп саналган муъшелерди оннан да келисли этемиз.

²⁴⁻²⁵ Коьрсетпеге келисли муъшелеримиз болса, соны талапламайдылар. Ама Алла, кевдеге боьлинуьв болмасын, керисинше, баьри муъшелер бир бири акында бирдей каьр шексинлер деп, сыйсыз муъшелерге оннан да коьп оьрмет берип, кевдеде бирликти яратты.

²⁶ Соннан себеп бир муъше азапланса, баскалар да азапланадылар; а бир муъшеге данък берилсе, баскалар да оны ман бирге суьйинедилер.

²⁷ Сиз Масихтинъ кевдесинъиз эм аьр биринъиз онынъ айырым муъшеси боласыз.

²⁸ Алла уьмметимизде бириншилерди – элшилер, экиншилерди – пайхамбарлар, уьшиншилерди – уьйретуьвшилер этип салды; калганларга аьжейиплер этпеге яде авырувларды савартпага, аьдемлерге ярдам этпеге, басшыламага, туьрли тиллерде соьйлемеге амал берди.

²⁹ Баьриси де элшилер ме? Баьриси де пайхамбарлар ма? Баьриси де уьйретуьвшилер ме? Баьриси де аьжейиплер коьрсетедилерме?

³⁰ Баьрисинде де авырувларды савартув савгасы бар ма? Баьриси де туьрли тиллерде соьйлейдилерме? Баьриси де айтылган затларды анълатып боладыларма?

³¹ Тек энъ маьнели савгаларды алмага ымтылынъыз. Мен де муннан да аьруьв йолды сизге коьрсетермен.

Суьюв энъ баалы савга

13 Аьдемлердинъ яде маьлеклердинъ тиллеринде соьйлей турып, ама ишимде суьювим болмаса, зынъырдаган бакыр яде такырдаган кимвал* сесимен.

² Эгер мен пайхамбарлык этпеге, кайдай сырлардынъ да билимининъ де туьбине етпеге амалым, тавларды орынларыннан козгагандай иманым болса да, суьювсиз мен эш бир зат та тувылман.

* ^{13:1} *Кимвал – саз алаты.*

³ Эгер болган муылкимди ярлыларга уьлестирсем де, шаркымды отка былактырсам* да, менде суьюв болмаса, сол затта эш бир пайда йок.

⁴ Суьюв тоьзимли, шапагатлы. Суьюв куьнлемейди, мактанмайды, коькирексимейди;

⁵ келиссиз аьрекетлемейди, озине пайда излемейди, тез ашувланмайды, яманлыкты эсте тургустпайды;

⁶ залымлыкка суьйинмейди, акыйкатлык пан бирге суьйинеди.

⁷ Суьюв баьри затка тоьзеди, дайым иманлы, дайым уьмитли эм баьри затка шыдамлы болады.

⁸ Суьювдинь оьмири кесилмес. Ама пайхамбарлыклар йоьйылаяклар, тиллер тынаяклар, билим де йокка шыгаяк.

⁹ Неге десе билимлеримиз де, пайхамбарлыгымыз да толы тувыллар.

¹⁰ Ама тамамына етискен зат келген заманда толы болмаганлар йогалаяклар.

¹¹ Бала заманымда, балаша соьйлейтаган эдим, баладай аньлайтаган, баладай ойлайтаган эдим. Ама уьйкен болганда, мен бала шагымдагы затларымды койдым.

¹² Энди де баьри затты, ез биялада коьргендей, куьньфирт коьремиз, ама бир куьн Аллады бет бетке коьрермиз. Мен соьле Аллады толы билмеймен, ама бир куьн, Ол мени толы билгендей, мен де Оны толы билеекпен.

¹³ Мине оьмирликке тураяк уьш зат: иман, уьмит эм суьюв; ама солардынь энь маьнелиси — суьюв.

Пайхамбарлар туьрли тиллерде соьйлегенлерден йогары

14 Суьювге етпеге куьресиньиз. Ама Кие Рух берген савгаларга да, эм айырым пайхамбарлык этпеге де, ымтылыньыз.

² Неге десе ким болса да бирев билмеген тилде соьйлесе, ол аьдемлерге тувыл, Аллага соьйлейди. Оны эш бирев де аньламайды, ол рухы ман сырлар акында айтады.

---

* 13:3 Шаркымды отка былактырсам: *кайбир текстерде «мактанар уьшин шаркымды берсем».*

³ А ким пайхамбарлык этсе, сол аьдемлерге коьнъиллерин беркиткен, юреклендирген эм юбанткан соьзлерди айтады.

⁴ Ким билмеген тилде соьйлесе, тек оззининъ коьнъилин, а ким пайхамбарлык этсе, иман ямагатын беркитеди.

⁵ Баьринъиздинъ билмеген тиллерде соьйлевинъизди суьемен, ама оннан да бек — пайхамбарлык этуьвинъизди. Неге десе билмеген тиллерде соьйлегенлер иман ямагатын беркитер уьшин айтканларын анълатпасалар, пайхамбарлык эткенлер солардан маьнели.

⁶ Кардашлар, мен энди янынъызга келип, билмеген тиллерде соьйлесем, ама айтканларымды сизге ашылув, яде билим, яде пайхамбарлык этуьв, яде уьйретуьв мен анълаталмасам, сизге не пайдам болар?

⁷ Сыбызгы яде лирадай янсыз саз алатлары да согылганда, бир бириннен айырым сеслер шыгармасалар, сыбызгы ма, лира ма согылганын ким айырып билер?

⁸ Карнай* белгили сес шыгармаса, согыска ким аьзирленер?

⁹ Соьйтип, сиз де анъламлы тилде соьйлемесенъиз, айтканларынъызды калай туьсинееклер? Босына соьйлеген болаяксыз!

¹⁰ Шексиз, дуныяда коьп тил бар, эш бири де анъламсыз тувыл.

¹¹ Болса да, айтылган заттынъ анъламын билмесем, соьйлеген аьдем уьшин тыс кыралданман, ол да мен уьшин тыс кыралдан.

¹² Сиз де солай: Кие Рухтынъ савгаларын алмага каьрлегенинъизге коьре, иман ямагатын беркитеек савгаларга ымтылынъыз.

¹³ Сол себеп, ким билмеген тилде соьйлейди, сол айтканларын анълатып билер уьшин дува этпеге тийисли.

¹⁴ Мен билмеген тилде дува этсем, тек рухым дува этеди, акылым оннан пайда алмайды.

¹⁵ Сол аьлде не этпеге керекпен? Рухым ман дува этеекпен, акылым ман да дува этеекпен; рухым ман йырлаякпан, акылым ман да йырлаякпан.

---

* 14:8 Карнай: *горн*.

16 Эгер сен Аллага тек рухынъ ман шуькир этсенъ, сол ерде болган, ама сондай ислерди туьсинмеген аьдем, сенинъ шуькир эткенинъе «амин» деп калай айтаяк?

17 Билким, сен ийги шуькир эте боларсынъ, ама баскадынъ коьнъилин сол зат беркитпейди.

18 Мен баьринъизден де коьп тиллерде соьйлегеним уьшин Аллага шуькир этемен.

19 Ама билмеген тилимде мынълаган соьзден эсе, иман ямагатында баскаларды насихатлар уьшин оьзимнинъ акылым ман бес соьз айтканымды суьемен.

20 Кардашлар, ойларынъыз балалык оьлшемде калмасын: яманлыкта — балалардай, ойларынъызда акылбалык болынъыз.

21 Кие Язувда айтылгандай:

«Баска тиллерде соьйлеген кисилер аркалы,
тыс кыраллылардынъ авызлары ман
бу халкка айтаякпан,
ама сол заманда да Мага тынъламаяклар».

22 Соьйткенде, тиллер, иманлылар уьшин тувыл — имансызлар уьшин нышан; пайхамбарлык этуьв имансызлар уьшин тувыл, иманлылар уьшин — нышан.

23 Буьтин иман ямагаты бирге йьйылса, баьриси де билмеген тиллеринде соьйлесе эм йьйылыска сондай ислерди туьсинмегенлер яде имансызлар келселер, «Сиз акылынъызды ишкенсинъиз», — деп айтпаякларма?

24 Ама баьринъиз де пайхамбарлык этсенъиз, имансызлардан яде сондай ислерди туьсинмегенлерден бирев келсе, аьр биринъиздинъ соьзлеринъизде эм де шуьшлев, эм де оьким эситеек.

25 Сол аьдемнинъ юрек сырлары ашылаяк, сонда сежде кылып, Аллага табынаяк эм: «Шынтысы ман да Алла аранъызда!» — деп айтаяк.

26 Кардашлар, энди не этпеге керекпиз? Йьйылган заманынъызда аьр биринъиздинъ зикири, насихаты, ашылувы, билмеген тили, тилде айтылганды анълатувы бар. Булардынъ баьриси де иман ямагатын беркитер уьшин этилсин.

27 Эгер бир кесеклер билмеген тиллеринде соьйлеселер, шерет пен экисер, энъ коьбиси, уьшерлеп соьйлесинлер. Ким болса да бирев айтылганды анълатсын.

²⁸ Аранъызда анълатувшы йок болса, билмеген тилинде сойлевши иман ямагатында ундемей сес шыгармай, тек оьзине эм Аллага сойлесин.

²⁹ Эки яде уьш пайхамбар айтсын, баскалар да айтылганды тешкерсинлер.

³⁰ Эгер дейим йыйында олтырганлардынъ бирисине Алладан ашылув келсе, сойлеп турган оьзининъ соьзин токтатсын.

³¹ Солай этип баьринъиз де, ызлы ызыннан пайхамбарлык этпеге, калганларды уйретпеге эм юбантпага амалынъыз болаяк.

³²⁻³³ Аллага багысланганлардынъ савлай ямагатларындагындай, пайхамбарлык этееклер пайхамбарлардынъ ыхтыярына бойсынадылар. Неге десе Алла карысыклыкты тувыл, тынышлыкты суьювши.

³⁴ (Йыйынларынынъызда хатынлар ундемесинлер. Сойлескенлерине ызын йок, олар, Тауратта айтылгандай, (нызамга) бойсынмага кереклер.

³⁵ Бир зат билмеге суьйселер, уйлерине келгенде, байларыннан сорасынлар. Неге десе йыйында пишелерге сойлеспеге ярамайды.)

³⁶ Яде Алладынъ соьзи сизден (коринтшилерден) басланды эм тек сизге етти деп, ойланасызба?

³⁷ Оьзин пайхамбар яде Кие Рухтынъ куьши мен савгаланган деп санаган аьдем бу язганларым Раббийдинъ парызы экенин билсин.

³⁸ Муны кабыл этпегенди Алла да кабыл этпейди.

³⁹ Соьйтип, кардашларым, пайхамбарлык этпеге ымтылынъыз, туьрли тиллерде соьйлемеге тыйманъыз,

⁴⁰ ама аьр зат келисли эм орны-орнында болсын.

Ийги Хабар оьлилерден тирилуьв акында

15 Кардашлар, сизге оьзим билдирген, сиз де кабыл эткен эм аьле ога туьз болып турган Ийги Хабарды эсинъизге туьсирмеге суьемен.

² Эгер мен сизге билдирген Ийги Хабарды берк тутсанъыз, соны ман куткарыларсынъыз. Ол болмаса иманынъыз босына кетеек.

³ Мен де алган бу хабарды баъри заттан алдын сизге уйрет-
тим: Кие Язувларда билдирилгенинше, Масих куьналарымыз
уьшин оьлди

⁴ Эм коьмилгеннен сонъ, Кие Язувларда билдирилгенинше,
уьшинши куьн тирилди.

⁵ Кефага, оннан сонъ он эки соктасына коьринди.

⁶ Сонъ бес юзден артык кардаштынъ баьрисине бир ок заман
коьринди. Олардынъ коьбиси аьли де сав, бирерлери оьлдилер.

⁷ Сонъ Масих Якупка эм баъри элшилерине коьринди.

⁸ Баьрисиннен сонъ, замансыз тувган баладай болсам да,
мага да коьринди.

⁹ Мен элшилердинъ энъ сансызыман, элши деп оьзимди
атамага да тийисли тувылман, неге десе Алладынъ ямагатына
залымлыклар эткенмен.

¹⁰ Ама бугуьн ким болсам да, Алладынъ шапагаты аркалы
болдым. Онынъ мага коьрсеткен шапагаты босына кетпеди;
мен баьрисиннен де артык иследим. Элбетте, мен тувыл, Ал-
ладынъ шапагаты мени мен бирге иследи.

¹¹ Сога коьре, мен ме, олар ма – баьримиз де сол хабарды
яямыз эм де сиз ога иман эттинъиз.

Облилерден тирилуьв

¹² Масих облилерден тирилген деп хабарланганда, бир ке-
секлеринъиз облилер тирилмейдилер деп калай айтадылар?

¹³ Облимнен сонъ тирилуьв йок болса, Масих те тирилмеген.

¹⁴ А эгер дейим Масих тирилмеген болса, сол заманда яята-
ган хабарымыз да, ьнанувынъыз да бос.

¹⁵ Оны ман бирге Алла акында ялган шаатлык этуьвшилер
боламыз, неге десе Алла Масихти облилерден тирилткен деп
шаатлаймыз, а облилер шынтылай тирилмесе, Ол Масихти
де тирилтпеген.

¹⁶ Эгер облилер тирилмеек болса, Масих те тирилмеген.

¹⁷ Масих тирилмеген болса, иманынъыз кадирсиз эм де
куьналарынъыз аьле кеширилмей калады.

¹⁸ Масихке ьнанып оьлгенлер де аьлек болганлар.

¹⁹ Эгер дейим Масихке уьмитимиз тек бу яшавга яряк бол-
са, баьрисиннен де язык аьдемлермиз.

²⁰ Ама Масих акыйкатлай да облилерден тирилтилди: Ол — оьлгенлерден биринши болып тирилген аьдем.

²¹ Неге десе оьлим аьдем аркалы келди, солай да облилерден тирилуув аьдем аркалы болды.

²² Калай Адам пайхамбар баьримизге оьлим аькелген болса, Масих те солай баьримизге яшав аькелеек.

²³ Тек аьр ким оьз шерети мен: бас деп Масих; сонъ, Ол кайтып келгенде, баьри Масихке байыр болганлар тирилеек;

²⁴ Оннан сонъ, Масих аьр басшылыкты, аьр аькимликти эм куьшти йок этип, патшалыкты Атасы Аллага тапшырганда, (дуныядынъ) ахыры келеек.

²⁵ Алла Масихтинъ аягынынъ астына баьри явларын таслаганга дейим, Масих патшалык суьрмеге керек.

²⁶ Йок этилеек сонъгы яв — оьлим.

²⁷ Неге десе Алла Масихтинъ «аягынынъ астына баьри затты таслап, Ога бойсындырды». Ама баьри зат Масихке бойсындырылды деп айтылганда, Ога баьрисин де бойсындырган Алладынъ сол соьздинъ ишине алынмаганы белгили.

²⁸ Баьри зат Улына бойсындырылганнан сонъ, Улы Оьзи де аьр затты Ога бойсындырувшы Аллага бойсынаяк. Соьйтип Алла аьр затка аьким болганын коьрсетеек.

²⁹ Соьйтип болмаса, облилер уьшин сувда шомылдырылып тазаланган аьдемлерге не болаяк? Эгер дейим облилер тирилмеселер, сол аьдемлер олар уьшин неге шомылдырылып тазаланадылар?

³⁰ Биз де не уьшин аьр сабат кавыф астында турамыз?

³¹ Мен, кардашларым, аьр куьн оьлимнинъ коьзине карайман. Раббийимиз Иса Масихке байыр болып, сиз бен мактанганым уьшин солай айтаман.

³² Эгер мен, аьдетли аьдемлердей ойлап, Эфесте йырткышлар ман куьрескен болсам, оннан мага не пайда болар эди? Эгер облилер тирилмеек болсалар,

«Ашаягынъыз, ишеегинъыз, неге десе эртен оьлеекпиз!»

³³ Алданманъыз!

«Ийги аьдетти яман дослык бузар».

³⁴ Акылынъызды йыйып, туврашыл болып яшанъыз, куьна эткенинъызди койынъыз! Аранъызда Аллады эш танымайтаганлар бар. Муны сизди уялтар уьшин айтаман!

³⁵ Ким болса да бирев: «Оьлилер калай тириледилер? Тирилип кайтканда, кевделери кайдай болаяк?»

³⁶ Акылсыз! Сен ерге салган урлык, оьлмей, яшавга кайтпаяк.

³⁷ Эккенде де сен туваяк кевдеди тувыл, тек урлыкты, бийдайдынъ яде баска оьсимликтинъ буьртик урлыгындай бир затты, эгесинъ.

³⁸ Алла ога Оьзи унаган бир кевде береди; аьр бир урлыкка айырым бир кевде бериледи.

³⁹ Баьрисининъ де эти бирдей тувыл. Аьдемнинъ эти айваннинъ этиннен баскаланады, кустыкы — балыктыкыннан.

⁴⁰ Ама коькте де эм ерде де туьрли кевделер бар. Коьктеги кевделердинъ оьз ярасыклыгы бар, ердеги кевделердинъ да оьз ярасыклыгы бар.

⁴¹ Куьннинъ ярасыклыгы бир баска. Ай ман юлдызлардынъ да ярасыклыклары бир баска. Юлдызлар да оьз араларында ярасыклыклары ман баскаланадылар.

⁴² Оьлилердинъ тирилуьви де солай болаяк: ерге салынган — ширеек зат, тирилеек — оьмири ширимеек зат;

⁴³ ерге салынган — сыйсыз зат, тирилеек — мактавлы зат; ерге салынган — карувсыз зат, тирилеек — куватлы зат;

⁴⁴ коьмилген — ян яшататаган кевде, тирилеек — Рух яшататаган кевде. Ян яшататаган кевде калай болса, солай Рух яшататаган кевде да бар.

⁴⁵ Кие Язувда айтылгандай: «Биринши инсан Адам тири ян болды». Сонъгы Адам (Иса Масих) яшав беруьвши рух болды.

⁴⁶ Бас деп Рух яшататаган кевде тувыл, а ян яшататаган келди, Рух яшататаган оннан сонъ келди.

⁴⁷ Биринши инсан топырактан яратылды, ол — ерден. Экинши инсан (Масих) — коьктен.

⁴⁸ Топырактан яратылган аьдем кайдай болса, топырактан болган аьдемлер де солай. Коьктен келген аьдем (Масих) кайдай болса, коьктегилер де сондай.

49 Биз топырактан яратылган инсаннынъ келбетин калай юргисткен болсак, коьктен келгеннинъ келбетин де солай юргистеекпиз.

50 Кардашлар, сизге айтканым бу: эт пен каннан яратылган шаркымыз Алла Патшалыгыннан уылисли болалмас. Ширер зат та ширимеектен уылисли болалмас.

51 Мен сизге бир сыр айтайым: баьримиз де оьлмеекпиз, тек баьримиз де туьрленеекпиз.

52 Бу бир такыйкадынъ ишинде, карап караганша, сонъгы карнай* шалынганда болаяк. Аьше, карнай шалынаяк, оьлилер ширимес тенлери мен тирилееклер, биз де туьрленеекпиз.

53 Сосы шириятаган зат – ширимеекке, сосы оьлимли зат – оьлмеекке оралмага керек.

54 Шириятаган ширимеекке, оьлимли оьлмеекке оралса, сол заманда Кие Язувда айтылган соьз толаяк:

«Оьлим курытылды! Буьтинлей енъилди!

55 Оьлим, кайда ды енъувинъ?

Оьлим, кайда ды огынъ?»

56 Оьлимнинъ огы – куьна, а куьнадынъ куьш алган булагы – Таурат.

57 Аллага шуькир! Ол бизге Раббийимиз Иса Масих аркалы енъуьв береди.

58 Сога коьре, суьйикли кардашларым, берк турынъыз, шайкалмастай болынъыз. Аьр заманда да Раббий кызметине берилип исленъыз. Билесинъыз де: Раббийге багыслаган иси-нъыз босына кетпеек.

Алладынъ халкына ярдам

16 Энди имандасларынъызга йыйылатаган акша акында. Мен Галатиядагы ямагатларга не буйырган болсам, соны сиз де этинъыз.

² Мен келген заманда акша йыюв ман каьр шекпес уьшин, аьр киминъыз юмадынъ биринши куьнинде** алган куллык

* 15:52 Карнай: *горн.*

** 16:2 Юмадынъ биринши куьни – базар куьн.

1 Коринтшилер 16

акына коьре уьйде не кадер калдырмага амалы болса, соны калдырсын.

³Келгенимде, аранъыздан озинъыз айырганларды ярдам акшанъызды аькETER уьшин хатлар ман Ерусалимге йиберермен.

⁴Эгер меним де барганым келиссе, олар мени мен бирге барарлар.

⁵Македониядан оьткеннен сонъ, сизге келермен. Соьле мен Македониядан оьтип турыман.

⁶Сизде мен билким бир кесек заман каларман, эш те кысларман. Кетемен десем, сиз мени йолга аьзирлерсиз.

⁷Неге десе мен сизге йол уьстиннен кирип кетеекпен деп ойламайман: Раббий буйырса, сиз бен узак турмага уьмит этемен.

⁸Эфесте Эллинши куьн байрамына кадер каларман,

⁹неге десе онда мага етимисли ислер уьшин эсиклер кенъ ашылганлар, ама карсылык этуьвшилер де коьп.

¹⁰Тимотей келгенде, аранъызда ол корккандай зат болма-сын, сак болынъыз. Ол да, мендей, Раббийдинъ исин этеди.

¹¹Бирев де ога йогарыдан карамасын! Оны баьринъыз де йолга аьзирлеп, тынышылык пан озгарарсыз, ол мага кайтып келсин. Мен оны (иман) кардашларымыз бан бирге саклап тураман.

¹²Аполлос кардаш акында. Мен ога коьп ялбарып тиледим, баска (иман) кардашларымыз бан бирге сизге барганын суьйген эдим, ама онынъ соьледен соьле сизге бармага коьнъили йок. Бир онъайлы вакыт тапканлай, ол келер.

¹³Уяв турынъыз, иманынъызга берк болынъыз, йигит эм карувлы болынъыз!

¹⁴Эткен баьри затынъыз суьюв мен этилсин!

¹⁵Сизге бир тилегим бар, кардашлар: Степанастынъ уьйдегилерин билесинъыз. Олар Ахаяда биринши болып Масихке ынандылар эм озлерин имандасларына кызмет кылмага савлай бердилер.

¹⁶Сондай аьдемлерге эм бизи мен бирге ислеп кызмет кылганлардынъ баьрисине де бойсынганынъызды суьемен.

¹⁷Степанастынъ, Фортунаттынъ эм Ахайиктинъ мунда келгенлерине бек суьйинемен. Олар янымда болып, йоклыгынъызды муттырдылар.

1 Коринтшилер 16

¹⁸ Кобнъилинъизди коьтергендей, олар меним де коьнъилимди коьтередилер. Сондай аьдемлерди баалап билинъиз!

¹⁹ Асия элиндеги иман ямагатлары сизге салам йибередилер. Аквила ман (пишеси) Приска эм олардынъ уйинде йыйылатаган ямагат та, Раббийге байыр болып, сизди исси саламлайдылар.

²⁰ Мундагы баьри (иман) кардашларынъыз сизди саламлайдылар. Бир биринъизди, Аллага багысланганларга тийислише обьип, саламланъыз.

²¹ Энди обьимнинъ колым ман язаман: Паулдан салам!

²² Раббийди суьймегенлер язаларын алсынлар! Марана та (Раббийимиз, кел)!

²³ Раббий Исадынъ шапагаты сиз бен болсын!

²⁴ Масих Исага байыр болып, баьринъизге суьйимимди билдиремен!

ПАУЛДАН КОРИНТШИЛЕРГЕ ЭКИНШИ ХАТ

Алдыдагы хатта Паулдынъ туьсиндируувлери эм акыл уйьретуувлери Коринттеги христиан ямагатында сакланып турган тамамларга аккелди. Куьналы коринтшилердинъ коьплери оьзлерининъ шуьшли экенлигин анъладылар эм Паул ман ярасувды изледилер. Солай болса да олардынъ ямагатында энди де Паулдынъ абырайына карсы туратаган бир куьп аьдемлери бар эдилер. Сол себептен Паулга, Македонияда болганда эм Коринтке тагы да бармага аьзирленетаганда, оларга энди де бир хат йибермеге керекли болган эди.

Бу Паулдынъ хатларынынъ ишинде энъ де аз йосыкка эм йорыкка келтирилген хат болады. Белки, хатты язаятырган-да Паулдынъ кайгырув сезимлери айлак куьшли болган. А бир кесек аьлимлер, бу хат Паулдынъ коринтшилерге деп язылган эки яде уьш айырым хатлардан туьзилген эм со-нъында бириктирилген деп, санайдылар.

Кайтип болган болса да, хатты уьш бас кесекке боьлмеге болады: 1) Паулдынъ Коринттеги ямагаты ман ярасувына куванувы эм Масихке элшлик исининъ суьвретленуьви; (1—7 бб.) 2) коринтшилерге оьзлерининъ амаллары ман Ерусалимдеги ярлы христианларга мол этип ярдамласпага керегине шакырувы; (8—9 бб.) 3) коринтшилерди, олардынъ Паул Инжилди таза юректен насихатламайды деп шуьшлей-таган ялган окуьтувшыларды тынълайтагаганлары уьшин, айыплавы.

1 Алладынъ буйырыгы ман Иса Масихтинъ элшиси болган Паулдан эм кардашымыз Тимотейден Алладынъ Коринттеги ямагатына эм Ахаядынъ аьр еринде Аллага багысланганлардынъ баьрисине де салам!

²Сизге Атамыз Алладан эм Раббий Иса Масихтен шапагат эм тынышлык болсын.

Юбантувышы Алла

³Раббийимиз Иса Масихтинъ Атасы Аллага шуйкир болсын! Ол рагимли Ата болып бизди аьр заманда да юбантады.

⁴Алла бизди юбанткандай, биз де соьйтип кыйынлыкка туьскенлерди юбантармыз деп, Ол бизим оьзимизди туьрли азаплардан шыгарып коьнъиллендиреди.

⁵Неге десе яшавымызда Масихтинъ азапларын калай коьп шегетаган болсак, Масих аркалы солай да юбанув табамыз.

⁶Биз кыйынлык шексек, оны сиз юбанар эм куткарылар уьшин шегемиз. Юбанув тапсак, сиз де юбанув табар уьшин болады, неге десе биз шегетаган сол азапларга сиз де тоьзимлигинъизди коьрсетесиз.

⁷Сизге сенуьвимиз берк, неге десе азапларымызга калай косылсанъыз, солай биз тапкан юбанувымызга да косылатанынъызды билемиз.

⁸Кардашларымыз, биз сизге Асия элинде шеккен кыйынлыкларымызды билдирмеге суйемиз. Олар сондай бир оьлшемсиз авыр эм тоьзип болмастай азапланув эдилер: биз сав калувдан да уьмит узьген эдик.

⁹Бизге оьлим оькимининъ шыгарылганын сезген эдик. Сол зат бизге, оьзимизге сенмей, тек оьлилерден тирилтуьвши Аллага сенмеге кереги уьшин болган эди.

¹⁰Алла бизди сондай бир ювык оьлим кавыфыннан куткарган эм куткараяк.

¹¹Сиз де дуваларынъыз бан бизге ярдам этсенъиз, бизди тагы да куткараяк деп, Аллага сенемиз. Соьйтип, Ол коьп аьдемлердинъ дувалары себепли бизге багыслаган савгаларына коьплер биз уьшин шуйкир этееклер.

¹²Мактанганымыз да бу: дуныяда, боьтен де сизде, инсан акыллылыгы ман болмай, Алладынъ шапагаты ман, Оннан

келген дурыслык эм таза юрек пен яшаганмыз деп намысымыз бан шаатламага боламыз.

¹³Сизге язганларымыздынъ баърисинде сиз оқып анълаган затлар болмаса, баска эш бир зат та йок. Сиз бизди бираз анълагандай, энди толысынша да анъларсыз деп уьмит етемен.

¹⁴Раббийимиз Исадынъ кайтаяк куьнинде, биз сиз бен мактанаяктай, сиз де биз бен мактанмага боларсыз.

Паулдынъ Коринтке келмегенининъ себеби

¹⁵Мен ога бек сенемен, сол себепли бас деп сизге келмеге эм разылыгымды кайтарып билдирмеге токтастым.

¹⁶Мен сизди Македонияга бараятырганда эм оннан кайтатырганда йокларман, а оннан сонъ сиз мени ярастырып Юдеяга озгарарсыз деп ойлаган эдим.

¹⁷⁻¹⁸Билким, бу сизге ойланмай алынган ниеттей коьриндиге экен? Яде болса да мен ниет этсем де, бирер аьдемлердей, бир ок заманда «аьше», яде «йок» деп айтаманма экен? Алла сенимли болгандай, биз де сизге алдын «аьше», сонъ «йок» демегенмиз деп айтсак, сенимли болармыз.

¹⁹Силван эм Тимотей мен бирге биз сизге билдирген Алладынъ Улы Иса Масихте бирде «аьше», бирде «йок» болмаган, ама Онда тек «аьше» бар.

²⁰Неге десе Алладынъ ваьделерининъ баъриси Иса Масихте толтырыладылар. Сол себепли биз де, Аллады мактар уьшин Масих аркалы Аллага «амин» деп, айтамыз.

²¹Масих аркалы бизди де, сизди де беркиткен эм бизди куллыкка салган бир Алла.

²²Алла бизге (Иемиз болганын коьрсетер уьшин) мухырын баскан, савгалайак яхшылыкларынынъ сенимлиги этип, юреклеримизге Рухын орынластырган.

²³Алла мага — шаат: мен сизди аяп соьлеге дейим Коринтке кайтпай турдым.

²⁴Биз сизге неге ьнанмага керегинъиз уьшин буйырык беруьвши болмага суймеймиз. Биз сизинъ иманда берк туратаганынъызды билемиз, тек сизди кувандылар уьшин сизи мен бирге шалысамыз.

2 Мен сизге тагы да кайтып келсем, янынъызды кыйна-
маска токтасканман.

² Эгер мен янынъызды кыйнасам, сизден баска мени ку-
вандыраяк ким бар?

³ Сол хатты да, келгенимде сизден, мени кувандыраяк
аьдемлерден, яным кыйналып олтырмасын деп, язган эдим.
Куванышым баьринъизге де куваныш болаягына ынанып,
сизинъ баьринъизге сенемен.

⁴ Мен коьп азапланып, юрегимди авыртып, коьзясымды
тоьгип яздым. Оны сизди кыйнар уьшин айтпайман. Йок,
оны сизди калай коьп суьйгенимди билинъиз деп айтаман.

Шуьшли имандасларымызды кешируьв

⁵ Эгер биринъиз баска биревди кайгырткан болса, ол тек
мени тувыл, коьп кайтарып айтпас уьшин, аз-маз баьринъиз-
ди кайгыртты.

⁶ Сондай аьдемге коьплиринъиздинъ берген язасы тамам
болады.

⁷ А энди оны, кайгыга коьмилип юрместей этип, кешири-
нъиз эм юбантынъыз.

⁸ Сизден, ога озьзинъиздинъ суьйиминъизди коьрсетинъиз
деп, тилеймен.

⁹ Неге десе меним сизге язганым сизинъ баьри яктан тынъ-
лавлы болганынъызды тергев уьшин болды.

¹⁰ А энди сиз кимди кешире болсанъыз, мен де соны кеши-
рермен, неге десе мен неди кеширмеге керек болсам, соны
Масихтинъ алдында сизинъ уьшин кеширгенмен.

¹¹ Шайтан бизим басымызга иелик этпес уьшин солай эт-
тим, а шайтаннынъ мырады бизге аьруьв белгили.

Янъы антласувдынъ куллыкшылары

¹² Мен, Масих акындагы Ийги Хабарды билдирермен деп,
Троада шахарга келгенде, Раббийдинъ иси уьшин мага мыр-
сат табылганын коьрдим.

¹³ Ама онда (иман) кардашым Титты табалмаганымда коь-
нъилим тынышлык таппады. Солай болганда, ондагылар ман
аманласып, Македонияга кеттим.

¹⁴Аллага шуькир болсын! Ол Масих аркалы баьрисин енъип, бизди, есирлердей, алдыга аькетеди эм биз аркалы, аьр ерге аьруув ийис яйгандай, Масих акында билимди яяды.

¹⁵Неге десе биз куткарылатаганларда да, йойылатаганларда да Аллага Масихтинъ ийги ийиси боламыз.

¹⁶Биз йойылатаганларга оьлим аькелуьвши оьлимнинъ ийисимиз, а куткарылатаганларга яшав аькелуьвши яшавдынъ ийисимиз. Сондай иске ким етиспеге болады?

¹⁷Биз, коьплердей, Алладынъ соьзин оьзимизге пайда болар деп юргистпеймиз, ама биз, Масихке байыр болып, Алла йиберген аьдемлердей, Онынъ алдында ак юректен айтамыз.

3 Биз оьзимизди янъыдан мактап баслагандай боламыз ба экен? Билким биз, бир кавымлардай, сизге оьзимизди мактавшы хат йибермеге яде сизден сондай хат алмага керекпиз бе экен?

²Сиз оьзинъыз бизим хатымызсыз: бизим юрегимизде язылган, баьрисине белгили эм окылатаган.

³Масихтинъ хаты болганынъыз ашык. Сол хат бизим кулыгымыз аркалы, сыя ман язылмай, дайым болып турувшы Алладынъ Рухы ман язылган, таска* тувыл, инсан юрекле-рине язылган.

⁴Аллага Масих аркалы сондай бир берк сенуьвимиз бар.

⁵Эш бир затты да оьз етимисимиз бен этемиз деп санамага акымыз йок; кайдай етимисимиз бар болса да тек Алладан.

⁶Ол бизди янъы антласувдынъ кулыкшылары болмага тийисли этти. Сол антласув да язувларга тувыл, а Алла Рухына таянады. Неге десе язув оьлтиреди, ама Рух яшатады.

Янъы антласувдынъ данъкы

⁷Алла, данъкы ман коьринип, Таураттынъ соьзлерин тасларга унъип язган. Мусадынъ юзи Таураттынъ данъкы ман яркыраган. Сол яркырав куьшин йойып бараятырган болса да, исраилшилер Мусадынъ юзине караялмай эдилер. Онынъ

---

* 3:3 Тас: оригинал текстте скрижал.

куллыгы ман берилген, олим аькелувьши Таурат сондай даньклы болган болса,

⁸ Алладынъ Рухына коьре куллык этувьвимиз оннан да бек даньклы болмаспа?

⁹ Эгер аьдемге оьким шыгарган куллык даньклы болса, Алладынъ аьдемди аклавына амал болган куллык оннан да даньклы!

¹⁰ Уьшини мен, алдын даньклы болган Таурат, оннан сонъ келген яньы антласувдынъ артык данькы ман тенълестирилсе, энди даньксыз коьринеди.

¹¹ Куьшин йойып бараятырган Таурат даньк пан келген болса, дайым турган яньы антласув оннан да даньклы!

¹² Сондай уьмитимиз болганы уьшин уллы йигерлик пен айтамыз.

¹³ Биз Мусадай тувьлмыз. Исраилшилер куьшин йойып бараятырган данькка карамас уьшин Муса юзин буьркеншик пен яба эди.

¹⁴ Исраилшилердинъ акылы сезимсиз болган эди. Буьгуьн де эски антласувды оькыганда олардынъ акылы сол буьркеншик пен ябылгандай болып турады. Неге десе сол буьркеншик тек Масих аркалы ашылар.

¹⁵ Буьгуьнге дейим Мусадынъ китабын оькыганда олардынъ юреги буьркеншик пен ябылгандай.

¹⁶ Ама (Муса акында язылгандай) бирев Раббийге кайтса, сол буьркеншик коьтериледи.

¹⁷ Мунда Раббий деп айтылган – Рух болады, а Раббийдинъ Рухы кайда болса, сонда эркинлик бар.

¹⁸ Бизден буьркеншик алынып тасланганга коьре баьримиз Раббийдинъ данькын бияладай коьрсетемиз. Биз барган сайын оьсетаган даньк пан туьрленемиз, Раббийге коьптен коьбирек усаймыз. Бу зат Раббийдинъ Рухы аркалы болады.

Уьмитимизди уьзбеймиз

4 Бу куллык Раббийдинъ рагимлиги мен бизге тапшырылганына коьре уьмитимизди уьзбеймиз.

² Биз баьри ясыртын эм айыплы ислерден таямыз, айылик пен аьрекет этпеймиз эм Алладынъ соьзин терисиннен анълатпаймыз. Биз акыйкатты ашык уьйретип, Алладынъ

алдында кайдай аьдем болганымызды аьр аьдемнинъ намыс оькимине йигерлик коьрсетемиз.

³ Биз билдиретаган Ийги Хабардынъ маьнеси ябык болса, ол тек йойылатаган имансыз аьдемлерге ябык.

⁴ Бу оьмирдинъ иеси (шайтан) олардынъ акылын сокыр эткен. Соьйтип, олар коьринмеген Алладынь келбети болган Масихтинъ данъкы акындагы Ийги Хабардынъ ярыгын коьрип болалмайдылар.

⁵ Биз оьзимизди тувыл, а Иса Масихтинъ Раббий болганын эм де сизге Иса йолында куллык этетаганымызды билдиремиз.

⁶ «Ярык каранъалыктан яркырасын», — деген Алла, Иса Масихтинъ юзиннен Оьзининъ данъкын билуьвимиз бен бизди нурландыраяк болып, юреклеримизде яркырайды.

⁷ Ама биз, бу карызнады алганлар, балшык савытларга усаймыз. Солай болганымыз баьриннен де уллы куьштинъ бизден тувыл, а Алладан келгенин коьрсетеди.

⁸ Бизди аьр яктан кыйынлыклар сынайдылар, ама биз енъилмеймиз, шыдаймыз, туьньилеектей коьринсек те туьньилмеймиз.

⁹ Бизди кувадылар, ама Алла бизди тасламайды. Ерге йыгылсак та йойылмаймыз.

¹⁰ Исадынъ яшавы шаркымызда ашык коьринер уьшин Онынъ калай оьлгенин аьр заманда оьзимизде юргистемиз.

¹¹ Неге десе биз, яшайтаганлар, Иса уьшин аьр заманда оьлимге берилемиз. Соны ман, Исадынъ яшавы да оьлеек кевдемизде ашык коьринеди.

¹² Соьйтип, бизде — оьлим, а сизде яшав куьшин коьрсетеди.

¹³ (Кие Китапта): «Иман эткеним уьшин айтаман», — деп язылгандай, бизде де сол иман рухы болганы уьшин, иман этип, айтамыз.

¹⁴ Неге десе Раббий Исады оьлилерден тирилткен Алла бизди де Иса ман тирилтип, сиз бен бирге Оьзининъ алдына салаягын билемиз.

¹⁵ Бу затлардынъ баьриси де сизинъ уьшин этиледи. Соьйтип Алла шапагаты яйылып, тагы да коьп аьдемлерге етсе, Алла оннан да коьбирек данъкланар эм Ога шуькир этилер.

¹⁶ Сонынъ уьшин уьмитимизди уьзбеймиз, керисинше, эгер биз тысыннан бузыла болсак та, коьнъилимиз ишиннен куьннен куьнге янъырады.

¹⁷ Биз шегетаган кыйынлык енъил эм кыска заманлы болып, бизге авырлыгы эш бир зат пан тенълестирмеге болалмаган коьп оьмирлик мактавды шыгарады.

¹⁸ Биз коьринетаган затларга болмай, а сол коьринмегенге эс беремиз. Неге десе сол коьринетаган озып кетеди, а коьринмеген — оьмирлик.

Коктен келеек меканымыз

5 Шаркымыз ер уьстинде биз яшайтаган шатырга усайды. Билемиз, сол шатыр бузылганда, коьклерде Алла бизге абзирлеген меканымыз — кол ман курылмаган оьмирлик уьйимиз бар.

²⁻³ Соьле болса биз коьктен келеек меканымыз бан капланмага куьрсинип ымтыламыз. Ертеги шаркымызды таслаяк болсак та яланъаш калмаякпыз.

⁴ Неге десе биз ертеги шатырымызда туратаган заманымызда авыр юк астында куьрсинемиз. Биз ертеги шаркымызды таслаганша, коьктеги шаркымыз бан капланмага суьземиз. Соьйтип, оьлеек шарктынъ орнын оьмирлик яшав алаяк.

⁵ Сол яшав уьшин бизди абзирлеген — Алла. Ол бизге, Оьз ваьдесининъ толтырылаягынынъ сенимлиги этип, Рухын берген.

⁶ Оьзимиздинъ ертеги шаркымызда туратаганда Раббийден эректе болганымызды билгенимизге де карамай, биз аьр дайым ийги коьнъилли болып турамыз.

⁷ Неге десе биз коьргенимизге тувыл, а иманымызга таянып яшаймыз.

⁸ Биз ийги коьнъиллимиз, деймен, эм, бу шаркымызды таслап, Раббий мен бирге болувды яхшы коьремиз.

⁹ Сога коьре бизим энъ уьйкен ымтылысымыз — биз бу шаркымызда ма яде онынъ тысындамыз ба — Раббийди разы этуьв болады.

¹⁰ Неге десе бизим баьримизге Масихтинъ оькимине шыкпага керек болаяк. Сонда аьр биримиз ертеги шаркымызда

эткен ийгиликлеримизге яде яманлыкларымызга коьре тийислисин алаякпыз.

Ярастырув куллыгы

¹¹ Соны ман биз, Раббийден коркувдынъ не болганын биллип, баскаларды ынандырмага каьрлеймиз. Аллага биз кайдай болганымыз белгили эм сиз де кайдай болганымызды ийги билесиз деп, уьмит этемен.

¹² Оьзимизди сизге янььдан мактап коьрсетпеймиз, ама юреги мен болмай, тыс коьриниси мен мактанатаганларга сизинъ айтар затынъыз болсын деп, бизи мен мактанмага сизге амал беремиз.

¹³ Эгер биз акылымыздан тайган болсак, ол Алла уьшин болган. Эгер эсимиз дурыс болса, ол — сизинъ уьшин.

¹⁴ Масихтинъ суьюви бизди юргистеди, неге десе биз мундай ойга еттик: Бир аьдем (Масих) баскалардынъ баьриси уьшин (курман болып) оьлген, солай болганда баьримиз де оьлгенмиз.

¹⁵ Масих шынтылай баьримиз уьшин оьлди. Энди яшайтаганлар оьзлерине карап яшамай, олар уьшин оьлип тирилген Масихке карап яшасынлар деп, оьлди.

¹⁶ Энди биз сол себептен эш биревди инсан келбетине коьре танымаймыз. Алдын Масихти де солай таныган болсак, энди солай танымаймыз.

¹⁷ Соьйтип, бирев Масихке байыр болган болса, янььдан яратылган болады. Аьвелгисиндеги озып кеткен, соьлегисининъ баьриси де яньы.

¹⁸ Баьрисин де Алла этти: Иса Масих аркалы бизди Алла Оьзи мен ярастырды эм бизге баскаларды да Оьзи мен ярастырып, Оьзине куллык этпеге буйырды.

¹⁹ Неге десе Алла, аьдемлерди куьналары уьшин шуьшлемей, дуныяды Масих аркалы Оьзи мен ярастырды эм сол ярасувдынъ хабарын яймага бизге тапшырды.

²⁰ Соьйтип биз Масихтинъ аты ман ис этпеге эркинлик алдык. Алла биз аркалы Оьз буйырыгын сизге айтып анълатады. Масихтинъ аты ман тилеймиз: Алла ман ярасынъыз.

²¹ Неге десе Ол, бизди Масих аркалы аклап, куьнадынъ не болганын билмеген Масихти бизим уьшин куьнага курман этти.

6 Биз, Алла ман бирге ис этуввшилер, сизге ялбарып тилеймиз: Алладынъ шапагатын кабыл этип алганынъызды босына йиберменъиз.

² Неге десе (Кие Язувда) «Керекли заманда тилегинъди эситкенмен эм куткарылаяк куьнинъ келгенде ярдамласканман», – деп айтылган. Мине энди керекли заманынъ, мине энди куткарылаяк куьнинъ.

Паулдынъ шеккен кыйынлыклары

³ Бизим кызмет этуввимизге айып салмас ушин биз бир аьдемнинъ де юрегине бир зат пан тиймеймиз.

⁴ Биз, Алладынъ куллары болып, аьр яктан озьмизди уьлги этип коьрсетемиз. Кыйынлык, кереклик, тарлык шексек те бек тоьзимлимиз.

⁵ Таяк тийди, тутнакка салындык, коьгалууларга растык, авыр ислер эттик, уйкысызлыктан кыйналдык, ашлык сынадык.

⁶ Таза юреклимиз, анълавлымыз, шыдамлымыз, баскаларга танълык этемиз. Кие Рух бизде, аьдемлерди экиюзлилик этпей суьемиз.

⁷ Акыйкатты айтамыз, Алладынъ куьшин коьрсетемиз. Онъ эм сол колымызда тувралык савытларымыз бар.

⁸ Бирде мактанамыз, бирде корланамыз. Атымыз бирде яманга, бирде яхшыга шыгады. Алдавышы деп саналсак та тувра соьзлимиз.

⁹ Белгисиз деп саналсак та (сизге) белгилимиз. Бизди оьлген деселер де биз мине тиримиз! Язалансак та оьлмегенмиз.

¹⁰ Мыдах коьринсек те аьр заманда куванышлымыз. Ярлы болсак та коьплерди бай этемиз. Эш бир затымыз йок, ама баьрисине де иемиз.

¹¹ Коринтшилер, сиз бен ашыктан ашык соьйлестик, юрегимизди сизге кенъ аштык.

¹² Биз сизден суьйимимизди тыймаймыз, ама сиз бизден тыясыз.

¹³ Балаларыма айткандай болып соьйлеймен: суьйимимизге явап берип, сиз де юрегинъизди ашынъыз.

Алладынъ уйимиз

¹⁴Имансызлар ман бирге ислемеге куьреспенъиз. Туврашыллардынъ йорыкты бузувшылар ман кайдай ортак байланысы бар? Ярыктынъ каранъалык пан кайдай айкасувы бар?

¹⁵Масих Белиар (шайтан) ман калай ярасар? Яде иманлылардынъ имансызлар ман кайдай ортаклыгы бар?

¹⁶Алла уйи мен бутлар арасында кайдай келисуьв болар? Биз болсак – яшав беруьвши Алладынъ уйимиз. Алла бизим акымыздан булай айткан: «Мен олардынъ ишинде яшаякпан, олардынъ арасында юреекпен. Олардынъ Алласы болаякпан, а олар Меним халкым болаяк».

¹⁷«Сол себепли (имансызлардынъ) арасыннан шыгынъыз эм айырылып калынъыз, – дейди Раббий, – эш бир арам затка тийменъиз эм Мен сизди йолыгып аларман».

¹⁸«Мен Атанъыз боларман, сиз де меним улларым эм кызларым боларсыз», – дейди буьгин дуныяды туткан Раббий.

7 Солай болганда, суьйгенлерим, Алла бизге сондай ваьделер эткенине коьре, денимизди эм рухымызды кирлеек аьр заттан оьзимизди тазалап, Аллады сыйлап, Ога савлай багысланагынъыз.

Паулдынъ куванышы

²Юрегинъизде бизге орын беринъиз. Биз эш биревди ынжынтпадык, эш биревди йолдан шыгармадык, эш биревден оьзимизге хайыр излемедик.

³Муны шушлеп айтпайман. Йок. Мен сизге, сиз юрегимиздесиз эм биз сиз бен яшамага да, оьлмеге де аьзирмиз деп, айткан эдим. ⁴Мен сизге бек сенемен эм сиз бен бек оьктемлимен! Сиз меним коьнъилимди толтырып коьтересиз. Баьри кыйынлыкларымызга карамай, куванышымнынъ сонъы йок.

⁵Биз Македонияга келгенде де, онда тынышлык таппадык. Баьри яктан бизге кыйынлыклар куйылдылар: тыстан – шапкынлыклар, а иштен коркынышлар бийледилер.

⁶ Ама кайгыга йолыкканлардынъ коьнъилин коьтеруьвши Алла бизди Титтынъ келуьви мен коьнъиллетти.

⁷ Титтинъ келгени болып калмай, а онынъ сизди коьрип коьнъилленгени коьнъилимизди коьтерди. Ол бизге сиз мени коьрмеге аьсирет болганынъызды, озган затларга оькингенинъизди эм мени кайтип коршаламага шалысканынъызды айтты. Эм ол мага уьйкен куваныш акелди.

⁸ Язган хатым ман сизди кайгырткан болсам да оькинмеймен. Уьшини мен, бас деп, мен ога оькиндим, неге десе хатым сизди тек аз заманга болса да кайгыртканын коьрген эдим.

⁹ Ама соьле куванаман. Кайгырганынъызга тувыл, кайгырып, тевбеге туьскенинъызге куванаман. Неге десе Алла суьйгендей кайгыргансыз. Соьйтип, эш бир яктан бизден зарар шекпегенсиз.

¹⁰ Алла суьйгендей кайгырув, аьдемди тевбеге туьсирип, куткарылувына амал береди. Соьйтип тевбеге туьскен оькинмес. Ама дунья шыгарган кайгырув тек оьлимге аькетеди.

¹¹ Оьзинъыз ойланынъызтага: Алладан келген кайгырувынъыз сизде кайдай шалысувды, акланмага суьювди, ашувды, коркувды, аьсирет болувды, куьнлевшиликти эм куьналыды язаламага ымтылувды тувдырды! Бу исте аьр яктан таза болганынъызды коьрсеттинъиз.

¹² Мен сизге язган болсам да, тек корлавшыды шуьшлев уьшин яде корланганды коршалайым деп язбаган эдим. Алла сиз бизге кайдай кайгырув сезгенинъизди коьрсетсин деп, язган эдим.

¹³ Соны ман коьнъилимиз коьтерилди. Солай коьнъилленип калмай, оннан да бек Титтынъ куванышына кувандык. Сиз баьринъиз де онынъ юрегин тынышландырдынъыз.

¹⁴ Мен алдын оны ман соьйлескенде, сизди мактаган эдим эм сиз мени уялтпадынъыз. Сизге айтканымыздынъ баьриси дурыс болгандай, солай Титтинъ алдында сизди мактаганымыз да дурыс болып шыкты.

¹⁵ Соьйтип, Тит, соьзин калай тынълаганынъызды эм оьзин калай яныплы йолыкканынъызды эсине туьсирип, сизди коьптен коьбирек суьйди.

¹⁶ Мен де куванаман, неге десе баъри яктан сизге толы сенимлимэн!

Юмартлыктынъ коьрими

8 Энди, кардашлар, Македония элиндеги иман ямагатларына Алладынь коьрсеткен шапагаты акында айтпага суюемиз. Олар коьплеген азапларды шегетаган болсалар да, суййинишлери коьп эди. Ярлылык пан бек кыйналсалар да, байлардай, оьлшемсиз юмартлыкларын коьрсеттилер.

³ Колларыннан келгенше, куышлериннен де артык, оьз ыркалары ман ярдам эткенлерине — мен оьзим шаат.

⁴ Олар Ерусалимдеги имандасларына кызмет кылувда катнаспага ызын ялбарып тиледилер.

⁵ Соьйтип, сол затты биз уьмитлегендей этип калмай, олар, бас деп, Раббийге оьзлерин багысладылар. Оннан сонъ, Алладынь ыхтыяры ман, бизге тапшырылдылар.

⁶ Сонынъ уьшин, бу шапагатлык исти аранъызда баслагандай болып, сонъына да еткерсин деп, Титке тилеген эдик.

⁷ Сиз аьр неде де онъыслы болгандай, иманда, соьзде, билимде, аьр не шалысувда, биз аркалы сизде мол тувган суюювде, шапагатлык исте де онъыслы болмага куьресинъыз.

⁸ Соьйтип айтып, мен сизге каты талап салмайман, йок. Мен сизге баскалардынъ шалысувын коьрсетип, сизинъ суювинъиздинъ алаллыгын сынаймаман.

⁹ Сиз Раббийимиз Иса Масихтинъ шапагатын билесиз: сиз Раббийдинъ ярлылыгы ман бай боларсыз деп, Ол, бай бола турганлай, сиз уьшин ярлы болды.

¹⁰ Бу зат акында кенъесимди берейим. Озган йылдан бери тек ярдам этуьвди баслап калмай, сол исти дайым бардырмага суюе эдинъыз.

¹¹ Энди соны толтырсанъыз, сизге пайдалы болар. Соьйтип, сол исти калай этпеге аьзир болсанъыз, солай да колынъыздан келгенинше тамамланъыз.

¹² Неге десе сондай аьзирлик болса, сол заманда савга йок затка коьре тувыл, бар болганына коьре кабыл этилер.

¹³ Баскаларга тынышлык, а сизге кыйынлык аькелуьв акында айтпайман. Ама тенълик болар уьшин

¹⁴ соBLE сизинъ моллылыгынъыз олардынъ ярлылыгын толыстырмага болады, а эртен олардынъ моллылыклары сизинъ ярлылыгынъызды толыстырар.

¹⁵ Соьйтип, (Кие Китапта): «Коьп йыйганнынъ артыгы болмады, аз йыйганнынъ да етиспевлиги болмады», — деп язылгандай, тенълик болар.

*Паул Титти Коринтке
йибереди*

¹⁶ Титке де, бизге болгандай, сизинъ ушин ак юректен кайгы савгалаган Аллага шуькир айтаман.

¹⁷ Тит тилегимизге де кулак салды, ама онынъ оззининъ ыхтыяры тагы да бек куышли эди. Соьйтип, ол сизге суьйинип бараятыр.

¹⁸ Тит пен бирге тагы да бир кардашымызды йиберемиз. Оны буьтин ямагатларымызда, Ййги Хабарды яйган иси ушин, бек мактайдылар.

¹⁹ Оннан баска да, бу кардаш, Раббийдинъ Оьзине данък аькелер, ярдамга аьзир болганымызды коьрсетер, биз этетаган бу шапагатлык исимизде йолдасымыз болар деп, ямагатлардан сайланды.

²⁰ Сол кадер мол савгага яваплы болып, биз этетаган кулыгымыз ушин бизди эш бирев де шуьшлемесин деп, сак боламыз.

²¹ Неге десе биз тек Раббийдинъ алдында тувыл, а баьри аьдемлердинъ алдында тувра зат этпеге кайгы шегемиз.

²² Бу эки аьдем мен бирге биз тагы да бир кардашымызды йиберемиз. Сиз онынъ шалыскырлыгын коьп кере де туьрли ислерде сынагансыз. Энди ол тагы да бек шалысяяк, неге десе сизге бек сенеди.

²³ Тит десенъ, ол аранъызда мени мен ислеген йолдасым, а кардашларымыз, олар иман ямагатларынынъ элшилери, Ма-сихке данък аькелуьвши аьдемлер.

²⁴ Оьзинъиздинъ суьйиминъизди ашыкляп, баьри иман ямагатларынынъ алдында оларга сизи мен мактанувымыздынъ тувралыгын коьрсетинъиз.

*Ерусалимдеги
иманлыларга ярдам*

9 Ерусалимдеги имандасларымызга ярдамласканымыз акында сизге язбага керекли тувыл.

²Сиз баскаларга ярдам этпеге дайым да аьзир экенинъызди билемен. Македонияшылар алдында, Ахаядагылардынъ* коьбиси аьле озган йылдан баслап сизинъ шалыскырлыгынъыз бан коьтерилип, ярдам этпеге аьзир болганы ушин сизи мен мактанаман.

³(Иман) кардашларымызды йиберегаганымнынъ маьнеси де сол: бу исте сизди мактавым бос болмасын деп. Сизинъ, мен оларга айтканымдай, аьзир болганынъызды суьемен.

⁴Неге десе мени мен македонияшылар келгенде, аьзир болмаганынъызды коьрселер, бизим сизге сенимлигимиз ушин уялармыз, а сизинъ акынъызда кайда да айтпайман.

⁵Соннан себеп кардашларымыздынъ сизге меннен эртерек барып, алдын ваьде этилген савганъызды аьзирлемеге керегин тилемеге тийисли коьрдим. Сол заманда ол — зор ман алынган садака тувыл, а шынтылай савга болаяк.

⁶Муны айтайым сизге: ким аз шашса, аз йыяр, а ким мол шашса, мол йыяр.

⁷Аьр ким де солай эткенде кайгырып эм зор ман тувыл, озининъ юреги билдиргенине коьре берсин. Неге десе Алла суьйинип бергенлерди суьеди.

⁸Баьри ийгиликлерди сизге мол этип беруьв Алладынъ колында. Собйтип, аьр затынъыз аьр яктан дайым етисер эм аьр бир хайырлы исте юмарт катнасарсыз.

⁹Кие Китапта сол зат акында булай язылган: «Ярлыларга сондай аьдем мол береди, онынъ туврашылыгы бир заманда да мутылмаяк».

¹⁰Шашувшыга урлык эм ашамага оьтпек беретаган (Алла) сизинъ де шашаяк урлыгынъызды багыслаяк, коьбейтеек эм туврашылыгынъыздынъ аслык йюювын мол этеек.

---

* 9:2 Ахая: кубыла Греция.

¹¹ Ол сизди, аьр заманда юмарт болынъыз деп, баьри яктан да бай этеек. Юмартлыгынъыз да биз (аькетеек савга) аркалы Аллага шуькир эттиреек.

¹² Суьйткенде сиз кызлатаган бу кызмет имандасларынъыздынъ кытлыгын енъиллетип калмай, коьп аьдемлерге Аллага шуькир айттыраяк.

¹³ Сол кызмет емисининъ даьмин билип, аьдемлер Аллады данъкляяклар, неге десе сиз Масихтинъ Ййги Хабарын ашык кабыл этип, ога бойсынып, олар ман эм баьриси мен болган затларынъызды юмартлык пан боьлискенсиз.

¹⁴ Олар, Алладынъ шапагаты сизге мол берилгенин коьрип, сиз уьшин дува этееклер, баьри юреги мен сизге тартылаяклар.

¹⁵ Биз де Аллага Онынъ айтып болмастай савгасы уьшин шуькир этейик!

Паул озин коршалайды

10 Мен Паул, сиз айткандай, эректен йигит, а сиз бен коьрискенде йигерсиз, Масихтинъ юваслыгы эм тоьзимлиги мен сизге ялбарып тилеймен.

² Кайбиревлер, инсаннынъ осаллыклары бизди аьрекетке даврендиредилер деп, ойлайдылар. Мен сизге келгенде, оларга йигер мен каты карсы шыкпага керектей коьремен, ама тилеймен, йигеримди кулланмага зорламанъыз.

³ Элбетте, биз аьдетли аьдемлердей яшаймыз, ама куьресуьвимизди инсанлык куьшимиз бен юргистпеймиз.

⁴ Куьресуьвимизде кулланган савыт-садагымыз инсан затлары тувыл, а сол савыт-садагында душпаннынъ куьшин алган затларын йок этпеге Алладынъ куьдирети бар.

⁵ Бос пикирлерди эм Аллады билуьвге карсы шыгатаган аьр туьрли акылятаксувды йок этемиз, инсаннынъ аьр бир ойын есирге алып, Масихке бойсындырамыз.

⁶ Биз, сиз Масихке савлай бойсынганда, аьр бойсынмавшыды язаламага аьзирмиз.

⁷ Коьз алдынъыздагы затка аьруьв этип каранъыз. Ким озин Масихке байыр болганына ьнанатаган болса, сол муны эсине туьсирсин: оьзи калай Масихке байыр болса, биз де солай.

2 Коринтшилер 11

⁸ Эгер дейим мага Раббийден сизди бузбага тувыл, тузбеге берилген акимлик пен тагы да бек мактанган болсам, уялак тувылман.

⁹ Тек мен озимнинъ хатларым ман сизди коркысткандай болып коьринмесин.

¹⁰ Бир кесеклер айткандай: «Паулдынъ хатлары маьнели эм куьшли, ама озининъ болганы коьрнексиз, а соьйлесуьви коьтере де эпсиз».

¹¹ Соьйтип ойланатаганлар билсинлер: сизден эректе хатларымызда не айтсак, сиз бен бирге болганда да, исте де сондаймыз.

¹² Элбетте, озлери озлерин мактаганларга озимизди усатпага, олар ман тенълестирмеге йигеримиз батпайды. Озин озси мен тенълестирген, озин озининъ оьлшеми мен оьлшеген, акылсызлык этеди.

¹³ Биз десенъ оьлшевсиз мактанаяк тувылмыз. Мактануьвымыз, Алла бизге белгилеген аьрекет майданынынъ тысына шыкпай, оьлшевли болаяк. Сиз де сол аьрекет майданынынъ ишиндесинъыз.

¹⁴ Сизге етпеген болсак, оьлшенип берилгеннинъ тысына шыгар эдик. Ама биз Масихтинъ Ййги Хабарын сизге баьриннен де алдын еткисттик.

¹⁵ Биз баскалар кылган кызмет пен, оьлшенип берилгеннинъ тысына шыгып, мактанмаймыз. Уьмитимиз бу: иманынъыздынъ оьсуьви мен сиз аркалы аьрекет майданымыз коьптен коьп кенъейсин.

¹⁶ Соьйтип биз, баскалардынъ озь аьрекет майданында тапкан етимислери мен мактанмай, Коринттинъ тысында туьрли ерлерде Ййги Хабарды яярмыз.

¹⁷ (Кие Язувда айтылгандай): «Мактанган — Раббий мен мактансын».

¹⁸ Неге десе мактаьга озин озси коьтерген тийисли болмаьк, а Алла тийисли коьрген болаяк.

Паул ялган элшилерди шуьйлейди

11 Меним бираз акылсызлыгыма сабырлык коьрсеткенинъызди суьемен. Сизге тилеймен, даянынъыз мага!

² Мен сизди Алла куьншилиги мен куьнлеймен. Сизди бир сынъар иенъызге – Масихке соьз тавысып, Ога сизди, таза кыздай этип, танытпага суьемен.

³ Тек коркаман, бир заманларда йыланныъ айлеси мен алданган Авадай*, акылынъыз Масихке каратылган алаллыгынъыздан эм тазалыгынъыздан шет какпасын.

⁴ Неге десе, ким болса бирев сизге келип, биз билдиргеннен баска Исады билдирсе, сиз алганнан баска рухты алсанъыз, кабыл этип алганнан баска «ийги хабарды» кабыл этсенъиз, оны бек суьйип хош коьрип аласыз.

⁵ А мен бир яктан да «аьдеттен тыскары элшилерден» тоьмен тувылман.

⁶ Билким, тил шешени тувылман, ама билимим бар. Сондай болып, биз аьр заманда да, аьр болган затта да сизге коьриндик.

⁷ Сизди коьтерер мырат пан, озимди тоьмен этип, Алладынъ Ийги Хабарын тоьлевсиз билдиргенде куьналы болдымма?

⁸ Мен сизге кызмет кылар уьшин баска иман ямагатларынынъ ярдамы ман оларды акшасыз калдырдым демеге боламан!

⁹ Сизде болганымда кытлык шексем де, биринъызге де авырлык келтирмедим: керекли аьр бир зат пан Македониядан келген кардашларым толысынша аьжетсизлендирдилер. Сизди аьр дайым да кыйнамаска шалысканман, энди де шалысаякпан.

¹⁰ Ахаядынъ эш бир еринде сол мактав меннен алынмаяк: ога сенимлик берген – мендеги Масихтинъ акыйкатлыгы.

¹¹ Не уьшин мен солай этемен? Сизди суьймеген уьшин ме? Суьйгенимди Алла биледи!

¹² Тек мактанган затлары ман озлерин бизге тень этпеге амал излегенлерге сондай амалды бермес уьшин калай эткен болсам да, солай этермен.

¹³ Бу аьдемлер – куллыклары ман баскаларды алдайтаган, Масихтинъ элшисининъ келбетиндеги ялган элшилер.

¹⁴ Ол сейир зат тувыл: ибилис озси де ярык маьлектинъ келбетин алады.

---

* 11:3 Ава: *Ева*.

2 Коринтшилер 11

¹⁵ Соннан себеп онынъ куллыкшылары туврашылыктынъ кабын озлерине кийгенинде, сейир бир зат та йок. Тек сондайларды ислерине коьре тийисли яза саклаяк.

Паулдынъ эшлиликте шеккен азаплары

¹⁶ Тагы да янъыдан айтайым: мени эш бирев де акылсыз деп санамасын, ама соьйтип болмаса, мени акылсыздай этип те кабыл этинъиз. Мен бираз мактанайым.

¹⁷ Оьзимнинъ айтаякларымды Раббий унаганындай тувыл, керисинше, мактанганымда акылсыздай болып айтарман.

¹⁸ Эгер дейим коьплер болганлары ман мактанатаган болсалар, мен де мактанайым.

¹⁹ Неге десе сиз акыллы адемлер бола туруп, акылсызларга сабырлык коьрсетпеге асыгасынъыз.

²⁰ Аьле сизди кул этип кулланганларга, кыйынынъызды ашаганларга, колларына йыйганларга, коькирекдилерге, бетинъизге сокканларга да тоьзимлик коьрсетесинъиз.

²¹ Уялсам да айтайым, элбетте, сол иске куьшимиз етпейди! Ама баскалар не мен мактанмага юрекленселер, акылсыздай айтаман, мен де соны ман мактанмага юрекленемен.

²² Олар еврейлер ме? Мен де евреймен. Олар исраилшилер ме? Мен де исраилшимен.

²³ Олар Ибрагимнинъ тувдыклары ма? Мен де онынъ тувдыгыман. Олар Масихтинъ кызметшилери ме? Берлидей айтаман: мен – тагы да бек. Мен коьп те куллык эткенмен, коьп те тутнакларда олтырганман, мени аямай тоьбелегенлер, коьбинше – оьлим аьлде болганман.

²⁴ Ювытлардан бес кайта отыз тогыз кере камышыландым,

²⁵ уьш кайта таяк пан тоьбеленгенмен, бир кере – таслар ман. Уьш кайта денъизде кеме баьлесине ушырадым эм ашык денъизде бир кеше, бир куьн калган вакытым да болды.

²⁶ Мен дайым да йолда болып, сувлардан, тонавшылардан, оьз халкымнан, баска миллетлилерден кавыфларга ушырадым; шахарларда, шоьллерде, денъизде эм ялган (иман) кардашлар арасында да кавыфлар сынадым.

²⁷ Куллык этип бек кыйналдым, туьнлерди уйкысыз оьткердим; ашлык эм сувсызлык сынадым, бирерде коьтере де сувыкта эм яланъашлыкта ассыз калган заманым да болды.

²⁸ Соьле де баска заттынъ акында айтпай, аьр куьн баьри иман ямагатлары уьшин шеккен кайгымнынъ юги мойнымда.

²⁹ Ким болса да бирев карувсызланса, мен де карувсыз болмайманма экен? Эм эгер ким болса да бирев йолдан тайдырылса, мен де ашувдан янмайманма экен?

³⁰ Эгер дейим мага мактанмага керек болса, карувсызлыгымды коьрсеткен затлар ман мактанаякпан.

³¹ Раббий Исадынъ Атасы Алла – аты дайым макталсын! – оьтирик айтпаганымды биледи.

³² Дамаск шахарында патша Аретастынъ аькими, мени ысламага деп, шахар капыларына саклавшыларын салган эди.

³³ Ама мен, шахар иргесиндеги терезеден шетен мен туьсирилип, онынъ колыннан кашып кутылдым.

Паулга коьринген коьринислер эм ашылулар

12 Бу зат пайдасыз болса да мактанмага керекпен: мен энди Раббийден алган коьринислерге эм ашылуларга эс берейим.

² Масихке байыр бир аьдемди танийман*. Он доьрт йыл артта (билмеймен денинде ме яде денининъ тысында, ол бир Аллага белгили, мен билмеймен) ол уьшинши коькке** алынган эди.

³ Аьше, сол аьдемнинъ еннетке коьтерилгенин билемен (кайтаралайым, белгисиз денинде ме яде денининъ тысында, оны бир Алла биледи)

⁴ эм ол онда аьдемге авызыннан шыгармага болмаяк, айтпага ызын берилмеек соьзлерди эситкен.

⁵ Эне сонадай аьдем мен мактанмага аьзирмен. Оьзим мен мактанаяк тувылман, тек оьзимнинъ карувсызлыгым ман.

⁶ Ама оьзим мен мактанмага суьйсем, акылсызлыкка туьспеспен: мен тек акыйкатты айтарман. Тек, бирев де мени

* 12:2 Масихке байыр бир аьдемди танийман: *Паул оьзининъ акында айтады.*

** 12:2 Уьшинши коьк: *энь бийик коьк (еннет).*

коьргениннен яде эситкениннен уллыга санамасын деп, озим озимди сол заттан тыяман.

⁷ Ама мага ашылган затлардынъ эсапсыз бийиклиги мен коькирексимес ушин, кевдеме «тегенек» берилген эди, сол зат та — шайтаннынъ мени кыйнамага йиберген элшиси — мени коькирексувден саклайды.

⁸ Сол заттан мени куткар деп, Раббийге уьш кере тиледим, ама явапка:

⁹ «Шапагатым сага тамам, неге десе меним куьшим карувсызлыкта толы болады». Сога коьре, Масихтинъ куьши менде дайым болсын деп, мен озимнинъ карувсызлыгым ман оннан да авас болып мактанаякпан.

¹⁰ Сол себепли энди Масих уьшин басымнан кешетаган баъри карувсызлыкларга, корланувларга, кытлыкларга, кувгынларга, кыйынлыкларга суййинемен, неге десе мен карувсыз болганда куьшли боламан.

¹¹ Мактанып, акылсызлыкка еттим. Ама сиз сол затка мени зорладынъыз. Сиз озинъыз таза атымнынъ шыкканын каьр-лемеге тийисли эдинъыз. Озим бир зат та болмасам да, сол «аьдеттен тыскары элшилерден» кем тувылман.

¹² Алла акыйкат элшидинъ белгилерин коьрсетпеге мага амал бермегенме эди? Мен аьр заман сабыр болып, сизге туьрли аьлемет нышанларды, аьжейиплерди эм куьдиретли ислерди коьрсеттим.

¹³ Сол заманда, мен сорайман, баска иман ямагатлары ман тенълестиргенде сизге не зат етиспейди? Мен озим сизге юк болмаганым тувылма экен? Аьше, кеширинъыз мени сол «янъылысым» уьшин!

Суййимде алалык

¹⁴ Мине энди де, уьшинши кере, мен сизге келмеге аьзирмен эм сизге юк болмаякпан, неге десе мен сизинъ байлыгынъызды тувыл, а озинъызди излеймен. Балалар ата-аналарына тувыл, а ата-аналар балаларына байлык йыймага тийислилер.

¹⁵ Соьйтип, мен де куванып сизге озимдикин шашаякпан, сиз уьшин озимди де аямаякпан. Эгер дейим мен сизди солай бек суйетаган болсам, сиз мени сонынъ уьшин аз суйеексизбе?

¹⁶Билким, сиз айткандай, мен сизге юк болмаганда, «ай-лекер» киси бола турып, сизди «кылыплык пан алдымма»?

¹⁷Тек кайтип? Йибергенлерим аркалы алдав ман сизден бир зат алдымма?

¹⁸Мен Титти сизге бармага тилеп разы эттим. Оны ман бирге тагы да бир иман кардашымызды йибердим. Сизди Тит алдадыма? Биз бир рух пан ислемедикпе, бир йол ман бармадыкпа?

¹⁹Билким, биз алдынъызда тек акланмага сьемиз деп, коьптен бери ойлай боларсынъыз. Йок, биз Масихке байыр аьдемлер болып, Алладынъ алдында айтамыз. Суыйгенлерим, баьрисин де иманынъызды беркитер уьшин этемиз.

²⁰Тек бир коркувым бар: сизге келгенде, сизди коьрмеге суыйгендей аьлде табарма экенмен? Сиз де мени суыйгенинъиздей болганымды коьрерме экенсиз? Сизде эрисуьвлерди, куьншиликти, ашувды, даваласувды, яла ягувды, соьз юргистуьвди, коькирексуьвди эм нызамсызлыкты табарман деп коркаман.

²¹Сизге келгенимде, Алла мени тагы да сизинъ алдынъызда тоьменлетер эм эртеден куьналыкка баткан коьплеринъиз уьшин йыларман деп коркаман. Неге десе сиз эткен арам ислеринъизден, каьхпеликлеринъизден эм эдапсызлыклары-нъыздан тевбе этпединъиз.

Ахыр насихатлар эм саламлар

13 Соьйтип, мен (аямай тамамын этеек болып) сизге уьшинши кере келип турыман. (Тап язылгандай): «Карарластырылаяк аьр бир ис эки яде уьш шааттынъ коьрсетуьвин талаплайды».

²Мен, сизге экинши кере келгенимде, эрте куьнага туьскенлерге эм баскалардынъ баьрисине де айткандай, энди де сизден эректен кайтарып айтаман: сизге янъыдан тагы да келсем, бир аьдемди де аямаякпан.

³Сол заман излеген бегитуьвди табарсыз. Сонда Масихтинъ мен аркалы соьйлейтаганына ынанааяксынъыз. Масихтинъ сизге каратылган аьрекети карувсыз тувыл. Ол куьшин ара-нъызда коьрсетеди.

⁴Масих Оьзининъ карувсызлыгы ман кашка керилген болса да, буьгуйн Ол Алладынъ куьдирети мен сав. Ол бир заманда

болгандай, биз де карувсызбыз, тек сизге ашылган Алладынъ куьдирети мен биз Оны ман сав болаякпыз.

⁵ Оьзинъизди тергенъиз: иманынъыз бан яшайсызба? Оьзинъизди сынанъыз. Иса Масих сизде болганын оьзинъиз билмейсинъизбе? Тек сиз сынавларга шыдамайтаганлардан болмасанъыз.

⁶ Бизге калганда, сиз, уьмит этемен, сынавларга шыдаганымызды анълаяксыз.

⁷ Бир яманлык та этпенъиз деп, Аллага тилеймиз. Сынавларга шыдаганымызды коьрсетпеге тувыл, шыдамагандай коьринсек те, сизге яхшылык этпеге амал бермеге сьемиз.

⁸ Биз акыйкатлыкка карсы шыкпага болалмаймыз; ога тек ярдамласпага боламыз.

⁹ Биз карувсыз болмага разымыз, тек сиз карувлы болынъыз: сизинъ туьзелуьвинъизди тилеп, дува этемиз.

¹⁰ Мен сизден энди де узакта болып, бу хатты эртерек язман, неге десе сизде болган заманымда катылык коьрсетпей, Раббий берген аькимликти сизди бузбага тувыл, а курмага кулланмага сьемен.

¹¹ Сонъында, кардашлар, айтайым: суьйининъиз! Яшавынъызды туьзетинъиз, насихатларымды кабыл этинъиз, бир ойлы болып, татымлыкта яшанъыз. Сол заманда суьйим эм татымлык беруьвши Алла сизи мен болар.

¹² Бир биринъизди, Аллага багысланганларга тийислисинше оьбип, саламланъыз. Мундагы имандасларынъыздынъ баьриси де сизге салам йибереди.

¹³ Раббий Иса Масихтинъ шапагаты, Алладынъ суьйими эм Кие Рухтынъ айкасувы баьринъиз бен болсын.

ПАУЛДАН ГАЛАТИЯШЫЛАРГА ХАТ

Галатия провинциясына (Турциядың орталыгыннан алыс турган ерде) христиан ямагатлары Паул ман онынъ биринши миссионерлик элгезерлигинде янъы оьмирдинъ 40-ншы йылларынынъ сонъында туьзилген эдилер.

Паул Галатиядан кеткеннен сонъ, коьп заман озбай, янъы ынанганларга баска окытувшылар келгенлер. Олар Алладан куткарылууды алар уьшин Тауратты (Мусадынъ Йорыгын) эм суьннетлев аьдетти толтырмага керегин катырып айтатан болганлар. Оны ман бирге, олар Паулдынъ уьшини мен де Масихтинъ Ийги Хабарын анълатпага эм насихатламага абырайы йок дегенлер. Паул оны билгенде бек кайгырды эм, сосы ялганлыкка карсы турар уьшин, Галатиядагы янъы ямагатларга хат язды.

Хат бир неше кесектен туьзилген: 1) Паулдынъ оьзининъ Масихке элши кайтип болганы акында хабарлавы; (1–2 бб.) 2) Алла аьдемлерге куткарылууды Тауратты саклавы себепли болмай, а Иса Масихке ынанганы уьшин беретаганын коьрсетуьви (3:1–5:12); 3) Ийги Хабар себепли Кие Рух эм суьюв юргисткен яшавды суьвретлеви (5:13–6:10); 4) тамамлав (6:11-18).

1 Аьдемлерден йиберилмей яде аьдемлердинъ ярдамы ман сайланмай, Масих Исадынъ эм Оны оьлилерден тирилткен Атасы Алладынъ ыхтыяры ман элши болган Паулдан² эм мени мен бирге туратаган кардашлардынъ баьрисиннен Галатия элининъ иман ямагатларына салам!

³Атамыз Алладан эм Раббийимиз Масих Исадан сизге шапагат эм тынышлык болсын.

⁴ Атамыз Алладынъ ыхтыяры ман Масих, алыги айле-жи заманнан бизди куткараяк болып, куыналарымыз ушын Оьзининъ янын берген.

⁵ Ога оьмирлер бойы данък болсын! Амин.

Ялгыз бир Ийги Хабар бар

⁶ Масихтинъ шапагаты ман сизди Оьзине шақырган Алладан сондай тезлик пен баска «ийги хабарга» коьшетаганынъыз мени сейирсиндиреди.

⁷ Йок баска ийги хабар, ама сизде тынышсызлык тувдыратаган эм Масихтинъ Ийги Хабарын терисиннен коьрсетеек болатаган аьдемлер бар.

⁸ Эгер биз яде коьктен маьлек келип, сизге оьзимиз насихат эткен Ийги Хабарга карсы бир хабарды айтып басласа, Алла сонынъ язасын берсин!

⁹ Алдын айтканымдай, соьле де айтаман: ким сизге кабыл эткенинъизге карсы баска хабарды уьйретеди, Алла сонынъ язасын берсин!

¹⁰ Мен аьдемлерден ме макул коьрувди излеймен яде Алладан ма?

¹¹ Аьдемлерге ме ярамага шалысаман? Эгер мен соьлеге дейим аьдемлерге яряк болган болсам, Масих кулы болмас эдим.

Паул калай элиши болды

¹² Кардашларым, сизинъ билгенинъизди суьемен: мен сизге насихатлаган Ийги Хабар аьдемнен тувыл, неге десе мен оны аьдемнен алып уьйренмегенмен, оны мага Масих Иса ашкан.

¹³ Сиз меним ювыт динине берилген алдынгы яшавым акында, эм мен Алладынъ иман ямагатын калай аявсыз кувып, йок этеек болып каьрлегенимди эситкенсиз.

¹⁴ Халкымда коьплеген тенълерим арасында, ювыт дининде алдыга барып, ата-бабаларымнан калган аьдетлерди сакламага мендей болып оьлшемсиз бек шалыскан йок эди.

¹⁵⁻¹⁶ Аьле ана карнында мени сайлаган эм шапагаты ман Оьзине кызмет кылмага шақырган Алла Оьз Улын мага эм мен аркалы ашпага макул коьрди эм Онынъ акындагы Ийги

Хабарды миллетлерге яймага буйырды. Сол вақытта мен эш бир аьдемнен маслагат излемедим.

¹⁷Ерусалимге Меннен алдын элши болганларга бармадым. Тек Арабистанга бардым да сонъ Дамаск шахарына кайттым.

¹⁸Уш йылдан сонъ Ерусалимге, Кефа* ман танысяк болып, бардым эм оны ман он бес куьнди озгардым.

¹⁹Тек онда Раббийдинъ оьгей иниси Якуптан баска элшилерден биревди де коьрмедим.

²⁰А сизге язатырганым Алла алдында оьтирик тувыл.

²¹Оннан сонъ Сирия эм Киликия эллерине бардым.

²²Юдеядынъ иман ямагатларында мен эш биревге де белгили тувыл эдим.

²³Олар меним акымда тек бир зат эситкенлер: оларды бир заманларда кувган, алдын йок этпеге шалыскан аьдем иманды соьле оьзи насихатлап юреди. Олар меним уьшин Аллады данъклайтаган эдилер.

Паул баска элшилерге косылады

2 Он доьрт йыл оьткенде, мен Барнаба ман бирге, оьзимиз бен Титты да алып, тагы да Ерусалимге бардым.

²Алла мага соьзин ашып, сонда бармага буйырган эди. Мен ондагы энъ белгили аьдемлер мен тек коьрисип, оларга миллетлер арасында уьйрететаган Ийги Хабарды айттым: куллыгымнынъ аьлиги яде алдынгы заманда босына ма экенин билмеге суьйдим.

³Ама олар мени мен бирге келген Титты, ол грек болса да, суьннетленмеге кыстамадылар.

⁴Кыстырылып арамызга кирген ялган кардашларымыз уьшин келген эдик. Олар бизим Масих Исада тапкан эркинлигимизди карамага эм бизди кул этеек болып, ясыртын келген эдилер.

⁵Биз, сизде Ийги Хабардынъ акыйкаты саклансын деп, бир саьатке де оларга йолды бермедик эм бойсынмадык.

⁶Ама белгили деп саналганлар — бир вақытларда олар кайдай болган болсалар да, мага баскалыгы йок: Алла аьдемнинъ тыс

---

* 1:18 Кефа: *Петер ден те аталады.*

сыпатына карамайды. Сол белгили аьдемлер айтканларыма эш бир зат коспадылар.

⁷ Керисинше, Петерге Ийги Хабарды ювытларга яймага тапшырылгандай, мага да ювыт болмаганларга соны яймага буйырылганын коьрдилер.

⁸ Петерге ювытлар ара элшилигинде куыш беретанган (Алла) мага да баска миллетлилер арасында элшилик кызметте ярдам этти.

⁹ Мага берилген шапагатты билгенде, иман ямагатынынъ сакаман деп санаганлары – Якуп, Петер* эм Яхья, ортак кызмет кылувымыздынъ белгиси этип, мага эм Барнабага онъ колын узаттылар. Биз баска миллетлилерге, а олар ювытларга бараягымызды макул эттилер.

¹⁰ Тек бизден ямагат пакырларына ярдамласувды тиледилер. Мен де оны айырым мукаятлык пан толтырмага каьрледим.

Паул Петерди шуышлейди

¹¹ Ама Петер Антиохияга келгенде, мен оны ман бетпе-бет карсыластым, неге десе ол озин аькис юргистип баслаган эди.

¹² Якуп яныннан бир неше аьдем келгенге дери ол ювыт болмаганлар ман зияпетлерди бирге олтырып ашай эди. Ама сол аьдемлер келгенде, Петер ювытлардан коркып, шетке кагылып, эрекке тайып баслады.

¹³ Сондай экиюз依ликти баска ювытлар да эттилер. Барнабадынъ оззи де сондай экиюз依ликке бойсынды.

¹⁴ Ийги Хабардынъ акыйкаты ман туьз бармаганларын коьргенде, мен баьриси турганлай Петерге: «Эгер сен, ювыт бола турып, ювыттай болмай, баска миллетлилердей, яшайтаган болсанъ, не уьшин оларды ювытлардай яшатпага каьрлейсинъ?

¹⁵ Биз табиятымыз бан ювытпыз, „куьнага туьскен миллетлерден“ тувылмыз.

¹⁶ Ама аьдем Таурат йорыкларын толтырувы ман тувыл, а Иса Масихке сеними мен акланганын билемиз. Биз Таурат йорыкларын толтырувымыз бан болмай, тек Масихке сенуь-

---

* 2:9, 11, 14 Петер: грекше «Кефа» (Петер атынынъ арамейше кеби).

вимиз бен акланар ушын Ога ынандык. Таурат йорыкларын толтырувы ман эш бир инсан да акланалмаяк.

¹⁷ Эгер биз оьзимиз, Масих аркалы акланувымызды излеп, куьналы болып шыксак, сол заманда Масих куьнага кылынуvшы болады ма? Эш болмас!

¹⁸ Неге десе, эгер мен бузганымды янъыдан туьзетаган болсам, соны ман оьзимди оьзим йорыкты бузуvшы болганымды коьрсетемен.

¹⁹ Мен, Алла ушын яшаяк болып, Таурат йорыгы аркалы Таураттан куткарылып, оьлгендей, Масих пен бирге кашка керилгендей болганман.

²⁰ Энди мен яшамайман, менде тек Масих яшайды. А соьле денимде яшайтаган болсам, мени суьйген, мени ушын Оьзин курман эткен Алладынь Улына сenuьвим мен яшайман.

²¹ Алла шапагатын кери какпайман. Неге десе, эгер Таурат йорыгы ман акланув болатаган болса, сол заманда Масих босына оьлген.

Таурат йорыгы эм иман

З Ай, акылсыз галатияшылар! Ким сизди саарлады? Масих Исадынъ кашка керилгени коьзлеринъиз алдында ашылып коьргистилген эди, тувылма?

²⁻³ Сизден тек сосы затты билгим келеди: сиз Таурат йорыгын толтырувынъыз бан Кие Рухты алдынъызба, яде эситкенлеринъызге ынанувынъыз бан ма? Сиз сондай акылсызсызба? Рухтан баслап, энди оьз куьшинъиз бен толтырмага куьресесизбе?

⁴ Сол кадер коьп затларды тоьзгенинъиз босынама болды?

⁵ Сизге Рухты беретаган, аранъызда аьжейиплерди этетаган Алла муны, Таурат йорыгын толтырганынъыз ушын ме яде эситкенлеринъызге ынанганынъыз ушын ме, этеди?

⁶ (Кие Язуvда айтылгандай): «Ибрагим Аллага ынанды, Алла да ынанганын туврашылыкка санады».

⁷ Муннан сиз аньланъыз: Ибрагимнинъ акыйкат уллары – иманы болганлар.

⁸ Кие Язуvда Алла Ибрагимге: «Сен аркалы баьри миллетлер разылыгымды табаяклар», – деп Ийги Хабарды билдирип, баска миллетлилерди иманы ушын аклаягын алдыдан айтты.

⁹ Сойтип, иманлылар сенимли Ибрагим мен разылык табадылар.

¹⁰ А йорыкты толтырувга таянганлар наьлет боладылар, неге десе язылган: «Таураттынъ китабында белгиленген аьр затты дайым толтырмаганнынъ аьр бирисине каргыс туьсеек».

¹¹ Эш бирев де Алла алдында Таурат йорыгы ман акланмаягы белгили, неге десе (Кие Язувда айтылгандай) «туврашыл аьдем иманы ман акланып яшаяк».

¹² А сол йорык иманга негизленмейди. (Кие Язувда айтылгандай,) «ким йорыкты толтырады, сол оны ман яшар».

Таурат йорыгы эм Алла ваьдеси

¹³ Таурат йорыгы аькелген наьлетликтен Масих бизди азат этти, бизим орнымызга наьлетлевди Оьзине алды, неге десе (Кие Китапта) «Агашка асылган аьр ким — наьлет» деп язылган.

¹⁴ Масих Иса муны, Ибрагимге берилген разылыкты Оьзи аркалы баска миллетлилерге яяр уьшин, этти. Сойтип биз ваьде этилген Рухты иман аркалы алдык.

¹⁵ Кардашларым, аьдемлердинъ ойлаганына коьре айтаман, эш бирев аьтге аьдем эткен антласувдынъ куьшин йоялмайды эм ога бир затты да косалмайды.

¹⁶ Ама Алладынъ ваьделери Ибрагимге эм онынъ тувдыгына берилген эди. Алла, коьплердинъ акында айткандай, «тувдыкларынъа» деп айтпайды, ама тек биревдинъ акында айткандай: «тувдыгынъа» деп айтады, а сол — Масих.

¹⁷ Меним айтатаганым бу: эртеден Алла ман беркитилген антласувдан доьрт юз отыз йылдан сонъ туьзилген Таурат, сол антласувдынъ куьшин йойдырып Алладынъ берген ваьдесин бузалмайды.

¹⁸ Неге десе асабалык Тауратка негизленген болса, ол энди ваьдеге негизленмейди. Ама Алла асабалыкты Ибрагимге ваьдеси мен тапшырган.

Таураттынъ мырады

¹⁹ Солай болса, не уьшин Таурат йорыгы (яратылган)? Алла оны, куьнага туьскенимизди коьрсетер уьшин антласувуна коскан. (Таурат,) ваьде этилген эм (Ибрагимнинъ) тувдыгы

болган (Масих) келгенге дери (кувшин саклады); маълеклер аркалы, орташылык этуьвши (Муса пайхамбардынъ) колы ман (халкка) тапшырылган.

²⁰ Ама орташылык этуьвши келисуьвликтинъ эки ягы болган ерде керек. Алла бир ди де!

²¹ Сога коьре Таурат йорыгы Алла эткен ваьделерине карсы болама? Эш болмас! Эгер яшавды береек йорык берилген болса, инсан, акыйкатлай, сол йорык пан акланар эди.

²² Кие Язувга коьре буьтин дуныя – куьналыктынъ есиринде, сога коьре Алладынъ ваьде эткени иманга негизленип, Иса Масихке сенген аьдемлерге берилеек.

²³ Иман шагы келгенге дейим биз Таурат йорыгынынъ есиринде болып, иманнынъ ашылаяк заманына дейим сакланып турдык.

²⁴ Биз иманымыз бан акланар ушин, Таурат, балады мектепке аькелуьвши кулдай, бизди Масихке аькелди.

²⁵ Ама энди иман шагы келгенде, биз тербиялавышы кулга бойсынган балаларга усамаймыз.

²⁶ Неге десе баьринъиз де Иса Масихке сениминъиз бен Алладынъ уллары болдынъыз.

²⁷ Баьринъиз де, сувда шомылдырылып* Масих пен бир болганда, янъы кийим кийгендей, Масихти коьнъилинъизге алдынъыз.

²⁸ Энди ювыт пан грек, кул ман эркин, эр киси мен хатын арасында баскалык йок: баьринъиз де Масих Иса ман бирсиз.

²⁹ Масихтики болсанъыз, сонда сиз Ибрагимнинъ тувдыгысынъыз эм Алла ваьде берген асабалыктан уьлисли боларсыз.

4 Кене де айтып озаыым: асаба, баьри муьлк оныкы болса да, аьле бебейлигинде ол кулдан баскаланмайды.

² Атасы белгилеген заманга дейим, асаба тербиялавышыларга эм уй ислерин юргистуьвшилерге бойсынады.

³ Соьйтип биз де, рухымыздынъ бала шагында дуныядынъ баслапкы окувларына кул эдик.

---

* 3:27 Сувда шомылдырылув: *сувда шомылдырылып тазаланув, тевбеге туьсип, янъы яшавга кируьв.*

⁴Ама Алла белгилеген вакыт еткенде, хатыннан тувган эм Таурат йорыгына байлы болып яшаган Улын йиберди.

⁵Алладынъ Улы бизди, йорыкка байлы болып яшайтаганларды, эркин этип, Алладынъ уллары этпеге келди.

⁶Сиз Онынъ уллары болганынъыз ушин, Алла Оъз Улынынъ: «Абба!* Ата!» — деп шакыратаган Рухын сизинъ юреклеринъызге салды.

⁷Сога коьре сиз энди куллар тувылсынъыз, улларысынъыз. Уллары болганнан сонъ, Алла ваьде бергенлердинъ асабаларысыз.

Паулдынъ галатияшылар ушин кайгырувы

⁸Ама эртеден, Аллады танымаган заманынъызда, акыйкатлай алла болмаган затларга кызмет кылдынъыз.

⁹А энди, сиз Аллады таныйсыз, туврасын айтсам, Алла да сизди таныйды. Солай болса неге артынъызга карувсыз, пайдасыз баслапкы окувларга кайтасынъыз? Оларга янъыдан кул болмага суьесинъызбе?

¹⁰Сиз кайдай да бир куьнлерди, айларды, йылларды эм байрамларды да белгилейсинъыз!

¹¹Сизге кылган кызметим бос кеттима экен деп, кайгыраман.

¹²Кардашларым, сизден тилеймен, мендей болынъыз, неге десе мен де сиздей болдым. Мага сиз эш бир яман зат этпединъыз.

¹³Билесинъыз, сизде биринши кере болганымда, авырувым Ийги Хабарды сизге билдируьвге амал берди.

¹⁴Меним денимнинъ сыпаты, сизди кыйнаган болса да, сизди шийкендирмеди, меннен шет кактырмады. Сиз мени, Алладынъ маьлегиндей, Иса Масихтинъ Оьзиндей, макул эттинъыз.

¹⁵Сизинъ куванышынъыз кайда кетти? Сизинъ ушин оьзим шаатлык этейим: эгер дейим амал болган болса, сиз аьле коьзлеринъызди кармап алып мага бермеге аьзир эдинъыз.

¹⁶Аьше суьйткенде, сизге акыйкатты айтып, мен сизинъ душпанынъыз болдымма?

---

* 4:6 Абба: арамей тилинде «Ата».

¹⁷ Сол аьдемлер сизге бир хыйлы эс бередилер, тек бу ий-гиликке тувыл: олар сизди (бизден) айырып, озлерине эс бердирмеге суюедилер.

¹⁸ Арувь эди, эгер дейим олар, тек мен сиз бен бирге болганда тувыл, алал ниет пен сизге дайым да эс берселер.

¹⁹ Балаларым, Масих сизде кепленгенге дейим, мен кыйынлыкта сизди тагы янъыдан дуныяга эндиремен!

²⁰ Соъле сизинъ аранъызда болып, давысымды туърлендирип соьйлемеге суюер эдим. Сиз мени бек сейирсиндиридинъыз.

Хаджар эм Сара

²¹ Таурат йорыгына байлы болып яшамага суюйгенлер, айтынъыз мага, Таураттынъ не зат айтатаганын билмейсизбе?

²² Онда, Ибрагимнинъ эки улы болган, бири — кул хатыннан, экиншиси — эркин хатыннан тувган деп, язылган.

²³ Кул хатыннан бала, дуныяга бала кайтип энетаган болса, соьйтип тувган, а эркин хатыннан болган бала Алладынъ ваьдеси бойынша тувган бала болады.

²⁴ Мунынъ терен маьнеси бар: бу хатынлар — эки антласудынъ белгиси боладылар. Бири Синай тавыннан болып, кул болаяк балаларды табатаган, ол — Хаджар.

²⁵ Хаджар Арабистандагы Синай тавына эм аьлиги Ерусалимге келиседи, неге десе ол балалары ман бирге кул болып яшайды.

²⁶ Ама коьктеги Ерусалим эркин, бизим анамыз — ол.

²⁷ Кие Язувда айтылгандай:

«Суюйин, бала таппаган, каратон хатын!

Бала табув азабын билмеген хатын,
давысынъды коьтер эм суюйингенинъди
кышкырып билдир.

Неге десе эри таслаган ялгыз хатыннынъ балалары
эри болгандыкыннан коьбирек».

²⁸ Сиз кардашлар, Исхактай, Алла ваьдесининъ балаларысынъыз.

²⁹ Тек эрте замандагындай, баъри баска балалардай тувган бала Рух куыши мен тувганды кайтип кувган болса, сол зат соьле де болады.

³⁰ Ама Кие Язувда не зат айтылады? «Кул хатынды эм онынъ улын кувып шыгар, неге десе кулдынъ улы эркин хатыннынъ улы ман бирге асаба болмаяк».

³¹ Сога коьре, кардашлар, биз кул хатыннынъ тувыл, а эркин хатыннынъ балаларымыз.

Эркинликке шакырув

5 Масих бизди эркин этер ушин босатты. Сонынъ ушин берк болынъыз эм янъыдан йорыкка кул болманъыз.

² Тыньланъыз! Мен, Паул, сизге айтаман: эгер сиз суьннет-ленетаган болсанъыз, сизге Масихтен пайда болмаяк*.

³ Оьзин бабага олтырткан аьр кисиге буьгин Таурат йорыгын толтырмага борышлы экенин эсине туьсирмеге суьемен.

⁴ Йорык пан акланмага суьйгенлер, Масихтен айырылды-нъыз, Алладынъ шапагатыннан куры калдынъыз.

⁵ Биз болсак, (Масихке) сенип акланувымыз тувдырган уьмиттинъ толтырылувын Кие Рухтынъ ярдамы ман саклаймыз.

⁶ Неге десе Масих Исада суьннетли де суьннетсиз де болув маьнели тувыл. Тек суьюв аркалы аьрекетлеген иман маьнели.

⁷ Сиз аруьв бара эдинъыз. Сизге акыйкатлыкка бойсын-мага ким орав этти?

⁸ (Сондай аьдемлерге) бойсынувынъыз сизди шакырган Алладан тувыл.

⁹ «Бираз ашыткы буьгин ийленген унды ашытар».

¹⁰ Раббийдики болганынъыз ушин, баска туьрли ойла-масынъыз деп, каты сенимим бар. А сизде тынышсызлыкты тувдыратаган ким болса да куьнасына йолыктырылаяк.

¹¹ Кардашлар, эгер мен энди де, суьннетлев керекли деп, уваз айтатаган болсам, не ушин мени соьле кувадылар? Солай этетаган болсам, (Масих оьлтирилген) каш акында айтата-ганым биревдинъ де хатерин калдырмас эди.

¹² Сизди козгайтаганлар тек оьзлерин суьннет этип калмай, баьрин де кессинлер!

---

* 5:2 Паул суьннетленуьв аьдетти шуьшлемейди, тек сол аьдет Алладынъ разылыгын бизге берип болмас деп айтады. Паул оьзи бабага олтыртылган ювыт эди.

Инсан кылыгы эм Алладынъ Рухы

¹³ Кардашлар, сиз эркинликке шақырылган эдинъиз. Ама сак болынъыз, эркинлигинъиз инсан кылыгынъыздынъ суьйгенин этпеге сылтавы болмасын. Бир биринъизге суьюв мен кызмет кылынъыз.

¹⁴ Неге десе буьтин Таурат бир йыйма ман белгиленген: «Ювыгынъды, озинъди суьйгендей, суьй».

¹⁵ Эгер дейим бир биринъизди кемирип, есенъиз, сак болынъыз – бир биринъизди йок этерсинъиз!

¹⁶ Айтканым бу: Рух калай айтса, соьйтип яшанъыз. Ол заманда инсан кылыгынъыздынъ куьсегенин толтырмасынъыз.

¹⁷ Инсан кылыгынъыздынъ куьсегени Рухка карсы, Рухтынъ суьйгени де инсан кылыгынъызга карсы. Олар дайым явласалар, сога коьре, сиз де этпеге суьйген затларды этпейсинъиз.

¹⁸ Тек сиз Рухтынъ етекшилигинде болсанъыз, Таурат йорыгына байлы тувылсынъыз.

¹⁹ Инсан кылыгынынъ ислери белгили: олар каьхпелик, арамлык, аьдепсизлик,

²⁰ бутларга табынув, сааршылык, явласув, эрисуьв, куьншлик, ашув, куьндеслик, айырылысув, секташылык,

²¹ зарланув, эсируьв, тийиссиз ойынлав эм сондай баска затлар. Мен сизге эртеден айткан эдим эм соьле де айтаман: солай этетаганлардынъ эш биревиде Алла Патшалыгында уьлисли болмаяк.

²² Рухтынъ емиси болса суьйим, шатлык, тынышлык, тоьзимлик, танълык, юмартлык, сенимлик,

²³ юваслык, озин тыюв. Сондай затларга карсы болган эш бир йорык йок. ²⁴ Масих Исадыкылар озлерининъ инсан кылыгын непислери эм куьсевлери мен бирге кашта кергенлер.

²⁵ Рух пан яшайтаган болсак, Рух коьрсеткен йолда юрейик.

²⁶ Бир биримизди ашувландырмай, куьнлемей, бос мактанувдан эрек турайык.

Ййгилик этпеге арымаяк

6 Кардашлар, эгер дейим кимди болса да биревиди куьна этип турганда тутсалар, сиз, Рухы болган аьдемлер, оны

юваслык пан туьзетпеге керексинъыз. Сиз де туьз йолдан тай-мас уьшин озьинъызге сак болынъыз.

²Бир биринъызге авыр юклеринъызди коьтермеге ярдамла-сынъыз, соьйтип Масих йорыгын толтырарсынъыз.

³Эгер дейим бирев озьининъ бир заты болмаса да озьин бир затка санаса, ол озьин озьзи алдайды.

⁴Суьйткенде, аьр ким озьининъ исин тергесин, сол заман-да ол баскалардыкы ман тувыл да тек озьининъ етимислери мен октемсир,

⁵неге десе аьр ким озьининъ яваплы югин озьзи коьтермеге тийисли.

⁶Алладынъ соьзи мен насихатланган аьдем аьр туьрли яхшы затын насихатшылары ман боьлиссин.

⁷Янъылманъыз: Аллады алдамага амал йок. Аьдем не шаш-са, соны орар.

⁸Озьининъ инсан кылыгына ярар уьшин шашув шашкан, сол кылыгыннан каза табар. Рухка ярар уьшин шашкан, Рух-тан оьмирлик яшав алар.

⁹Ийгилик этпеге арымайык, безбей турсак, заман келгенде аслыкты орармыз.

¹⁰Сонынъ уьшин, мырсатымыз болса, баьрисине де, боьтен де иманлыларга, ийгилик этеек.

Сонъгы насихатлар эм саламлар

¹¹Каранъыз, сизге озьимнинъ колым ман сосы уьйкен аьриплерди язаман!

¹²Аьдемлерге яряк болганлар сизди суьннетленмеге зорлай-дылар, неге десе озьлери Масихтинъ кашы уьшин кувгынга туьспеге унамайдылар.

¹³Ама суьннетленгенлер де Тауратты толтырмайдылар, сиз-ди бабага олтыртып, денинъызге эткенлери мен мактанмага суьедилер.

¹⁴Мен Раббийим Иса Масихтинъ кашыннан баска эш бир зат пан мактанмага суьймеймен. Сол каш пан бу дунья меним уьшин, мен де бу дунья уьшин оьлгенмен.

¹⁵Сенинъ суьннетинъ барма яде йокпа – ол маьнели тувыл. Маьнелиси – (Алла ман) янъы яратылган болувынъ.

Галатияшылар 6

16 Тынышлык эм рагимлик сол йорыкка ызлаганларга, Алладынъ Израилине!

17 Мен тенимде Исадынъ яра белгилерин юргистемен, соны уьшин мага бирев де арбатын кыйынлык тувдырмасын.

18 Кардашларым, Раббийимиз Иса Масихтинъ шапагаты сизинъ рухынъыз бан болсын. Амин.

ПАУЛДАН ЭФЕСШИЛЕРГЕ ХАТ

Бу хатты элши Паул пилипшилерге, колосшыларга эм Пилимонга каратылган хатлары ман бирге, белки, яңы оьмирдинъ 60-ншы йылларында урым тутнагына биринши кере туьскен заманда язган да болар.

Эфес – Асиядынъ (соьлеги Турциядынъ куьнбатар ягы) урым областининъ бас каласы. Паул мунда эки йылдан артык, Ийги Хабарды насихатлай эм яңы христиан ямагатын аяк уьстине салмага ярдам эте, заманды йиберди.

Хатты эки бас кесекке боьлмеге болады. Бириншисинде (1–3 бб.) Паул окувшыларды Раббийдинъ Ийги Хабары себепли толтырылган сыры, оьмирлик ниети – христиан ямагаты акында, онда Иса Масихке ынанув баьри аьдемлерди, ювытлардай баскаларды да куткаратаганын эм бириктиретаганын уьйретеди. Экинши кесегинде (4–6 бб.) Паул ынанганларды Раббийдинъ бу ниетин толтырар уьшин бирликте, суьювде эм тазалыкта кайтип яшамага керегин насихатлайды.

Бу хаттынъ ишинде ойларынынъ эм соьзлерининъ коьбиси колосшыларга язган хатына усайды, ама ол мунда Исадынъ акыйкат окувын туьрлендиргенлер мен эриспейди.

1 Алладынъ ыхтыяры ман Масих Исадынъ элшиси Паулдан Эфесте яшайтаган, Масих Исага багысланган сенимли аьдемлерге салам!

²Атамыз Алладан эм Раббийимиз Иса Масихтен сизге шапагат эм тынышлык болсын.

Бизге Алла ман Масихте берилген яхшылыklar

³Раббиймиз Иса Масихтинъ Алласына эм Атасына шуькир болсын! Ол Масих аркалы бизге коьклердеги баьри туьрли рух яхшылыklarдан уьлисли болмага разылык берди,

⁴суьювимиз бен Ога багысланып, алдында айыпсыз болар уьшин дунья яратылаяктан алдын бизди Масих аркалы сайлап алды.

⁵⁻⁶Алла, суьйген Улында бизге коьрсеткен аьлемет шапагаты макталсын деп, Иса Масих аркалы бизди де Оьзининъ разылыгы ман ул этпеге эртеден белгиледи.

⁷⁻⁸Масихте эм Масихтинъ каны ман биз эркин болдык, куьналарымыздынъ кеширилуьвин алдык. Алла, мол этип, коьрсеткен оьлшемсиз шапагаты бойынша аьр туьрли акыллылык эм билимлилик пен бизди кеширди.

⁹Алла Оьз ыхтыяры ман Масих аркалы толтырмага деп эртеден карарлаган мырадынынъ сырын бизге билдирди.

¹⁰Алла мырадына коьре белгилеген заманы еткенде, коьктинъ де, ердинъ де баьрисин Масихтинъ басшылыгына йыяяк.

¹¹Аьр затты да Оьз буйырыгы эм ыхтыяры ман этетаган Алла оьз ниети мен бизди эртеден белгилеп, Масих аркалы Оьзининъ байыр халкы этти.

¹²Сол зат биз, юьвитлар, Масихке биринши болып сенгенлер, Алладынъ данъкына мактав аькелер уьшин болды.

¹³Акыйкат соьзди – куткарылуьвнынъ акындагы Ййги Хабарды – эситип, Масихке иман эткенинъизде, сиз де Масих аркалы Алладынъ бермеге айткан Кие Рухын алдынъыз. Кие Рух – Аллага байыр болганынъызды билдирген мухырдай,

¹⁴асабалык берекетти алаягымыздынъ беркитуьвши белгиси. Сонъында Алла Оьз халкын толы эркинликке шыгараяк, баьриси де Онынъ данъкын оьрметлеек.

Паулдынъ иманлылар уьшин дуьвасы

¹⁵⁻¹⁶Сол себепли мен де, сизинъ Раббий Исага иман эткенинъизди эм имандасларынынъыздынъ баьрисин де суьйгенинъизди эситкенимнен бери, токтамай, сиз уьшин Аллага шуькир деп, дуваларымда сизди эсимде тургыстаман.

¹⁷ Раббийимиз Иса Масихтинъ Алласы, мактавлы Атасы, сизге Рухын берсин деп, тилеймен. Алладынъ Рухы сизди акыллы этип, Оны билер ушин коьзинъизди ашар.

¹⁸⁻²⁰ Алла сизди шакурувы ман ишинъизде тувдырган уьмитти, Ога багысланганларга аьзирлеген асабалык берекетининъ аьлемет байлыгын эм биздеги, ынанувшылардагы, куьдиретининъ оьлшемсиз уллылыгын сиз анълар ушин юрегинъизди ярыкландырсын деп, тилеймен. Сол куьдирет, Алла Масихти оьлилерден тирилткен эм коьклерде онъ янында олтырткан заманында, Масихте коьрсеткен куьшли куватындай, ислейди.

²¹⁻²³ Алла Масихти баьри басшылардан, аькимлерден, куьшлерден, иелерден эм, тек бу оьмирде болып калмай, келеек оьмирде де айтылаяк атлардынъ аьр бириннен де бек уллы этти. Баьри затларды Масихтинъ аягынынъ туьбине салды, Ога бойсындырды. Оны баьри затларда ямагатынынъ басы болмага белгиледи. Сол ямагат – Масихтинъ шаркы. Аьр ерде аьр бир затты толы этетаган Масих Оьзининъ ямагатын да толы этеди.

Оьлимнен яшавга оьттик

2 Сиз шуьшлеринъиз эм куьналарынъыз себепли оьли эдинъиз,

² бир заманларда бу куьналарга берилип яшадынъыз. Бу дуньядынъ аьдети мен авада аькимлик эткен басшыдынъ – Аллага бойсынмаган, аьдемлерде соьле исин этетаган рухтынъ (шайтаннынъ) – ызыннан бардынъыз.

³ Бир заманларда баьримиз де солардай, инсан кылыгымыздынъ куьсевлерине берилип, шаркымыз эм акылымыз суьйгенди этип, яшадык. Калганлардай, биз де сол кылыгымызга коьре Алладынъ ашувына тийисли болдык.

⁴ Ама рагимлиги мол Алла бизге сондай бир уйкен суьйимди коьрсетти.

⁵ Шуьшлеримиз ушин оьли болган болсак та Ол бизге Масих пен бирге яшав берди. Сиз Онынъ шапагаты ман куткарылдынъыз.

⁶ Алла бизди Масих пен бирге тирилтти, коьклерде бизге де Онынъ янынъда олтырмага орын берди.

⁷ Сойтип, Ол келеек оьмирлерге Оьзининъ Иса Масих аркалы бизге эткен ийгилиги мен шапагатынынъ оьлшемсиз кенълигин коьрсетеек болды.

⁸⁻⁹ Неге десе сиз Алладынъ шапагаты ман иманынъыз аркалы куткарылгансыз. Ол да, етимисинъыз болмай, Алладынъ савгасы болады. Эш биринъыз де мактанмас ушин Алла сизди эткен ислеринъызге карап куткармас.

¹⁰ Неге десе биз Алладынъ эткен исимиз. Биз Масих аркалы ийги ислер этер ушин яратылганмыз. Алла сол ислерди биз оларга берилип яшар ушин аьзирлеген.

Алладынъ янъы ямагаты

¹¹⁻¹² Сонынъ ушин сиз, баска миллетлерден тувганлар, алдынгы аьлинъызди эсте тутынъыз. Оьзлерин «суьннетлилер» деп атаган ювытлар сизге «суьннетсизлер» деп айтадылар. А сол суьннет — кевдеге аьдем колы ман этилген ис. Сиз, алдын Масихсиз болганда, Израил миллетининъ яшавынынъ тысында калган эдинъыз. Ят болганынъыз ушин Алладынъ антласувы ман Израилге берген ваьдесининъ затларында уьлиссиз эдинъыз. Уьмитинъыз йок эди, бу дуныяда Алладан куры калган эдинъыз.

¹³ А энди Масих аркалы сиз, бир заманларда Алладан эрек болганлар, Масихтинъ каны ман Ога ювык болдынъыз.

¹⁴⁻¹⁶ Неге десе Масих — биздеги тынышлыктынъ негизи. Ол ювытларды да, баска миллетлерди де бирлестирип, араларындагы иргеди, душпанлыкты, Оьзининъ шаркы ман йок этти. (Ювытларды баска миллетлерден айырган) Тауратты буйырыклары эм аьдетлери мен бирге куьшсиз этти. Сойтип, Ол тынышлык аькелди, Оьзи мен эки кавымнан янъы туьрли инсан яратты, душпанлыкты Оьзи оьлтирилген кашы ман йок этти эм эки кавымды, сол каш аркалы бир шарк этип, Алла ман ярастырды.

¹⁷⁻¹⁸ Масих келип сизге, бир заманларда Алладан эрек болган баска миллетлерге, эм Ога ювык ювытларга бу тынышлык акындагы Ийги Хабарды билдирди. Неге десе биз, эки кавым

да, Масих аркалы бир Рух пан Атамыз Алладынъ алдына шыкпага йолды таптык.

¹⁹ Сойтип, сиз энди ят эм тыс аьдемлер тувылсыз, Аллага багысланган халкы (Исраил) ман бир юрттасынъыз, Алла уьйирисиз.

²⁰ Элшилер мен пайхамбарлар салган уьй негиздинъ уьстинде беркидинъыз, Масих Иса Оьзи де — онынъ негиз тасы.

²¹⁻²² Сол негиз тастынъ уьстинде буьтин уьй уйгынлы кепте куралады эм оьсип, Раббийге берилген кие уьй болады. Сиз де, Масих аркалы бирге куралып, Алладынъ Рухы ман яшайтаган меканы боласыз.

Паулга ашылган сыр

3 Сол себептен мен, Паул, сиз, баска миллетлилер, уьшин Иса Масих йолында тутнакка капалдым.

² Алла шапагатын сизге билдируьв яваплылыкты мага тапшырганын эситкен боларсыз.

³ Мен муннан алдын кыскасыннан язгандай, Алла Оьз сырын меним оьзиме ашып билдирди.

⁴ Муны оқып, сиз Масихтинъ сырын калай ийги анълаганымды сезеексиз.

⁵ Алла алдынгы несиллердеги инсанларга билдирмеген, а энди Оьз Рухы ман Ога багысланган элшилерине эм пайхамбарларына ашкан сыр сосындай болады:

⁶ Ийги Хабардынъ яйылувы ман Иса Масих аркалы баска миллетлер де ювытларга берилген асабалык берекетти аладылар, олар ман бир шарк болып, Алла берген ваьдеден уьлисли боладылар.

⁷ Алладынъ мендеги куваты аркалы шапагаты ман берген савгасы ман сол Ийги Хабарга мен кызмет кылувы болдым.

⁸ Аллага багысланган аьдемлердинъ баьрисиннен кишкей болсам да Алла мага шапагатын коьрсетти: мага Масихтинъ акылга сыймаслык байлыгынынъ Ийги Хабарын баска миллетлерге яймага

⁹ эм аьр неди яраткан Аллада оьмирликтен бери сыр болып калган ниети калай куралганын баьрисине де ашып айтпага тапшырылды.

¹⁰ Событип, Алла Обзининъ туърли яклы акыллылыгын энди ямагатынынъ уьсти мен коьклердеги басшыларга эм аькимлерге* коьрсетпеге суьйди.

¹¹ Алла оьмирлерден де алдын аьзирлеген эм Раббийимиз Масих Исада толтырган мырадына коьре солай этти.

¹² Масих пен бирликте Ога иман этуьвимиз аркалы биз Аллага таьвекеллик эм сенимлик пен ювык келмеге боламыз.

¹³ Сога коьре мен сизден тилеймен: сиз уьшин азап шеккенимнен тоьмен болманъыз, неге десе ол сизге данък аькелер.

Масихтинъ суьювин билуьв

¹⁴ Сол себептен мен Раббийимиз Иса Масихтинъ Атасы алдында тизимнен шобнькип тураман.

¹⁵ Атасыннан коьклердеги эм ердеги буьтин ырувлар** атын аладылар.

¹⁶⁻¹⁹ Алла, Обзининъ аьлемет байлыгыннан Рухы ман ишинъиздеги аьдемге куьдирет берип, сизди беркитсин, Масих Обзине ынанувынъыз аркалы юрегинъизде яшасын деп, тилеймен. Событип, сиз суьювде тамырланып, негизленип, Аллага багысланганлардынъ баьриси мен бирге Масихтинъ суьюви не кадер кень эм узун, бийик эм терен болганын аньламага, билимнен озган сол суьювди билмеге куьш алып, Алладынъ буьгин толылыгы ман толарсыз.

²⁰⁻²¹ Бизде ислеьтаган куьши мен биз тилеген яде ойлаган аьр заттан да артыкты этип болган Аллага, Обзининъ ямагаты эм Масих Иса аркалы несилден несилге оьмирлерге данък болсын! Амин.

Шарктынъ бирлиги

4 Сол себепли, мен, Раббий уьшин тутнакка капалган, сизден Алла шакырган яшавга тийисли болып турганынъызды тилеймен.

² Аьр заман сабыр эм ювас болып, тоьзимлик этип, суьйимлик пен бир биринъизге шыдамлы болынъыз.

* 3:10 Коьклердеги басшылар эм аькимлер: *маьлеклер эм йинлер*.

** 3:15 Буьтин ырувлар: *яде «аьр аталык»*.

³ Кие Рух берген бирликти саклар ушин баъри болаяк затты, бир биринъиз бен ярасып, этинъиз.

⁴ Алла сизди шақырган уьмит бир болгандай, Масихтинъ шаркы (ямагаты) эм Алла Рухы да солай ок бир.

⁵ Раббий – бир, иман – бир, сувда шомылдырылып таза-ланув – бир,

⁶ баърисининъ Атасы болган Алла да бир. Ол баърисине бийлик этеди, баъриси аркалы исин бажарады эм баърисинде турады.

⁷ Масих шапагаты ман аър биримизге тийисли оьлшем мен савгалар берди.

⁸ Сол себепли (Забурда) булай язылган: «Ол йогарга коьтерилгенде, есирлерди оьзи мен алды эм аьдемлерге савгалар берди».

⁹ «Коьтерилгенде» деген баска бир затты да анълатпай, тек сол Масих алдын тоьменге, ер уьстине туьскен эди дегенди анълатады.

¹⁰ Ким туьскен, сол ок буьтин затларды толтырар уьшин баъри коьклерден йогары коьтерилди.

¹¹ Ол савгалар берди: бирлерин – элши, баскаларын – пайхамбар, тагы да бирлерин – Ййги Хабарды яювшы, оннан баскаларын – (иман ямагатында) басшы эм окытувшы этти.

¹² Соьйтип, Аллага багысланганлар, туьзиллип, кызмет кылув исин этпеге эм Масихтинъ шаркын оьстирмеге куьшти аладылар.

¹³ Сонъында баъримиз де иманымызда эм Алладынъ Улын танувымызда бирликке, тамам аьдемликке, Масихтинъ толы инсанлык оьлшемине етисеекпиз.

¹⁴ Сол заманда биз, аьдемлердинъ кылыплылыгы эм баскаларды йолдан шыгаратаган алдавшылыгы ман туьрли окувлардынъ толкынлары эм еллери мен авдарылатаган кишкей балалардай, болмаспыз.

¹⁵ Биз, акыйкатты суьюв мен айта барып, аър ягыннан оьсип, шарктынъ (иман ямагатынынъ) басы болган Масихке усармыз.

¹⁶ Онынъ аькимлигинде шарктынъ баъри муьшелери уйымласады. Буьтин шарк аър бир туьрли байланыс пан оьзи оьзин бирге тутады. Соьйтип, шарктынъ аър бир кесеги оьзининъ

аьрекетин тийисли толтырса, шарк оьседи эм олардынъ бир бирлерин суьйгени мен беркийди.

Эски яшав эм янъы яшав

17-18 Сол себепли мен сизден, Раббий ушин деп, тилеймен: энди баска миллетлердей яшаманъыз. Олардынъ ойлары бос, эслерин каранъалык баскан, ишлериндеги наданлык эм юреклерининъ ийнатлыгы оларды Алла яшавыннан куры калдырган.

19 Олар, сезимсиз болып, аьдепсизликке берилип, канмай, аьр туьрли арам ислерди этедилер.

20 Ама сиз олардай тувылсыз, сиз Масихти билгенсиз.

21 Шексиз, сиз Онынъ авазын эситкенсиз эм Онынъ йолына уьйренгенсиз, неге десе акыйкат – Исада.

22 Соьйтип, алдынгы яшав аьлинъизден, алдавлык куьсевлер мен бузылган эски аьдем келбетиннен тайынъыз.

23 Кие Рух акылынъызды янъыртсын.

24 Туврашылык эм дурыс сыйлылык ягыннан Аллага уса-тылып яратылган янъы аьдемлигинъизди алынъыз.

25 Аьр биринъиз оьтирикти койсын, оьз ювыгына акыйкатты айтсын, неге десе биз баьримиз де бир шарктынъ муьшелеримиз.

26 Ашувлансанъыз, куьна этпенъиз. Ашувынъыз куьн батканнан сонъ янып турмасын.

27 Яшавынъызда ибилиске орын берменъиз.

28 Урлаган эндиден арбатында урламасын, оннан эсе яшавына амал табып, куллыкты ийги этсин, кереклиси болганга соны ман боьлиссин.

29 Авызынъыздан бузык соьз шыкпасын, тек эситкенлер пайдаланар ушин кереклигине ярдам этеекти, баскалардынъ иманын беркитеекти айтынъыз.

30 Алладынъ Кие Рухын кайгыртпанъыз. Сол Рух Аллага байыр болганынъызды эм бир куьн эркинликке шыгарылагынъызды коьрсеткен мухырдай болады.

31 Аьр туьрли дерттен, каардан, ашувдан, кышкырыктан, яман соьз айтудан, яман ниеттен тайынъыз.

32 Ама бир биринъиз бен яныплы, аявлы болынъыз, Алла Масихте сизди кеширгендей, бир биринъизди кеширип билинъиз.

5 Соьйтип, суьйген балаларындай, Алладан уьлги алынъыз.
²Бизди суьйген эм биз уьшин Оьзин Аллага савгага эм ийги ийисли курманга берген Масихтей, суьюв йолында юринъыз.

³Аранъызда каьхпелик, баска арамлык яде суганаклык бар деп те айтылмасын. Бу затлар Аллага багысланганларга тийисли тувыл.

⁴Соьйтип те яман тиллик, бос соьзлик, аьдепсиз куьлуьвлер сизге ярамайды, керисинше, Аллага шуькир этинъыз.

⁵Муны билинъыз: каьхпелик яде арамлык эткенлерге, яде бутларга табынувшыдай болган суганак аьдемлерге Масихтинъ эм Алладынъ патшалыгында асаба калмаяк.

⁶Эш бирев де сизди бос соьзи мен алдамасын, неге десе бойсынмаганларга сосындай затлар уьшин Алладынъ ашувы етеди.

⁷Сондай аьдемлер мен эш бир ортак затынъыз болмасын.

⁸Сиз бир заманларда каранъалык эдинъыз, энди Раббий аркалы ярк болдынъыз. Ярыктынъ баласындай яшанъыз.

⁹Ярыктынъ емиси аьр туьрли ийгиликте, туврашылыкта эм акыйкатта коьринеди.

¹⁰Аллады не зат разы эткенин сынап билинъыз.

¹¹Каранъалыктынъ хайырсыз ислерине карыспанъыз, керисинше, сол ислерди ашып шыгарынъыз.

¹²Каранъалыктагылардынъ ясыртыннан не зат пан каьрлейтаганын айтпага да уят,

¹³ама ярыктынъ ашык эткен аьр заты коьзге коьринеди,

¹⁴неге десе коьринетаган аьр зат — ярк. Сол себептен: «Уян, уйклавшы, обьлилерден тирил! Масих сени яркка шыгарар», — деп айтылганы.

¹⁵⁻¹⁶Соьйтип карап, сак болынъыз, акылсыздай болмай, ама акыллылардай, заманынъызды ийги кулланып, яшап билинъыз, неге десе бу куьнлерде яманлыклар коьп.

¹⁷Сонынъ уьшин ойсыз болманъыз, ама Раббийдинъ ыхтары не болганын аньланъыз.

¹⁸Шагыр ишип эсирменъыз, ол аьдемди табиатсызлыкка аькетеди. Онынъ орнына Кие Рух сизди савлай бийлесин.

¹⁹Бир биринъызди Забурдынъ уьзиклерине, зикирлерге эм Алла Рухы ман туьзилген йырларга уьйретип, йырланъыз эм ак юректен Раббийди олардынъ аньы ман данъкланъыз.

²⁰ Аыр заманда аыр бир зат ушын Раббийимиз Иса Масих атыннан Атамыз Аллага шуькир этинъыз.

Бир биринъызге бойсынынъыз

²¹ Масихти оърметлеп, бир биринъызге бойсынынъыз.

²²⁻²³ Сиз, хатынлар, Раббийге эткендей, эринъызге бойсынынъыз, неге десе Масих – Оьзининъ шаркы болган ямагаттынъ Басы эм Куткарувшысы болгандай, эр де – хатынынынъ басы.

²⁴ Ямагаты Масихке бойсынгандай, солай ок баъри затта хатынлар да эрлерине бойсынмага тийислилер.

²⁵⁻²⁷ Эрлер! Масих, ямагатын суьйип, Оьзин курманга бергендей, сиз де пишелеринъызди суьйинъыз. Масих ямагатын сув ман ювып, соьзи мен тазалап, Аллага багыслар ушын оны аьлемет эткен, таттан, кемшиликтен эм ога усаган баска заттан куткарып, Оьзининъ алдына аькелер ушын Оьзин курманга берген. Ол, ямагаты Аллага багыслансын эм айыпсыз болсын деп, солай эткен.

²⁸ Оьзининъ шаркын суьйгендей, эрлер пишелерин де солай ок суьймеге тийисли. Пишесин суьетаган оьзин де суьеди.

²⁹ Эш бирев эш бир заманда оьз шаркын атып коймайды, керисинше, аьдем, Масих ямагатын оьстиргендей, ас-сув берип, оны йылытады,

³⁰ неге десе биз Масихтинъ шаркынынъ муьшелеримиз.

³¹ Сол себепли эр киси ата-анасын койып, хатынына байланар, экеви де бир кевде болады.

³² Бу соьзде уьйкен сыр бар. Мен болсам Масих эм Онынъ ямагаты акында айтаман.

³³ Ама бу соьз сиз ушын де айтылган. Сизинъ аыр биринъыз де оьзининъ пишесин, оьзин суьйгендей, суьйсин, пишеси де байын оърметлесин.

6 Балалар, Раббийдики болгандай, ата-ананъызга тынъланъыз, неге десе бу – туврашылык.

²⁻³ Ант пан белгиленген биринши парыз: «Наьсипли болып ерде узак яшар ушын ата-ананъды оърметле», – деген болады.

⁴ Аталар, сиз де балаларынъызды ынжынтпанъыз, ама, оларды, Раббий суьйген затка уьйретип, тербияланъыз.

⁵Куллар, бу дуниядагы иелеринъизге оърмет эм коркув ман ак юректен, Масихке тынълаганша, тынъланъыз.

⁶Козге кобринер уьшин ырыясып кызмет эткендей болмай, а Масихтинъ кулындай, буьтин янынъ ман Раббийдинъ ыхтыярын толтырынъыз,

⁷Аьдемлерге тувыл, а Раббийге эткендей, коьнъилинъиз бен куллык этинъиз.

⁸Аьр ким, кул-эркин болса да, Раббийден оьзи эткен хайырына коьре тийислисин алаягын билинъиз.

⁹Сиз де, иелер, кулларынынъзга ийги каранъыз, катылыгынъызды койып, сизинъ де, олардынъ да басында, коьклерде, Раббий* болганын эм Ол аьдемлерге бир бириннен айырмай карайтаганын билинъиз.

Алладынъ савыт-садаклары

¹⁰Сонъында айтаягым, кардашларым, Раббий эм Онынъ куьдиретининъ куьши мен карувланынъыз.

¹¹Ибилистинъ айьлелигине карсы турар уьшин Алла берген баьри савыт-садакларды оьзинъизде юргистинъиз. ¹²Бизим куьресуьвимиз эттен эм каннан болган инсанларга карсылык тувыл, ама коьклердинъ астындагы яман рух куватларга, басшыларга эм акимлерге, бу каранъа дунияды туткан куьшлерге карсы шыгув болады.

¹³Сол себепли Алла берген баьри савыт-садакларды алынъыз. Баьле куьни туьскенде, душпанга карсылык эталарсынъыз эм тийисли аьр затты да эткеннен сонъ орнынъызда турарсыз.

¹⁴Соны ман аьзир турынъыз. Белинъизге акыйкат белбавын кысынъыз, тоьсинъизге туврашылык куьбесин кийинъиз,

¹⁵согыска аьзирленер уьшин аягына шарыгын кийгендей, тынышлык акындагы Ийги Хабарды билдирмеге аьзир болар уьшин не керек болса, соны алынъыз.

¹⁶Аьр заман коршалавшы савыттай, иманынъызды юргистинъиз. Оны ман сиз ибилистинъ янган баьри окларын соьндирмеге боларсыз.

---

* ^{6:9} Раббий: *яде «Ие»*.

ЭФЕСШИЛЕР 6

¹⁷ Куткарылуудынъ темир боъркин кийинъиз эм Кие Рухтынъ кылышын — олай деген, Алладынъ соьзин — алынъыз.

¹⁸ Аър заман эткен аър туърли дуванъызда, Кие Рухка таянып, ялбарып тилегенинъизде не суйгенинъизди Аллага билдиринъиз. Сол мырат пан буьтин имандасларынъыз уьшин толы шыдамлык пан дува этип, уяв болынъыз.

¹⁹ Мен уьшин де дува этинъиз. Ийги Хабардынъ сырын йигерлик пен билдиреек болып, авызымды ашсам, Алладан мага керекли соьз берилсин деп, тиленъиз.

²⁰ Соьле тутнакта болсам да Ийги Хабардынъ элшиси болып тураман.

Сонъгы саламлар

²¹ Сиз де калай болганымды эм не эткенимди билер уьшин, Тихик сизге баърисин де хабарлар. Ол — бизим аьзиз кардашымыз эм Раббийдинъ сенимли куллыкшысы.

²² Эне сол себепли, сиз аьлимизди билсенъиз, коьнъилинъиз коьтерилер деп, Тихикти сизге йиберемен.

²³ Кардашларым, сизге Атамыз Алладан эм Раббий Иса Масихтен тынышлык, суьюв эм иман болсын.

²⁴ Алладынъ шапагаты Раббийимиз Иса Масихти токтавсыз суьетаганлардынъ баъриси мен бирге болсын. (Амин.)

ПАУЛДАН ПИЛИПШИЛЕРГЕ ХАТ

Пилип шахар Македония деген урым областининъ маънели шахарларынынъ бириси болган эди. Бу шахарда Паул биринши кере Европада Ийги Хабарды насихатлаган эм христиан ямагатын туъзген.

Сосы хат та Урымда тутнакта язылган, ол окувшыларга Паулдынъ аъдемлигин онынъ баска коьп хатларыннан бек ашып коьрсетеди. Паулдынъ баска хатларынынъ бир нешевиннен айырым болып, мунда бир байланыслы темасы йок. Мине элши Паулдынъ бу хаттагы бас ойларынынъ бир нешеви:

Паулдынъ тутнакка туъсуйви аркалы Ийги Хабар коьплерге яйылады;

Паул озининъ баъри кыйынлыкларында да куванышлы эм окувшыларды да, озиндей, болмага шакырады;
оззлерининъ азапланувларында христианлар Иса Масихтинъ эткен тоъзимлигине карамага тийислилер;
ямагаттынъ аъдемлирине бирликти коьрсетпеге насихатлав;

Тауратка (Мусадынъ Йорыгына) уьмит эткениннен, Масихке сенимнинъ артыклыгы — куткарылуw уьшин;
пилипшилерге, олардынъ Паулга алаллыгы эм мол савгалары уьшин, разылыгын билдируув.

1 Масих Исадынъ куллары Паулдан эм Тимотейден Пилип шахардагы иман ямагатынынъ етекшилери мен ярдамшыларына эм Иса Масихке багысланганлардынъ баърисине салам!

²Атамыз Алладан эм Раббий Масих Исадан сизге шапагат эм тынышлык болсын.

Паул шуйкир этип тилек тилейди

³ Сизди эске туьсирген сайын аьр заманда да Аллама шуйкир этемен.

⁴⁻⁵ Сизинь энъ биринши куьниннен баслап соьлеге дейим Ийги Хабарды таралтуьвда катнасканынъызга аьр бир дуьвамда баьринъыз уьшин, куванып, тилек тилеймен.

⁶ Сизде ийги исти этип баслаган (Алла) оны Масих Исадынъ (кайтаяк) куьнине дери толтыраягына толы ынанаман.

⁷ Меним баьринъыз акында солай ойлануьвым дуьрыс, неге десе сиз дайым юрегимде турасыз эм тек тутнакта турган заманымда тувыл, а Ийги Хабарды, коршалап, яклаганда да, онынъ акыйкатлыгын, арт кайтпай, бегиткенде де баьринъыз мени мен бирге Алла шапагатын боьлесиз.

⁸ Баьринъызди Масих Исадынъ суьйими мен суьйип, коьрге аьсирет болганыма Алла – шаат.

⁹ Мен, сизинъ суьйиминъыз терен билимлик эм толы сезим аркалы коьптен коьпке оьссин,

¹⁰⁻¹¹ эм ийгиди биле барынъыз, Масихтинъ (кайтаяк) куьнинде минсиз эм айыпсыз болынъыз деп, тилеймен. Соны ман Раббий данъкланып макталар, Иса Масихтен келген туврашылыктынъ емиси ишинъызде толы оьсер эм сиз Масихтинъ (кайтаяк) куьнинде минсиз эм айыпсыз боларсыз.

Ийги Хабардынъ яйылуьвы

¹² (Иман) кардашларым, мени мен болган аьллер Ийги Хабарды таралтуьвда уьйкен етимисли пайда эткенин билгенинъызди суьемен.

¹³ Оны ман Масих уьшин тутнакка туьскеним сарай саклавшыларынынъ баьрисине эм баскаларга да ашык белгили болды.

¹⁴ Тутнакка туьскеним (иман) кардашларымыздынъ коьбисининъ Раббийге ынануьвын тагы да беркитти эм Ийги Хабарды тагы да бек йигерли эм коркынышсыз насихатламага коьнъиллерин коьтерди.

¹⁵ Дуьрыс, олардынъ бир кесеклери куьншилигиннен эм куьндеслигиннен, баскалары таза ниетлигиннен Масих акында хабарлайдылар.

¹⁶ Бу кисилер оны суьйиминнен этедилер, неге десе олар меним Ийги Хабарды коршалар уьшин бу ерде туратаганымды биледилер.

¹⁷⁻¹⁸ Баскалары, ак юректен болмай, озьлерине пайда излегеннен эм мага тутнактагы кыйынлыгымды тагы да авырландыраp уьшин куллык этедилер. Ама мунунъ экевининъ де хабтеси йок! Яман ниетликтен яде ак юректен этселер де, Масих акында айтылады. Мен сонынъ уьшин куванаман эм алдыда да куванаякпан.

¹⁹ Неге десе билемен: сизинъ тилек-дуваларынъыз эм Иса Масихтинъ Рухынынъ ярдамы меним тутнактан босатылувыма себеп этеек.

²⁰ Мен бир зат уьшин уятлы болмаякпан, соьле де аьр замандагындай яшасам да, оьлсем де толы йигерлик пен оьмиримде Масихтинъ данъкын шыгараякпан деп, уьмитленемен эм сенемен.

²¹ Неге десе мага яшав — Масих, оьлим де мага — пайда.

²² Ама яшап калсам, менимше, етимисли куллык эталарман. Не затты сайларман — билмеймен.

²³ Эки суьювимнинъ арасындаман: Масих пен бирге болмага суьемен, неге десе бу аьр заттан да ийги.

²⁴ Ама бу дуныяда сизинъ уьшин калмага оннан да бек керекли.

²⁵ Бу затка бек ьнанганнан себеп мен булай анълайман: мен мунда яшамага кереклимен эм куванышынъызды, иман байлыгынъызды оьстирер уьшин баьринъыз бен бирге каларман.

²⁶ Соны ман, яне сизге келген заманымда, мен аркалы Масих Иса ман оннан да коьп мактанарсыз.

²⁷⁻²⁸ Не болса да Масих акындагы Ийги Хабарга тийисли болып яшанъыз. Келип сизди коьрсем де, келмесем де калай болганынъызды, коьнъил бирлиги мен берк туратаганынъызды, Ийги Хабарда анълатылган иман уьшин куьресетаганынъызды эм душпанларынъыздан эш бир зат уьшин коркпай туратаганынъызды эситпеге суьемен. Бу зат оларга — йойылаякларынынъ, а сизге — куткарылаягынъыздынъ нышаны болады. Эм ол Алладан.

Пилипшилер 2

²⁹ Неге десе сизге Масих ушин тек Масихке ынанмага ту-
выл, а Онынъ йолында кыйынлык шекпеге де амал берилген.

³⁰ Алдын меним басыма келген кыйынлыктарды сиз де
коьргенсиз эм соьле басыма келетаган кыйынлыктар акында
эситкенсиз, оларды сиз де шегесиз.

Масихтен коьрим алынъыз

2 Солай этип, эгер Масихке байыр болганынъыз коьнъи-
линъызди коьтеретаган болса, эгер Онынъ суьюви сизди
тынышландыратаган болса, эгер Кие Рух пан айкасатаган
болсанъыз, эгер сизде рагимлик эм аявлык бар болса,

² сонда куванышымды толы этинъыз: бир акылда, бир ок
суьювде турынъыз, бир ниетли эм бир ойдан болынъыз.

³ Менменшиликтен, озинъызге мактав излеп, эш бир зат-
ты да этпенъыз, ама сабыр болып, баскаларды озинъызден
йогары деп сананъыз.

⁴ Аьр биринъыз тек озининъ каьрин шегип турмай, баска-
лардынъ акында да ойланмага тийислисиз.

⁵ Неге десе сизде де Иса Масихтеги сезимлер болмага ти-
йислилер:

⁶ Ол аьр ягыннан Алладай болса да, Алла ман теньдей бо-
лып калмага эркинлик излемеген;

⁷ Оьзин, аьр ягыннан кулдай этип, аьдем шаркында юргист-
кен эм Оьзи Оьзин сансыз эткен. Келбети инсандай болса да,

⁸ оьлимге дейим, эм оьлимди кашта алганда да бойсынуwлы
болып, Оьзин тоьменлеткен.

⁹ Сол себепли Алла Оны йогарга коьтерди эм баьри атлардан
йогары атты Ога берди.

¹⁰ Соьйтип, коьклерде, ерде эм де ер астында болганлардынъ
баьриси де Исадынъ атын сыйлар ушин тизиннен шоьгер

¹¹ эм аьр бир тил Иса Масихтинъ Раббий экенин шаатлап,
Атамыз Аллады данъктар.

Куткарылуwынъызды яшавда толысынша кулланып билинъиз

¹² Солай этип, меним суьйген досларым, сиз аьр заманда
да бойсынуwлы болганынъыздай, тек мен сиз бен болган ва-

Пилипшилер 2

кытта тувыл, а энди, мен сизинъ касынъызда болмаганымда, тагы да бек бойсынувлы болынъыз! Оьз куткарылувынъызды, Аллады оьрметлеп эм коркып, яшавда толысынша кулланып билинъыз.

¹³ Неге десе Алла, Оны разы эткен затты изленъыз эм толтырынъыз деп, сизде ислейди.

¹⁴ Баьрин де, шагынмай эм давласпай, этинъыз.

¹⁵ Сол заманда сиз таза эм айыпсыз болып, бу кыйшык эм бузык несилдинъ арасында Алладынъ кемшиликсиз балалары боларсыз.

¹⁶ Дуныяда бу несилдинъ арасында, юлдызлардай, яркы-рарсыз. Яшав беруьвши хабарды яйып юргистерсиз. Солай этсенъыз, босына куьреспегеним эм босына кыйналмаганым уьшин Масихтинъ (кайтаяк) куьнинде мен сиз бен оьктем-сирмен.

¹⁷ Эгер каным сиз аккелген курманлыктынъ — Аллага куллык эткен иманынъыздынъ — уьстине, шагырдай, тоьгилмеге керек болса да, куванаман эм баьринъиздинъ куванышына косыламан.

¹⁸ Тап солай, сиз де куванынъыз эм меним куванышыма косылынъыз.

Тимотей эм Эпафрас

¹⁹ Мен тез арадан сизге, Раббий Иса буйырса, Тимотейди йибермеге уьмит этемен эм ол сизинъ аьлинъиздинъ хабарын мага билдиргеннен сонъ, меним яным тынышлык табар.

²⁰ Неге десе мен ога тенъли, ак юректен сизинъ каьринъизди шегип юрген баска эш биревди билмеймен.

²¹ Баска биревлер, Иса Масихке кызмет кылмай, оьзлерине кереклисин этип те юредилер.

²² А Тимотейдинъ тийислилигин билесиз, улы атасына эткендей, мага да Ийги Хабарды таралтувда, ярдамласып, куллык эткен.

²³ Солай этип, меним яшав аьлим калай болаягын билгенлей, мен оны сизге йибереек болып уьмитленемен.

²⁴ Мен де, Раббий буйырса, оьзим тез арадан келермен деп, сенемен.

²⁵ Тагы да мени мен бирге ислеп, куьрескен (иман) кардашым Эпафрасты сизге йибермеге кереклидей коьрдим. Ол — сиз оны мага керекли болганда ярдамласпага йиберген элши.

²⁶ Эпафрас баьринъизди коьрмеге бек сагынышлы, тынышлык таппайды, неге десе сизге онынъ авырган хабары еткен.

²⁷ Эм де солай, ол, авырып, олим аьлде болды. Ама Алла оны языксынды, дурысын айтсам, тек ялгыз оны тувыл, кыйынлыгыма кыйынлык коспас ушин, мени де.

²⁸ Сонынъ ушин мен Эпафрасты бек суьйип йибердим: сиз оны янъыдан коьрип куванарсыз, мен де аз-маз тынышлык табарман.

²⁹ Оны да Раббийге тийислише, куванып, йолыгынъыз. Сондай аьдемлеринъизди оьрметленъиз.

³⁰ Неге десе ол Масихтинъ куллыгы ушин олимге ювык эди, сиз мага эталмаган ярдамды косар ушин яшавын кауыфка туьсирди.

Акыйкат туврашылык

3 Тамамлай келип, кардашларым, Раббий суьйинишинъиздинъ булагы болсын! Сизге сол затларды кайтарып язбага мага авыр тувыл, тек бу сизди коьплеген баьле-казадан коршалар.

² «Ийтлерден*» сакланынъыз! Яманлык эткен аьдемлерден сакланынъыз! Дурыс болмаган суьннет** кайратлыларынан сакланынъыз!

³ Неге десе шынты суьннетлилер — бизбиз, тысыннан коьринген затларга сенмей, Аллага Рухы аркалы табынганлар эм Масих Иса ман оьктемсингенлер.

⁴ Оьзим де тысыннан коьринген затларга сенмеге болар эдим. Эгер ким болса да баска бирев оьзининъ тийислилигине сенсе, мен оннан да коьбирек сенмеге акым бар:

⁵ Мен тувганымнан сонъ, сегизинши куьнинде бабага олтыртылганман***. Израил халкыннан, Бенямин ырувыннан, еврей ата-анадан тувган еврей, Таурат бойынша парисеймен.

* ^{3:2} Ийтлер: яман аьдемлер, дурыс болмаган суьннет кайратлылары.

** ^{3:2} Дурыс болмаган суьннет: иманга туьспей, тек бабага олтыртылуу.

*** ^{3:5} Тауратка коьре аьр ювыт эр бала тувганнан сонъ сегизинши куьнинде бабага олтыртылмага керек болады.

⁶ Иман уьмметине кайрат пан залымлык этип, Таурат пан белгиленген туврашылыкка калганда, мен минсиз эдим.

⁷ Ама бир заманларда мен баа берген аьр затты Масихке сыйынувымда пайдасыз деп санадым.

⁸⁻⁹ Раббийим Масих Иса уьшин мен аьр бир заттан басымды алдым, Оны танувдынъ уьстинлиги мен тенълестиргенде, аьр бир затты пайдасыз деп санадым. Масихти табып, Оны ман бир болар уьшин, калган баьри затты сыпырып тасладым. Соьйткенде, меним Таураттан келген оьз туврашылыгым йок. Алла мени, Масихке иман эткеним уьшин туврашыл деп, санайды. Алладан келген бу туврашылык иманга негизленген.

¹⁰⁻¹¹ Мен Масихтинъ оьлиминде Ога усап, Оны танымага, Онынъ оьлилерден тирилуьв куьдиретин билмеге, Онынъ азапларын боьлмеге эм калай болса да оьлилерден тирилуьвге етпеге уьмитленемен.

Баргыды алмага куьресинъыз

¹² Мен уьмитлериме толысынша етистим деп айтпайман, ама Масих Иса мени сайлап алганда мага белгилеген баргыды алмага куьресемен.

¹³ (Иман) кардашларым, мен муны таптым деп ойламайман. Тек муны айтпага боламан: артта калганды мутып, асыгыслы алдыдагына ымтыламан.

¹⁴ Бу мыратка етип, Алла Масих Иса аркалы мени коькке шакырганда мага белгилеген баргыды таппага куьресемен.

¹⁵ Соьйтип баьримиз, акылбалык болганлар, сол ойда калаяк. Эгер бир зат акында баскаша ойлансанъыз, Алла оны да сизге ашык этер.

¹⁶ Тек биз неге еткен болсак, сога келисип яшамага керекпиз.

¹⁷ Кардашлар, меннен коьрим алынъыз. Биз сизге берген коьримге коьре яшаганларга коьз салынъыз.

¹⁸ Неге десе мен сизге оны йыйы-йыйы айтатаган эдим, а соьле коьзясларым ман кайтараман: коьплер Масихтинъ каштагы оьлимине душпан болып яшайдылар.

¹⁹ Булардынъ сонъы – йойылув, аллалары – карын. Айыплары ман мактанып, тек бу дунья акында ойлайдылар.

²⁰ Бизим юртымыз болса — коьк. Биз Куткарувшымыздынъ, Раббий Иса Масихтинъ, коьктен келуьвин куьтемиз.

²¹ Ол аьр затты да Оьзине бойсындыраяк куьшин юргистип, бизим заваллы шаркымызды туьрлендирип, Оьзининъ данъ-клы шаркына тенъ этеек.

Сонъгы насихатлар

4 Суьйткенде, мен коьрмеге аьсиретленген суьйикли (иман) кардашларым, куванышым эм енъуьв тажым, Раббий мен бирлигинъизде берк турынъыз, аьзизлерим!

² Мен Эводиядан тилеймен, Синтихеден тилеймен: Раббийге байыр болганынъыз уьшин татымлык йолында яшанъыз!

³ Сеннен де, меним сенимли Сизигим*, тилеймен: бу хатынларга ярдамлас. Неге десе Эводия да, Синтихе де мени мен атлары яшав китабында болган Клемент эм калган йолдасларым ман бирге Ийги Хабар уьшин янымда айырылгысыз куьрескенлер.

⁴ Раббий дайым да суьйинишинъиздинъ булагы болсын! Тагы да кайтарып айтаман: суьйининъиз!

⁵ Баьриси де сизинъ юваслыгынъызды коьрсинлер.

⁶ Раббий энди ювыкта. Бир зат акында да тынышсызланманъыз! Эгер дейим бир керегинъиз бар болса, шуькир этип, баьрисин дуваларынъызда эм тилеклеринъизде Аллага аманатланъыз.

⁷ Сол заманда, аьдем акылы анълап болмастай, баьри заттан да бийик болган Алла тынышлыгы юреклеринъизди эм ойларынъызды Иса Масих пен бирликте саклар.

⁸ Тамамлай келип, кардашларым, аьр не акыйкат, сыйлы, аьдил, таза, ягымлы, макул коьрилген, яхшы эм мактавга тийисли болса, ойларынъызды сол затларга каратынъыз.

⁹ Меннен неге уьйренген болсанъыз, неди кабыл эткен болсанъыз, эситкен эм менде коьрген аьр неди, сол затларды этинъиз. Сол заманда Алла, тынышлыктынъ булагы, сиз бен бирге болаяк.

---

* 4:3 Сизигим: *яде «йолдасым»*.

Паул разылыгын билдиреди

¹⁰ Сонъалыкка калганда меним акымда янъыдан кайгырып баслаганынъыз ушин Раббий мени бек суъйиндирди. Элбетте, сиз меним акымда дайым да кайгырып тургансынъыз, тек муны коърсетпеге амал болмаган.

¹¹ Бу затты кыйынлыктар шеккеним ушин айтпайман. Менде болатаган затларга разы болмага уйренгенмен.

¹² Байлыкта да, ярлылыкта да яшап билемен. Мен баъри заттан да оьттим эм баъри затка да аьзирмен: токлыкта да, ашлыкта да, барлыкта да, йоклыкта да яшавдынъ сырына уйренгенмен.

¹³ Мага карув берген (Масих) аркалы баъри затты да бажараман.

¹⁴ Кенем де меним кайгыларымды боьлгенинъизди ийги эттинъиз.

¹⁵ Пилипшилер, сиз оьзинъиз билгендей, мен Ийги Хабарды яйып баслаганда, Македониядан кеткеннен сонъ, сиз болма-санъыз баска бир ямагат та келим мен, шыктаж бан да мени мен боьлиспеди.

¹⁶ Мен Салоникте болганда сиз бир неше кере мага яшав кереклисин йибердинъиз.

¹⁷ Бу затты сизден савгалар излеп айтпайман. Ама сизге яравлы хайырлы ислеринъиздинъ коьп болувын сагынаман.

¹⁸ А мен баъри затты да толысынша, аьле артыгы ман да алдым. Эпафрастынъ колы ман сиз йибергенлердинъ баърисин де алдым эм толысынша аьжетсизлендим. Сизинъ савганъыз — ийги ийисли, Алладынъ коьнъилине яраган макул курмандай.

¹⁹⁻²⁰ Аллам баъри кереклинъизди Масих Иса аркалы Оьзининъ данъклы байлыгыннан кызганмай канагатлар. Атамыз Аллага оьмирлерге данък! Амин.

²¹ Иса Масихке багысланганлардынъ баърисине салам айтынъыз. Мени мен бирге болган (иман) кардашларымыз салам йибередилер.

²² Аллага багысланганлардынъ баъриси салам береди, боьтен де кесардынъ сарайында кызмет кылушылар.

²³ Раббийимиз Иса Масихтинъ шапагаты баъринъиз бен бирге болсын!

ПАУЛДАН КОЛОСШЫЛАРГА ХАТ

Бу хат та Паул ман урым тутнагында язылган болган. Паул оъзи Колостагы христианлар ман таныс тувыл, бу ямагат Ийги Хабардынъ баска бир насихатшысы ман туъзилген эди. Маънесине коьре хат Эфесшилерге йиберилгенге бек ювык.

Колос шахары (Эфес шахарыннан куьнтуварга 200 км узаклыкта) туьрли динлер йайылган областинде орынласкан эди. Сонынъ уьшин бу ерли христиан ямагатына христиан динге келиспеген ялган окувлар кирген эдилер. Бир кесеклери, куткарылар уьшин айырым бир билим керек, оны ман тек бираз аьдемлер кулланады, айырым болып та акыллы аьдемлер деп, уйрететаган эдилер. Олар намыссыз материаллык (физикалык) дуныядан шарк истевлерин унамавлык аркалы босатылмага керек дегенди уйреткенлер. Бегитип айтканларына коьре, Аллага ярар уьшин соьзсиз айырым бир аьдетлерди сакламага керек болаяк.

Паул сосы ялган окув акында билгенде, Колостагы ямагаттынъ Иса Масихке акыйкат сенимин беркитер уьшин хат язды. Паул, шынты акыллылык – Иса Масих акында билдиретаган эм аьдемлерди Алла ман ярастыратаган Ийги Хабар деп, коьрсетеди. Масих – энъ йогары Куьш, Оны ман баьриси яратылган, тек Ол бас иювге тийисли. Христианлар Масихтинъ оьлими аркалы Алла ман ярасканы уьшин тыс аьдетлерине эс беруьвден босатылганлар, неге десе олардынъ ойлары бек маънели затларда токталган – яныпшылык, бир бирин кешируьв, Аллады данъклав эм аьелде бир бирине ийги карав.

КОЛОСШЫЛАР 1

1 Раббийдинъ ыхтыяры ман Масих Исадынъ элшиси Паулдан эм (иман) кардашымыз Тимотейден салам!

² Колоста яшайтаган, Масих Исага багысланган сенимли кардашларымызга Атамыз Алладан [эм Раббий Иса Масихтен] шапагат эм тынышлык болсын!

Паул Аллага шуькир этеди

³ Сизинъ уьшин дува эткен вакытта аьр дайым Аллага, Раббийимиз Масих Исадынъ Атасына, шуькир этемиз,

⁴ неге десе биз сизинъ Масих Исага иман эткенинъиз эм Ога багысланганлардынъ баьрисин суьйгенинъиз акында эситкенмиз.

⁵ Иманынъыз эм суьйиминъиз коьклерде сизге аьзирленген уьмиттен тувган. Ол уьмит акында сиз акыйкат соьзден, алдын сизге еткен Ийги Хабардан эситкенсиз.

⁶ Бу Ийги Хабар сиз оны эситкен эм Алла шапагатын дурыс аньлаган куьннен баслап, сизинъ аранъызда эткендей, буьтин дуныяда да бек уьйкен онъыс береди эм яйылады.

⁷ Сиз Ийги Хабарды бизим суьйген йолдасымыз Эпафрасан билгенсиз: ол Масихтинъ сиз уьшин кызмет кылатаган сенимли кулы болады.

⁸ Ол бизге Кие Рухтан тувган суьйиминъиздинъ хабарын билдирген эди.

*Паулдынъ колосшылар
уьшин тилеги*

⁹ Сога коьре сизинъ акынъызда эситкен куьннен баслап, биз де сиз уьшин дува эткенде, Алла Кие Рухынынъ сизге савгалаган акыллылыгы эм ашык ойланувы ман Оьзининъ ыхтыярын баьри ягыннан билдирсин деп, токтамай тилеймиз.

¹⁰ Биз сизге Раббийге тийислише яшап, баьри ягыннан Оны разы этуьвинъизди, аьр туьрли ийги куллыктынъ еминсин обстирип, Аллады ювыктан ювык биле барувынъызды тилеймиз.

¹¹ Соьйтип те, Онынъ данъклы куьдирети сизди толы куьшлендирип, аьр яктан тоьзимли, шыдамлы эм куванышлы этсин деп, дува этемиз.

¹² Атамыз Аллага Ога багысланганлардынъ бабриси мен бирге ярклык ульисинъизге косылмага сизге амал бергени уьшин шуькир этуьвинъизди тилеймиз.

¹³ Ол бизди, каранъалыктынъ аькимлигиннен куткарып, суьйген Улынынъ Патшалыгына коьширген.

¹⁴ Биз Улы аркалы эркин этилгенмиз, куьналарымыз кеширилген.

*Масихтинъ ким болганы
эм аьрекети*

¹⁵ Масих – коьзге коьринмеген Алладынъ келбети эм Тувнъыш Улы, яратылган аьр заттынъ иеси.

¹⁶ Коьклерде де эм ерде де болган, коьринген-коьринмеген аьр не зат та – (коьктеги) таклар, иелер, басшылар, аькимлер – бабриси де Масих аркалы эм Масих уьшин туьзилген эди.

¹⁷ Масих бабрисиннен алдын бар эди, Ол аркалы бабриси бар болып турады.

¹⁸ Масих – Оьз шаркынынъ, уьметининъ Басы, онынъ яшавынынъ булагы, Оьзи аьр ягыннан да биринши болар уьшин облилерден тирилген Тувнъыш.

¹⁹ Неге десе Алла Оьз толылыгынынъ бабрисининъ Масихте яшаягын ийги коьрген эди.

²⁰ Алла ерегилердинъ эм коьктегилердинъ бабрисин де Оьзи мен ярастырмага, Масихтинъ кашта тоьгилген каны аркалы тынышлык яратпага разы болды.

²¹ Сиз де бир заманларда эткен яманлыкларынъыз бан ойынъызда Алладан эрек эм Онынъ душпанлары эдинъиз.

²² Энди Масих кыямет куьн сизди Алладынъ алдына Ога багысланган, кемшиликсиз эм айыпсыз аьдемлер этип салар уьшин Оьз инсан шаркынынъ оьлуьви мен сизди Алла ман ярастырды.

²³ Ама сиз, эситкен Ийги Хабардан тувган уьмитинъизден таймай, иманнынъ каты эм берк негизинде турмага керексиз. Мен, Паул, коьклердинъ астында яратылганнынъ бабрисине билдирилген сол Ийги Хабардынъ кызмет кылуьшысы болдым.

Паулдынъ эткен иси

²⁴ Эндигиси мен сизинъ ушын азап шегетаганыма куванаман. Масих Оьзининъ шаркы болган уьммети ушын сынаган кыйынлыклардынъ етиспегенлерин мен оьз кевдемде толтыраман.

²⁵⁻²⁶ Мен Алладынъ сиз ушын мага берген буйырыгы ман сол уьмметтинъ куллыкшысы болганман. Куллыгым – Алла соьзин, озган оьмирлерден эм тувдыклардан ясырылып калган, а энди Аллага багысланганларга ашык этилген сырды толысынша билдирип юруув.

²⁷ Миллетлер арасында Алла Ога багысланганларга сол сырдынъ баьри байлыгын эм данъклыгын билдирмеге суьйди. Бу сыр – Масихтинъ сизде болганы, Алла данъкын ортакластырув уьмитинъиз.

²⁸ Биз аьр инсанды насихатлап, аьр инсанды Масих аркалы Алладынъ алдына шыгарар ушын бизде болган баьри акыллылык пан уьйретемиз, Масихти билдиремиз.

²⁹ Мен Масихтинъ менде кайратлы ислеген куваты ман сосы мырадымды толтырмага, куьшимди аямай, куьресемен.

2 Сиз ушын, Лаодикиядагы иман ямагаты эм де мени эш бир де коьрмегенлердинъ баьриси ушын кайдай ийнат куьрести юргистетаганымды сизге билдирмеге суьемен.

² Мен сол ислерди, олар суьйиминде бирлесип, коьнъиллери коьтерилсин эм Алладынъ сыры, Масихти, анълар ушын аьр ягыннан да терен эм бай билимли болсынлар деп, этемен.

³ Акыллылыктынъ эм билимлиликтинъ баьри казналары Масихте сакланып турады.

⁴⁻⁵ Мен оны сизге, эш бирев де сизди оьнерли соьзлери мен алдамасын деп, айтаман. Мен шаркым ман касынъызда болмасам да яным ман сиз бен биргемен эм нызамынъызды, Масихке берк иманынъызды коьрип, куванаман.

Масихтинъ берген яшавы

⁶ Сога коьре, сиз Иса Масихти калай Раббий деп, кабыл этип алган болсанъыз, солай Оны ман бирликте яшанъыз:

⁷ Масих пен тамырласынъыз, Оны ман яшавды туьзинъыз, сизге уьйретилген иманда беркинъыз, юрегинъыз шуькир этуьвге толсын.

⁸ Сак болынъыз, Масихке тувыл, а аьдемлердинъ аьдетине, дуньядынъ баслапкы окувларына негизленген философиялык пан эм маьнесиз, алдавшы соьзлер мен эш бирев де сизди ыслап коймасын.

⁹ Неге десе Алладынъ баьри толылыгы Масихтинъ шаркында яшайды.

¹⁰ Сиз де аьр басшылыктынъ, аьр аькимликтинъ булагы* – Масих аркалы толы яшавлы болдынъыз.

¹¹ Масихке иман эткенинъизде сизге аьдем колы этпей, Масих эткен суьннет болды: куьналы инсан кылыгынъыз, кийимдей, сизден алынып тасланды.

¹² Сиз сувда шомылдырылып тазаланаятырган вакытта Масих пен бирге коьмилдинъиз эм Оны оьлилерден тирилткен Алла куьдиретине ынанганынъыз уьшин Оны ман бирге тирилдинъиз.

¹³ Сиз алдын бир заманларда шуьшли эм суьннетсиз, куьналы инсан кылыгынъыз бан оьли эдинъиз, а энди Алла сизди Иса Масих пен бирге яшавга кайтарды.

¹⁴ Алла бизге баьри шуьшлеримизди кеширди. Йорыклары ман бизге карсы язылган эм терислигимизди коьрсеткен борыш кагытка усаган Тауратты басымыздан алып таслады эм, оны кашка шуьйлеп, куьшин йок этти.

¹⁵ (Кобктеги) басшыларды эм аькимлерди енъди, савыт-садакларын сыйырып, оларды есирге алды, Оьзининъ куванышлы енъуьв юриси мен баьрисининъ коьз алдында уятка калдырды.

Янъылыс уьйретуьвлерге алданманъыз

¹⁶ Соны ман, ас-сув уьшин, не де бир туьрли байрам, янъы ай, не де шабат куьн уьшин сизди эш бирев де шуьшлемесин.

¹⁷ Бу затлар – келеектинъ тек куьлеткиси, а баьрисининъ акыйкат маьнеси – Масих.

---

* 2:10 Булагы: *не де «басы»*.

¹⁸ Эш бирев де сизди алдап, оъз оъзин эзиетлеви мен маълеклерге эс эттиретаган диншилик пен завыкландырып, коьрген туьслерине сендирип, куьналы инсан кылыгынынъ ойлары ман босына оьктемлендирип, алаяк савганъыздан куры калдырмасын.

¹⁹ Ондайлар Оъз шаркынынъ* Басы болган Масихти тутпайдылар. Шаркынынъ аьр бир кесеги, бувынларынынъ эм байламларынынъ ярдамы ман сол Бастан кереклисин алып, бир бирине куьш берип, Алла яраткан оьсуьви мен оьседи.

²⁰ Эгер сиз Иса Масих пен бирге оьлип, бу дуныядынъ баслапкы окувларыннан босалган болсанъыз, не уьшин дуныяда яшайтаганлардай:

²¹ «Муны этпе!», «Ашама!», «Тийме!» – деген йорыкларды тутпага куьресесиз?

²² Бу йорыклардынъ баьриси – кулланувдан йойылатаган затлар ман байланыслы, аьдемлердинъ буйырыкларына эм уьйретуьвлерине негизленгенлер.

²³ Элбетте, бу йорыклар диншилик пен завыкланув, оъз оъзин эзиетлев, шаркынъды аямай кыйнав ягыннан акыллылыктай коьринедилер, тек инсан кылыгынынъ ымтылувларын тыюьвда олардынъ пайдасы йок.

Масихте янъы яшав

3 Соьйтип, Алла сизди Масих пен бирге оьлилерден тириткен болса, коьктеги затларга ымтылынъыз.

² Ергеги затлар акында тувыл, коьктеги затлар акында оьланъыз.

³ Неге десе сиз оьлгендей эдинъыз, а энди яшавынъыз Масих пен бирге Аллада тасаланып турады.

⁴ Масих – яшавынъыз, Ол коьринген заманда, сиз де Оны ман бирге данък пан коьринеексиз.

⁵ Сол себептен бу дуныядагы кылыкларынынъызды: каьхпеликти, арамлыкты, куьсевди, яман ымтылувларды эм бутларга табынувдан бир баскалыгы болмаган ашкоьзликти оьлтиринъыз.

---

* 2:19 Шарк: *Иса Масихтинъ уььметининъ символы.*

⁶Бойсынмаганларга бу баъри затлар Алла азабын келтирер.

⁷Бир заманларда сиз де, сондайлардынъ ишинде яшап, сол йоллар ман юрдинъиз.

⁸А энди каарлык, ашув, кара ниет, яманлав, авызынъыздан эдапсыз соьзлер шыгарув — баърисин де артка тасланъыз.

⁹Бир биринъызге оьтирик айтпанъыз, неге десе сиз оьзинъызден, эски кийиминъызди таслагандай, эски аьдемлигинъызди баъри ислери мен бирге алып тасладынъыз

¹⁰эм янъы аьдемликти кийдинъыз. Алла яраткан сол аьдемликти, Ога усасын эм толы билимге етсин деп, янъыртып турады.

¹¹Бу янъырувда грек те, ювыт та, суьннетли де, суьннетсиз де, варвар* да, скиф те, кул да, азат та йок. Тек Масих бар: Ол — баъри зат эм Ол — баъринде!

¹²Суьйткенде, сиз, Алладынъ сайлаганлары, Ога багысланганлар, Онынъ суьйген аьдемлери болганнан себеп, янъы кийим кийгендей, юмсақ юрекли, танъ, сабыр, ювас эм шыдамлы болынъыз.

¹³Бир биринъызге тоьзимли болынъыз, биринъыздинъ баскасына оьпкелеринъыз бар болса, кеширинъыз. Раббий сизди калай кеширген болса, сиз де солай кеширинъыз!

¹⁴Олардынъ баърисининъ уьстине суьйимди косынъыз, неге десе толы бирлесуьвди байлаган — суьйим.

¹⁵Масихтинъ тынышлыгы юреклеринъызде оькшимши болсын. Алла сизди бир шарк этип, бу тынышлыкка шақырды. Шуькир этуьвшилер болынъыз!

¹⁶Масихтинъ соьзи оьз байлыгы ман дайым да сизде яшасын. Бир биринъызди толы акыллылык пан уьйретип, насихатланъыз, Аллага юрек разылыгынъыз бан Забурдан уьзиклер эм мактав зикирлер, Кие Рух пан коьнъилленген йырлар йыранъыз.

¹⁷Баъри эткен затларынъыз — соьзлеринъыз де, ислеринъыз де — Раббий Исадынъ аты ман этилсин. Ол аркалы Атамыз Аллага шуькир этинъыз.

---

* 3:11 Варвар: *Инжилдинъ заманында грек болмаган аьдем.*

*Янғы яшавда аьел
эм ямагат айкасувлар*

¹⁸ Бийкелер, эрлеринъизге бойсынынъыз. Ол – Раббийдинъ алдында борышынъыз.

¹⁹ Эрлер, бийкелеринъизди суыйинъиз эм оларга каты болманъыз.

²⁰ Балалар, ата-аналарынъызга тынъланъыз, неге десе бу Раббийди суыйиндиреди.

²¹ Аталар, балаларынъызды корламанъыз – йигерсиз боларлар.

²² Куллар, аьр ягыннан да дуныядагы иелеринъизге тынъланъыз. Ырыядай, коьзге коьринер уьшин тувыл, Раббийден коркып, таза юректен кызмет этинъиз.

²³ Не зат этсенъиз де аьдемлерге тувыл да, а Раббийге ислендей, ян-юрегинъиз бен шалысынъыз.

²⁴ Сиз билесиз, Раббийден Оьз халкына саклаган савгады алаяксыз. Сизинъ Иенъиз – Масих, сиз Ога кызмет кыласыз.

²⁵ А ким яманлык этсе, сол кадер де ол яманлыкка йолыктырылаяк. Алладынъ алдында баьриси де бирдей.

4 Сиз де, иелер, коькте Иенъиз барлыгын эсте тургыстып, кулларынъызга туврашылык эм аьдиллик коьрсетинъиз.

Туьрли насихатлар

² Арымай-талмай дайым тилек-дува этип, уяв турынъыз, шуькир этинъиз.

³ Бир вакытта, Масихтинъ сырын билдирер, соьзин яяр уьшин, Алла бизге капысын ашсын деп, бизим уьшин де тилек-дува этинъиз. Сол сыр уьшин мен тутнакка туьскенмен.

⁴ Оны кереклисинше ашып билдирмеге амалым болсын деп, дува этинъиз.

⁵ Ямагатымыздынъ тысында болганлар ман, аьр бир онъайлы вакыттан пайдаланып, оьзинъизди акыллыша юргистинъиз.

⁶ Соьзинъиз, туз косылган астай, дайым да татувлы болсын. Сол заманда аьр кимге де калай явап берегинъизди билерсинъиз.

Сонъгы саламлар

⁷ Меним баъри янъылыкларым акында Тихик айтар. Ол – меним суыйikli (иман) кардашым, Раббий йолында сенимли кызмет кылган йолдасым.

⁸ Соннан себеп, ислеримиздинъ аъли акында билдирсин эм юреклеринъизди коьтерсин деп, оны сизге йиберемен.

⁹ Оны ман бирге сенимли эм суыйikli (иман) кардашымыз Онесимди йиберемен, ол – сизинъ биринъиз. Олар булайда болатан аьр заттынъ акында сизге билдирерлер.

¹⁰ Сизге тутнак йолдасым Аристарх эм Барнабадынъ боьлеси Марк салам йибередилер. Сиз онынъ акында буйырык алгансынъыз: келген заманда, тилеймен, хош коьрип алынъыз.

¹¹ Сизге тагы да Юст деп аталатан Иса салам йибереди. Мени мен бирге Алла Патшалыгы ушин кызмет кылганлардынъ ишинде ювыт ынанувшылардан тек олар боладылар. Олар мага уйкен дирек.

¹² Сизикилерден Иса Масихтинъ кулы Эпафрас салам айтады. Сиз Алладынъ баъри ыхтыярын толы билип, акылбалык болар эм берк турар ушин, Эпафрас аьр дайым куьресип, сизинъ ушин тилек-дува этеди.

¹³ Обзин аямай, сизинъ эм Лаодикия ман Иераполдынъ яшавшылары ушин авыр кызмет кылатананына мен шаатпан.

¹⁴ Суыйikli кардашымыз эмши Лука ман Димас сизди саламлайдылар.

¹⁵ Лаодикиядагы иман кардашларымызга, Нимфа карын-дасымызга эм онынъ уйинде йыйылатан ямагатка салам айтынъыз.

¹⁶ Бу хатты аранъызда окыганнан сонъ, оны Лаодикиядагы ямагатта да окытынъыз. А Лаодикиядан келген хатты сиз де окынъыз.

¹⁷ Архипке: «Кара, Раббий йолында алган кызметинъди ерине еткист!» – деп, айтынъыз.

¹⁸ Мен, Паул, бу саламды обз колым ман язаман. Тутнакта болганымды мутпанъыз. Алла шапагаты сизи мен болсын!

ПАУЛДАН САЛОНИКШИЛЕРГЕ БИРИНШИ ХАТ

Салоник (Фессалоник) Македония областининъ бас каласы эди. Паул Ийги Хабарды бу шахарда 50-нши йылларда насихатлаган. Ога карсы турганлар оны Салониктен кетпеге кыстаганларыннан сонъ, Паул, янъы христианлар Иса Масихке ынанувыннан таймага боляяклар деп, тынышсызланып баслайды. Паул сол себептен озининъ ярдамшысы Тимотейди Коринт шахардан Салоникке христиан ямагатынынъ аьлин билмеге йиберди. Тимотей яхшы хабарлары ман артына кайтып келеди: христианлардынъ артына туьскенлерине де карамай, олар Масихке ынанувын берк тутадылар эм оннан таймай турадылар.

Кенем де Паул озби язган хаты ман олардынъ сенимин беркитпеге тийислидей коьрди. Бу хаттынъ язылувынынъ уьш бас мырады: 1) оззининъ оларга каравында яхшы ниети болганына ямагаттан аьр туьрли шекленуьвлерди тайдырув; 2) янъы христианларга алдынгы куьналарыннан тазаланувда ярдамласув; 3) олардынъ оьлим акында эм Масихтинъ келектеги ерге кайтувы акындагы аньламларына ашыклав киргистуьв.

1 Паулдан, Силваннан эм Тимотейден, Атамыз Аллага эм Раббий Иса Масихке байыр болган Салониктеги иман ямагатына салам! Сизге шапагат эм тынышлык болсын!

Салоникшилердинъ уьлги болганы

²⁻³ Биз аьр вакыт, сизди дуваларымызда эсимизге туьсирип, баьринъиз уьшин Аллага шуькир этемиз. Биз аьр да-

йым иманынъыз бан этетаган аьрекетинъызди, суьйим мен эткен куллыгынъызды, Раббийимиз Иса Масихке уьмит этип коьрсеткен тоьзимлигинъызди Атамыз Алладынъ алдында эсимизде тургыстамыз.

⁴⁻⁵ Алла суьйген (иман) кардашларымыз, Ол сизди сайлап алганын билемиз, неге десе биз Ийги Хабарды сизге анълатканымыз тек бир соьз бен тувыл, ама куват пан, Кие Рух пан, уьйкен сеним мен болды. Биз аранъызда турган вакытта сиз уьшин калай яшаганымызды билесиз.

⁶ Сиз биз эм Раббий берген коьримге бойсындынъыз. Коьплеген кыйынлыктарды коьрсенъиз де, Алла Соьзин Кие Рух берген куваныш пан кабыл этип алдынъыз.

⁷ Соны ман сиз буьтин Македония ман Ахаяда иманга келгенлердинъ баьрисине уьлги болдынъыз.

⁸ Неге десе сизден Раббийдинъ Соьзи, тек Македония ман Ахаяда яйылып калмады, сизинъ Аллага иман этуьвинъиздинъ хабары баьри туьрли якларга да етти. Сол себепли бизге ога косып эш бир зат та айтпага керек болмайды.

⁹⁻¹⁰ Аьдемлер оьзлери, бизди макул коьрип, калай кабыл эткенинъызди эм бутлардан* Аллага кайтып келгенинъызди билдиредилер. Сиз яшав беруьвши акыйкат Аллага куллык этетаганынъызды эм Улы Исадынъ коькклерден келеегин куьтетаганынъызды айтадылар. Алла Оны оьлилерден тирилткен; бизди Алладынъ келеек ашувыннан куткаратаган — Ол.

Паулдынъ Салониктеги куллыгы

2 Кардашлар, сизге келип кеткенимиз пайдасыз болмаганын сиз оьзинъиз де билесиз.

² Оннан алдын, сиз билгенше, биз Пилип шахарында кайгадер азапты эм корланувды шеккен эдик. Ама уллы карсылыктарга да карамай, биз, Алламыздынъ ярдамы ман йигерленип, сизге Алладынъ Ийги Хабарын билдирдик.

³ Неге десе бизим увазымызда не янъылыс, не таза болмаган ниет яде алдав мырат йок.

* 1:9 Бут: *идол*.

⁴ Керисинше, Алла, бизге сенип, Ийги Хабарды яймага тапшырувды тийисли коьрди эм солай ок биз де аьдемлерге тувыл, а бизим юрегимизди сынайтаган Аллага ярар уьшин айтамыз.

⁵ Билгенинъизше, эш бир заманда да соьзимизде ырьясувды кулланмадык, уьйретуьвимизде карыж излев йок: ога Алла шаат!

⁶ Биз аьдемлерден данъклавды излемедик: не сизден, не баскалардан.

⁷ Биз, Масихтинъ элшилери болып, оьзимиздинъ уьйкен сыйымызды коьрсетип келмеге болаяк эдик, ама биз, ана оьз балаларын аьдуьвлеп карагандай, сизинъ аранъызда юмсаk эдик.

⁸ Биз сизди суьйгенимизден, тек Алладынъ Ийги Хабарын билдируьвди тапшырып калмай, янымызды бермеге де разы болдык.

⁹ Неge десе, кардашлар, сиз исимизди эм кыйналганымызды эсинъизде саклайсыз: ишинъизден эш биревди де кыйнамас уьшин, кеше-куьндиз куллык этип, биз сизге Алладынъ Ийги Хабарын билдирдик.

¹⁰ Сизинъ, иманга келгенлердинъ, алдында биз оьзимизди сыйлы, туврашыл эм кемшиликсиз тутканымыздынъ шааты – Алла эм сиз оьзинъиз боласыз.

¹¹ Билгенинъиздей, биз аьр биринъизге атасы оьз балаларына караганша карадык:

¹² Сизге, Оьз Патшалыгына эм данъкына шакырган Аллага тийисли болынъыз деп, ялбарып соьйледик; сизди коьнъиллендирип ынандырдык.

¹³ Сосы зат уьшин тагы да биз аьр дайым Аллага шуькир этемиз: сиз бизден эситкен Алла Соьзин, аьдемнинъ соьзиндей этип тувыл, а шынтылай да Алладынъ Соьзиндей йолыктынъыз. Сизде, иманга келгенлерде, ислеятаган да сол соьз.

¹⁴ Сонынъ уьшин, кардашлар, Юдеяда орынласкан эм Иса Масихке байыр болган ямагатлардан уьлги алдынъыз; олар (оьзлерининъ халкы) юьвитлардан калай кыйынлык шеккен болсалар, солай да сиз оьз миллетинъизден азапландынъыз.

¹⁵ Сол юьвитлар Раббий Исады эм пайхамбарларды оьлтирген эдилер эм бизди де кувып йибердилер. Аллады разы этпейдилер, аьдемлердинъ баьрисине де карсы шыгадылар.

¹⁶ Олар баска миллетлилерге куткарылув аькелеек хабарды айтувымызды тыядылар эм соны ман аьр дайым куьналарына куьна косадылар. Сонъалыкта Алладынь ашувы олардынъ уьстине туьскен!

¹⁷ Биз болсак, кардашлар, юрегимиз бен тувыл, кевдемиз бен сизден аз заманга айырылып, уйкен куьсев мен тагы да бек бетинъизди коьрмеге сагындык.

¹⁸ Сонынъ уьшин биз, мен Паул бир неше кере, сизге бараяк болдык, ама бизге шайтан карсылык этти.

¹⁹ Аьше, ким ди, сиз болмасанъыз, бизим уьмитимиз, куванышымыз эм Рабийимиз Иса Масих келген заманда, Онынъ алдында мактанаяк тажымыз сиз тувылсызба?

²⁰ Тек сизде — бизим данъкымыз эм куванышымыз.

3 Сол себепли айырылысувга артык даяналмай, биз Атинада ялгыз калмага разы болдык.

²⁻³ Тимотейди, иманынъызды беркитер эм сизди коьниллендирер уьшин, кыйынлыклардынъ арасында эш биревинъиз де адасып олтырмасын деп, ййбердик. Тимотей — (иман) кардашымыз эм Масихтинъ Ййги Хабарын яюв аьрекетинде Алла ман бирге ислеген куллыкшы. Бактымыз кыйынлык шегуьв болганын билесиз.

⁴ Алдын да, биз сизде болган заманымызда, сизге кыйналаягымызды айтатаган эдик: соьйтип те болды эм сиз оны билесиз.

⁵ Сонынъ уьшин мен, энди шыдамсыз болып, сизинъ иманынъыздынъ акында билмеге Тимотейди ййбердим; азгыртувшы (ибилис) сизди йолдан адастырдыма эм исимиз пайдасызга шыктыма деп, тынышсызландым.

Тимотей ййги хабар аькелди

⁶ Ама Тимотей сизден кайтканда, иманынъыз эм суьйиминъиз акында бизге ййги хабарлар алып келди. Биз сизди коьрмеге сагынгандай, сиз де бизди коьрмеге сагынганынъызды, дайым бизди суьйиниш пен эскеретаганынъызды ол бизге хабарлады.

⁷ Сол себепли, кардашлар, биз шеккен баъри азапларда эм кыйынлыкларда иманынъызды саклаганынъыз бан коьнъилимизди коьтересиз.

⁸ Сизинъ Раббийге иманынъыз берк болса, бизим де яшавымыз толы болар.

⁹ Алламыздынъ алдында сизден алган уйкен суьйинишимиз ушин, Аллага кайтип шуькир этип болаякпыз?

¹⁰ Тагы да сизи мен коьриспеге эм иманынъызга етпегенин коспага амал болар деп, кеше-куьндиз кадалып, дува этемиз.

¹¹ Атамыз Алла Оьзи эм Раббийимиз Иса сизге бараяк йолымызды ашсын!

¹² Раббий бизди сизге кайдай суьювге толтырган болса, сизди де бир биринъызге эм баъри аьдемлерге сондай суьювге толтырып байытсын.

¹³ Соны ман Раббийимиз Иса юреклеринъызди куьшлендирсин, Ога багысланган баъри аьдемлер мен кайткан заманда, сизинъ де, Атамыз Аллага багысланып, Онынъ алдына минсиз болып шыгувынъызга амал болсын. [Амин.]

Аллады разы этпеге куьресинъиз

4 Кардашлар, Аллады разы этер ушин, калай яшамага керегин сиз бизден уйрендинъиз. Сиз де солай яшайсыз.

Ахырында бу исте тагы да бек етимисли болынъыз деп, Раббий Исадынъ аты ман ялбарып тилеймиз.

² Раббий Исадынъ кайдай насихатларын сизге бергенимизди билесиз.

³ Алла Оьзине багысланганынъызды, каьхпеликтен эрек турганынъызды талаплайды.

⁴ Аьр киминъиз де оьзининъ тенин Аллага багыслап, намыслыкта ыслап уйренсин,

⁵ Аллады билмеген баска миллетлилердей, уятсыз куьсевлерге берилмесин.

⁶ Бу затта бир аьдем оьзининъ (иман) кардашына яманлык этпесин, сеними мен ойнамасын. Биз сизге алдын беркитип айткандай, сондай куьналар ушин аьдемге Раббийден оьким шыгаяк.

⁷ Алла бизди арамлыкка тувыл, Ога багысланган яшавга шакырган.

⁸ Соны ман ким (Алла насихатларын) шет какса, сол тек инсанды тувыл, а Кие Рухын сизге беруьвши Алладынь Оьзин шет кагады.

⁹ Энди сизге (иман) кардашларынъызды суьюв акында язбага керек тувыл, сизди Алла Оьзи бир биринъызди суьймеге уьйретти.

¹⁰ Уьшини мен сиз буьтин Македониядагы баьри кардашларынъызды суьесиз. Тек, кардашлар, бу исте тагы да етимисли болынъыз деп, ялбарамыз.

¹¹ Алдын айтканымыздай, тыныш болып оьз исинъиз бен каьр шегинъиз, оьз колларынъыз бан куллык этпеге куьресинъиз.

¹² Соьйтип, бир затка да заьр болмай, баскалардынъ алдында аьдепли яшарсыз.

Раббийдинъ келуьви

¹³ Кардашлар! Уьмитлерин уьзген баска инсанлардай, кайгырманъыз деп, оьлгенлер* акында билимсизликте калганынъызды суьймеймен.

¹⁴ Биз Исадынъ оьлгенине эм оьлилерден тирилгенине ьнанамыз. Соьйтип, Исага ьнанып оьлгенлерди Алла Оны ман бирге артына аькелеек.

¹⁵ Биз сизге айтаяк соьзлеримиз – Раббийимиздинъ соьзлери. Биз, тирилер, Раббий келгенге дейим сав калганлар, оьлгенлердинъ алдына шыкпаякпыз.

¹⁶ Раббий Оьзи шакырув авазы ман, бас маьлектинъ авазы эм Алладынь журнасынынъ давысы ман коьктен туьсеек эм Масихке ьнанып оьлгенлер биринши болып тирилееклер.

¹⁷ Оннан сонъ биз де, сав калганлар, олар ман бирге Раббийге авада, булытларда йолыгар уьшин ерден коьтерилеекпиз. Соны ман дайым Раббий мен бирге болаякпыз.

¹⁸ Соьйтип, бир биринъызди сол соьзлер мен коьнъиллендинъиз.

---

* 4:13, 15 Оьлгенлер: *грекше «уйклайтаганлар».*

5 Кардашлар, (бу затлардынъ болаяк) заманы эм болжалы акында язбага кереги йок.

² Сиз оьзинъиз бек яхшы билесиз: Раббийдинъ (кайтар) куьни, кеше уры келгендей болып, анъсыздан келеек.

³ Аьдемлер «тынышлык эм коркынышсызлык» деп айтканда, анъсыздан, авыраяклы хатын бирден толгатып баслагандай, оларга каза келеек, оьлимнен кашып кутылалмаяклар.

⁴ Тек сиз, кардашлар, каранъылыкта тувылсыз, сонынъ уьшин сол куьн сизге, урыдай, анъсыздан келмеек.

⁵ Сиз баьринъиз де ярык пан куьннинъ улларысынъыз. Сизинъ кеше яде каранъалык пан ортак бир затынъыз да йок.

⁶ Сонынъ уьшин, баскалар эткендей, биз уйкламаймыз. Эсирмей, уявлы болып турамыз.

⁷ Неге десе уйклайтаганлар кеше уйклайдылар, ишкишиликте юретаганлар да кеше эсиредилер.

⁸ Ама биз ярык куьндики болганымыз уьшин, иманымызда эм суюьвимизде куьбеге каплангандай каты турып, басымызга тувылга кийгендей, куткарылуьвга уьмитимиз бен коршаланып, эсирмей турамыз.

⁹ Неге десе Алла бизди ашувьна йолыктырар уьшин тувыл, Раббийимиз Иса Масих аркалы куткарылуьв алар уьшин белгилеген.

¹⁰ (Ол келген заманда) яшайтаган болсак та, оьлген болсак та, биз Оны ман бирге яшаяк деп, Ол бизим уьшин янын берген.

¹¹ Сонынъ уьшин, сиз этетаганынъызша, бир биринъизди коьнъиллендиринъиз эм (иман ягыннан) беркитинъиз.

Паулдынъ насихатлары

¹² Кардашлар, сизге меним тилегим: аранъызда куллык эткенлердинъ, Раббийдинъ йолында ямагатынъыздынъ басшыларынынъ эм сизди насихатлаганлардынъ баасын билинъиз.

¹³ Оларды суйинъиз эм юргисткен ислери уьшин айлак бек сыйланъыз. Бир биринъиз бен татымлыкта яшанъыз.

¹⁴ Кардашлар, ялбарып сизден тилеймиз: ислемеге суймегенлерге кыйынлыкка тусуьвин анълатынъыз; йигерсизлерди коьнъиллендиринъиз; карувсызларга ярдам этинъиз; баьрисине де шыдамлы болынъыз.

15 Эш бирев де яманлыкка яманлык пан тоблемесин, тек бир бирингизге эм баърисине де дайым да ийгилик этпеге куъресингиз.

16 Дайым да суьйинингиз.

17 Токтамай дува этингиз.

18 Кайдай аьлге тувссенгиз де Аллага шувкир этингиз, неге десе сиз Иса Масихке байыр болсангыз, Алла сизден соны тилейди.

19 Кие Рухтынъ отын соьндирменгиз.

20 Пайхамбарлык соьзлерди кемситпенгиз,

21 ама баъри затты тергенгиз, яхшысын тутунгыз.

22 Аьр туьрли яманлыктан шет кагылынгыз.

23 Тынышлык беруьвши Алла Оьзи Ога толысынша багысланувынгызга амал болсын. Рухынгыз, янынгыз, тенингиз Раббийимиз Иса Масих келеек заманга минсиз, таза болар уьшин коршалансын.

24 Сизди шакырган (Алла) — сенимли, Ол муны этеек.

25 Кардашлар, бизим уьшин дува этингиз.

26 Баъри иман кардашларынгызды, Аллага багысланганларга тийислисинше обьип, саламлангыз.

27 Раббий алдында тилеймен: сосы хатты баъри (иман) кардашларынгызга окынгыз!

28 Сизи мен дайым да Раббийимиз Иса Масихтинъ шапаты болсын.

ПАУЛДАН САЛОНИКШИЛЕРГЕ ЭКИНШИ ХАТ

Эш те, Паул бу хатты фессалоникшилерге алдын язган биринши хатыннан сонъ коьп узакламай язган.

Салониктеги христиан ямагатынынъ бир нешевлери Паулдынъ Масихтинъ экинши келееги акындагы окувын дурыс аньламаганга усайды. Оларды, белки, баска биревден хат алып, оны Паулдыкындай коьргенлери састырган болса да ярайды.

Солай болганда олар, Иса тез арадан ерге кайтаяк деп санап, тагы да бек ахырзаман акында тынышсызланып басладылар. Паул ога явапка, Масих ерге кайтаягынынъ алдында кайдай болса да бир нышанлар (белгилер) бо-лаягын, аньлатады. Сол себепли христианлар тоьзимли болмага тийислилер эм, куллык этуьвдинъ маьнеси энди йоктай коьрип, селкиликке бойсынмай турмага кереклер.

1 Паулдан, Силваннан эм Тимотейден Атамыз Аллага эм Раббий Иса Масихке байыр болган Салоник ямагатына салам!

²Атамыз Алладынь эм Раббий Иса Масихтинъ шапагаты эм тынышлыгы сизде болсын!

Алладан келеек оьким

³⁻⁴Кардашлар, сиз уьшин аьр заманда да Аллага шуькир эт-пеге керекпиз. Бу — дурыс зат, неге десе иманынъыз оьлшемсиз оьседи эм аьр биринъиздинъ бир биринъизге суьйиминъиз коьбирек бола барады. Сол себепли, биз оьзимиз сизинъ има-

нынъыз эм тоъзимлигинъыз бен сондай кыйынлыкларды эм кувгынлыкларды басынъыздан кеширетаганынъыз ушин, сизи мен Алладынъ ямагатларында мактанамыз.

⁵ Эне сол — Алладынъ обкимининъ абдил болганынынъ шааты. Соьйтип Алла сизди, Онынъ патшалыгы ушин кыйынлыкларды шегетаганларды, сол патшалыкка тийислилер деп санаяк.

⁶ Алла абдилликти коьрсетер: сизге азап шектиретаганларга кыйынлыклар ман кайтарар.

⁷⁻⁸ А сизге, соьле кыйынлыкларда болганларга, бизи мен бирге тынышлыкты берер. Эне сол зат, Раббий Исадынъ Обзининъ куьдиретли маьлеклери мен коьктен келип, яркыраган отта коьринген заманында болаяк. Раббийимиз Иса Аллады танымаган эм Обзи акындагы Ийги Хабарга бойсынмаган абдемлерди шуьшлерине еткерер.

⁹ Оларга Алладынъ береек обкими — обмирлик облим: олар Раббийдинъ касыннан эм данъклы куьдиретиннен эрек тайдырылаяклар.

¹⁰ Сол зат, тек Раббий Ога багысланганлардынъ арасында данъкланар эм Ога ынанганлардынъ баьрисин сейирсиндирер ушин келген куьнинде болаяк. Олардынъ ишинде сиз де бар болаяксыз, неге десе бизим шаатлавымызга ынандынъыз.

¹¹⁻¹² Сол себепли, биз, Алламыз сизди шақырувына тийисли коьрсин эм яхшылык этпеге баьри ниетлеринъизди эм иманынъыздан шыккан ислеринъизди Обзининъ куьдирети мен толтырсын деп, аьр дайым сизинъ ушин дува этемиз. Сиз аркалы Раббийимиз Исадынъ аты данъклансын, сиз де Алламыздынъ эм Раббий Иса Масихтинъ шапагаты ман Раббий Иса аркалы данъклы болынъыз деп, тилеймиз.

Иманнан таюв

2 Энди Раббийимиз Иса Масихтинъ артына кайтаягы эм биз Онынъ тоьгерегине йыйылаягымыз акында,

²⁻³ кардашлар, Раббийдинъ келеек куьни энди етти деп айтатаган я бир рух, яде бир хабар, яде бизден келгендей болып язылган бир хат акылынъызды бирден састырмасын, сизди уьркитпесин деп, тилеймиз. Эш бирев де сизди эш бир зат пан

да алдап коймасын. Неге десе бас деп иманнан таюв болмай эм йойылувдан кутылалмаяк йорыксыз аьдем ашылмай, (сол куьн келмеек).

⁴Ол аьдем алла деп аталган эм аьдемлер табынган аьр затка карсы тураяк, баьрисиннен де озин йогары санаяк, Алладынъ уьйинде олтырып, озин Алла деп билдиреек.

⁵Мен сизде болган заманымда сол затлар акында айтканым сизинъ эсинъизде тувылма?

⁶Заманы еткенде ашылаяк сол аьдемди энди не зат ыслай-таганын билесиз.

⁷Йорыксызлыктынъ ясыртын куьши энди де аьрекетлейди эм сол куьшти тыйып туратаган кеткенге дейим (бардырылаяк).

⁸Эм сол заманда йорыксыз аьдем ашылаяк. Раббий Иса тынысы ман оны оьлтиреек эм ярык нуры ман сол Оьзи кайтып келген куьнинде йок этеек.

⁹Йорыксыз аьдемнинъ келуьви – Шайтаннынъ иси болаяк. Сол аьдем аьр туьрли куьдирет пен, ялган нышанлар эм ажейплер мен,

¹⁰Йойылувга баратаганларды алдаган баска яманлыклар ман (исин бардыраяк). Неге десе олар куткарылар уьшин акыйкатлыкты суьйип кабыл этпеге унамаганларыннан (оьлим йолына туьскенлер).

¹¹⁻¹²Сонынъ уьшин Алла оларды, алдавыктынъ куьшине бойсындырып, ялганга ьнандырады. Соьйтип, акыйкатлыкка ьнанмай, яманлыкты макул коьргенлердинъ баьрчисине оьким шыгараяк

Каты болып турынъыз!

¹³Раббий суьетаган кардашлар, биз сизинъ уьшин Аллага дайым шуькир этпеге керек боламыз. Неге десе Алла сизди, биринши этип, куткарылар уьшин сайлаган. Онынъ Рухы аркалы озинъизди Ога багыслап акыйкатлыкка ьнанганынъыз бан (куткарыларсыз).

¹⁴Биз Ийги Хабарды сизге билдирген аркалы, Алла сизди куткарылмага эм Раббий Иса Масихтинъ данъкына етпеге шақырды.

¹⁵Соны уьшин, кардашлар, каты болып турынъыз! Биз сизге авызлама кебинде яде хат пан берген сол оқувларды берк тутынъыз.

¹⁶⁻¹⁷Атамыз Алла бизди суьйди эм Оьзининъ шапагаты ман оьлшемсиз йигитликти, ийги уьмитти савгалады. Раббий Иса Масих Оьзи эм Атамыз Алла сизди юреклендирип, туьрли ийги ислер, соьзлер мен иманынъызды беркитсин.

Бизим уьшин дува этинъиз

3 Соны ман, кардашлар, бизим уьшин дува этинъиз, Раббийдинъ хабары тез яйылсын эм, сиз эткендей, оьрметленсин.

² Керексиз эм яман аьдемлерден бизди Алла коршаласын деп, дува этинъиз. Баьри аьдемлерде де ынанув йокты да!

³ Ама Алла соьзине берк, Ол сизди эркли этер эм яманлык этетаганнан коршалар.

⁴ Буйырганларымызды калай толтыратаган болсанъыз, солай ок этеексиз деп, Раббийге таянып, сизге сенемиз.

⁵ Раббий юрегинъызди Алладынъ суьйимине эм Масихтинъ сабырлыгына кайырсын.

Ислемей яшаманъыз

⁶ Кардашлар, сизге, ислемей бос юретаган эм бизден алган оқувга иермейтаган аьр бир кардаштан эрек турынъыз деп, Раббий Исадынъ аты ман буйырамыз.

⁷⁻⁸ Бизден калай коьрим алмага керегинъызди, сиз оьзинъиз билесиз де. Неге десе биз сизде болганда, ислемей, бос юргенмиз. Эш биревден де кесек оьтпекти босына ашамаганмыз. Сизинъ биревинъызге авырлык аькелмес уьшин, куьшимизди аямай, кеше-куьндиз шалысып, куллык эткенмиз.

⁹ Сизден ярдам алмага эркинлигимиз бар болса да, сизге коьрим болар деп, куллык эттик.

¹⁰ Сонда ок, сизде болган заманымызда сосындай буйырык беретaган эдик: «Ким куллык этпеге суьймейди, сол ашамасын!»

¹¹ А энди, сизде эш куллык этпей, бос юретаган, баскалардынъ куллыгына кирисетаган аьдемлер бар деп, эсitemиз.

¹² Сосы аьдемлерден Раббий Иса Масих аты ушин тилеймиз, тынышлыкта куллык этпеге эм оьз оьтпегин ашамага буйырамыз.

¹³ Сиз, кардашларымыз, ийгиликте эте турып, арыганлыкка берилменъиз.

¹⁴ А эгер бизим хатта язылганга ким болса да тынъламаса, оны белгилеп, уялтар ушин айкаспанъыз.

¹⁵ Тек ога душпанга карагандай карамай, (иман) кардашыныызга насихат бергендей этинъиз.

Сонъгы саламлар

¹⁶ Раббий Оьзи — тынышлыктынъ булагы, аьр заманда да, аьр яктан да тынышлык берсин! Раббий сизинъ баьринъиз бен де болсын!

¹⁷ Мен Паулман. Бу салам соьзлерди оьзимнинъ колым ман язаман, соьйтип, аьр хатты ПАУЛ деп, белгилеймен. Мине солай язаман.

¹⁸ Раббийимиз Иса Масихтинъ шапагаты сизинъ баьринъиз бен болсын.

ПАУЛДАН ТИМОТЕЙГЕ БИРИНШИ ХАТ

Тимотей – ювыт анадынъ эм грек атадынъ улы. Ол Паулга, янын аямай, ярдам эткенлердинъ бириси эди эм Паулдынъ Ийги Хабарды яятаган элгезерлигинде коьп йылларды бирге юрген. Бу хаты ман Паул оззининъ яс куллыкшысын дертлендиреди эм коьнъилин коьтереди, ога христиан ямагаты ушин каьр шегуьвди кайтип ийгилендирмеге болаягын уйретеди.

Хатты эки кесекке боьлмеге болады. Бириншисинде (1–3 бб.) Паул Тимотейге, бас деп, ялган окувга карсы турмага керегин билдиреди. Оннан сонъ ол христиан ямагатынынъ яшавында аьдет-йорыктынъ акында, айырып, Аллага табынув акында хабарлайды. Соьйтип те ол ямагаттынъ басшылары эм олардынъ ярдамшылары кайдай болмага тийисли экенин айтады. Экинши кесегинде (4–6 бб.) Паул Тимотейге Масихке ынанганлардынъ уьлгиси болмага эм ямагаттынъ аьдемлерин дурыс уйретуьвге озин багысламага керегин билдирди. Ол Тимотейге, соьйтип те ынанганлардынъ туьрли куьп аьдемлерине (эсейгенлерге, яс аьдемлерге, тул хатынларга, кулларга) каратылган ке-ньеслер береди.

1 Куткарувшымыз Алладынъ эм уьмитимиз Иса Масихтинъ буйырыгы ман Иса Масихтинъ элшиси Паулдан

²Тимотейге, имандагы акыйкат улыма, салам! Атамыз Алладан эм Раббийимиз Иса Масихтен сага шапагат, рагимлик эм тынышлык болсын!

Ялган уйретуувлерден тай

³ Мен Македония элине кетеектен алдын сеннен тилегендей, Эфес шахарында кал эм кайбиревлердинъ ялган уйретуувлерди яйганларын токтат.

⁴ Бос таварыхлар эм сонъы болмаган тукум тарихлери мен каърлемесинлер деп, тапшыр. Бу затлар тек эрис-суърис тувдырадылар эм иманнынъ куъши мен Алладынъ ниетин толтырмага эш бир пайда бермейдилер.

⁵ Бу тапшырувдынъ мырады – ак юректен шыгатаган суъйим, кирленмеген намыс эм экиюзли болмаган иман.

⁶ Кайбиревлер бу затлардан тайып, маънесиз бос соъйлевге киргенлер.

⁷ Олар Таурат устазлары болмага суъедилер, а оъзлери неди соъйлейтаганларын да анъламайдылар, сол оъзлери бегитип айтатаган затларын да туъсинмейдилер.

⁸ А биз билгенше, Таурат – яхшы, эгер онынъ йорыкларын дурыс кулланып билсенъ.

⁹ Таурат – туврашыл аъдемлер ушин болмай, а йорыкты бузатаганлар, нызамга бойсынмайтаганлар, Аллады оърметлемейтаганлар эм куъналылар, намыссызлар эм арам ниетлилер, ата-анасына кол коътеруъвшилер эм аъдем оълтируъвшилер,

¹⁰ каъхпелик пен каърлеввшилер, табиатка карсы айкасувда болатаган эрлер, кул сатувшылар, ялган соъйлеввшилер, антты бузувшылар эм дурыс уйретуувге карсы баска не болса соны этетаганлар ушин язылганын билемиз.

¹¹ Муъбарек Алладынъ мага сенип аманат эткен данъклы Ийги Хабарында солай уйретиледи.

Алладынъ языксынувы

¹² Мага куъш берген Раббийимиз Иса Масихке шуъкир этемен, неге десе Ол мени сенимли коърип, Оъзине куллык этпеге айырды.

¹³ Алдын мен ассылык этуъвши, залым эм корлавшы болган эдим, ама Алла мени языксынды, неге десе соъйтип билмегенликтен эм имансызлыктан эткенмен.

¹⁴ Ама иман ман эм Масих Исада болган суьув мен бирге Раббийимиздинь шапагаты мага толысынша ашылды.

¹⁵ Иса Масих дуняяга куьналыларды куткарув уьшин келген деген соьз сенимли эм баьри ягыннан кабыл этилмеге тийисли. Куьналылардынъ энъ яманы менмен.

¹⁶ Ама энъ яманы болсам да Масих Иса, Ога иман этип оьмирлик яшавды табаякларга коьрим болсын деп, мен аркалы мардасыз сабырлыгын коьрсетер уьшин мени языксынды.

¹⁷ Оьмирликтинъ Патшасы, оьлимсиз, коьринмейтаган ялгыз бир Аллага оьмир оьмирлерде оьрмет эм данък! Амин.

¹⁸ Тимотей, улым, алдын сенинъ акында айтылган пайхамбарлык соьзлерге таянып, мине сосы тапшырувды сага сенип аманат этемен.

¹⁹⁻²⁰ Сол соьзлердинъ ярдамы ман, аскершидей, тийисли куьрести юргистип, иманынъды берк, намысынъды таза тутып болаяксынъ. Кайбиревлер таза намыска эс бермей, иманларын, сувга кеткен кемедей, йойдылар. Сондайлардынъ ишинде Именей мен Искендер де бар. Мен оларды, асылык соьзлердинъ тийиссиз болганын уьйретер уьшин, шайтанга тапшырдым.

Дува эм табынув

2 Солай этип, энъ алдын сеннен тилегеним: биз, тебентелик пен Алладынъ йолына толысынша берилип, яшавымызды татымлыкта эм тынышлыкта озгарар уьшин баьри аьдемлер, олардынъ ишинде патшалар эм оькимет басшылары да болып, тилек, дува этип, ялбарып тилеек, шуькир этеек.

³ Ол – бизим Куткарувшымыз Алла разы болган яхшы зат.

⁴ Алла аьдемлердинъ баьрисининъ куткарылувын эм акыйкатты билуьвге етуьвин суьеди.

⁵ Неге десе Алла – бир эм Алла ман аьдемлер арасында орташылык эткен де бир Аьдем – Иса Масих.

⁶ Аьдемлердинъ баьрисин (куьналарыннан) куткарау уьшин Оьзин курман этип берген: оьз вакытында этилген шаатлык – сондай.

⁷ Бу хабарды яювшы эм элши болып айырылып, мен, Паул, салындым. [Масихтики болып,] акыйкатты айтаман, алда-

майман, баска миллетлилерге иманды эм акыйкатты уйретувишимен.

⁸Солай ок, аьр бир ерде эр аьдемлердинь, сыйлы аьдемлердикиндей, колларын коьтерип, ашувланмай эм шекленмей, дува эткенлерин суьемен.

⁹Соьйтип, (дува этетаган) хатын-кызлардынь да келисли кийим уялшаньлык эм туьз акыл ман киювлерин суьемен. Шашын оьрув мен, алтын ман, ынжы ман, бек баалы кийим мен тувыл,

¹⁰Алла йолында барганларын билдирген пишелерге тийисли болгандай, оьзлерин огырлы ислери мен ярасыкласынлар.

¹¹Хатынлар тыныклыкта эм толы бойсынудва уйренмеге тийислилер.

¹²А пишеге эрин уйретпеге яде онынь уьстинде басшылык этпеге разылык бермеймен, пише тынышлыкта турсын.

¹³Неге десе, бас деп, Адам, а оннан сонь Ава яратылган,

¹⁴эм (шайтан ман) алдатылган Адам тувыл, а хатыны, алдатылып, куьнага туьскен эди.

¹⁵Ама хатын, Аллага багысланып, иманында эм суьювинде туьз акыллы турып билсе, Баладынь* тувувы ман куткаруулы болар.

Иман ямагатынынь куллыкшылары

3 Дурис айтылады: ким иман ямагатына етекши болмага ымтылады, сонынь мырады аьруув.

²Соны ман, ямагаттынь етекшиси айыпсыз яшавлы, бир кере уйленген, эси дурис, туьз акыллы, эдаплы, конакшыл, уйретпеге аьли болган,

³ишкиши болмаган, тоьбелеске карыспамаган, юмсак коьнйлли, сабыр, байлыкка коьзин атпаган,

⁴оьз аьелин ийги туткан, балаларына соьзин толысынша тебентели кепте тынълатып билген болмага тийисли.

⁵Олай дегенимиз, эгер ким болса да бирев оьз аьелин тута билмейтаган болса, сол Алла ямагаты акында калай каьр шегер?

⁶Ол иманга янъы келген де болмасын, неге десе, менменсип, уйкенсирер, ибилистей, куьнага калып, шуьшине еткерилер.

* 2:15 Бала: Масих Иса (кара: Галатияшылар 4:4).

⁷Тагы да (ямагатымыздынъ) тысында да ол ийги абырайлы аьдем болмага тийисли; солай болмаса, ол айыпланып, шайтан тысагына туьсер.

⁸(Иман ямагатынынъ) ярдамшылары* да сондай тебентели болмага кереклер; оьз соьзинде турмаган, шагьрга бет беруьвши, байлыкка коьзин атуьшы болмасынлар.

⁹Иманнынъ сырын таза намысы ман саклай билген аьдемлер болмага кереклер.

¹⁰Эм сондайлар басында сыналып тергелсинлер; сонъында таза болып шыксалар, оларды (ямагатка) кылынув исине киргистерсинъ.

¹¹Солай ок хатынлар да тебентели, соьзди юргистпейтаган, айык, баьри не ягыннан да сенимли болсынлар.

¹²Ямагаттынъ ярдамшысы бир кере уьйленген, оьз балаларын, аьелин ийги туткан аьдем болсын.

¹³Неге десе ийги ярдамшылар оьзине оьрметлевди табадылар эм Иса Масихке ынанувы акында йигерли соьйлеп биледилер.

Иманнынъ сыры

¹⁴Мен, сенинъ касынъа тезден келермен деп, уьмитленемен.

¹⁵А эгер мен кешигип калсам, сен Алладынъ аьелинде калай айкаспага керегин билер уьшин буларды сага язаман. Ол аьел – яшав беруьвши Алладынъ ямагаты, акыйкаттынъ диреги эм негизи.

¹⁶Соьзсиз де, Алладынъ йолынынъ сыры уллы: Ол Оьзин инсан шаркында ашты, Оьз туврашылыгын Рухы ман коьрсетти, маьлеклерге коьринди, миллетлер арасында белгили болды, дуныяда Ога иман этилди, данъкы ман коькке коьтерилип алынды.

Иманнан таяов

4 (Кие) Рух, сонъгы куьнлерде коьплер ялган рухларга эм йин уьйретуьвлерине эс берип, иманнан таяяклар деп, бизге ашык айтады.

---

* 3:8 (Иман ямагатынынъ) ярдамшылары: *дьяконлар*.

1 ТИМОТЕЙ 4

² Сондай уйретуувлер намыссыз обътирикшилердинъ эки-
юзлилиги мен келееклер.

³ Бу обътирикшилер аьдемлерге уйленмеге ызын бермейди-
лер, Алладынъ, акыйкатын билген иманлылар шуькир этип
есинлер деп, яраткан асларын арамга шыгарадылар.

⁴ Алла яраткан аьр зат та алал, эм шуькир этип алынган
бир зат та тасланаяк тувыл:

⁵ ол Алла соьзи мен эм дува ман Аллага багысланады.

Ийги кызметши

⁶ Эгер дейим сен, Тимотей, сол затлар акында (иман) кар-
дашларымызга айтып турсанъ, иманнынъ эм ызлаган акыйкат
уйретуувдинъ соьзлери мен объстирилип, Иса Масихтинъ
ийги кызметшиси болаяксынъ.

⁷ Заманынъды карт хатынлар каьрлеген арам бос таварых-
ларга йоймай, объзинъди Алла йолында бармага уйрет.

⁸ Ден саклав аьрекетининъ бир кесек пайдасы бар, ама Алла
йолында барув Онынъ берген соьзине коьре аьлиги яшавда
эм де келеек яшавда аьр ягыннан да пайдалы.

⁹ Айткан соьзим сенимли эм толысынша макул.

¹⁰ Соны уьшин биз ислеймиз эм куьресемиз. Неге десе баь-
ри аьдемлердинъ, боьтен де иманлылардынъ, Куткарувшысы
болган, яшав беруьвши Аллага сенемиз.

¹¹ Аьдемлерге бу затларды айт эм уйрет.

¹² Яссынъ деп, сага ким болса сол мисетсинмей карамасын.
Соьз соьйлегенде, кешинуувде, суьйимде, иманда эм тазалыкта
иманлыларга коьрим бол.

¹³ Мен янъыдан келгенше, Кие Язувларды, давасынъды
шыгарып, оқы, уваз айтып эм уйретип тур.

¹⁴ Иман ямагатынынъ тамадалары, басынъа колларын са-
лып дува эткенде, сага пайхамбарлык соьзи мен берилген эм
энди сенде болган савгага эс бермей калма.

¹⁵ Бу затларды беркитип айт, олар ман каьрле. Солай этсенъ,
етимислеринъди баьриси коьрерлер.

¹⁶ Оьз объзинъди эм калай уйреткенинъди тешкерип кара.
Исинъди солай бардыр. Неге десе бу кепте ислесенъ, объзинъди
де, сени тынълаганларды да куткарасынъ.

Аьдемлер алдында борышлар

5 Карт аьдемлерге каты болма, озинънинъ атанъа соьйле-
гендей юмсак соьле.

² Яс аьдемлерди кардашларынъа, ясы уьйкен хатынларды
озинънинъ ананъа, яс хатынларды юрек тазалыгынъ ман
карындаларынъа айткандай этип, аьр ягыннан да коьнъил-
лерин коьтер.

³ Шынтылай да тул болган хатынларга дирек бол.

⁴ Ама тул хатыннынъ балалары эм тувдыклары бар болса,
олар алдын озлерининъ аьелине ярдам этип эм картларына
тийислисин берип, Алладынъ йолында бармага уьйренсинлер.
Алла соны макул коьреди.

⁵ Шынтылай да тул болган, япа-ялгыз калган хатын Алла-
га сенип кеше-куьндиз ярдам тилеп, Ога дува этип турады.

⁶ Ама озининъ завкы уьшин яшайтаган тул хатын, тири
болса да, оны озлиге санамага боляак.

⁷ Бирев де (иманлыларды) шуьшлемесин деп, оларга сол зат
акында хабарла.

⁸ Ким озининъ ювыклары, боьтен де озининъ аьели акында
каьр шекпесе, ол иманыннан тайган эм имансыздан да яман.

⁹⁻¹⁰ Бир кере байга барган, озининъ эткен ийгиликлери
мен билинген, алпыс ясыннан арткан тул хатын, балаларын
тербиялап озстирген, конаксуьерлик коьрсеткен, имандасла-
рына куллык эткен, кыйынлыклары болганларга ярдамласкан,
озин аьр туьрли ийгилик этпеге берген болса, сол (ярдам
алушы тул хатынлар) кагытына язылсын.

¹¹ Яс тул хатынларды олардынъ санына язба, неге десе тен
талаплары озлерин Масихке багыславдан куьшли болганда,
олар тагы да байга бармага суьедицер.

¹² Берген биринши соьзлерин ысламаганлары уьшин, олар
шуьшли боладылар.

¹³ Оннан калса, эриншек болганлары себеп, уьй уьйден
кыдырмага уьйренедицер эм тек оны этип калмай, тийисли
болмаган соьзлер айтып, баскалардынъ ислерине карыскан
босавызлар боладылар.

¹⁴ Соннан себеп, яс тул хатынлар байга барганлары, балалары болганлары, уйлерин юргистип, явларга яман соьзлер айтпага эш бир амаллары болмаганы колай деп, маслагат беремен.

¹⁵ Олардынъ бир кесеги тувра йолдан шыгып, ибилиске иердилер.

¹⁶ Ямагатка косым авырлык болмасын деп, иманлы хатынынъ ювыклары арасында тул хатынлар бар болсалар, оларга ярдам этсин. Ол заман ямагат кардаш-кавымы болмаган тул хатынларга ярдам этер.

¹⁷ Ямагатларын яхшы юргистуьвши тамадалар, боьтен де Алла соьзин эситтируьв эм окытув ман каьрлегенлер, эки кабат мактавга тийисли деп, саналсынлар.

¹⁸ Кие Язувларда: «Аслык бастырган оьгиздинъ авызын яппа» эм «Ким ислесе, сол алган савгасына тийисли», — деп айтылган.

¹⁹ Ямагат тамадасы шуьшленгенде, эки яде уьш шаат болмаса, кабыл этпе.

²⁰ Баскалар да корксын деп, куьнага киретаганлардынъ янъылысларын баьрисининъ алдында ашыклап айт.

²¹ Алладынъ, Иса Масихтинъ эм сайланган маьлеклердинъ алдында бек тилеймен: бир яктыкы болмай, биревге де айырым сый бермей, бу буйырыкларымды толтыр.

²² Биревге де колларынъды салып, (оны Раббийдинъ кулыгына киргистпеге) асыкпа, баскалардынъ куьналарына косылма, озинъди таза тут.

²³ Тек сув ишип калмай, асказанынъ эм йыйы-йыйы авуруларды эмлер уьшин бираз да шагыр ише тур.

²⁴ Бирер аьдемлердинъ куьналары сол кадер ашык, заманлары келгенине де карамай, оькимге ушырарлар. Баскалардынъ куьналары сонъында белгили боладылар.

²⁵ Соьйтип, ийги ислердинъ де бир кесеклери ашык, ашык болмаган ислер де ясырылып калмаслар.

6 Алладынъ аты эм Онынъ уьйретуьви яманланмасын деп, куллар иелерин толысынша оьрметке тийисли деп санасынлар.

1 ТИМОТЕЙ 6

² Иман эткен иелердинъ куллары оларга мисетсинмей карамасынлар, неге десе олар — кардашлар. Керисинше, оннан да бек куллык этпеге кереклер, неге десе бу ийги кызметтен пайдаланганлар — суыйген (иман) кардашлары. Аьдемлерди сол затларга уйретпеге эм насихатламага керексинъ.

Алладынъ йолы

³ Ким ялган уйретуувлер яйса эм де Раббийибиз Иса Масихтинъ дурыс соьзлери мен эм Алладынъ йолына негизленген уйретуви мен унаспаса,

⁴⁻⁵ сол — оьктемли эм билимсиз, онынъ тек эриспеге, бос соьз даваларын юргистпеге аваслыгы болар. Бу затлар зарланувга, куьндесликке, яманлавга, ашы шекленуувлерге, акыйкатты йойган бузык акыллы аьдемлердинъ дайымлык келиспевликлерине йол ашады. Олар Алладынъ йолын, тек байлык табувдынъ амалы деп санайдылар.

⁶ Канагат этип Алладынъ йолында барув — уйкен байлык табув.

⁷ Биз бу дуныяга оьзимиз бен бирге эш бир зат та аькелмегенмиз, эм оьзимиз бен бирге сосы дуныядан да бир зат та аькеталмаякпыз.

⁸ Эгер дейим киймеге кийимимиз эм емеге азыгымыз болса, булар ман канагат болармыз.

⁹ Байымага суыйгенлер азгырувга, капканга туьседилер, аьдемлерди баьлеге эм йойылувга аькетатаган коьп маьнесиз эм зарарлы талаплардынъ курманы боладылар.

¹⁰ Баьри яманлыклардынъ тамыры — акша суьюв. Акшага ымтылган коьп аьдемлер иманыннан тайганлар эм оьзлерине коьп кыйынлыклар аькелгенлер.

Паудан Тимотейге насихат

¹¹ Ама сен, (Тимотей,) Алла аьдеми болганнан себеп, булардан эрек кашпага керексинъ. Туврашылыкка, Алладынъ йолына, иманга, суыйимге, шыдамлыкка, юваслыкка ымтыл.

¹² Иман уьшин яхшы куьрес, оьмирлик яшавды каты тут. Сен ол яшавга Алла ман шакырылдынъ эм асыл иманынъды коьплеген шаатлардынъ алдында бегиттинъ.

1 ТИМОТЕЙ 6

¹³Баъри затка да яшав берген Алладынь эм Понтий Пилат алдында асыл иманы акында шаатлаган Иса Масихтинъ сыйы ман сага оьсиетлеймен:

¹⁴Раббийимиз Иса Масихтинъ келуьвине дейим сен алган буйырыкты минсиз эм айыпсыз толтыр.

¹⁵Онынъ келуьвин муьбарек эм сынъар куьдирет Иеси, патшалардынъ Патшасы, бийлердинъ Бийи заманында ашаяк.

¹⁶Ол – оьлимсизликтинъ сынъар Иеси, янына барып болмас рыкта яшаган, аьдемлерден эш бирев де коьрмеген эм коьрип те болмаган Алла. Данък эм куьдирет дайым да Оныкы болсын! Амин.

¹⁷Бу яшавда байларга, коькирексинмесинлер эм тез йойтылатаган байлыкларына сенмесинлер деп, айт. Оннан эсе, бизге завьк уьшин аьр не затты да мол берген Аллага сенсинлер,

¹⁸Ийгилик этип, хайырлы ислер мен байымага, байлыклары ман боьлисип, юмарт болмага буйыр.

¹⁹Собьтип, олар оьзлерине келеектеги яшав негизи болаяк байлыкты йыйып, оьмирлик яшавга етерлер.

²⁰Тимотей, Алладынь сага сенип аманатлаганын сакла. Арам, бос соьзлерге эм аьдемлердинъ янъылып «билим» деп аталатаганынынъ келиссиз ойларыннан тай.

²¹Бирерлер, сол «билим» менде деп айтып, иманнан эрек тайдылар. Алладынь шапагаты сизи мен болсын.

ПАУЛДАН ТИМОТЕЙГЕ ЭКИНШИ ХАТ

Тимотейге язылган экинши хат Паулдынъ баъри язганынынъ сонъгысы болмага болады.

Паул хатты тагы да, алал ярдамшысына Тимотейге каратып язады. Оьзининъ авыр аьлине карамай, Паул онынъ баъри яшавынынъ бойында дирек болып турган Аллады данъ-клайды. Паулды оьлим коркыстпайды, ол, оны Масих пен оьмирлик яшав саклайтаганына, ынанымлы. Кенем де ол христиан ямагатлары акында каър шегеди, неге десе олар да Исага сенимли болганы уьшин кувгынлыкларга туьсуьвди басларыннан кеширмеге керек болаяк. Сонынъ уьшин ол Тимотейди (оны ман бирге баъри христианларды) Масихке ынанувында азапланувлардынъ алдында берк турмага эм Иса Масихтинъ – Куткарувшы эм Раббий экенин эсинде сакламага уьйретеди.

1 Масих Исадынъ элшиси Паулдан суьйикли улым Тимотейге салам! Мен Алладынъ ьхтыяры бойынша Масих Исада болган яшав акындагы ваьдесин насихатламага йиберилгенмен. Атамыз Алладан эм Раббийимиз Иса Масихтен сага шапагат, рагимлик эм тынышлык болсын!

Ийги Хабарга туьз кал

³ Кеше-куьндиз демей аьр дайым дуваларымда сени эске туьсиргенде, мен де, ата-бабаларымдай, таза намысым ман оьзим кылынган Аллага шуькир этемен.

⁴Сенинь кобзясларынды эсимде тургыстып, кобнъилимди куваныштан толтырар ушын сени мен кобриспеге термилемен.

⁵Акыйкат иманынды эсимае туьсиремен. Алды ман Лоида аьенде, сонъ ананъ Эвникеде болган сол иман сенде де бар деп, сенемен.

⁶Сол себептен колларымды уьстинъе салув аркалы сага Алладан келген савгадынъ ялынын куьшлендирмеге керегинъди эсинъе туьсиремен.

⁷Неге десе Алла бизге коркаклык рухын тувыл, а куьш, суьйим эм озин ыслап билуьв рухын берген.

⁸Сога коьре Раббийимиз ушын шаатлык этуьвден эм Онынъ ушын есирге туьскенимнен уялма, ама, Алладынъ куьшине таянып, Ийги Хабар ушын меним азабымды мени мен бирге боьл.

⁹Алла биз эткен ислеримизге коьре болмай, Озининъ ниети эм шапагаты ман бизди куткарды эм Ога багысланган яшавга шакырды. Сол шапагат заманлар басланаяктан алдын бизге Масих Иса аркалы берилген эди,

¹⁰а соьле Онынъ келуьви мен ашылды. Куткарувшымыз Масих Иса оьлимнинъ куьшин йок этти, Ийги Хабар аркалы оьлимсиз яшавды ашык коьрсетти,

¹¹мени сол хабардынъ насихатшысы, элшиси эм окытувшысы этти.

¹²Сосындай кыйынлыкларды тоьзгенимнинъ себеби де сол. Тек мен уялмайман! Мен Кимге ынанганымды билемен эм Онынъ мага сенип аманатлаганын кыямет куьнине дейим сакламага куьши болганына ынанаман.

¹³Сен меннен эситкен дурыс соьзлерди, акыйкат окувдынъ уьлгиси этип, иманынъ ман эм Масих Исада болган суьюв мен берк тут.

¹⁴Алладынъ сага сенип аманатлаган ийги уьйретуьвин бизим ишимизде болган Кие Рухтынъ куьши мен сакла.

¹⁵Сен билгенше, Асия элиндегилердинъ баьриси де меннен тайганлар: Фигел мен Эрмоген олардынъ арасында.

¹⁶Раббий Онесифордынъ уьйдегилерине Оьз рагимлигин берсин. Ол меним кобнъилиме тез-тез рахатлык туьсире эди эм меним тутнакка туьскенимнен уялмайтаган эди.

¹⁷ Ол Римге келгенде, мени тапканга дейим, каныгыслы излеген.

¹⁸ Раббий ога разы болсын! Кыямет куьнинде ол Раббийден рагимлик алсын! Эфесте ол неше бир кере мага ярдам эткенин, сен баьрисиннен де аьруув билесинь.

Кыйынлыкларга даян

2 Соьйтип, улым, Масих Исада болган шапагаттан куьшлен. ² Сен коьп санлы шаатлардынъ касында меннен эситкен сол затларынъды баскаларды да уьйретпеге амаллары боляк сенимли аьдемлерге тапшыр.

³ Иса Масихтинъ асыл аскершисиндей болып, мени мен бирге кыйынлыклардан озьинънинъ уьлисинъди ал.

⁴ Эш бир аскерши элгезерлигинде яшав-турмысынынъ куьнделик ислерине карыспайды, тек озьин кызмет кылуьвга шакырган аскер басшысына ярамага керегин ойлайды.

⁵ Пелван да, эгер куьресте катнасканда тийисли йорыкларды тутпаса, енъуьвшиндинъ тажы ман оьрметленмейди.

⁶ Сондай ок манълай терин тоьгип ислеген эгинши: ол онъыстан озь уьлисин биринши болып алмага тийисли.

⁷ Мен айткан соьзлеримнинъ акында ойлан. Раббий сага баьрисин анъламага ярдамласар.

⁸ Иса Масихти эсинъде тургыст. Ол, Даут тукумыннан болып, оьлилерден тирилтилип тургыстылган. Иса Масих акында мен уьйреткен Ийги Хабарда айтылады.

⁹ Ийги Хабар уьшин мен азапланаман, кыянатшыдай бугавланганман, ама Алладынъ Соьзин шынжыр ман бугавлап болмас!

¹⁰ Сол себепли мен Алла сайлап алганлар уьшин, олар Масих Иса аркалы оьмирлик данък пан бирге куткаруьвга етер деп, баьрисин тоьзимлик пен оьткеремен.

¹¹ Бу соьз сенимли: «Эгер биз Масих пен оьлген болсак, Оны ман бирге де яшармыз.

¹² Шыдамлы болсак, бирге патшалык та суьрермиз. Оннан басымызды алсак, Ол да бизден басын алар.

¹³ Сенимсиз болсак та, Ол сенимли болып калады: Масих Оьзи Оьзиннен басын алалмайды!»

Аллага тийисли куллыкшы

¹⁴ Сосы затларды иманлылардынъ эсине сал, олардан соьзлер акында эрисуьвлерди токтатар уьшин каныгыслы тиле. Сондай эрисуьвлер тынълавшыларга пайдасыз, тек оларды баьлеге аькетеди.

¹⁵ Акыйкат соьзди дурыс уйретуьвши, эш бир зат уьшин уялмаяк, Раббийдинъ разылыгын алган куллыкшы болганынъды коьрсетпеге мукаят каьрле.

¹⁶ Арам, бос соьзлерден эрек тай.

¹⁷ (Солай айтатаганлар) алласызлыгында тагы да эрекке кетееклер эм олардынъ уйретуьви, ширик мараздай, яйыла бараяк. Ондайлардынъ ишинде Именей мен Филет те.

¹⁸ Олар, акыйкатлык йолдан адасып, облилерден тирилуьв энди болып озган деп, бир кесек аьдемлердинъ иманын бузадылар.

¹⁹ Ама Алла туьзген иман негизи шайкалмас, неге десе мунадай соьзлер мен беркитилгенлер: «Раббий Оьзиндикилерди биледи» эм «Раббийдикимен деп айтуьшы аьр бир аьдем яманлыктан кери тайсын».

²⁰ Уйкен уйде тек алтын эм куьмис савытлар болып калмай, онда агаштан эм де балшыктан этилгенлер де боладылар; бар эм оьрметли, эм де оьрметсиз ислерге керекли савытлар.

²¹ Сондай ок, ким оьзин оьрметсиз затлардан тазаласа, сол оьрметли, Аллага багысланган, иесине яравлы, аьр бир туьрли яхшы ислерге аьзир савыт болаяк.

²² Яслыктынъ (керексиз) ымтылысларыннан каш, Раббийди ак юректен ярдамга шақыруьшылар ман бирге туврашылыкка, иманга, суюьвге, тынышлыкка ымтыл.

²³ Акылсыз эм яхиллик эрисуьвлерден эрек тур, олардынъ урсыс-талас пан кутылатаганын сен билесинъ.

²⁴ Раббий кулына урсыларда карысув – тийиссизлик, ама ога баьриси мен де юмсак болмага, уйретип билмеге, ашувды юректе тургыстпаска,

²⁵ ога карсы шыгатаганларды юваслык пан туьзетпеге керек болады. Белки, Алла оларга теьбеге туьспеге эм акыйкатты танып билмеге амал берер.

²⁶ Соны ман олар эслерин йыярлар эм ибилистинъ, оъз ыхтыярына бойсынтып, есирде тургыстканыннан шыгарлар.

3 Бил, сонъгы куьнлерде кыйынлыклар туьсееклер:

² Аьдемлер оьзлерин бек суьювши, байлыкка коьз атувшы, мактаншак, оьктем, яманлавшы, ата-аналарына тынъламайтаган, ийгиликти аклап билмеген, сыйлылыкты корлаган,

³ суьйимди, кешируевди унамайтаган, тилши, оьзин тыймайтаган, аявсыз, яхшылыкты суьймейтаган,

⁴ сатлык, ойсыз, уьйкен коькирекли, Алладан эсе, яшав завыкларын артык коьретаган болаяклар.

⁵ Алла йолындагы аьдемдей болып оьзин коьрсетееклер, ама Онынъ йолынынъ куьши йоктай этип яшаяклар. Сондай аьдемлерден эрек тур.

⁶⁻⁷ Олардынъ ишинде, алдав ман аьдемлердинъ уьйлерине кирип, куьналарына батып турган, туьрли куьсевлерге оратылган, дайым да уьйренетаган, ама эш бир заман акыйкатты билип болалмаган наьсипсиз хатынларды есирге алганлар бар.

⁸ Яннис пен Ямбрис Муса пайхамбарга карсы шыккандай, бу аьдемлер де акыйкатка карсы шыгадылар. Олар — иманы сынава шыдаяммайтаган бузык акыллы аьдемлер.

⁹ Тек олар коьп етимисти табаялмаяклар; Яннис пен Ямбристикидей, олардынъ акылсызлыгы да баьрисине соьйтип ашылаяк.

Тимотейге сонъгы насихат

¹⁰ Сен, (Тимотей,) меним уьйретуьвиме, яшав аьллериме, мырадыма, иманыма, тоьзимиме, суьювиме, берклигиме,

¹¹ кувгынлыкларыма, азапланувларыма, мени мен Антиохияда, Иконияда эм Листрада болган затларга мукаят ызладынъ. Мен кайдай кувгынлыклар кеширдим! Ама Рабий мени баьрисиннен де куткарды.

¹² Масих Исадыкы болып, Алладынъ йолында барганлардынъ баьриси де кувгынлыкларды кеширееклер.

¹³ Ама кара ниетли эм алдавшы аьдемлер барганнан барган сайын тереннен терен алдавларына оьзлери де коьмилип, баскаларды да алдаяклар.

¹⁴Тек сен уйренген эм ынанган затларынъа алал бол, неге десе сени ким уйреткенин билесинъ.

¹⁵Сен кишкейинънен алып Кие Язувларды билесинъ; олар Иса Масихке иман этувинъ мен сени акыллы этип, куткарылувга еткереди.

¹⁶Алладынъ аьдеми акылбалык эм аьр бир яхшы иске аьзир болсын деп, баьри Кие Язувларды Алла рухландырган.

¹⁷Олар уйретуьвде, айыплавда, янъылыслар туьзетуьвде, туврашыл болмага тербиялавда пайдалы.

4 Алладынъ эм тирилер мен облилерге оьким береек Масих Исадынъ алдында Онынъ келуьви эм патшалыгы уьшин сага буйыраман:

²Алладынъ Сьозин яй! Сол затты кайсы заман да этпеге аьзир бол. Аьр яктан да шыдамлылык пан уйретип ынандыр, янъылысларды туьзет, коьнъиллерин коьтер.

³Сондай заман келеек: аьдемлер дурыс уйретуьвди тынъламага да унамаяклар. Куьсевлерине бойсынып, эситпеге суйьген затларын соьйлеген туьрли оқытувшыларды шақырып, оларга тынълаяклар.

⁴Акыйкатлыктан тайып, бос таварыхларга кулак саладылар.

⁵Тек сен аьр исте сак бол, кыйынлыкларга даян, Ийги Хабарды яюв исин кайратлы юргист, кызметинъди белсинли толтыр.

⁶Меним каным, курман шалатаган ерге тоьгилген шагырдай, тезден тоьгилеек, мага бу дуныядан кешпеге заман етти.

⁷Мен яхшы куьрестим, йолымды тамамладым, иманымды сакладым.

⁸Энди мага енъуьвшидинъ тажы – (Алладынъ алдында) акланув – аьзирленген. Аьдил Оькимши болган Раббий Оьзи белгилеген куьнинде сол тажды мага эм тек мага тувыл, а Онынъ келуьвин талпынып саклаган баьрисине де береек.

Тилеклер эм саламлар

⁹Мага тез арадан келмеге каьрле.

¹⁰Неге десе Димас, сосы дуныядынъ ийгиликлерин суйьип, Салоникке кетти, Крескент – Галатияга, Тит де Далматияга кеттилер.

¹¹ Мени мен тек Лука калды. Келсень, озинъ мен бирге Маркты да ала кел, ол мага куллыгымда коьп затка ярдам этеди.

¹² Тихикти Эфеске йибердим.

¹³ Мага келеятырып, тилеймен, Троядада Карптынъ касын-да калдырган йылы абамды (кийимимди) эм китапларымды, боьтен де, териге язылган китапларымды аькел.

¹⁴ Бакыршы Искендер мага коьп яманлык этти. Раббий Оьзи ога эткен яманлыгы уьшин тийислисин береек.

¹⁵ Сен де оннан сак бол, неге десе ол бизим соьзимизге куьшли яв.

¹⁶ Мага биринши кере озимди акламага амал шыкканда, бирев де мага ярдамга келмеди, баьриси де мени таслады. Бу зат уьшин олар шуьшлерине йолыктырылмасынлар!

¹⁷ Ама Раббий янымда болды, мен амалтын хабары толысынша билдирилсин эм оны баьри баска миллетлилер эситсин деп, мага куьш берди. Соны ман арсланнынъ авызыннан куткарылдым.

¹⁸ Муннан арбатын да Раббий мени баьри яманлыклардан коршалайк эм Кобктеги Патшалыгына сав-саламат алып келеек. Дайым да Ога данък болсын! Амин.

¹⁹ Прискилла ман Акилага саламлар бер, солай ок Онесифордынъ абелине де.

²⁰ Эраст Коринтте калды, Трофимди мен Милитте маразлы калдырдым.

²¹ Мунда кыс болмай келмеге каьрле. Сага Эввул, Пуд, Лин, Клавдия эм баьри кардашлар салам йибередилер. Раббий сенинъ рухынъ ман (дайым) болсын. Алладынъ шапагаты баьринъиз бен болсын!

ПАУЛДАН ТИТКЕ ХАТ

Сосы хат, белки, Тимотейге язылган биринши хаттай болып, Паул ман оны Урымда тутнактан босатканлары сонъ язылган.

Тит Паулдынъ юзык ярдамшысы болган. Ол Коринтте Паул ман христиан ямагатынынъ ярасувында маънели орынды туткан. Паул Титты Крит аралында янъы христиан ямагатынынъ басшысы этип калдырган эди. Хаттынъ уыш темасы бар: 1) христиан ямагатынынъ басшысы кайдай болмага тийисли; 2) ямагатта туърли куып аъдемлер (эсейген эм яс аъдемлер, эрлер эм хатын-кызлар, куллар) озлерин калай юргистпеге тийислилер; 3) Иса Масих акында акыйкат окувдынъ негизи.

1 Алладынъ кулы эм Иса Масихтинъ элшисиннен Паулдан Титке — бир иманда акыйкат улыма салам!

²⁻⁴ Мен Алла сайлап алганлардынъ иманын эм Алладынъ йолында барып акыйкатлыкты анълавын озстирге йиберилгенмен. Элшилигим озмирлик яшавга уьмит этуьвге негизленген. Этпеге айтканын туърлендирмей туратаган Алла, дунья туъзилгенинен де алдын бу яшавды ваъде эткен эди. Куткарувшымыз Алла оз буйырыгы ман мага тапшырган уваз аркалы Оьзи белгилеген заманында Соьзин ашыклады. Атамыз Алладан эм Куткарувшымыз Иса Масихтен сага шапагат эм тынышлык болсын!

Титтинъ Крит аралында этеек иси

⁵ Баъри шешилмей калган ислерди сонъына еткер эм, мен сага буйыргандай, аьр бир шахарда иман ямагатларына тамадаларды айырып сал деп, сени Критте калдырганман.

⁶ Сайланган тамада кемшиликсиз яшайтаган, бир кере уйленген аьдем болмага тийисли. Онынъ балалары кылыксызлыкта эм тынълавсызлыкта шуьшленмеген иманлы болмага керек.

⁷ Неге десе ямагаттынъ етекшиси, Алла уйининъ ис юргистуьвшиси болганыннан себеп, кемшиликсиз яшамага тийисли. Ийнат, ашувшан, ишкиши, тоьбелескиш, непсукар болмаска керек.

⁸ Керисинше, конакшыл, яхшылыкты суьювши, туьз акыллы, аьдил, сыйлы, озин ыслап билуьвши,

⁹ баскаларды дурыс уйретуьв мен насихатламага эм сол уйретуьвге карсылык эткенлерди туьсиндирмеге куьши боллар уьшин, озьи уйренген уйретуьвге келисли, ынанымлы соьзди каты тутып билсин.

¹⁰ Неге десе бойсынмайтаганлар, бос соьзлилер эм алдавшылар боьтен де ювыт ынанувшылардынъ ишинде коьп.

¹¹ Сондайлардынъ авызларын яппага керек: непсукарлыктан кайбир аьеллерде, тийисли болмаганды уйретип, баьрисин бузадылар.

¹² Олардынъ халкыннан, озьлерининъ пайхамбарларыннан бирев: «Критшилер аьр дайымда да ялган соьзлилер, ашувлы айванлар, эриншек суганаклар», – деген.

¹³ Ол шаатлав дурыс. Сол себепли, иманында берк болдырар уьшин оларды аявсыз шуьшле.

¹⁴ Ювытлардынъ бос таварыхларына эм акыйкатлыктан кери кагатаган аьдемлердинъ буйырыкларына эс этпесинлер.

¹⁵ Таза яшавшыларга баьриси де таза, ама кир эм имансыз аьдемлерге эш бир зат та таза тувыл, неге десе олардынъ анъламлары да, намысы да кирленген.

¹⁶ Олар Аллады билемиз дейдилер, ама эткен ислери мен Оннан кери таятаганларын коьрсетедилер: шийкендиргиш, бойсынмайтаган эм эш бир ийги иске яравсызлар.

Акыйкат уйретуьвге тийисли яшав

2 Ама сен дурыс уйретуьвге келисли болганды анълат:
²Карт кисилер айык, тебентели, туьз акыллы, иманында, суьювинде, тоьзимлигинде берк болсынлар.

Тит 2

³ Карт кыскажаклылар болсалар Аллады оърметлейтаганларга тийисли болганын кийсинлер; соъз юргистуевши болмасынлар, ишкишиликке карыспасынлар, ийгиликке уйретсинлер.

⁴ Алла соъзи яманланмас ушин, яс хатынларга эсли болып, эрлерин яратувды, балаларын суьювди,

⁵ туъз акыллы, танъ, уйине яныплы, хайырлы эм оз эрлерине бойсынувшы болувды коърсетсинлер.

⁶ Яс кисилерге де солай ок аър исте туъз акыллы болувды насихатла.

⁷ Обзинъ де, ийгиликлер этип, оларга уълги бол. Окытувшылыгында аьдилликти эм тебентеликти коърсет.

⁸ Карсы турганлар бизге бир яман соъз де айталмастай, уялткандай этип, бирев де шуъшлеп болмастай, дурыс соъзлер соьйле.

⁹ Куллар да, аър исинде иелерине бойсынувшы болсынлар, олардынъ коьнъиллерине етпеге шалыссынлар. Терисиннен явапламай,

¹⁰ урламай, буьтинлей сенимли аьдемлер болганларын коърсетсинлер деп, уйрет. Солай этселер, Куткарувшымыз Алладынъ окувы аър ягыннан калай аьлемет экенин коърсетерлер.

¹¹ Неге десе куткарувды беруевши Алла шапагаты баъри аьдемлерге де ашылды.

¹² Бу шапагат бизди, алласызлыктан эм дуныядынъ (айыплы) куьсевлериннен кери таювга, озмизди ыслап билуевге эм бу оьмирде ойлы-эсли, туврашыл эм Алладынъ йолына келисли яшавга уйретеди.

¹³ Сол вакытта, муьбарек уьмитимиздинъ толувын, уллы Алла эм Куткарувшымыз Иса Масихтинъ данък ишинде келуьвин сақлаймыз.

¹⁴ Масих, бизди аър туърли куьнадан куткарып эм тазалап, Обзине байыр, яхшылык этип шалыскан халк кеплестирер ушин, Обзин курман этти.

¹⁵ Булардынъ баърисин каныгыслы билдир, тынълаганларды анъламага шакыр, насихатлап, тувра йолга сал. Сага эш бирев де мисетсинмей карамасын.

Тувра болганды этувь

3 Басшыларга, аькимлерге бойсынмага эм тынъламага, аьр дайым да ийги ислерди толтырмага аьзир болып турмага керегин иманлылардынъ эслерине туьсирип тур.

² Биревди де яманламасынлар, татым болсынлар, яныплы айкассынлар, аьр заман баьри аьдемлерге ювас аьрекетленсинлер.

³ Неге десе бир заманларда биз де анъламсыз, тынълавсыз, алданган, туьрли (айыплы) куьсевлерге эм завькларга кул болып, яман ниет пен куьншиликтинъ ишинде яшадык. Аьдемлер бизден шийкенетаган эдилер, биз де бир биримизди коьрип болмайтаган эдик.

⁴ Куткарувшымыз Алла танълыгын эм аьдемлерге болган суьйимин ашык коьрсеткен заманда,

⁵⁻⁶ бизди, эткен ийгиликлеримиз уьшин болмай, Обзининъ рагимлиги мен янъыдан тувып тазаланувьмыз бан эм Куткарувшымыз Иса Масих аркалы уьстимизге мол тоьгилген Кие Рухтынъ янъыртувы ман куткарды.

⁷ Энди биз, Онынъ шапагаты ман акланып, уьмитимиз беркип, оьмирлик яшавдынъ асабалары болдык.

⁸ Сосы соьзлер сенимли. Аллага иман эткенлерге, оьзлерин ийги ислерге багысламага эс берсинлер деп, сосы затлардынъ акында, бегитип, айтканынъды суьемен. Бу затлар аьдемлерге ийги эм пайдалы болар.

⁹ Тек керексиз соьз эрисувьлерден, тукум тарихлериннен эм Таурат акында даваласувьлардан, урсыслардан саклан, неге десе олар пайдасыз эм маьнесиз.

¹⁰ Боблинувьди излегенге бир-неше кере айтып кара, оннан сонъ ога заманынъды йиберме.

¹¹ Бу аьдем туьз йолыннан адасып, куьналы болып, оьзи оьзине оьким шыгарганын бил.

¹² Мен сага Артемасты яде Тихикти йибергенлей ок, асыгып Никополга касыма кел, неге десе сонда кысламага токтастым.

¹³ Законшы Зенас пан Аполлоска ярдам эт деп, тилеймен, олардынъ элгезерлигинде йол кереклерин толысынша аьзирле.

Тит 3

¹⁴Бизикилер, яшавлары пайдасыз болмасын деп, өзлерин ийгиликлер этпеге багысласынлар. Соьйтип, олар баскалардын керек затларын канагатлап билерлер.

¹⁵Мени мен бирге болганлардын баьриси де сага салам йибередилер. Бизди суьйгенлердин баьрисине де салам айт. Алладын шапагаты баьриньиз бен бирге болсын!

ПАУЛДАН ПИЛИМОНГА ХАТ

Бу хат Паул ман, ол Урымда тутнакта турган заманда, язылган эди.

Паул Урымда болганда кашкыншы кул Онесим мен таныскан эди. Паулдан Ийги Хабарды эситип, Онесим Масихке ынанады. Паул Онесимге обзининъ иеси Пилимонга, язаланувы каты болаягына да карамай, кайтпага керек деп токтасады. Онесимнинъ иеси Пилимон Колос шахардынъ шетинде яшайтаган христиан эди. Паул оны ман таныс болган.

Соны ман, Паул Пилимоннан Онесимди кеширмеге эм оны, баалы кардашындай этип, карамага тилейди. Паул Онесимди Урымга да кайтармага сүбетаган эди, ама ол каты буйырмай, икрамлык пан онынъ акында тиледи.

1 Иса Масихке иман эткени ушин тутнакка туьскен Паулдан эм (иман) кардашым Тимотейден бизи мен бирге куллык эткен суййикли Пилимонга,

²(иман) карындасымыз Аппияга, (Ийги Хабар ушин) мендей болып, каты куьресетаган Архипке эм уйинъе йыйылатаган иман ямагатына салам!

³Сизге Атамыз Алладан эм Раббийимиз Иса Масихтен шапагат эм тынышлык болсын!

Шуькир эм дува

⁴Пилимон, мен аьр заман дуваларымда Аллама, сени эсиме туьсирип, шуькир этемен.

⁵Раббий Исага иман эткенинъ эм имандасларынънынъ баьрсин суйьгенинъ акында мага хабар етеди.

Пилимон 1

⁶ Биз Иса Масих ушин этеек баъри ийгиликлерди сен аңлаган заманда, иманынъды баскалар ман пайласувынъ етимисли болсын деп, дува этемен.

⁷ Кардашым, суюбовинъ мени бек кувандырды эм юбантты, неге десе Аллага багысланганлар сен аркалы коьнъиллендилер.

Паулдынъ тилеги

⁸ Мен Масихке байыр болганым ушин сага, кереклисин эт деп, уйкен сеним мен буйырмага болаяк болсам да,

⁹ суйимимизге таянып, тилек саламан. Мен, Паул, Масих Исадынъ элшисимен, а энди Онынъ ушин тутнактаман.

¹⁰ Солай болса да сеннен, улым Онесимге* рагимли бол деп, тилеймен. Мен тутнакта онынъ атасы болдым.

¹¹ Оннан сен аьлиге дейим бир пайда да коьрмединъ, ама энди ол ушини мен сага да, мага да пайдалы болды.

¹² Онесимди сага кайтараман. Ол мага бек баалы болды.

¹³ Ийги Хабар ушин тутнакка туьскен заманымда, Онесим сенинъ орнынъа мага ярдам этер деп, оны янымда калдырмага бек суйдим.

¹⁴ Ама мен сеннен ызынсыз ондай затты этпеге унамадым. Солай болганда, этеек ийги исинъ зор ман болмай, разылыгынъ ман тувсын.

¹⁵ Билким, Онесимнинъ сеннен бир кесек заманды айырылып турганы, сонъында сага оьмирликке кайтаягы ушин болды.

¹⁶ Энди ол сенинъ кулынъдай болмай, а кулынънан артык, баалы кардашынъдай болып кайтаятыр. Айырым да ол мага баалы, ама сага, кулдай да, Раббийдинъ аьдеминдей де, оннан да бек баалы болар.

¹⁷ Сол себептен, мени тенъинъ деп санайтаган болсанъ, мени кабыл эткендей, оны да этерсинъ.

¹⁸ Эгер ол сеннен бир зат урлаган яде борышлы болса, онынъ борышын меники деп сана.

¹⁹ Мен, Паул, оьз колым ман язаман: мен тоьлермен. Сага, сен оьзинъ ушин де мага борышлы болганынъды, айтпайман.

---

* 1:10. *Онесим аты грекше «пайдалы» деген маънеде юреди.*

Пилимон 1

²⁰ Аьше, кардашым, Раббийдинъ йолында сенинъ хайыр эткенинъди коьрейим, соны ман Масих аркалы коьнъилимди рахат этерсинъ.

²¹ Мага тынълаягынъа сенип, сага язаман. Билемен, сен меним тилегенимнен де коьбирек этерсинъ.

²² Тагы да бир зат: мага бир боьлмеди аьзирлерсинъ. Мен, сизинъ эткен дуваларынъыз аркалы тезден босатылып сизди йоклаякпан деп, уьмитленемен.

Сонъгы саламлар

²³ Мени мен бирге Иса Масих уьшин тутнакта туратаган Эпафрас,

²⁴ эм ис кардашларым Марк, Аристарх, Димас эм Лука сага салам йибередилер.

²⁵ Раббий Иса Масихтинъ шапагаты рухынъыз бан бирге болсын. Амин.

ИМАНЛЫ ЮВЫТЛАРГА ХАТ

Эрте заманлардан алып христиан аьлимлери арасында бу хаттынъ авторы ким болганы акында бир бири мен келисуувлик таппанганлар, неге десе автор оззининъ атын айтпаган. Бир кесеклери, хаттынъ авторы элши Паул деп, санайдылар. Болган ушын хаттынъ язылуw стили эм айырым белгилери Паулдынъ баска хатларына бек те усамайды. Баска тергевшилер авторы Паулдынъ куллыкшыларынынъ бири – Барнаба, яде Аполлос, яде тагы да ким болса да бирев деп, ойланадылар. Бурын христиан динининъ бир окытуwшысы айткандай, «Ямагат: мен оны язганман деп, айтпага болаяк эди».

Хаттынъ аты эм туъзилесининъ негизи билдируwвине коьре, хат ювыт христианлары ушын язылган. Олардынъ конкретли ямагаты кайда болганы белгисиз – Урымда, Ерусалимде, Александрияда яде баска шахарда. Хат янъы озмирдинъ 60–70-нши йыллардынъ арасында язылмага болаяк.

Автордынъ бас мырады – христиан динининъ ювыт диннен артыклыгын коьрсетуwв. Соны ман ол озби язатаган аьдемлерининъ Масихке сенимли экенин беркитеек болады эм олардынъ ювыт динине сыналув заманда кайтатаганын токтатпага шалысады. Аьвелги заманларда пайхамбарлар эм маьлеклер Алладынъ хабарын аьдемлерге билдиретаган болганлар. Соьле болса Иса Масихтинъ – Алладынъ Улы, Кие Куллыкшысы эм оны ман биргесине туъз Курманлыктынъ – заманы келген. Масихтинъ Оьзин курманлыкка аькелуwви ынанганларды озмирликке куьнадан тазалады.

Масихке келуwв Ога ынанганы ман болады. Эски Антласувда аьдемлердинъ коьплери, оз уьмитининъ толтырылуwын коьрмеселер де, Аллага ынанганларындай, соьйтип те христианлар озлерининъ дини ушын кыйналган заманда да Масихке ынанмага тийислилер.

Алла Улы баърисиннен де уллы

1 Алла эрте заманларда пайхамбарлар аркалы коьп кере эм коьп туьрли кеплерде ата-бабаларымызга соьзин билдиретаган эди.

² Бу сонъгы куьнлерде де Ол Оьз Улы аркалы бизге соьзин билдирди. Улын баъри заттынъ асабасы этип салды, дунияларды да Улы аркалы яратты.

³ Улы, Онынъ данъкынынъ яркыравы эм келбетининъ толы коьриниси болып, баъри затты Оьзининъ куьшли соьзи мен тутады. Оьзи инсанды куьналарыннан тазалап, уллы Алладынъ бийик тагынынъ онъ янына олтырды.

⁴ Улы кайгадер маьлеклердикиннен йогары мактавлы атка ие болган болса, сол кадер маьлеклерден уллы болды.

⁵ Неге десе Алла маьлеклердинъ кайсысына эм кашан: «Сен Меним Улымсынъ, буьгуьн Мен Сени тувдырдым», тагы да: «Мен Ога Ата эм Ол Мага Ул болаяк», — деген?

⁶ Соьйтип те дунияга Оьзининъ тувнъгыш Улын йибергенде: «Ога Алладынъ баъри маьлеклери сежде кылсынлар»,

⁷ а маьлеклер акында: «Маьлеклеримди еллерге, кызметшилеримди ялынлы отка айландыраман», — деп айтады.

⁸ Ама Улы акында булай айткан: «Сенинъ тагынь, Алла, оьмир оьмирлерге тураяк; патшалыгынънынъ аса-таягы* дурыслыгынъды коьрсетеек.

⁹ Сен туврашылыкты суьйдинъ, йорыксызлыкты коьрип болмадынъ. Сол себептен Сага Алла, Сенинъ Алланъ, зейтун майды ягып, сайлап, досларынъа бергениннен коьбирек куванышты савгалады».

¹⁰ Тагы да: «Бас деп Сен, Раббий, ердинъ негизин курдынъ, коьклер де Сенинъ колынънынъ иси.

¹¹ Ер эм коьклер йок болып кетееклер, а Сен турганынъша тураяксынъ. Олардынъ баъриси де, кийимдей, тозаяк.

¹² Сен, ямышынъды буьклеп салгандай, оларды да буьклеексинъ, баъриси де кийимдей туьрленеек. Тек Сен эш бир

* 1:8 Аса-таяк: *скипетр*.

заманда да туърленмеексинъ, Сенинъ оьмиринънинъ де сонъы курымай турар», – деп айтылады.

¹³ Алла эш бир заманда маьлеклердинъ бирине де: «Мен душпанларыньды аягынънынъ астына салганга дейим онъ янымда олтыр», – деп айтпаган.

¹⁴ Маьлеклердинъ баьриси де (Раббийдинъ) кызметин толтыратаган рухлар тувылма? Олар куткарылууды асабага ала-акларга куллык этпеге йиберилгенлер.

Эситкенимизге сак болмага керекпиз

2 Сол себепли биз туъз йолдан таймас ушин, айлак та бек эс берип, эситкенимизге сак болмага керекпиз.

² Неге десе, маьлеклер аркалы билдирилген соьздинъ (Таураттынъ) дурыс экени коьрсетилген, аьр бир туърли кыянатлык эм тынълавсызлык тийисли язага еткерилген.

³ Солай болса, биз сондай уллы куткарувга эс бермесек, яздан калай куткарылармыз? Сол куткарылууды алдын Раббий билдирген эди, эситкенлер де бизге оны айтып ынандырдылар.

⁴ Алла оларга косылып, сол куткарылууды аьлемет нышанлар ман, аьжейиплер мен, коьп туърли куьдиретли ислер мен, Оьз ыхтыяры бойынша Кие Рух пан туърли савгалар уьлестирип шаатлады.

⁵ Биз айтатаган алдыда болаяк ер-коькти Алла маьлеклерге бойсындырмаган.

Масих аьдемлерди куткарап уьшин аьдем болды

⁶ Кие Язувда ким болса да бирев Алладан сораган: «Аьдем не ди Сен ога эс берер уьшин? Аьдем улы да не ди Сен онынъ кайгысын шегер уьшин?»

⁷ Сен оны бир кесек заманга дейим маьлеклерден тоьмен этсенъ де, мактав эм оьрмет тажын басына салдынъ.

⁸ Баьри затты аякларынынъ астына салып, ога бойсындырдынь». Алла ога баьри затты бойсындырды, ога бойсындырылмаган эш бир зат та калмады. А биз болсак энди де баьри заттынъ ога бойсынганын коьрмеймиз.

⁹ Тек Алладынъ шапагаты ман аьдемлердинъ баьриси уьшин оьлсин деп, кыска заманга дери маьлеклерден тоьмен этил-

ген Исады коьремиз. Ама соньында Ол, облимди сынаганы уьшин, басына мактав эм оьрмет тажы салынды.

¹⁰ Алла баьри затты да яратты, баьрисининь болувын саклайды. Соьйтип, Ол коьп улларын мактавга етистирер уьшин, олардынь куткарылувына йолды аьзирлеген Исады, азапты шектирип, тамамлыкка еткермеге тийисли эди.

¹¹ Неге десе Аллага багысланганлар да, олардынь Аллага багысланувына амал болган Иса да – баьриси бир Атадан. Сол себептен Иса оларга кардашларым деп айтпага уялмайды:

¹² «Сенинь атынды кардашларыма билдирермен, Сени ямагат ишинде зикир этип мактарман»,

¹³ Тагы да: «Мен Аллага сенеекпен» эм: «Мине Мен де эм Мага Алла берген балаларым», – деп айтады.

¹⁴ Иса «балаларым» дегенлер эт пен каннан яратылган себепли, Оьзи де олар ман бирдей инсан болды. Соьйтип, Оьзининь оьлуви мен, облимнинь куьшин юргисткен ибилисти карувсыз этти,

¹⁵ оьмир бойы облимнен коркканлары уьшин кулдай яшанлардынь баьрсин босатты.

¹⁶ Шексиз, Иса маьлеклерге ярдам этпейди, а Ибрагимнинь тувдыкларына ярдамласады.

¹⁷ Сонынь уьшин Исага аьр ягыннан кардашларына усамага керек эди. Соьйтип, Ол Аллага куллык этуьви мен рагимли эм сенимли бас дин куллыкшы болып, халкынынь куьналарын кеширтуьвши курман болды.

¹⁸ Неге десе Иса Оьзи де, сыналып, кыйналганы уьшин, энди сынавларга ушыраганларга ярдам эталады.

Иса Масих пен Муса пайхамбар

3 Соьйтип, Алла Оьзине байыр этип коькке шакырган кардашларым, биз ашык билдирген иманнынь Элшиси эм Бас дин куллыкшысы Иса Масихке эс бериньиз.

² Муса пайхамбар Алладынь буьтин уьйинде сенимли болгандай, Иса да Оны куллыкка салган Аллага сенимли.

³ Иса, тап уьйдинь оьзиннен эсе де уьйди салувшыга коьбирек сый этилгендей, Мусадан уллырак мактавга тийисли болды.

⁴ Аьр бир уьйдинь овз курувшысы бар, ама Алла – баьр-сининь де Курувшысы.

⁵ Муса, айтылаьк соьзлер акында шаатлык этер уьшин, Алладынь бубгин уьйинде куллыкшы болып сенимли эди.

⁶ А Масих Алладынь уьйине аьким Улы болып сенимли. Эгер йигерлигимизди эм мактанган уьмитимизди берк тут-сак, сол уьй – бизбиз.

Имансызлыктан обьзиньизди сакланьыз

⁷ Сонынь уьшин, Кие Рух айткандай: «Буьгуьн Алладынь авазын эситсеньиз,

⁸ шоьлде Оны сынаган куьниньизде, (ата-бабаларыньыз) коьгалган заманда эткендей, юреклериньизде ийнатлык тувдырманьыз.

⁹ Аталарыньыз шоьлде мени сынадылар эм тинтип тергедилер. Мен эткен затымнынь баьрисин кырк йыл коьрип турдылар.

¹⁰ Сол себепли Мен сосы несилге ашувландым эм айттым: „Олардынь юреклери дайым адасады, коьрсеткен йолымды билмейдилер“.

¹¹ Мен ашувымда ант эткен эдим: „Олар мен береек рахатлыкка киреек тувыллар“».

¹² Сак болыньыз, кардашлар, эш биревиньизде де, уьшини мен бар болушы Алладан артка кайтаргандай, яман, имансыз юрек болмасын.

¹³ Тек, (бу Кие Язувдан) «буьгуьн» деген соьз кашан окылса, аьр куьн сайын бир бириньизди коьнъиллендинриньиз: ким болса биревиньиз, куьнага алданып, ийнат болмасын.

¹⁴ Неге десе биз Масихте не бар болса, соннан уьлислимиз. Ялгыз алдынгы сенимимизди ахырына дери берк сакламага керекпиз.

¹⁵ Кашаннан бери айтылады: «Буьгуьн Онынь авазын эситсеньиз, (ата-бабаларыньыз) коьгалган заманда эткендей, юреклериньизде ийнатлык тувдырманьыз».

¹⁶ Ким Алладынь авазын эситип коьгалган эди? Мусадынь пайхамбарлыгы ман Мысырдан шыкканлардынь баьриси тувылма?

¹⁷ Алла кырк йылдынъ бойында кимлерге ашувлы турган? Куьна этип илеслери шоьлде ширип калганлар тувылма?

¹⁸ Тек тынълавсыз болганларга болмаса, Алла: «Мен береек рахатлыкка киреек тувыллар», — деп, кимлерге ант эткен эди?

¹⁹ Соьйтип, коьремиз, олар иманга келмегенлери уьшин сол рахатлыкка киралмадылар.

Алладынъ рахатлык акындагы вадеси

4 Сол себептен, Алладынъ береек рахатлыгына киреегиз миз акындагы вадеси куьшин саклайтаган бу заманда, сак болынъыз, эш биринъиз де сол рахатлыктан уьлссиз калмасын.

² Биз де, тап солардай, Ийги Хабарды алганмыз, тек олар эситкен соьзди иманы ман кабыл этпегенлери уьшин сол соьзден пайда алмаганлар.

³ А биз, ьнанганлар, Алладынъ рахатлыгына киремиз, неге десе Ол айткан: «Мен ашувымда ант эткен эдим: олар мен береек рахатлыкка киреек тувыллар». Онынъ ислери дуныядынъ басында минсизликке еткерилген болсалар да Алла солай айткан эди.

⁴ А баска бир ерде етинши куьн акында булай айтылады: «Алла, Оьзининъ баьри ислерин токтатып, етинши куьнинде рахатлык тапты».

⁵ Тагы да бу ерде: «Олар мен береек рахатлыкка киреек тувыллар», — деп айтылады.

⁶ Соьйтип, кайбиревлерге сол рахатлыкка кирмеге туьседи, тек олардан алдын бу Ийги Хабарды алганлар тынълавсызлыгыннан сол рахатлыкка киралмадылар.

⁷ Сол себептен, Алла сондай бир коьп заман озганнан сонъ Дауттынъ авызы ман «буьгуьн» деп айтып тагы да бир куьнди белгили этеди. Эртеден айтылгандай: «Буьгуьн Онынъ авазын эситсенъиз, юреклеринъизде иьнатлык тувдырманъыз».

⁸ Эгер Ешу* оларга рахатлык аькелген болса, Алла оннан сонъ баска куьн акында айтпас эди.

---

* ^{4:8} Ешу — Муса пайхамбардынъ оьлиминнен сонъ онынъ орнын тутуп, Израил халкына басшылык эткен аьдем.

⁹Сойтип Алладынъ халкына, шабат куьниндей*, рахатлык куьни калады.

¹⁰Алла Оьз ислерин токтатып, рахатлык тапкандай, Онынъ рахатлыгына киргенлер де, оьз ислерин токтатып, рахатлык табадылар.

¹¹Солай болып, бизим аьр биримиз де, (бурынгы израил-шилерден) уьлги алып, бойсынмавшы болмас уьшин, сондай рахатлыкка кирмеге белсинли шалыссын.

¹²Неге десе Алла соьзи яшайды, куьшин яяды эм эки ягы да кайралган кылыштан оьткир: ол ян ман рухты, муьшелер мен мыйларды бир бириннен айыраактай теренге ислейди; юрегимиздеги ойларга эм ниетлерге де оьким этеди.

¹³Яратылган эш бир затты да Алладан ясырып болмайды, баьриси де Онынъ коьзининь алдында яланъаш эм ашык. Аллага явап береекпиз.

Иса — бас дин куллыкшымыз

¹⁴Сога коьре, Алладынъ Улы Иса коьклерди оьткен, уллы Бас дин куллыкшымыз болганы уьшин, биз ашык билдире-таган иманды берк тутпага керекпиз.

¹⁵Неге десе бас дин куллыкшымыз бизге карувсызлыгымызда языксынмай калмас. Ол, аьр яныннан биздей сыналган, тек куьна этпеген.

¹⁶Солай болганда, биз Алладынъ рагимлигин алып, кезуь-винде бизге ярдам этетаган шапагатын табар уьшин шапагатлы Алладынъ тагына йигерлик пен ювыкласып барайык.

5 (Тауратка коьре) аьдемлер арасыннан сайланган аьр бас дин куллыкшы савгалар эм аьдемлердинъ куьналарын кеширтеек курманлар аькелмеге, Алладынъ алдында аьдем-лер уьшин куллык этпеге салынады.

²Ол яхиллик эткенлерге эм адасканларга рагимли болып биледи, неге десе оьзининъ де карувсызлыгы ман куьресета-ган аьдем болады.

---

* 4:9 Шабат куьни: юма аксамнан юма эртеси аксамга дейим заман арасы; ювытлардынъ эш бир ис этпеген сыйлы куьни.

³ Сол себептен ол халк уьшин де, оьзи уьшин де куьнады кеширтеек курман аькелмеге тийисли.

⁴ Эш бирев де сол кие исти оьзи оьзине алалмас, сол исти тек бир Алла, Харунды шакыргандай шакырса, этпеге болар.

⁵ Солай болып, Масих те оьзине бас дин куллыкшысы болув данькты алмаган, сол исти Ога: «Сен Меним Улымсынъ, буьгуьн Мен Сени тувдырдым», — деген Алла берген.

⁶ Баска бир ерде: «Сен, Мелкиседектей*, оьмирликке ислеек дин куллыкшысынъ», — дейди.

⁷ Масих бу дуныяда яшаган вакытында, Оны оьлимнен куткармага куьши болган Аллага, коьтеринки тавыслап эм коьзясларын тоьгип, дува этип, тилеклерин билдирди. Аллады сыйлаганы уьшин, тилеклери эситилип, кабыл этилди.

⁸ Улы болса да Ол шеккен кыйынлыклары ман Аллага тыньлавлы болмага уьйренди

⁹ эм, тамамлыкка етип, Оьзине тыньлавлы болганлардынъ баьриси уьшин оьмирлик куткарылувдынъ булагы болды.

¹⁰ Алла Оны, Мелкиседектей, бас дин куллыкшысы болмага сайлады.

Баслапкы окувдан алдыга барынъыз

¹¹ Онынъ акында биз коьп айтпага болаяк эдик, ама сиз тыньлаялмай калганынъыз себепли анълатпага кыйын.

¹² Заманга коьре сиз окытувшылар болмага тийисли эдинъыз, ама сизге Алладынь соьзлерининъ баслапкы окувларын янъыдан уьйретеек бирев керек. Сизге каты ас тувыл, суьт керек.

¹³ Анъламлы, суьт пен тамакланганлар, туврашылык акындагы окув яныннан сулыплы тувыллар, неге десе олар янъы тувган балалар.

¹⁴ Каты ас болса, тек ақылбалыкка етискенлерге тийисли болады: сезимлери тербияланып, олар яманнан яхшыды айырмага уьйренгенлер.

---

* 5:6 Мелкиседек: *Ибрагим пайхамбардынъ заманында яшаган эм дин куллыкшысы болган патша. Тауратта Мелкиседектинъ атасынынъ аты айтылмайды, оьзининъ оьлими акында бир зат та язылмаган. Ол оьмирден оьмирге яшайтаган Иса Масихке усайды.*

6 Сога коьре, облим аккелуьвши ислерден теьбеге кайтып,
Аллага сенуьв,

² сувда шомылдырылып тазаланув*, кол салув**, облилерден
тирилуьв эм оьмирлик обким акындагы уйретуьвдинъ неги-
зин янъыдан айтып турмай, Масихтинъ баслапкы окувыннан
алдыга бараягыньыз, тамамына етиспеге шалысаягыньыз.

³ Алла онъыннан берсе, соны этермиз.

⁴ Неге десе ким бир кере ярыкландырылып, Алладынь сав-
гасынынъ татувын сезген, Кие Рухтан уьлисли болган,

⁵ Алла соьзининъ ийгилигин эм болаяк оьмирдинъ куш-
лерин сынаган,

⁶ ама иманыннан тайган, ондайды янъыдан теьбеге туьсирип
болмайды. Неге десе ол, Алладынь Улын янъыдан кашка керип,
буьтин халктынъ алдында маскаралаган бир аьдемдей болады.

⁷ Ямгыр ман мол сувгарылган, сувды оьзине синъдирип,
оны аьдуьвлеп караган кисиге пайдалы онъыс берген топырак
Алладан берекет алады.

⁸ Ама сол топыракта шоькирли коьгемликлер эм тегенеклер
оьсетаган болсалар, онынъ эш бир пайдасы болмайды, оны
каргыс саклайды, ахырында оны яндырадылар.

⁹ Ама, суьйиклилерим, солай айтсак та, сиз оннан ийги
аьлде болып, куткарылуьвды тутаягыньызга сенемиз.

¹⁰ Алла залым тувыл, сизинъ эткен исинъизди эм Оьзининъ
аты уьшин, имандасларыньызга алдын да, соьле де ярдам
этип, коьрсеткен суьювинъизди мутпас.

¹¹ Аьр биринъиз де ахырына дери солай шалыскыр болга-
нынъызды коьрсеткенинъизди суьемиз. Соьйтип, уьмит эткен
затларыньыз болаягына толы сенуьвинъиз болар.

¹² Эриншек болмай, Алла ваьде эткен затларга иман эм тоь-
зимлик пен ие болганларга усаганыньызды суьемиз.

¹³ Алла Ибрагимге ваьде эткенде, Ол Оьзиннен йогары эш
бир зат болмаганлыктан Оьзи Оьзи мен ант этти.

---

* 6:2 Сувда шомылдырылып тазаланув: *Инжилде аьдемнинъ сувда шо-
мылдырылып тазалануьвы, онынъ теьбеге туьсип, янъы оьмирде яшап бас-
лаганын аьнлатады.*

** 6:2 *Куллык этпеге сайланганларды Аллага берер уьшин олардынъ уьстине
кол салынады.*

¹⁴Ол: «Мен сага разылыгымнынъ уьстине разылыгымды ко-сарман, тукумынъды оьлшемсиз коьп этермен», — деп айткан.

¹⁵Эм Ибрагим сабырлык пан саклап турганнан сонъ ваьде этилгенди алды.

¹⁶Аьдемлер оьзлериннен йогары зат пан ант этедилер эм, айтылганды ант пан бегитип, баьри эрисуьвди токтатадылар.

¹⁷Соьйтип Алла, ваьде эткен затларга ие боляякларга мырадынынъ туьрленмеегин коьрсетпеге суьйип, ваьдесин ант пан беркитти.

¹⁸Алла оьтирик айтпага болалмайды. Соьйтип, биз, куткарылар уьшин Ога келгенлер, уллы йигерлик пен алдымыздагы уьмитти берк тутар уьшин, Алла эки туьрленмеек затты (ваьдесин эм антын) кулланды.

¹⁹Бу уьмитимиз янымызды берк тутып, кавыфлардан саклаган кеме темириндей*, (Алладынъ уьйиндеги) ябувдынъ аргы агына (сол уьйининъ энъ кие орнына) оьткерер.

²⁰Сол ерге, Мелкиседектей, оьмирликке кызмет этуьвши бас дин куллыкшымыз Иса, кирип, бизге де йол ашкан.

Дин куллыкшы Мелкиседек

7 Салим шахардынъ патшасы болган бу Мелкиседек Алла Тааладынъ дин куллыкшысы эди. Ибрагим согыстан, патшалардынъ уьстиннен енъуьв тапканнан сонъ, кайтып келеятырган эди. Мелкиседек Ибрагимнинъ алдына шыгып йоьлыкты эм ога разылыгын билдирди.

²Ибрагим согыстан тапкан байлыгынынъ оныншы пайын ога уьлиске берди. Бас деп Мелкиседек, атынынъ маьнесине коьре, «туврашылыктынъ патшасы», оннан сонъ онынъ титулы — Салимнинъ патшасы — «тынышлыктынъ патшасы».

³Мелкиседек атасыз-анасыз, ырувы-асылы да язылмаган, не куьнлерининъ басы, не яшавынынъ сонъы болмай, Алла Улына усаган, оьмирликке дин куллыкшысы болып калады.

⁴Коьресизбе, Мелкиседектинъ не кадер уллы экенлигин! Ога атамыз Ибрагим де, согыста тапкан байлыгынынъ оныншы кесегин уьлиске берген.

---

* 6:19 Кеме темири: *якорь*.

⁵ (Баъри исраилшилер) Ибрагим тукумыннан болсалар да, Исраилдинъ Левий ырувыннан дин куллыкшысы болганлар, Таурат парызы бойынша, халктан, олай демеклик оъз кардашларыннан, тапканларынынъ оныншы кесегин алмага кереклер.

⁶ Ама Мелкиседек, Левий тукумыннан болмаса да, Алла ваъдесин кабыл эткен Ибрагимнинъ тапканларынынъ оныншы кесегин уьлиске алды эм ога разылыгын билдирди.

⁷ Соьзсиз де, разылыгын берген, алганнан уллы.

⁸ Оныншы кесекти уьлиске алатаган дин куллыкшылары — оьлеек аьдемлер, ама Мелкиседек акында, «энди де яшайды» деп, шаатлык этиледи.

⁹ Оныншы кесекти алувышы Левий оьзи де Ибрагим аркалы сол уьлисти Мелкиседекке берген деп айтпага болаяк,

¹⁰ неге десе Мелкиседек Ибрагимнинъ алдына шыкканда, Левий аьли де атасы Ибрагимнинъ денинде эди.

Исадынъ янъы дин куллыкшылыгы

¹¹ Таурат Исраил халкына, Левийдинъ тувдыкларынынъ дин куллыкшы болаягына негизленип, берилди. Ама Левий ырувыннан дин куллыкшылары эш биревди де тамамлыкка етистирмедилер. Етистирген болсалар, Харундай куллык этпей, Мелкиседектей куллык этуьвши баска бир дин куллыкшыдынъ келуьви акында айтпага кереги соьле бар ма эди?

¹² Эгер дин куллыкшылыгында авыстырув болса, сол заманда Таурат йорыгы да туьрленмеге тийисли болар. ¹³ Биз акында бу затларды айтатаган Масих, (Левий ырувыннан болмай,) баска ырувдан шыккан эм Онынъ ырувыннан эш бирев де курман этилуьвши ерде кызмет кылмаган эди.

¹⁴ Белгили, Раббийимиз Иса Юда ырувыннан шыккан, а Муса бу ырувга карап, дин куллыкшылары уьстиннен эш бир зат айтпаган.

¹⁵ Мелкиседектей баска бир дин куллыкшысы шыкканына коьре, биз айткан зат оннан да бек ашык болар.

¹⁶ Иса Таураттынъ тукум ман байланыслы парызы бойынша тувыл, а йок болмаяк яшавынынъ куьшине коьре дин куллыкшысы болган.

¹⁷ Неге десе мине не айтылган Онынъ акында: «Сен, Мел-киседектей, оьмирликке ислеек дин куллыкшысынъ».

¹⁸ Соьйтип, алдынгы парыз, карувсыз эм пайдасыз болганыннан, тайдырылган,

¹⁹ неге десе Таурат бир затты да тамамына етистиралмаган; онынъ орнына бизге оннан ийгирек бир уьмит — бизди Аллага ювыкластыраяк уьмит берилди.

²⁰ Бу ис те антсыз болмады! Левий ырувындагылар антсыз дин куллыкшылары болып турадылар.

²¹ А: «Раббий ант эткен эм ойын туьрлендирмес; Сен оьмирликке ислеек дин куллыкшысынъ», — деген Алладынъ антына коьре Масих дин куллыкшы болган.

²² Бу зат Иса алдынгыдан да ийги антласувды беркитетеганын билдиреди.

²³ Баска дин куллыкшылары коьп болганлар, неге десе олардынъ кызмет кылувы оьлим еткенде уьзилетаган эди.

²⁴ Иса болса оьмирликке яшаяк эм соьйтип Онынъ дин куллыкшылыгы дайым да сакланады.

²⁵ Сонынъ уьшин Ол Оьзи мен Аллага ювыкласатаганларды савлай куткармага болады, неге десе оьмирликке яшап, олар уьшин Алладан ялбарып тилейди.

*Янъы антласувдынъ
бас дин куллыкшысы*

²⁶ Иса, бизге кайдай бас дин куллыкшы керек болса, тап сондай эди. Ол — сыйлы, куьнасыз эм минсиз. Ол куьналылардан савлай баскаланады эм коьклердинъ уьстине коьте-рилип алынган.

²⁷ Ога, баска дин куллыкшыларындай, аьр куьн сайын алды ман оьзининъ, а оннан сонъ халктынъ куьналары уьшин курман аькелмеге кереклиси йок. Ол Оьзин курман эткенде бир кере эм оьмирликке курман эткен.

²⁸ Таурат кемшиликлери болган аьдемлерди де дин куллыкшы этип салады, ама Алладынъ Таураттан сонъ, ант этип, берген ваьдеси оьмирлик тамамлыкка етискен Улын бас дин куллыкшы этип салды.

8 Айткан затларымыздынъ туьп маьнеси бу: сондай бас дин куллыкшымыз бар. Ол Алладынъ коьктеги уллы тагынынъ онъ янына олтырып,

² энъ кие орында, инсан этпей, Алла туьзген акыйкат табынув шатырда куллык этеди.

³ Аьр бир бас дин куллыкшы савгалар эм курманлар аькелмеге салынады. Сонынъ ушин бизим бас дин куллыкшымыз да курман этпеге бир заты болмага тийисли.

⁴ Эгер дейим Ол соьлеги ерде яшаган болса, дин куллыкшы болмаьк эди, неге десе Таураттынъ буйырыгына коьре курман аькелетаганлар бар.

⁵ Олардынъ куллык этетаган табынув шатыры – коьктегининъ уьлгиси эм куьлеткиси. Муса шатырды туьзип баслаган заманда, Алла ога: «Кара, аьр затты да сага тавда коьрсетилген уьлгиге коьре туьз», – деп айткан.

⁶ А соьле Иса олардыкыннан уьйкен куллыкты алган. Тап солай Онынъ Алла ман халкы арасында туьзген антласувы да алдынгы антласувдан ийги, неге десе оннан да ийгирек ваьделерге негизленген.

⁷ Эгер дейим сол биринши антласув кемшиликсиз болган болса, сонда баска (яньы) антласувдынъ кереклиси йок эди.

⁸ Ама Раббий, халкын шуьшлеп: «Сондай куьнлер келеьтырлар, Мен Исраил халкы ман эм Юда халкы ман яньы антласув туьзермен.

⁹ Бу антласув Мен олардынъ ата-бабаларын Мысырдан етип шыгарган куьнде олар ман туьзген антласувдай тувыл; неге десе олар Меним антласувымда сенимли турмадылар, Мен де олардан тайдым.

¹⁰ Мине сол куьнлерден сонъ Исраил халкы ман этеек антласувым бу: Мен йорыкларымды олардынъ акылына саларман, коьнъиллерине язып коьярман. Мен – олардынъ Алласы, а олар Меним халкым боларлар.

¹¹ Ким болса да бирев оьзининъ тувганына яде кардашына: Раббийди бил, – деп айтып уьйретпес, неге десе олардынъ баьриси де, кишкейи-уьйкени болса да, Мени билерлер.

¹² Мен олардынъ яман ислерин кеширермен, эткен куьналарын аьле эске алмаспан», – дейди.

¹³Раббий бу антласувды «янъы» деп атап, бириншисининъ эскиргенин белгиледи; а сол эскиретаган эм картаятаган зат йогалмага ювык болады.

Дуныядагы табынув уйъ

9 Биринши антласувдынъ да табынув йорыклары эм дуныядагы кие уйи бар эдилер.

²Бир шатыр куралган эди. Сонынъ «кие орын» деп аталган биринши боьлмесинде шыраксалгыш, сыпыра эм Аллага багысланган оьтпеклер бар эдилер.

³Экинши ябувдынъ аргы ягында «энь кие орын» деп аталган боьлме бар эди.

⁴Онда ладан ийис этетаган алтын сыпыра эм аьр ягы алтын ман тысланган антласув сандыгы бар эди. Сол сандыкта ишине манна* куйылган алтын савыт, Харуннынъ буьрленген таягы эм уьстине антласув язылган таслар бар эдилер.

⁵Сандыктынъ уьстиндеги «куьна кеширилетаган ер» деп аталган капкашты канатларынынъ куьлеткилери мен ябатаган сыйлы керублардынъ** сынтаслары орынласкан эдилер. Ама соьле сосы затлар акында толы айтпага амал йок.

⁶Баьриси де солай куралганнан сонъ дин куллыкшылары шатырдынъ биринши боьлмесине аьр дайым кирип, куллыкларын толтырадылар.

⁷А экинши боьлмеге йылда бир кере тек ялгыз бир бас дин куллыкшысы киреди. Ол да оьзи уьшин эм халктынъ билмей эткен куьналары уьшин этилген курманнынъ канын аькелмесе, кирмейди.

⁸Соны ман, биринши шатыр туратаган заманда, Кие Рух (коьктеги) кие орынга йол аьле де ашылмаганын коьрсетеди.

⁹Бу соьлеги заманга уьлги: Аллага табынувшыдынъ аькелетаган савгалары эм курманлары онынъ ырызын савлай тазалап болалмаягын коьрсетеди.

---

* ^{9:4} Манна: Алла шоьлде бурьнгы исраилшилерге ашамага коьктен берген азык (Таурат, Мысырдан Шыгув 16:13-36).

** ^{9:5} Керублар: уллы маьлеклер.

¹⁰ Бу затлар, ялгыз ас-сув эм туърли ювынувлар акында болып, Алла аър затты туъзетеек заман келгенге дери куъши болган, денимизди калай юргистпеге керегин ашыклаган йорыклар.

Масихтинъ каны

¹¹ Ама Масих энди келген* яхшылыкларды юргистетаган Бас дин куллыкшы болып келди. Ол, адем колы ман ясалмаган эм, туъзин айтканда, бу яратылган дуниядыкы болмаган, дуниядыкыннан уйкен эм тамам курастырылган шатырдан оьтип кеткен.

¹² Масих, текелер мен таналардынъ каны болмай, а Оъз каны ман кие орынга бир кере кирип, бизге оьмирлик кут-карувды тапты.

¹³ (Тауратка коьре) текелер мен бугалардынъ каны эм танадынъ куъли арам болганлардынъ уьстине себилсе, олардынъ денин тазалап, оларды Аллага табынмага тийисли этеди.

¹⁴ Солай болса, Масихтинъ каны оннан коьп те пайдалы. Масих оьмирлик Рух аркалы Оьзин, минсиз курмандай, Аллага берген. Онынъ каны, ырызымызды оьлим аккелуьвши ислерден тазалап, бизге уьшини мен бар болувшы Аллага куллык этпеге амал берер.

¹⁵ Сол себепли Масих Алла ман халкы арасында янъы антласувдынъ туъзуьвшиси болды. Соьйтип, Алла шакырган аьдемлер Онынъ ваьде эткен яхшылыкларына ие боларлар. Оларды биринши антласувдынъ заманларында эткен куьналарынан куткарау уьшин Масих, борышымызды тоьлеп, оьлди.

¹⁶ Уьшини мен сондай антласув оьсиетке усайды, неге десе оьсиет куьшли болар уьшин алдын оьсиет эткеннинъ оьлимин бегитпеге керек,

¹⁷ неге десе оьсиет тек оьлимнен сонъ ярайды. Оьсиет эткен сав болып, оьсиетининъ куьши болмайды.

¹⁸ Сол себепли биринши антласув да кансыз куьшке кирмеди.

¹⁹ Муса, Таураттынъ аьр бир парызын халкка билдиргеннен сонъ, таналар ман текелердинъ канын сув ман карыстырып,

---

* 9:11 Келген: *кайбир текстлерде «келеек».*

кызыл юнге шырмалган иссоп* байламы ман Таурат китап-тынъ эм бубтин халктынъ уьстине себип шыкты.

²⁰ «Бу – Алла мойнынъызга салган антласувды беркиткен кан», – деп айтты.

²¹ Солай этип, Муса, шатырдынъ да, табынувда кулланылаяк баъри савытлардынъ да уьстине кан сепкиледди.

²² Уьшини мен, Таурат коьп калмай аьр заттынъ да кан ман тазаланувын талаплайды, эм курман айван каны тоьгилмей, куьналардынъ кеширилуьви де болмайды.

²³ Коьктеги затлардынъ уьлгилери сондай курманлар ман тазаланмага керек эдилер. Ама коьктеги затлардынъ оьзлери олардан ийги курманлар ман тазаланмага тийисли болганлар.

²⁴ Неге десе Масих, аьдем колы ман ясалган, акыйкат кие орыннынъ тек бир уьлгиси болган кие орынга кирмеди. Ол, коьктинъ оьзине кирип, биз уьшин Алладынъ алдына барып суьелди.

²⁵ Бас дин куллыкшысы аьр йыл сайын энъ кие орынга оьз каны болмаган канды алып киреди, ама Масих Оьзин кайта-кайта курман этпеге коькке кирмеген.

²⁶ Солай болса, Ол дуьня яратылганнан бери (Оьзин курман этип,) кабат-кабат азап шекпеге тийисли болар эди. Ама Ол Оьзин курман этуьви мен бир кере оьмирлердинъ ахырында куьнады йок этпеге келди.

²⁷ Аьдемлердинъ кысмети бир кере оьлип, сонъ оькимнинъ алдында турувы болгандай,

²⁸ Масих те, коьплердинъ куьналарын Оьзине алар уьшин, Оьзин бир кере курман эттирди. Ол экинши кере болса куьналарды Оьзине алар уьшин болмай, Оны саклайтаганларды куткарау уьшин келеек.

Иса Масих – ахыр курман

10 Тауратта тек келеектеги яхшылыклардынъ куьлеткиси бар, сол ислердинъ акыйкат келбети йок. Сога коьре Таурат аьр йыл сайын токтавсыз аькелинген бирдей курман-

* 9:19 Иссоп: *оьсимликтинъ аты.*

лар ман Аллага ювыкласканларды бир заманда да тамамлыкка етистиралмайды.

²Солай болмаса, курман этилуув токтатылар эди. Неге десе Аллага табынуvшылар, курман аькелип, бир кере тазаланып, куьналарын бир де сезбес эдилер.

³Ама бу, йыл сайын курман этилуувлер куьнады эске туьсиредилер.

⁴Неге десе бугалардынъ эм текелердинъ канлары куьналарды йок эталмайдылар.

⁵Сол себепли Масих дунягга келген заманда Аллага булай айтады: «Сен курманларды эм савгаларды излемединъ, ама Мага шаркымды аьзирлединъ,

⁶савлай куьйдирилген эм куьналар уьшин сойылган курманларга разы болмадынъ.

⁷Сонда Мен: Мине Мен! Таурат китабында Меним акымда язылгандай, Сенинъ ьхтыярынъды толтырмагга келгенмен, Аллам! – дедим».

⁸Бас деп Масих Аллага: «Сен курманларды, савгаларды, савлай куьйдирилген эм куьналар уьшин сойылган курманларды излемединъ, оларга разы болмадынъ», – деген. Ама сол курманларды аькелуув – Тауратка коьре парыз!

⁹Оннан сонъ Масих: «Мине Мен! Сенинъ ьхтыярынъды толтырмагга келгенмен, Аллам!» – деп косты. Соьйтип Масих экинши антласувды беркитер уьшин бириншисин йок этеди.

¹⁰Алладынъ сол ьхтыярына коьре Иса Масих шаркын бир кере курман эткени уьшин бизге Аллага багысланмагга амал берилди.

¹¹Аьр бир дин куллыкшысы куьн сайын кызметин аяк уьстинде бардырады, бир заманда да куьналарды тайдыралмайтаган бирдей курманларды кайтаралап этип турады.

¹²Масих болса, аьдемлердинъ куьналары уьшин бир кере курман болып, Алладынъ онъ ягында оьмирликке олтырды.

¹³Сол ваьыттан алып Ол душпанлары кашан аягынынъ астына салынаягын саклап турады.

¹⁴Неге десе Ол оьзлерин Аллага багыслаганларды, тек бир курман аькелип, оьмирликтеги тамамлыкка еткерди.

¹⁵Кие Рух онынъ акында бизге булай шаатлайды:

¹⁶ «Мен келеекте олар ман этеек антласувым сосы, — дейди Раббий, — Оъз йорыкларымды юреклерине саларман эм ояларына язарман».

¹⁷ Оннан сонъ, «Олардынъ куьналарын да, йорыксыз ислерин де кеширермен эм сол затларды бир де эсиме туьсирмеспен», — деп косады.

¹⁸ Куьна кашан кеширилсе, сонда куьна уьшин курман аькелмеге керек болмайды.

Тобзимли болынъыз!

¹⁹ Солай этип, кардашларым, Исадынъ каны ман биз кие орынга йигерлик пен кирмеге боламыз.

²⁰ Иса бу янъы, яшав беруьвши йолды бизге (кие орыннынъ йыртылган) ябувы, олай дегенимиз, Оъзининъ (кашка керилген) дени аркалы ашты.

²¹ Алла уьйинде басшылык этуьвши уллы дин куллыкшымыз бар.

²² Сонынъ уьшин туьз юрек пен, толы сенуьв мен, юрегимизди яман ниеттен тазалап, кевдемизди таза сув ман ювып, Аллага ювыкласаяк.

²³ Ашык билдирген уьмитимизди, таймай, тутаягынъыз, неге десе ваьде эткен Алла сенимли.

²⁴ Бир биримизди суьювге эм огырлы ислерге коьнъиллендирмеге эс берегинъыз.

²⁵ Кайбиревлердинъ аьдетинде болгандай, бирге йыйылувымызды коймаягынъыз. Ама (Иса кайтаяк) куьннинъ ювыкласатаганын сезип, бир биримизди оннан да бек коьнъиллендирип турагынъыз.

²⁶ Биз акыйкатты билип кабыл этип алганнан сонъ, суьйгенимиздей куьна этип турсак, сонда куьналарымыз уьшин баска курман калмайды.

²⁷ Тек кайдай болса да бир коркынышлы обкимнен эм Аллага карсы турганларды йок этеек оттынъ кутурувын саклавдан баска зат калмады.

²⁸ Муса пайхамбарга буйырылган Тауратты бузган аьдемди эки-уьш шааттынъ соьзи мен аямай оьлтиредилер.

²⁹ Солай, ким Алладынь Улын аяклары ман таптап, обзиниь Аллага багысланувына амал болган антласувдынь канын маьнесизге санаса эм Алладынь шапагатлы Рухын корлатса, сизге коьре, оннан да авыр язага тийисли болмаякпа?

³⁰ «Оьш алув – Меники, Мен кайтарып береекпен», эм тагы да: «Раббий Оьз халкына оьким кесеек», – деп, ким айтканын билемиз.

³¹ Уьшини мен бар болувшы Алладынь колына туьсуьв – коркынышлы зат.

³² Сиз озган куьнлериньизди, ярыкландырылганнан сонь, уллы кыйынлыктарды тоьзген куьнлериньизди эсиньизге туьсиринаьиз.

³³ Бирерде сизди, баскаларга коьрим этип, халктынь алдында селекеледилер, азапладылар; бирерде сиз де сол затларды сынавшыларга якластыньиз.

³⁴ Сиз тутнактагы аьдемлердинь азапларын да боьлмеге каьрлединьиз, кайгырмай, байлыгыньыздынь тоналганын да куваныш пан йолыктыньыз, неге десе сиз оьзиньизде оннан да ийги бир зат, оьмирлик байлыгыньыз болганын билетан эдиньиз.

³⁵ Сонынь уьшин сенуьвиньизден тайманьыз, онынь савгасы уллы болаяк.

³⁶ Алладынь ьхтыярын толтырып, Онынь ваьде эткениннен уьлисли болар уьшин сизге тоьзимлик керек.

³⁷ Неге десе (Кие Язувда язылганша): «Энди коьп калмады эм келмеге тийисли Болган (Масих) узак саклатпай келеек.

³⁸ Туврашыл аьдемим иманы ман яшаяк, а эгер дейим, шекленип, тайса, Мен ога разы болмаякпан».

³⁹ Биз болсак, иманларыннан тайып йойылганлардан туьвилмыз, а иманда туьрып, янларын куткарганларданмыз.

Иман

11 Иман – уьмит эткенимизге сенуьв, аьли де коьрмеген затларымызга толы ьнанув.

² Бурынгылар иманлары ман ийги шаатлык алганлар.

³ Дуныялар Алла соьзи мен яратылганын, коьринген затлар коьринмегенлерден куралганын иман ман аньлаймыз.

⁴Абил иманына коьре Аллага Кабилден эсе де ийги курман эткен эди. Ол, туврашыл аьдем болганына иманы уьшин шаатлык алды, неге десе Алла онынъ савгаларын кабыл этти. Соьйтип иманы ман Абил, оьзи оьлген болса да, соьле де соьйлейди.

⁵Ханок иманы ман, оьлмей, бу дуныядан кешкен. Оны бир аьдем де табалмады, неге десе Алла оны Оьзине алган. Ол, дуныядан кешеектен алдын, Алладан разылык тапканына шаатлык алган эди.

⁶А иманы болмай разылык тапканына амал йок, неге десе Аллага ювык келуьвши аьр ким Онынъ барлыгына, Оны излегенлерге савга бергенине ьнанмага керек.

⁷Иманы ман Нух Алладан энди де болмаган затлар акында билим алды, Аллады сыйлап, уйдегилерин куткарап уьшин кеме аьзирледи. Соны ман дуныяга оьким этти эм иманга таянган туврашылыктан уьлисли болды.

⁸Иманы ман Ибрагим, Алладынь: «Йолга шыгып, ие болаяк еринъе бар», — деп шақырганына тынълап, каерге бараягын да билмей, йолга шыкты.

⁹Иманы ман Ибрагим ант пан ваьде этилген ерде, келетен аьдемдей, турган эм сол ваьдеден оьзиндей уьлисли болган Исхак эм Якуп пан шатырларда яшаган.

¹⁰Неге десе Ол, суьвретшиси де, курувшысы да Алла болган берк негизли шахарды саклай эди.

¹¹Иманы ман Ибрагим, карт болса эм (пишеси) Сара бала табалмай турса да, тукумын бардырмага куьш алды, неге десе ваьде эткен Аллага сенетаган эди.

¹²Сол себептен бир аьдемнен, оьлимге ювык биревден коьктеги юлдызлардай эм денъиз ягасындагы кумдай, сансыз аьдем тувды.

¹³Олардынъ баьриси де иманлы болып оьлдилер. Алладынь ваьде эткен затларын алмасалар да сол затларды узактан коьрип, куванып, оьзлери акында: «Бу дуныяда биз конакпыз эм келетенмиз», — деп ашык айттылар.

¹⁴Соьйтип айтатаганлар соны ман ата юртын излегенлерин билдиредилер.

¹⁵ Эгер олар сол озлери шыккан ата юртын ойларында тургусткан болсалар, олардынъ артларына кайтып келмеге заманы боляк эди.

¹⁶ Ама олар оннан да ийги юртка, олай дегенимиз, коьктеги юртка ымтыладылар. Сонынъ ушин Алла олардынъ Алла-сыман деп, Оьзин танытканыннан уялмайды, неге десе олар ушин шахар абзирлеген.

¹⁷ Алла Ибрагимди сынаганда, Ибрагим иманы ман Исхак-ты курманга абкелди. Ол Алладынъ ваьдесин алган болса да, озининъ ялгыз бир улын курман этпеге абзирленди.

¹⁸ Ама Алла ога: «Сенинъ тувдыкларынь тек Исхактан тув-ганлар боляклар», — деп билдирген эди.

¹⁹ Ибрагим, Алладынъ облилерди де тирилтпеге куьши бар деп, оялады. Соьйтип, Исхакты бир яктан облимнен кери алгандай болды.

²⁰ Исхак, Якуп пан Эсавга разылыгын берди, келеекте оларга не болягын айтты.

²¹ Иманы ман Якуп облеектен алдын Юсуптынъ эки улы-на разылыгын берди эм, таягынынъ ушына таянып, Аллага табынды.

²² Иманы ман Юсуп, яшавынынъ ахырында, Израил улла-рынынъ Мысырдан шыгаягын эслерине салды эм озининъ суьеги акында обсиет этти.

²³ Муса тувганнан сонъ ата-анасы иманлары ман оны уьш ай бойында ясырып сакладылар, неге десе онынъ ярасык бала болганын коьрдилер эм патшадынъ буйырыгыннан коркпа-дылар.

²⁴ Иманы ман Муса, уьйкен киси болганда, озин Пергаун-нынъ кызынынъ улы деп амага унамады.

²⁵ Ол кыска заман ишинде куьналы завькларды алганнан да Алладынъ халкы ман бирге азапларды кешуьвди макул коьрди.

²⁶ Муса Мысырдынъ казнасыннан эсе де Масих ушин яман соьзге туьсуьвин уллы байлыкка санады, неге десе ол алаяк савгасын саклай эди.

²⁷⁻²⁸ Иманы ман Муса, патша ашувыннан коркпай, Мысырдан тайды, неге десе ол, коьринмеген Аллады коьргендей, шы-дамлы эди. Тувнъышларды кыратаган маьлек исраилшилерге

тиймес уьшин Муса иманы ман, Пасха курманын эттирип, канын эсиклердинъ уьстине буьрктирди.

²⁹ Иманлары ман олар, кургак ерден юргендей, Кызыл денъизден* оьттилер. Оларга карап оьтеек болып мысыршылар сувга баттылар.

³⁰ Иманлары ман исраилшилер ети куьннинъ бойында тоьгерегиннен айланып шыкканнан сонъ, Ерихо шахардынъ иргелери ойылдылар.

³¹ Иманы ман каьхпе Рахав Аллады** тынъламавшылар ман бирге аьлек этилмей сав калды, неге десе ол ызшыларды татымлык пан йолыккан эди.

³² Энди де неди айтайым? Мага Гидеоннынъ, Барактынъ, Самсоннынъ, Ифтахтынъ, Дауттынъ, Шамайылдынъ эм баска пайхамбарлар акында хабарламага заман етиспейди.

³³ Олар иманы ман патшалыкларды енъгенлер, аьдилликти эткенлер, ваьде этилген затларды алганлар, арсланлардынъ авызын япканлар,

³⁴ оттынъ куьшин соьндиргенлер, кылыштынъ оьткириннен тайганлар, карувсызлыктан беркигенлер, согыста куьшли болганлар, шет эллердинъ аьскерлерин кувып шыгарганлар.

³⁵ Оьлилер тирилтилип хатынларына эм аналарына кайтарылганлар. Баскалар болса, эркинлик алууды макул коьрмей, ийгирек яшавга тирилуевди алар уьшин азап шегип оьлгенлер.

³⁶ Кайбиревлерин мыскылладылар, камышыладылар, баскаларын шынжыр ман бугавладылар эм тутнакка аттылар.

³⁷ Таслар ман тоьбеленип оьлтирилдилер, пышкы ман кесилдилер***, кылыш пан тувралдылар, кой эм эшки терилерге

* 11:29 Кызыл денъиз: *буьгуьнги Кызыл денъиз тувыл, Нилдинъ дельтасынынъ куьнтувар янына ювык батпак. Ювытша ога «Камыслы денъиз» деп аталады.*

** 11:31 *Исраилшилер Ерихо шахарды енъмеге керек эди. Шахарга карамага ызшылар йибердилер. Ызшылар Рахавдынъ уьйинде кондылар. Ерихо патшасы оларды ысламага аьдем йиберди, ама Рахав Аллага сенгени уьшин оларды ысырын куткарды. Оннан сонъ Рахавдынъ ярдамы ман ызшылар баска йол ман уьйлерине сав-саламат кайттылар. Исраилшилер Ериходь алганда Рахав пан уьйиндегилерди сав койдылар.*

*** 11:37 *Кесилдилер: кайбир текстлерде «кесилдилер, сыналдылар».*

оралып, ер-ерден айландылар, кытлыкларга, кыйынлыкларга, залымлыкларга тоьздилер.

³⁸ Дуния оларга тийисли тувыл эди. Олар шобллерде эм тавларда айландылар, дорбынларда эм ердинъ астындагы инлерде яшадылар.

³⁹ Олардынъ баьриси иманы уьшин Алладан ийги шаатлык алсалар да Онынъ ваьде эткен затларына йолыкпадылар.

⁴⁰ Неге десе, олар бизсиз тамамлыкка етпесин деп, Алла биз уьшин оннан да ийгисин аьзирлеген.

*Раббий суьйген аьдемин
тербиялайды*

12 Сонынъ уьшин тоьгерегимизде, булыттай, коьп шаатлар бола турганына карап, аьр юкти, бизди бийлеген буьтин куьнамызды, уьстимизден атаяк эм алдымыздагы куьрести тоьзимлик пен бардырайык.

² Иманымыздынъ Басшысы эм Тамамлавшысы Исага карайык. Ол табаяк куванышы уьшин, корланганына эс бермей, кашка керилуьвине де шыдады. Энди Алла тагынынъ онъ янында* олтырады.

³ Куьналылардынъ сондай уьйкен карсылыгына шыдаган Иса акында ойланъыз, сол заманда арымассыз эм коьнъилинъиз бен тоьмен болмассыз.

⁴ Куьнага карсы шыгувынъызда сиз энди де канынъыз акканга дейим куьреспегенсиз.

⁵ Сизге, улларына айтылгандай, берилген бу насихатты муткансыз: «Улым! Раббийдинъ тербиялавына эс этпей койма, Ол сени бетлеген заманда кайгырма.

⁶ Неге десе Раббий суьйген аьдемин тербиялайды, кабыл эткен аьр улын камышылайды».

⁷ Азапланувынъыз – тербияланувынъыздынъ бир кесеги. Алла сизге улларына карагандай карайды. Атасы тербияламаган улы боладыма?

⁸ Баьриси де алган тербиядан куры калган болсанъыз, сонда йорыксиз тувган балаларсыз, уллары тувылсыз.

---

* 12:2 Алла тагынынъ онъ яны: *еннетте энъ сыйлы орын.*

⁹ Ога да косылып, ден ягыннан аталарымыз бизди тербиялаган заманда, оларга оърмет эттик. Рух ягыннан Атамыз болган Аллага бойсынып, яшав тапсак, оннан да бек ийги тувылма?

¹⁰⁻¹¹ Аталарымыз оьзлери суьйгендей бизди кыска заманга тербияладылар. Ама Алла, биз Онынъ киелигиннен уьлисли болар уьшин, бизди хайырга тербиялайды. Аьр туьрли тербия, бас деп, куваныш болмай, кайгы беруьвши заттай болып коьринеди, ама сонъында тербиядан уьйренгенлер туврашылыктан келген тынышлыкты табадылар.

¹² Сога коьре, карувсызланган колларыньызды эм калтырайтаган тобыкларыньызды куьшлендириньиз.

¹³ Аксаган аяк оннан да осал болмай, сав болар уьшин туьз юриньиз.

*Алла шапагатыннан
тайманъыз*

¹⁴ Аьдемлердинъ баьриси мен татымлыкта яшамага эм оьзинъызди Аллага багысламага ымтылынъыз. Эш бирев де, оьзин Аллага багысламай, Раббийди коьралмаяк.

¹⁵ Сак болынъыз, эш биревинъыз де Алла шапагатыннан уьлиссиз калмасын, аранъыздан, сизди зарарлаяк эм коьплерди увы ман кирлетеек ашы тамырлы оьленге усап шыкпасын.

¹⁶ Аранъыздан бирев де каьхпеликке берилмесин яде, тувнъгышшылык акын бир аяк ас уьшин саткан Эсавдай, кие затларга оьрметсизлик этпесин.

¹⁷ Сиз билгендей, Эсав оннан сонъ атасынынъ разылыгын алмага суьйди, ама атасы унамады. Эсав атасынынъ разылыгын, коьзясларын тоьгип, тилеген болса да онынъ ойын туьрлендиралмады.

¹⁸ Сиз колыньыз бан тийип сезилетаган затка юыкласпагансыз. (Ата-бабаларымыз) гуьрилдеп янган (Сина) тавга, каранъалыкка, кара булытларга эм давилга,

¹⁹ зурнадынъ тавысына эм соьйлейтаган авазга (юыклас-тылар). Сол авазды эситетаганлар онынъ ызында тагы бир соьз болмасын, деп ялбардылар.

²⁰ Неге десе олар: «Эгер тавга айван келип тийсе, таслар ман оьлтирилмеге керек», — деген буйырыкка шыдаялмадылар.

²¹ Бу сондай коркытувшы бир коьринуьв эди, Муса сога: «Мен коркканымнан калтырайман», – деген.

²² Ама сиз Сион тавга эм коьктеги Ерусалимге ювыклас-тынъыз. Сол – уьшини мен бар болувшы Алладынъ шахары. Онда байрам этпеге йыйылган сансыз маьлеклер бар.

²³ Алла «тувнъышларым» деп атаган, атлары коьклерде язылган аьдемлердинъ ямагатына, баьрисине оьким этеек Аллага эм тамамлыкка етистирилген туврашыл аьдемлердинъ рухларына ювыкластынъыз.

²⁴ Алла ман халкы арасында янъы антласувды туьзген Исага эм Онынъ буюркилген канына ювыкластынъыз. Сол кан Абилдинъ каныннан да ийги затлар акында айтады.

²⁵⁻²⁶ Сак болынъыз, сол затларды айтатаган Аллады кабыл этпей койманъыз. (Ата-бабаларымыз) ер уьстинде билим берген Мусага тынъламаганда язадан кутылалмадылар. Солай болганда, шексиз, биз де коьклерден билим берген Исадан тайсак, язадан кутылаяк тувылмыз. Биринши кере Алладынъ авазы ерди синъкилдетти, а соьле Ол: «Мен тагы бир кере ерди синъкилдетип калмай, коькти де солай этермен», – деп ваьде этти.

²⁷ «Тагы бир кере» деген соьзлер шайкалатаган, туьзин айтсак, яратылган затлардынъ йок болаягын эм соьйтип шайкалып болмаяк затлардынъ дайым калаягын анълатады.

²⁸ Сонынъ уьшин биз Аллага шуькир этеек, неге десе шайкалмас патшалыктан уьлисли болдык. Соьйтип, Аллады сыйлап, Оннан коркып, Оны разы этеек кепте куллык этеекпиз.

²⁹ Неге десе Алламыз – яндыратаган от.

Ахыр насихатлар

13 (Иман) кардашларынынъызга суьйиминъиз дайым болсын. ² Конакбайлык этуьвинъизди мутпанъыз; неге десе оны этип бир кесеклер, оьзлери де билмей кетип, маьлеклерге конакбайлык эткенлер.

³ Тутнактагыларды, сиз де олар ман бирге тутнакта болгандай, эсинъизде тутынъыз. Залымлык шеккенлерди, сизинъ де денинъиз болганын ойлап, эсте тургыстынъыз.

⁴ Неке кыйылувга баэринъыз де оэрмет этинъыз. Яткан еринъыз куьна ман кирленмесин. Алла некесиз байланыста болганларды эм зина эткенлерди оькимге ушыратаяк.

⁵ Акшады суьймей, бар болганынъыз бан канагат этип, яшанъыз. Неге десе Алла: «Сени калдырмаспан эм тасламаспан», – деген.

⁶ Сол себепли бизим, таэвекелленип, айтатаганымыз: «Раббий мага ярдам этер, коркпайман; аьдем мага не этеекти?»

⁷ Сизге Алла Соэзин билдирген басшыларынъызды эсинъызге туьсире турынъыз эм, олардынъ яшавларынынъ ахырына карап, иманларын уьлгиге алынъыз.

⁸ Иса Масих (туэрленмейди): туьнегуьн де, буьгуьн де, оьмир-ге де бирдей болып калады.

⁹ Туэрли эм кужыр уьйретуевлер мен кызыксынманъыз. Юрегинъызди ашамлык затларынъыз бан тувыл, Алладынъ шапагаты ман куьшлендирсенъыз ийги. Яшавларын ашаган затлары акындагы йорыкларга негизлендиргенлер бир пайда да коьрмедилер.

¹⁰ Кие шатырда куллык этуьвшилердинъ оннан ашамага эркинлиги болмаган, сондай курман этилуьвши еримиз бар.

¹¹ Бас дин куллыкшы аьдемлерди куьналарыннан тазалар уьшин курман этилген айванлардынъ канын кие орынга аькеледи, а олардынъ илеслери халк яшаган ердинъ тысында куьйдириледи.

¹² Соэйтип Иса, Оьз каны ман халкынынъ Аллага багысланувына амал болар уьшин, шахардынъ капысынынъ тысында азап шегип оьлди.

¹³ Сога коьре биз халк яшаган ердинъ тысына шыгып, Исадынъ касына бараяк, Ол корлангандай корланувга шыдаяк.

¹⁴ Неге десе мунда аьр дайым тураяк шахарымыз йок, тек келеектеги шахарды излеймиз.

¹⁵ Соэйтип те Исадынъ аты ман Аллага токтавсыз мактав курманын салаягынъыз: сол – Онынъ атын ашык билдиретаган авызлардынъ хайыры.

¹⁶ Яхшылык этип, баскалар ман боьлиспеге де мутпанъыз, неге десе Алла сондай курман этуевди де макул коьреди.

¹⁷ Ямагатынъыздынъ басшыларына тынълавлы болынъыз эм бойсынынъыз. Олар янларынъыздынъ кайгысын этип турадылар, сол куллыгы уьшин Аллага явап берееклер. Олар, шатланып, куллык этсинлер; (тынълавсыз болганынъыз уьшин) кайгырып куллык этселер, сизге пайда болмас.

¹⁸ Бизим уьшин дува этинъиз. Ырызымызды таза тутамыз, аьр яктан озьзимизди туьз юргистпеге каьрлеймиз деп, толы ынанамыз.

¹⁹ Мен сизден, айырым болып, Алла мени сизге тез кайтарар уьшин дува эткенинъизди тилеймен.

²⁰ Алла Раббийимиз Исады облилерден тирилтти. Иса – койларынынъ уллы Койшысы* болып, Оьз каны аркалы олар ман Алла арасында оьмирлик антласувды беркитти.

²¹ Алла сизге тынышлык берип, сиз Онынъ буйырыгын толтырар уьшин сизге аьр туьрли яхшылыкты таптырсын. Ол разы болаяк ислерди эткенимизге Иса Масих аркалы амал берсин. Ога оьмирликке мактав болсын! Амин.

²² Сизден тилеймен, кардашларым, меним насихат соьзимди тоьзимлик пен кабыл этип алынъыз, неге десе мен сизге коьп те язбаганман.

²³ Билинъиз, кардашымыз Тимотей эркинликке шыккан. Эгер ол мен бетке тезден келсе, мен оны озьзим мен бирге алып сизди коьрмен.

²⁴ Ямагатынъыздынъ баьри басшыларына эм буьтин имандасларынъызга салам беринъиз. Италиядагы (иман) кардашларынъыз сизге салам йибередилер.

²⁵ Алладынъ шапагаты баьринъиз бен бирге болсын. (Амин.)

---

* 13:20 Койларынынъ уллы Койшысы: *халкыннъ уллы Басшысы.*

ЯХЪЯГА АШЫЛГАН СОБЗ

Бу китаптынъ авторы ким болганын айырувда бир неше аьдетте болган ой бар. Энъ яйылганы — оны язган элши Яхъя, Янъы Антласувга киргистилген доьртинши Инжилдинъ эм уьш хаттынъ авторы. Ол китапты янъы оьмирдинъ 90-ншы йылларында, император Домицианнынъ заманында оьзи Патмос аралына суьргинге туьскенинде язган, дейдилер. Домициан, оьзине Алла деп, сый беруевди талаплаган эм христианларды каты кыйнайтаган болган. Баска бурынгы ойга коьре, автор элши тувыл, тек онынъ аты — Яхъя.

Бу китап Эски Антласув пайхамбарлардынъ аьдетине ызлайды. Пайхамбарлар ярък эм эсте сакланатаган келбетлер мен ердинъ тарихининъ кутылаягы эм ийгиликтинъ яманлыктынъ уьстиннен сонъгы енъуьви акында айтатаган болганлар.

Сосы китапта суьвретленген хабар биринши яктан Кишкей Азиядынъ (соьлеги Турциядынъ) христиан ямагатларына каратылган. Ол кувгында болганларга келеекте не зат болмага тийисли деген соравга уьмитлендируьвши явап береди: Иса Масих янъыдан ерге келеек, Ким Аллага эм Онынъ халкына карсы шыккан болса, солардынъ баьрисининъ уьстиннен сонъгы енъуьвди табаяк эм Ога сенимли аьдемлерге оьмирлик савгады береек. Китаптынъ бетлериннен христиан ямагатларынынъ арасына кирген ялган окытувшылардан сак болмага кереги акында айтылады.

1 Бу — Иса Масихтинъ ашылув соьзи. Алла оны, тез ардан не зат болмага тийисли экенин оьзининъ кулларына коьрсетеек болып, Иса Масихке берген эди. Иса Масих бу соьзди маьлеги аркалы йиберип, Оьзининъ кулы Яхъяга ашып коьрсетти.

² Яхъя да аьр не коьргенине, Алладынь соьзине эм Иса Масихтинь билдируьвине шаатлык этти.

³ Бу соьзлерди окыйтаган, эситетаган эм мунда язылганларды тутатаган наьсипли, неге десе (сол соьзлердинь толтырылаяк) заманы ювыклайды.

Ети иман ямагатына салам

⁴ Яхъядан Асия элиндеги ети иман ямагатына: Бар Болып Турганнан, Бар Болганнан эм де Бар Болып Тураяктан, Онынь тагынынь алдында туратаган ети рухтан,

⁵ эм акыйкат шаат болган, оьлиден биринши тирилген, дуныя патшаларынынь басшысы болган Иса Масихтен сизге шапагат эм тынышлык болсын!

⁶ Бизди суьйген, Оьзининь тоьгилген каны ман куьналары-мыздан эркин эткен, бизди Оьзининь Атасы Аллага куллык этпеге патша эм дин куллыкшылары этип айырган Исага оьмирлер оьмирлерге даньк эм куьдирет болсын! Амин.

⁷ Мине Иса булытлар ман келятыр, Оны аьр туьрли коьзде, Оны тескишлеп оьлтиргенлер де коьрееклер. Ертеги баьри ырувлар да Онынь алдында юзлерин тоьбелеп йылаяклар. Солай. Амин.

*Бириншиси де,
соньысы да Менмен*

⁸ «Менмен – Альфа да, Омега да, (басы да, ахыры да)», – дейди Бар Болып Турган, Бар Болган эм Бар Болып Тураяк, савлай дуныяды туткан Раббий Алла.

⁹ Мен Исадынь азап шегуьвинде, патшалыгында эм тоьзимлигинде сиз бен бирге катнасуьвы (иман) кардашыньыз Яхьяман, Алла соьзин яйып, Иса Масихке шаат болганым уьшин Патмос аралда (есир) болып шыктым.

¹⁰ Раббий куьнинде* мени Рух бийлеп алды эм артымнан куьшли, зурна ишиннен шыккандай, тавыс эситтим. Ол : «[Альфа да, Омега да, бириншиси де, соньысы да Менмен.]

---

* 1:10 Раббий куьни: базар куьн.

¹¹ Сол коьретаганынъызды китапка яз эм Асия элиндеги ети иман ямагатына йибер: Эфеске, Измирге, Бергамага, Тиатирага, Сартка, Филадельфияга эм Лаодикияга», – деди.

¹² Мени мен соьйлегеннинъ давысы кимдики болганын коьрер уьшин бурылып карадым да ети алтын майшыракты коьрдим.

¹³ Ети майшырактынъ ортасында Аьдем Улына усаган, ерге дери еткен узын кийимге оралган эм коькирегине дери алтын белбав кыскан Биревди коьрдим:

¹⁴ Онынъ басы ман шашы, ак юндей, кардай ак; коьзлери от ялынындай,

¹⁵ аяклары отта кыздырылган яркыраган ездей, давысы шоьрылдап аккан сувлар тавысындай эдилер.

¹⁶ Ол онъ колында ети юлдызды тута эди, а авызыннан эки ягы да обткир кылыш шыга эди. Онынъ бети болган куьши мен яркырайтаган куьндей эди.

¹⁷ Мен Оны коьргенде, оьлгендей, аягына йыгылдым. А Ол, мага Оьзининъ онъ колын салып, айтты: «Коркпа! Бириншиси де, Ахырысы да Менмен.

¹⁸ Тири Болувшы Менмен: оьлген эдим, а энди оьмирлер оьмирлерге яшайман. [Амин.] Ахыреттинъ де, оьлимнинъ де ашкышлары Менде.

¹⁹ Солай этип сен коьргенинъди, не зат бар болып турганын эм оннан сонъ не зат болаягын яз.

²⁰ Меним онъ колымда сен коьрген ети юлдыздынъ эм ети алтын майшырактынъ сыры бу болады: ети юлдыз – ети иман ямагатынынъ маьлеклери, а ети майшырак – ети иман ямагаты.

Эфестеги ямагатка хат

2 Эфестеги иман ямагатынынъ маьлегине* булай яз: Онъ колында ети юлдызды тутып, ети майшырактынъ арасында Юруьвши булай айтады:

² «Эткен затларынъды, куллыгынъды, тоьзимлигинъди эм де сен яман кылыклы аьдемлерди шыдап болмаганынъды би-

---

* 2:1 Маьлегине: *яде «хабаршысына»*. Бу соьз 2:8, 12, 18; 3:1, 7 эм 14-нши аятларда да кулланылады.

лемен. Оьзлерин (Иса Масихтинь) элшилеримиз деп санаган, ама уьшини мен элши болмаган аьдемлерди сынагансынъ эм де олардынъ оьтирикши болганларын анълагансынъ.

³ Сен коьпти тоьзип кеширгенсинъ, сабырлыгынъ бар болганын, Меним атым уьшин шыдап, арымаганынъды билемен.

⁴ Ама сага карсы айтаягым: биринши суьйиминъди таслаганынъ болады.

⁵ Солай этип кайдан йыгылганынъды эсинъе туьсир, тевбеге кайт, алдын эткен затларынъды эт. Солай болмаса, эгер тевбеге келмесенъ, касынъа келермен эм шырагынъды орныннан коьгалтарман.

⁶ Сенде не зат ийги десенъ – мендей болып, Николай* ка-вымынынъ эткен затларын сен де коьрип болмайсынъ.

⁷ Рухтынъ иман ямагатларына не айтатаганын кулагы болган эситсин! Ким енъеди, сога Алла еннетининъ ортасындагы яшав терегиннен туздаьм эттирермен».

Измирдеги ямагатка хат

⁸ Измирдеги иман ямагатынынъ маьлегине булай яз: Бириншиси эм Ахырысы, Оьлген эм соьле Яшайтаган булай айтады:

⁹ «Азапланувынъды эм де ярлылыгынъды билемен, ама сен байсынъ! Оьзлерин ювытлармыз деп санап, сени яманлайтаганлар шынты ювыт тувыллар, а шайтаннынъ синагогы.

¹⁰ Сен тоьзип турмага керек болаяк кыйынлыктынъ эш бир затыннан коркпа, мине аьдемлеринъди сынаяк болып, аранъыздан кайбиревлерди ибилис тутнакка олтыртаяк эм он куьн бойы сынап, кыйынлык шектиреек. Оьлимге етсенъ де туьз бол эм сага яшав тажын берермен.

¹¹ Рухтынъ иман ямагатларына не айтатаганын кулагы болган эситсин! Ким енъеди, сол экинши оьлимнен эш бир зарар коьрмеек».

Бергамадагы ямагатка хат

¹² Бергамадагы иман ямагатынынъ маьлегине булай яз: Эки ягы да оьткир кылышы болган булай айтады:

---

* 2:6 Николай: бир сектадынъ басшысы.

¹³ «Сен кайда яшаганыңды билемен. Шайтанның тагы онда. Сога карамай, сен Меним атыма туъз болдың. Сизде, шайтан яшаган ерде, сенимли шаатым Антипа оьлтирилген вакытта да иманымнан таймагансың.

¹⁴ Ама сага бираз карсы айтар затым бар: сенде, сол ерде Биламның оқытувын тутатаганлар бар. Билам Балакты Исраил улларың йолдан тайдырып, бутларга багысланган курман этлерин ашатып, каьхпеликке берилмеге уйреткен.

¹⁵ Сондай болып та сенде де Николай кавымының окувын тутатаганлар бар.

¹⁶ Соннан себеп тебеге туъс. Солай этпесенъ, тезден сага келермен, олар ман авызымдагы кылыш пан согысарман.

¹⁷ Рухтың иман ямагатларына не айтатаганың кулагы болган эситсин! Ким енъеди, сога ясыртын сакланатаган маннадан* туздам эттирермен эм ога ак тас берермен. Сол таста оны алганнан баска эш бирев де билмеген янъы аты язылган».

Тиатирадагы ямагатка хат

¹⁸ Тиатирадагы иман ямагатының маьлегине булай яз: Ковзлери оттың ялынындай, аяклары яркыраган ездей Алла Улы булай айтады:

¹⁹ «Эткен затларыңды, суьйиминъди, иманыңды, куллык этуьвинъди, тоьзимлигинъди эм аьлиги заманда эткен ислеринъ абвелги ислеринънен уллырак болганың да билемен.

²⁰ Ама сага карсы айтар затым бар: сен оьзин пайхамбардай коьретаган Изабел атлы хатынга меним кулларымды уйреттирип, янъылыска киргистпеге, каьхпеликке берилмеге эм бутларга багысланган курман этлерин ашатпага амал бересинъ.

²¹ Мен ога, каьхпелигиннен тайып, тебеге туьспеге заман берген эдим, ама ол тебеге туьспеге суьйимеди.

²² Энди Мен оны тоьсекке туьсиремен эм оны ман зина этетаганларды, эткен затлары уьшин тебеге кайтпасалар, уллы азапка калдырарман.

---

* 2:17 Манна: Муса пайхамбардың заманында Алла коьктен туьсирип, исраилшилерге ашаткан туздам.

²³Балаларын да олимге еткерермен. Баъри ямагатлар Меним юреклерди эм коьнйиллерди сынавшы болганымды билерлер. Аьр биринъызге исинъызге коьре тийислисин берермен.

²⁴Сизге болса эм Тиатирада болган баскаларга да, сол окувды тутпаганларга эм „шайтаннынъ теренликлери“ деп айтылган затларды билмегенлерге айтаман: басынъызга баска эмбекти салмаспан.

²⁵Мен келгенше, тек сол сизде болганды саклап турынъыз.

²⁶Ким енъеди эм Мен этетаган затларды сонъына дейим бардырады, сога миллетлердинъ уьстинде аькимликти берермен.

²⁷Ол оларды темир таягы ман багып турар эм олар, балшык савыттай, уватылаяклар.

²⁸Мен Атамнан куват алгандай, ол да алаяк: Мен ога танъ юлдызын берермен.

²⁹Рухтынъ иман ямагатларына не айтатаганын кулагы болган эситсин!»

Сарттагы ямагатка хат

З Сарттагы иман ямагатынынъ маьлегине булай яз: Оьзинде Алладынъ ети рухы эм ети юлдызы болган булай айтады: «Эткен затларынды билемен, сен, тиридей, атынды юргистесинъ, ама оьлисинъ.

²Уяв тур, оьзинде калган, оьлим аьлге еткерилген затларды беркит, неге десе эткен затларынынъ Алламнынъ алдында толы болганын коьрмеймен.

³Сен неди кабыл этип алганынды эм эситкенинъди эси-нъе туьсир, сакла, теьбеге туьс. Эгер энди уяв турмасанъ, мен, карактай, сакламастан келермен, сенинъ уьстинъе кайсы саьатте келеегимди билмессинъ.

⁴Ама сенде, Сартта, кийимин кир этпеген бир неше киси бар. Олар Мени мен ак кийимде юрерлер, неге десе олар тийислилер.

⁵Ким енъеди, сол ак кийим киер; онынъ атын яшав китабыннан кетирмеспен; атын Атамнынъ эм Онынъ маьлеклерининъ алдында да ашык айтарман.

⁶Рухтынъ иман ямагатларына не айтатаганын кулагы болган эситсин!»

Филадельфиядагы ямагатка хат

⁷ Филадельфиядагы иман ямагатынынъ маълегине яз: Сол, Кие эм Акыйкат эм Дауттынъ ашкышына ие болган, капыды ашканда бирев де ябалмаган, япканда бир аьдем де ашалмаган сага булай айтады:

⁸ «Эткен затларыньды билемен; мине Мен алдынъда эсикти аштым, оны эш бирев де ябалмайды. Куьшинъ аз, ама Меним соьзимди саклагансынъ эм Атымнан артка таймагансынъ.

⁹ Мине, не этермен шайтаннынъ синагогыннан: озлереине, ювытпыз деп, ама ювыт болмай ялган айтканларга Мен, олар келип, аягынънынъ алдында басларын ийгенше этермен эм сени суьйгенимди билерлер.

¹⁰ Сен, соьзимди саклап, тоьзимлик коьрсеттинъ. Мен де сени ерде яшаганлардынъ сыналувы ушин буьтин дуньяга келеек сынавакытыннан сакларман.

¹¹ Мен тез заманнан келермен; бирев тажынъды алып кетпестей, не затынъ бар болса, соны сакла.

¹² Ким енъеди, соны Алламнынъ уьйининъ бас баганасы этермен эм ол энди сол ерден эш шыкпаяк; онынъ уьстине Алламнынъ атын, Алламнынъ шахарыннынъ, коьккен Алламнынъ алдыннан тоьменге туьсеятырган янъы Ерусалимнинъ атын эм озимнинъ янъы атымды язарман.

¹³ Рухтынъ иман ямагатларына не айтатаганын кулагы болган эситсин!»

Лаодикиядагы ямагатка хат

¹⁴ Лаодикиядагы иман ямагатынынъ маълегине яз: Сенимли эм акыйкат шаат, Алладынъ яратканынынъ булагы Амин*, булай айтады:

¹⁵ «Эткен затларыньды билемен; сен исси де, сувык та тувылсынъ; ах, эгер сен не сувык яде исси болсанъ экен!

¹⁶ Ама сен исси де, сувык та болмай, йылы болганынъ уьшин сени авызымнан буьркип шыгарарман.

---

* 3:14 Амин: Масих Исадынъ титулы.

¹⁷Неге десе сен: „Колайлыман, бай болганман, эш бир заттан муктажым йок“, — дейсинъ; ама озинънинъ баърисиннен де язык, каърип, пакыр, сокыр эм яланъаш болганынъды билмейсинъ.

¹⁸Мен сага бай болар уьшин отта тазаланган алтынды, кийип, яланъашлыктынъ уятлыгын ябар уьшин меннен ак кийимди, коьзинъе ягып, коьрер уьшин коьз даърисин сатып алмага акыл уйретемен.

¹⁹Мен кимди суьемен, солардынъ бетине салып айтаман эм де азаплап уйретемен. Соьйтип, шалыскыр бол эм тевбеге туьс.

²⁰Мине Мен эсик туьбинде тураман эм оны кагаман. Эгер ким, давысымды эситип, эсикти ашса, ога кирермен, оны ман бирге, ол да Мени мен бирге ас ишермиз.

²¹Мен енъип, Атам ман бирге Онынъ тагында олтыргандай, ким енъеди, сога да Меним тагымда Мени мен олтырмага амал берермен.

²²Рухтынъ иман ямагатларына не айтатаганын кулагы болган эситсин!»

Коктеги так

4 Оннан сонъ караганымда коьрдим: мине коькте эсик ашылды. Сол алдынгы, мен оны эситкен, мени мен соьйлескен, зурнага усаган давыс айтты: «Мунда мин эм Мен сага муннан сонъ болмага тийислисин коьрсетейим».

²Сол мезгил мени Рух бийлеп алды, коьктеги такты эм онда Олтырувшыды коьрдим.

³Сол Олтырувшы — сыпаты ман яспис эм сардис тасларындай. Тактынъ тоьгерегиндеги курткашык зубаржат тасына усайды.

⁴Тактынъ тоьгерегинде тагы да йырма доьрт так бар эди; оларда йырма доьрт тамададынъ олтырып турганын коьрдим. Олар ак кийим кийген эдилер, басларында алтын тажлары бар эди.

⁵Тактынъ ягыннан айындырыклар, коьк гуьрилдевлер эм тавыслар шыгатаган эдилер эм алдында Алладынъ ети рухы болган ети от шырак янатаган эди.

⁶Тактынъ алдында куьрт сисеге усаган денъиз, ортасында эм тоьгерегинде алды да, арты да коьзлер мен капланган доьрт янувар бар эди.

⁷Бириншиси – арсланга, экиншиси – оьгизге, ушиншининь бети аьдемдикине усаган, доьртиншиси болса ушып бараяткан карагуска усаган эди.

⁸Доьрт янувардынъ аьр бирисининь алтысар канаты бар эди. Януварлардынъ аьр ягы да, канатларынынъ ишлери де коьзлер мен капланган эди. Олар не куьни, не туьни тынышлыгы болмай: «Кие, кие, кие буьтин дуныяды туткан Раббий Алла, Бар Болып Турган, Бар Болган эм Бар Болып Тураяк», – деп, токтавсыз, кайтарып айтып туратаган эдилер.

⁹Януварлар оьмирлер бойы яшайтаган тагында Олтырувшыга данъклав, оьрметлев, шуькир беретаган вакытта,

¹⁰йырма доьрт тамада Онынъ алдына йгылып, оьмирлер бойы Яшайтаганга бас ийип, тажларын тактынъ алдына салып: «Я Раббий Алламыз, данълав да, оьрметлев те, куьдирет те алмага тийисли Сенсинь. Аьр не затты да Сен яраткансынъ, аьр не зат та Сенинь ыхтыярынъ ман яратылып бар болды», – деп айта эдилер.

Ети мухырлы колязба

5 Такта Олтырувшыдынъ онъ колында иши де, тысы да язылган болып ети мухыр ман бегитилген колязба коьрдим.

²Маьлектинь коьтеринки тавысы ман: «Ким бу китапты ашпага эм мухырларын шешпеге тийисли?» – деп айтканын эситтим.

³Ама эш бирев де, ер уьстинде де, ер астында да бу китапты ашпага эм онынъ ишине карамага табылмады.

⁴Мен бу китапты ашып, онынъ ишине карамага тийисли эш биревдинъ де табылмаганына коьп йыладым.

⁵Сонда тамадалардынъ биреве мага: «Йылама! Мине Дауттынъ Тамыры – Юда ырувыннан Арслан* енъген, бу китапты эм онынъ ети мухырын ашпага болаяк», – деди

⁶Тактынъ, доьрт янувардынъ эм тамадалардынъ ортасында сойылгандай болып турган бир Козы коьрдим. Онынъ ети муьйизи эм ети коьзи бар эди. Олар – Раббийдинъ буьтин ерге йиберген ети рухы.

---

* 5:5 Дауттынъ Тамыры, Юда ырувыннан Арслан: *Масих Исадынъ титуллары.*

⁷ Козы келди де такта Олтырувшыдынъ онъ колыннан китапты алды.

⁸ Козы китапты алатаган вакытта, доьрт янувар ман йырма доьрт тамада Онынъ алдында ерге дейим басларын ийдилер. Олардынъ аьр бирининъ колында лира эм ладан ийиске толган алтын аяklar бар эди. Булар — Аллага багысланганлардынъ дувалары.

⁹ Олар: «Китапты алып, онынъ мухырларын ашпага тийислисинъ. Неге десе Сен, курманлык болып, Оьз канынъ ман аьр ырувдан эм тилден, халктан эм миллеттен аьдемлерди Алла ушин сатып алгансынъ.

¹⁰ Алламызга кызмет кылар ушин оларды патша эм дин куллыкшылары эткенсинъ. Олар ер уьстинде патшалык этеклер», — деп янъы зикир шала эдилер.

¹¹ Оннан сонъ так пан януварлардынъ эм тамадалардынъ тоьгерегинде коьплеген маьлеклерди коьрдим эм тавысларын эситтим. Олар сансыз коьп, мынълаган эдилер.

¹² Маьлеклер, давысларын коьгеринки шыгарып: «Сойылган Козы куьдирет, байлык, терен акыл, куват, оьрмет, данък эм мактав алмага тийисли», — деп айта эдилер.

¹³ Коькте, ерде, ер астында эм денъызде аьр туьрли яратылганлардынъ баьриси эм олардынъ ишиндеги баьри зат: «Такта Олтырувшыга эм Козыга оьмир оьмирлерге мактав, оьрмет, данък эм куьдирет болсын!» — дегенлерин эситтим.

¹⁴ Доьрт янувар: «Амин», — деп айтатаган, тамадалар да басларын тоьмен ийип, сежде кылатаган эдилер.

Козы мухырларды ашады

6 Сонъ мен Козыдынъ эти мухырдынъ бириншисин ашканын коьрдим эм доьрт янувардынъ бириси коьк гуьрилдевине усаган тавысы ман: «Кел!» — дегенин эситтим.

² Коьзиме ак ат эм онынъ уьстинде колына яй ыслаган атлы коьринди. Ога таж кийдирилген эм ол, янъы енъуьвлерге ымтылган енъуьвшидей болып, шыкты.

³ Козы экинши мухырды ашканда, мен экинши янувардынъ: «Кел!» — дегенин эситтим.

⁴ Сол заманда кызыл туъсли баска ат шыкты. Онынъ уьстиндеги атлыга, ер юзинде яшаган аьдемлер бир бирлерин оьлтирсинлер деп, олардынъ араларындагы татымлыкты йок этуьв тапшырылган, Ога уьйкен кылыш та берилген эди.

⁵ Козы уьшинши мухырды ашканда, уьшинши янувардынъ: «Кел!» – дегенин эситтим эм карап, кара ат коьрдим. Онынъ уьстиндеги атлыдынъ колында шекки бар эди.

⁶ Доьрт янувардынъ арасыннан шыккан тавыстынъ: «Тек бир оьлшем* бийдай эм уьш оьлшем арпа бир куьнлик иске**», ама зейтун майына эм шагырга зарар берме!» – дегенин эситтим.

⁷ Козы доьртинши мухырды ашканда, мен доьртинши янувардынъ: «Кел!» – деген тавысын эситтим.

⁸ Карап, ак туъсли ат коьрдим. Онынъ уьстиндеги атлыдынъ аты – оьлим, онынъ артыннан ахырет келетаган эди. Ер юзининъ доьрт боьлигининъ бирин кылыш пан, ашлык пан, оьлет пен, йьрткышлар ман кырмага атлыга эркинлик берилген эди.

⁹ Козы бесинши мухырды ашканда, курман этилуьвши ердинъ туьбинде Алла соьзи эм оьзлерининъ эткен шаатлыгы уьшин оьлтирилгенлердинъ янларын коьрдим.

¹⁰ Баьри болган куьшлери мен олар: «Кие эм акыйкат Иемиз, канымыз уьшин ер юзинде яшайтаганларга кайзаман оьким шыгарып оьш алаяксынъ?» – деп, бакырыстылар.

¹¹ Сол заманда оларды ак кийимлерге кийиндирдилер эм сыдыралары, олардай болып оьлтирилген, баска Алла куьларына эм (иман) кардашларына толганга дейим, тагы бир кесек заман сакламага керек болганлары айтылды. ¹² Козы алтыншы мухырды ашканда, уьйкен ер сенъкилдев болганын коьрдим. Куьн, эшки юниннен согылып этилген кумаш пан ябылгандай, караланды, толган ай, кандай, (кызыл) болды.

¹³ Коьктеги юлдызлар, куьшли елде ясыл ынжырлар теректен калай тыбырдап туьсе болсалар, солай ерге туьстилер.

¹⁴ Коьк, колязбадай оралып, йойылды. Баьри тавлар эм араллар орынларыннан коьгалдылар.

* ^{6:6} 1 оьлшем (грекше хиникс): *азык оьлшемининъ кишкейи (1,1 литр).*

** ^{6:6} Бир куьнлик иске: *грекше «бир динарга».*

¹⁵ Ер юзи патшалары, уллы аьдемлери, аьскер басшылары, байлар эм куьшлилер, баьри ыргатлар эм азатлар дорбынларга, каялар арасына ясырындылар.

¹⁶ Аьдемлер тавларга, каяларга: «Уьстимизге авып туьсиньиз, бизди такта Олтырганнан эм Козыдынъ ашувиннан сакланьыз.

¹⁷ Олардынъ уллы ашувынынъ куьни келди. Энди сол куьнге ким карсы шыгып болар?» — дедилер.

Мухырланган 144 000 аьдем

7 Оннан сонъ мен доьрт маьлекти коьрдим. Олар ер юзининъ доьрт шетинде турып, не ерге, не денъизге, не бир терекке ел эспесин деп, ердинъ доьрт елин бувып туратаган эдилер.

² Мен баска бир маьлекти де коьрдим. Ол куьнтувардан коьтерилип келе эди эм яшав беруьвши Алладынь мухыры онда эди. Сол маьлек, ер юзинде, денъизде зарар эндирмеге куват берилген доьрт маьлекке сесин коьтерип:

³ «Не ер юзине, не денъизге, не терекке Алламыздынъ куьларынынъ манълайына биз мухыр салганьмызга дейим зарар этпенъиз!» — деди.

⁴ Мен мухыр салынганлардынъ санын эситтим. Исраил улларынынъ буьтин ырувларыннан 144 000 аьдемге мухыр салынган эди:

⁵ Юдадынъ ырувыннан он эки мынь аьдемге, Рубен ырувыннан он эки мыньга, Гад ырувыннан он эки мыньга,

⁶ Ашер ырувыннан он эки мыньга, Напталий ырувыннан он эки мыньга, Манаше ырувыннан он эки мыньга,

⁷ Шимон ырувыннан он эки мыньга, Левий ырувыннан он эки мыньга, Иссакар ырувыннан он эки мыньга,

⁸ Завулон ырувыннан он эки мыньга, Юсуп ырувыннан он эки мыньга, Бенямин ырувыннан да он эки мынь аьдемге мухыр салынган эди.

*Куткарылганлардынъ
сансыз туьркими*

⁹ Сонъ мен аьр миллеттен, ырувдан, халктан эм тилден болган, эш бирев де санап болмаган коьп аьдемлерди коьрдим.

Олар тактынъ эм Козыдынъ алдында ак кийимлерге оралып, колларына хурма бутакларын ыслап тура эдилер.

¹⁰ Баъри болган куышлери мен олар: «Такта олтырувшы Алламызда эм Козыда бизим куткарылувымыз!» — деп, бакырыстылар.

¹¹ Сол заманда тактынъ, тамадалардынъ эм доърт янувардынъ тоьгерегинде турган маьлеклердинъ баъриси, так алдына бетлери мен йыгылып, Аллага табынып:

¹² «Амин! Мактав, данък, терен акыл, шуькир, оьрмет, куыш эм куьдирет Алламызга оьмирлерге болсын! Амин!» — дедилер.

¹³ Тамадалардынъ бириси меннен: «Сен бу ак кийимлер кийген аьдемлерди билесинъме, олар кайдан келгенлер?» — деп сорады.

¹⁴ «Бийим, оны сен билесинъ», — дедим мен.

Ол: «Бу аьдемлер уйкен кыйынлык заманын басла-
рыннан кеширгенлер. Олар кийимлерин,

Козыдынъ каны ман ювып, ак эткенлер.

¹⁵ Сонынъ ушин олар Алладынъ тагы алдында туруп, Ога уйинде кеше-куьндиз табынадылар.

Такта Олтырган олардынъ уьстине шатырын керип ашаяк.

¹⁶ Олар энди аш болмаяклар эм де сувсамаяклар.

Оларды куьн иссилиги кыйнамаяк,

¹⁷ неге десе оларды тактынъ оьзеге болган

Козы куьтеек.

Яшавдынъ сув шоқыракларына аькетеек.

Алла олардынъ аьр туьрли коьзясларын

суьртеек», — деди.

Етинши мухыр

8 Козы етинши мухырды ашканда, коькте баъриси де тынды. Ярым саьатке дери тоьгеректи сессизлик бийледи.

² Сол заман Алладынъ алдында турган ети маьлекти коьрдим. Олардынъ аьр бирине зурна берилген эди.

³ Тагы да бир маьлек келип, курман этилуьвши ердинъ касына янасты. Колында онынъ ийис шыгаратаган алтын савыты бар эди. Тактынъ алдындагы алтын курман этилуьвши ерде

Аллага багысланган баъри аъдемлердинъ дуваларына косар уьшин ога коьп ладан ийис берилген эди.

⁴Ладан ийистинъ туьтини Аллага багысланганлардынъ дувалары ман бирге маълектинъ колыннан Алладынъ алдына коьтерилди.

⁵Маълек колына савытты алып, курман этилуьвши ердинъ оты ман оны толтырып, ерге таслады. Сол сабатлей коьк гуьрилдевлер, уьйкен тавыслар эситилди, айындырык яркырады эм ер сенъкилдеди.

Ети зурна

⁶Ети маълек колларындагы ети зурнада ойнамага аьзир болдылар.

⁷Биринши маълек зурнасын ойнатты. Сол сабатлей ер юзин кан карыскан буршак эм от сокты. Ер юзининъ уьштен бир кесеги, тереклердинъ уьштен бириси, коьк оьленнинъ оьзи де калмай, янып соьндилер.

⁸Экинши маълек зурнасын ойнатты. От янган уьйкен тавга усаган бир зат денъизге тасланды.

⁹Денъиздинъ уьштен бир кесеги канлы болды, денъиздеги ян-янувардынъ уьштен бириси кырылды, кемелердинъ уьштен бириси йок этилди.

¹⁰Уьшинши маълек зурнасын ойнатты. Коьктен, ялынлы от шырақтай, янып турган уьйкен юлдыз йылгалардынъ уьштен бирине, сув булакларына туьсти.

¹¹Юлдыздынъ аты Ювсан эди. Сувлардынъ уьштен бириси, ювсандай, ув татык болды, коьплеген аъдем сол сувдан оьлди.

¹²Доьртинши маълек зурнасын ойнатты. Куьннинъ уьштен бириси, айдынъ уьштен бириси эм юлдызлардынъ уьштен бириси зарарланды. Солай болганда, олардынъ уьштен бириси караланды, кешедей, куьндиздинъ де уьштен бириси рыксыз калды.

¹³Сол заманда мен йогарда, коькте ушкан карагусты коьрдим эм онынъ: «Ер юзинде яшаганларга сонъгы уьш маълектинъ журналарыннан соьле-аъле шыгаяк сеслериннен – кайгы, кайгы, кайгы!» – деп каты кышкырганын эситтим.

9 Бесинши маълек зурнасын ойнатты. Мен коьктен туьскен тагы да бир юлдыз коьрдим. Ога туьпсиз опкынга аьке-туьвши куйыдынъ ашкышы берилген эди.

² Сол юлдыз опкыннынъ куйысын ашканда, онынъ ишиннен, уьйкен пештен шыккандай болып туьтин коьгерилди. Куйыдан шыккан туьтиннен куьн эм ава караланды.

³ Туьтиннинъ арасыннан ер юзине шегерткилер явдылар. Оларга, ердеги каракуртлардынъ куьшиндей, куьш берилген эди.

⁴ Оларга, не ер коьгоьленине, не бир туьрли оьсимликке, не де бир туьрли терекке зарар этпенъиз, тек, манълайларында Алла мухыры болмаган аьдемлерге зарар этинъиз деп, айтылган эди.

⁵ Шегерткилерге сол аьдемлерди оьлтирмеге тувыл, тек бес ай узагында кыйнамага ызын берилген эди. Олардынъ кыйнавы каракурт шаккан аьдемнинъ кыйналувына тенъ эди.

⁶ Азапланган куьнлеринде аьдемлер оьлим излееклер, тек оны таппаяклар. Оьлеек болаяклар, ама оьлим олардан кашаяк.

⁷ Шегерткилер оьзлерининъ сыпаты ман согыска аьзир болган атларга усайдылар, басларында алтын тажга усаган бир зат бар, а бетлери — аьдем сыпатындай.

⁸ Шашлары — хатынлардынъ шашындай, а тислери — арландыкындай.

⁹ Тоьслеринде, темир куьбедей, куьбелери бар. Канатларынынъ тавысы десенъ согыста шапкан коьплеген атлардынъ эм арбалардынъ тавысына усайды.

¹⁰ Куйрыклары бар, онда каракуртлардыкындай ув огы бар. Сол куйрыкларда олардынъ бес ай аьдемлерге зарар этпеге берилген куьши йыйылган.

¹¹ Шегерткилерге басшылык этуьвши патша — туьпсиз опкыннынъ маьлеги. Онынъ еврейше аты Аваддон, грекше — Аполлион*.

¹² Биринши кайгы озып кеткенде, артыннан эки кайгы бирге келеятыр.

¹³ Алтыншы маълек зурнасын ойнатты. Мен Алладынъ алдындагы алтын курман этилуьвши ердинъ доьрт муьйизиннен шыккан тавысты эситтим.

---

* 9:11 Аваддон эм Аполлион: «Йоюшы» деген соьзлер.

¹⁴ Сол тавыс, колында зурна болган алтыншы маълекке: «Уйкен Ефрат йылгасында байланган доьрт маълекти босат!» – деди.

¹⁵ Соьйтип, аьдемлердинь уьштен бирин оьлтирер уьшин сол саьатке, куьнге, айга эм йылга аьзирленген доьрт маълек босатылды.

¹⁶ Онда 200 000 000 атлы аьскер бар эди. Санларын мен оьзим эситтим.

¹⁷ Мен коьринисте коьрген атлар да, олардынь уьстиндеги атлылар да сосындай болганларын эследим: тоьслеринде оттай янган кызыл, карагоьк, коькирт туьсли темир куьбе бар эди. Атлардынь баслары арсландыкына усай эдилер. Авызларыннан от, туьтин эм коькирт шыга эди.

¹⁸ Сол уьш баьле мен – олардынь авызларыннан шыккан от пан, туьтин мен, коькирт пен аьдемлердинь уьштен бири оьлтирилди.

¹⁹ Атлардынь куьши авызларында эм куйрыкларында. Йыланларга усаган куйрыкларынынь баслары бар, олар ман аьдемлерге зарар бередилер.

²⁰ Сосы баьле-казалардан оьлмей калган аьдемлер, оьзлерининь колы ман эткен бутларын таслап, теьбеге кайтпадылар, коьрип, эситип, юрип болмаган алтын, куьмис, ез, тас эм агаш бутларга табынганларын коймадылар.

²¹ Олар аьдем оьлтируьвлерине, саьарликлерине, каьхпеликлерине, урлавларына, теьбе этип, оькинмедилер.

Кишкей кагыты ман маълек

10 Мен коьктен туьсип келген баска куьшли маълекти де коьргенмен. Ол буьлтка оралган, басынынь уьстинде курткашык яркырайды. Бети куьнге, аяклары десень от баганаларга усайдылар.

² Колында ол бир кишкей ашык колязба ыслай эди. Онъ аягы ман денъизге, сол аягы ман ерге таянып,

³ арсланнынь оькиргенине усаган коьтеринки тавысы ман бакырды. Ол бакырган заманында, ети коьк гуьрилдевинь де тили ашылып, бир зат айтты.

⁴ Ети гуьрилдев айтканнан сонъ, мен эситкенимди язып басладым, ама коьктен: «Ети коьк гуьрилдевинъ айтканын язба, ол сыр болып калсын» — деген тавысты эситтим.

⁵ Оннан сонъ, ерди эм денъизди басып туратаган, мен коьрген маьлек, онъ колын коькке коьтерип,

⁶ оьмирлер бойы Яшайтаганнынъ, коькти, ерди, денъизди эм оларда болган баьри затты Яратканнынъ аты ман ант этип:

⁷ «Энди кешигуьв болмаяк, неге десе етинши маьлек зурнасын ойнатса, Алладынъ Оьз кулларына, пайхамбарларына хабарлаганындай сыры толтырылаяк», — деди.

⁸ Сонъ коьктен мен эситкен тавыс тагы да мени мен соьйлесип: «Бар, ерде эм денъизде турган маьлектинъ колыннан ашык колязбады ал!» — деди.

⁹ Мен маьлекке барып: «Мага сол кишкей колязбады бер», — дедим.

Ол: «Ал эм аша оны. Карнынъ шанышып авыраяк, ама авызында балдай таьтли болаяк», — деди.

¹⁰ Мен колыма колязбады алып ашадым. Авызымда балдай таьтли эди, ама оны ютканлай, карным шанышып авырды.

¹¹ Сонъ мага: «Сен арбатында да коьплеген халкларга, миллетлерге, тиллерге эм патшаларга пайхамбарлык этеексинъ», — деп айттылар.

Эки шаат

11 Мага аршынга усаган бир таяк берилип: «Бар, Алла уьйининъ курман этилуьвши ерининъ уьйкенлигин оьлше, сонда табынатаганларды сана.

² Алла уьйининъ тыс каралдысына эс берме, оны оьлшеме. Тыс каралды кие шахарды кырк эки ай таптаяк миллетлерге берилген.

³ Мен эки шаатыма куьш берекпен. Олар эрегожа кийип бир мынъ эки юз алпыс куьн пайхамбарлык суьрееклер», — деп айтылды.

⁴ Бу эки шаат — дуныя Иесининъ алдында турган эки зейтун тереги эм эки майшырак.

⁵ Эгер дейим ким болса да бирев оларга зарар этпеге суьйсе, олардынъ авызыннан шыккан от явларын ютар. Солай этип,

ким болса да бирев оларга зарар этпеге ойланса, сол оьлтирилмеге тийисли.

⁶ Эки шаатка, пайхамбарлыкты юргисткен заманларында, коькти капап, ямгырларды токтатпага куват берилген; сувларды канга айландырмага эм кашан суьйселер, сол заманда ерде аьр туьрли баьле-каза яратпага куват алганлар.

⁷ Шаатлыкларын этип кутылганнан сонь, туьпсиз опкыннан шыгувшы йьрткыш олар ман согысаяк, оларды енъеек эм оьлтиреек.

⁸ Олардынъ илеслери, символ ман айтканда, Содом эм Мысыр деп аталган уллы шахардынъ уьйкен йолына тасланаяк. Онда олардынъ Раббийи де кашка керилген.

⁹ Уьш куьн ярым узагында аьр халктан, ырувдан, тилден, миллеттен болган аьдемлер олардынъ илеслерине караяклар эм оларды кабырга салмага ызын бермееклер.

¹⁰ Сол эки пайхамбардынъ оьлими дунья яшавшыларын суьйинтеек, неге десе экеви оларды бек кыйнаган. Аьдемлер ойын-той этееклер, бир бирлерине савгалар йиберееклер.

¹¹ Уьш куьн ярым заман озган сонь, Алладан яшав рухы кирип, эки пайхамбар кайтарадан аяк уьстине миндилер. Оларга караганларды уьйкен коркыныш бийледи.

¹² Эки пайхамбар коьктен куьшли тавыстынъ: «Мунда миньвиз!» – дегенин эситтилер. Булыт уьстинде олар коькке коьтерилдилер, душпанлары оларга карадылар.

¹³ Сол саьатлей уьйкен ер сенъкилдеви болды. Шахардынъ оннан бири шашылды, ети мынъ аьдеми оьлди; калганларды коркув бийледи эм олар коьктеги Аллады данъкладылар.

¹⁴ Экинши кайгы кешти, ама тезден уьшинши кайгы келеек.

Етинши зурна

¹⁵ Етинши маьлек зурнасын ойнатты. Коькте:

«Дунья патшалыгы

Раббийимиздинъ эм Масихининъ патшалыгы болды.

Ол оьмир оьмирлерге патшалык суьреек», – деген коьтеринки тавыслар эситилдилер.

¹⁶ Сол заманда Алла алдында такларында олтырган йьрма доьрт тамада, эт бетиннен туьсип, Аллага сежде кылдылар:

¹⁷ «Буьтин дуньяды туткан,
бар болып турган эм бар болган
Раббий Алламыз,
уллы куьшинъди кулланып,
патшалык суьргенинъ уьшин
Сага шуькир этемиз.

¹⁸ Миллетлер ашувландылар,
ама Сенинъ де ашувынъ басларына туьсти.
Облилерге оьким шыгармага,
кулларынъ болган пайхамбарларды,
Сага багысланганларды,
кишкейи-уьйкени болсын,
атынъды сыйлаганларды савгаламага,
а ерди йоятаганларды йок этпеге заман келди», —
деп, тавысландылар.

¹⁹ Сонъ Алладынъ коьктеги уьйи ашылды, онда антласув сандыгы* коьринди. Айындырыклар яркырады, коьк гуьрил-девлер эситилди, ер сенъкилдеди, каты буршак явды.

Хатын эм аздаа (ибилис)

12 Аспанда, уллы нышан болып, куьнди уьстине кийген хатын коьринди: онынъ аягынынъ астында ай, басында он эки юлдызлы тажы бар эди.

² Хатын, юкли болып, бала табув азабыннан эм авырувыннан кышкыра эди.

³ Сонъ аспанда тагы да бир нышан — ети баслы эм он муьйизли, аьр басында бирер тажы болган уьйкен кызыл аздаа коьринди,

⁴ куйрыгы ман аспаннан юлдызлардынъ уьштен бирин сыпырып алды да ерге атты. Аздаа бала табаяк хатыннынъ алдында, сабийи тувганлай, оны ютаяк болып, токталды.

⁵ Хатыннан буьтин миллетлерди темир таягы ман багып юреек эр сабий тувды. Хатыннынъ баласы, сол сабатлей, Аллага эм Онынъ тагынынъ алдына аькелинди.

---

* 11:19 Антласув сандыгы: *Аьр ягы алтын ман куьпленген сандык. Ишинде антласув язылган таслар сакланадылар.*

⁶Хатын шоьлге кашты. Онда, ол мынь эки юз алпыс куьн асыралып турсын деп, Алла ога ер абзирлеген эди.

Аспандагы согыс

⁷Аспанда согыс басланды. Микаил* ман онынъ маьлеклери аздаага карсы согысты, аздаа да оззининъ маьлеклери мен оларга карсы шыкты,

⁸ама шыдалмады. Соьйтип, олар коьктеги орынларын йойдылар.

⁹Бу уьйкен аздаа – буьтин дуныяды алдап азгырган, ибилис эм шайтан деп аталган бурынгы йылан ерге атылды, маьлеклери де оны ман бирге атылдылар.

¹⁰Оннан сонъ мен коькте куьшли тавысты эситтим. Ол: «Энди Алламыздынъ куткарувы, куьдирети, патшалыгы эм Масихининъ абкимлиги келди, неге десе (иман) кардашларымызды айыплавшы, оларды Алламыздынъ алдында куьни-туьни айыплап туратаган, ерге тасланды.

¹¹Олар аздаады Козыдынъ каны ман эм озлерининъ шаатлав соьзи мен енъдилер эм де, оьлимге дейим де коркпай, озлерининъ янларын аямадылар.

¹²Сога коьре, аспан эм онда яшаганлар, куванынъыз! Ерге эм денъизге – кайгы, неге десе уьстинъизге озине аз заман калганын билген, ашувдан кутырған ибилис туьскен!» – деди.

¹³Аздаа ерге атылып тасланганын коьргенде, эр балады тапкан хатыннынъ ызыннан кувып баслады.

¹⁴Хатынга болса йыланнан кашып шоьлге, озьи уьш йыл ярым заман асыралып тураяк ерге ушып барсын деп, уьйкен карагустынъ эки канаты берилди.

¹⁵Хатынды сув алып кетер уьшин йылан озь авызыннан хатыннынъ артыннан, йылгадай, сув агыстты.

¹⁶Ама ер, авызын ашып, аздаа авызыннан агысткан йылгады ютып, хатынга ярдам этти.

¹⁷Аздаа хатынга ашувланды эм хатыннынъ тукумыннан калганлар, Алладынъ парызларын тутып, Исага шаатлыклары юргисткенлер мен согыспага кетти.

---

* 12:7 Микаил: *бас маьлектинъ аты.*

Денъизден шыккан янувар

13 Мен денъиз ягасындагы кумда токталдым эм денъизден шыгаятырган ети баслы он муъйизли йырткышты коьрдим. Онынъ он муъйизинде бирер тажы бар эди, басларында ассылык атлары язылган эди.

² Мен коьрген йырткыш йолбарыска усай эди, аяклары – аювдыкындай, авызы болса арсландыкындай эди. Аздаа ога озининъ куышин, тагын эм уллы аькимлигин берген эди.

³ Онынъ басларынынъ бири оьлим яралыдай болганын коьрдим, ама оьлим ярасы сав болган эди. Ер уьстиндегилердинъ баьриси, ызыннан карап, сейирсиндилер,

⁴ йырткышка аькимлик берген аздаага бас ийип: «Бу йырткыштай ким бар ды эм оны ман ким согыспага боляк ты?» – дедилер.

⁵ Бу йырткышка оьктемли эм ассылык пан соьйлейтаган авыз эм кырк эки ай бойында юргистпеге аькимлик берилди.

⁶ Ол Аллага карсы ассылык соьзлерди айтпага, Онынъ атын, уьйин эм коькте яшаганларды яманламага авызын ашты.

⁷ Йырткышка Аллага багысланганларга карсы согыспага, оларды енъмеге амал этилди. Ога аьр ырувды да, аьр халкты да, тилди де, миллетти де бийлемеге аькимлик берилди.

⁸ Ер уьстинде яшайтаган, дуныя яратылганнан бери курман этилген Козыдынъ яшав китабында атлары язылмаган аьдемлердинъ баьриси йырткышка бас ийип тураяклар.

⁹ Кулагы болган эситсин.

¹⁰ Ким есирге туьсеек болса, сол есирге туьсеек; ким кылыш пан оьлтирилеек болса, сол кылыш пан оьлеек. Бу аьлде Аллага багысланганларга тоьзимли болып иманда турмага керек.

Ерден шыккан йырткыш

¹¹ Сонъ мен баска йырткыштынъ ерден шыгаятырганын коьрдим; ол, Козыдай, эки муъйизли, ама аздаадай соьйлейтаган эди.

¹² Ол биринши йырткыштынъ баьри аькимлигин онынъ аты ман юргистеди. Буьтин ерди де, онда яшаганларды да, оьлим ярасы сав болган биринши йырткышка табындырады.

¹³Экинши йырткыш уйкен аьлемет нышанларды коьрсетеди; соьйтип те аьдемлердинь алдында коьктен ерге от та явдырады,

¹⁴ога биринши йырткыштынъ атыннан коьрсетпеге берилген нышанлары ман ер уьстинде яшаганларды алдайды. Ер уьстинде яшаганларга, кылыштан яралы болып, сав калган йырткыштынъ сыйына сынтас этинъиз деп, буйырды.

¹⁵Ога, биринши йырткыштынъ сынтасына ян эндирип, сынтасты соьйлетпеге, сынтаска сежде кылмаганнынъ аьр бирин оьлтиртпеге куьш берилди.

¹⁶Экинши йырткыш кишкейлердинъ эм уйкенлердинъ, байлардынъ эм пақырлардынъ, эркинлердинъ эм куллардынъ — баьрисининъ онъ колына яде манълайына тамга салдыраак.

¹⁷Сол тамгады йырткыштынъ атын яде атын белгилеген санды юргистпеген аьдемнен баска эш биревге де не алмага, не сатпага эркинлик берилмеек.

¹⁸Муны анъламага акыл керек. Акылы болган аьдем йырткыштынъ санын эсаплап шыгарсын, неге десе ол аьдем саны. Онынъ саны 666.

Козы эм 144 000 аьдем

14 Сонда мен карадым да Козы Сион тавдынъ басында турганын коьрдим. Оны ман бирге манълайларында Козыдынъ эм Атасынынъ аты язылган 144 000 аьдем бар эди.

²Оннан сонъ мен коьктен шорылдап аккан сувлар тавысындай эм куьшли коьк гуьрилдегениндей тавыстынъ келгенин эситтим. Мен эситкен тавыс лирашылар лираларында ойнаган анъ тавысына усай эди.

³Сол 144 000 аьдем тактынъ, доьрт янувардынъ эм тамадалардынъ алдында янъы йырды йырлай эдилер. Сол йырды дуньялык яшавдынъ есирлигиннен куткарылган бу аьдемлерден баска эш бирев де уйреналмады.

⁴Неге десе олар — уйленмегенлер, каьхпелер мен айкаспай, оьзлерин кирлемей турганлар. Козы кайда барса, олар сонда барып, ызыннан юретаганлар, аьдемлер арасыннан Аллага эм Козыга тувнъышлар болар уьшин сатып алынганлар.

⁵Олардынъ авызларыннан ялган соьз шыкпады. Олар айыпсызлар.

Уьш маьлек

⁶ Мен коьктинъ ортасында ушып келеятырган баска бир маьлекти коьрдим. Ол ер уьстинде яшаганларга, аьр миллетке, ырувга, тилге эм халкка билдирер уьшин оьмирлик Ййги Хабарды колына ыслagan эди.

⁷ Ол коьтеринки тавысы ман: «Аллады сыйлап данъкланъыз! Неге десе Онынъ оьким шыгараяк вакыты етти. Коькти, ерди, денъизди, сув шыккан ерлерди Яратканга сежде этинъиз!» – дейтаган эди.

⁸ Онынъ артыннан баска маьлек те: «Йойылды! Уллы шахар Бабыл йойылды! Ол оьзининъ каьхпелигининъ кутырган шагыры ман баьри халкларды эсирткен эди», – деп айта эди.

⁹ Уьшинши маьлек те олардынъ ызларыннан ушып, тавысын шыгарып: «Ким йьрткышка эм онынъ сынтасына сежде этсе, оьзининъ манълайына яде колына тамга салдырса,

¹⁰ сол Алладынъ ашувынынъ шагырыннан ишеек. Ол шагыр карыстырылмаган эм Алладынъ ашув аягында* аьзирленген. Сондайлар Аллага багысланган маьлеклердинъ эм Козыдынъ алдында от пан эм коькирт пен эзиетленееклер.

¹¹ Олардынъ азапланув туьтини оьмир оьмирлерге шыгаяк, йьрткышка эм онынъ сынтасына табынатаган эм атынынъ тамгасын кабыл этип алганлар кеше-куьндиз тынышлык таппаяклар», – деди.

¹² Бу аьлде Аллага багысланганларга – Онынъ парызларын эм Исага иман этуьвин сак тутатаганларга тоьзимли болмага керек.

¹³ Мен: «Яз: бу куьннен алып, Раббийге ынанып оьлгенлер – наьсиплилер!» – деп коьктен мага айткан давысты эситтим.

«Аьше, олар, куллыкларын таьвесип, рахатлык табарлар, неге десе эткен затлары уьшин баргы аларлар», – деди Рух.

¹⁴ Тагы да карадым эм мине ак булыт, сол булыттынъ уьстинде аьдем улына усаган Бирев олтыра эди; басында алтын тажы, колында оьткир орагы.

---

* 14:10 Ашув аягы: *яздынъ символы.*

¹⁵ Алла уйиннен баска маълек шыгып, тавысын коьтерип, булыт уьстинде Олтырганга кышкырды: «Орагыньды узат та орып басла. Орув заманы еткен, ерде онъыс писип турады».

¹⁶ Булыт уьстинде Олтырган орагын ерге салды эм ердинъ онъысы орылды.

¹⁷ Коьктеги Алла уйиннен тагы да бир маълек шыкты. Онынъ колында да оьткир орагы бар эди.

¹⁸ Отка аькимлик суьрген баска бир маълек курман этилуьвши ерден шыгып, кышкырыклап: «Оьткир орагыньды ййбер де ер уьстиндеги юзимнинъ талларын кесип ййй, неге десе юзимлери пискен», — деди.

¹⁹ Яне маълек орагын ерге ййберди, ердеги юзимди кесип йййды, Алладынъ ашувунынъ уйкен юзим эзгишине атты.

²⁰ Юзим шахардынъ тысында эзгиште тапталды, эзгиштен аттынъ ювенине еткен, бир мынь алты юз стадия* узынлыгы болган кан акты.

Ети маълек эм ети баъле

15 Сонъ мен коькте баска бир уйкен эм сейир нышанды — сонъгы ети баълеси болган ети маълекти коьрдим. Алладынъ ашувланувы бу баълелер мен кутылатаган эди.

² Тагы да мен, от карыстырылган сисе денъиздей бир затты эм йырткышты, онынъ сынтасын эм атынынъ санын енъгенлердинъ, Алладынъ лираларын ыслап, бу сисе денъиздинъ уьстинде турганларын коьрдим.

³ Олар Алладынъ кулы Мусадынъ йырын эм Козыдынъ йырын йырлап: «Буьтин дунуяды туткан Раббий Алла! Ислеринъ уллы эм сейир! Йолларынъ тувра эм акыйкат, миллетлер** Патшасы!

⁴ Я Раббий! Ким Сени сыйламаяк эм атынъды данъкламаяк? Неге десе тек бир Сен — сыйлысынъ. Баьри миллетлер келип Сенинъ алдынъда сежде кылаяклар, неге десе туьзлик пен оьким шыгаратаганыньды коьрсеттинъ», — дедилер.

* 14:20 1600 стадия = 296 км.

** 15:3 Миллетлер: бир неше текстлерде «оьмирлер», бир-эки текстте де «Алага багысланганлар».

⁵ Оннан сонъ мен карадым эм Алла уйининъ, коьктеги шаатлык шатырдынъ, ашылганын коьрдим.

⁶ Ети баьлеси болган ети маьлектинъ таза, яркыраган кетен кийимлер кийип, коькирекке дейим алтын белбавларды кысып, Алла уйиннен шыкканын коьрдим.

⁷ Сонда доьрт янувардынъ бириси оьмирлер бойы яшаган Алладынъ ашувы ман толган ети алтын аякты ети маьлекке берди.

⁸ Алла уйи Онынъ данъкынынъ эм куьдиретининъ туьтини мен толды, эш бирев де ети маьлектинъ ети баьлеси таьвесилгенге дейим онда киралмады.

Алла ашувы ман ети аяк

16 Оннан сонъ мен Алла уйиннен ети маьлекке: «Барынъыз эм Алладынъ ети ашув аягын ерге тоьгинъиз!» – деп айтатаган уллы даьысты эситтим.

² Биринши маьлек барып, аягын ерге тоькти: йырткыш тамгасын юргисткен эм сынтасына табынган аьдемлерде яман эм шийкендирген иринли яралар болдылар.

³ Экинши маьлек аягын денъызге тоькти: денъыз, оьли канындай, канлы болды эм яны болган аьр зат кырылды.

⁴ Уьшинши маьлек аягын йылгаларга эм сув шыгатаган ерлерге тоькти. Олар да кан болдылар.

⁵ Мен сув маьлегининъ: «Ай, Бар Болып Туратаган эм Бар Болган Сыйлы (Раббий), Сен бу затларга карсы оьким шыгарганынъ уьшин аьдилсинъ!

⁶ Олар Сага багысланганлардынъ эм де пайхамбарлардынъ канларын тоьккени уьшин, Сен оларга канды ишпеге бердинъ: олар ога тийисли», – дегенин эситтим.

⁷ Курман этилуьвши ерден баскадынъ: «Ай, буьтин дунияды туткан Раббий Алла! Сенинъ шыгарган оькимлеринъ акыйкат эм туврашыл!» – дегенин эситтим.

⁸ Доьртинши маьлек аягын куьнге тоькти: соны ман куьнге аьдемлерди оты ман куьйдирмеге ызын берилди.

⁹ Куьшли иссилик аьдемлерди куьйдирди, ама олар теьбеге туьспедилер, бу баьлелер уьстинде куваты болган Аллады данъкламай, Онынъ атын яманладылар.

¹⁰Бесинши маълек оз аягын йырткыштынъ тагына тоькти: йырткыштынъ патшалыгы караланды эм аьдемлер шеккен азапларыннан тиллерин тислей эдилер.

¹¹Азапларыннан эм яраларыннан Коьктеги Аллады яманладылар, ама, ислериннен тайып, теьбеге туьспедилер.

¹²Алтыншы маълек оз аягын уллы Ефрат сувына тоькти: куьн шыгатаган яктан келген патшаларга йол аьзир болар уьшин, Ефрат сувы курыды.

¹³Сонъ мен аздаадынъ, йырткыштынъ эм де ялган пайхамбардынъ авызыннан шыгатырган, бакага усаган уьш кара йинди коьрдим.

¹⁴Олар — аьлетмет нышанлар этуьвши кара йин рухлары. Шыгып, буьтин дуньяды туткан Алладынъ уллы куьнинде боляк согыска савлай дуньядынъ патшаларын йыймага барадылар.

¹⁵«Мине Мен, карактай, сакламастан келеятырман: яланъаш юрмес эм уятлыгы коьринмес уьшин уяв турувшы эм кийимин уьстинде саклавышы — наьсипли!» (— дейди Иса.)

¹⁶Уьш кара йин патшаларды еврейше «Армагедон» деген ерге йыйды.

¹⁷Етинши маълек аягын авага шашты: Алла уьйиндеги тактан: «Болып кутылды!» — деген куьшли давыс эситилди.

¹⁸Сонъ ясынок-айындырыклар, коьк гуьрилдевлер, тавыслар шыктылар эм ер уьстинде аьдем яратылганнан бери болмаган, сондай бир уьйкен ер сенъкилдеви болды.

¹⁹Уьйкен шахар да уьшке боьлинди, миллетлердинъ шахарлары да ойылдылар. Уллы Бабыл да Алла алдында эске алынды эм ога кызган ашувынынъ шагыр аягы берилди.

²⁰Баьри араллар да каштылар, тавлар да йок болдылар.

²¹Коьктен аьдемлерге аьр бири талант* тенъли болган буршак явды. Буршак баьлеси уьшин аьдемлер Аллады яманладылар, неге десе болган баьле бек авыр эди.

Каьхне эм йырткыш

17 Меним касыма ети аягы болган ети маълектинъ бириси келип: «Кел мунда, мен сага шорылдап аккан

* 16:21 1 талант = 40 кг.

сувларда олтырган уллы каьхпеге оьким кесилгенин коьрсетейим.

²Оны ман каьхпеликте дунья патшалары болганлар, онынъ каьхпелик шагырыннан ер юзинде яшаганлар да эсиргенлер», — деди.

³Сонъ маьлек мени Рухтынъ бийлегени мен шоьлге коьширди. Онда мен хатынды коьрдим. Хатын ети баслы, он муьйизли кызыл бир йьрткыштынъ уьстинде олтыры эди. Йьрткыштынъ савлай уьстинде асылык эттиретаган атлар язылган эди.

⁴Хатын кызыл эм карагошкыл-кызыл кийимлер кийип, алтын, баалы таслар эм ынжылар ман безекленген эди. Колында шийкендиретаган затларга эм каьхпелигининъ кирине толган алтын аякты ыслаган эди.

⁵Манълайында сыры болган бир ат язылган эди:
«Уллы Бабыл — каьхпелердинъ эм дуньядынъ шийкендиретаган затларынынъ анасы».

⁶Хатын Аллага багысланганлардынъ эм Исадынъ шаатларынынъ канына эсирген эди. Оны коьргенде мен бек сейирсиндим.

⁷Ама маьлек: «Не затка соьйтип сейирсиндинъ? Мен сага хатыннынъ эм оны юргистетаган ети баслы, он муьйизли йьрткыштынъ сырын ашайым.

⁸Сен коьрген йьрткыш бир заманларда бар эди, ама энди йок. Ол туьпсиз опкыннан коьтерилеек эм йойылувына бараяк. Ер юзинде яшайтаганлар, дунья яратылганнан бери атлары яшав китабына язылмаганлар, йьрткышты коьрселер сейир этееклер. Неге десе ол бир заманларда бар эди, энди йок, ама янъыдан болаяк.

⁹Муны аньламага акыл керек. Ети бас — ол хатын минип олтырган ети тав эм де ети патша.

¹⁰Олардынъ беси йыгылды, бириси турады, етиншиси аьли де келмеген. Келсе де ол коьпке калмаяк.

¹¹Бир заманларда яшаган, ама энди болмаган йьрткыш — сегизинши патша. Ол сол етидинъ бириси эм йойылувына бараяк.

¹²Сен коьрген он муьйиз — баска он патша. Олар энди де патшалыкларын алмаганлар, ама патшалык этпеге аькимликлерин йьрткыш пан бирге бир саьатке алаяклар.

¹³ Олардынъ мыратлары бир, соны ушин патшалар оъз куышлерин эм аькимликлерин йырткышка бередилер.

¹⁴ Олар Козы ман согысаяклар, тек Козы оларды енъеек, неге десе Козы – бийлердинъ Бийи эм патшалардынъ Патшасы, Оны ман бирге болганлар да шақырылган, сайланган эм Ога туъз болган аьдемлер».

¹⁵ Маьлек тагы да: «Сен коьрген каьхпе олтырган сувлар – халклар, ямагатлар, миллетлер эм тиллер.

¹⁶ Сен коьрген он муьйиз эм оларды юргисткен йырткыш каьхпеди коьрип болмаяклар эм оны йойып, яланъаш этееклер, кевдесин ашаяклар, озин отта ягаяклар.

¹⁷ Неге десе Алла Оьзининъ мырадын толтырув ойын патшалардынъ юреклерине салган. Соьйтип олар, Алладынъ соьзлери толганша, бир ниетли болып, патшалыкларын йырткышка берееклер.

¹⁸ А сен коьрген хатын – уллы бас сахар: ердинъ патшаларына ол патшалык этеди».

Бабылдынъ йыгылувы

18 Сонъ мен коьктен туьсип келятырган баска бир маьлекти коьрдим. Онынъ бек уйкен аькимлиги бар эди. Ер онынъ данъкы ман ярыкланды.

² Маьлек десенъ коьтеринки давысы ман:

«Уллы Бабыл йыгылды!

Ол кара йинлердинъ меканы,

аьр туьрли арам рухтынъ,

аьр туьрли арам эм шийкендирген кустынъ

турак ери болган.

³ Онынъ каьхпелигининъ кутырган шагырыннан

буьтин миллетлер эсиргенлер;

ер юзининъ патшалары оны ман каьхпеликте

болдылар,

ер юзининъ саьвдегерлери де

онынъ эсапсыз моллыгыннан байыдылар», – деди.

⁴ Сонъ мен коьктен тагы да бир баска давыс эситтим. Ол:

«Халкым меним,

Бабыл ман бирге куьнасына кирмеек,

басына келетаган баьлелер мен язаланмаяк болсанъ,
оннан шык!

⁵ Кокке дейим етти уьсти-уьстине йыйылган куьналары,
эткен яманлыкларын Алла эске алды.

⁶ Бабыл не кадер берген болса,
сиз де сол кадер кайтарыңыз,
эткен затлары уьшин ога эки кабат кайтарыңыз.
Шагыр берген аягын, сиз энди кайтарганда
эки кабат толтырыңыз.

⁷ Не кадер ол озин коьтерип, байлыкта яшаган болса,
сиз де ога сол кадер азап эм кайгы ман кайтарыңыз.
Неге десе ол: „Патша болып олтыраман,
кайгыргандай, тул хатын тувылман“, — деп айтады.

⁸ Сога коьре басына туьсеек баьлелер —
оьлим, кайгы, ашлык — бир куьннинъ ишинде келеек;
от пан яндырылаяк,
неге десе ога оьким шыгарган Раббийдинъ куьши
уьйкен».

⁹ Бабыл ман каьхпеликте болып, байлыкта яшаган ер патша-
лары, янган шахардынъ уьстиннен шыккан туьгинди коьрип,
коькиреклерине согып-согып, йылаяклар.

¹⁰ Онынъ азабына эректен коркып карап:

«Уллы шахар Бабыл —
кайгы сага, кайгы, куьдиретли шахар!
Бир сабаттинъ ишинде сага оьким кесилди», —
деп айтаяклар.

¹¹ Ер юзининъ саьвдегерлери йылап кайгыраяклар. Неге десе
энди эш бирев де олардан бир зат та сатып алмаяк:

¹² алтын эм куьмис затларды, баалы тасларды эм ынжылар-
ды, юка кетенди, йибекти, кызыл эм карагошкыл-кызыл ку-
машларды, туьрли кокысы болган тереклерди, пил суьегиннен
ясалган туьрли затларды, баалы тереклердинъ агашыннан,
езден, темирден эм мермерден ясалган туьрли савыт-садакты,

¹³ аска салынатаган ийис-коькыслы оьленлерди, тамырларды,
майларды, ладан ийисти, мирди*, шагырды, зейтун майын,

---

* 18:13 Мир: баалы аьруьв ийисли май.

яхшы унды эм бийдайды, мал-туварларды, койларды, атларды, арбаларды эм кулларды – аьдемлердинъ янларын эш бирев де сатып алмаяк.

¹⁴ «Янынъ куьсеген пискен емислер Сенде йок болдылар. Буьтин байлыгынъ эм барлыгынъ йойылдылар. Аьдемлер энди оларды табалмаяклар», – деп айтаяклар.

¹⁵ Бабылда бу затларды сатып байыган саьвдегерлер, онынъ азабын коьргенде, коркаяклар. Эректе калып, обкирип йы-
лаяклар.

¹⁶ «Юка кетенге, кызыл эм карагошкыл-кызыл кумашларга кийинген, алтынга, баалы тасларга эм ынжыларга ярасык-ланган уллы шахар, кайгы сага, кайгы!

¹⁷ Бир саьаттинъ ишинде байлыгынъ куьл болды!» – деп айтаяклар.

¹⁸ Кеме басшылары, кеме йолавшылары, денъизшилер эм денъизде ислегенлер – баьриси де эректен янган шахардынъ уьстиннен шыккан туьтинге карап: «Кайсы шахар сосы уллы шахар ман тенълесер?» – деп бакырысаяклар.

¹⁹ Топырак пан басларын себип, кайгырып, йылап:

«Уллы шахар – кайгы сага, кайгы!

Денъизде кемелери болганлардынъ баьриси де сеннен, баалы затларынънан байыганлар.

Эм мине сен бир саьаттинъ ишинде куьл болдынъ!» – деп кышкыраяклар.

²⁰ А сен, коьк, суьйин!

Эм сиз, Аллага багысланганлар,

элшилер эм пайхамбарлар, суьйининъиз!

Алла, сосы шахарга обким кесип, обшинъизди алды.

²¹ Сол заманда куьшли бир маьлек, туьйирмен тастай уьй-кен тасты алып, денъизге атты эм:

«Сосындай аявсызлык пан уллы шахар Бабыл корланаяк эм оннан сонъ табылмаяк.

²² Сенде не лирада ойнавшылардынъ, не йырлавшылардынъ, Не дуьдикте, не де зурнада ойнавшылардынъ сеси эситилмеек.

Сенде бир туьрли обнер мен каьр шегуьвши табылмаяк.

Туьйирмен таслардынъ тавысы энди сенде эситилмеек.

- ²³ Сенде энди шырактынъ ярыгы янмаяк,
Келин мен киевдинъ давыслары энди эситилмеек.
Саавдегерлеринъ дуныядынъ уллы аьдемлери эдилер.
Саьарлигинъ мен бабри миллетлер йолдан тайдылар.
- ²⁴ Бабылда пайхамбарлардынъ,
Аллага багысланган бабри аьдемлердинъ
эм буьтин ер юзинде (шуьшсиз) оьлтирилгенлердинъ
каны Онынъ мойнында», – деди.

Раббийди мактанъыз

19 Сонъ коькте уйкен ямагаттынъ коьтеринки давысына
усаган авазды эситтим:

«Аллелуя*!

Куткарылув, данък эм куьш – Алламыздан.

- ² Неге десе Онынъ оькимлери тувра эм акыйкат:
каьхпелиги мен ерди йойган уллы каьхпеге
Ол оьким шыгарды
эм кулларынынъ каны уьшин оьш алды».

- ³ Тагы да: «Аллелуя!

Каьхпединъ янганыннан туьтин оьмирлер бойы
шыгаяк», – дедилер.

⁴ Сонда йырма доьрт тамада эм доьрт янувар тагында ол-
тырган Аллага сежде этип:

«Амин! Аллелуя!» – дедилер.

- ⁵ Тактан тагы да бир сес:

«Алламыздынъ бабри куллары –
Кишкейиннен уйкенине дейим Оны сыйлаганлар,
Оны данъкланъыз!» – деди.

⁶ Тагы да уйкен ямагаттынъ давысына, шорылдап аккан
сувлардынъ эм куьшли коьк гуьрилдевинъ тавысына усаган
сестинъ:

«Аллелуя!

Неге десе буьтин дуныяды туткан Раббий Алламыз
Патшалык этеди!

- ⁷ Куванаяк эм шатланаяк!

---

* 19:1, 3, 4, 6 Аллелуя: «Раббийди мактанъыз» деген еврейше соьз.

Аллады данъкляяк!

Неге десе Козыдынъ неке кыюв тойынынъ заманы
келди,

Онынъ келини аьзир болды.

⁸Алла оны таза эм йылтыраган юка кетенге

кийиндирди», – дегенин эситтим. Бу юка кетен –

Аллага багысланганлардынъ туврашыл ислери.

⁹Маьлек мага: «Яз: „Козыдынъ тойына шақырылганлар – бактылы!“» – деди. Тагы да: «Бу союзлер – ушини мен де Алладыкы», – деп косты.

¹⁰Ога сежде этеек болып, мен аягына йыгылдым. Тек ол: «Булай этпе! Мен Исага шаатлыкларын юргисткен (иман) кардашларынънынъ эм сенинъ кызмет досынъман. Аллага сежде кыл! Эм бил: Исага шаатлык этуьв – пайхамбарлыктынъ рухы», – деди.

Ак аттынъ уьстинде атлы

¹¹Сонда мен коьк ашылганын эм онда ак ат турганын коьрдим. Уьстиндеги Атлыдынъ аты – Сенимли эм Акыйкат. Атлы тувра оьким кеседи эм согысады.

¹²Онынъ коьзлери – от ялынындай, басында коьплеген тажлары бар, уьстинде оьзиннен баска бирев де билмеген аты язылган эди.

¹³Онынъ абасы (кийими) канга баткан эм Ога «Алладынъ соьзи» деген ат берилген эди.

¹⁴Атлыдынъ артыннан соьйтип ак атлардынъ уьстинде таза эм ак юка кетенлерге кийинген коьктеги аьскерлер бара эдилер.

¹⁵Миллетлерди енъер уьшин, атлыдынъ авызыннан оьтकिр кылыш шыгады. Оларды темир таягы ман багаяк. Буьтин дуньяды туткан Алладынъ кызган ашувынынъ шагырын шыгарган юзим эзгишинде юзим тапталаяк.

¹⁶Абасында эм бутында патшалардынъ Патшасы эм бийлердинъ Бийи деген аты язылган.

¹⁷Мен тагы да бир маьлекти коьрдим. Ол, куьнде турып, коьктинъ ортасында ушкан баьри кусларга:

¹⁸«Патшалардынъ, аьскер аькимлердинъ, куьшлилердинъ, атлардынъ эм атлылардынъ, азатлардынъ эм ыргатлардынъ,

уллылардынъ эм кишкейлердинъ — баърисининъ этин емеге йыйылып, Алладынъ уллы тойына келинъиз!» — дегенин эситтим.

¹⁹ Сонъ йырткыштынъ, дуния патшаларынынъ эм олардынъ аьскерлерининъ атта Олтырган эм Онынъ аьскери мен согыспага йыйылганларын коьрдим.

²⁰ Йырткыш эм онынъ алдында аьлемет нышанлар коьрсеткен, соьйтип, йырткыштынъ тамгасын алып сынтасына табынганларды алдаган ялган пайхамбар есирге алындылар. Экиси де янып турган отлы, коькиртли коьлге тирилей тасландылар.

²¹ Калганлар атта Олтырганнынъ авызындагы кылышы ман оьлтирилдилер. Баъри куслар олардынъ этлерине тойдылар.

Мынъ йыл

20 Сонъ коьктен туьсип келген бир маьлекти коьрдим. Колында туьпсиз опкыннынъ ашкышы эм уйкен шынжыры бар эди.

² Маьлек аздаады — ибилис эм шайтан деп аталган бурынгы йыланды ыслап, мынъ йылга байлады

³ эм туьпсиз опкынга таслады. Сонда маьлек ибилисти, мынъ йыл оьткенге дейим миллетлерди тагы алдап болмасын деп, капады эм киртлерге мухыр салды. Сонъында ибилис босатылмага керек, тек аз заманга.

⁴ Оннан сонъ такларды коьрдим. Такларда олтырганларга оьким шыгармага эркинлик берилген эди. Исага эткен шаатлыклары эм Алладынъ соьзи уьшин басы кесилгенлердинъ янларын да коьрдим. Олар — йырткышка да, онынъ сынтасына да сежде кылмаган эм не манълайына, не колына онынъ тамгасын салып кабыл этпеген аьдемлер.

⁵ Олар тирилип, Иса Масих пен мынъ йыл патшалык суьрдилер. Ол — оьлилерден биринши тирилуьв. Калганлар, мынъ йыл оьтпей, оьлилерден тирилмедилер.

⁶ Биринши тирилуьвге косылганлар — бактылы эм Аллага багысланган. Оларга экинши оьлимнинъ аькимлиги йок. Олар Алладынъ эм Масихтинъ дин куллыкшылары болаяклар, Масих пен мынъ йыл патшалык суьрееклер.

Ибилистинъ опыравы

⁷ Мынъ йыл кетсе, шайтан тутнагыннан босатылаяк.

⁸ Оннан шыгып, ердинъ доьрт шетинде яшаган миллетлерди — Гог пан Магогты алдап, согыска баьрисин йыаяк. Олар, денъиз кумындай, сансыз болаяклар.

⁹ Ердинъ аьр ягына кирип, Аллага багысланганлардынъ турган ерин, Алла суьйген шахарды курсап алдылар. Ама коьктен туьскен от баьрисин ютты.

¹⁰ Оларды алдаган ибилис десенъ отлы, коькиртли коьлге тасланды. Йьирткыш эм ялган пайхамбар да онда. Олар кеше де, куьндиз де оьмирлер бойы азап шегееклер.

Оьлгенлерге оьким

¹¹ Оннан сонъ мен уйкен ак такты эм онда Олтырганды коьрдим. Онынъ каравыннан ер эм коьк каштылар, йойылып кеттилер.

¹² Оьлилердинъ уллыларын-кишкейлерин де коьрдим. Олар тактынъ алдында тура эдилер. Сонъ китаплар ашылды. «Яшав китабы» деп аталган баска бир китап та ашылды. Оьлилерге, китапларда язылганындай, ислерине коьре оьким шыгарыла эди.

¹³ Денъиз оьзиндеги оьлилерди кайтарды, оьлим эм ахырет те оьзлериндеги оьлилерди кайтардылар. Баьрисине де эткен затларына коьре оьким шыгарылды.

¹⁴ Сонъ оьлим эм ахырет отлы коьлге тасланды. Сол отлы коьл — экинши оьлим.

¹⁵ Аты яшав китабына язылмаганлардынъ баьриси де отлы коьлге тасландылар.

Янъы коьк эм ер

21 Мен янъы коьк эм янъы ерди коьрдим. Алдынгы коьк пен ер йойылып кеткен эди, денъиз де энди йок эди.

² Мен кие шахарды, янъы Ерусалимди, коьрдим. Ол коьктен, Алладынь алдыннан келе эди. Шахар, оьзининъ киевине аьзирленген келиндей, ярасыкланган эди.

³ Тактан коьтеринки тавыс: «Мине Алладынь меканы — аьдемлер арасында. Ол олардынъ арасында яшаяк. Олар

Онынъ халкы болаяк, Алла Оъзи де олар ман бирге болып, Алласы болаяк.

⁴ Олардынъ бабри коъзясларын суъртеек. Оьлим энди болмаяк, кайгы да, бакырык та, авырув да энди болмаяк, неге десе алдынгы бабри зат та кетти», — деди.

⁵ Сол заманда такта Олтырган: «Мине, бабри затты янъы этемен!», а мага: «Яз, неге десе бу соъзлер сенимли эм акыйкат», — деди.

⁶ Эм косты: «Аьр зат тамам! Мен — Альфа эм Омега, Басы эм Сонъыман. Сувсаганларды тоълевсиз яшав шоқырагыннан алынган сув ман савгаларман.

⁷⁻⁸ Ким енъеди, сол бу затлардынъ асабасы болаяк. Мен ога Алла болаякпан, ол да Мага ул. Коркаклардынъ, сенимсизлердинъ, шийкендиргенлердинъ, аьдем оьлтирувьшилердинъ, каьхпеликке берилгенлердинъ, сабаршилердинъ, бутларга табынувшылардынъ эм бабри оьтирикшилердинъ бактысы — янып турган отлы, коькиртли коьл. Сол — экинши оьлим».

Янъы Ерусалим

⁹ Сонъгы ети баьле-казага толган ети аягы болган ети маьлектинъ бириси келди. Ол мени мен соьйлесип: «Кел булайга, мен сага Козыдынъ хатыны болаяк келинди коьрсетейим», — деди.

¹⁰ Сонъ мени Рухтынъ бийлеви мен бир бийик, уьйкен тавга коьтерди эм коьктен, Алладынъ алдыннан туьсип келеятырган кие шахарды, Ерусалимди, коьрсетти.

¹¹ Бу шахар Алладынъ данъкы ман яркырайды эм онынъ ярыгы, куьрт сиседей, ашык болган бек баалы яспис тасына усайды.

¹² Шахарды он эки капысы болган уьйкен, бийик ирге курсап алады. Он эки капыды он эки маьлек саклайды. Капыларга Израил улларынынъ он эки ырувынынъ атлары язылган.

¹³ Куьнтувардан — уьш капы, сырттан — уьш капы, кубыладан — уьш капы, куьнбатардан да уьш капы бар.

¹⁴ Шахардынъ иргеси он эки негизге таянады эм аьр биринде Козыдынъ он эки элшисининъ бирер аты язылган.

¹⁵ Мени мен соьйлеген маьлектинъ колында шахарды, онынъ капыларын, иргесин оьлшемеге алтын таягы бар эди.

¹⁶ Шахар доьрткил болып, узыны ман эни бирдей эди. Маьлек шахарды таягы ман оьлшеди. Аьр бир ягы 12 000 стадия* болып шыкты. Узыны да, эни де, бийиклиги де бирдей.

¹⁷ Маьлек шахардынъ иргесин де оьлшеди: ол кулланатаган аьдем оьлшеми мен 144 аршын** болып шыкты.

¹⁸ Шахардынъ иргеси яспис тасыннан, оьзи болса ярык сисеге усаган таза алтыннан этилген эди.

¹⁹ Иргединъ негизлери туьрли баалы таслар ман: биринши негиз – яспис, экиншиси – сапфир, уьшиншиси – халкидон, доьртиншиси – зубаржат,

²⁰ бесиншиси – сардоникс, алтыншысы – сардис, етиншиси – хризолит, сегизиншиси – берил, тогызыншысы – топаз, оныншысы – хризопраз, он бириншиси – гиацинт, а он экиншиси – аметист пен ярасыкланган эдилер.

²¹ Он эки капы – он эки ынжы. Аьр бир капы – бир сав ынжыдан. Шахардынъ уьйкен йолы – сиседей ашык таза алтыннан.

²² Шахарда Алла уьйин коьрмедим, неге десе шахардынъ табынув уьйи – буьгин дуньяды туткан Рабий Алла эм Козы.

²³ Шахарга куьн мен айдынъ яркыраганы керек тувыл. Алла данъкы онынъ уьстинде яйнайды эм Козы – онынъ шырагы.

²⁴ Миллетлер шахардынъ ярыгында юрееклер, дунья патшалары оьзлерининъ данъкларын мунда аькелееклер.

²⁵ Шахардынъ капылары куьндиз киртленмеек, неге десе онда туьн болмаяк.

²⁶ Сосы шахарга миллетлердинъ данъкы эм оьрмети аькелинеек.

²⁷ Эш бир арам зат, шийкендирген иске эм оьтирикке берилген эш бирев де сосы шахарга кирмеек, тек аты Козыдынъ яшав китабына язылганлар кирееклер.

22 Маьлек мага Алладынъ эм Козыдынъ тагыннан шыгатаган, куьрт сиседей, яркыраган яшав сувынынъ йылгасын коьрсетти.

* 21:16 12 000 стадия = 2 200 км.

** 21:17 144 аршын = 75 метр.

² Шахардынъ уйкен йолынынъ ортасыннан агатаган сувдынъ эки ягасында яшав тереги обседи. Йылда он эки туърли емис — аьр ай янъы емис аккеледи. Теректинъ япыраклары — миллетлерди эмлейтаган дарман.

³ Энди эш бир наьлет калмаяк. Сол шахарда Алладынь эм Козыдынъ тагы куралайак. Куллары Ога кызмет кылайаклар.

⁴ Олар Онынъ юзин коьрееклер, аты олардынъ манълайында болаяк.

⁵ Туьнлер энди болмаяклар, аьдемлерге не шыраклардынъ, не куьннинъ ярыгы керек болмаяк, неге десе Раббий Алла Оьзи олардынъ уьстинде ярыкланаяк эм олар оьмир оьмирге патшалык суьрееклер.

Иса Масихтинъ келуьви

⁶ «Бу созлер туврашыл эм акыйкат. Сонынъ уьшин пайхамбарлардынъ рухын коьтеретаган Раббий Алла мени, Оьзининъ маьлегин, тезден болаяк затларды кулларына коьрсетпеге йиберди», — деди маьлек.

⁷ «Мине, тезден келеекпен! — (дейди Иса,) — сосы китаптынъ пайхамбарлык созлерине тынълаганлар — бактылы!»

⁸ Мен, Яхъя, мунынъ баьрисин де эситкенмен эм коьргенмен. Эситкен эм коьрген заманда, бу затларды мага коьрсеткен маьлектинъ аякларына йыгылып, сежде кылмага ымтылдым.

⁹ Ама ол мени токтатты: «Этпе оны! Мен — сенинъ, пайхамбар кардашларынънынъ эм сосы китаптынъ созлерине кулак салганлардынъ кызмет досыман. Аллага сежде кыл!»

¹⁰ «Сосы китаптынъ пайхамбарлык созлерин мухырлама, — деди, — неге десе олардынъ толув заманы ювыкта.

¹¹ Яманлык эткенлер яман эткенлерин коймасын, кирли болган кирли ислерин суьрдирсин, туврашыл тагы да тувралык этсин эм оьзин Аллага багыслаган багыслап турсын».

¹² «Мине, мен тезден келеекпен, — (дейди Иса,) — Меним береек савгаларым янымда. Аьр кимге эткен затларына коьре тийислисин береекпен.

¹³ Альфа эм Омега, Бириншиси эм Ахырысы, Басы эм Соны — Менмен.

¹⁴ Кийимлерин ювганлар – бактылы! Сойтип, олар яшав терегиннен ашамага эркинлик алып, сахарга капыдан киреклер.

¹⁵ Ийтлер* эм сабаршилер, кахпеликке берилгенлер эм аьдем оьлтируьвшилер, бутларга табынуьшылар эм оьтирикти суьйип, алдав ман яшаганлар – баьриси де сахардынъ тысында калаяклар.

¹⁶ Мен, Иса, бу затларды иман ямагатларына шаатламага маьлегимди йибердим. Мен – Дауттынъ тамыры эм несили, яркыраган танъ юлдызы».

¹⁷ Келин эм Рух: „Кел!“ – дейдилер. Соны эситкен аьр ким де: „Кел!“ – десинлер. Баьри сувсаганлар келсин, ким суьйсе, сол яшав сувын тоьлевсиз ишсин!

¹⁸ Сосы пайхамбарлык китаптынъ соьзлерин эситкен аьр аьдемге шаатлайман: ким сосы соьзлерге бир зат косса, Алла сосы китапта язылган баьле-казаларды косар.

¹⁹ Ким сосы пайхамбарлык китаптынъ соьзлериннен бир зат алып тасласа, Алла да сосы китапта язылган яшав терегиннен эм кие сахардан ога туьскен уьлисти алып таслаяк».

²⁰ Бу затлардынъ баьрисин шаатлайтаган: «Аьше, тезден келеекпен!» – дейди. Амин. Кел, Раббийимиз Иса!

²¹ Раббий Исадынъ шапагаты баьри мен болсын!

---

* 22:15 Ийтлер: *яман аьдемлер.*

СОЪЗЛИК

Эскертпе: Дoьрткил скобкаларга алынган соьзлер энъ эски грек текстлерде распайды.

Кыскартувлар:

э. а. – *Масих тувганнан алдын, эрамыздан алдын.*

я. э. – *Масих тувганнан сонъ, янъы эра.*

Абил – Адам ман Авадынъ экинши улынынъ аты. Алла Абил эткен курманды кабыл эткенде, уйкен кардашы Кабил, куьнлеп, Абилди оьлтиреди. Бу зат аьдем дуниясынынъ тарихинде биринши аьдем оьлтируувъ эди. (Мат 23:35; Им. ювыт. 11:4).

Адам – Алладынъ эмири мен болган биринши аьдем. Аьдемлер дуниясы Адамнан эм Авадан басланган. Олар, Алла берген йорыкты толтырмай, куьналы болган себепли аьдемлердинъ тувдыкларына куьналары уьшин язалавга оьлим берилген. (Рим 5:12-14; 1Кор 15:45-49).

Акша авыстырувшылар – Ювытлар Алла уьйи уьшин йылда ярым шекел (эки динар) ясакты тоьлемеге керек эди. Бу ясакты тоьлер уьшин урым акшасын кулланув арам деп саналган, неге десе акшада бутлардынъ (идоллардынъ) символлары бар эди. Сонынъ уьшин урым акшасын ювыт акшасы ман авыстырмага керек болган. Ама акша авыстырувшылардынъ бу ис уьшин талаплаган аклары керегиннен уйкен эди.

Алла патшалыгы – Алладынъ дунияда, патшадай, басшылык этуьви (Инжил, Мат 3:23; Лука 11:20). Алладынъ ыхтыярына бойсынып яшав.

Алла соьзи – 1) кара: Кие Язувлар; 2) Иса Масихтинъ окувы; 3) («Соьз» уйкен аьрип пен язылса) Иса Масихтинъ Оьзи.

Алла Улы – Алла Соьзи, Иса Масих. Алла Соьзи заманнынъ басыннан алдын Алладынъ ишиннен туватаганы уьшин Масих Алла Улы деп аталады.

Алла уйи – бурынгы ювытлардынъ Аллага табынув уйи. Ерусалимде орынласкан Алла уйин бас деп Сулеймен патша салган эди. Бу уй эрамыздан алдын 6-ншы юзйыллыкта бузылган. 5-нши юзйыллыкта янъыдан куралган эм курман этилетаган орын болган. Иса Масих оылип тирилгеннен 40 йыл сонъ, янъы эрадынъ 70-нши йылында Алла уйи урымшылар ман йок этилди.

Амин – ювыт тилинде «солай болсын» деген маънеди анълатады.

Арамей тил – бурынгы еврей (ювыт) эм арап тиллерге ювык тил.

Иса Масихтинъ заманында ювытлардынъ куънлик тили (еврей тил тек синагогларда кулланылатаган эди).

Асия – (С буква ман язылады) Урымнынъ шетиндеги аьлиги Кишкей Азиядынъ (Турциядынъ) бир кесек ерининъ аты. Онынъ бас каласы Эфес болган. Азия сосы ерден атын алады, ама соьле бу соьз баска ерлерди анълатады эм оларды карыстырмага ярамайды. (Эл. Ислери 19:26; Я.а.с. 1:4).

Ассылык – Алла акында яман соьз айтув.

Ата, Атам – арамей тилде «Абба». Соьйтип Иса Масих Алла-Таалага айткан, сонъында сокталары да солай айтканлар. (Мк 4:36; Рим 8:15).

Ашыткысыз оьтпек байрамы – кара: «Пасха байрамы».

Аьдем Улы – арамей тилде «киси», «инсан», Кемшиликсиз инсан болганы себепли Иса Масих уьшин кулланылган титул (Таурат, Даниял 7:13).

Аьлеклик аькелеек шийкендирген зат – 1) э. а. 167-ншы йылда севлекид император Антиох Эпифан (Эски Антласув, Даниял 9:27) Ерусалимде Алла уйинде орынластырган бут (идол); 2) я. э. 70-нши йылында Юдеядынъ коьбисин аьлек эткен урым аскерлери; 3) Келеекте Аллага карсылык этеек душпан, таьжел, антихрист.

Аьжейип нышан – Аьдемге Алладынъ йибургенин анълатар уьшин этилген, аьдеттеги табиат законлары ман анълатпага амал болмаган бир коьринис, ис, зат.

Баалзабул – шайтан.

Баска миллетлилер – ювыт болмаганлар.

Бу дуныядынъ басшысы – шайтан, ибилис.

Бут – идол, оьтирик алладынъ сынтасы.

- Греклер** – Иса Масихтинъ заманында тек Грецияда тувыл, Ортаер денъиздинъ буьтин куьнтувар кесегинде де яшаган эм грек тилинде соьйлеген халк. Инжилдинъ бир ерлеринде «ювыт болмаганлар» деген маънеди анълатады. Масихтинъ заманында грек тили дуныядынъ коьп еринде анъламлы болган, сол себепли Инжилдинъ оригиналы грек тилинде язылган.
- Даут улы** – Израилдинъ уллы патшасы Даут (э. а. 1010–970 йыл.) ырувыннан шыккан Иса Масихтинъ титулы.
- Динар** – урым акшасы; Иса Масихтинъ заманында аьдетли ишчилерге куьнде бир динар тоьленер эди.
- Дин аьлими** – Кие Язувларды коьшируувди, анълатувды эм уйьретуувди каьрлеген ювыт дин аьдеми.
- Дин куллыкшысы** – Алла ман аьдемлер арасында эм Аллага курманлык эттируувдей дин ислери мен каьрлеген киси.
- Еврейше** – ювыт тили. Эски Антласувдынъ коьбиси еврейше, бир кесеги арамейше язылган. Иса Масих заманында ювытлардынъ коьбиси еврей тилине бек усаган арамей тилинде соьйлейтаган болганлар.
- Забур** – Аллага шуькир этуьвин билдиретаган эм данъклайтаган зикирлер йыйынтыгы. Булардынъ бир кесегин патша Даут язган.
- Зилот** – Масихтинъ заманында Израилди урым аскершилерден тазаламага шалыскан аьдем.
- Ибилис** – шайтан (сатана).
- Ибрагим** – Ибрагим пайхамбар – израилшилердинъ эм баска халклардынъ несиллерининъ басы. Кие Китапта ол, яшав аьллерге эм аьдемлердинъ баа беруьвине карамай, бир Аллага шынты юрек пен берилгенликтинъ, онынъ баьри буйырыкларын толтырмага аьзирликтинъ уьлгиси болады (Рим 4; Им. ювыт. 11:8-19).
- Ирод** – Инжилде бес кисидинъ аты: 1) э. а. 40-ншы ман 4-нши йыллар арасында, Урым империясына бойсынып, Палестинге басшылык эткен «Уллы» Ирод. Ол оьлгенде, онынъ патшалыгы уьш улы арасында боьлинген эди: Юдея ман Самария Ирод Архелайга (э. а. 4-нши йыл – эрамыздынъ 6-ншы йылы), Галилея ман Перея Ирод Антипага (э. а. 4-нши йыл – эрамыздынъ 39-ншы йылы), керуьв-куьнтувар ерлер

Пилипке (э. а. 4-нши йыл – эрамыздынъ 33–34-нши йылы) берилген эди. 2) Иродлардынъ энъ залымы Ирод Архелай (Мат 2:22). 3) Ирод Антипа (яде тетрарх Ирод) оьзининъ оьгей кардашынынъ пишеси Иродиадага уйленер уьшин биринши пишесине талак салган эди. Яхъя пайхамбар бу исти айыплаганда, Ирод оны, ыслатып, оьлтирген эди. Иса Масихти, оьким шыгарсын деп, Понтий Пилатка йиберген де сол Ирод эди. 4) Уллы Иродтынъ тувдыкларыннан 1-нши Ирод Агриппа патша эрамыздынъ 37-нши мен 44-нши йыллар арасында Палестиннинъ туьрли ерлерине басшылык эткен, 44-нши йылда оьлген (Инжил, Эл. Ислери 12:20-23). 5) 1-нши Ирод Агриппадынъ улы болган 2-нши Ирод Агриппа атасынынъ патшалыгын эрамыздынъ 48-нши йылында алган эди. Элши Паулдынъ оькиминде (судында) болган сол Агриппа эди (Эл. Ислери 25:13–26:32).

Иродтынъ аьдемлери – Ирод Антипа ягы болган ювытлар куьби.

Исхак – Ибрагим мен Сарадынъ улы, Якуптынъ атасы болып Якуп аркалы ювытлардынъ атасы болган (Эл. Ислери 7:8).

Йин – коьзге коьринмейтаган, шайтанга куллык этетаган кара куьш.

Канай – кара: Зилот.

Каш – шуьшли аьдемди, шуьй мен керип, оьлтирер уьшин кулланылган агаш, дарагаш.

Кесар – Урым императордынъ титулы.

Кие – Алладынъ куллыгына багысланган.

Кие Китап – кара: Кие Язувлар (2-нши маьнеси).

Кие Рух – арапша «Рухулкудус», орысша «Дух Святой». Алладынъ Кие «Яны», аьр ерде болган, коьринмеген «Куьши», «Куваты».

Кие Шатыр – Алла уьйи салынганга дейим исраилшилер Аллага «шаатлык шатыры» деген кие шатырда курман эткенлер эм Ога табынганлар (Эл. Ислери 7:44; Им. ювыт. 8:2-5).

Кие Язувлар – 1) Иса Масихке дейим: Эски Антласув (Таурат, Забур, Пайхамбарлар Язувлары); 2) Иса Масих келгеннен сонъ сол Язувларга – Янъы Антласув (Инжил) да косылды.

Куьна – Адам пайхамбар эм Авадынъ Аллага карсылык эткенлери себептен аьдемлер Алладынъ парызларын толтыралмайтаган эм этпеге суьймейтаган болдылар. Бу аьл «куьна» деп аталады.

Куьна инсан кылыгымыздан шыгып, Алладынъ буйырыгы-на карсы болган ойларды, соьзлерди, ислерди анълатады.

Левит – Исраилдинъ Левий ырувыннан болган Алла уйинде дин куллыкшыларына ярдам этуьвши аьдем.

Майлав – бурынгы заманларда Аллага куллык этер уьшин кул-ланылаяк заттынъ уьстине яде янъы куллыкка салынаяк аьдемнинъ басына зейтун майын ягатаган болганлар. Бу соьз Инжилде Алладынъ Кие Рухын иманлыларга беруь-вин де анълатады.

Масих – еврейше «Машиях», грекше «Христос», арапша «Масих». Бу соьз «май ягылган аьдем» (кара: майлав) деген маьнеди анълатады. Бурынгы пайхамбарлар Куткарувшы Масих (Иса) келеегин алдын билдиргенлер.

Межлис – грек тилинде «синедрион». Бас дин куллыкшыла-ры, аксакаллар эм дин аьлимлериннен куралган, бурынгы ювытлардынъ дин эм миллет кенъеси.

Нух – Алла яманлыкка баткан аьдемлер дуныясын йок этпе-ге токтасканда, тек ялгыз бир туврашыл Нухты эм онынъ аьелин сав калдырды (Мат 24:37-38).

Онъ ягында турув – бурынгы ювыт культуурасында биревдинъ онъ ягында турувы яде олтырувы – энъ сыйлы эм уллы орын деп саналган.

Ораза тутув – Кие Китаптынъ заманында бу соьз астан-сувдан толысынша токтап турувды анълаткан. Соьйтип, аьдем озьин Аллага аманатлап, озьининъ Ога бойсынувын коьрсеткен, Оннан куьнасын кешируьвди эм ярдам этуьвди тилеген (Мат 4:2; Лк 18:12; Эл. Ислери 13:2-3).

Осанна – арамей тилде «Энди куткар!» деген алгыс соьз.

Оьтпек сындырув – иманлылардынъ бирге йыйылып ас ишуь-ви, Иса Масихтинъ оьлуьвин эслеринде тутар уьшин бирге оьтпек сындырып ашавы.

Парисейлер – бурынгы ювытлардынъ куьшли дин куьби. Таурат парызларын мукаят толтырмага куьрескен аьдемлер. Кара: Садукейлер.

Пасха байрамы – бу байрамда ювытлар Алладынъ Муса пай-хамбар аркалы олардынъ аталарын Мысырдагы кул бо-лудан куткарганын эске туьсиредилер. Курманлык козы

шалып, ети куьн бойынша ашыткысыз оьтпек ашайдылар. Сол себептен бу байрам ашыткысыз оьтпек байрамы деп те аталады.

Понтий Пилат – эрамыздынъ 26–36-ншы йыллар арасында Урым империясынынъ Юдея элинде басшылык эткен тоьреши.

Раббий – грек тилинде «кириос». Бу соьздинъ маьнеси «ие», «бий».

Рух – кара: Кие Рух.

Садукейлер – бурынгы ювытлардынъ дин куьби. Ынанган затларынынъ коьбиси мен парисейлерге карсы келедилер, мысалыга: 1) Муса пайхамбарга берилген бес китаптан баска язувларды кабыл этпейдилер; 2) йин, маьлек, ян, еннет, яханем, ахырет болганына эм оьлгенлердинъ тирилеегине ьнанмайдылар.

Самарияшылар – ювытлар ман бир неше палестин миллетлерден куралган эм ювытлардай тек Аллага ьнанган карысык ырув. Самарияшылар ман ювытлар айкаспайдылар.

Самсон – бурынгы израилшилердинъ душпанлары ман куьресип турган уллы давдынъ аты (Им. ювыт. 11:32).

Саьат – бурынгы заманларда аьдемлердинъ коьбиси куьн баткан вакытты экинши куьннинъ басы деп санайтаган болганлар. Кеше 12 саьатке яде уьшер саьаттен куралган доьртликлерге боьлинген. Куьн бойы куьн тувган заманнан баслап, 12 саьатке боьлинген. Мысалыга, бу системага коьре куьннинъ уьшинши саьати – 09:00 саьат, тогызыншы саьати – 15:00 саьат. Ама бир неше Инжил аьлимлерине коьре Яхъядынъ Ййги Хабарында буьгуьнги системага усаган система кулланылады. Солай болганда, онда «оныншы саьат» деп язылса, 10:00 саьат деп аньламага керек.

Синагог – ювытлар Аллага табынар уьшин йыйылатаган уьй.

Сион – Ерусалим каласы орынласкан тоьбелердинъ бири. Сион соьзи – «Алладынъ уьйин» яде «Алладынъ халкын» символлы суьвретлейди. «Сионнынъ кызы» деген термин «Ерусалим яшавшылары» деген маьнеди аньлатады.

Сокта – бир устаздынъ, дин мектептинъ окувшысы.

Сувда шомылдырылып тазаланув – грекше «вафтисма». Инжилде аьдемнинъ сувда шомылдырылып тазаланувы, онынъ тевбеге туьсип, яньы оьмирде яшап баслаганын аньлатады.

Сулеймен – Дауттынъ улы, Израилдинъ ушинши патшасы. Энь биринши Аллага табынув уйди Ерусалимде Сулеймен салган (Мат 12:42).

Таварых – терен акыйкатты уйретуьвши айтув, метафоралы кыска хабар.

Таурат – 1) Алла Муса пайхамбарга берген Кие Йорык (шерият); 2) Эски Антласувдынъ сол Йорыкты ишине алган биринши бес китабы; 3) Эски Антласув китапларынынъ баьриси.

Таурат алыми, Таурат устазы – кара: Дин алыми.

Тевбе – арап соьзи болып, «ойын туьрлендируьв» деген маьнеси болган бир грекше соьзди анълатады. Тевбе, куьнады эм менменликти койып, Аллага кайтув.

Тетрарх – кишкей ердинъ (юрттынъ) патшасы.

Урым аьдеми – Урым империясында яшаганлардынъ баьриси де урым аьдеми болмаганлар. Урым аьдеми болувдынъ айырым эркинликлери арасында таяк пан тоьбеленуьв эм кашка керилуьвдей авыр язаларды шекпев эм авыр шуьшлевден акланар уьшин императордынъ оькимин талаплав эди. Тувганыннан баслап урым аьдеми болмаганлар бу эркинликти: 1) куллыктан эркин этилуьв мен; 2) уйкен кызметтинъ савгасы деп; 3) акша тоьлев мен алатаган эди.

Устаз – дин акыйкатларын окутувшы.

Хаджар – Ибрагим пайхамбардынъ пишеси болган Сарадынъ таьвкеси эди. Хаджар Ибрагимнен ул (Исмаилды) тапкан, ама Ибрагимнинъ асаба тукым калдырувында тек Сарадынъ улы Исхак болган. Исмаилдан, Алла шапагаты ман, уллы халк – исмаилитлер туьзилген. Оларга оьзлерин араплар аькетедилер.

Харун – Муса пайхамбардынъ уйкен кардашы, Левий ырувыннан. Алла Таала Муса аркалы Тауратты йибергенде, ювытларга биринши дин куллыкшысы болып Харун айырылган эди. Оннан сонъ бас дин куллыкшылардынъ баьри де Харуннынъ ырувыннан болган (Им. ювыт. 5:4).

Шаатлык шатыры – Кара: Кие шатыр.

Шабат куьни – юма аксамнан юма эртеси аксамга дейим заман арасы; ювытлардынъ эш бир ис этпеген сыйлы куьни.

Сөзлик

Элши – грекше «апостолос». Бу соьздинъ Инжилдеги маънеси – Иса Масих Оъзи акындагы Ийги Хабарды яймага тапшырган аьдем, хабаршы. Сондай атты алганлардынъ бириншилери Исага энъ ювык эм Оны ман бирге юрген он эки соктасы алганлар (Мат 10:1-4; Гал 1:11-19).

Эрегожа киюв эм куъл себуьв – ювытлардынъ уллы кайгыды яде куьнады билдируьв аьдети.

Эски Антласув – 1) Иса Масихтинъ заманыннан алдын язылган 39 кие китап (Таурат, Забур эм Пайхамбарлардынъ китап-лары); 2) Алладынъ Муса пайхамбар аркалы Исраил халкы ман эткен, Тауратка негизленген антласувы.

Ювыт – жуьйт, юдей, еврей.

Юбантувшы – грекше «параклитос». Бу соьз, «Ярдамшы» эм «Кенъес беруьвши» деген маънеди анълатып, Алладынъ Кие Рухы ман тенъ маънели.

Юдея – 1) Урым империясы заманында Палестиннинъ кубыла кесегиннен туьзилген эл; 2) Оны ман бирге ювытлар коьп болган конъысы эллер.

Ямагат – 1) Иса Масихтинъ уьммети, аьр ерде, аьр заманда да Ога ынанганлардынъ ямагаты; 2) Белгили бир ерде йыйылган, Иса Масихке ынанган аьдемлер куьби.

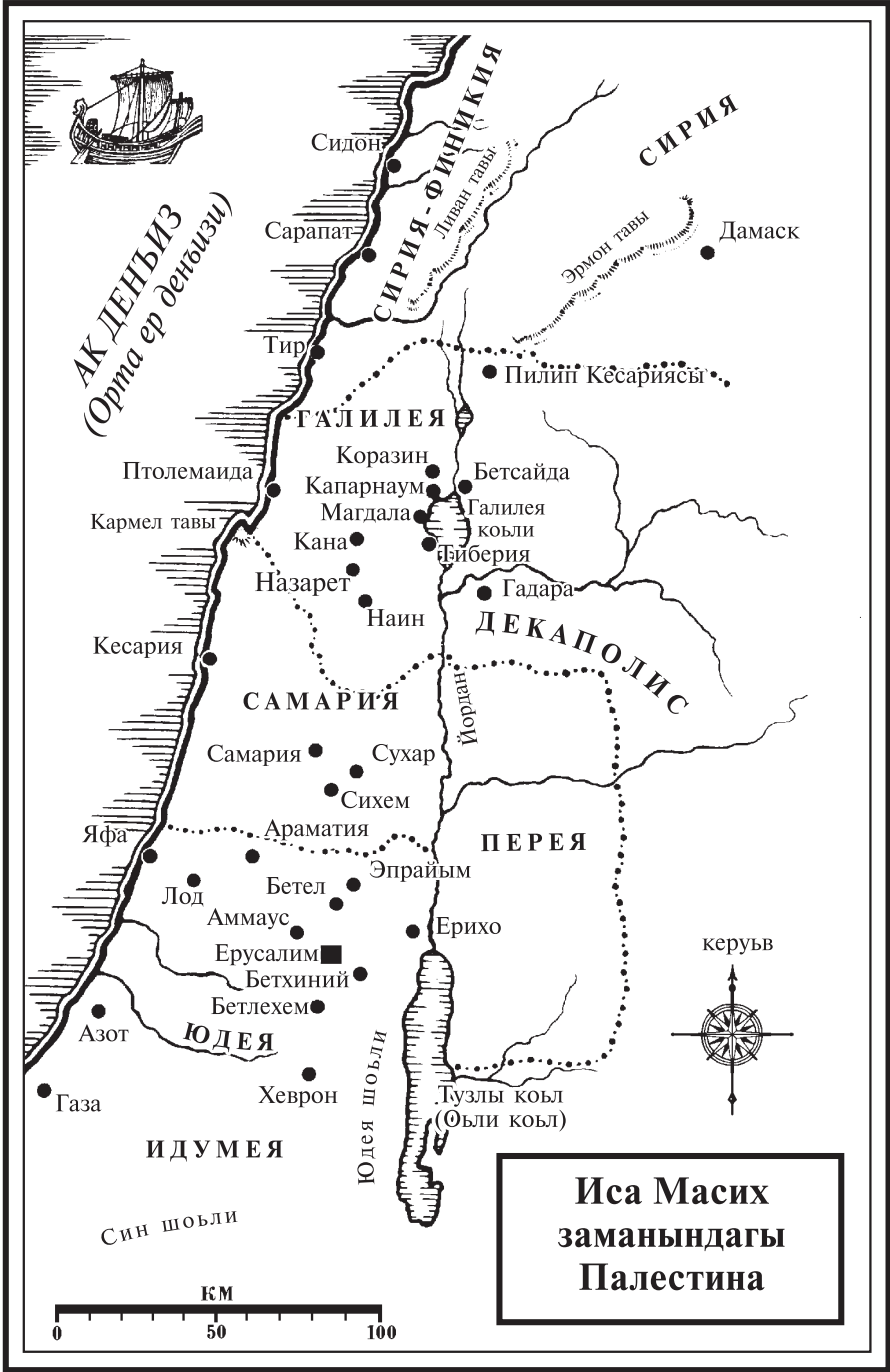
Янъы Антласув – 1) Иса Масихтинъ кашта тоьгилген кие каны аркалы Алладынъ аьдемлерди куткарув уьшин эткен антласувы; 2) Иса Масихтинъ заманыннан сонъ язылган 27 кие китап (Инжил). Бу китаплардынъ коьбиси эрамыздынъ 70-нши йылына, баьриси де 100-нши йылына дейим язылган.

Ясакшы – Иса Масих заманында Урым империясы уьшин оьз халкыннан ясак йыятаган, сол себептен динин эм элин саткан деп саналатаган ювыт.

Байыр атлардынъ келисувъ кеплерининъ таблицасы

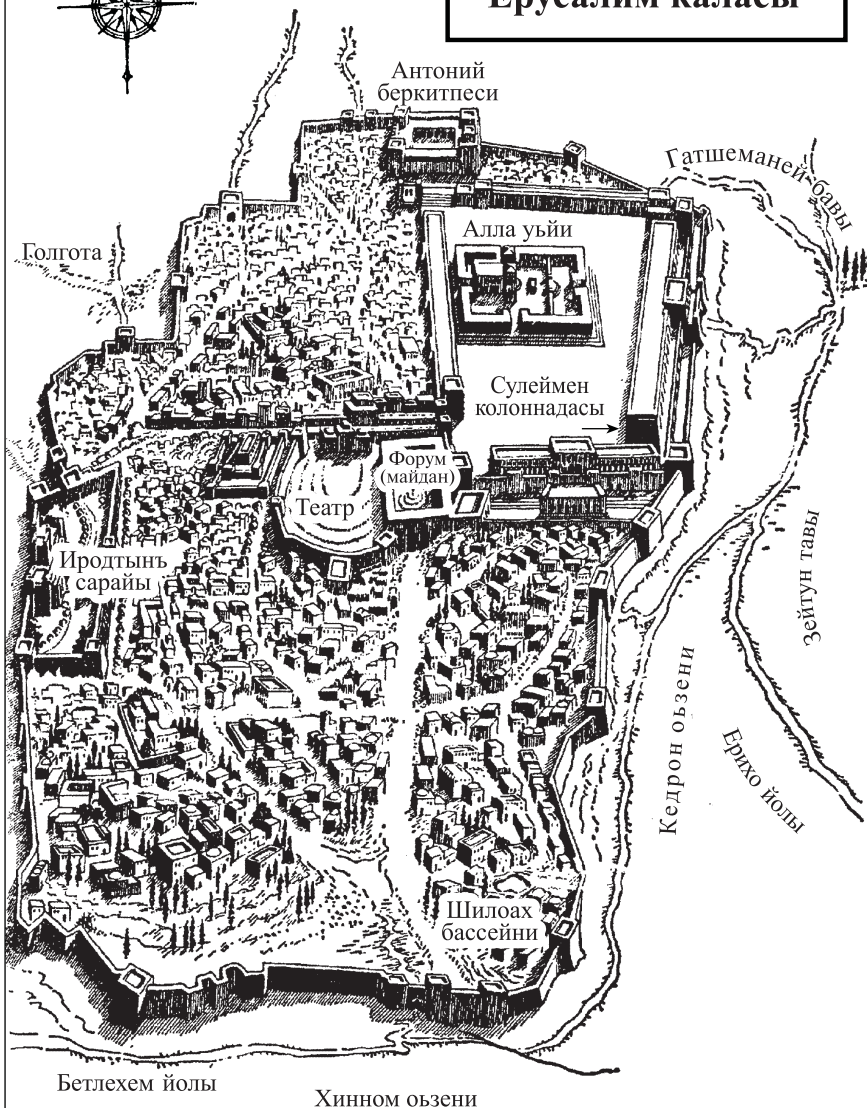
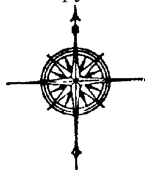
<i>Ногайский</i>	<i>Русский</i>
Адам	Адам
Алпай	Алфей
Ариматия	Аримафея
Атина	Афины
Аюб	Иов
Барнаба	Варнава
Барталмай	Варфоломей
Баршаба	Варсава
Бетлехем	Вифлеем
Бетпагей	Виффагия
Бетсайда	Вифсаида
Бетхиний	Вифания
Даут	Давид
Даниял	Даниил
Закай	Закхей
Зейтун тавы	Елеонская гора
Ерихо	Иерихон
Ерусалим	Иерусалим
Ешай	Исаия
Жабраил	Ангел
Маьлек	Гавриил
Зебедей	Зеведей
Зекерья	Захария
Ибилис	Дьявол
Ибрагим	Авраам
Ильяс	Илия
Иса	Иисус
Искендер	Александр
Исраил	Израиль
Исхак	Исаак
Йордан	Иордан
Йоханна	Иоанна
Канай	Кананит
Капарнаум	Капернаум
Каяпа	Каиаф
Коразин	Хоразин
Коринт	Коринф
Магдалашы	Мария-
Марьем	Магдалина

<i>Ногайский</i>	<i>Русский</i>
Матай	Матфей
Мысыр	Египет
Наман	Неман
Натанел	Нафанаил
Пануел	Фануил
Паул	Павел
Петер	Петр
Пилип	Филипп
Рахел	Рахиль
Салиме	Саломия
Тадай	Фаддей
Тома	Фома
Шимон	Симон
Эндрей	Андрей
Якуб	Иаков
Яхья	Иоанн
Юда	Иуда
Юдея	Иудея
Юнус	Иона
Юсуп	Иосиф
Лут	Лот
Марьем	Мария
Муса	Моисей
Нух	Ной
Сулеймен	Соломон
Тиберия коьли	Тивериадское море
Урым	Рим
Ханна	Анна
Харун	Аарон
Шалем	Салим
Шаул	Савл
Шилоах	Силоам
Эйнон	Енон
Элисабет	Елисавета
Элиша пайхамбар	пророк Елисей
Эпрайым	Ефраим
Эфес	Ефес
Яир	Иаир

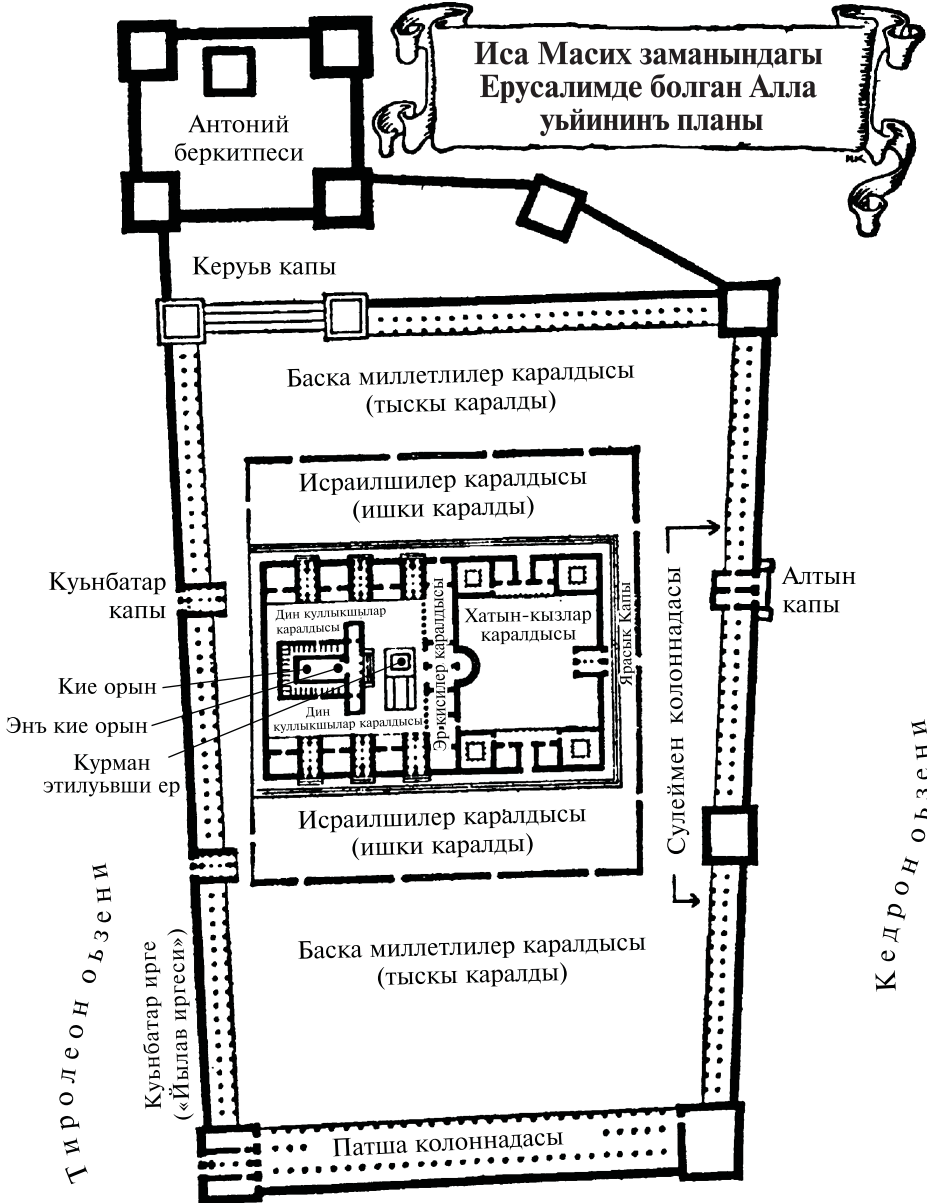
Иса Масих заманындагы Ерусалим каласы

керуув

Иса Масих заманындагы
Ерусалимде болган Алла
уыйниниң планы

**Элши Паулдынъ
Ийги Хабарды яяр
ушын эткен биринши**

© UBS, 1994

**Элши Паулдынъ
Ийги Хабарды яяр
ушын эткен экинши**

© UBS, 1994

